2025

Gada pārskati

- **par ES budžeta izpildi 2025. finanšu gadā un**
- **par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF) 2025. finanšu gadā**

CURIA RATIONUM

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

LV

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1
Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact
Tīmekļa vietne: eca.europa.eu
Sociālie mediji: @EUauditors

Papildu informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā Europa (http://europa.eu).
Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2026

NB! Tā kā šajā dokumentā dotie skaitļi ir noapaļoti, tie reizēm var nesakrist ar atsevišķu vienību saskaitīšanas summu.

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 287. panta 1. un 4. punktu, saskaņā ar 264. panta 4. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 23. septembra Regulā (ES, Euratom) 2024/2509 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (pārstrādāta redakcija), un saskaņā ar 42. panta 2. punktu un 43. pantu Padomes 2018. gada 26. novembra Regulā (ES) 2018/1877 par finanšu regulējumu, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, un ar ko atceļ Regulu (ES) 2015/323, to lasot saistībā ar 279. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 23. septembra Regulā (ES, Euratom) 2024/2509 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (pārstrādāta redakcija), un saskaņā ar 92. panta 4. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. jūlija Regulā (ES) Nr. 806/2014, ar ko izveido vienādus noteikumus un vienotu procedūru kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumam, izmantojot vienotu noregulējuma mehānismu un vienotu noregulējuma fondu, un groza Regulu (ES) Nr. 1093/2010.

Eiropas Savienības Revīzijas palāta 2026. gada 2. un 9. jūlija sēdēs pieņēma

GADA PĀRSKATUS
par 2025. finanšu gadu

Šie pārskati kopā ar iestāžu atbildēm uz Palātas apsvērumiem ir nosūtīti iestādēm, kuras apstiprina budžeta izpildi, kā arī pārējām iestādēm.

Revīzijas palātas locekļi šo pārskatu pieņemšanas laikā:

Tony Murphy (priekssēdētājs), *Nikolaos Milionis, Iliana Ivanova, Bettina Jakobsen, Jan Gregor*, Mihails Kozlovs, *Ildikó Gáll-Pelcz, Annemie Turtelboom, Ivana Maletić, Joëlle Elvinger, Helga Berger, Marek Opioła, Jorg Kristijan Petrovič, Stef Blok, George-Marius Hyzler, Lefteris Christoforou, Laima Liucija Andrikienė, Keit Pentus-Rosimannus, Katarína Kaszasová, João Leão, Alejandro Blanco Fernández, Carlo Alberto Manfredi Selvaggi, Petri Sarvamaa, Hans Lindblad, Lucian Romașcanu, Pierre Moscovici, Daniel Caspary*.

Saturs

	Lpp.
Pārskats par ES budžeta izpildi 2025. finanšu gadā	5
Iestāžu atbildes uz Pārskatu par ES budžeta izpildi 2025. finanšu gadā	423
2025. finanšu gada pārskats par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda	534
Eiropas Komisijas atbildes uz 2025. finanšu gada pārskatu par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda	571

Pārskats par ES budžeta izpildi 2025. finanšu gadā

Darbu pie gada pārskata par ES budžeta izpildi 2025. finanšu gadā vadīja par gada pārskatu atbildīgais loceklis *Jan Gregor*. Par atsevišķām nodaļām atbildīgie referējošie locekļi: *Jan Gregor* (1. un 11. nodaļa), *Lefteris Christoforou* (2. nodaļa), *Hans Lindblad* (3. un 12. nodaļa), *Katarína Kaszasová* (4. nodaļa), Mihails Kozlovs (5. nodaļa), *Stef Blok* (6. nodaļa), *Iliana Ivanova* (7. nodaļa), *Marek Opioła* (8. nodaļa), *Laima Liucija Andrikienė* (9. nodaļa), *Pierre Moscovici* (10. nodaļa) un *Petri Sarvamaa* (papildinājums).

No kreisās: Pierre Moscovici, Hans Lindblad, Petri Sarvamaa, Laima Liucija Andrikienė, Stef Blok, Katarína Kaszasová, Jan Gregor, Iliana Ivanova, Marek Opioła, Lefteris Christoforou un Mihails Kozlovs.

Saturs

		Lpp.
Vispārējs ievads		8
1. nodaļa	Ticamības deklarācija un tās pamatojuma informācija	11
2. nodaļa	Budžeta un finanšu pārvaldība	66
3. nodaļa	Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu	113
4. nodaļa	Ieņēmumi	154
5. nodaļa	Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma	181
6. nodaļa	Kohēzija, noturība un vērtības	203
7. nodaļa	Dabas resursi un vide	244
8. nodaļa	Migrācija un robežu pārvaldība Drošība un aizsardzība	266
9. nodaļa	Kaimiņattiecības un pasaule	290
10. nodaļa	Eiropas publiskā pārvalde	310
11. nodaļa	Atveseļošanas un noturības mehānisms	322
12. nodaļa	Mūsu 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pārbaude	366
Papildinājums		417
Iestāžu atbildes		423

Vispārējs ievads

0.1. Eiropas Revīzijas palāta (ERP) ir Eiropas Savienības (ES) iestāde, kas veic ES finanšu ārējo revīziju. Pildot šo uzdevumu, mūsu iestāde darbojas kā neatkarīga ES iedzīvotāju finansiālo interešu aizstāve un sekmē ES finanšu labāku pārvaldību.

0.2. Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD)[1] mūsu gada pārskats par ES budžeta izpildi aptver gan ieņēmumus, gan izdevumus. Gada pārskatā ir iekļauta mūsu *ticamības deklarācija* par to, vai ES pārskati ir ticami un vai ES budžets ir izlietots saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem un noteikumiem. Šai deklarācijai pievieno īpašos izvērtējumus par galvenajām ES budžeta izdevumu jomām. Par Eiropas attīstības fondiem ir sagatavots atsevišķs gada pārskats.

0.3. ES vispārējo budžetu katru gadu pieņem Eiropas Savienības Padome un Eiropas Parlaments. Eiropas Savienības Padome 2020. gada maijā pieņēma *NextGenerationEU* (*NGEU*) – pagaidu instrumentu, kas tika izveidots, reaģējot uz Covid-19 pandēmijas sociālekonomisko ietekmi, un ko finansē, emitējot obligācijas. *NGEU* nodrošina finansējumu *Atveseļošanas un noturības mehānismam (ANM)*[2], kas veido aptuveni 90 % no *NGEU* finansējuma, kā arī papildinājumus esošajām 2021.–2027. gada *daudzgadu finanšu shēmas (DFS)* programmām, kuri jāizlieto saskaņā ar nozaru noteikumiem. Par ANM izdevumu likumību un pareizību mēs sniedzam atsevišķu atzinumu.

0.4. *Budžeta izpildes apstiprināšanas procedūra* attiecas gan uz ES vispārējo budžetu, gan uz *NGEU* finansējumu. Izmantojot šo procedūru, Parlaments pēc Padomes ieteikuma pieņem lēmumu par to, vai Eiropas Komisija ir apmierinoši izpildījusi savus budžeta pienākumus. Mūsu gada pārskats kopā ar citiem mūsu darba rezultātiem nodrošina pamatu budžeta izpildes apstiprināšanas procedūrai. Publicēto gada pārskatu mēs nosūtām dalībvalstu parlamentiem un Eiropas Parlamentam un Padomei.

---

[1] LESD, 285.–287. pants.

[2] Regula (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu.

0.5. Gada pārskats ir strukturēts šādi:

— ***1. nodaļā*** ir sniegta ticamības deklarācija un kopsavilkums par rezultātiem, ko esam ieguvuši pārskatu ticamības un pārskatiem pakārtoto ieņēmumu un izdevumu darījumu likumības un pareizības revīzijā. Ir arī aplūkota Komisijas informācija par pareizību un īsumā aprakstīta mūsu revīzijas pieeja. Turpmāk šajā gada pārskatā termins "pareizība" tiek lietots tādā pašā nozīmē kā "likumība un pareizība";

— ***2. nodaļā*** izklāstīta mūsu analīze par ES budžeta un finanšu pārvaldību;

— ***3. nodaļā*** izklāstīti budžeta izpildes snieguma aspekti (t. i., *saimnieciskums*, *lietderība* un *efektivitāte*), galveno uzmanību pievēršot 2025. gadā publicētajos īpašajos ziņojumos ietvertās galvenās snieguma informācijas analīzei un kopsavilkumam un DFS 2. kategorijas "Kohēzija, noturība un vērtības" izdevumu programmu sniegumam;

— ***4. nodaļā*** ir izklāstīti rezultāti, ko guvām pārbaudēs par ES ieņēmumu darījumu pareizību un pārbaudēs par ieņēmumu pārvaldības un kontroles sistēmu elementiem. Aprakstām arī Komisijas *gada darbības pārskatu* izskatīšanas rezultātus;

— ***5.–10. nodaļā*** atbilstoši 2021.–2027. gada DFS kategorijām aprakstīti rezultāti, kurus ieguvām, pārbaudot darījumu pareizību un izskatot Komisijas gada darbības pārskatus, Komisijas iekšējās kontroles sistēmu elementus un citus pārvaldības pasākumus;

— ***11. nodaļā*** ir izklāstīts mūsu novērtējums par ANM maksājumu nosacījumu ievērošanu. Aprakstām arī Komisijas *gada darbības pārskatu* izskatīšanas rezultātus, kā arī mūsu veiktās pārbaudes attiecībā uz atlasītām pārraudzības un kontroles sistēmām un mūsu revīzijas pieeju attiecībā uz ANM;

— ***12. nodaļā*** izklāstīta mūsu 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude;

— ***papildinājumā*** ziņojam par jebkādām iespējamām saistībām, kas izriet no Komisijas un Padomes uzdevumu īstenošanas saskaņā ar Vienotā noregulējuma mehānisma regulu.

0.6. Mūsu mērķis ir izklāstīt konstatējumus skaidri un kodolīgi. Mēs ne vienmēr varam izvairīties no tādu specifisku terminu izmantošanas, kurus lieto saistībā ar ES, tās politikas jomām un budžetu, kā arī grāmatvedību un revīziju. Savā tīmekļa vietnē esam

publicējuši glosāriju, kurā šie specifiskie termini ir paskaidroti. Kad glosārijā definētie termini katrā nodaļā ir minēti pirmoreiz, tie attēloti *slīprakstā*.

0.7. Šajā pārskatā ir iekļautas Komisijas (un, attiecīgos gadījumos, citu ES iestāžu un struktūru) atbildes uz mūsu konstatējumiem.

1. nodaļa

Ticamības deklarācija un tās pamatojuma informācija

Saturs

	Punkts
ERP Ticamības deklarācija Eiropas Parlamentam un Padomei – neatkarīga revidenta ziņojums	**I.–XLVII.**
Ievads	**1.1.–1.3.**
Pārskatu ticamība	**1.4.–1.19.**
Gada saimnieciskās darbības rezultāts ir negatīvs, bet budžeta izpildes rezultāts – pozitīvs	**1.6.–1.8.**
Apsvērumi par 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem	**1.9.–1.16.**
Apsvērumi, ko esam formulējuši pēc sistēmas *SUMMA* IT revīzijas	**1.17.–1.19.**
Darījumu pareizība	**1.20.–1.37.**
Mūsu atzinums aptver budžeta ieņēmumu un izdevumu darījumus	**1.21.–1.23.**
Ieņēmumos būtisku kļūdu nav, bet ievērojamā daļā izdevumu kļūdu līmenis ir būtisks	**1.24.–1.31.**
Attiecināmības kļūdas joprojām veido lielāko daļu no aplēstā kļūdu līmeņa, un ir pieaudzis tādu kļūdu skaits, kuras tiek atrastas publiskajā iepirkumā un dotāciju piešķiršanas procedūrās	**1.32.–1.35.**
Mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir nedaudz samazinājies tāpēc, ka mainījām metodiku, pēc kuras izsakām skaitļos publiskā iepirkuma kļūdas	**1.36.–1.37.**
Komisijas informācija par pareizību	**1.38.–1.48.**
Komisijas paziņoto kļūdu līmeni nevar tieši salīdzināt ar mūsu aplēsto kļūdu līmeni, un, visticamāk, tas ir novērtēts par zemu	**1.38.–1.48.**

Par gadījumiem, kuros ir aizdomas par krāpšanu, ziņojam *EPPO* un *OLAF* **1.49.–1.57.**

Secinājumi un ieteikumi **1.58.–1.60.**

Pielikumi

1.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodika

ERP Ticamības deklarācija Eiropas Parlamentam un Padomei – neatkarīga revidenta ziņojums

Atzinums

I. Mēs revidējām:

a) Eiropas Savienības konsolidētos pārskatus, ko veido konsolidētie finanšu pārskati[1] un budžeta izpildes ziņojumi[2] par 2025. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, kurus Komisija apstiprinājusi 2026. gada 24. jūnijā;

b) pakārtoto *darījumu* likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

II. Mēs uzskatām, ka Eiropas Savienības (ES) konsolidētie pārskati par 2025. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo ES finanšu stāvokli 2025. gada 31. decembrī, tās darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu izmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā, kā to nosaka Finanšu regula un grāmatvedības noteikumi, kas pamatojas uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 23. septembra Regula (ES, Euratom) 2024/2509 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (pārstrādāta redakcija), OV L 2024/2509, 26.9.2024., 1. lpp., 249. pants.

[2] Turpat, 250. pants.

Apstākļu akcentējums – sistēmas *SUMMA* ieviešana

III. Mēs vēršam uzmanību uz konsolidēto gada pārskatu 1.4.3. skaidrojumu, kurā aprakstīta pāreja uz Komisijas jauno finanšu IT sistēmu *SUMMA*. 2025. gada konsolidētie pārskati ir pirmie pārskati, kas sagatavoti, pamatojoties uz sistēmā *SUMMA* paziņoto finanšu informāciju. Gada slēgšanas procesā vadība apzināja jaunās sistēmas izraisītas problēmas, kuras ievērojami skāra pārskatu sagatavošanu, un vēlāk ERP savā revīzijā konstatēja arī vēl citas problēmas. Lai tās atrisinātu, bija jāveic manuālas korekcijas un grāmatvedības saskaņošanas procedūras. Komisija plāno nākamajos gados turpināt izstrādāt un uzlabot jauno sistēmu un ar to saistītos kontroles mehānismus. Mūsu atzinums nav modificēts šajā sakarā.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par ieņēmumu likumību un pareizību

IV. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Izdevumi

V. Mēs arī šogad sniedzam divus atsevišķus atzinumus par izdevumu likumību un pareizību 2025. gadā. Tas tāpēc, ka *Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM)* ir pagaidu instruments, ko īsteno un finansē būtiski atšķirīgi no tiem budžeta izdevumiem, kuri atbilst daudzgadu finanšu shēmai (DFS).

Negatīvs atzinums par budžeta izdevumu likumību un pareizību

VI. Ņemot vērā to jautājumu nopietnību, kas aprakstīti punktā, kurā pamatots negatīvs atzinums par budžeta izdevumu likumību un pareizību, mēs uzskatām, ka budžeta izdevumos, kas apstiprināti pārskatos par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir būtisks kļūdu līmenis.

Atzinums ar iebildēm par ANM izdevumu likumību un pareizību

VII. Mēs uzskatām, ka, izņemot to jautājumu ietekmi un iespējamo ietekmi, kas aprakstīti punktā, kurā sniegts pamatojums atzinumam ar iebildēm par ANM izdevumu likumību un pareizību, ANM izdevumi, kas apstiprināti pārskatos par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu, visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Atzinumu pamatojums

VIII. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (IFAC) starptautiskajiem revīzijas standartiem (*ISA*) un ētikas kodeksiem un *INTOSAI* starptautiskajiem augstāko revīzijas iestāžu standartiem (*ISSAI*). Mūsu pienākumi saskaņā ar šiem standartiem un kodeksiem ir plašāk aprakstīti šā ziņojuma iedaļā, kas attiecas uz revidenta pienākumiem, kurā sniedzam arī papildu informāciju par pamatojumu, uz kura bāzes esam sagatavojuši atzinumu par ieņēmumiem (sk. ***XLII***. punktu) un ANM izdevumiem (sk. ***XLIV***. punktu). Mēs esam ievērojuši neatkarības prasības un ētikas pienākumus saskaņā ar Profesionālo grāmatvežu ētikas kodeksu, ko izstrādājusi Starptautiskās Ētikas standartu padome grāmatvežiem. Uzskatām, ka iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinumu pamatošanai.

Pamats negatīvam atzinumam par budžeta izdevumu likumību un pareizību

IX. Mūsu aplēstais kopējais kļūdu līmenis budžeta izdevumos, kas apstiprināti pārskatos par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir 3,8 %. Ievērojamā šo izdevumu daļā ir būtisks kļūdu līmenis. Tas sakāms par izdevumiem, kuriem piemēro sarežģītus noteikumus un kuri pārsvarā ir atlīdzinājuma izdevumi; tajos aplēstais kļūdu līmenis ir 5,6 %. Šādi izdevumi 2025. gadā bija 75,8 miljardi EUR, un tie veido 58,0 % no mūsu revīzijas datu kopas. Tātad apstiprinātajos gada izdevumos mūsu konstatēto kļūdu ietekme ir gan būtiska, gan plaši izplatīta.

Pamats atzinumam ar iebildēm par ANM izdevumu likumību un pareizību

X. Mēs konstatējām šādus kvantitatīvus un kvalitatīvus elementus:

- par deviņiem no 37 ANM maksājumiem dalībvalstīm (un ar tiem saistīto dzēsto priekšfinansējumu) formulējām skaitļos izteiktus konstatējumus. Sešos no šiem maksājumiem bija būtisks kļūdu līmenis;
- nepilnības Komisijas veiktajā *ex ante* novērtējumā;
- gadījumus, kad atskaites punkti / mērķrādītāji bija definēti pārāk vispārīgi, tāpēc pieauga risks, ka to apmierinošas izpildes vērtējums bijis pielaidīgāks;
- pastāvīgas nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās, tostarp publiskā iepirkuma un valsts atbalsta pārkāpumus;
- problēmas ar dalībvalstu maksājumu pieprasījumos iekļautās informācijas ticamību.

XI. Pagājušajā gadā saistībā ar pirmo maksājumu Polijai[3] mēs neizdarījām secinājumus par divu kontroles atskaites punktu apmierinošu izpildi. Šo atskaites punktu izpilde bija priekšnosacījums jebkādiem ANM maksājumiem Polijai. Mēs

gaidām Eiropas Savienības Tiesas galīgos nolēmumus lietās, kas saistītas ar šiem atskaites punktiem, un tikai tad izdarīsim secinājumus par šo atskaites punktu, kā arī cita ar tiem tieši saistīta atskaites punkta apmierinošu izpildi.

XII. Pamatojoties uz šiem minētajiem elementiem, mēs uzskatām, ka mūsu konstatēto kļūdu ietekme ir būtiska, bet ne plaši izplatīta pieņemtajos gada ANM izdevumos.

Galvenie revīzijas jautājumi

XIII. Galvenie revīzijas jautājumi ir tie, kuri saskaņā ar mūsu profesionālo spriedumu mūsu veiktajā kārtējā perioda konsolidēto pārskatu revīzijā bija vissvarīgākie. Šos jautājumus mēs skatījām konsolidēto pārskatu revīzijas kopējā kontekstā un atzinuma par pārskatiem formulēšanai, bet par tiem mēs nesniedzam atsevišķu atzinumu.

Mēs novērtējām saistību pensijām un citiem darbinieku pabalstiem

XIV. ES bilancē ir iegrāmatotas saistības pensijām un citiem darbinieku pabalstiem, kas 2025. gada beigās bija 91,1 miljards EUR (2024. gadā – 93,1 miljards EUR).

XV. Lielākā daļa saistību pensijām un citiem darbinieku pabalstiem attiecas uz Eiropas Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku pensiju shēmu un veido 84,0 miljardus EUR (2024. gadā – 84,8 miljardi EUR). Pārskatos reģistrētās šā veida saistības ir pašreizējās vērtības aplēse paredzamajiem nākotnes maksājumiem, kas ES būs jāveic, lai pildītu pensiju maksāšanas pienākumus.

XVI. No pensiju shēmas maksātos pabalstus sedz no ES budžeta. Tā kā ES nav izveidots speciāls pensiju fonds, ko kura segt nākotnes pensiju saistību izmaksas, dalībvalstis kopīgi garantē pabalstu izmaksāšanu, un ierēdņi sedz trešo daļu no shēmas finansēšanas izmaksām. *Eurostat* katru gadu Komisijas grāmatveža uzdevumā aprēķina šīs saistības, izmantojot tādus parametrus kā ES ierēdņu vecuma profils un paredzamais mūža ilgums un pieņēmumus par nākotnes ekonomisko stāvokli. Šos parametrus un pieņēmumus novērtē arī Komisijas aktuāri.

XVII. 2025. gadā pensiju saistības saglabājās stabilas, un nelielais samazinājums bija saistīts ar ES darbinieku paredzamo karjeras virzību, izmaksām, kas rodas saistībā ar procentiem, un diskonta likmes pieaugumu par 0,5 %.

---

[3] 2024. gada pārskats, 11.16. punkts.

XVIII. Otra lielākā daļa no saistībām, kas paredzētas pensijām un citiem darbinieku pabalstiem, ir aplēstās ES saistības kopīgajai veselības apdrošināšanas shēmai; šīs saistības 2025. gada beigās bija 5,7 miljardi EUR (2024. gadā – 6,9 miljardi EUR). Šīs saistības attiecas uz izmaksām par ES darbinieku veselības aprūpi, kuras ir jāsedz periodā pēc tam, kad darbinieks ir pensionējies (atskaitot darbinieku iemaksas).

XIX. Revīzijas laikā mēs novērtējam aktuāra pieņēmumus par šīm shēmām un no tiem izrietošo novērtējumu. Savu novērtējumu balstām uz neatkarīgu ārējo aktuāro ekspertu darbu. Mēs pārbaudām šo saistību aprēķina pamatā esošos datus, aktuāros parametrus, kā arī pašu aprēķinu. Pārbaudām arī šo saistību izklāstu konsolidētajā bilancē un konsolidēto finanšu pārskatu skaidrojumos.

XX. Šajā kontekstā mēs pārbaudījām arī Apvienotās Karalistes nenokārtotās saistības attiecībā uz Eiropas ierēdņu pensiju shēmu un kopīgo veselības apdrošināšanas shēmu 9,4 miljardu EUR apmērā (2024. gadā – 9,9 miljardi EUR). Mēs pārbaudījām aprēķinā izmantoto datu precizitāti un to, vai Apvienotajai Karalistei tika piešķirta tikai attiecīgā daļa no kopējām saistībām.

XXI. Mēs secinām, ka aplēse par pensiju un citu darbinieku pabalstu kopējām saistībām, kā arī šo saistību Apvienotās Karalistes daļa ir patiesi atspoguļotas konsolidētajos gada pārskatos.

Mēs novērtējām būtiskākās pārskatos atspoguļotās gada noslēguma aplēses

XXII. 2025. gada beigās bija aplēsts, ka radušies attiecināmie izdevumi, kuri jāatlīdzina atbalsta saņēmējiem, bet par kuriem vēl nav iesniegti pieprasījumi, bija 187,5 miljardi EUR (2024. gadā – 160,7 miljardi EUR). Šīs summas tika reģistrētas kā uzkrātie izdevumi[4].

XXIII. Šīs aplēses pieaugums visās programmās galvenokārt skaidrojams ar to, ka iepriekšējais plānošanas periods tuvojas noslēgumam un ka 2021.–2027. DFS līdzekļu apguve ir bijusi lēnāka, nekā paredzēts. Tāpēc iesniegto pieprasījumu vērtība bija mazāka, nekā paredzēts, un lielāku daļu vērtības gada beigās bija jāaplēš. Ar ANM saistītie iegrāmatotie uzkrājumi, kurus nosaka, pamatojoties uz nākotnes maksājumu prognozēm, bija 16,1 miljards EUR (2024. gadā – 7,9 miljardi EUR).

[4] Tie ietver uzkrātos izdevumus bilances saistību pusē 76,8 miljardu EUR apmērā un bilances aktīvu pusē 110,7 miljardu EUR apmērā, kas samazina priekšfinansējuma apjomu.

XXIV. Nolūkā novērtēt šīs gada noslēguma aplēses mēs pārbaudījām sistēmu, ko Komisija bija izveidojusi aprēķinu izdarīšanai periodu nodalīšanas brīžos, lai pārliecinātos par šīs sistēmas pareizību un pilnīgumu ģenerāldirektorātos, kuru pārziņā bija radusies lielākā daļa izdevumu. Revidējot izlasi, kurā bijām iekļāvuši rēķinus un priekšfinansējuma maksājumus, mēs pārbaudījām attiecīgos aprēķinus periodu nodalīšanas brīžos, lai novērtētu risku, ka uzkrājumi ir norādīti nepareizi.

XXV. Mēs secinām, ka konsolidētajos gada pārskatos norādītā aplēse par kopējo summu, ko veido uzkrātie izdevumi un citi dalībvalstīm izmaksāti avansi, ir atspoguļota patiesi.

Mēs novērtējām, kā pārskatus ietekmē Krievijas agresijas karš pret Ukrainu

XXVI. Tā kā ES sniedz palīdzību Ukrainai aizdevumu un dotāciju veidā, mēs novērtējām, kā Komisija aprēķina ar šo notikumu saistīto ES finanšu riska ekspozīciju un šā aprēķina pamatu, lai nodrošinātu, ka faktiskās un iespējamās sekas ir pienācīgi atspoguļotas ES pārskatos. Gan mēs, gan neatkarīgs ārējais eksperts novērtējām Komisijas aprēķinus, lai pārliecinātos, ka tiek ņemta vērā visa attiecīgā informācija.

XXVII. Secinām, ka Krievijas agresijas kara pret Ukrainu atspoguļošana konsolidētajos gada pārskatos ir uzskatāma par patiesu.

Mēs novērtējām *NGEU* ietekmi uz pārskatiem

XXVIII. ES ieviesa *NextGenerationEU* (*NGEU*), lai mobilizētu apjomīgus līdzekļus Covid-19 pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes mazināšanai. *NGEU* finansēšanai Eiropas Komisija aizņemas līdzekļus kapitāla tirgos. Ievērojamākā *NGEU* līdzekļu daļa ir Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM), ar kura starpniecību līdz 2025. gada beigām dalībvalstīm bija izmaksāti 237,5 miljardi EUR kā neatmaksājamais atbalsts un 155,9 miljardi EUR kā finanšu aizdevumu atbalsts. Šīs darbības ievērojami ietekmē finanšu pārskatus.

XXIX. Veicot ierastās revīzijas procedūras, mēs revidējām ES aktīvus, saistības, ieņēmumus un izdevumus, arī saistībā ar *NGEU*. Mēs secinām, ka šie elementi ir patiesi atspoguļoti konsolidētajos gada pārskatos.

Mēs novērtējām ietekmi, ko rada sistēma *SUMMA*

XXX. Komisija 2025. gada 1. janvārī sāka izmantot jaunu centrālu budžeta, finanšu līdzekļu un grāmatvedības informācijas sistēmu *SUMMA*, kas aizstāj iepriekšējo sistēmu *ABAC*. Līdz ar jauno sistēmu ir būtiski mainījusies finanšu pārskatu sagatavošanas vide, un tas ietekmē datu pārsūtīšanu no vietējām sistēmām un centrālo grāmatvedības sistēmu, rēķinu reģistrēšanu un samaksu, konsolidēšanas procedūras un gada slēgšanu. 2025. gada konsolidētie pārskati ir pirmie ES pārskati, kas sagatavoti, izmantojot sistēmā *SUMMA* paziņoto finanšu informāciju.

XXXI. Ņemot vērā pārejas mērogu un ar to saistīto palielināto risku, kam pakļauta konsolidēto pārskatu sagatavošana, mēs uzskatījām sistēmas *SUMMA* ieviešanu par vienu no galvenajiem revīzijas jautājumiem. Veicām papildu revīzijas procedūras, tostarp plaši testējām iekšējās kontroles mehānismus, kā arī veicām papildu padziļinātu darbu jomās, ko skar jaunā sistēma. Tāpat piesaistījām IT revīzijas ekspertus, kuriem lūdzām pārbaudīt datu migrāciju no *ABAC* uz *SUMMA*, IT vispārējos kontroles mehānismus un atlasītu lietojumprogrammu kontroles mehānismus, kas ir svarīgi saistībā ar finanšu pārskatu sagatavošanu.

XXXII. Savā darbā konstatējām vairākas problēmas, kas saistītas ar pāreju un jaunieviesto kontroles vidi. Tostarp konstatējām funkcionālus trūkumus, kuru dēļ nācās izmantot pagaidu risinājumus vai manuālus procesus, nepilnības saistībā ar lietotāju piekļuves pārvaldību un IT pārmaiņu pārvaldību, kavējumus un neprecizitātes saistībā ar rēķinu datu pārvešanu no vienas no vietējām sistēmām, kā arī konkrētas problēmas, kas skar gada beigu uzkrājumus un konsolidāciju. Gan vadība, gan ERP apzināja problēmas, kuru risināšanai bija jāveic manuālas korekcijas un grāmatvedības saskaņošanas procedūras, pirms bija iespējams noslēgt pārskatu sagatavošanu.

XXXIII. Mēs ņēmām vērā šo konstatējumu kopīgo ietekmi, un ņēmām vērā arī Komisijas veiktos korektīvos pasākumus un gada slēgšanas procedūras. Lai gan konstatētās problēmas liecināja, ka pāreja uz sistēmu *SUMMA* palielināja kļūdu risku 2025. gada konsolidēto pārskatu sagatavošanā, mēs secinājām, ka, ņemot vērā veiktās korekcijas, kļūdu vispārējā ietekme uz pārskatiem nebija būtiska.

Citi jautājumi

Sadaļā “Gada būtiskākās norises finanšu jomā” iekļautā informācija

XXXIV. Komisija atbild par “pārējās informācijas” sniegšanu. Ar pārējo informāciju saprot pārskatu sadaļu “Gada būtiskākās norises finanšu jomā”, bet ne konsolidētos pārskatus vai mūsu ziņojumu par tiem. Mūsu atzinums par konsolidētajiem pārskatiem neattiecas uz šo pārējo informāciju, un par to mēs

nesniedzam nekāda veida secinājumu par pārliecību. Konsolidēto pārskatu revīzijā mūsu pienākums ir iepazīties ar pārējo informāciju un apsvērt, vai tā būtiskos aspektos saskan vai nesaskan ar konsolidētajiem pārskatiem vai mūsu revīzijā iegūto informāciju vai jebkādā citā veidā varētu saturēt būtiski nepareizas ziņas. Ja secinām, ka pārējā informācija satur būtiski nepareizas ziņas, mūsu pienākums ir par to attiecīgi ziņot. Šajā aspektā mums nav nekas ziņojams.

Ieņēmumu no aizņēmumiem *NGEU* finansēšanai uzskaite

XXXV. Mēs atzīmējam, ka summas, kas aizņemtas, lai finansētu *NGEU* neatmaksājamo finansiālo atbalstu, budžetā un konsolidētajos finanšu pārskatos ir norādītas atšķirīgi. Summas, kas aizņemtas, lai finansētu neatmaksājamu finansiālo atbalstu dalībvalstīm *NGEU* kontekstā, tādējādi 2025. gadā nodrošinot 18 % no ES ieņēmumiem, saskaņā ar ANM regulu tiek uzskatītas par ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem, kas papildina apstiprināto budžetu. Tā kā šī ir neierasta budžeta pieeja, *NGEU* īstenošana būtībā neietekmē principu, ka ES gada budžetā ietvertajiem ieņēmumiem un izdevumiem jābūt līdzsvarotiem. Finanšu darbības rezultātu pārskatā šīs summas nav iekļautas kā ieņēmumi, tomēr tajā ir iekļauti izdevumi, kas saistīti ar *NGEU* neatmaksājamo finansiālo atbalstu, un tas negatīvi ietekmē gada saimnieciskās darbības rezultātu. Negatīvi saimnieciskās darbības rezultāti palielina neto aktīvu deficītu, kā tas atspoguļots ES bilancē, un tāpēc tie jāfinansē no nākamajiem budžetiem.

Izmaiņas metodikā, pēc kuras izsakām skaitļos publiskā iepirkuma kļūdas

XXXVI. No šā gada esam mainījuši metodiku, pēc kuras izsakām skaitļos ietekmi, ko rada publiskajā iepirkumā pieļautas kļūdas. Plānojam šīs metodes izmantot arī turpākajos gados. Atjaunināta pieeja saskan ar metodiku, ko izmanto Komisija saistībā ar dalītajā pārvaldībā īstenotām izdevumu programmām. Aplēsto šīs izmaiņās ietekmi mēs izklāstām šā gada pārskata 1. nodaļā.

Vadības pienākumi

XXXVII. Saskaņā ar LESD 310.–325. pantu un Finanšu regulu Komisijas pienākums ir sagatavot un iesniegt ES konsolidētos pārskatus, pamatojoties uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem, un nodrošināt tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Šie pienākumi ietver iekšējās kontroles mehānismu izveidi, ieviešanu un īstenošanu attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu un izklāstu tā, lai *krāpšanas* vai kļūdu dēļ tajos nebūtu sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Vadības pienākumos ir nodrošināt, lai finanšu pārskatos atspoguļotās darbības, finanšu darījumi un informācija atbilstu to regulējumam (tiesību aktiem, noteikumiem, principiem un standartiem). Komisijai ir galīgā atbildība par ES pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību (LESD 317. pants).

XXXVIII. Sagatavojot konsolidētos pārskatus, vadības pienākums ir novērtēt ES spēju turpināt darbību, izklāstīt visus svarīgos jautājumus un izmantot darbības turpināšanas pieņēmumu grāmatvedībā, ja vien vadība neplāno likvidēt uzņēmumu vai pārtraukt darbību, vai tai nav citas reālas alternatīvas uzņēmuma slēgšanai vai darbības pārtraukšanai.

XXXIX. Komisija ir atbildīga par ES finanšu pārskatu sagatavošanas procesa pārraudzību.

XL. Saskaņā ar Finanšu regulu (XIII sadaļa) Komisijas grāmatvedis nosūta revīzijai ES konsolidētos pārskatus vispirms līdz pārskata gadam sekojošā gada 31. martam kā provizoriskos pārskatus, tad līdz 31. jūlijam kā galīgos pārskatus. Jau provizoriskajos pārskatos ir jāsniedz skaidrs un patiess priekšstats par ES finanšu stāvokli. Tādējādi nepieciešams, lai visos provizorisko pārskatu posteņos būtu izklāstīti galīgie aprēķini, kas ļautu mums pildīt savus pienākumus saskaņā ar Finanšu regulas XIII sadaļu un noteiktajos termiņos. Atšķirībai starp provizoriskajiem un galīgajiem pārskatiem parasti vajadzētu rasties tikai mūsu apsvērumu rezultātā.

Revidenta pienākumi konsolidēto pārskatu un pakārtoto darījumu revīzijā

XLI. Mūsu mērķi ir iegūt pamatotu pārliecību par to, ka ES konsolidētajos pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas un ka pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi, un, balstoties uz mūsu veikto revīziju, sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei deklarāciju par pārskatu ticamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Pamatota pārliecība ir augsts pārliecības līmenis, bet tā nav garantija, ka revīzijā vienmēr tiks atklāti visi iespējamie būtiski nepareizu ziņu vai būtisku neatbilstību gadījumi. Tie var rasties krāpšanas vai kļūdas dēļ un tos uzskata par būtiskiem tad, ja var pamatoti sagaidīt, ka atsevišķi vai kopā tie varētu ietekmēt saimnieciskus lēmumus, kuri pieņemti, pamatojoties uz šiem konsolidētajiem pārskatiem.

XLII. Ieņēmumu jomā mūsu veiktās pašu resursu pārbaudes (tie ir pašu resursi, kas pamatojas uz nacionālo kopienākumu, pievienotās vērtības nodokli un nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu) sākas ar to, ka pārbaudām statistiku un datus, uz kā pamata šie resursi ir aprēķināti, un pēc tam mēs novērtējam Komisijas sistēmas, ko izmanto šo datu apstrādei, līdz ir saņemtas dalībvalstu iemaksas un tās ir iegrāmatotas konsolidētajos pārskatos. Tradicionālo pašu resursu revīzijā mēs pārbaudām muitas iestāžu pārskatus un analizējam muitas nodokļu plūsmu, līdz Komisija šīs summas ir saņēmusi un atspoguļojusi pārskatos. Pastāv risks, ka importētāji muitas nodokļus valsts muitas iestādēm vai nu nedeklarē, vai deklarē nepareizi. Tādējādi faktiski iekasētie ievedmuitas nodokļi, visticamāk, būs mazāki par summu, kas teorētiski būtu jāiekasē. Šo atšķirību dēvē par "muitas nodokļu iztrūkumu". Nesamaksātās summas, kas nav iekļautas dalībvalstu tradicionālo pašu resursu uzskaites sistēmās, neietilpst mūsu revīzijas atzinuma par ieņēmumiem tvērumā.

XLIII. Saistībā ar izdevumiem mēs pārbaudām maksājumu darījumus, kad izdevumi ir radušies un ir iegrāmatoti un apstiprināti. Šajā pārbaudē skatām visu veidu maksājumus (izņemot avansus) stadijā, kad tie tikuši veikti. Mēs pārbaudām avansa maksājumus tad, kad līdzekļu saņēmējs ir sniedzis pierādījumu par to atbilstīgu izmantošanu un iestāde vai struktūra ir pieņēmusi šo pierādījumu, avansa maksājumu dzēšot, kas var nenotikt līdz nākamajam gadam.

XLIV. Attiecībā uz ANM izdevumiem (atšķirībā no pārējiem budžeta izdevumiem) maksājumu veikšanas nosacījums ir apmierinoša iepriekš noteikto atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde. Papildu prasības ir tādas, ka atbilstoši mērķrādītājiem un atskaites punktiem apmierinoši sasniegtos rezultātus nedrīkst atcelt un ka nedrīkst pārkāpt dubultas finansēšanas novēršanas principu. Regulā izklāstītie attiecināmības nosacījumi paredz arī atbilstību attiecināmības periodam, atbilstību principam "nenodarīt būtisku kaitējumu" un valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu. Tāpēc mūsu revīzijā galveno uzmanību pievēršam tam, vai ir izpildīti maksājumu un attiecināmības nosacījumi. Tā kā galasaņēmēju izdevumu atbilstība ES un valsts noteikumiem nav ANM maksājumu nosacījums, mūsu revīzijas atzinums neaptver galasaņēmējiem radušos izdevumu pareizību.
ANM regulā nav paredzēti papildu kritēriji par to, kā interpretēt vārdu "apmierinoši", un tādējādi Komisijai ir piešķirta plaša rīcības brīvība, kad tā novērtē, vai atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde ir bijusi apmierinoša vai ne. Lai novērtētu kvalitatīvos sasniegumus, ir jāpieņem vairāki spriedumi, kas ved pie, iespējams, atšķirīgas interpretācijas. Šis risks ir īpaši izteikts tad, ja atskaites punkti un mērķrādītāji ir izstrādāti nekonkrēti.

XLV. Visas revīzijas gaitā mēs liekam lietā profesionālo spriedumu un saglabājam profesionāli skeptisku attieksmi. Mēs veicam arī šādas darbības:

a) apzinām un novērtējam riskus, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ ES konsolidētajos pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts ES tiesiskais regulējums. Mēs izstrādājam un īstenojam revīzijas procedūras, lai reaģētu uz šo risku, un iegūstam revīzijas pierādījumus, kas ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma veidošanai. Gadījumus, kad būtiski nepareizas ziņas ir sniegtas vai neatbilstības radušās krāpšanas dēļ, ir grūtāk atklāt nekā kļūdas izraisītus gadījumus, jo krāpšana var ietvert slepenu vienošanos, viltošanu, tīšus izlaidumus, datu sagrozīšanu vai iekšējās kontroles apiešanu. Attiecīgi ir lielāks risks, ka šādi gadījumi paliks neatklāti.

b) iepazīstamies ar iekšējo kontroli, kas attiecas uz revīziju, lai izstrādātu atbilstošas revīzijas procedūras, nevis lai sniegtu atzinumu par iekšējās kontroles efektivitāti;

c) novērtējam izmantoto grāmatvedības metožu piemērotību un vadības veikto grāmatvedības aplēšu pamatotību un ar to saistīto vadības sniegto informāciju;

d) izdarām secinājumus par to, vai vadība ir pienācīgi izmantojusi darbības turpināšanas pieņēmumu grāmatvedībā un, pamatojoties uz iegūtajiem revīzijas pierādījumiem, spriežam, vai attiecībā uz notikumiem vai nosacījumiem pastāv būtiska nenoteiktība, kas var radīt nopietnas šaubas par struktūras spēju turpināt darbību. Ja secinām, ka šāda būtiska nenoteiktība pastāv, mums savā ziņojumā uz to ir jāvērš uzmanība, norādot uz attiecīgo informāciju konsolidētajos pārskatos, vai arī, ja šī informācija ir neadekvāta, mums ir jāgroza savs atzinums. Mūsu secinājumi balstās uz revīzijas pierādījumiem, kas iegūti līdz ziņojuma sagatavošanai. Tomēr turpmāki notikumi vai nosacījumi var likt organizācijai pārtraukt darbības turpināšanu;

e) novērtējam konsolidēto pārskatu vispārējo izklāstu, uzbūvi un saturu, tostarp visas informācijas sniegšanu, un vērtējam, vai pakārtotie darījumi un notikumi konsolidētajos pārskatos ir izklāstīti patiesi;

f) iegūstam pietiekamus un piemērotus revīzijas pierādījumus par ES konsolidācijas jomā ietilpstošo struktūru finanšu informāciju, lai sniegtu atzinumu par konsolidētajiem pārskatiem un pakārtotajiem darījumiem. Mēs esam atbildīgi par revīzijas vadību, pārraudzību un īstenošanu, un sniegtais revīzijas atzinums ir vienīgi mūsu ziņā.

XLVI. Mēs sazināmies ar Komisiju un citām revidētajām vienībām par, cita starpā, revīzijai plānoto tvērumu un laika grafiku, kā arī par nozīmīgiem revīzijas apsvērumiem, arī par jebkādiem būtiskiem iekšējās kontroles trūkumiem.

XLVII. No jautājumiem, kas apspriesti ar Komisiju un citām revidētajām vienībām, mēs apzinām tos, kuri konsolidēto pārskatu revīzijā ir vissvarīgākie un kuri tādējādi ir galvenie revīzijas jautājumi kārtējā periodā. Šos jautājumus mēs aprakstām savā ziņojumā, ja vien ar likumu vai noteikumiem nav aizliegta to atklāšana plašākai sabiedrībai vai – ārkārtīgi retos gadījumos – ja secinām, ka informācija mūsu ziņojumā nav jāsniedz, jo ir pamats domāt, ka tās atklāšana varētu radīt negatīvas sekas, kuras būtu lielākas par labumu, ko gūtu sabiedrība.

2026. gada 9. jūlijā

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Eiropas Revīzijas palāta

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

Ievads

1.1. Šajā gada pārskata nodaļā ir:

a) sniegts pamatojums *ticamības deklarācijai* un kopsavilkums par mūsu apsvērumiem un secinājumiem attiecībā uz ES konsolidēto gada pārskatu (turpmāk tekstā – "pārskati") ticamību, kā arī ieņēmumiem un *daudzgadu finanšu shēmas* (DFS) izdevumiem pakārtoto *darījumu* pareizību;

b) iekļauta informācija par gadījumiem, kurus kā iespējamu krāpšanu esam paziņojuši Eiropas Prokuratūrai (*EPPO*) un Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un sniegta informācija par mūsu revīzijām attiecībā uz ES darbību *krāpšanas* apkarošanas jomā;

c) aprakstīta mūsu revīzijas pieeja (sk. ***1.1. pielikumu***).

1.2. 2025. gadā dalībvalstu kopējie vispārējās valdības izdevumi (9316 miljardi EUR) veidoja 50,2 % no šo valstu *nacionālā kopienākuma (NKI)* (18 545 miljardi EUR). ES budžeta izdevumi bija 176,3 miljardi EUR, kas atbilst 1,9 % no ES dalībvalstu kopējiem vispārējās valdības izdevumiem un 1,0 % no visu šo valstu NKI (sk. ***1.1. attēlu***). Ja pieskaita papildu maksājumus, ko no *piešķirtajiem ieņēmumiem* maksā *Atveseļošanas un noturības mehānisma* (ANM) dotācijām un kas ir 40,1 miljards EUR (sk. ***2.20***. punktu), 2025. gadā maksājumu kopsumma bija 216,4 miljardi EUR[5].

[5] ES 2025. gada konsolidētie pārskati, budžeta izpildes ziņojumi un skaidrojumi, DFS 6.3. iedaļa "*Maksājumu apropriāciju* izpilde".

1.1. attēls. 2025. gada ES budžeta izdevumi un ES-27 vispārējās valdības izdevumi kā daļa no NKI

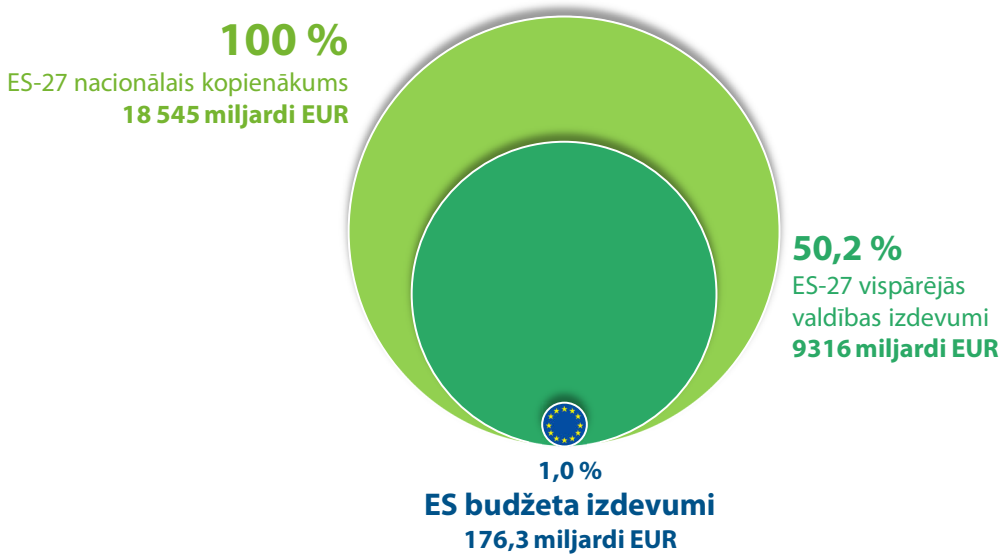

Avots: ERP, pamatojoties uz datiem par ES-27 NKI, kas ņemti no Eiropas Komisijas 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem, A pielikums "Ieņēmumi"; attiecībā uz ES-27 vispārējās valdības izdevumiem – *Eurostat* datubāze, *Government revenue, expenditure and main aggregates*, dati izgūti 2026. gada 27. aprīlī; attiecībā uz ES budžeta izdevumiem – Eiropas Komisija, Eiropas Savienības 2025. gada konsolidētie pārskati.

1.3. Kā redzams ***1.2. attēlā***, lielākā daļa ES budžeta bija piešķirta kategorijām "Dabas resursi un vide" un "Kohēzija, noturība un vērtības", kam sekoja "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma".

1.2. attēls. 2025. gada ES budžeta izdevumi(*) katrā DFS kategorijā

(miljardi EUR)

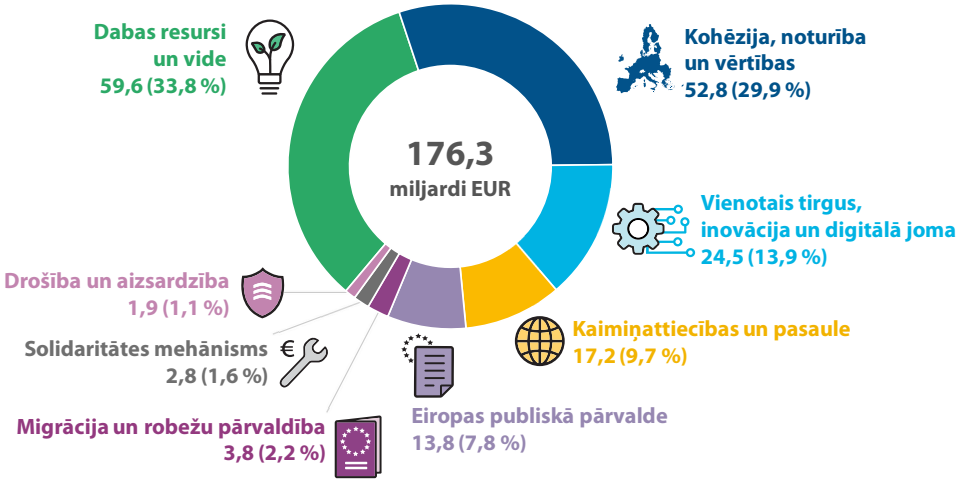

DFS 1. kategorija (5. nod.)	Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma
DFS 2. kategorija (6. nod.)	Kohēzija, noturība un vērtības
DFS 3. kategorija (7. nod.)	Dabas resursi un vide
DFS 4. kategorija (8. nod.)	Migrācija un robežu pārvaldība
DFS 5. kategorija (8. nod.)	Drošība un aizsardzība
DFS 6. kategorija (9. nod.)	Kaimiņattiecības un pasaule
DFS 7. kategorija (10. nod.)	Eiropas publiskā pārvalde
Solidaritātes mehānisms	(ārpus DFS)

(*) ES budžeta izdevumos neietilpst ANM dotācijas.

Avots: ERP.

Pārskatu ticamība

1.4. Mūsu konstatējumi attiecas uz ES 2025. finanšu gada *konsolidētajiem pārskatiem*[6] (turpmāk tekstā – "pārskati"), kurus kopā ar grāmatveža apliecinājuma vēstuli saņēmām 2026. gada 30. jūnijā, t. i., *Finanšu regulā* paredzētajā termiņā. Pārskati ietver sadaļu "Gada būtiskākās norises finanšu jomā"[7], uz kuru mūsu revīzijas atzinums neattiecas. Tomēr saskaņā ar revīzijas standartiem mēs esam novērtējuši, vai šī sadaļa saskan ar pārskatos sniegto informāciju.

1.5. Komisijas publicētie pārskati liecina, ka 2025. gada 31. decembrī kopējās saistības bija 976,6 miljardi EUR salīdzinājumā ar kopējiem aktīviem 617,4 miljardu EUR vērtībā. Starpību, kas ir 359,2 miljardi EUR, veidoja negatīvie neto aktīvi, kuros ietilpst rezerves un tā ES līdz 2025. gada 31. decembrim jau radušos izdevumu daļa, kas jāfinansē no nākotnes budžetiem. Sīkāks aktīvu un saistību sadalījums sniegts ***1.3. attēlā***. 2025. gada negatīvais *saimnieciskās darbības rezultāts* bija 54,6 miljardi EUR.

1.3. attēls. ES aktīvi un saistības 2025. gada 31. decembrī

(miljardi EUR)

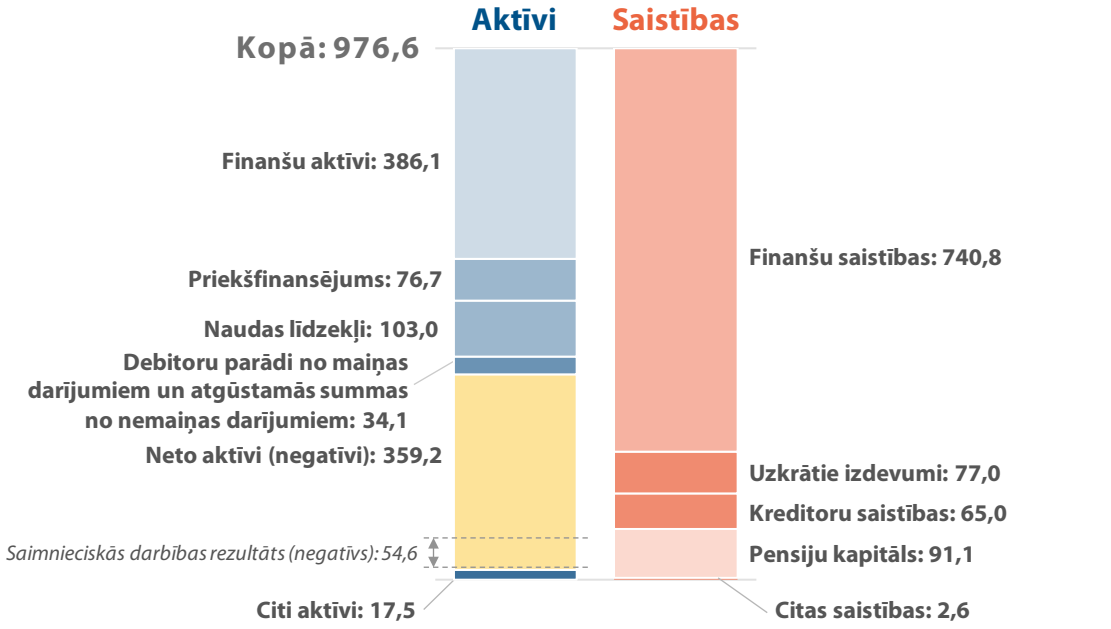

Avots: ERP.

---

[6] Regula (ES, Euratom) 2024/2509, 247. pants.

[7] 2. ieteicamā praktiskā vadlīnija (*RPG 2*) "Finanšu pārskatu apspriešana un analīze", ko sagatavojusi Starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu padome (*IPSASB*).

Gada saimnieciskās darbības rezultāts ir negatīvs, bet budžeta izpildes rezultāts – pozitīvs

1.6. Saskaņā ar *NGEU* aizņemtās summas kā *ārējie piešķirtie ieņēmumi* tiek virzītas *NGEU* dotācijām un ES programmu papildu finansējumam, un tas notiek papildus ES budžetā nobalsotajām apropriācijām[8]. Tā kā šī ir neierasta budžeta pieeja, *NGEU* īstenošana būtībā neietekmē principu, ka ES gada budžetā ietvertajiem ieņēmumiem un izdevumiem jābūt līdzsvarotiem (līdzsvara princips)[9]. Turpretim, pamatojoties uz starptautiski pieņemtajiem grāmatvedības standartiem, ES gada pārskatos (finanšu darbības rezultātu pārskatā) nav iekļauta summa, kas *NGEU* ietvaros aizņemta kā ieņēmumi, bet ir iekļauti attiecīgie dotāciju izdevumi, tāpēc ir radusies negatīva ietekme uz gada saimnieciskās darbības rezultātu. Šī aizņēmumu dažādā apstrāde budžetā, no vienas puses, un gada pārskatos, no otras puses, rada būtisku atšķirību starp budžetu un saimnieciskās darbības rezultātu.

1.7. Galvenais skaidrojums 2025. gada negatīvajam saimnieciskās darbības rezultātam ir izdevumi, kas saistīti ar *NGEU* neatmaksājamo atbalstu, ko finansē ar aizņēmumiem (46,8 miljardi EUR 2025. gadā). Kopš 2022. gada saimnieciskās darbības rezultātu ietekmē arī tas, ka finanšu darbības rezultātu pārskatā tiek atspoguļots vērtības samazinājums (paredzamie kredītzaudējumi) saistībā ar Ukrainai izsniegtiem aizdevumiem (to neto pieaugums 2025. gadā bija 7,3 miljardi EUR).

1.8. ES budžets un saimnieciskās darbības rezultāts par katru gadu no 2018. gada līdz 2025. gadam ir parādīts ***1.4. attēlā***.

---

[8] Finanšu regula, 22. pants.

[9] Padomes Juridiskā dienesta atzinums, dokuments Nr. 9062/20, 34. apsvērums.

1.4. attēls. Budžets un saimnieciskās darbības rezultāts par katru gadu no 2018. gada līdz 2025. gadam

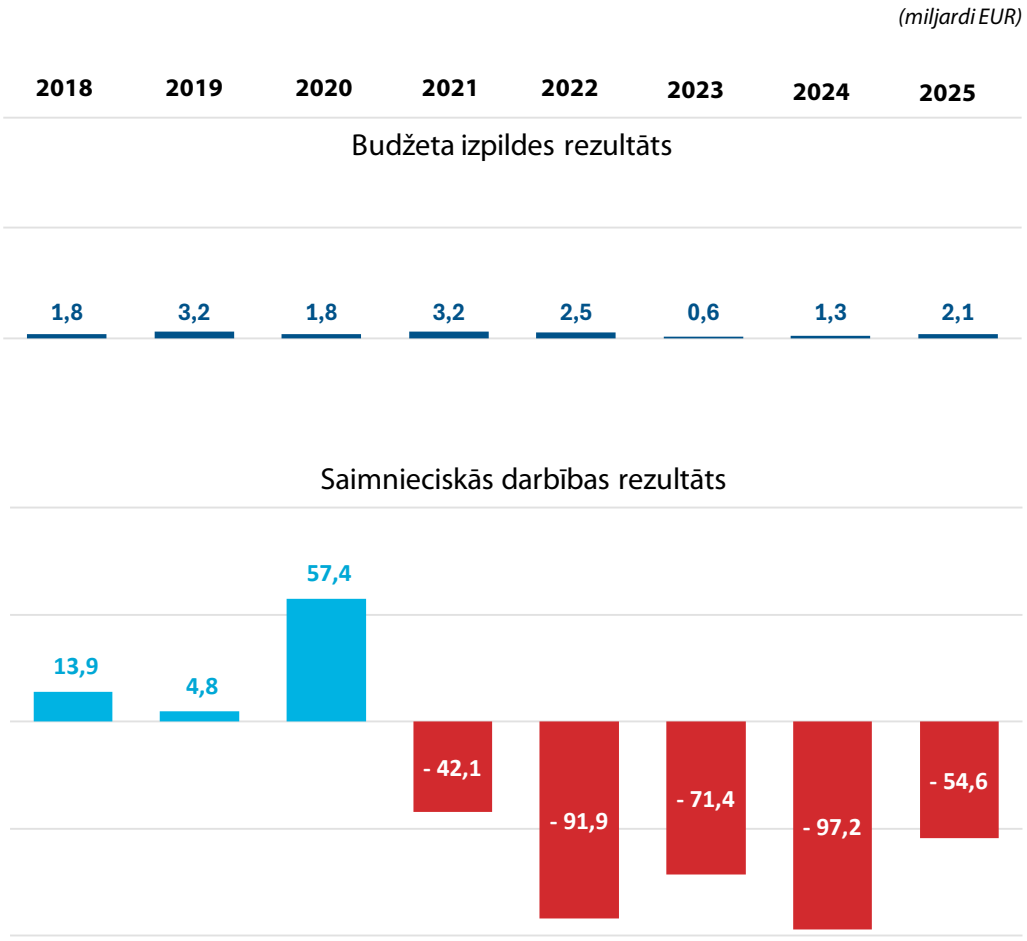

Piezīme. 2020. gada skaitlis ietver ieņēmumus 47,5 miljardu EUR apmērā saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanās līgumu.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2018.–2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

Apsvērumi par 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem

1.9. Revīzijā mēs konstatējām, ka pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Mēs aicinām pārskatu lietotājus pievērst uzmanību jautājumam, ko Komisija izklāstījusi 1.4.3. skaidrojumā.

1.10. Komisija 2025. gada 1. janvārī sāka izmantot jaunu centrālu budžeta, finanšu līdzekļu un grāmatvedības informācijas sistēmu *SUMMA*, kas aizstāj iepriekšējo sistēmu *ABAC*. Pārejot uz jauno programmatūru, ievērojami mainījās daudzi procesi, tostarp datu nosūtīšana no vietējām sistēmām uz centrālo grāmatvedības sistēmu,

rēķinu reģistrēšana un apstrāde un gada noslēgšana. 2025. gada konsolidētie pārskati bija pirmie, ko sagatavoja, izmantojot sistēmu *SUMMA*. Ņemot vērā izmaiņu radīto paaugstināto risku konsolidēto pārskatu ticamībai, mēs veicām papildu revīzijas procedūras, tostarp pārbaudījām lielākas izlases un izvērsām iekšējo kontroles mehānismu pārbaudes. Piesaistījām arī IT ekspertus, lai pārbaudītu IT vispārējos kontroles mehānismus un atlasītus lietojumprogrammatūru kontroles mehānismus.

1.11. Šajās pārbaudēm salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem konstatējām ievērojami lielāku kļūdu skaitu priekšfinansējuma darījumu izlasē. Mēs lēšam, ka kļūdu līmenis, kas skar priekšfinansējumu un rēķinus, ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa.

1.12. Pārbaudot priekšfinansējuma darījumus, atklājām kādu sistēmas izstrādes problēmu, ko nebija atklājusi iekšējās kontroles sistēma. Proti, Komisija aplēsa gada beigu uzkrātos izdevumus, izmantojot summu, par kuru uzņemtas saistības gada beigās, nevis kopējās juridiskās saistības. Šī kļūda radās, kad, migrējot no sistēmas *ABAC* uz *SUMMA*, daudzgadu programmās tika pārskaitītas tikai tās summas, par kurām uzņemtas saistības, bet netika sniegta informācija par kopējo juridisko saistību vērtību. Turklāt attiecībā uz jauniem līgumiem, kurus izveidoja jau sistēmā *SUMMA*, lietotāji nereģistrēja datus par juridisko saistību summām. Tā rezultātā šo līgumu uzkrātie izdevumi provizoriskajos pārskatos tika novērtēti par aptuveni 3,7 miljardiem EUR par mazu. Šī problēma galvenokārt skāra Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) līgumus, kurus pārvalda Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (*CINEA*) un mazākā mērā – arī Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāts (ECHO ĢD). Galīgajos pārskatos Komisija šo kļūdu izlaboja.

1.13. Lai novērstu kavēšanos ar rēķinu pārvešanu no e-dotāciju sistēmas uz *SUMMA*, Komisija izdomāja pagaidu tehnisku risinājumi, proti, attiecīgie rēķini tika pārnesti uz sistēmu *SUMMA* par simbolisku vērtību 1 EUR apmērā, nevis faktisko vērtību. Aplēstā attiecīgo rēķinu kopējā vērtība ir aptuveni 2,6 miljardi EUR. Lai gan gada beigu grāmatojumi lielā mērā koriģēja ietekmi uz pārskatiem, šis pagaidu risinājums ir uzskatāms par iekšējās kontroles trūkumu, kas vājina rēķinu datu ticamību un integritāti sistēmā *SUMMA*.

1.14. Izskatot konsolidācijas procesu, mēs konstatējām finanšu pārskata posteni, kas bija norādīts kā trešās personas atlikums, lai gan tas attiecās uz starpuzņēmumu pozīciju un bija norādīts nepareizi tāpēc, ka sistēmā *SUMMA* bija nepareizi iestatīts grupu ziņošanas rīks. Tāpēc šī summa netika izņemta laukā kā starpuzņēmumu atlikums. Šīs problēmas monetārā ietekme nebija nozīmīga (5 miljoni EUR), un Komisija to izlaboja.

1.15. Komisijas grāmatvedis 2025. gadā neveica visaptverošu Komisijas vietējo grāmatvedības sistēmu (administratīvo procesu un atbalsta IT sistēmu) validācijas procesu. Šis process palīdz mazināt riskus laikā, kad notiek pāreja no vienas sistēmas uz citu, un sniedz pārliecību par vietējo sistēmu darbību. Tā vietā 2025. gadā tika veikta trīs sistēmu mērķtiecīga pārskatīšana. Visaptverošs vietējo sistēmu novērtējums ievērojami palielinātu pārliecības līmeni par grāmatvedības datu pilnīgumu un ticamību, kā arī stiprinātu attiecīgo kontroles satvaru.

1.16. Sistēmas *SUMMA* ieviešanas rezultātā ir palielinājies grāmatvedības kļūdu skaits. Mūsu konstatējumi norāda, ka pārejas procesu caurvija dažādas problēmas. Tomēr, ņemot vērā paziņoto konstatējumu kumulatīvo ietekmi attiecībā pret būtiskuma slieksni, kā arī Komisijas izdarītās korekcijas, kopējā ietekme uz konsolidētajiem pārskatiem nav būtiska.

Apsvērumi, ko esam formulējuši pēc sistēmas *SUMMA* IT revīzijas

1.17. Lai novērtētu riskus, kas saistīti ar IT sistēmas nomaiņu un jaunu kontroles vidi, mēs veicām šādas IT revīzijas procedūras:

- no IT aspekta pārbaudījām datu migrāciju no sistēmas *ABAC* uz *SUMMA*, aptverot gan datu migrācijas projekta vispārējo organizāciju, gan datu migrācijas procesus;
- pārbaudījām IT vispārējos kontroles mehānismus, lai pārliecinātos, ka *SUMMA* kontroles vide ir ieveidota pietiekamā apmērā tam, lai sagatavotu precīzus un pilnīgus finanšu pārskatus;
- pārbaudījām atlasītus sistēmas *SUMMA* lietojumprogrammu kontroles mehānismus, kurus izraudzījāmies, pamatojoties uz mūsu riska novērtējumu.

1.18. Lai nodrošinātu sistēmas *SUMMA* pieejamību no 2025. gada sākuma, Komisija galveno uzmanību pievērsa sistēmas pamatfunkcijām. Līdz ar to praktisku apsvērumu dēļ *SUMMA* sāka darboties, pat ja dažas funkcijas vēl nebija pieejamas un vairāku sākotnēji ieplānotu funkciju ieviešana tika atlikta uz vēlāku laiku. Šādos apstākļos sistēma *SUMMA* tikai ierobežotā mērā noder finanšu pārskatu sagatavošanai, kā nepieciešams. Lai situāciju labotu, Komisija ir pieņēmusi plānu sistēmas *SUMMA* funkcionālo nepilnību novēršanai līdz 2030. gadam. Kamēr nepilnības nav novērstas, notiks paļaušanās uz pagaidu risinājumiem un manuāliem procesiem, bet tas palielina kļūdu risku.

1.19. Mūsu veiktā IT revīzijas darba rezultāti liecina, ka, lai gan sistēmai *SUMMA* bija ieviesta kontroles prakse, daži ievērojami iekšējās kontroles trūkumi varētu palielināt risku, ka tiek negatīvi ietekmēta finanšu darījumu ticamība un sistēmas darbība. Šie trūkumi galvenokārt attiecas uz lietotāju piekļuves pārvaldību un IT izmaiņu pārvaldību. Tāpat konstatējām nepilnības incidentu risināšanas pārvaldībā un darbības nepārtrauktības pārvaldībā, kas varētu palielināt darbības traucējumu risku.

Darījumu pareizība

1.20. Mēs pārbaudījām ES ieņēmumus un izdevumus, lai novērtētu, vai ieņēmumi ir iekasēti un izdevumi veikti atbilstoši piemērojamajiem tiesību aktiem un noteikumiem[10]. Turpmāk īsumā aprakstām revīzijas rezultātus, kas sīkāk iztirzāti pārējās gada pārskata nodaļās: attiecībā uz ieņēmumiem – ***4. nodaļā***, attiecībā uz izdevumiem – ***5.–10. nodaļā***. Te sniegtajā kopsavilkumā neiekļaujam ANM izdevumu revīzijas darbā gūtos rezultātus, ko aprakstām ***11. nodaļā***.

Mūsu atzinums aptver budžeta ieņēmumu un izdevumu darījumus

1.21. Attiecībā uz ieņēmumiem mēs ieguvām revīzijas atzinumam vajadzīgo pamatoto pārliecību, novērtējot atlasītas galvenās sistēmas, kā arī veicot darījumu pārbaudes. Pārbaudīto 65 darījumu izlasi veidojām tā, lai tajā būtu reprezentēti visi ES budžeta ieņēmumu avoti. 2025. gada ieņēmumu *revīzijas datu kopa* bija 224,4 miljardi EUR (sk. ***4.1. attēlu***).

1.22. Izdevumu pārbaudei mēs no revīzijas datu kopas izraudzījāmies reprezentatīvu 750 darījumu izlasi, kurā iekļāvām *dzēstus* priekšfinansējuma maksājumus, kā arī starpposma un galīgos maksājumus, kurus apstiprinājusi Komisija (vai cita iestāde vai struktūra, kas pārvalda ES līdzekļus) un kuri no ES budžeta izmaksāti *galasaņēmējiem*. Šo darījumu pārbaudē iegūtā informācija ir izmantota, lai izstrādātu ticamības deklarāciju un aplēstu nepareizu darījumu daļu visā revīzijas datu kopā, izdevumu daļās, kurās uzskatām, ka kļūdu līmenis ir būtisks (sk. ***1.28***. punktu), un katrā DFS kategorijā, par kuru mēs sagatavojam īpašo izvērtējumu (1., 2., 3., 6. un 7. kategorija). Šajā pārskatā atspoguļotie darījumi un iekļautie piemēri neveido pamatu secinājumiem par attiecīgajām dalībvalstīm, saņēmējvalstīm vai reģioniem (sk. ***1.1. pielikuma (23)*** punktu).

[10] Ieskaitot 2014.–2020. gada DFS darījumus, kā arī iepriekšējo DFS darījumus.

1.23. Mūsu revīzijas datu kopa attiecībā uz 2025. gada izdevumiem bija 130,8 miljardi EUR, ieskaitot *NGEU* papildu finansējumu esošajām 2021.–2027. gada DFS programmām, kas jāizlieto saskaņā ar nozaru noteikumiem. Šajā summā ir ieskaitīti arī Apvienotajai Karalistei veiktie maksājumi saskaņā ar Izstāšanās līguma nosacījumiem[11]. ***1.5. attēlā*** ir parādīti ES budžeta izdevumi un mūsu revīzijas datu kopa izdevumiem atbilstīgi: DFS kategorijai (budžeta jomai) un maksājumu veidam, proti, *starpposma* un galīgie maksājumi, priekšfinansējuma *dzēšana* un ikgadējie lēmumi par pārskatu pieņemšanu (sk. ***1.1. pielikuma (20)***. un ***(21)***. punktu).

[11] Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas, 136. un 138. pants.

1.5. attēls. Mūsu revīzijas datu kopas (130,8 miljardi EUR) un ES budžeta izdevumu (176,3 miljardi EUR) salīdzinājums DFS kategorijās 2025. gadā

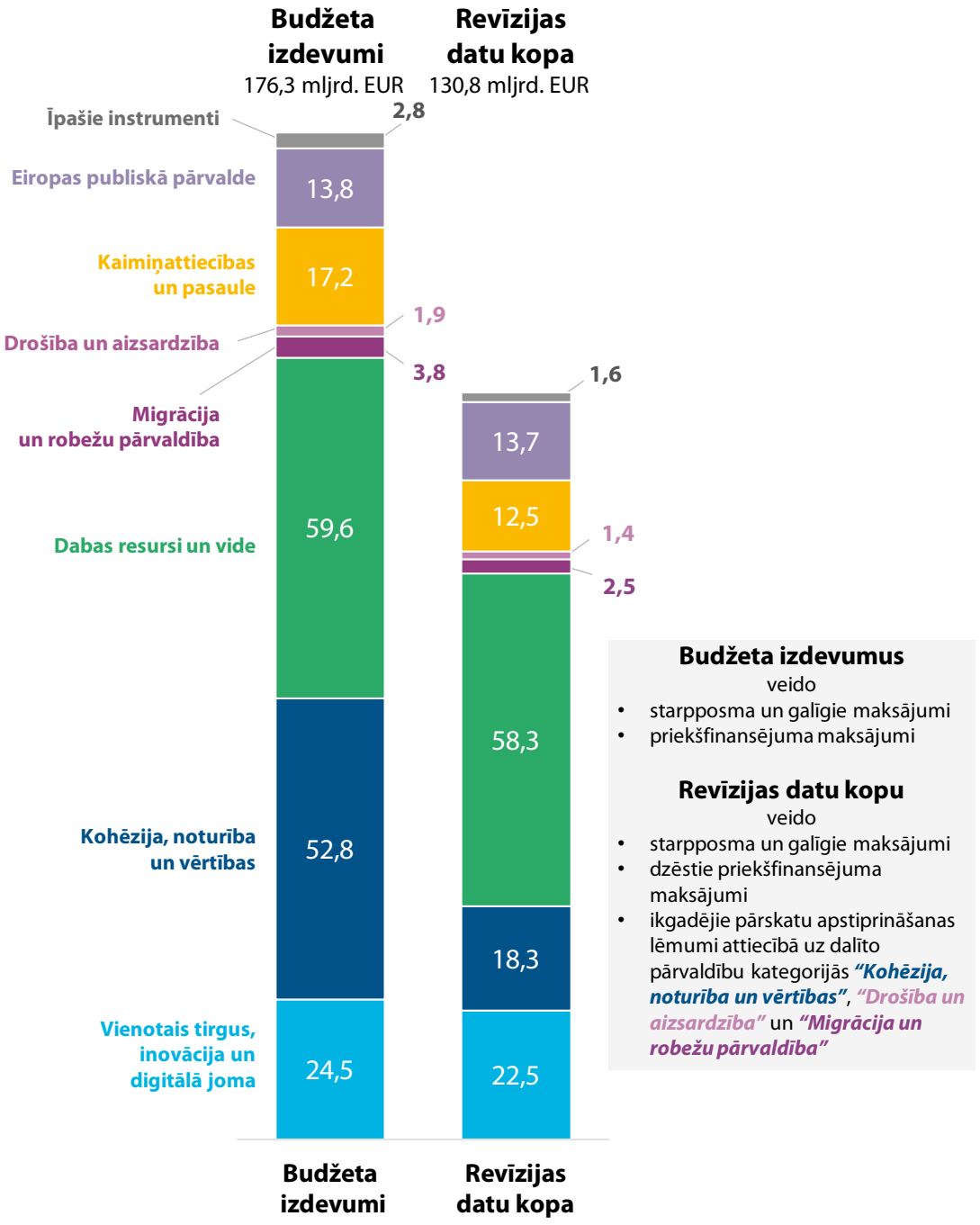

Avots: ERP.

Ieņēmumos būtisku kļūdu nav, bet ievērojamā daļā izdevumu kļūdu līmenis ir būtisks

1.24. Mūsu galvenie konstatējumi par ES ieņēmumu un izdevumu pareizību aprakstīti turpmāk.

a) **Ieņēmumi.** Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis ieņēmumos nav būtisks. Mūsu pārbaudītās ieņēmumu pārvaldības sistēmas kopumā bija efektīvas. Tomēr daži kontroles sistēmu elementi attiecībā uz NKI atrunu un *tradicionālo pašu resursu (TPR)* neatrisināto jautājumu pārvaldību bija daļēji efektīvi. Turklāt informācijas sniegšana par *NKI atrunām* un datu paziņošana par plastmasas pašu resursu, kā arī daži galveno TPR pārvaldības un kontroles sistēmu elementi, kurus mēs novērtējām trīs dalībvalstīs, bija daļēji efektīvi (sk. ***4. nodaļu***).

b) **Izdevumi**. Mūsu revīzijas pierādījumi kopumā liecina, ka kļūdu līmenis[12] bija būtisks, proti, 3,8 %. Mums ir 95 % pārliecības, ka *kļūdu līmenis* revīzijas datu kopā ir no 2,7 % (apakšējā kļūdu robeža) līdz 4,9 % (augšējā kļūdu robeža). Kļūdu līmeni galvenokārt veido kļūdas kategorijās "Dabas resursi un vide" un "Kohēzija, noturība un vērtības", kā parādīts ***1.6. attēlā***.

[12] "Kļūdas" definīcija ir dota ***1.1. pielikuma (26)*** un ***(27)*** punktā.

1.6. attēls. Aplēstais kļūdu līmenis izdevumos un galvenie kļūdu avoti 2025. gadā

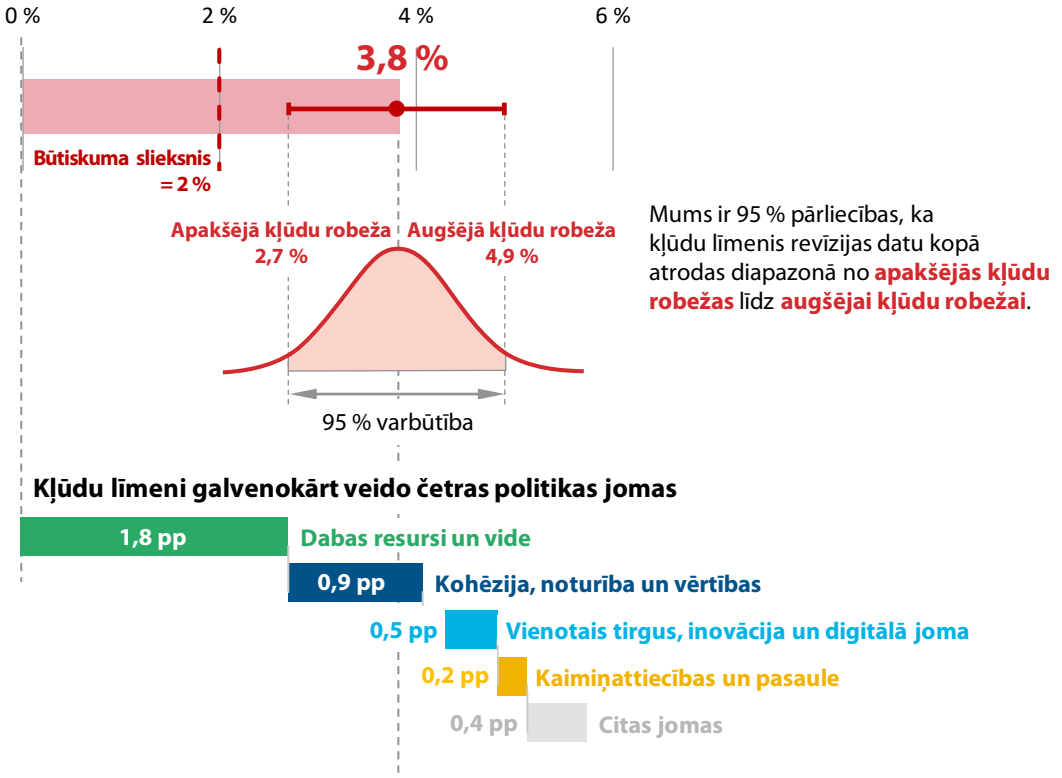

pp: procentpunkti

Avots: ERP.

1.25. Kopš 2021. gada mūsu aplēstā kļūdu līmeņa 95 % *ticamības intervāla*[13] apakšējā robeža ir saglabājusies virs 2,0 % būtiskuma sliekšņa. Tas nozīmē, ka mums ir pamatota pārliecība, ka kļūdu līmenis revīzijas datu kopā katrā no šiem gadiem pārsniedz *būtiskuma slieksni*. Aplēstā kļūdu līmeņa salīdzinājums no 2021. gada līdz 2025. gadam ir parādīts ***1.7. attēlā***.

[13] 95 % ticamības intervāls ir paskaidrots ***1.1. pielikuma (28)*** punktā.

1.7. attēls. Aplēstie kļūdu līmeņi (2021.–2025. gads)

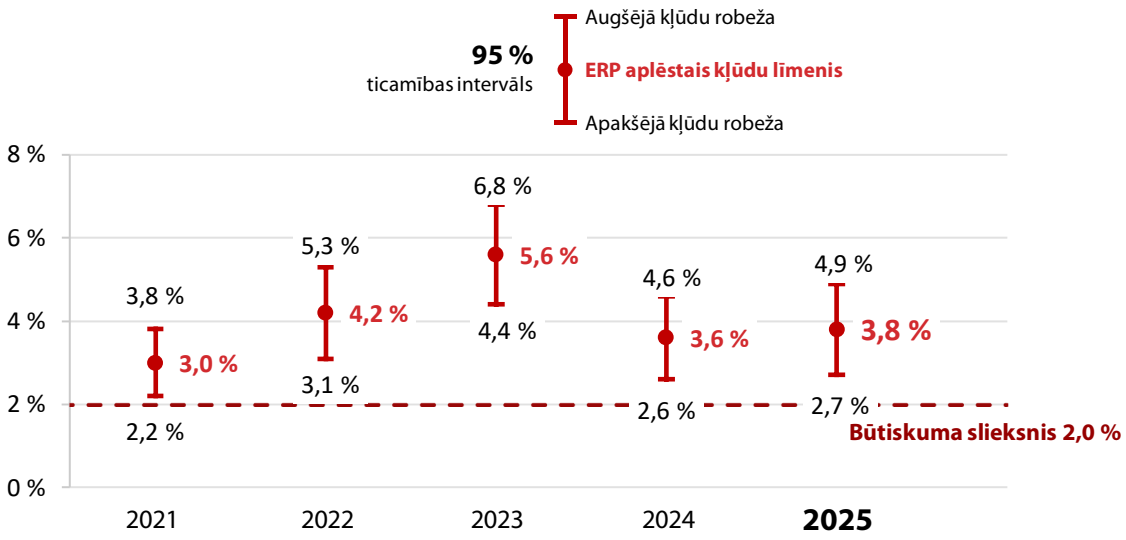

Avots: ERP.

1.26. ***1.8. attēlā*** ir salīdzināti mūsu aplēstie kļūdu līmeņi kategorijās "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma", "Kohēzija, noturība un vērtības" un "Dabas resursi un vide" laikposmā no 2021. gada līdz 2025. gadam. Kategorijai "Kaimiņattiecības un pasaule" attēlā ir norādīts aplēstais kļūdu līmenis tikai par 2024. un 2025. gadu, jo pirms tam tas netika aprēķināts. Sīkāka informācija ir sniegta ***1.27***.–***1.31***. punktā un ***5., 6., 7. un 9. nodaļā***.

1.8. attēls. Aplēstais kļūdu līmenis DFS 1., 2., 3. un 6. kategorijai (2021.–2025. gads)

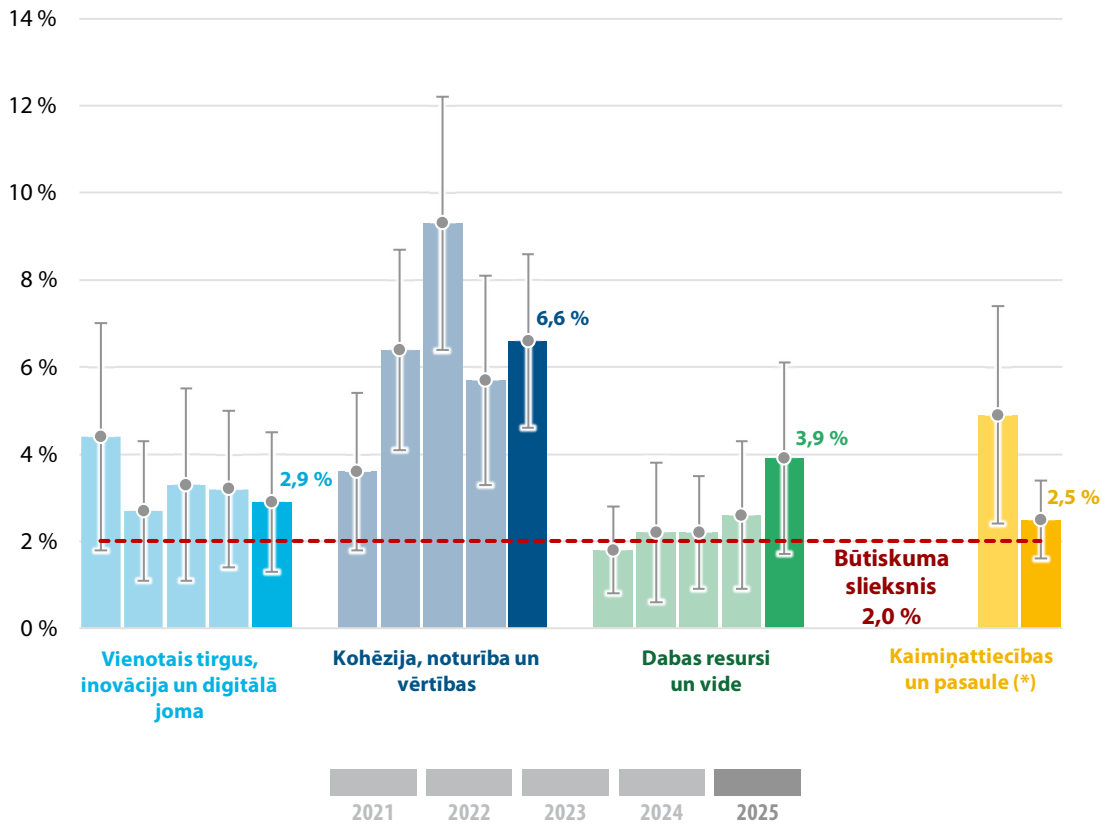

(*) Īpašais izvērtējums par kategoriju "Kaimiņattiecības un pasaule" laikposmā no 2021. līdz 2023. gadam netika sagatavots.

Avots: ERP.

1.27. Kategorijā "Kohēzija, noturība un vērtības" revidēto izdevumu vērtība bija tikai viena trešdaļa no 2024. gadā revidētās summas. Tas tāpēc, ka saistībā ar kohēzijas politikas fondiem, kuri veido lielāko daļu DFS 2. kategorijas izdevumu, daudzas dalībvalstis izmantoja elastību, ko piedāvāja Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas (*STEP*) regula[14], un līdz ar to 2025. gadā tās sertificēja un Komisija apstiprināja tikai aptuveni 20 % no 2014.–2020. gada programmu slēgšanas summām. Turklāt zemi bija arī dalībvalstu deklarētie 2021.–2027. gada perioda izdevumi (sīkāku informāciju sk. ***6.14. punktā***). Tāpēc, lai gan aplēstais kļūdu līmenis kategorijā "Kohēzija, noturība un vērtības" bija augsts, šīs kategorijas īpatsvars 2025. gada kopējā kļūdu līmenī bija mazāks nekā iepriekšējos gados, jo mazāks nekā parasti bija kohēzijas izdevumu īpatsvars kopējos ES budžeta izdevumos.

[14] 14. panta 4. punkts.

1.28. Mūsu 2025. gada revīzijas rezultāti apstiprina mūsu iepriekšējo gadu novērtējumu, proti, ka līdzekļu izmaksāšanas veids ietekmē kļūdu risku. ***1.9. attēlā*** parādīts, ka revidētās jomas, kurās kļūdu līmenis bija būtisks, veido 58,0 % no mūsu revīzijas datu kopas (2024. gadā – 68,9 %). Ņemot vērā rezultātus, ko ieguvām visu DFS kategoriju pārbaudēs, mēs lēšam, ka kļūdu līmenis šajā revīzijas datu kopas daļā ir 5,6 % (2024. gadā – 5,2 %).

1.9. attēls. Mūsu 2025. gada revīzijas datu kopas īpatsvars, kurā ir būtisks kļūdu līmenis

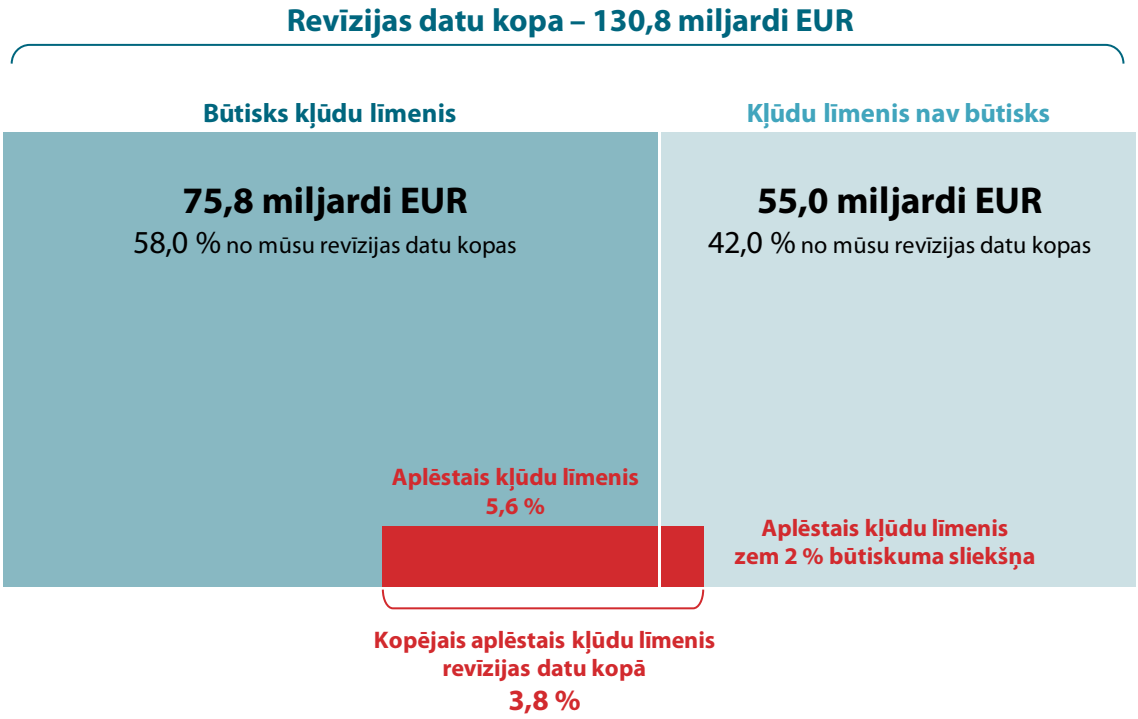

Avots: ERP.

1.29. Revidētās jomas, kurās kļūdu līmenis bija būtisks, galvenokārt ietver **atlīdzinājuma maksājumus**, kad līdzekļu saņēmēji iesniedz pieprasījumus par attiecināmām izmaksām, kuras tiem radušās. Tāpēc saņēmēju pienākums ir sniegt ne tikai pierādījumus par attiecīgās darbības iespēju pretendēt uz atbalstu, bet arī pierādījumus par izmaksu rašanos. Prasot atlīdzināt izmaksas, atbalsta saņēmējiem bieži ir jāievēro sarežģīti noteikumi attiecībā uz to, ko var prasīt (attiecināmība), un attiecībā uz izmaksu pienācīgu rašanos (*publiskais iepirkums* vai *valsts atbalsta noteikumi*).

1.30. Mēs secinām, ka 42,0 % no mūsu revīzijas datu kopas kļūdu līmenis nav būtisks, t. i., aplēstais kļūdu līmenis šajā daļā ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa (sk. ***1.9. attēlu***). Šī revīzijas datu kopas daļa ietver izdevumus, kuru pamatā ir uz **maksājumtiesībām balstīti maksājumi**, kad saņēmējiem ir jāievēro zināmi nosacījumi (piemēram, *tiešie maksājumi* lauksaimniekiem, izņemot *ekoshēmas*). Tāpat tā ietver daļu administratīvo izdevumu (ES darbinieku algas un pensijas), budžeta atbalstu trešām valstīm un studentu mobilitātes un citas mobilitātes darbības programmā *"Erasmus+"* (sk. ***1.10. attēlu***). Tomēr mēs konstatējām kļūdas Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) tiešo maksājumu darījumos, konkrēti, bija deklarētas neattiecināmas platības, tostarp trūka dokumentu par zemes likumīgu atrašanos atbalsta saņēmēju rīcībā.

1.31. ***1.10. attēlā*** redzams, ka kategorija "Dabas resursi un vide" veido lielāko daļu no mūsu revīzijas datu kopas daļas, kurā kļūdu līmenis ir būtisks, kam seko "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma", "Kohēzija, noturība un vērtības" un "Kaimiņattiecības un pasaule".

1.10. attēls. Mūsu revīzijas datu kopas sadalījums pēc kļūdu līmeņa un DFS kategorijas

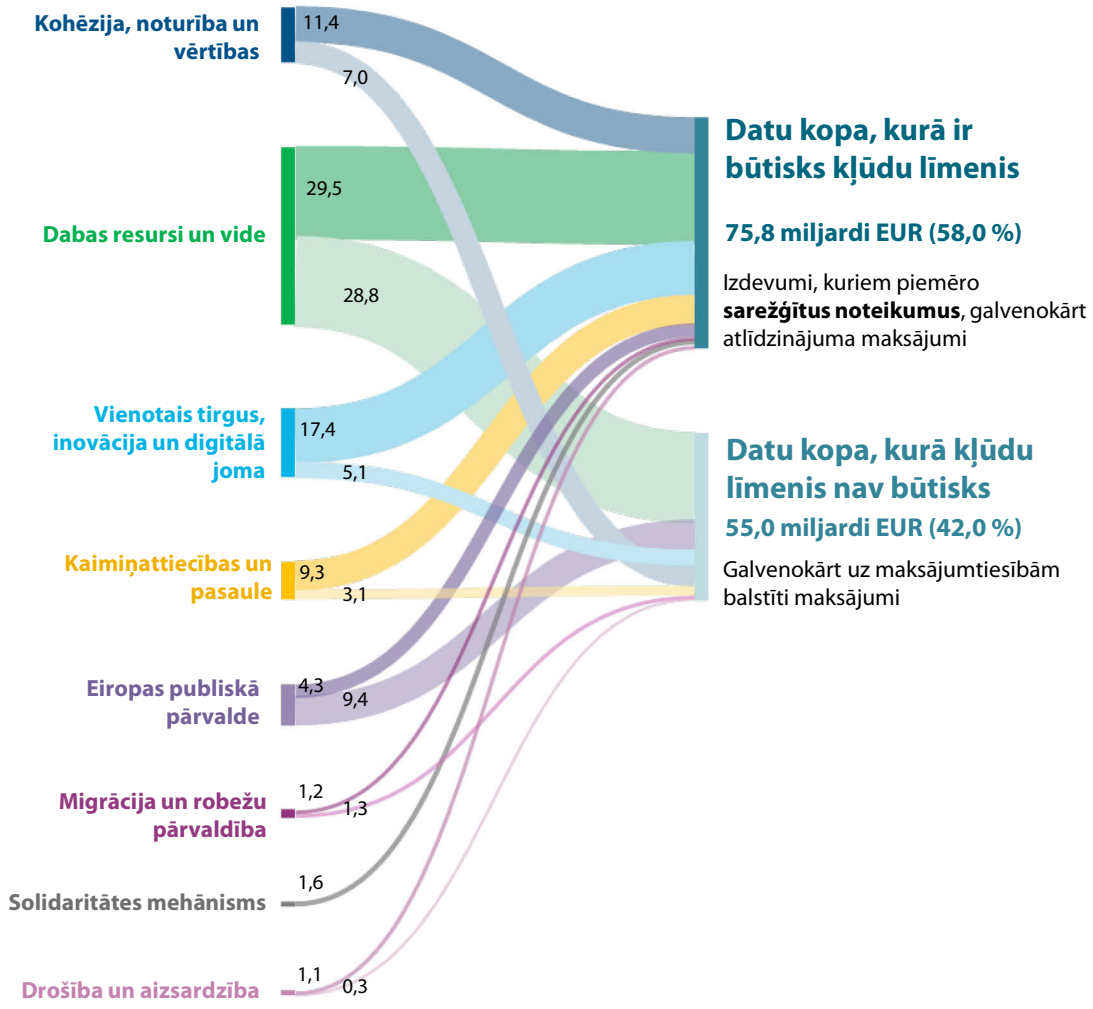

Avots: ERP.

Attiecināmības kļūdas joprojām veido lielāko daļu no aplēstā kļūdu līmeņa, un ir pieaudzis tādu kļūdu skaits, kuras tiek atrastas publiskajā iepirkumā un dotāciju piešķiršanas procedūrās

1.32. Mēs analizējām, kādu veidu kļūdas skāra revīzijas datu kopas daļu, kurā pastāvīgi ir būtisks kļūdu līmenis. ***1.11. attēlā*** ir salīdzināts aplēstais kļūdu līmenis šai revīzijas datu kopas daļai un galveno kļūdu veidu īpatsvari laikposmā no 2021. gada līdz 2025. gadam, kā arī parādīts katra kļūdu veida īpatsvars 2025. gadam aplēstajā kļūdu līmenī.

1.11. attēls. Aplēstais kļūdu līmenis tajā izdevumu daļā, kurā kļūdu līmenis ir būtisks, un katra kļūdu veida procentuālā daļa

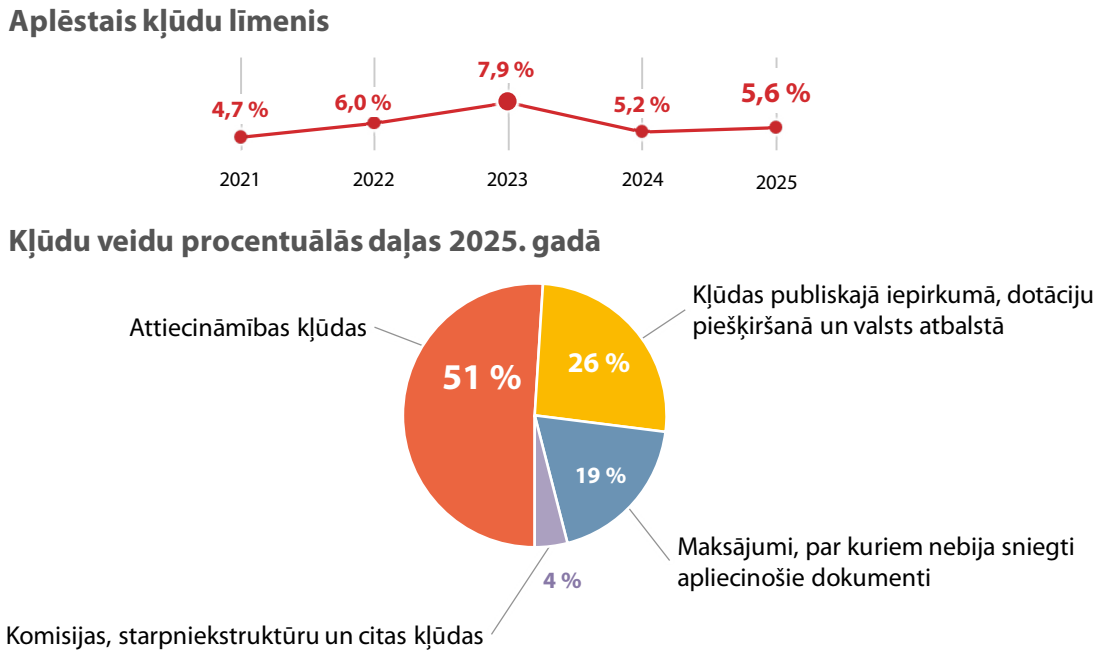

Avots: ERP.

1.33. Arī 2025. gadā, tāpat kā agrāk, mēs konstatējām, ka attiecināmības kļūdas, galvenokārt kategorijās "Dabas resursi un vide", "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma", "Kohēzija, noturība un vērtības" un "Kaimiņattiecības un pasaule", veidoja lielāko daļu no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa revīzijas datu kopas daļā, kurā kļūdu līmenis ir būtisks, t. i., 51 % (2024. gadā – 64 %). Šo kļūdu sadalījums ir parādīts ***1.12. attēlā***.

1.12. attēls. Attiecināmības kļūdu sadalījums 2025. gadā

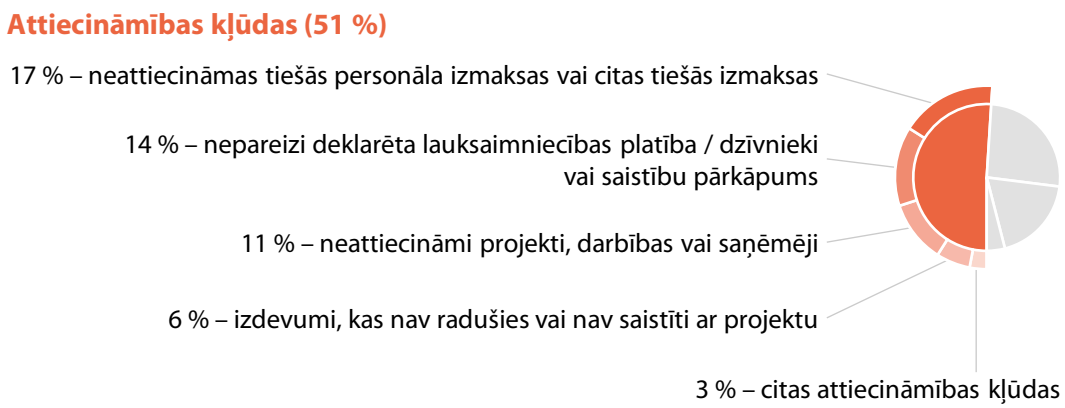

Avots: ERP.

1.34. Kļūdas, kas saistītas ar publiskā iepirkuma noteikumu un dotāciju piešķiršanas pārkāpumiem, galvenokārt kategorijās "Kohēzija, noturība un vērtības", "Eiropas publiskā pārvalde", "Dabas resursi un vide" un "Migrācija un robežu pārvaldība", 2025. gadā veidoja 26 % (2024. gadā – 16 %) no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa šajā revīzijas datu kopas daļā. Galvenie publiskajā iepirkumā konstatēto kļūdu veidi ir parādīti ***1.13. attēlā***.

1.13. attēls. Kļūdu sadalījums publiskajā iepirkumā, dotāciju piešķiršanā un valsts atbalstā 2025. gadā

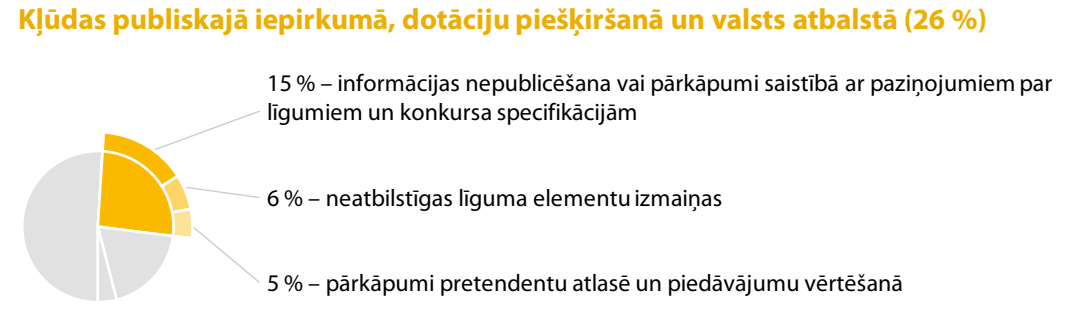

Avots: ERP.

1.35. Turklāt šogad kļūdu līmeni ietekmēja maksājumi, par kuriem nebija iesniegti apliecinošie dokumenti, galvenokārt kategorijās "Dabas resursi un vide", "Kohēzija, noturība un vērtības" un "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma". Šīs kļūdas veidoja 19 % (2024. gadā – 9 %) no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa šajā revīzijas datu kopas daļā.

Mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir nedaudz samazinājies tāpēc, ka mainījām metodiku, pēc kuras izsakām skaitļos publiskā iepirkuma kļūdas

1.36. Sākot no 2025. gada, mēs esam pieskaņojuši savu metodiku, pēc kuras izsakām skaitļos publiskā iepirkuma kļūdas, tai metodikai, ko dalītās pārvaldības politikas jomās izmanto Komisija un dalībvalstis (sk. ***1.1. pielikuma (30)*** punktu). Šajā metodikā ir noteikta finansiālā ietekme, kādu atstāj katrs iepriekš definēts publiskā iepirkuma pārkāpuma veids. Visām DFS politikas jomām un pārvaldības veidiem (tiešā, netiešā un dalītā pārvaldība) mēs publiskā iepirkuma kļūdas izsakām skaitļos pēc viena un tā paša pārkāpumu veidu saraksta. Mēs pēc analoģijas to piemērojam visām iepirkuma procedūrām, kā arī kļūdām, kas atrastas dotāciju piešķiršanas procedūrās.

1.37. Attiecībā uz 2025. gadu mēs novērtējām jaunās metodikas piemērošanas ietekmi visās politikas jomās, par kurām sagatavojam īpašos izvērtējumus. ***1.14. attēlā*** ir parādītas iegūtās procentpunktu atšķirības.

1.14. attēls. Pēc jaunās metodikas iegūtā publiskā iepirkuma kļūdu ietekme uz aplēsto kļūdu līmeni DFS 1., 2., 3., 6. un 7. kategorijā

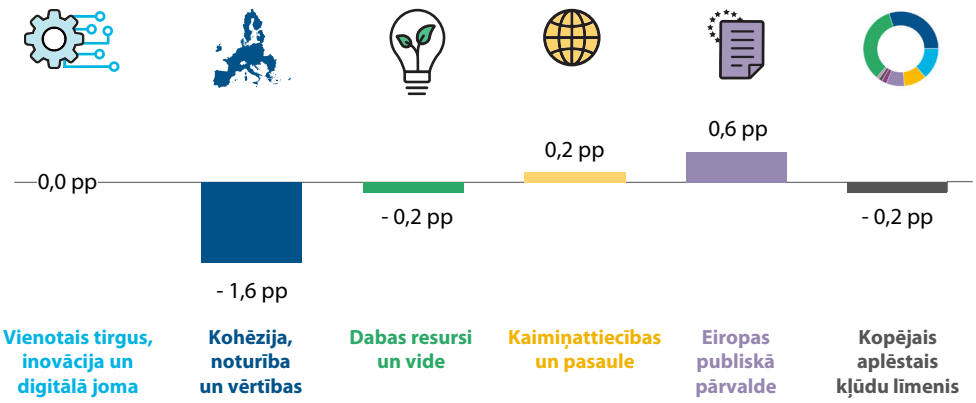

pp: procentpunkti

Avots: ERP.

Komisijas informācija par pareizību

Komisijas paziņoto kļūdu līmeni nevar tieši salīdzināt ar mūsu aplēsto kļūdu līmeni, un, visticamāk, tas ir novērtēts par zemu

1.38. Komisijai ir galīgā atbildība par ES budžeta izpildi[15] neatkarīgi no pārvaldības veida (*tiešā*, *netiešā* vai *dalītā pārvaldība*).

1.39. Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā* ir sniegta galvenā informācija, kas attiecas uz iekšējo kontroli un finanšu pārvaldību un kas ir iekļauta Komisijas ģenerāldirektorātu (ĢD) *gada darbības pārskatos* (GDP).

1.40. 2025. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā Komisija sniedz savu aplēsi par risku maksājuma laikā[16] visās DFS kategorijās, izņemot 3. kategoriju "Dabas resursi un vide" un 6. kategoriju "Kaimiņattiecības un pasaule". ***1.15. attēlā*** ir sniegta Komisijas aplēse par risku maksājuma laikā tajās DFS kategorijās, par kurām mēs sagatavojam īpašos izvērtējumus, un mūsu aplēstais kļūdu līmenis atbilstoši mūsu 95 % ticamības intervāla diapazoniem[17]. Komisijas skaitļi ir zemāki par mūsu ticamības intervāla diapazonu 2. kategorijai "Kohēzija, noturība un vērtības" un atrodas mūsu ticamības intervāla diapazona robežās, bet ir zem mūsu aplēstā kļūdu līmeņa 1. kategorijai "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma".

---

[15] LESD, 317. pants.

[16] Finanšu regulas 253. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā ir noteikts, ka gada pārvaldības un snieguma ziņojumā ir jānorāda ES izdevumos pieļauto kļūdu līmeņa aplēse.

[17] 95 % ticamības intervāls ir paskaidrots ***1.1. pielikuma (28)*** punktā.

1.15. attēls. Mūsu 2025. gadam aplēstais kļūdu līmenis un Komisijas aplēstais risks maksājuma laikā DFS 1. un 2. kategorijā

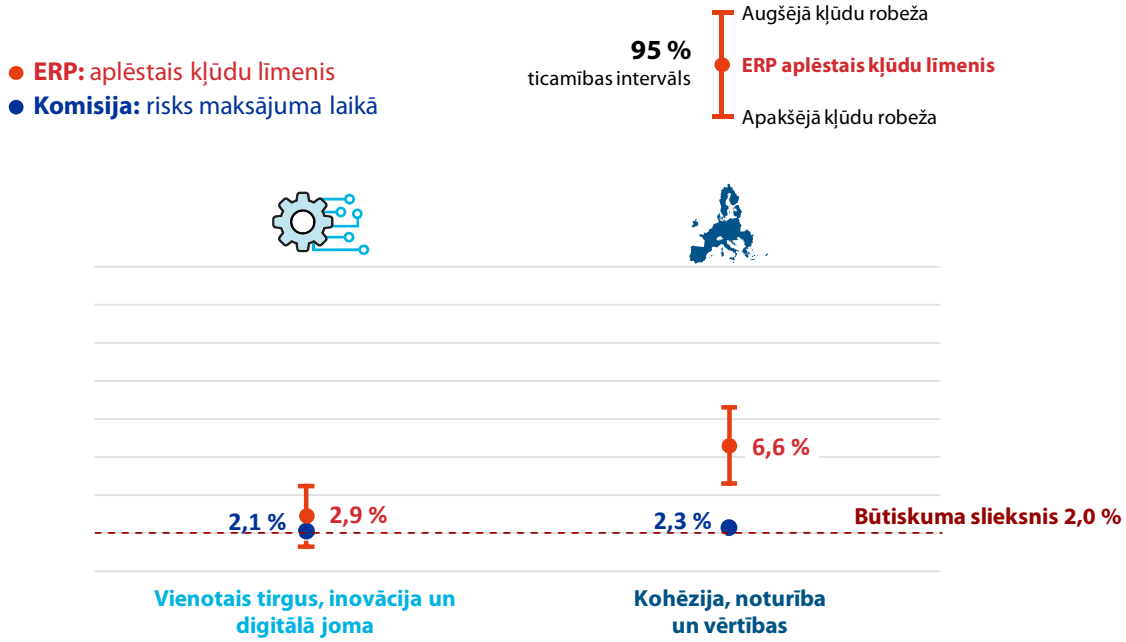

Avots: ERP.

1.41. Ir vairāki iemesli, kāpēc Komisijas aplēses ir mazākas par mūsu aplēstajiem kļūdu līmeņiem, tostarp Komisijas un ERP attiecīgo uzdevumu un pilnvaru atšķirības, kā arī *pārvaldības un kontroles sistēmu* ierobežojumi (sk. ***1.45***. punktu).

1.42. ERP ir ES ārējās revīzijas iestāde un sniedz neatkarīgu revīzijas atzinumu par finanšu darījumu *likumību un pareizību* attiecīgajā gadā. ERP ir jāziņo par visiem pārkāpumu gadījumiem neatkarīgi no tā, vai var piemērot *finanšu korekciju* vai prasīt līdzekļu atgūšanu. Savukārt Komisija pievēršas tiem pārkāpumu gadījumiem, kuros tā saskata juridisku pamatu finanšu korekcijai vai attiecīgo summu atgūšanai. Komisija ne vienmēr atgūst līdzekļus, ja, piemēram, konstatētā pārkāpuma iemesls ir nepilnības tās procedūrās.

1.43. Konkrētāk, kohēzijas jomā Komisijas aplēses par "pārkāpumiem" ir balstītas uz *Kopīgo noteikumu regulā* noteikto definīciju: "jebkurš piemērojamo tiesību aktu pārkāpums, kas noticis ekonomikas dalībnieka darbības vai bezdarbības dēļ un kas ietekmē vai varētu ietekmēt Savienības budžetu, prasot no minētā budžeta segt nepamatotus izdevumus".

1.44. Mēs uzskatām, ka "kļūda" ir darījums (vai darījuma daļa), kas neatbilst piemērojamajiem normatīvajiem aktiem. Tāpēc mūsu definīcija iekļauj ne tikai piemērojamo tiesību aktu pārkāpumus, kas notikuši ekonomikas dalībnieku darbības vai bezdarbības dēļ, bet arī valsts un reģionālo pārvaldes iestāžu vai pašas Komisijas pieļautas kļūdas, kas kaitē ES budžetam. Mūsu ziņoto aplēsto kļūdu līmeni nevajadzētu interpretēt kā līdzvērtīgu finanšu korekciju summai, ko Komisija varētu piemērot saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem.

1.45. Tāpat kā iepriekšējos gados, mēs konstatējām pārvaldības un kontroles sistēmu ierobežojumus, kas ietekmē Komisijas aplēsi par risku maksājuma laikā dažādās politikas jomās. DFS 1. un 2. kategorijā konstatēto ierobežojumu analīze ir izklāstīta turpmākajos punktos.

1.46. Attiecībā uz 1. kategoriju "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma" mēs pārbaudījām pārvaldības un kontroles sistēmu elementus, ko Komisija izmanto, lai novērstu plaģiātismu un dubultu finansēšanu pētniecībā. Konkrēti, mēs pārbaudījām IT sistēmas un konstatējām dažas nepilnības (sk. ***5.32***. punktu).

1.47. Kļūdu īpatsvaru kohēzijas politikas fondiem 2. kategorijā "Kohēzija, noturība un vērtības" Komisija iegūst, pamatojoties uz *revīzijas iestāžu* paziņotajiem īpatsvariem, kurus Komisija pārbauda, veicot dokumentu pārbaudes un uz risku balstītas atbilstības revīzijas. Tomēr:

- dokumentu pārbaudēm piemīt ierobežojumi, jo tās nav paredzētas, lai atklātu nepareizus izdevumus, ko nav atklājušas dalībvalstis[18]. Tāpat šajās pārbaudēs netiek atklātas sistēmu nepilnības revīzijas iestāžu darbā;

- Komisija joprojām atklāj pārkāpumus, veicot atbilstības revīzijas[19]. Tomēr, tā kā Komisija veic tikai ierobežotu skaitu šādu revīziju un neekstrapolē rezultātus uz to kohēzijas izdevumu daļu, kas nav iekļauta tās revīzijā, pastāv augsts risks, ka daudzas kļūdas var palikt neatklātas un pēc tam netiek ņemtas vērā, nosakot kopējo kļūdu īpatsvaru. Fakts, ka nolūkā atspoguļot arī nerevidētās programmas Komisija kopš 2021. gada maksimālā īpatsvara noteikšanā iekļauj arī papildinājumus un vienotas likmes, šo problēmu risina tikai daļēji[20].

---

[18] Apskats 03/2024 "Ticamības nodrošināšanas sistēma un galvenie faktori, kas veicināja kļūdu rašanos 2014.–2020. gada kohēzijas finansējuma jomā", VI, 65. un 66. punkts.

[19] Turpat, 68. punkts.

[20] Turpat, 41. un 42. punkts.

1.48. Iepriekšējos gados saistībā ar kohēzijas politikas fondiem mēs konstatējām nepilnības daudzu revīzijas iestāžu izmantotajās pieejās un šo pieeju īstenošanā[21]. Šo iemeslu dēļ, sākot no 2025. finanšu gada, mēs esam mainījuši savu revīzijas pieeju DFS 2. kategorijas pārbaudei un esam atgriezušies paši pie savas pakārtoto darījumu izlases veidošanas un tiešajām pārbaudēm.

[21] 2024. gada pārskats, 6.39.–6.51. punkts, un Apskats 03/2024.

Par gadījumiem, kuros ir aizdomas par krāpšanu, ziņojam *EPPO* un *OLAF*

1.49. Krāpšana ir jebkāda tīša darbība vai bezdarbība, kas saistīta ar nepatiesu, nepareizu vai nepilnīgu ziņojumu vai dokumentu izmantošanu vai sniegšanu, prasītās informācijas nesniegšanu un ES līdzekļu nepienācīgu izlietojumu[22]. Krāpšanas sekas ir kaitējums vai iespējams kaitējums ES finanšu interesēm.

1.50. Galvenā atbildība par krāpšanas novēršanu un atklāšanu ir attiecīgās struktūras vadībai un stratēģiskajiem vadītājiem. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 325. pantu ES un tās dalībvalstīm ir jāapkaro krāpšana un jebkādas citas nelikumīgas darbības, kas var ietekmēt ES finanšu intereses.

1.51. Mūsu kā ES ārējās revīzijas iestādes pilnvarās nav izmeklēt gadījumus, kad radušās aizdomas par krāpšanu, kas kaitē ES finanšu interesēm. Tomēr mūsu pienākums ir ziņot par šādiem gadījumiem kompetentajām iestādēm, jo LESD 287. panta 2. punktā ir noteikts, ka mēs ziņojam par "katru pārkāpumu", ko konstatējam visu ES ieņēmumu un izdevumu likumības, pareizības un pareizas finanšu pārvaldības pārbaudēs. Mēs ņemam vērā krāpšanas risku pirms revīziju sākšanas (sk. ***1.1. pielikuma (33)–(35)*** punktu) un regulāri pārskatām savas procedūras.

1.52. Mēs pārsūtām Eiropas Prokuratūrai (*EPPO*) informāciju par gadījumiem, kad rodas aizdomas par tās kompetencē ietilpstošiem noziedzīgiem nodarījumiem, kuros ir iesaistītas līdzdalību ņemošās dalībvalstis, un nosūtām Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) informāciju par gadījumiem, kad rodas aizdomas par krāpšanu, korupciju vai citām nelikumīgām darbībām, kas ietekmē ES finanšu intereses. Aizdomas mums var rasties vai nu mūsu revīzijas darbā (tostarp lietderības revīzijās), vai arī attiecīgo informāciju mums var tieši paziņot trešās personas.

---

[22] Direktīva (ES) 2017/1371 par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (FIA direktīva), 3. pants.

1.53. 2025. gadā mēs ziņojām *OLAF* par 17 gadījumiem (2024. gadā – par 20 gadījumiem), kuros bija aizdomas par krāpšanu un 15 no kuriem apzinājām ERP revīzijas darbā: septiņus gadījumus konstatējām 2024. gada izdevumu revīzijā, septiņus – 2023. gada izdevumu revīzijā un vienu – lietderības revīzijā attiecībā uz Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA*). Vienu no pārējiem diviem gadījumiem mums paziņoja ERP Iepirkumu daļa, savukārt otru – trešā persona. Saistībā ar šiem paziņotajiem gadījumiem *OLAF* līdz 2026. gada jūnijam jau bija sācis piecas izmeklēšanas lietas. Vienlaikus par 12 no šiem gadījumiem mēs ziņojām arī *EPPO* (2024. gadā – par septiņiem gadījumiem), kā rezultātā *EPPO* astoņos gadījumos sāka izmeklēšanu.

1.54. Visbiežākie iemesli aizdomām par krāpšanu bija šādi:

- tīša nepatiesu, nepareizu vai nepilnīgu paziņojumu vai dokumentu izmantošana vai uzrādīšana un/vai informācijas neizpaušana, pārkāpjot kādu konkrētu pienākumu, kā rezultātā notiek ES līdzekļu piesavināšanās vai nelikumīga paturēšana;
- mākslīgi radīti nosacījumi, kas jāizpilda ES finansējuma saņemšanai;
- ES līdzekļu nepareiza izmantošana, t. i., mērķiem, kas neatbilst tiem mērķiem, kuriem tie tika sākotnēji piešķirti.

Laikposmā no 2010. gada līdz 2025. gadam mēs iesniedzām *OLAF* 267 gadījumus. *OLAF* ir ziņojis, ka nu jau slēgtās izmeklēšanas lietās, kas tika ierosinātas, pamatojoties uz mūsu sniegto informāciju, tas ieteica atgūt kopā 555,6 miljonus EUR.

1.55. Papildus ziņošanai *EPPO* un *OLAF* mēs šajā gada pārskatā sniedzam informāciju arī par to, kā Komisija un dalībvalstis ir īstenojušas savu krāpšanas riska politiku. ***6. nodaļā*** mēs ziņojam, ka Komisija ir visos aspektos ieviesusi mūsu 2020. gada pārskata 5.2. ieteikumu par krāpšanas riska izsekošanu revīzijas iestāžu veiktajās darbību revīzijās un mūsu 2022. gada pārskata 6.6. ieteikumu par vadošo iestāžu informētības uzlabošanu krāpšanas riska jomā (sk. ***6.2. pielikumu***).

1.56. Krāpšanas jautājumiem esam pievērsušies arī citās atsevišķās revīzijās. 2025. gadā mēs publicējām īpašo ziņojumu par krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu[23], ko aplūkojām savā 2024. gada pārskatā (sk. 1.45. punktu). Publicējām arī īpašo ziņojumu par ES struktūru cīņu pret krāpšanu[24]. Kopumā mēs secinājām, ka, lai gan *OLAF*, *EPPO*, *Eurojust* un Eiropola pilnvaras ir skaidri definētas, joprojām pastāv nepilnības attiecībā uz informācijas apmaiņu un Komisijas veikto administratīvo pārraudzību. Struktūru sniegtie dati liecināja, ka krāpšanas apgalvojumus paziņo dažādā apmērā, bet Komisija šīs atšķirības nebija analizējusi. Krāpšanas paziņošanas prasības bija tādas, kas varēja novest pie divkāršas apgalvojumu paziņošanas, bet tas palielina administratīvo slogu. Tāpat konstatējām, ka Komisijai nebija pilnīga priekšstata par summām, kas jāatmaksā ES budžetā, kā arī par summām, kas faktiski atgūtas krāpšanas izmeklēšanas rezultātā.

1.57. 2026. gada sākumā mēs publicējām īpašo ziņojumu par krāpšanas apkarošanu ANM jomā[25]. Kopumā secinājām, ka Komisijas un dalībvalstu izveidotās ANM sistēmas ES finanšu interešu aizsargāšanai pret krāpšanu nav pilnībā efektīvas. Lai gan Komisija bija veikusi pasākumus ANM krāpšanas apkarošanas satvara uzlabošanai, satvars joprojām darbojās ar nepilnībām saistībā ar krāpšanas atklāšanu, paziņošanu un labošanu. Nepilnīgi un nekonsekventi dati par krāpšanu ANM jomā, standartizētu kritēriju trūkums ziņošanai par krāpšanas gadījumiem un problēmas ar līdzekļu atgūšanas noteikumiem var kavēt Komisijas spēju savlaicīgi un efektīvi piemērot korektīvus pasākumus. 2026. gada 18. jūnijā mēs publicējām īpašo ziņojumu par Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģiju[26]. Bijām konstatējuši, ka Komisijas krāpšanas apkarošanas stratēģija ir visaptveroša, bet iecerētās darbības bieži vien nebija pietiekami vērienīgas. Stratēģijā bija ievērota labākā prakse attiecībā uz krāpšanas riska pārvaldību, bet procesos bija vērojamas nepilnības, īpaši attiecībā uz riska novērtēšanu. Un Komisijas veiktā uzraudzība un ziņošana galvenokārt attiecās uz stratēģijas īstenošanu, bet ierobežotā mērā – uz rezultātiem un ietekmi.

---

[23] Īpašais ziņojums 08/2025 “Ar pievienotās vērtības nodokli saistīta krāpšana attiecībā uz importu: vienkāršotu importa muitas procedūru gadījumā ES finanšu intereses nav pietiekami aizsargātas”.

[24] Īpašais ziņojums 26/2025 “ES struktūras cīņā pret krāpšanu: pilnvaras ir skaidras, taču informācijas apmaiņa un Komisijas uzraudzība joprojām ir nepietiekama”.

[25] Īpašais ziņojums 06/2026 “Krāpšanas apkarošana ANM jomā – darbs vēl turpinās”.

[26] Īpašais ziņojums 18/2026 “Komisijas stratēģija krāpšanas apkarošanai: visaptveroša, bet nepietiekami vērienīga”.

Secinājumi un ieteikumi

1.58. Šī nodaļa ir sagatavota kā pamatojums ticamības deklarācijā sniegtajam revīzijas atzinumam. Mēs secinām, ka pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas.

1.59. Mūsu IT revīzijas darbā, kurā pārbaudījām sistēmu *SUMMA* (jaunā centrālā budžeta, finanšu līdzekļu un grāmatvedības informācijas sistēma), konstatējām dažus ievērojamus iekšējās kontroles trūkumus saistībā ar lietotāju piekļuves pārvaldību un IT izmaiņu pārvaldību. Lai gan bija ieviesta kontroles prakse, minētie trūkumi varētu palielināt risku, ka finanšu darījumi nav ticami un tiek nelabvēlīgi ietekmēta sistēmas funkcionēšana. Tāpat konstatējām nepilnības incidentu risināšanas pārvaldībā un darbības nepārtrauktības pārvaldībā, kas varētu palielināt darbības traucējumu risku.

1.1. ieteikums. Novērst sistēmas *SUMMA* funkcionālās nepilnības un nostiprināt šīs sistēmas kontroles mehānismus

Pamatojoties uz mūsu IT revīzijas darbu attiecībā uz sistēmu *SUMMA*, mēs iesakām Komisijai:

a) apzināt atlikušās funkcionālās nepilnības, sarindot tās prioritārā secībā, pamatojoties uz iespējamo ietekmi uz finanšu darījumu ticamību, un atrisināt nepilnības ar augstu prioritāti;

b) nodrošināt, ka pagaidu risinājumi ir efektīvi, ietver kontroles mehānismus finansiālu kļūdu nepieļaušanai, tiek cieši uzraudzīti un ir papildināti ar plānu pastāvīgu risinājumu savlaicīgai ieviešanai;

c) noteikt par prioritāti un novērst iekšējās kontroles trūkumus, kas saistīti ar sistēmas *SUMMA* ieviešanu un darbību.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

1.60. Attiecībā uz darījumu pareizību mēs secinām, ka ieņēmumu darījumos kļūdu līmenis nebija būtisks. Mūsu izdevumu jomā veikto revīzijas pārbaužu rezultāti, kas iegūti 750 darījumu reprezentatīvā izlasē, liecina, ka aplēstais kļūdu līmenis ir 3,8 %. Mēs secinām, ka ievērojamā šo izdevumu daļā kļūdu līmenis ir būtisks. Tas sakāms par izdevumiem, kuriem piemēro sarežģītus noteikumus un kuri pārsvarā ir atlīdzinājuma izdevumi; tajos aplēstais kļūdu līmenis ir 5,6 %. Atlīdzinājuma izdevumi 2025. gadā bija 75,8 miljardi EUR, un tie veido 58,0 % no mūsu revīzijas datu kopas

(2024. gadā – 68,9 %). Mūsu aplēsto kļūdu līmeni galvenokārt veidoja attiecināmības un publiskā iepirkuma kļūdas, kā arī apliecinošo dokumentu trūkums.

Pielikumi

1.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodika

1) Šajā pielikumā ir izklāstīta mūsu pieeja un metodika, pēc kuras mēs revidējam ES pārskatu ticamību un ieņēmumu un budžeta izdevumu pārskatiem pakārtoto darījumu pareizību (darījumi tiek veikti atbilstoši daudzgadu finanšu shēmām (DFS)). Īpašā revīzijas pieeja, ko piemērojam izdevumiem saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM), ir izklāstīta ***11. nodaļā***.

2) Mēs izstrādājam tādu revīzijas pieeju, kas nodrošina pamatotu pārliecību paredzētajiem lietotājiem. Mūsu revīzijas metodika atbilst Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (*IFAC*) un Starptautiskās Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (*INTOSAI*) izdotajiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Tas ļauj mums iegūt pietiekamus un piemērotus revīzijas pierādījumus mūsu revīzijas secinājumu pamatošanai.

3) Mēs sniedzam revīzijas atzinumu (ticamības deklarāciju) par pārskatu ticamību un pārskatiem pakārtoto darījumu pareizību, ko papildinām ar īpašajiem izvērtējumiem par galvenajām ES darbību jomām. Šajos izvērtējumos izklāstām revīzijas rezultātus sīkāk, sniedzam aplēstos kļūdu līmeņus un izdarām secinājumus par pārskatiem pakārtotajiem darījumiem un sistēmām attiecīgajās jomās.

1. DAĻA. Revīzijas pieeja saistībā ar pārskatu ticamību

4) Mēs pārbaudām ES konsolidētos gada pārskatus, lai noteiktu, vai tie ir ticami. Konsolidētajos gada pārskatos ietilpst:

   a) konsolidētie finanšu pārskati un

   b) budžeta izpildes pārskati.

5) Konsolidētajiem pārskatiem visos būtiskajos aspektos pienācīgi jāatspoguļo:

   a) Eiropas Savienības finanšu stāvoklis gada beigās,

   b) darbības rezultāti un naudas plūsmas un

   c) slēgtā gada neto aktīvu pārmaiņas.

6) Revīzijas darbā mēs:

   a) iepazīstamies ar iekšējās kontroles komponentiem, lai izstrādātu konkrētajiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras;

   b) novērtējam grāmatvedības kontroles vidi;

   c) pārbaudām, kā darbojas galvenās grāmatvedības procedūras un gada noslēgšanas process;

   d) analizējam galveno grāmatvedības datu konsekvenci un pamatotību;

   e) analizējam un salīdzinām pārskatus un/vai bilances, kā arī ar tiem saistīto informāciju;

   f) veicam budžeta saistību, maksājumu un konkrētu bilances posteņu padziļinātas pārbaudes, pamatojoties uz reprezentatīvu izlasi un būtiskuma apsvērumiem;

   g) izvērtējam, vai finanšu pārskatu vispārējais izklāsts atbilst piemērojamajiem finanšu pārskatu sagatavošanas noteikumiem;

   h) ja iespējams, saskaņā ar starptautiskajiem revīzijas standartiem izmantojam citu revidentu darbu, īpaši, revidējot aizņēmumu un aizdevumu darbības, ko pārvalda Komisija, ja ir pieejami ārējās revīzijas ziņojumi.

2. DAĻA. Revīzijas pieeja saistībā ar darījumu pareizību

7) Pārskatiem pakārtotie darījumi ir ES budžeta līdzekļu pārskaitījumi līdz galasaņēmēju līmenim, kā arī ieņēmumu pārskaitījumi no dalībvalstīm un no citiem avotiem uz ES budžetu.

8) Saskaņā ar mūsu revīzijas pieeju, kuru izmantojam, lai novērtētu ieņēmumu darījumu atbilstību ES normatīvajiem aktiem un noteikumiem, galvenokārt pārbaudām atlasītas pārvaldības un kontroles sistēmas, kuras piemēro ieņēmumu pārbaudīšanai, aprēķināšanai un iekasēšanai. Šo pieeju papildinām ar tiešajām pārbaudēm, kurās reprezentatīvā darījumu izlasē skatām atbilstības aspektus.

9) Mūsu revīzijas pieeja, kuru izmantojam, lai novērtētu, vai pārskatiem pakārtotie izdevumu darījumi atbilst ES normatīvajiem aktiem un noteikumiem, galvenokārt balstās uz tiešām darījumu atbilstības pārbaudēm, kurās caurskatām reprezentatīvu izlasi. Papildus varam arī pārbaudīt atlasītas pārvaldības un kontroles sistēmas.

10) Mēs organizējam mūsu revīzijas darbu un ziņojam par rezultātiem atbilstoši DFS kategorijām, kuras izdalītas likumdevēja noteiktajā budžeta struktūrā.

Pārvaldības un kontroles sistēmu pārbaude

11) Komisija, citas ES iestādes un struktūras, dalībvalstu iestādes, saņēmējas valstis un reģioni ievieš kontroles sistēmas, lai pārvaldītu budžeta riskus un pārraudzītu un nodrošinātu darījumu pareizību. Katru gadu mēs pārbaudām atlasītas pārvaldības un kontroles sistēmas un šā darba rezultātu izklāstam pievienojam ieteikumus veikt uzlabojumus; sk. ***4.–10. nodaļu***.

Darījumu pārbaude

12) Veikuši ikgadējo riska analīzi, kuras pamatā ir līdzekļu izmaksāšanas veids, mūsu iepriekšējo revīziju rezultāti un mūsu sagatavotais pārvaldības un kontroles sistēmu novērtējums, iedalām pakārtoto darījumu revīzijas datu kopu augsta un zema riska izdevumos, lai veidotu reprezentatīvu izlasi. Šo iedalījumu mēs izmantojam arī ziņošanas posmā, lai, pamatojoties uz saviem revīzijas rezultātiem, noteiktu to revīzijas datu kopas īpatsvaru, kurā kļūdu līmenis ir būtisks. ***1.16. attēlā*** ir parādīts, kā ikgadējās riska analīzes sagatavošanā tiek izmantoti iepriekšējo gadu revīziju rezultāti.

1.16. attēls. Ikgadējais izdevumu revīzijas process

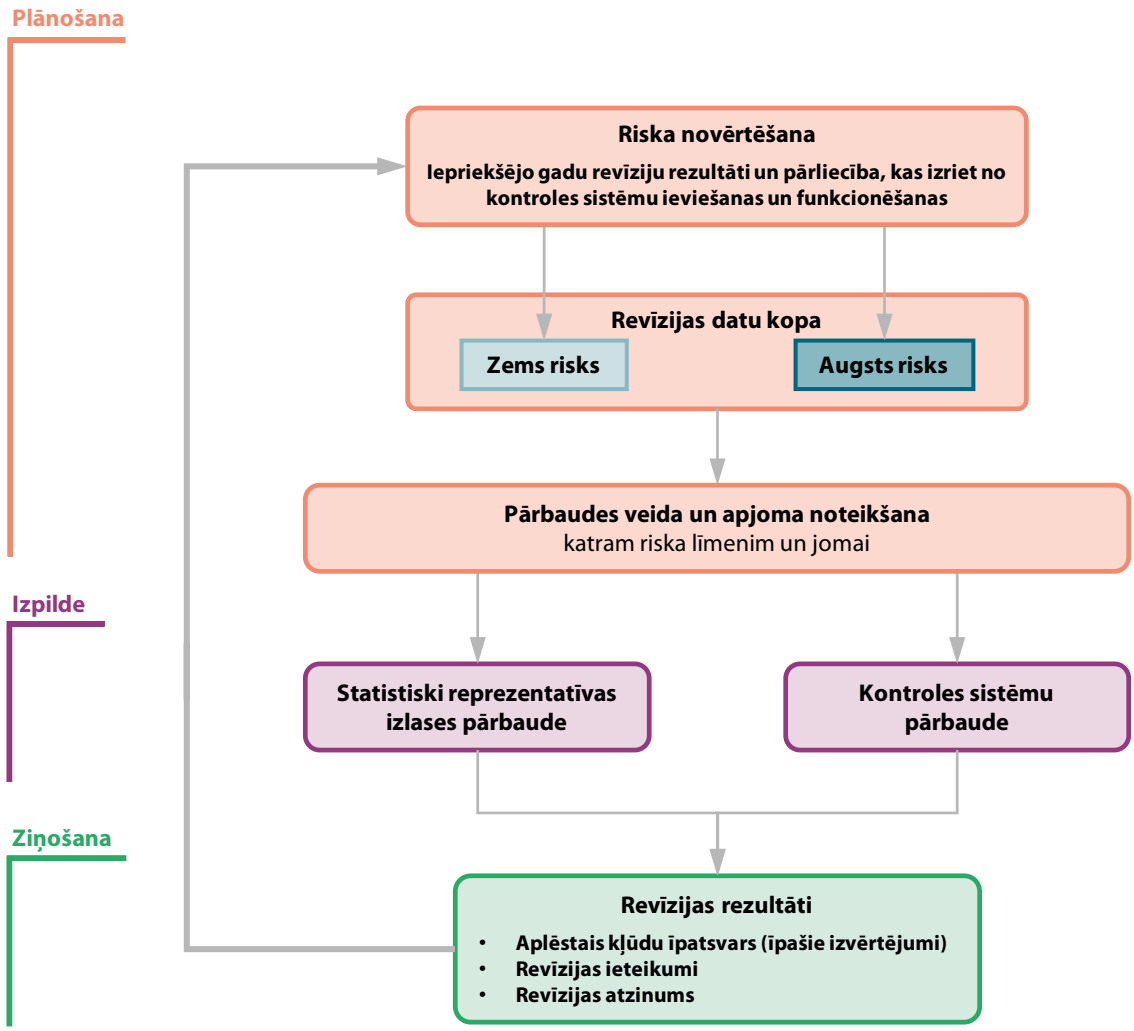

Avots: ERP.

13) Vispirms mēs nosakām mūsu darījumu izlases kopējo lielumu attiecībā uz visiem ES izdevumiem, pamatojoties uz to, kā esam iedalījuši revīzijas datu kopu zema riska izdevumos (galvenokārt uz maksājumtiesībām balstīti izdevumi) un augsta riska izdevumos (galvenokārt atlīdzinājuma izdevumi), kā arī pamatojoties uz mūsu pieņēmumiem par aplēsto kļūdu līmeni un standartnovirzi. Šīs pieejas galvenie iemesli ir revīzijas darba efektivizācija, un tādā veidā mēs varam pievērst galveno uzmanību augsta riska jomām un iegūt pietiekamu pamatu, lai secinātu, vai mūsu darbā konstatētais būtiskais kļūdu līmenis ir plaši izplatīts (sk. ***(38)*** un ***(39)*** punktu).

14) Daļu revīzijas datu kopas uzskatām par zema riska jomām (kļūdu līmenis, visticamāk, nav būtisks), ja mums ir pietiekami pierādījumi, ka aplēstais kļūdu līmenis ir zem būtiskuma sliekšņa, ņemot vērā iepriekšējos gados veiktas padziļinātas pārbaudes un, ja iespējams, pārliecību, ko iegūstam no kontroles sistēmu ieviešanas un funkcionēšanas. Izdevumus uzskatām par augsta riska izdevumiem (kļūdu līmenis, visticamāk, ir būtisks) tad, ja mūsu iepriekšējo gadu darba rezultāti liecina, ka aplēstais kļūdu līmenis pārsniedz būtiskumu, un/vai līdz šim savāktie pierādījumi neļauj mums secināt pretējo.

15) Lai noteiktu katras DFS kategorijas izlases lielumu, mēs ņemam vērā apstiprināto izdevumu summu, revīzijas datu kopas iedalījumu augsta vai zema riska izdevumos un to, vai par attiecīgo kategoriju mēs sagatavojam īpašo izvērtējumu. Šim nolūkam izmantojam pārliecības iegūšanas modeli, kurš balstās uz kombinēto objektīvā un kontroles riska novērtējumu un kurā tiek ņemta vērā arī pārliecība, ko sniedz pārvaldības un kontroles sistēmas. Katrai DFS kategorijai, par kuru sagatavojam īpašo izvērtējumu (***5., 6., 7., 9.*** un ***10. nodaļa***), mēs pārbaudām darījumu reprezentatīvu izlasi, lai iegūtu kļūdu līmeņa aplēsi attiecīgajai kategorijai.

16) Mēs izmantojam kombinēto riska novērtējumu arī tam, lai noteiktu ieņēmumu darījumu izlases lielumu.

17) Mēs veidojam izmaksu deklarāciju vai maksājumu izlasi pēc stratificēta *naudas vienības principa*, savukārt tālāk detalizētākā līmenī katrā darījumā atlasām atsevišķas izmaksu vienības. Katrā atlasītajā darījumā mēs pārbaudām, kā ir tikusi aprēķināta izmaksu deklarācijas vai maksājuma summa. Šādā nolūkā pārbaudām budžeta pārskatos iekļautos darījumus, izsekojot darījumam līdz pat galasaņēmējam (tas var būt lauksaimnieks, mācību kursu organizators vai attīstības palīdzības projekts), un pārbaudām atbilstību katrā līmenī.

18) Mēs nosakām, vai izmaksu deklarācija iesniegta vai maksājums veikts budžetā un tiesību aktos paredzētajā nolūkā un ir saskanējis ar piemērojamajiem ES normatīvajiem un administratīvajiem tiesību aktiem. Šie akti ietver finanšu noteikumus (LESD, Finanšu regula), pamata tiesību aktus, ar ko izveidota attiecīgā politika, programma vai darbība, saskaņā ar šiem pamata aktiem izstrādātus noteikumus, kā arī līgumus. Ievērojot subsidiaritātes principu, daudzi noteikumi ir valsts līmeņa noteikumi. Tie ietver ne tikai direktīvas, ar kurām ES tiesību akti tiek transponēti valsts tiesību aktos (piemēram, publiskā iepirkuma direktīvas), bet arī attiecināmības kritērijus, ko piemēro daudzām dalītās pārvaldības shēmām. Novērtējumā pienācīgi ņemam vērā ES un valsts tiesību aktu interpretāciju, kādu to pieņēmušas valsts tiesas vai valsts neatkarīgas un kompetentas struktūras un Eiropas Savienības Tiesa.

19) Ieņēmumu jomas darījumiem (***4. nodaļa***) mūsu veiktās pārbaudes attiecībā uz pašu resursiem, kas pamatojas uz nacionālo kopienākumu, pievienotās vērtības nodokli un nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu, sākas ar to, ka pārbaudām statistiku un datus, uz kuru pamata šie resursi ir aprēķināti. Tradicionālo pašu resursu revīzijā mēs pārbaudām muitas iestāžu pārskatos sniegto informāciju un muitas nodokļu plūsmu, līdz Komisija šīs summas ir saņēmusi un iegrāmatojusi.

20) Mēs pārbaudām izdevumus gan tajā brīdī, kad tie radušies ES līdzekļu galasaņēmējiem attiecīgās darbības veikšanā, gan tad, kad tos vēlāk apstiprina Komisija (“*apstiprinātie izdevumi*”). Tas attiecas uz visu veidu maksājumu kategorijām. Praksē tas nozīmē, ka mūsu darījumu revīzijas datu kopa aptver starpposma un galīgos maksājumus. Mēs nepārbaudām priekšfinansējuma maksājumus (avansus) to veikšanas stadijā, bet gan tad, kad:

    a) ES līdzekļu galasaņēmējs (piemēram, lauksaimnieks, pētniecības institūts, uzņēmums, kurš veic publiski iepirktus darbus vai pakalpojumus) ir sniedzis pierādījumus par līdzekļu izlietojumu, t. i., kad finansētajās darbībās ir noticis progress un/vai ir radušās izmaksas;

    b) Komisija (vai cita ES līdzekļus pārvaldoša iestāde vai struktūra) ir apstiprinājusi līdzekļu galīgo izlietojumu (panākto progresu un/vai attiecīgās izmaksas), dzēšot avansa maksājumu. Piemēram, mūsu revīzijas datu kopa DFS 2. kategorijai “Kohēzija, noturība un vērtības” aptver izdevumus, kuri iekļauti Komisijas katru gadu apstiprinātajos pārskatos. Tātad mūsu pieeja ir pārbaudīt darījumus, kuriem dalībvalstīm saskaņā ar tiesību aktiem būtu bijis jāpiemēro visi attiecīgie pasākumi, lai labotu kļūdas, ko tās atklājušas.

21) Kopš 2017. gada mūsu revīzijas pieeja DFS 2. kategorijai ietver valsts revīzijas iestāžu un Komisijas veiktā darba pārskatīšanu un atkārtotu veikšanu. Tomēr esam konstatējuši atkārtotas nepilnības, kas mums neļauj paļauties uz šo darbu. Tāpēc, sākot no 2025. gada, mēs esam mainījuši pieeju darījumu atlasei šajā kategorijā. Mūsu izlasi vairs neveido tikai revīzijas iestāžu pārbaudīti darījumi, bet gan visi gada pārskatos iekļautie darījumi.

22) Mūsu revīzijas izlase ir veidota tā, lai sniegtu aplēsi par kļūdu līmeni visos izdevumos, nevis atsevišķos darījumos (piemēram, konkrētā projektā). Attiecībā uz atlasītajām izmaksu vienībām paziņotais kļūdu īpatsvars nav uztverams kā secinājums par attiecīgajiem darījumiem: šo informāciju ņem vērā, aplēšot kopējo kļūdu līmeni visos ES izdevumos.

23) Mēs katru gadu nepārbaudām darījumus katrā dalībvalstī, saņēmējvalstī un reģionā. Atsevišķu dalībvalstu, saņēmējvalstu un/vai reģionu nosaukšana nenozīmē, ka līdzīgi piemēri nav sastopami arī citur. Šajā ziņojumā iekļautie ilustratīvie piemēri neveido pamatu secinājumiem par attiecīgajām dalībvalstīm, saņēmējvalstīm vai reģioniem.

24) Mēs apsveram, vai varam noderīgi izmantot citu revidentu veiktas pareizības pārbaudes. Ja savā revīzijas darbā vēlamies izmantot šādu pārbaužu rezultātus, tad saskaņā ar starptautiskajiem revīzijas standartiem novērtējam citu revidentu neatkarību un kompetenci, kā arī to darba tvērumu un piemērotību.

25) Attiecībā uz to revīzijas datu kopas daļu, kas ietver ES aģentūras un kopuzņēmumus, mēs izmantojam rezultātus, kuri iegūti revīzijas darbā, par ko ziņojam īpašajos gada ziņojumos par šīm aģentūrām[27] un kopuzņēmumiem[28].

Darījumu pārbaužu rezultātu izvērtēšana

26) Mēs uzskatām, ka kļūdas rodas, ja nauda netiek izmantota saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem vai attiecīgajiem valsts noteikumiem. Kļūdu var konstatēt visā darījuma summā vai tikai daļā no tās.

27) Mēs nosakām, vai kļūdas ir skaitļos izsakāmas vai skaitļos neizsakāmas, t. i., vai ir iespējams noteikt, cik liela daļa revidētās summas bijusi kļūdaina. “Skaitļos izsakāma kļūda” ir naudas summa, kuru nevajadzēja izmaksāt no ES budžeta.

28) Kļūdu vispārējo ietekmi nosakām, ņemot vērā gan kvalitatīvos, gan kvantitatīvos aspektus. Kvalitatīvajā novērtējumā ir ņemta vērā pārkāpto noteikumu nozīme, faktu nopietnība un faktiskās vai iespējamās sekas. Kvantitatīvais novērtējums ir balstīts uz skaitļos izsakāmām kļūdām, kas konstatētas darījumu izlases pārbaudē un ko mēs ekstrapolējam, lai sniegtu statistisku aplēsi – aplēsto kļūdu līmeni. Pēc tam mēs aprēķinām 95 % ticamības intervālu, lai noteiktu kļūdu līmeni revīzijas datu kopā. Tas ir diapazons, par kuru mums ir 95 % pārliecības, ka tajā atrodas revīzijas datu kopas kļūdu līmenis (starp apakšējo kļūdu robežu un augšējo kļūdu robežu).

29) Kļūdas, kas atklātas un izlabotas pirms un neatkarīgi no mūsu veiktajām pārbaudēm, tiek izslēgtas no kļūdu aprēķina, jo to atklāšana un labošana liecina par pārvaldības un kontroles sistēmu efektīvu darbību.

---

[27] 2024. gada ziņojums par ES aģentūrām.

[28] 2024. gada ziņojums par ES kopuzņēmumiem.

30) Sākot no 2025. gada, mēs esam pieskaņojuši savu metodiku, pēc kuras publiskā iepirkuma kļūdas izsakām skaitļos, tai metodikai, ko dalītās pārvaldības politikas jomās izmanto Komisija[29].

31) Attiecībā uz tām DFS kategorijām, par kurām mēs izstrādājam īpašos izvērtējumus, kā arī attiecībā uz ieņēmumiem un visu ES budžetu kopumā mēs paziņojam aplēsto kļūdu līmeni, kurā tiek ņemtas vērā tikai skaitļos izsakāmās kļūdas un kuru izsakām procentos. Skaitļos izsakāmu kļūdu piemēri ir neattiecināmas izmaksas un projekti, līgumu vai dotācijas nosacījumu pārkāpumi, publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu neievērošana un svarīgu apliecinošo dokumentu trūkums.

32) Mūsu pieeja nav paredzēta tam, lai ievāktu datus par kļūdu biežumu visā revīzijas datu kopā. Tāpēc skaitļi, kas norāda uz kļūdu skaitu kādā no DFS kategorijām, noteiktos kāda ģenerāldirektorāta pārvaldītajos izdevumos vai konkrētā dalībvalstī notikušos izdevumos, neliecina par kļūdu biežumu ES finansētos darījumos vai atsevišķā dalībvalstī.

3. DAĻA. Revīzijas procedūras saistībā ar krāpšanu

33) Mēs apzinām un novērtējam risku, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ ES konsolidētajos pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts ES tiesiskais regulējums.

34) Mēs izstrādājam un īstenojam revīzijas procedūras, lai reaģētu uz šo risku, un iegūstam revīzijas pierādījumus, kas ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma veidošanai. Gadījumus, kad būtiski nepareizas ziņas ir sniegtas vai neatbilstības radušās krāpšanas dēļ, ir grūtāk atklāt nekā kļūdas izraisītus gadījumus, jo krāpšana var ietvert slepenu vienošanos, viltošanu, tīšus izlaidumus, datu sagrozīšanu vai iekšējās kontroles apiešanu. Attiecīgi ir lielāks risks, ka šādi gadījumi paliks neatklāti.

35) Ja ir pamats aizdomām, ka notikusi krāpnieciska darbība, mēs par to ziņojam *EPPO* un *OLAF* atbilstoši to kompetencei.

[29] Lēmums C(2019) 3452, ar ko nosaka pamatnostādnes par tādu finanšu korekciju noteikšanu, kuras publiskajam iepirkumam piemērojamo noteikumu neievērošanas gadījumā veic attiecībā uz izdevumiem, ko finansē ES.

4. DAĻA. Ticamības deklarācija. Revīzijas atzinuma izstrāde

36) Mēs balstām atzinumu uz pietiekamiem un piemērotiem revīzijas pierādījumiem, kurus mēs iegūstam, pārbaudot pārvaldības un kontroles sistēmas un veicot darījumu pārbaudes.

37) Veiktais darbs ļauj sniegt informācijā balstītu atzinumu par to, vai kļūdas revīzijas datu kopā pārsniedz būtiskuma slieksni vai atrodas zem tā. Sagatavojot atzinumu, izmantojam 2,0 % būtiskuma slieksni. Ņemam vērā arī kļūdu veidu, summu un kontekstu, kā arī citu pieejamo informāciju (sk. ***(28)*** punktu).

38) Ja konstatējam būtisku kļūdu līmeni un nosakām tā ietekmi uz revīzijas atzinumu, mums ir jānosaka, vai kļūdas ir plaši izplatītas[30] visā revīzijas datu kopā. Ja kļūdas ir būtiskas un plaši izplatītas, mēs sniedzam negatīvu atzinumu.

39) Kļūdas un/vai revīzijas pierādījumu trūkumu uzskata par plaši izplatītu, ja saskaņā ar revidenta spriedumu šī problēma neaprobežojas ar kādu atsevišķu finanšu pārskatu elementu, kontu vai posteni (proti, problēma vairākkārt sastopama arī citviet pārbaudītajos kontos vai darījumos). Pat ja problēma aprobežojas tikai ar kādu konkrētu finanšu pārskatu elementu, kontu vai posteni, tā joprojām ir visaptveroša, ja ir sastopama vai varētu būt sastopama ievērojamā finanšu pārskatu daļā vai attiecas uz tādas informācijas sniegšanu, kas ir nozīmīga lietotāja izpratnei par finanšu pārskatiem.

5. DAĻA. Saikne starp revīzijas atzinumiem par pārskatu ticamību un darījumu pareizību

40) Starptautiskajos revīzijas standartos[31] ir noteikts, ka gadījumos, kad revidenti sniedz revīzijas atzinumus gan par pārskatu ticamību, gan par šiem pārskatiem pakārtoto darījumu pareizību, abi atzinumi ir skaidri jānošķir. Līdz ar to modificēts atzinums par darījumu pareizību pats par sevi nenoved pie modificēta atzinuma par pārskatu ticamību.

---

[30] Pārskatītais 705. starptautiskais revīzijas standarts (*ISA*) "Modificēta atzinuma sniegšana neatkarīga revidenta ziņojumā".

[31] Sk. 4000. *ISSAI* 16. punktu.

2. nodaļa

Budžeta un finanšu pārvaldība

Saturs

	Punkts
Ievads	2.1.
Budžeta pārvaldība 2025. gadā	2.2.–2.29.
***NGEU* dēļ maksājumi 2025. gadā pārsniedza saistības**	2.2.–2.9.
ES gada budžeta saistību apropriācijas 2025. gadā tika gandrīz pilnībā izlietotas	2.5.–2.6.
Maksājumi atbilda sākotnējiem plāniem un bija zem DFS maksimālā apjoma	2.7.–2.8.
Lielākajā daļā izdevumu kategoriju maksājumu profili laika gaitā saglabājas salīdzinoši stabili	2.9.
Dalītās pārvaldības fondu apguve: 2014.–2020. gada DFS tiek noslēgta, un 2021.–2027. gada DFS apguve paātrinās, atsperoties no līdzšinēji zemā līmeņa	2.10.–2.18.
2014.–2020. gada ESI fondu apguve sasniedza 98,6 %, un 26 dalībvalstīs apguve pārsniedza 95 %	2.10.–2.12.
KNR paredzēto 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondu apguve paātrinās, bet joprojām ir zemāka nekā iepriekšējās DFS laikā	2.13.–2.17.
ELFLA maksājumi saskaņā ar jauno KLP 2025. gadā ievērojami paātrinājās	2.18.
ANM dotāciju maksājumi 2025. gadā bija ievērojami mazāki, nekā gaidīts	2.19.–2.24.
Neizpildītās saistības samazinās, bet joprojām ir ievērojamas	2.25.–2.29.
Finanšu pārvaldība 2025. gadā	2.30.–2.68.
Neatmaksāto ES aizņēmumu apjoms 2025. gadā palielinājās par vairāk nekā 20 %	2.30.–2.47.
***NGEU* apguve ir mazāka, nekā gaidīts**	2.37.–2.41.
Sagaidāmās *NGEU* aizņemšanās izmaksas pašreizējā DFS joprojām ir divreiz lielākas nekā sākotnējās aplēses	2.42.–2.44.
Aizkavēti izmaksājumi ir izraisījuši lielākus naudas atlikumus	2.45.–2.47.

Turpinās no ES budžeta sniegtais atbalsts Ukrainai Krievijas agresijas kara laikā **2.48.–2.54.**

ES budžeta riska ekspozīcija turpina pieaugt **2.55.–2.68.**

ES budžeta manevrēšanas telpa ir garantija aizņēmumiem **2.60.–2.65.**

Kopējā uzkrājumu fonda kumulatīvie finanšu rezultāti ir pozitīvi tāpat kā 2024. gadā **2.66.–2.68.**

Secinājumi un ieteikumi **2.69.–2.76.**

Secinājumi **2.69.–2.74.**

Ieteikumi **2.75.–2.76.**

Ievads

2.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti galvenie jautājumi saistībā ar ES 2025. gada budžeta un finanšu pārvaldību un šā budžeta papildu finansējumu, un mēs ziņojam arī par riskiem un izaicinājumiem, ar kuriem ES varētu saskarties turpmākajos gados. Šīs nodaļas pamatā ir mūsu veiktā ES budžeta izpildes pārbaude un Komisijas un citu ieinteresēto personu publicēto dokumentu caurskatīšana. Ir ņemts vērā arī darbs, kas izklāstīts mūsu īpašajos ziņojumos un atzinumos.

Budžeta pārvaldība 2025. gadā

NGEU dēļ maksājumi 2025. gadā pārsniedza saistības

2.2. Šajā iedaļā mēs analizējam ES budžeta izpildi 2025. gadā, kurš bija piektais 2021.–2027. gada *DFS* un *NGEU* īstenošanas gads.

2.3. Kopš 2023. gada mēs savā analīzē esam iekļāvuši visu veidu saistību un maksājumu apropriācijas (gada budžeta apropriācijas, *pārnesumus*, atkārtoti pieejamas summas, *NGEU* piešķirtos ieņēmumus un cita veida piešķirtos ieņēmumus). Aizdevumi ir ārpusbudžeta posteņi, tātad tie neietilpst mūsu revīzijas tvērumā.

2.4. Kopējais ES 2025. gada budžets, kas pieejams un izlietots saistību un maksājumu apropriācijām, ir parādīts ***2.1. attēlā***. ES gada budžets veido 87,3 % no kopējām pieejamajām saistību apropriācijām un 64,2 % no kopējām pieejamajām maksājumu apropriācijām. Atlikušo daļu veido *NGEU* piešķirtie ieņēmumi, citi piešķirtie ieņēmumi, pārnesumi un atkārtoti pieejamas summas. No 2024. gada saistības, kas atbilst *NGEU* piešķirtajiem ieņēmumiem, tiek izmantotas tikai Komisijas administratīvajiem izdevumiem[1].

[1] Regula (ES) 2021/241, 12. panta 4. punkts.

2.1. attēls. Kopējās 2025. gadā pieejamās un izlietotās apropriācijas, ieskaitot *NGEU* dotācijas

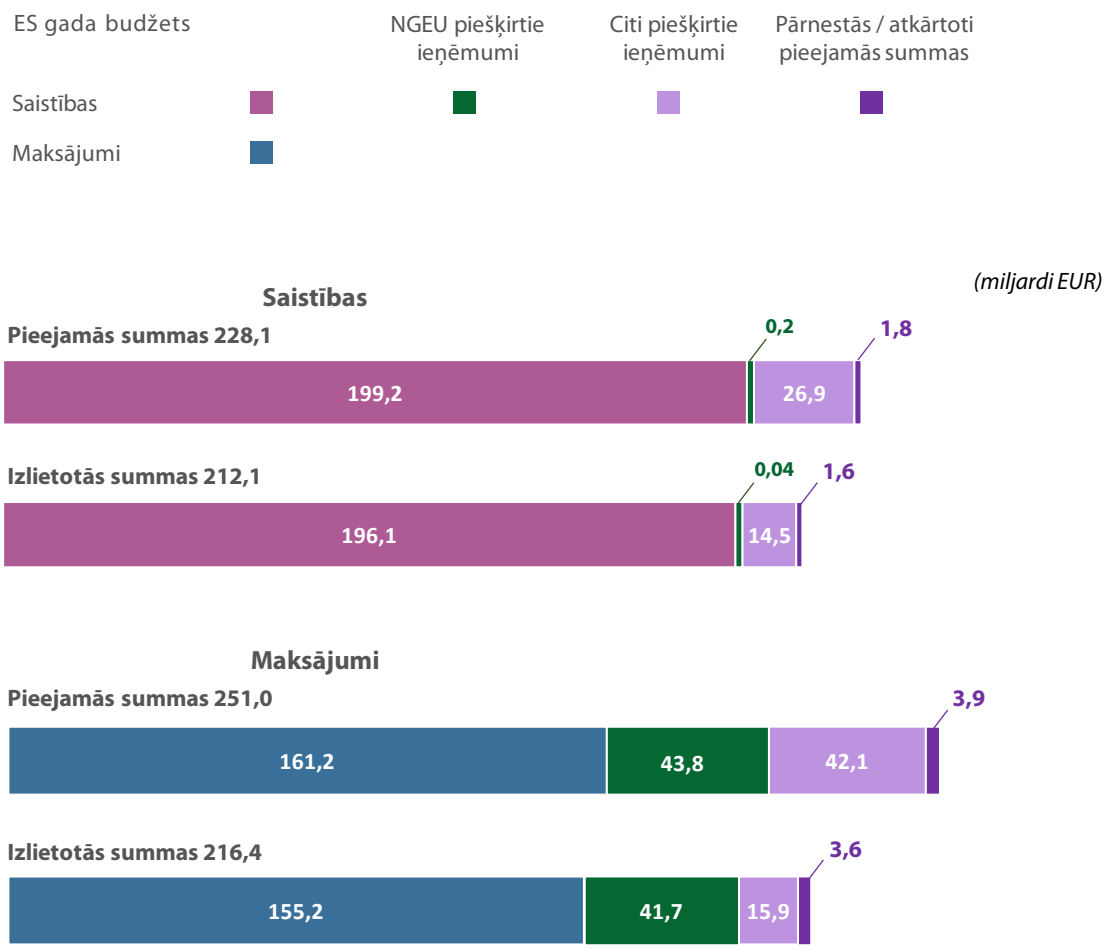

Piezīme. No 41,7 miljardiem EUR 2025. gadā izlietotajām *NGEU* apropriācijām 33,2 miljardi EUR tika izmantoti, lai finansētu ANM dotācijas, un 8,5 miljardi EUR, lai segtu jau esošo programmu papildu finansējumu.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

ES gada budžeta saistību apropriācijas 2025. gadā tika gandrīz pilnībā izlietotas

2.5. Budžeta lēmējinstitūcija saistību apropriācijām apstiprināja sākotnējo ES 2025. gada budžetu 199,4 miljardu EUR apmērā (sk. ***2.2. attēlu***). Pēc budžeta grozījumiem, ar kuriem saistību apropriācijas samazināja par 0,2 miljardiem EUR, jaunā summa bija 199,2 miljardi EUR, kas joprojām pārsniedz DFS maksimālo apjomu (tas ir noteikts 190,5 miljardu EUR apmērā). Tas bija iespējams, izmantojot DFS *īpašos instrumentus*, ar kuriem tiek nodrošināti papildu līdzekļi jauniem vai neparedzētiem notikumiem, pārsniedzot DFS maksimālos apjomus.

2.6. Atbilstoši galīgajam 2025. gada budžetam izlietotās saistības kopā bija 196,1 miljards EUR jeb 98,4 % no pieejamās summas. Neizlietotās saistību apropriācijas 3,1 miljarda EUR apmērā galvenokārt bija *Eiropas Reģionālās attīstības fondam (ERAF)* (0,8 miljardi EUR), *Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentam (NDICI)* (0,6 miljardi EUR) un *Kohēzijas fondam (KF)* (0,3 miljardi EUR). No neizlietotajām apropriācijām 1,9 miljardi EUR tika pārnesti uz 2026. gadu, un no šīs summas 0,6 miljardi EUR attiecās uz *NDICI* un 1,0 miljards EUR attiecās uz *Eiropas Solidaritātes rezervi*. Atlikušās neizlietotās apropriācijas 1,2 miljardu EUR apmērā tika anulētas, un no minētās summas 1,1 miljards EUR atbilst apturētajām saistību apropriācijām, kam par iemeslu ir tiesiskuma nosacītības režīma aktivizēšana attiecībā uz Ungāriju[2].

2.2. attēls. ES 2025. gada budžeta saistību izpilde

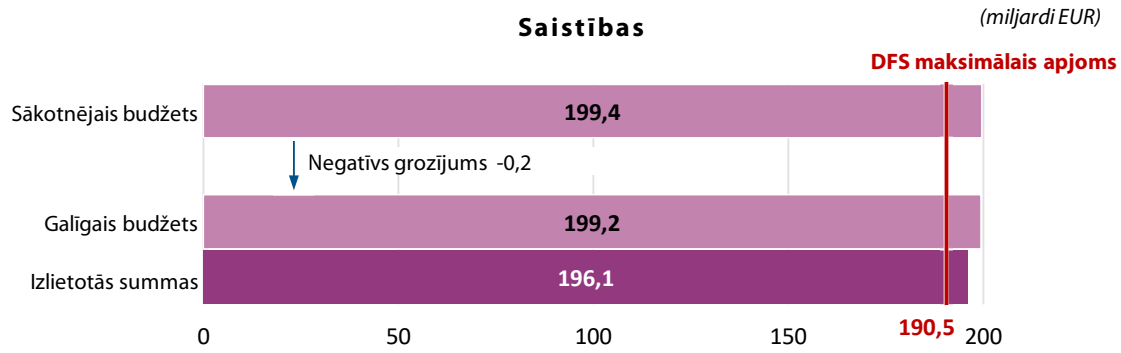

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

Maksājumi atbilda sākotnējiem plāniem un bija zem DFS maksimālā apjoma

2.7. Budžeta lēmējinstitūcija maksājumu apropriācijām apstiprināja sākotnējo ES 2025. gada budžetu 155,2 miljardu EUR apmērā (sk. ***2.2. attēlu***). Ar budžeta grozījumiem maksājumu apropriāciju budžets tika palielināts par 6,0 miljardiem EUR, un līdz ar to kopējais galīgais budžets sasniedza 161,2 miljardus EUR.

2.8. No galīgā budžeta veiktie kopējie maksājumi bija 155,2 miljardi EUR jeb 96,3 % no pieejamās summas. No neizlietotajām apropriācijām 6,0 miljardu EUR apmērā 5,9 miljardus EUR pārnesa uz 2026. gadu, un no šīs pārnestās summas 1,9 miljardi EUR bija paredzēti *NGEU* aizņemšanās izmaksām, 1,1 miljards EUR – Ukrainas mehānismam

[2] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/2506.

un 1,0 miljards EUR – Eiropas Solidaritātes rezervei. 0,1 miljardu EUR neizlietoto apropriāciju anulēja.

2.3. attēls. ES 2025. gada budžeta maksājumu izpilde

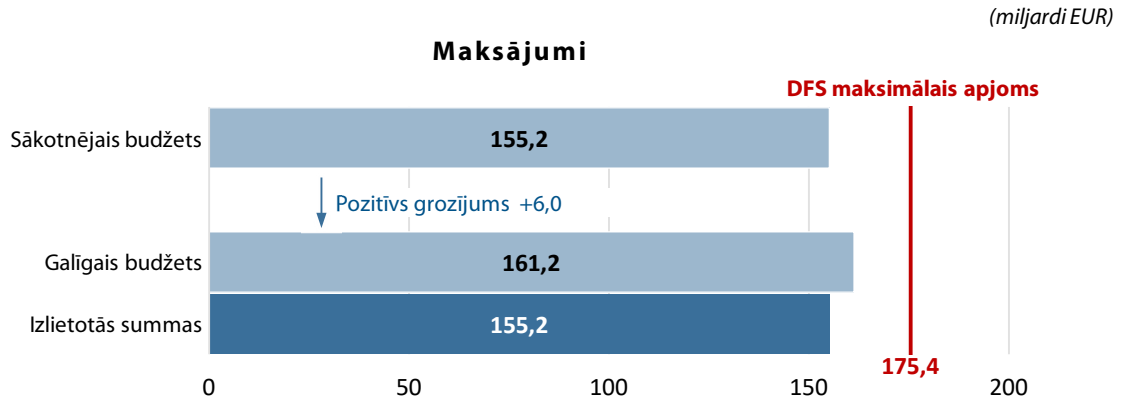

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

Lielākajā daļā izdevumu kategoriju maksājumu profili laika gaitā saglabājas salīdzinoši stabili

2.9. ***2.4. attēlā*** ir parādīti gada maksājumi, kas veikti katrā DFS kategorijā kopš 2021. gada (izņemot piešķirtos ieņēmumus). Attēlā ir redzama pašreizējās DFS izpilde vairākgadu griezumā. Maksājumu profili lielākajā daļā izdevumu kategoriju laika gaitā ir salīdzinoši stabili, un tas atspoguļo nepārtrauktus un paredzamus izpildes modeļus visā DFS periodā. Tomēr maksājumus 2. kategorijā "Kohēzija, noturība un vērtības" vairāk ietekmē pāreja no viena plānošanas perioda uz nākamo. Lielāks maksājumu apjoms pirmajos gados ir saistīts ar 2014.–2020. gada DFS kohēzijas programmu slēgšanu. Pēc tam seko maksājumu samazinājums, pēc kura savukārt iestājas stabilizācijas posms, un tas atspoguļo programmu pakāpenisku īstenošanu pašreizējās DFS laikā atbilstoši kohēzijas politikas daudzgadu ciklam (sk. arī ***2.9. attēlu***).

2.4. attēls. Gada maksājumu apropriācijas katrā izdevumu kategorijā, 2021.–2025. gads

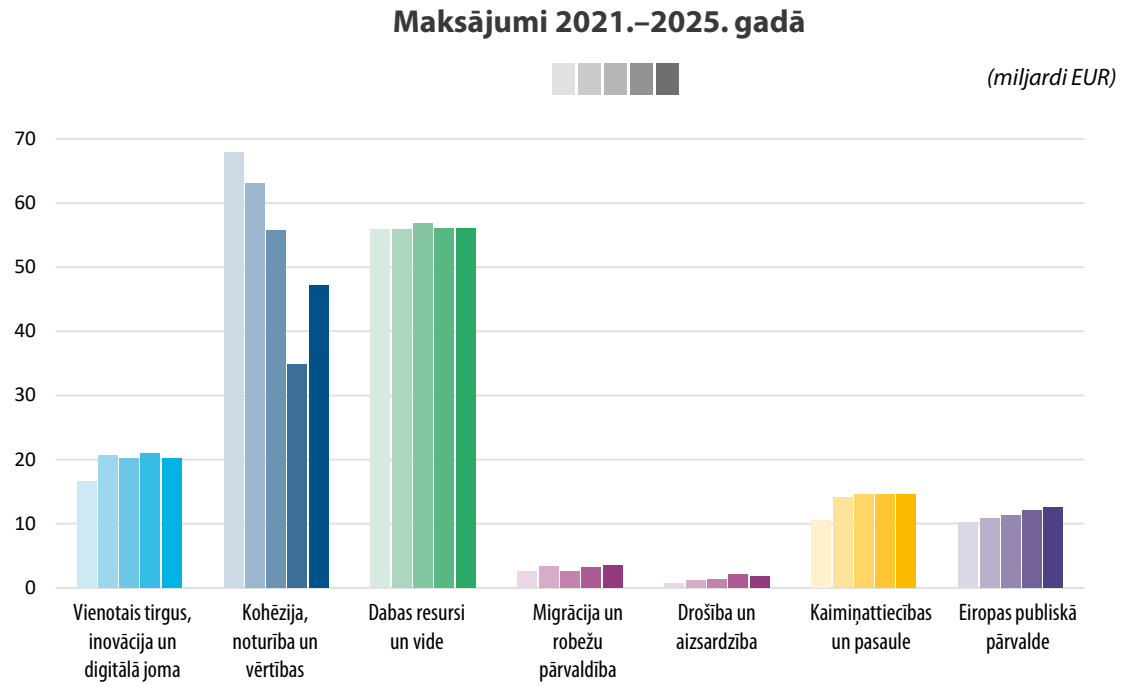

Piezīme. Neskaitot piešķirtos ieņēmumus.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2021.–2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

Dalītās pārvaldības fondu apguve: 2014.–2020. gada DFS tiek noslēgta, un 2021.–2027. gada DFS apguve paātrinās, atsperoties no līdzšinēji zemā līmeņa

2014.–2020. gada ESI fondu apguve sasniedza 98,6 %, un 26 dalībvalstīs apguve pārsniedza 95 %

2.10. *Eiropas strukturālos un investīciju fondus (ESI fondi)* kopīgi pārvalda Komisija un dalībvalstis. Dati tiek paziņoti atvērto datu platformā. 2025. gada beigās 2014.–2020. gada ESI fondu maksājumu kopsumma veidoja 485,2 miljardus EUR jeb 98,6 % no visiem pieejamajiem fondiem (492,3 miljardi EUR). Maksājumi 2025. gadā bija 7,4 miljardi EUR.

2.11. ***2.5. attēlā*** ir atspoguļots kumulatīvais apguves līmenis katram ESI fondam (izņemot *NGEU* līdzekļus) 2025. gada beigās. Apguves līmenis procentos parāda *priekšfinansējumu* un *starpposma maksājumus*, kas no ES budžeta izmaksāti dalībvalstīm par deklarētajiem izdevumiem, salīdzinājumā ar kopējām summām, kas piešķirtas konkrētam periodam. Mūsu norādītais apguves līmenis pilnā mērā neatspoguļo projektu īstenošanas gaitu, jo summas, ko *atbalsta saņēmēji* jau ir saņēmuši, var būt lielākas nekā dalībvalstu deklarētie izdevumi.

2.5. attēls. 2014.–2020. gada ESI fondu (izņemot *NGEU*) apguve, stāvoklis 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

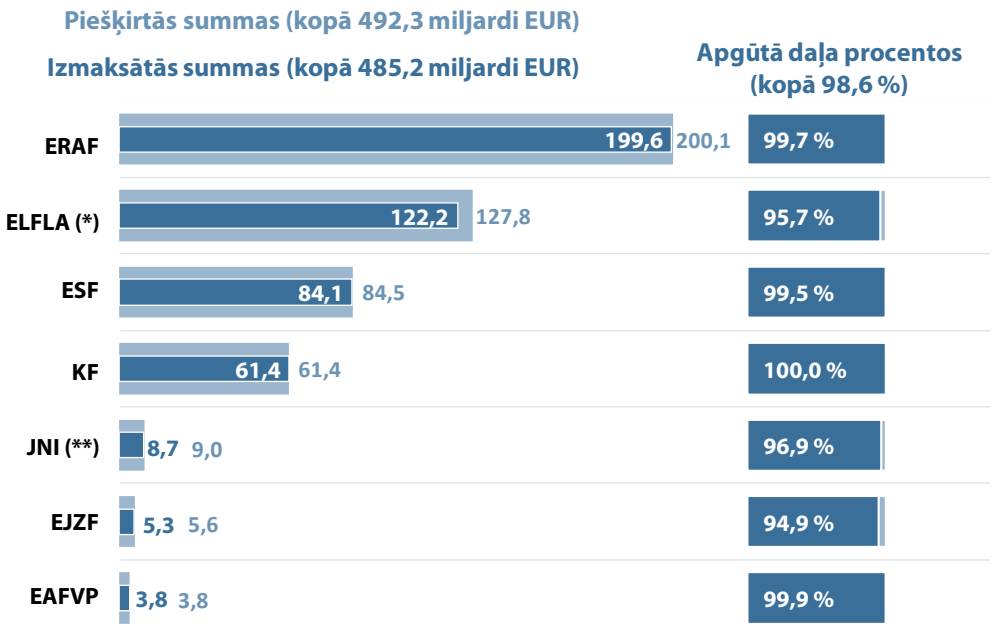

ERAF: Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ELFLA: Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ESF: Eiropas Sociālais fonds
KF: Kohēzijas fonds
JNI: Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva
EJZF: Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
EAFVP: Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām

(*) ELFLA ietver papildu 2021. un 2022. gada piešķīrumus 28 miljardu EUR apmērā no 2021.–2027. gada DFS.
(**) JNI ietver īpašu piešķīrumu no ESF.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2026. gada 19. janvārī, un pamatojoties arī uz citiem Komisijas datiem.

2.12. ESI fondu maksājumu apguve 2025. gadā turpināja progresēt, un 26 dalībvalsts līdz 2025. gada beigām bija apguvušas vairāk nekā 95 % no tām piešķirtajiem ESI fondiem (sk. ***2.6. attēlu***).

2.6. attēls. 2014.–2020. gada ESI fondu (izņemot *NGEU*) apguves līmenis, stāvoklis 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

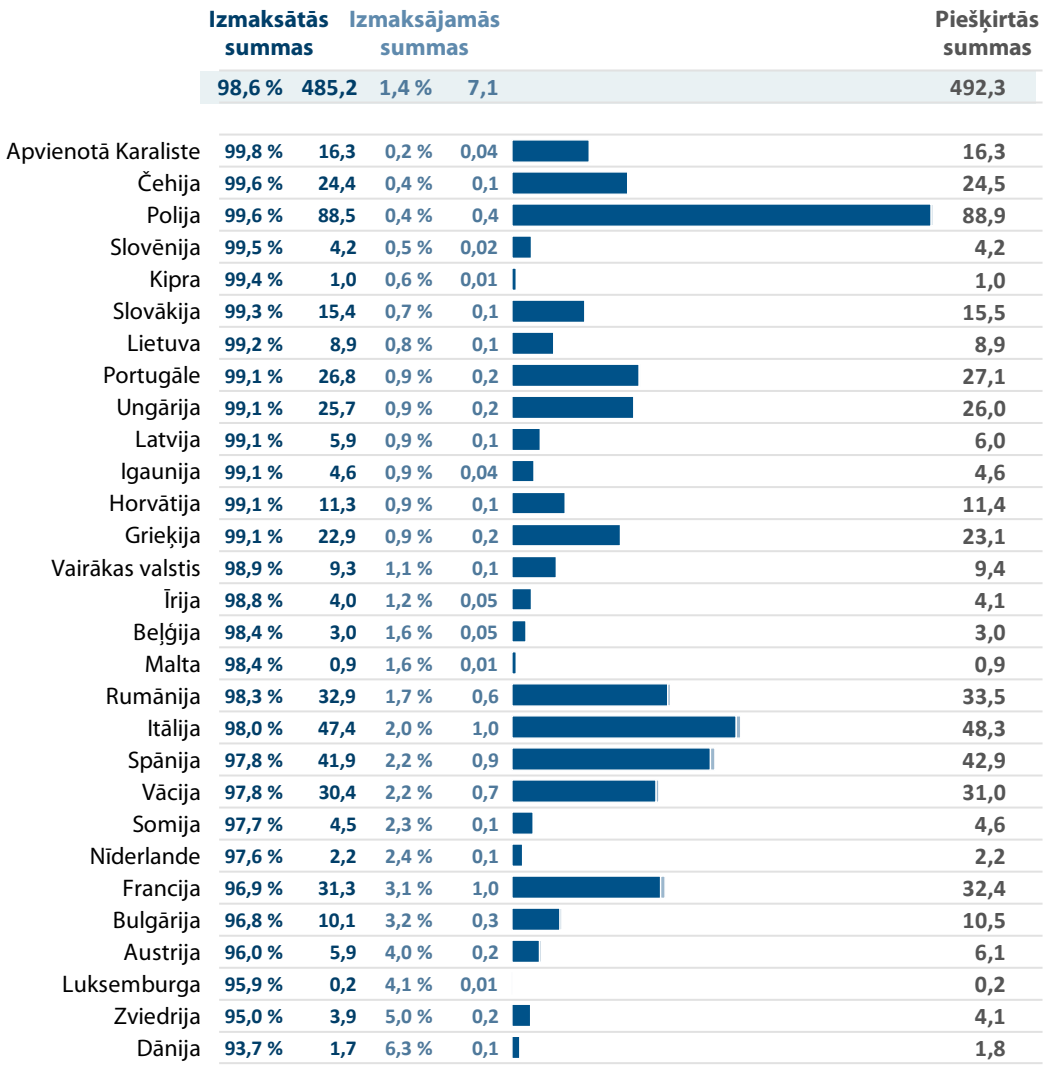

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2026. gada 19. janvārī.

KNR paredzēto 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondu apguve paātrinās, bet joprojām ir zemāka nekā iepriekšējās DFS laikā

2.13. 2025. gada maksājumi dalītās pārvaldības fondiem saskaņā ar *Kopīgo noteikumu regulu (KNR)*[3] bija 36,8 miljardi EUR (2024. gadā – 14,7 miljardi EUR). 2025. gada beigās[4] kopējie maksājumi sasniedza 65,8 miljardus EUR, no kuriem

[3] Regula (ES) 2021/1060.

[4] Komisijas atvērto datu platforma, skatīta 2026. gada 19. janvārī.

23,2 miljardi EUR bija priekšfinansējuma maksājumi un 42,6 miljardi EUR – starpposma maksājumi. Kopējie maksājumi veidoja 16,6 % no summas, kas saskaņā ar KNR šiem fondiem piešķirta 2021.–2027. gada DFS ietvaros (2024. gadā – 7 %) (sk. ***2.7. attēlu***). Mūsu norādītais apguves līmenis pilnā mērā neatspoguļo projektu īstenošanas gaitu, jo summas, ko atbalsta saņēmēji jau ir saņēmuši, var būt lielākas nekā dalībvalstu deklarētie izdevumi.

2.7. attēls. KNR paredzēto 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondu apguve, stāvoklis 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

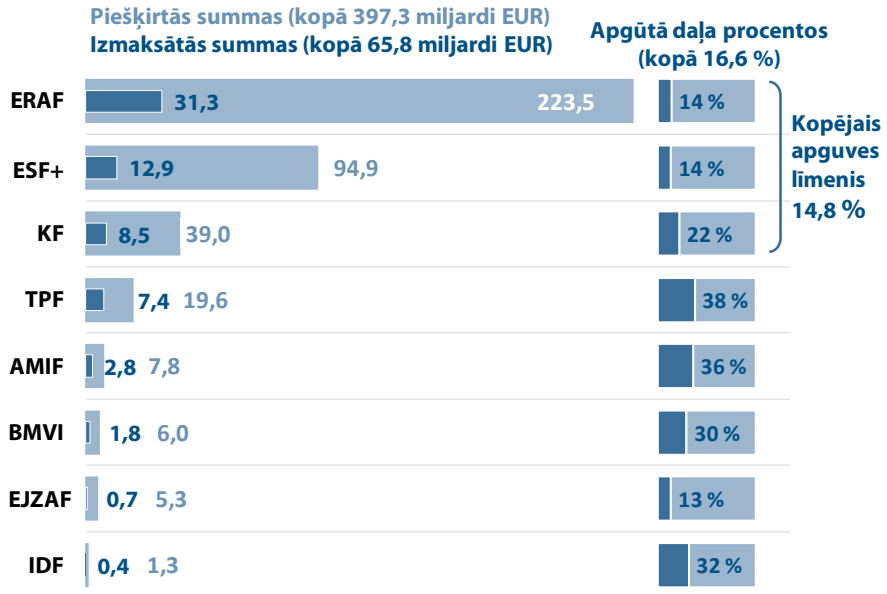

ERAF:	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ESF+:	Eiropas Sociālais fonds Plus
KF:	Kohēzijas fonds
TPF:	Taisnīgas pārkārtošanās fonds
AMIF:	Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds
BMVI:	Robežu pārvaldības un vīzu instruments
EJZAF:	Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds
IDF:	Iekšējās drošības fonds

Piezīme. TPF summās ir iekļauti *NGEU* skaitļi.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2026. gada 19. janvārī.

2.14. ***2.8. attēlā*** ir parādīts apguves līmenis katrā dalībvalstī.

2.8. attēls. KNR paredzēto 2021.–2027. gada dalītās pārvaldības fondu apguves īpatsvars, stāvoklis 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

	Izmaksātās summas		Izmaksājamās summas		Piešķirtās summas
	16,6 %	65,8	83,4 %	331,4	397,3
Šveice	37,7 %	0,02	62,3 %	0,03	0,04
Norvēģija	37,0 %	0,03	63,0 %	0,05	0,08
Zviedrija	30,8 %	0,7	69,2 %	1,6	2,3
Luksemburga	30,0 %	0,03	70,0 %	0,06	0,09
Somija	29,1 %	0,7	70,9 %	1,7	2,4
Čehija	26,1 %	5,6	73,9 %	15,8	21,3
Nīderlande	26,1 %	0,5	73,9 %	1,5	2,0
Kipra	23,9 %	0,3	76,1 %	0,9	1,2
Lietuva	23,6 %	1,6	76,4 %	5,2	6,8
Rumānija	23,1 %	7,3	76,9 %	24,3	31,6
Igaunija	22,2 %	0,8	77,8 %	2,8	3,6
Islande	22,0 %	0,01	78,0 %	0,02	0,03
Latvija	21,7 %	1,0	78,3 %	3,7	4,8
Grieķija	21,7 %	5,0	78,3 %	17,9	22,9
Dānija	20,3 %	0,1	79,7 %	0,6	0,7
Vairāki reģioni	20,1 %	1,9	79,9 %	7,7	9,7
Francija	19,2 %	3,6	80,8 %	15,1	18,6
Vācija	17,3 %	3,9	82,7 %	18,8	22,7
Īrija	16,8 %	0,2	83,2 %	1,0	1,2
Ungārija	15,8 %	3,4	84,2 %	17,9	21,3
Polija	15,7 %	12,0	84,3 %	64,5	76,5
Bulgārija	14,9 %	1,7	85,1 %	9,6	11,3
Malta	13,9 %	0,1	86,1 %	0,8	0,9
Slovākija	13,6 %	1,7	86,4 %	11,0	12,7
Austrija	13,3 %	0,2	86,7 %	1,2	1,4
Itālija	12,7 %	5,6	87,3 %	38,6	44,2
Slovēnija	12,5 %	0,4	87,5 %	3,0	3,5
Horvātija	12,5 %	1,2	87,5 %	8,3	9,5
Portugāle	12,4 %	2,9	87,6 %	20,4	23,3
Beļģija	11,9 %	0,3	88,1 %	2,5	2,8
Spānija	7,6 %	2,9	92,4 %	34,9	37,7

Piezīme. Summas, kas attiecas uz valstīm, kuras nav ES dalībvalstis (Šveice, Norvēģija un Islande), ir saistītas ar instrumentu *BMVI*. Kopējā trešām valstīm piešķirtā summa ir 0,15 miljardi EUR. Attiecībā uz Ungāriju "izmaksājamā summa" atspoguļo datus, kas bija pieejami datu izgūšanas laikā, un pilnā mērā neatspoguļo saistību atcelšanu, kam par iemeslu ir tiesiskuma nosacītības režīms.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2026. gada 19. janvārī.

2.15. Padome 2022. gadā veica pasākumus, lai aizsargātu ES budžetu no tiesiskuma principu pārkāpumiem Ungārijā[5], un tā rezultātā šai valstij tika apturēts kohēzijas politikas finansējums 6,4 miljardu EUR apmērā. Komisijas atkārtotajā novērtēšanā,

[5] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/2506.

ko veica 2023.[6], 2024.[7] un 2025. gadā[8], apturēšanas iemesli joprojām apstiprinājās. Saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem[9] apturētās 2022. gada saistības (1,0 miljards EUR) tika zaudētas 2024. gada beigās un apturētās 2023. gada saistības (1,1 miljards EUR) – 2025. gada beigās. Šīs summas ir Ungārijas budžeta resursu neatgriežams zaudējums.

2.16. Trīs galvenie kohēzijas politikas fondi (ERAF, KF un ESF+), kas veido vairāk nekā 90 % no dalīti pārvaldītajiem fondiem saskaņā ar 2021.–2027. gada KNR, tika apgūti mazākā apjomā nekā 2014.–2020. gadā. Šo trīs fondu kopējais apguves līmenis 2025. gada beigās bija 14,8 % salīdzinājumā ar 24 % līdzvērtīgā laika punktā iepriekšējā DFS (2018. gada beigās) (sk. ***2.9. attēlu***). Mēs novērojām, ka nesamaksātie maksājumu pieprasījumi gada beigās veidoja lielu summu (sk. ***2.1. izcēlumu***).

2.9. attēls. Kohēzijas fondu apguve piektajā DFS gadā – lēnāka nekā iepriekšējās DFS laikā

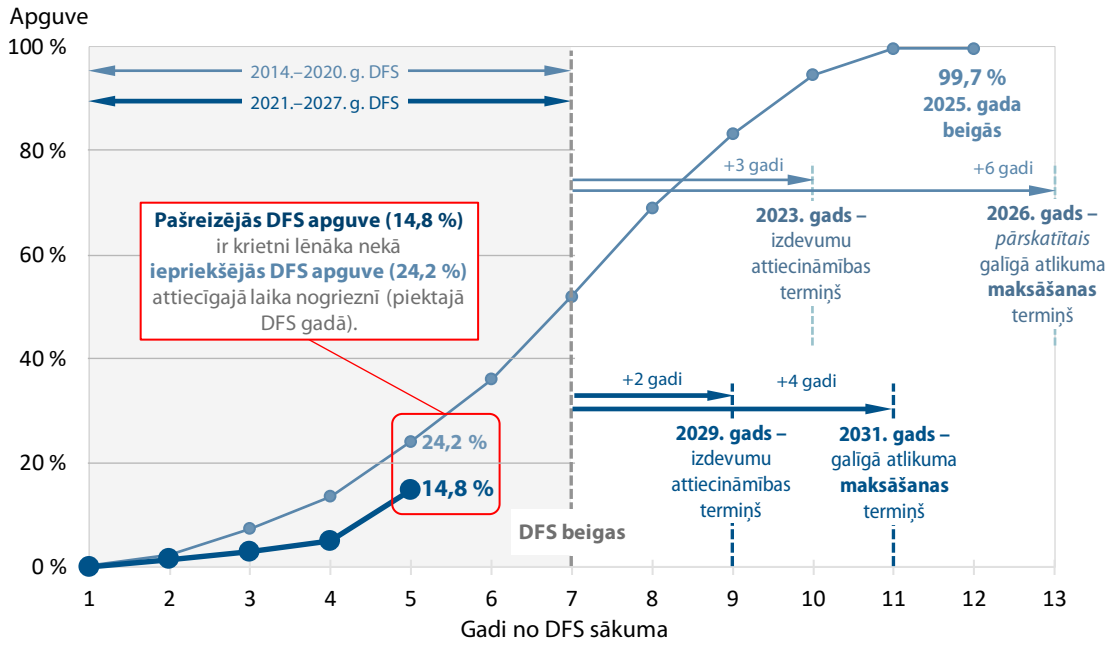

Piezīme. Ietver priekšfinansējumu un starpposma maksājumus.
Regulas (ES) 2025/1913 un (ES)) 2025/1914 ļauj pagarināt attiecināmības termiņu līdz 2030. gada 31. decembrim tām 2021.–2027. gada DFS programmām, attiecībā uz kurām ir apstiprināti grozījumi par resursu pārdali jaunajām prioritātēm.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas atvērto datu platformu, kas skatīta 2026. gada 19. janvārī.

---

[6] Komisijas Lēmums C(2023) 8999.

[7] Komisijas paziņojums, COM(2024) 800.

[8] Komisijas paziņojums, COM(2025) 900.

[9] Regula (ES) 2020/2092, 7. panta 3. punkts.

2.1. izcēlums

Neizpildīto maksājumu uzkrājums un tā ietekme uz turpmākajiem gadiem

Maksājumu apropriāciju apjoms parasti ir saistīts ar neskaidrībām, jo tas ir atkarīgs no dalībvalstu prognozēm par maksājumu pieprasījumiem, ko ietekmē programmu īstenošanas temps un kas gada laikā var svārstīties. Komisija var ierosināt budžeta grozījumus, tādējādi reaģējot uz mainīgām vajadzībām. Tomēr šādu pielāgošanu var ietekmēt procedūru ierobežojumi un laika grafiks, kas var mazināt pielāgošanas efektivitāti, proti, apgrūtināt apropriāciju saskaņošanu ar faktiskajiem maksājumu pieprasījumiem. Tā rezultātā gada beigās rodas nesamaksāti pieprasījumi.

Analītiskiem nolūkiem gada beigās nesamaksātos maksājumu pieprasījumus var grupēt divās kategorijās:

a) pieprasījumi, kas saņemti pārāk vēlu, lai tos līdz gada beigām varētu apstrādāt;

b) pieprasījumi, kuros norādītās summas nevar samaksāt, jo gada budžetā nepietiek maksājumu apropriāciju.

2025. gadā maksājumu pieprasījumu apjoms trīs kohēzijas politikas fondiem (ERAF, KF un ESF+) pārsniedza budžetā pieejamās maksājumu apropriācijas. Nesamaksātie maksājumu pieprasījumi 2025. gada beigās bija uzkrājušies 17 miljardu EUR apmērā. Šos pieprasījumus apstrādāja 2026. gada sākumā.

Nesamaksāti pieprasījumi, ko pārnes uz nākamajiem gadiem, rada papildu spiedienu uz pieejamajām maksājumu apropriācijām un var ierobežot spēju segt jaunus maksājumu pieprasījumus.

2.17. Komisija 2025. gadā lēsa, ka pašreizējās DFS kohēzijas politikas programmu saistību atcelšanas risks ir nulle[10] (2024. gada aplēse – 2,7 miljardi EUR[11]). Tomēr ES kohēzijas fondu apguve joprojām ir zemāka nekā vēsturiskais līmenis (sk. ***2.9. attēlu***), un saistības varētu nākties atcelt, ja maksājumi nepaātrināsies atbilstoši pieņēmumiem. 2025. gada septembrī tika pieņemtas divas jaunas regulas[12], kuru mērķis ir paātrināt investīcijas un veicināt īstenošanu.

[10] COM(2025) 573, 2. tabula “Kopā”.

[11] COM(2024) 276, 2. tabula “Kopā”.

[12] Regula (ES) 2025/1913 un Regula (ES) 2025/1914.

ELFLA maksājumi saskaņā ar jauno KLP 2025. gadā ievērojami paātrinājās

2.18. Kopš 2023. gada uz ELFLA attiecas jaunās kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) regulas[13]. ELFLA 2023.–2027. gada finansējuma apguve sākās 2023. gadā pēc tam, kad bija pagājis 2021.–2022. gada pārejas periods. 2025. gada beigās[14] ELFLA maksājumi veidoja 14,2 miljardus EUR (2024. gadā – 6,3 miljardi EUR), un apguves līmenis bija 21,6 % (2024. gadā – 9,5 %).

ANM dotāciju maksājumi 2025. gadā bija ievērojami mazāki, nekā gaidīts

2.19. Līdz 2025. gada beigām visu dalībvalstu pārskatītajos Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) plānos bija iekļauta *REPowerEU* nodaļa. Lai finansētu 27 apstiprinātās *REPowerEU* nodaļas, Komisija papildus *NGEU* izmantos ieņēmumus no *emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS)* maksimums 20,0 miljardu EUR apmērā, kā arī piešķīrumus no *Brexit korekcijas rezerves (BKR)*[15] maksimums 2,1 miljarda EUR apmērā. ANM dotāciju kopējā summa (ieskaitot *REPowerEU*) varētu sasniegt 359,9 miljardus EUR.

2.20. ANM dotāciju maksājumi 2025. gadā kopā bija 40,1 miljards EUR, no kuriem 33,2 miljardus EUR finansēja no *NGEU* dotācijām, 6,3 miljardus EUR – no ETS ieņēmumiem un 0,6 miljardus EUR – no BKR. Gada maksājumi *NGEU* finansētajām ANM dotācijām bija tikai 62 % no tā, ko Komisija bija prognozējusi 2024. gada jūnijā (65 miljardi EUR)[16]. Tomēr 2025. gada beigās 17 dalībvalstu neto maksājumu pieprasījumi ANM dotācijām par kopējo summu 20,3 miljardi EUR joprojām tika izvērtēti[17], un no šīs summas 17,4 miljardi EUR tika pieprasīti 2025. gada decembrī.

---

[13] Regula (ES) 2021/2115 un Regula (ES) 2021/2116.

[14] Komisijas atvērto datu platforma, skatīta 2026. gada 19. janvārī.

[15] Regula (ES) 2021/241, kas grozīta ar Regulu (ES) 2023/435, 21. pants.

[16] COM(2024) 276, 2.4. iedaļa "*NextGenerationEU*".

[17] Komisijas Atveseļošanas un noturības infopanelis, laika grafiks.

2.21. Līdz 2025. gada beigām izmaksāto ANM dotāciju kopsumma bija 237,5 miljardi EUR jeb 66 % no uzņemtajām saistībām 359,9 miljardu EUR apmērā (sk. ***2.10. attēlu***). Tātad līdz 2026. gada beigām izmaksāšanai pieejamā summa ir 122,4 miljardi EUR. Tas ir ievērojami vairāk nekā Komisijas 2024. gada jūlija aplēse, kurā 2026. gadam prognozētie maksājumi bija 70,1 miljards EUR[18].

2.22. Lai gan ar ANM saistītie atskaites punkti un mērķrādītāji ir jāizpilda līdz 2026. gada 31. augustam, dalībvalstīm savi galīgie maksājumu pieprasījumi ir jāiesniedz līdz 2026. gada 30. septembrim[19]. Komisijai visi maksājumi jāpabeidz līdz 2026. gada 31. decembrim. 2026. gadā maksājamā summa ir aptuveni trīs reizes lielāka nekā 2025. gadā veiktie maksājumi. Tik liela maksājumu apjoma veikšana īsā laika posmā radīs lielu spiedienu dalībvalstīm izmantot savu finansējumu un Komisijai novērtēt un apstrādāt maksājumu pieprasījumus. Jebkādas neizmantotās ES ieguldījuma summas tiks atceltas pēc tam, kad būs izpildītas visas attiecīgās juridiskās un maksājumu saistības[20].

2.10. attēls. No dažādiem avotiem maksāto ANM dotāciju izpilde, stāvoklis 2025. gada beigās

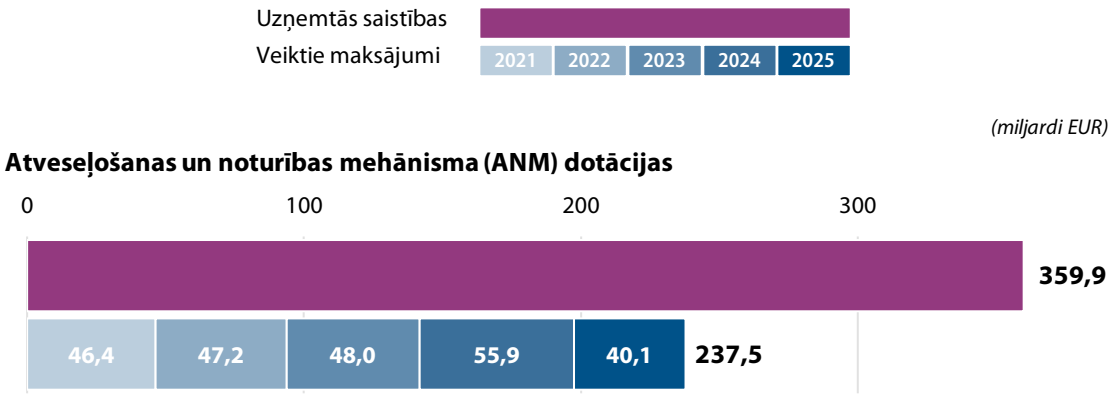

Piezīme. Atskaitot administratīvos izdevumus.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un citiem Komisijas datiem.

2.23. Dalībvalstis līdz šim ir apguvušas ANM dotācijas ļoti dažādā apjomā (sk. ***2.11. attēlu***). Šo maksājumu pamatā ir atskaites punkti un mērķrādītāji, ko Padome

[18] COM(2024) 276, 3. tabula.

[19] COM(2025) 310.

[20] C/2026/2614, 4.2. iedaļa "Galīgā saistību atcelšana nepietiekamas izpildes dēļ ANM darbības beigās".

noteikusi katrai dalībvalstij. Tomēr savā īpašajā ziņojumā par ANM līdzekļu apguvi[21] mēs secinājām, ka dalībvalstu saņemto līdzekļu apjoms ne vienmēr atspoguļo sasniegtos atskaites punktus un mērķrādītājus pēc to skaita vai nozīmīguma. Saņemto līdzekļu attiecība pret sasniegtajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem dažādās dalībvalstīs atšķiras.

2.11. attēls. Izmaksātās ANM dotācijas un maksājamās summas, pamatojoties uz pārskatītajiem piešķīrumiem, sadalījumā pa dalībvalstīm 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

	Izmaksātās summas		Izmaksājamās summas		Piešķirtās summas (*)
	66,0 %	237,5	34,0 %	122,4	359,9
Francija	84,8 %	34,1	15,2 %	6,1	40,3
Austrija	84,1 %	3,3	15,9 %	0,6	4,0
Horvātija	81,8 %	4,7	18,2 %	1,1	5,8
Itālija	75,4 %	54,1	24,6 %	17,7	71,8
Čehija	70,9 %	5,9	29,1 %	2,4	8,4
Spānija	69,0 %	55,1	31,0 %	24,8	79,9
Dānija	67,2 %	1,1	32,8 %	0,5	1,6
Slovēnija	66,5 %	1,1	33,5 %	0,5	1,6
Grieķija	66,1 %	12,0	33,9 %	6,2	18,2
Igaunija	65,8 %	0,6	34,2 %	0,3	1,0
Malta	65,6 %	0,2	34,4 %	0,1	0,3
Vācija	65,2 %	19,8	34,8 %	10,6	30,3
Portugāle	63,8 %	10,4	36,2 %	5,9	16,3
Slovākija	61,9 %	4,0	38,1 %	2,4	6,4
Beļģija	58,9 %	3,0	41,1 %	2,1	5,0
Īrija	58,9 %	0,7	41,1 %	0,5	1,2
Somija	57,6 %	1,1	42,4 %	0,8	1,9
Latvija	55,6 %	1,1	44,4 %	0,9	2,0
Kipra	53,1 %	0,5	46,9 %	0,5	1,0
Bulgārija	53,0 %	3,3	47,0 %	2,9	6,2
Zviedrija	47,8 %	1,6	52,2 %	1,8	3,4
Rumānija	47,2 %	6,4	52,8 %	7,2	13,6
Lietuva	46,3 %	1,1	53,7 %	1,2	2,3
Nīderlande	46,3 %	2,5	53,7 %	2,9	5,4
Polija	37,7 %	9,5	62,3 %	15,8	25,3
Luksemburga	37,4 %	0,1	62,6 %	0,2	0,2
Ungārija	2,2 %	0,1	97,8 %	6,4	6,5

Tikai **trīs dalībvalstis** ir apguvušas 80 % vai vairāk. **Vēl trīs dalībvalstis** varētu pārsniegt 80 % robežvērtību, ja to 2025. gada beigās iesniegtie maksājuma pieprasījumi tiktu pilnībā apstiprināti.

(*) Pamatojoties uz pārskatītajiem piešķīrumiem.

Piezīme. Atskaitot administratīvos izdevumus.
Ungārija ir saņēmusi tikai priekšfinansējumu un vēl nav iesniegusi nevienu maksājuma pieprasījumu.

Avots: ERP, pamatojoties uz ANM infopaneli un citiem Komisijas datiem.

[21] Īpašais ziņojums 13/2024.

2.24. Saistības, ko veido *NGEU* papildu finansējums DFS programmām, kopā ir 83,0 miljardi EUR (sk. ***2.12. attēlu***). Šā papildu finansējuma maksājumi 2025. gadā sasniedza 8,5 miljardus EUR, un kumulatīvie maksājumi līdz 2025. gada beigām sasniedza 75,4 miljardus EUR. Tā rezultātā līdz 2026. gada beigām var veikt maksājumus 7,6 miljardu EUR apmērā.

2.12. attēls. ES programmām paredzētā *NGEU* papildu finansējuma izpilde, stāvoklis 2025. gada beigās

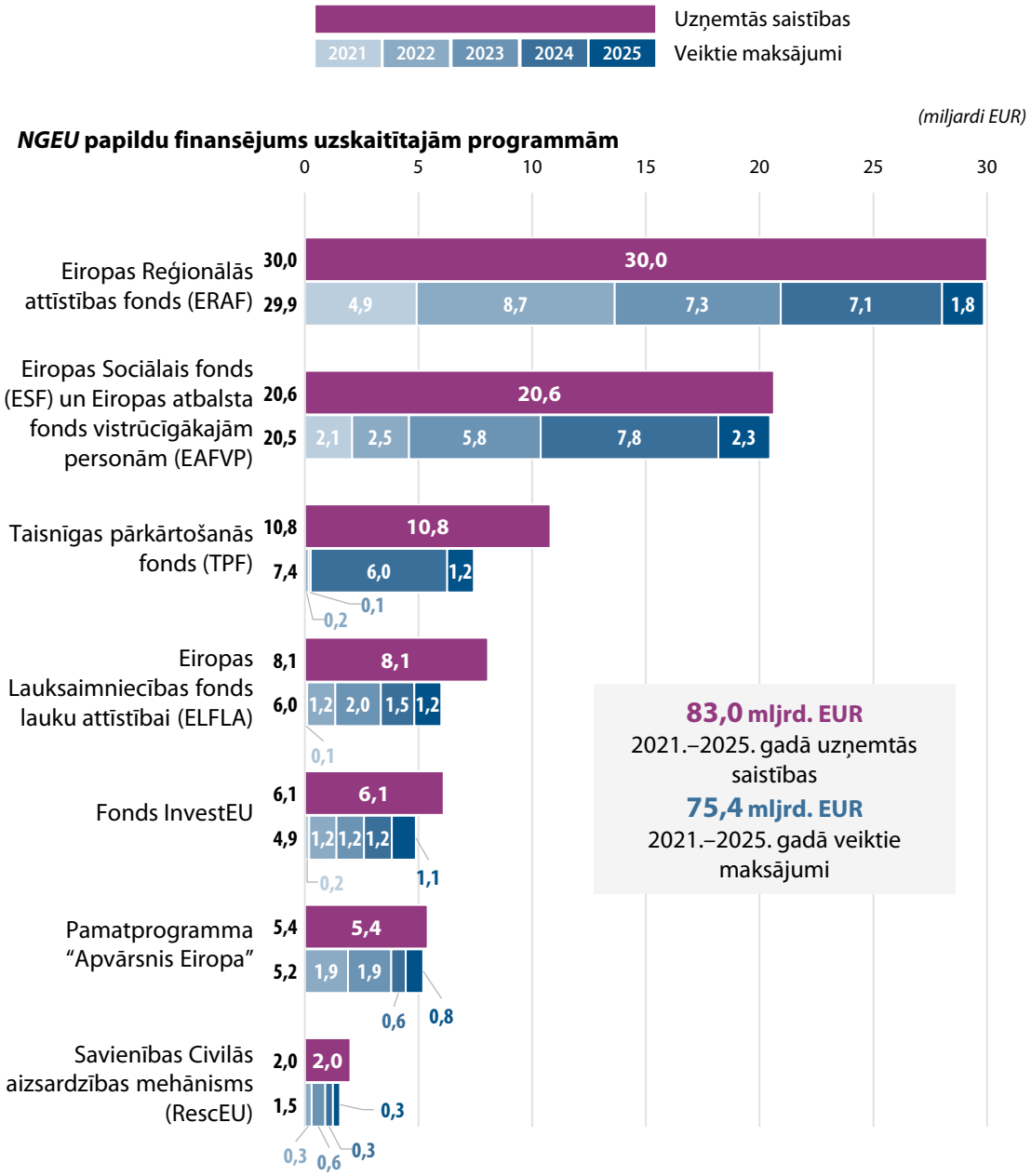

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

Neizpildītās saistības samazinās, bet joprojām ir ievērojamas

2.25. *Neizpildītās saistības* ir to saistību summa, kuras uzņemtas kārtējā gadā un iepriekšējos gados, bet kuras vēl nav samaksātas. Šīs saistības nosaka ES budžeta daudzgadu iedaba, un tās atbilst nākotnes maksājumu saistībām, kuras, ja vien tās neatcels, būs jāizpilda, tiklīdz attiecīgie maksājumi pienāksies.

2.26. Ja neizpildītās saistības uzkrājas, tās ierobežo turpmāko budžetu elastību, jo ar maksājumu apropriācijām vispirms ir jāsedz esošās juridiskās saistības, un tikai pēc tam resursus var piešķirt jaunām vai mainīgām prioritātēm. Liels neizpildīto saistību apjoms ierobežo ES budžeta spēju reaģēt uz mainīgiem apstākļiem vai finansēt jaunas iniciatīvas no nākamās DFS. Turklāt, ja gada budžetos nepietiek maksājumu apropriāciju, var aizkavēties pieprasīto maksājumu apstrāde vai uzkrāties neizpildītie maksājumi (sk. ***2.1. izcēlumu***).

2.27. Komisija uzskata, ka 2026. un 2027. gadam paredzētie maksājumu maksimālie apjomi kopumā ir pietiekami, lai segtu paredzamos maksājumus[22]. Tomēr maksājumu maksimālā apjoma ietvaros pieejamā rezerve 2027. gadam ir ļoti ierobežota (aptuveni 1 miljards EUR)[23], un līdz ar to paliek maz iespēju tikt galā ar neparedzētu maksājumu spiedienu.

2.28. 2025. gada beigās neizpildītās saistības, par kurām turpmākajos gados būs jāveic maksājumi, ja vien tās netiks atceltas, sasniedza 501,1 miljardu EUR, ieskaitot 124,1 miljardu EUR *NGEU* dotācijām (sk. ***2.13. attēlu***).

[22] COM(2025) 573, 4. lpp.

[23] Turpat, 1.1. tabula.

2.13. attēls. Kopējās neizpildītās saistības pēc avota un DFS kategorijas 2025. gada beigās

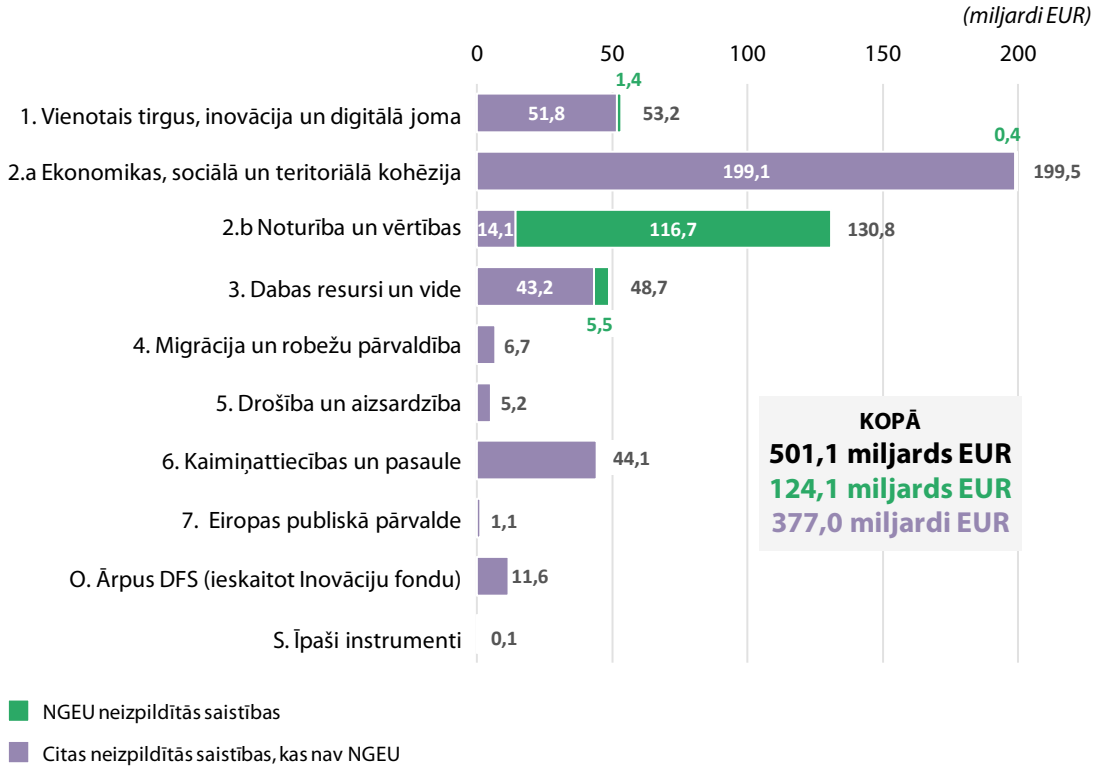

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un citiem Komisijas datiem.

2.29. 2025. gadā Komisija samazināja savu prognozi par 2027. gada beigās sagaidāmām neizpildītām saistībām, proti, ja sākotnējā prognoze bija 364,7 miljardi EUR[24], tad pārskatītā prognoze – 339 miljardi EUR[25]. ***2.14. attēlā*** ir parādītas neizpildītās saistības katra gada beigās laikposmā no 2007. līdz 2027. gadam. Attiecībā uz *NGEU* neizpildītajām saistībām visi maksājumi (izņemot nelielas summas, kas saistītas ar administratīvās un tehniskās palīdzības izdevumiem) ir jāveic līdz 2026. gada beigām.

[24] COM(2024) 276, 4. tabula.

[25] COM(2025) 573, 2.6. iedaļa "Neizpildīto saistību līmeņa izmaiņas".

2.14. attēls. Neizpildītās saistības, saistības un maksājumi 2007.–2025. gadā un prognoze 2026.–2027. gadam

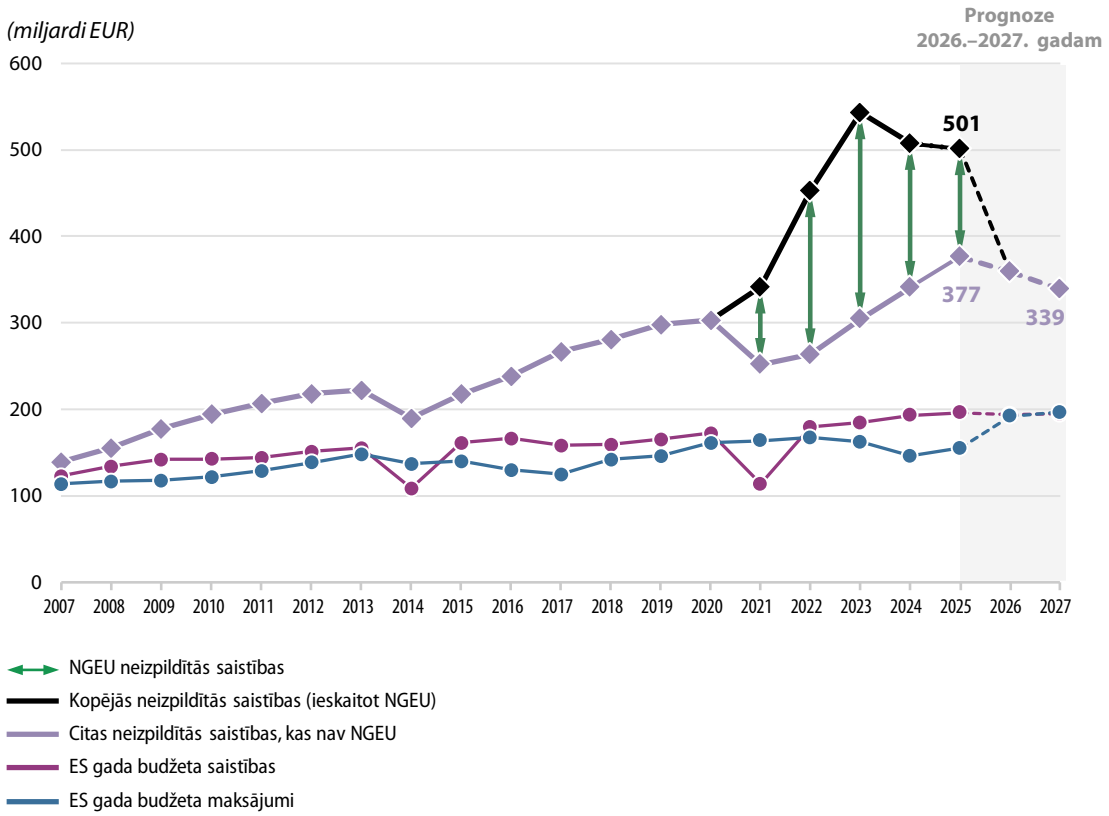

Piezīme. Prognozēs par laikposmu, sākot no 2026. gada, nav iekļauti pārnesumi vai piešķirtie ieņēmumi.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2007.–2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un COM(2025) 573.

Finanšu pārvaldība 2025. gadā

Neatmaksāto ES aizņēmumu apjoms 2025. gadā palielinājās par vairāk nekā 20 %

2.30. 2022. gada decembrī Komisija pieņēma *diversificētas finansēšanas stratēģiju*[26], kas tagad ir Komisijas standarta pieeja finansiālās palīdzības finansēšanai ar aizņēmumiem. 2025. gada beigās neatmaksāto ES aizņēmumu nominālvērtība bija 738,9 miljardi EUR (2024. gadā – 601,3 miljardi EUR), ieskaitot arī ES parādzīmes ar nominālvērtību 36,8 miljardi EUR (2024. gadā – 23,1 miljards EUR). Parādzīmju atmaksāšanas termiņš ir mazāks par vienu gadu, un tās emitē likviditātes pārvaldībai.

2.31. Pēdējos piecos gados Komisija ir aizvien vairāk paļāvusies uz kapitāla tirgiem, lai finansētu lielākas programmas, piemēram, *SURE* un *NGEU* (sk. ***2.15. attēlu***). Līdz 2027. gadam neatmaksātie ES aizņēmumi varētu sasniegt 1 triljonu EUR.

2.32. Padome 2025. gadā pieņēma regulu, ar ko tika izveidots instruments "Rīcība Eiropas drošības labā" (*SAFE*), no kura finansē steidzamas un liela mēroga investīcijas Eiropas aizsardzībā. Komisija kapitāla tirgos var aizņemties summu līdz 150 miljardiem EUR un pēc pieprasījuma aizdot šos līdzekļus dalībvalstīm, pamatojoties uz apstiprinātiem valsts plāniem. 2025. gada beigās finanšu operācijas vēl nebija sāktas. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju paredzams, ka, atkarībā no īstenošanas gaitas dalībvalstīs, pusi no šiem aizdevumiem varētu izmaksāt 2026. un 2027. gadā, bet atlikušo daļu – līdz 2030. gada beigām.

[26] 2023. gada pārskats, 2.36. punkts.

2.15. attēls. Neatmaksātie ES aizņēmumi kopš 2014. gada

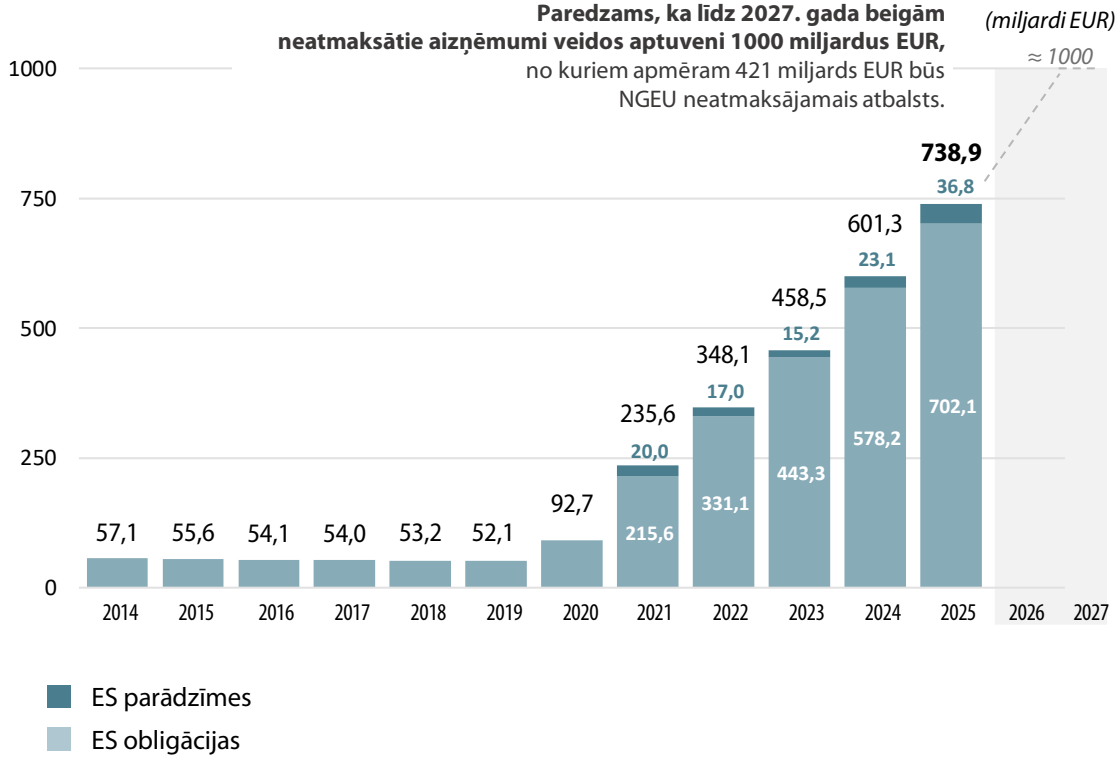

Piezīme. ES izdoto vērtspapīru nominālvērtība.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un citiem Komisijas datiem.

2.33. ES aizņēmumu (izņemot parādzīmju) atmaksāšanas termiņi sadalījumā pa plānošanas periodiem ir parādīti ***2.16. attēlā***. Pašreizējā atmaksāšanas termiņu struktūra ir sadalīta, aptverot gan pašreizējo DFS, gan turpmākās DFS. Obligācijas, kurām vēl nav pienācis atmaksas termiņš, tiks daļēji pārguldītas, tā ka atmaksāšanas pienākums būs sadalīts turpmāko DFS gaitā saskaņā ar Pašu resursu lēmumu.

2.16. attēls. ES obligāciju dzēšanas termiņi nākotnē katru gadu (dati sagatavoti 2025. gada beigās)

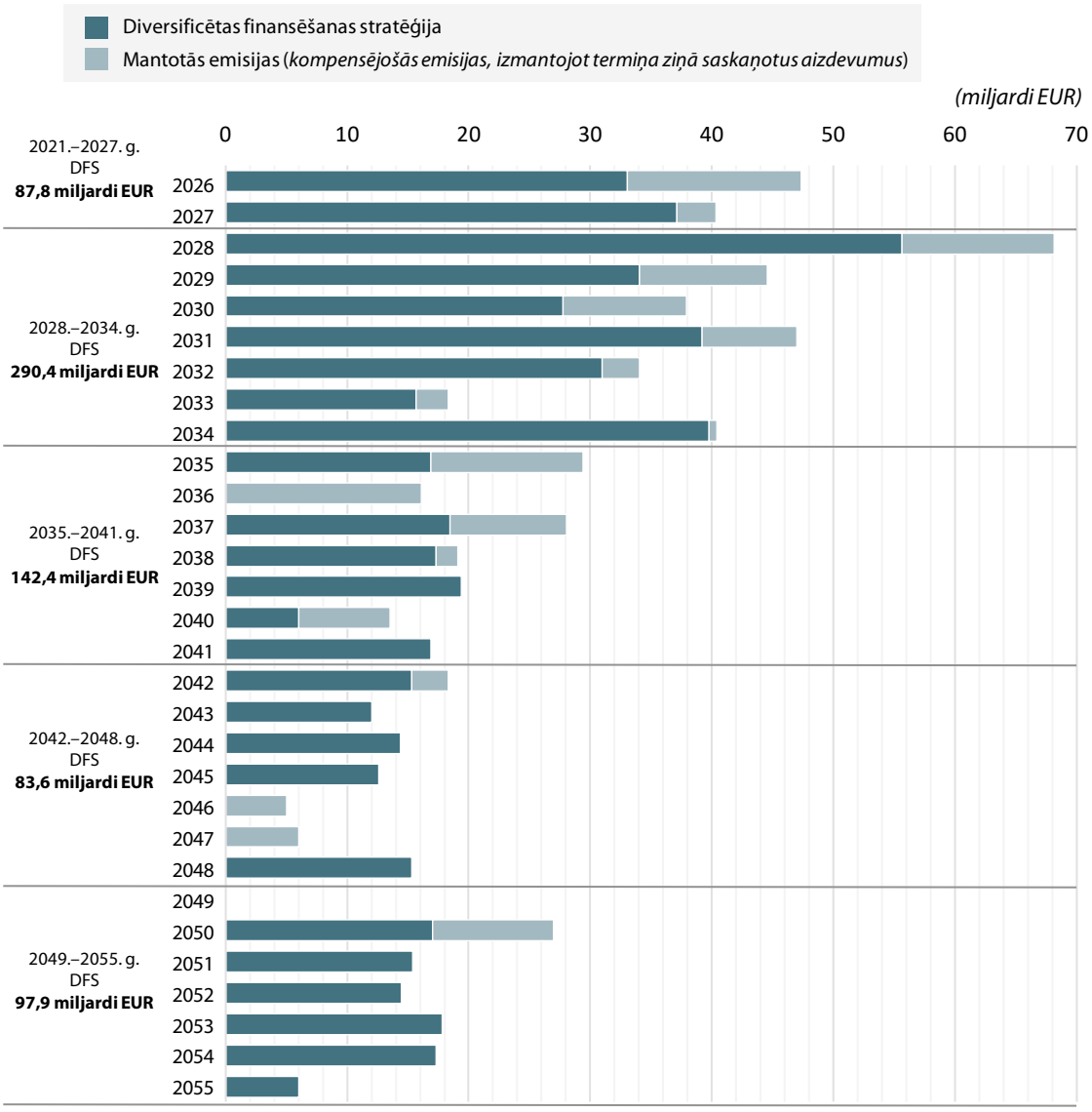

Piezīme. Summas nominālvērtībās. ES parādzīmes nav ieskaitītas.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.34. Ņemot vērā nedzēsto ilgtermiņa parāda vērtspapīru nominālsummu 2025. gada beigās, ES ir viena no lielākajiem eiro denominētu parāda vērtspapīru emitentiem. ***2.17. attēlā*** ir salīdzināti dalībvalstu un ES nedzēstie ilgtermiņa parāda vērtspapīri laikposmā no 2020. līdz 2025. gadam.

2.17. attēls. ES vispārējo valdību un ES nedzēsto ilgtermiņa parāda vērtspapīru summas

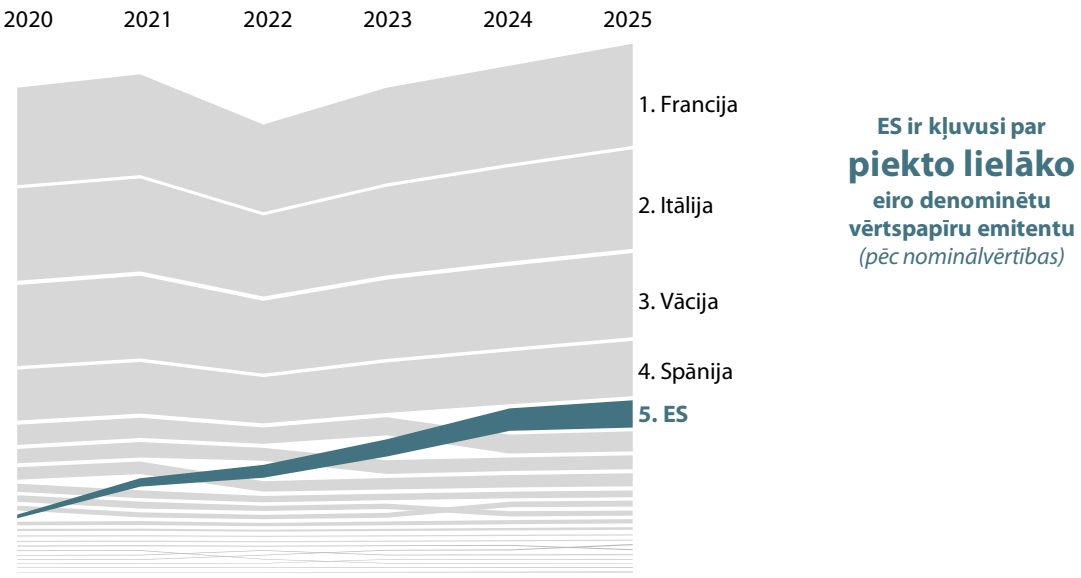

Avots: ERP, pamatojoties uz ECB datiem un ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.35. Ar ES aizņēmumiem tiek finansēts *NGEU* un finansiālā palīdzība dalībvalstīm un trešām valstīm. ***2.18. attēlā*** ir parādīts ES aizņēmumu finansējuma sadalījums ES programmām.

2.18. attēls. Programmas, kuras finansē ar vēl neatmaksātiem ES aizņēmumiem, stāvoklis 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

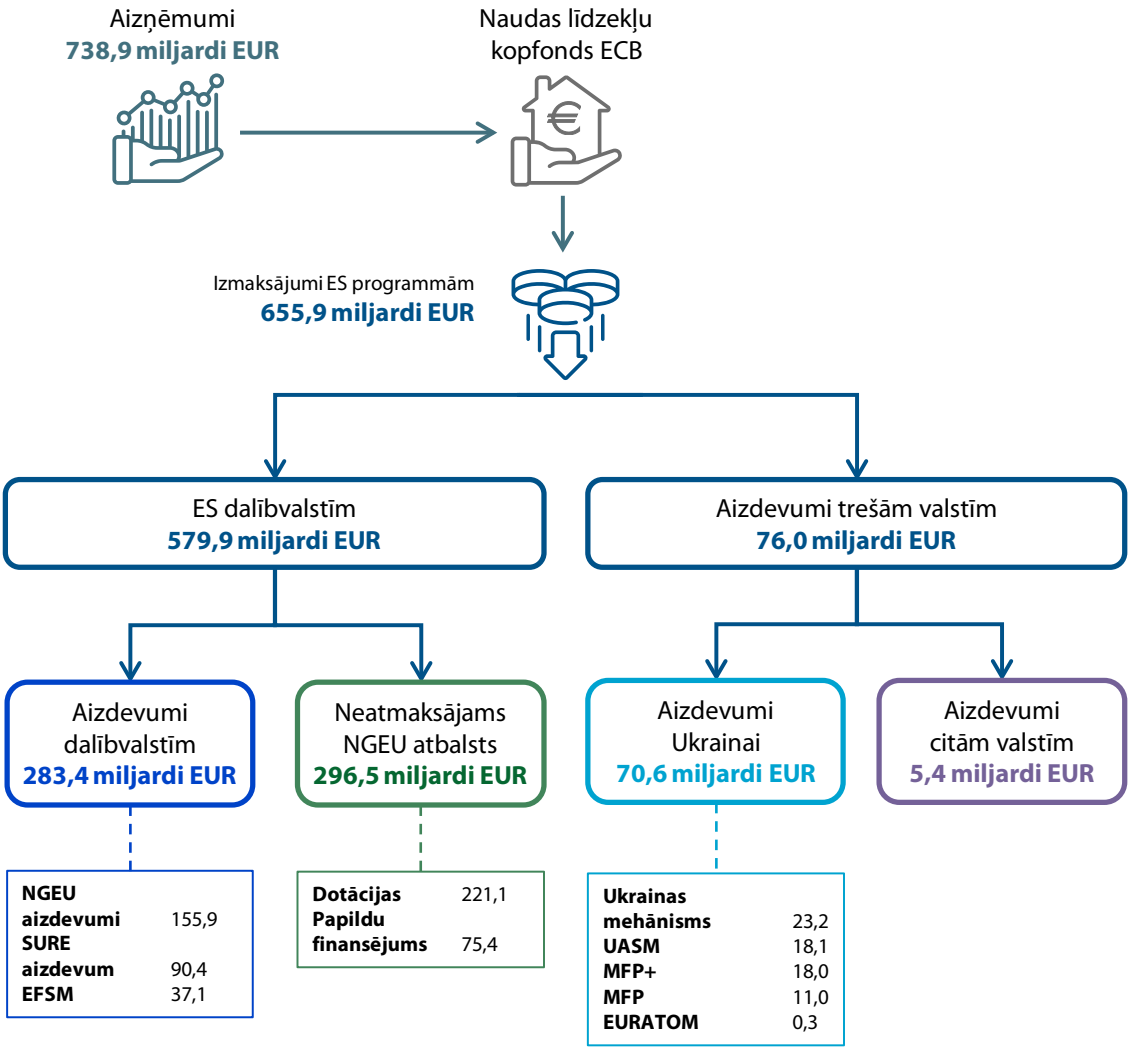

EFSM: Eiropas Finanšu stabilizācijas mehānisms
MFP: makrofinansiālā palīdzība
NGEU: atveseļošanas instruments NextGenerationEU
SURE: Eiropas Pagaidu atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā
UASM: makrofinansiālā palīdzība saskaņā ar Ukrainas aizdevumu sadarbības mehānismu

Piezīme. Summas nominālvērtībās. Šajās summās nav iekļauta tā dotāciju daļa, ko finansē no BKR vai ETS. Naudas ieņēmumi no ES aizņēmumiem var atšķirties no nominālās atmaksas summas, jo atkarībā no tirgus apstākļiem vērtspapīrus var emitēt par cenām, kas ir augstākas vai zemākas par nominālvērtību.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un citiem Komisijas datiem.

2.36. ***2.19. attēlā*** ir parādīti ar ES aizņēmumiem finansētie aizdevumi dalībvalstīm.

2.19. attēls. ES dalībvalstīm izmaksātie aizdevumi, kas finansēti ar vēl neatmaksātiem ES aizņēmumiem, stāvoklis 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

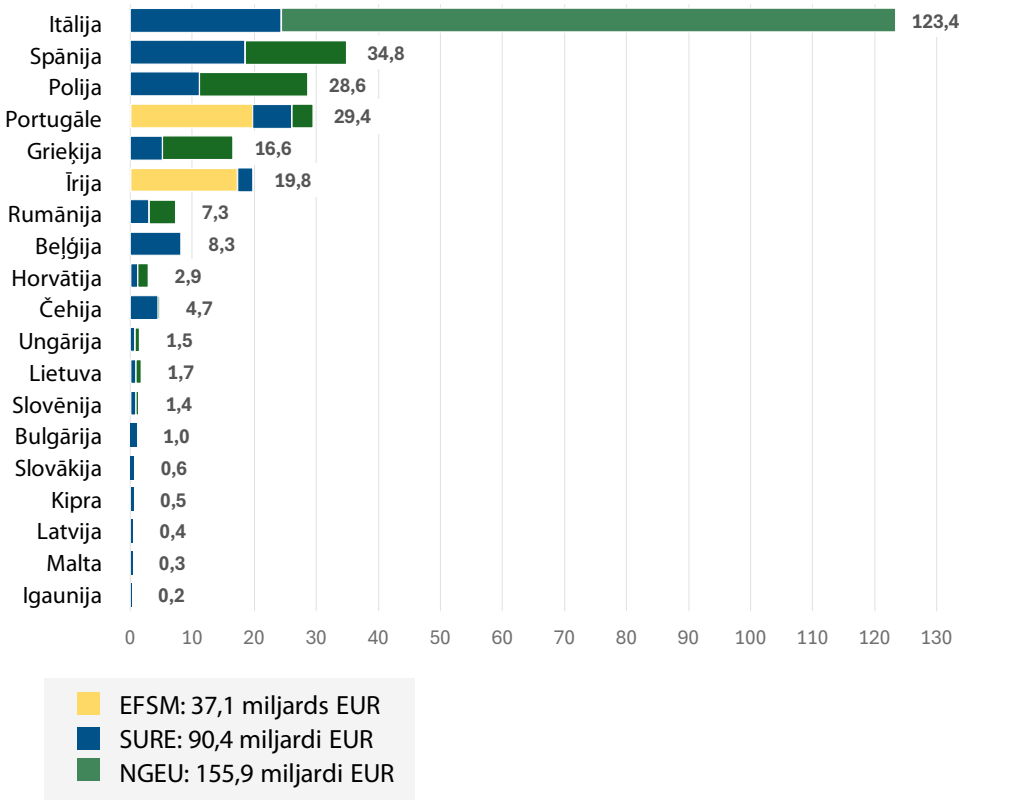

Piezīme. Summas nominālvērtībās.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

NGEU apguve ir mazāka, nekā gaidīts

2.37. Sākotnējā *NGEU* programmas summa tika noteikta, lai dalībvalstīm nodrošinātu finansējumu līdz 806,9 miljardiem EUR faktiskajās cenās (750 miljardi EUR 2018. gada cenās). Tā kā dalībvalstu pieprasījums pēc aizdevumiem samazinājās, šī summa 2025. gada beigās tika samazināta līdz 698 miljardiem EUR. Ņemot vērā to, ka 2026. gada janvārī tika samazināts Spānijas aizdevumam paredzētais piešķīrums[27], tagad kopējais pieejamais finansējums ir 637,7 miljardi EUR, ko veido 216,7 miljardi EUR aizdevumiem un 421,0 miljards EUR neatmaksājamam atbalstam.

[27] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 17031/25, 2. panta 1. punkts.

2.38. Līdz 2025. gada beigām ES bija izmaksājusi 452,4 miljardus EUR (sk. ***2.20. attēlu***). Līdz 2026. gada beigām *NGEU* vajadzībām ES var izmaksāt vēl līdz 185,3 miljardiem EUR.

2.20. attēls. *NGEU* izmaksātie līdzekļi, stāvoklis 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

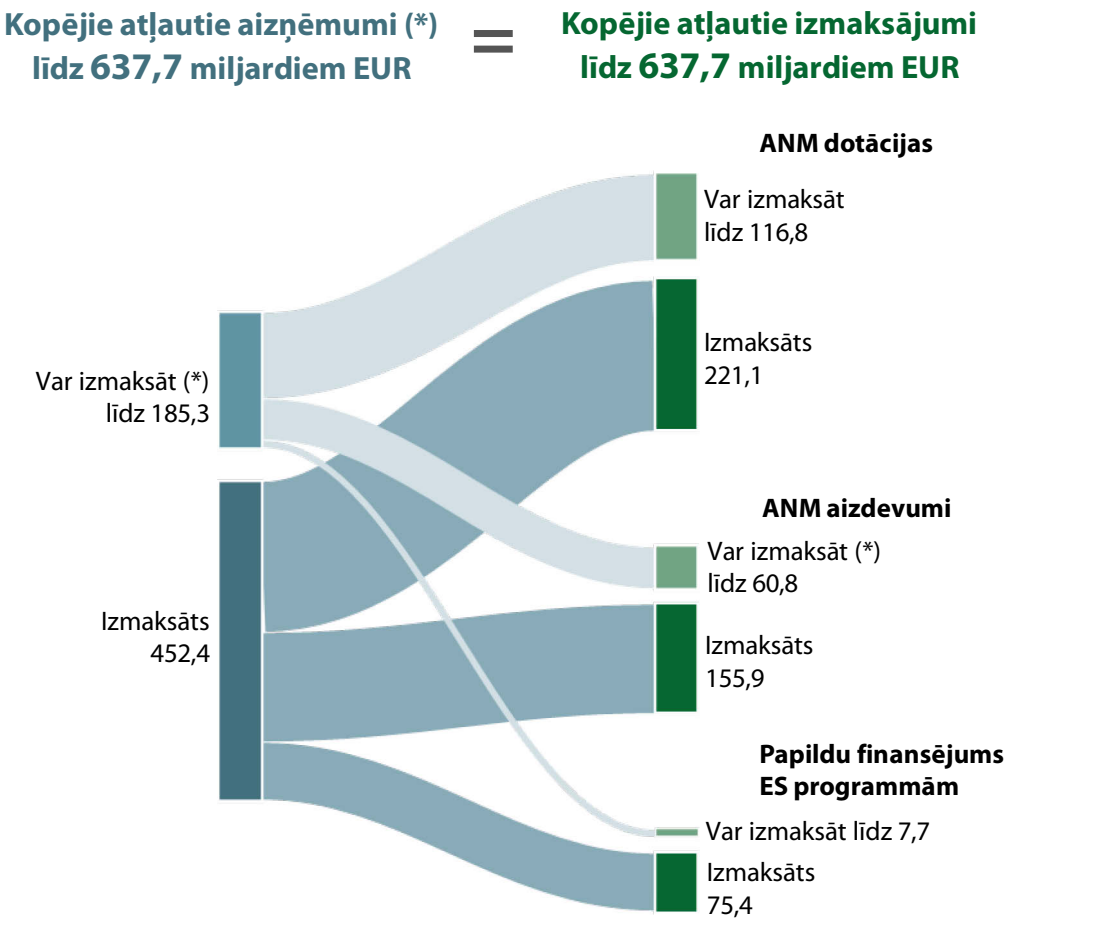

(*) Pamatojoties uz pārskatītajiem aizdevumu piešķīrumiem 2026. gada janvārī.

Piezīme. Saistībā ar *NGEU* paziņotie aizņēmumi ir tikai tie līdzekļi, kas 2025. gada beigās bija piešķirti speciāli *NGEU*. Šajās summās nav iekļauti administratīvie izdevumi, un nav iekļauta arī tā dotāciju daļa, ko finansē no BKR un ETS. Kopējā aizdevumu summa ir jaunā samazinātā summa 60,4 miljardu EUR apmērā, kā apstiprināts 2026. gada janvārī.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un citiem Komisijas datiem.

2.39. *NGEU* aizņēmuma atmaksāšana jāsāk 2028. gadā un jāpabeidz vēlākais līdz 2058. gadam[28]. Pamatsummas atmaksa jebkurā gadā nedrīkst pārsniegt 7,5 % no maksimālās neatmaksājamā *NGEU* atbalsta summas[29] (t. i., 31,6 miljardi EUR gadā).

2.40. Lai panāktu stabilu un paredzamu saistību samazinājumu, kā tas prasīts[30], Komisijai nāksies pagarināt parāda termiņu, emitējot jaunus parāda instrumentus nolūkā atmaksāt vecos parāda instrumentus to termiņa beigās[31]. Tirgus apstākļu izmaiņas varētu palielināt vai samazināt aizņemšanās izmaksas, kuras par *NGEU* parādu, kas paredzēts dotācijām un programmu papildu finansējumam[32], būs jāsedz no ES budžeta. Parlaments un Padome ir vienojušies ar Komisiju, ka izdevumiem no ES budžeta, kas saistīti ar *NGEU* atmaksu, nevajadzētu izraisīt programmu izdevumu vai investīciju instrumentu nepamatotu samazinājumu pašreizējās DFS ietvaros[33]. Neskarot turpmāko DFS apjomu, laika grafiks, pēc kura jāatmaksā aizņēmumi, kas paredzēti *NGEU* neatmaksājamam atbalstam, varētu ietekmēt turpmāko DFS kopējās maksājumu apropriācijas. Visas izmaksas, kas ES rodas saistībā ar aizņemšanos *NGEU* aizdevumiem, tostarp izmaksas, kas saistītas ar procentu likmju un citu finanšu risku pārvaldību, sedz dalībvalstis.

2.41. Komisija nav publicējusi vispārēju *NGEU* atmaksas stratēģiju laikposmam līdz 2058. gadam. Attiecībā uz summām, kas aizņemtas *NGEU* neatmaksājamam atbalstam, Komisija savā priekšlikumā par 2028.–2034. gada DFS ierosināja fiksētu gada summu 24 miljardu EUR apmērā faktiskajās cenās, lai minētajā periodā segtu gan procentu, gan pamatsummas atmaksu[34]. Saskaņā ar Priekšlikumu prioritāte ir procentu atmaksāšana, un visi atlikušie līdzekļi no 24 miljardu EUR ikgadējā piešķīruma tiks izmantoti, lai paātrinātu pamatsummas atmaksu. Komisija uzskata, ka šī pieeja, kas paredz fiksētu atmaksu katru gadu, nodrošina budžeta plānošanas paredzamību un darbojas kā dabisks nodrošinājums pret svārstīgām procentu likmēm, pat ja salīdzinājumā ar alternatīvām, kas paredz pamatsummas lineāru atmaksu, šī pieeja var radīt augstākas kopējās procentu izmaksas visā atmaksas periodā (līdz 2058. gadam)[35].

---

[28] Padomes Lēmums (ES, Euratom) 2020/2053, 5. panta 2. punkts.

[29] Turpat.

[30] Turpat.

[31] COM(2024) 93, Pielikums.

[32] Komisijas Īstenošanas lēmums (ES, Euratom) 2023/2825, 11. panta 1. punkts.

[33] 2020. gada 16. decembra Iestāžu nolīgums, II pielikums.

[34] COM(2025) 573, 2.1. iedaļa “Maksājumi saistībā ar 2028.–2034. gada DFS saistībām”.

[35] SWD(2025) 570, 4.5. iedaļa “Sagatavotība”.

Pamatojoties uz Komisijas publicēto informāciju, ar *NGEU* neatmaksājamo atbalstu saistītās procentu izmaksas 2028.–2034. gada DFS laikā varētu sasniegt aptuveni 93 miljardus EUR[36], pieņemot, ka atbalsts tiks izmaksāts pilnībā.

Sagaidāmās *NGEU* aizņemšanās izmaksas pašreizējā DFS joprojām ir divreiz lielākas nekā sākotnējās aplēses

2.42. 2020. gadā tika panākta vienošanās, ka 2021.–2027. gada DFS 2.b izdevumu kategorijā "Noturība un vērtības" tiek paredzēts kopējais piešķīrums 14,9 miljardu EUR apmērā, lai finansētu *NGEU* aizņēmumu procentu un kupona maksājumus[37]. Šīs 2020. gada aplēses bija balstītas uz paredzamajām aizņēmumu procentu likmēm, kas svārstījās no 0,55 % 2021. gadā līdz 1,15 % 2027. gadā[38]. Tomēr faktiskās procentu likmes ievērojami pieauga[39], kas negatīvi ietekmēja ES finansējuma robežizmaksas (sk. ***2.21. attēlu***).

2.21. attēls. Izmaiņas *NGEU* finansējuma apkalpošanas izmaksās

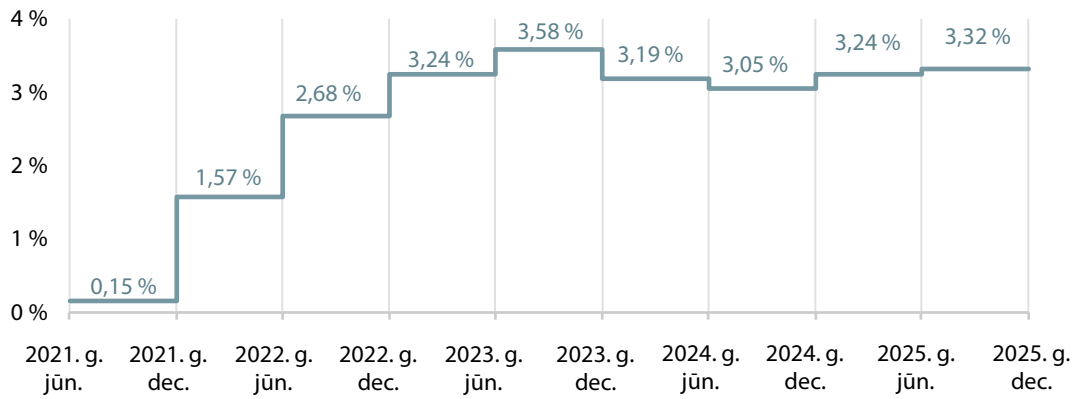

Piezīme. Finansējuma apkalpošanas izmaksas norādītajos laikos atspoguļo likmi ziņošanas laikā, bet var svārstīties mainīgu tirgus apstākļu dēļ.

Avots: ERP, pamatojoties uz COM(2026) 164.

---

[36] Aplēse, pamatojoties uz 4.4. attēlu Komisijas dienestu darba dokumentā SWD(2025) 570 final/2.

[37] Daudzgadu finanšu shēma 2021.–2027. gadam (saistības) – pašreizējās cenās, 2.6. pozīcija "Finansējums un atmaksa – *NextGenerationEU*".

[38] Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta brīfings "*Revision of the EU's long-term budget for 2021 to 2027*", 7. lpp.

[39] *Key ECB interest rates*.

2.43. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju izdevumi, kas saistīti ar *NGEU* neatmaksājamam atbalstam paredzēto aizņēmumu apkalpošanu, 2021.–2025. gadā sasniedza 10,4 miljardus EUR (2025. gadā – 5 miljardi EUR). Tas bija gandrīz par 62 % vairāk nekā sākotnējā prognoze 6,4 miljardu EUR apmērā[40]. Komisija plāno maksāt procentos ap 8 miljardiem EUR 2026. gadā[41] un 9,9 miljardus EUR 2027. gadā[42]. Tādējādi kopējās aizņēmumu apkalpošanas izmaksas pašreizējās DFS ietvaros varētu sasniegt 28,3 miljardus EUR, kas aptuveni divas reizes pārsniedz Komisijas sākotnējo prognozi 14,9 miljardi EUR[43]. Tomēr konflikts Tuvajos Austrumos, kas sākās 2026. gada februāra beigās, ir radījis papildu nenoteiktību attiecībā uz inflāciju un plašākiem monetārās politikas lēmumiem[44]. Tā rezultātā aizņēmumu apkalpošanas izmaksas nākotnē varētu atšķirties no pašreizējām budžeta prognozēm. Komisija vēl nav publicējusi atjauninātas aplēses par iespējamo ietekmi uz aizņēmumu apkalpošanas izmaksām, bet ietekme varētu būt līdzīga tai, kas izriet no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu.

2.44. 2025. gadā ES budžetā tika mobilizēts ES Atveseļošanas instrumenta (ESAI) īpašais instruments[45], kas nodrošināja 1,1 miljardu EUR[46], ar ko segt daļu *NGEU* aizņemšanās izmaksu. Tas papildināja 1,1 miljardu EUR, ko jau finansēja no Elastības instrumenta[47].

---

[40] Daudzgadu finanšu shēma 2021.–2027. gadam (saistības) – pašreizējās cenās, 2.6. pozīcija "Finansējums un atmaksa – *NextGenerationEU*".

[41] ES 2026. gada budžets, 06. sadaļa "Atveseļošana un noturība".

[42] *Statement of estimates of the Commission for the financial year 2027*, *Policy Highlights*, 3.4.3. iedaļa "*Recovery and resilience cluster*": *Financing cost of the European Union Recovery Instrument (EURI)*.

[43] Daudzgadu finanšu shēma 2021.–2027. gadam (saistības) – pašreizējās cenās, 2.6. pozīcija "Finansējums un atmaksa – *NextGenerationEU*".

[44] ECB priekšsēdētāja vietnieka runa, 26.3.2026.

[45] 2023. gada pārskats, 2.32. punkts.

[46] ES 2025. gada budžets, 15. lpp.

[47] Turpat.

Aizkavēti izmaksājumi ir izraisījuši lielākus naudas atlikumus

2.45. Komisija aizņemas laicīgi, pamatojoties uz prognozētām dažādu programmu izmaksājumu vajadzībām, tādā veidā nodrošinot arī savlaicīgu saistību izpildi, kad pienāk laiks. Katru gadu Komisija pieņem *ikgadējo aizņemšanās lēmumu*, kurā ir noteikts ilgtermiņa un īstermiņa aizņēmumu maksimālais apjoms atbilstoši projicētām likviditātes prasībām visās attiecīgajās programmās. Šā ietvara robežās Komisija publicē pusgada *finansēšanas plānus*, kuros norāda gaidāmos emisijas apjomus un laika grafiku nākamajiem sešiem mēnešiem. Jau iepriekš izziņojot savu finansēšanas stratēģiju, Komisija nodrošina lielāku paredzamību attiecībā uz tās emisijām un vienlaikus saglabā elastību un nodrošina pārredzamību tirgos[48].

2.46. Komisijai ir jānodrošina, ka tai ir pieejami pietiekami līdzekļi izmaksājumu veikšanai. ANM gadījumā izmaksājumi bija mazāki nekā prognozes, kuru pamatā bija dalībvalstu maksājumu pieprasījumu indikatīvs grafiks, un līdz ar to palielinājās naudas līdzekļu turējumi (sk. ***2.22. attēlu***).

2.22. attēls. ES naudas atlikumi gada beigās

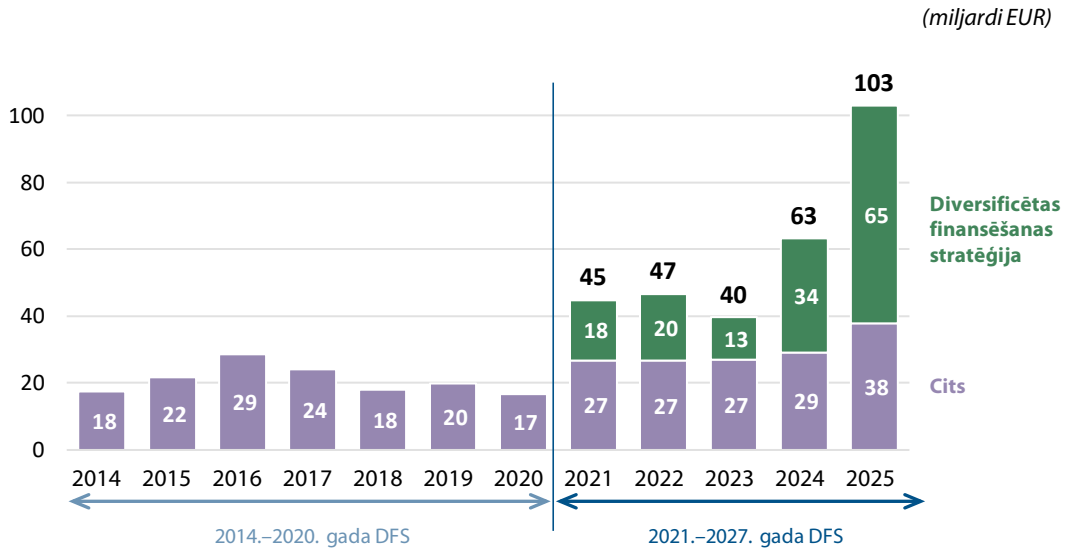

Piezīme. Atlikumi ietver arī naudas ekvivalentus.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

[48] Komisijas Īstenošanas lēmums (ES, Euratom) 2023/2825, 8. apsvērums.

2.47. Saskaņā ar diversificētas finansēšanas stratēģiju (sk. ***2.30***. punktu) Komisija tur ieņēmumus no aizņēmumiem ECB izvietotā likviditātes kopfondā un centralizēti pārvalda to. Labvēlīgi procentu likmju nosacījumi nozīmē, ka kopš 2021. gada likviditātes pārvaldība ir radījusi kumulatīvus neto ieņēmumus, kuri saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju ES budžetam ir 0,2 miljardi EUR. Tomēr 2025. gadā procentu likmju izmaiņu dēļ naudas atlikumi sāka ES budžetam radīt neto likviditātes pārvaldības izmaksas[49]. Tā kā likviditātes izmaksu rēķini tiek sagatavoti reizi gadā, 2025. gadā radušās neto izmaksas atspoguļosies tikai ES 2026. gada budžetā[50].

Turpinās no ES budžeta sniegtais atbalsts Ukrainai Krievijas agresijas kara laikā

2.48. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju kopš Krievijas agresijas kara sākuma līdz 2025. gada beigām ES un tās dalībvalstis bija mobilizējušas vairāk nekā 192,1 miljardu EUR Ukrainas un tās iedzīvotāju atbalstam (sk. ***2.23. attēlu***).

2.23. attēls. ES un tās dalībvalstu atbalsts Ukrainai un ukraiņu tautai kopš Krievijas agresijas kara sākuma, stāvoklis 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

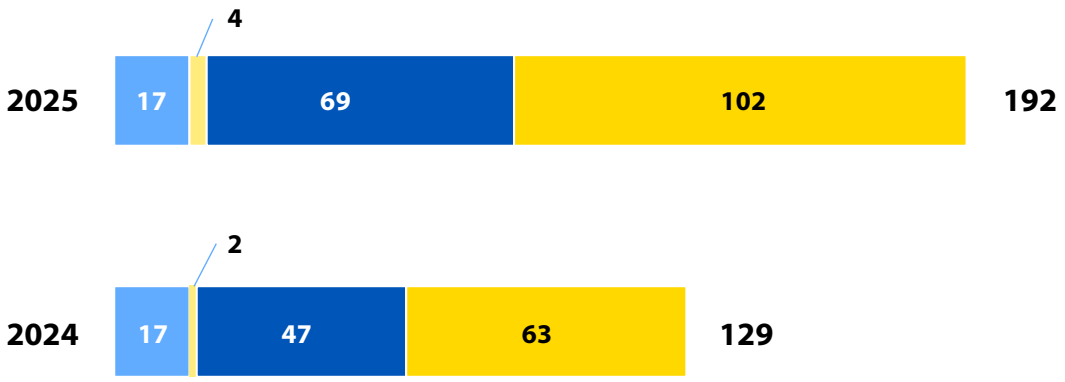

Atbalsts ukraiņiem Eiropas Savienībā

Atbalsts Ukrainai ar ieņēmumiem no imobilizētiem Krievijas aktīviem

Militārās palīdzības pasākumi

Cits atbalsts, ko dara pieejamu ES un tās dalībvalstis

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

[49] COM(2025) 310, 2.2. iedaļa "Īstenošanas aizkavēšanās rada izmaksas Eiropas Savienībai".

[50] Komisijas Īstenošanas lēmums (ES, Euratom) 2024/1974, 17. pants.

2.49. Ja ***2.23. attēlā*** ir parādīta kopējā ES un tās dalībvalstu mobilizētā summa, tad ***2.24. attēls*** sniedz papildinošu perspektīvu un galvenokārt norāda uz atbalstu, kas bijis iespējams, pateicoties ES budžetam. Sadalījums ir dots par summām, kuras izmaksātas un piešķirtas šādiem elementiem:

a) aizņēmumi pēc nominālvērtības;

b) dotācijas, ar kurām tiek sniegts tiešs atbalsts Ukrainai un ukraiņu tautai (izņemot uzkrājumus aizdevumiem un garantijām);

c) *budžeta garantijas*, kas sniegtas tikai Ukrainas garantijas ietvaros.

2.24. attēls. No ES budžeta finansētā palīdzība Ukrainai un ukraiņu tautai kopš Krievijas agresijas kara sākuma, stāvoklis 2025. gada beigās

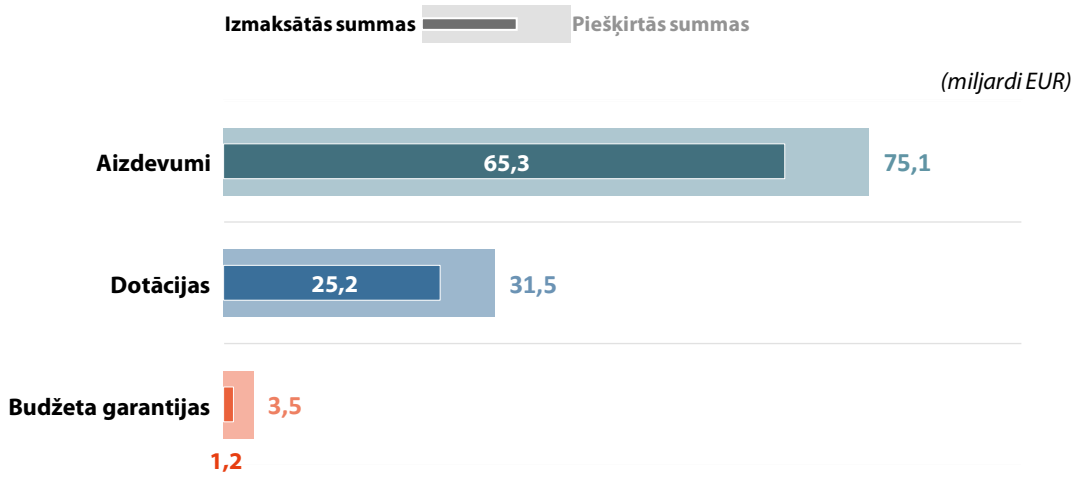

Piezīme. Aizdevumi pēc nominālvērtības; dotācijas saskaņā ar apstiprinātām programmām; budžeta garantijas, kas sniegtas tikai Ukrainas garantijas ietvaros. Atskaitot uzkrājumus, kas paredzēti kopējam uzkrājumu fondam (KUF).

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un citiem Komisijas datiem.

2.50. Ukrainas mehānisms līdz 2025. gada beigām bija piesaistījis 31,3 miljardus EUR, ieskaitot 23,2 miljardus EUR aizdevumu veidā (sk. ***2.18. attēlu***). Šo mehānismu izveidoja 2024. gadā, un tā mērķis ir līdz 2027. gadam sniegt Ukrainai finansiālu atbalstu līdz 50 miljardiem EUR. Saskaņā ar šo mehānismu ES var subsidēt arī Ukrainas aizņemšanās izmaksas pašreizējās DFS periodā gan par Ukrainas mehānisma aizdevumiem, gan par ārkārtas *makrofinansiālās palīdzības* aizdevumiem, kas piešķirti 2022. gadā. 2025. gadā šīs procentu subsīdijas veidoja 0,6 miljardus EUR (kumulatīvā summa kopš Ukrainas mehānisma izveides ir 0,8 miljardi EUR).

2.51. 2025. gadā tika pilnībā izmaksāta makrofinansiālā palīdzība 18,1 miljarda EUR apmērā atbilstoši Ukrainas aizdevumu sadarbības mehānismam (UASM)[51], ko izveidoja ar G7 iniciatīvu "Ārkārtas ieņēmumu paātrināšanas aizdevumi Ukrainai"[52]. Paredzams, ka pamatsummas, procentu un saistīto izmaksu atmaksāšanu finansēs no turpmākām ārkārtas ieņēmumu plūsmām, kuras dos imobilizēti Krievijas valsts aktīvi[53]. Tomēr mēs atzīmējam, ka Krievijas aktīvu imobilizācija ir pakļauta juridiskiem izaicinājumiem[54]. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju 2025. gadā ES rezervēja 0,6 miljardus EUR no šiem ārkārtas ieņēmumiem, lai spētu segt turpmākas finanšu izmaksas saistībā ar UASM.

2.52. Padome 2025. gada decembrī panāca politisku vienošanos par papildu 90 miljardu EUR vērtu aizdevumu[55] Ukrainai, lai segtu Ukrainas finanšu vajadzības 2026. un 2027. gadā (Ukrainas atbalsta aizdevums). No šīs summas 30 miljardi EUR ir paredzēti kā makrofinansiālā palīdzība un budžeta atbalsts, izmantojot Ukrainas mehānismu, savukārt 60 miljardui EUR ir paredzēti aizsardzības industrijas spēju atbalstam. Aizdevumu finansēs ar ES aizņēmumiem kapitāla tirgos un papildinās no ES budžeta *manevrēšanas telpas*, vienlaikus nodrošinot, ka tas neietekmēs neiesaistīto dalībvalstu (Čehija, Ungārija un Slovākija) finanšu saistības. No ES budžeta tiktu segti procenti un attiecīgās aizņemšanās izmaksas 2027. gadā, savukārt pamatsumma Ukrainai būtu jāatmaksā tikai pēc kara reparāciju saņemšanas no Krievijas[56]. Eiropas Parlaments 2026. gada janvārī piekrita, ka dalībvalstis, kuras atbalsta šo aizdevumu, var izmantot "ciešākas sadarbības procedūru"[57]. 2026. gada februārī tika pieņemtas atbilstošas regulas[58]. 2026. gada aprīlī Padome panāca vienošanos par DFS grozījumu, ar kuru garantēt ES obligāciju emisiju un finansēt parāda apkalpošanas izmaksas 2027. gadā (priekšlikuma publicēšanas laikā lēstas aptuveni 1 miljarda EUR apmērā).

---

[51] Regula (ES) 2024/2773.

[52] *Annex to the G7 Finance Ministers' Statement on Extraordinary Revenue Acceleration (ERA) Loan initiative*.

[53] Regula (ES) 2024/2773, 3. pants un 5. panta 2. punkts.

[54] Lietas T-150/26 un C-186/26.

[55] EUCO 26/25.

[56] Regula (ES) 2026/467, 20. pants.

[57] Līgums par Eiropas Savienību un Līgums par Eiropas Savienības darbību, 20. pants.

[58] Regula (ES) 2026/467 un Regula (ES) 2026/468.

2.53. 2026. gada vidū apstiprinātie vai vienošanos ietvaros paredzētie aizdevumi Ukrainai, kas ieplānoti kopš 2014. gada (gan neatmaksātie, gan vēl izmaksājamie), kopā sasniedza 170,1 miljardu EUR, no kā līdz 2025. gada beigām jau bija izmaksāti 70,3 miljardi EUR (sk. ***2.25. attēlu***).

2.25. attēls. Ukrainai apstiprināto neatmaksāto vai izmaksājamo aizdevumu grafiks, tostarp uzkrājumi un dalībvalstu garantijas

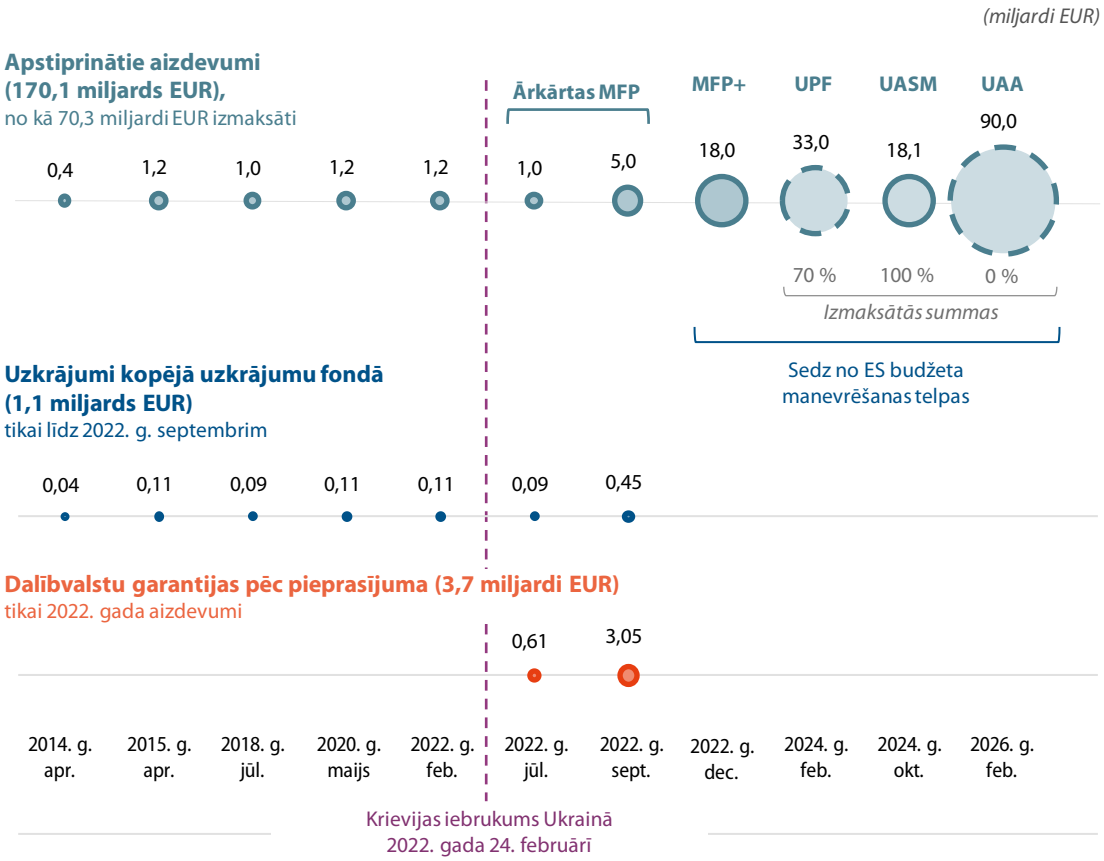

MFP: makrofinansiālā palīdzība
MFP+: makrofinansiālā palīdzība plus
UPF: Ukrainas mehānisms (pārskatīts ar Regulu (ES) 2026/468)
UASM: makrofinansiālā palīdzība saskaņā ar Ukrainas aizdevumu sadarbības mehānismu
UAA: makrofinansiālā palīdzība, ko sniedz no Ukrainas atbalsta aizdevuma

Piezīme. Līdz 2025. gada beigām izmaksātās summas (nominālvērtība).
Nav parādīts neatmaksātais *Euratom* aizdevums, kas piešķirts *Energoatom* un kas veido 0,3 miljardus EUR.
2025. gada beigās kopējā uzkrājumu fondā 2022. gada aizdevumiem vēl bija jāiemaksā uzkrājumi 0,05 miljardu EUR apmērā.

Avots: ERP, pamatojoties uz piemērojamajiem tiesību aktiem un ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.54. ES 2025. gada pārskatos[59] Komisija norādīja vērtības samazināšanās atskaitījumu 30,2 miljardu EUR apmērā (2024. gadā – 15,8 miljardi EUR) visai jau izmaksātajai MFP un Ukrainas mehānisma aizdevumiem, tādējādi atspoguļojot paredzamos zaudējumus visā aizdevumu darbības laikā.

ES budžeta riska ekspozīcija turpina pieaugt

2.55. Lai analizētu ES budžeta riska ekspozīciju, mēs ņēmām vērā:

a) ES budžeta garantijas, kas paredzētas tirgos ņemtiem aizņēmumiem, kuri izmaksāti dalībvalstīm vai trešām valstīm (garantijas, ko paredzēts izmantot aizdevumu saistību neizpildes gadījumā);

b) saistības, kas var rasties nākotnē konkrētos apstākļos un ko gada pārskatā uzrāda kā *iespējamās saistības*. Tās veido budžeta garantijas, kas jau ir tikušas pagarinātas attiecībā uz izmaksātām summām[60].

2.56. Tā rezultātā ES budžeta riska ekspozīcija 2025. gada beigās bija 406,8 miljardi EUR, kas ir par 19 % vairāk nekā 342 miljardi EUR 2024. gada beigās. ***2.26. attēlā*** ir parādīta pašreizējā ES budžeta riska ekspozīcija un ieviestā aizsardzības sistēma, ar kuru tiek nodrošināta ES spēja pildīt parādsaistības.

[59] ES 2025. gada konsolidētie pārskati, 2.4. skaidrojums.

[60] Turpat, 4.1.1. skaidrojums.

2.26. attēls. Kopējā ES budžeta ekspozīcija 2025. gada beigās, ekspozīcijas avots un aizsardzības sistēma

(miljardi EUR)

Riska ekspozīcijas avots	ES budžeta riska ekspozīcija 2024	ES budžeta riska ekspozīcija 2025	Aizsardzības sistēma PIRMS vēršanās pie ES budžeta	Aizsardzības sistēma PĒC vēršanās pie ES budžeta
NGEU aizdevumi	108,7	155,9		Manevrēšanas telpa pašu resursu pagaidu maksimālā apjoma ietvaros (0,6 % no ES NKI)
SURE aizdevumi	98,4	90,4	—	Manevrēšanas telpa pašu resursu pastāvīgā maksimālā apjoma ietvaros (1,4 % no ES NKI) + Dalībvalstu garantija (25 %)
EFSM aizdevumi	42,0	37,1		Manevrēšanas telpa pašu resursu pastāvīgā maksimālā apjoma ietvaros (1,4 % no ES NKI)
Maksājumu bilances aizdevumi	0,2	—		
MFP+ aizdevumi *Ukrainai*	18,0	18,0		
Ukrainas mehānisma aizdevumi	13,1	23,2		
MFP saskaņā ar Ukrainas aizdevumu sadarbības mehānismu (UASM)	—	18,1	Ārkārtas ieņēmumi no imobilizētiem Krievijas valsts aktīviem	
Ārkārtas MFP aizdevumi *Ukrainai*	6,0	6,0	Kopējais uzkrājumu fonds (9 %) + Brīvprātīga dalībvalstu garantija (61 %)	—
MFP aizdevumi *Ukrainai*	5,0	5,0	Kopējais uzkrājumu fonds (no 9 % līdz 70 %)	
Ukrainas garantija	0,1	1,2		
***Euratom* aizdevumi** *Energoatom*	0,3	0,3		
ESIF garantija	21,0	20,0		
Ārējo aizdevumu mandāta (ĀAM) garantija	19,2	16,8		
EFIA garantija	0,5	0,5		
***NDICI* EFIA+ garantija**	1,3	2,9		
***InvestEU* garantija**	3,5	6,0		
Aizdevumi citām trešām valstīm	4,7	5,4		
Kopā	**342,0**	**406,8**		

Piezīme. Šajā attēlā ir izmantota ***2.55***. punktā aprakstītā pieeja.
Attiecībā uz *InvestEU* garantiju dalībvalstu daļās norādītās uzkrājumu likmes var atšķirties no standarta likmes. Ja kādu summu nesedz uzkrājums, to sedz dalībvalstu kompensējošās garantijas. Attiecībā uz ĀAM garantiju ES riska ekspozīcija svārstās no 65 % līdz 100 % no neatmaksātajiem atlikumiem.
Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2024. un 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.57. 2025. gadā tika izveidots Moldovas Republikas reformu un izaugsmes mehānisms, no kura laikposmā no 2025. līdz 2027. gadam tiks nodrošināti aizdevumi par summu līdz 1,5 miljardiem EUR, no kuriem 0,3 miljardus EUR izmaksās 2025. gadā.

2.58. Saskaņā ar prognozēm ES budžeta riska ekspozīcija turpinās pieaugt un līdz 2027. gadam sasniegs 664 miljardus EUR (sk. ***2.27. attēlu***).

2.27. attēls. ES budžeta iepriekšējā un prognozētā riska ekspozīcija

(miljardi EUR)

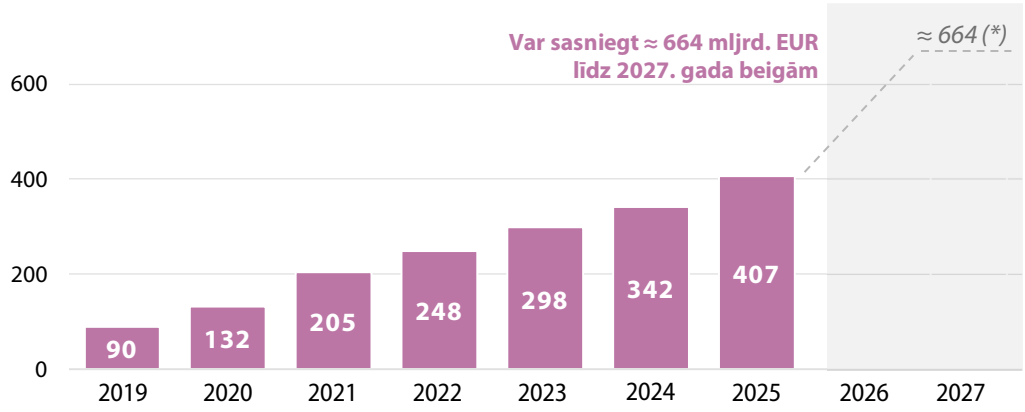

(*) Prognozētā riska ekspozīcija līdz 2027. gada beigām:
- NextGenerationEU aizdevumi: var sasniegt 216,7 miljardus EUR (aktualizētā summa 2026. gada janvārī)
- Aizdevumi saistībā ar atbalstu bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā: 82,4 miljardi EUR
- Aizdevumi no instrumenta "Rīcība Eiropas drošības labā": var sasniegt 75 miljardus EUR (≈ 50 %)
- Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisma aizdevumi: 27,9 miljardi EUR
- Euratom aizdevumi Energoatom: 0,2 miljardi EUR
- Aizdevumi Ukrainai: var sasniegt 170 miljardus EUR (aktualizētā summa 2026. gada janvārī)
- Aizdevumi citām trešām valstīm: var sasniegt 14,7 miljardus EUR
- Budžeta garantijas parakstītiem darījumiem: var sasniegt 77,6 miljardus EUR

Piezīme. Šajā attēlā ir izmantota ***2.55***. punktā aprakstītā pieeja.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un citiem Komisijas datiem.

2.59. Kopējo riska ekspozīciju var iedalīt katra gada riska ekspozīcijā, kas ir maksimālā summa, kura jāsedz vai nu no ES budžeta, vai arī no manevrēšanas telpas, ja kādā konkrētā gadā netiek pildītas maksājumu saistības[61]. Komisija mums sniedza datus, pamatojoties uz skaitļiem par ES budžeta gada riska ekspozīciju 2024. gada beigās,par finansiālo palīdzību dalībvalstīm un trešām valstīm, kā arī par *ārējo aizdevumu mandātu*. Attiecībā uz 2026. gadu mēs esam aprēķinājuši, ka kopējā riska ekspozīcija ir 20 miljardi EUR (2025. gadā – 14,5 miljardi EUR). Tomēr šajā summā nav

[61] Īpašais ziņojums 05/2023, 2. attēls.

iekļauta gada riska ekspozīcija, ja ņem vērā atlikušās programmas, kuras sedz ar budžeta garantijām (ESIF, *InvestEU*, EFIA un EFIA+). 2022. gadā mēs ieteicām[62] Komisijai publicēt tās aplēsi par gada kopējo riska ekspozīciju.

ES budžeta manevrēšanas telpa ir garantija aizņēmumiem

2.60. ES aizņēmumu operācijas sedz garantiju mehānisms, kas paredzēts, lai vienmēr nodrošinātu parāda apkalpošanas saistību izpildi. Garantijas nodrošina, izmantojot ES budžeta manevrēšanas telpu, kas ir ikgadējā rezerve jeb starpība starp pašu resursu maksimālo apjomu (t. i., maksimālā summa, ko ES var pieprasīt no dalībvalstīm) un pašu resursiem, kas vajadzīgi, lai finansētu DFS noteikto maksājumu apropriāciju faktisko apjomu. Kopš 2021. gada pašu resursu pastāvīgais maksimālais apjoms ir 1,4 % no ES nacionālā kopienākuma (NKI). Budžeta izdevumu finansēšanai 2025. gada budžetā bija iekļauti pašu resursi 0,83 % apmērā no ES NKI[63], un gada beigās budžeta saistību segšanai izveidojās rezerve 0,57 % apmērā.

2.61. Praksē manevrēšanas telpa darbojas kā pēdējās instances garantija ieguldītājiem: ja ES saskartos ar grūtībām sava parāda apkalpošanā (piemēram, aizdevumu saņēmēji kavētu vai nepilnīgi atmaksātu aizdotos līdzekļus), Komisija varētu prasīt papildu iemaksas no dalībvalstīm, lai izpildītu saistības. Pirms jebkura pieprasījuma Komisijai ir jāziņo, ka tā ir ieviesusi riska mazināšanas un likviditātes pārvaldības pasākumus[64]. Manevrēšanas telpa nav priekšfinansēta rezerve: dalībvalstis veic iemaksas tikai tad, ja ES standarta budžeta resursi un ienākošās naudas plūsmas no aizņēmējiem nav pietiekamas, lai segtu ES aizņēmumu atmaksāšanu. Šis mehānisms[65] ir dalībvalstīm juridiski saistošs.

2.62. Pamatojoties uz 2024. gada beigās pieejamajiem datiem, Komisija lēš, ka pēc tam, kad ir atskaitīti tie pašu resursi, kas vajadzīgi maksājumu apropriāciju finansēšanai no ES budžeta (izņemot *NGEU*), pieejamā manevrēšanas telpa pastāvīgo pašu resursu maksimālā apjoma ietvaros 2026. gadā ir 90,8 miljardi EUR un 2027. gadā — 90,5 miljardi EUR[66] (sk. ***2.28. attēlu***). Šie skaitļi atbilst 0,5 % no ES gada NKI.

---

[62] 2022. gada pārskats, 2.3. ieteikums.

[63] ES 2025. gada konsolidētie pārskati, 6.7. skaidrojums.

[64] Turpat.

[65] Padomes Lēmums (ES, Euratom) 2020/2053.

[66] COM(2025) 781, pielikumi.

2.63. Papildus manevrēšanas telpai pašu resursu pastāvīgā maksimālā apjoma ietvaros ar Pašu resursu lēmumu līdz 2058. gadam tika ieviests papildu pagaidu un ārkārtas pašu resursu maksimālā apjoma palielinājums 0,6 % apmērā no ES NKI, lai garantētu *NGEU* aizņēmumu atmaksāšanu. Komisija lēš, ka laikposmā līdz 2027. gadam paliks pieejama gandrīz visa manevrēšanas telpa pašu resursu pagaidu maksimālā apjoma ietvaros[67] (sk. ***2.18. attēlu***).

2.28. attēls. Manevrēšanas telpa pašu resursu pastāvīgā un pagaidu maksimālā apjoma ietvaros

(miljardi EUR)

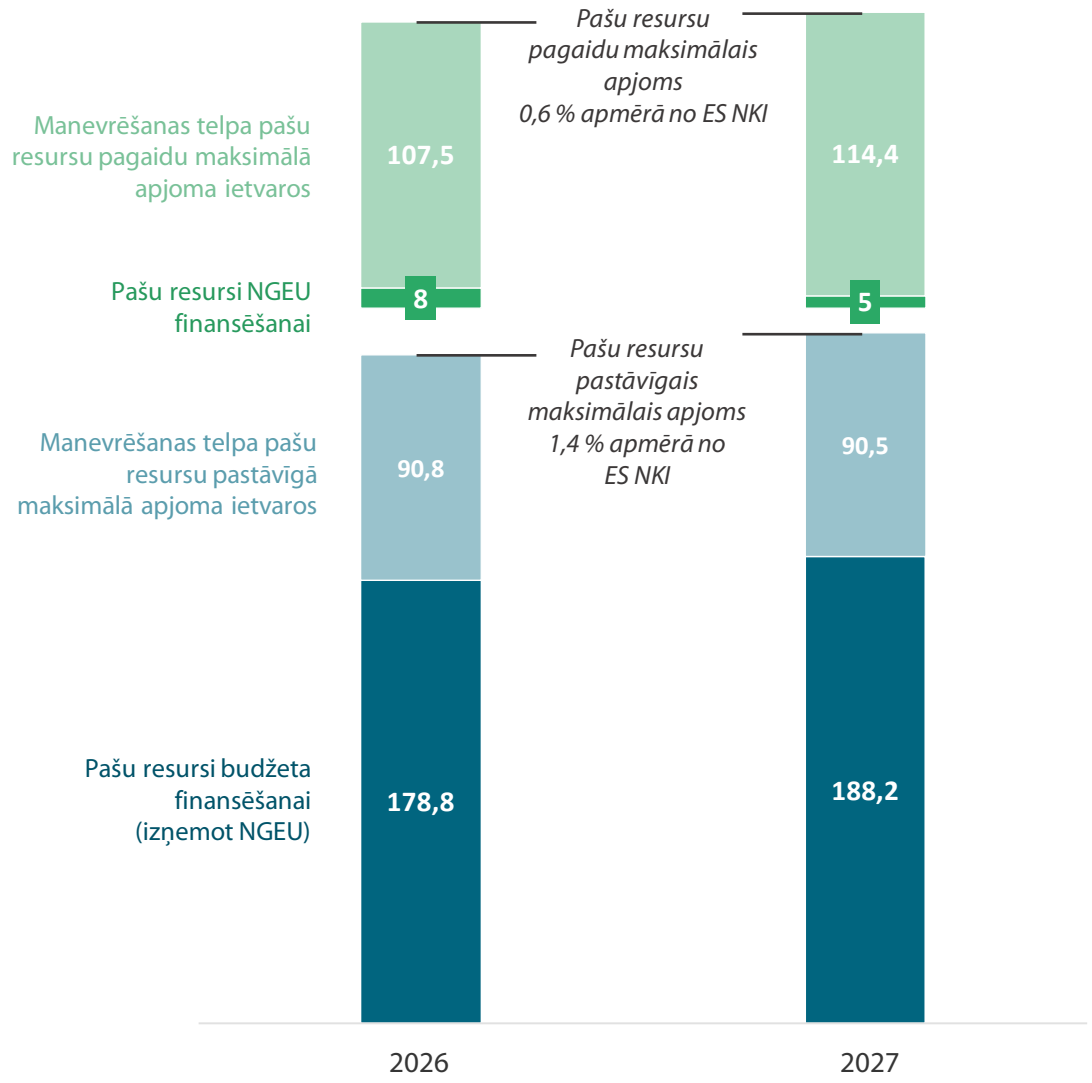

Avots: ERP, pamatojoties uz COM(2025) 781.

[67] Turpat.

2.64. Komisija ir ierosinājusi nākamajā DFS palielināt pašu resursu maksimālo apjomu līdz 1,75 %[68]. Savā atzinumā par Komisijas priekšlikumu[69] mēs norādījām, ka Komisijai būtu atkārtoti jāizvērtē, vai ierosinātais pašu resursu maksimālais apjoms joprojām ir pietiekams pēc tam, kad tika apstiprināts jauns 90 miljardu EUR aizdevums Ukrainai.

2.65. Minētajā priekšlikumā tika ierosināts arī krīzes reaģēšanas mehānisms, kas ļautu ņemt papildu aizņēmumus kapitāla tirgos, lai piedāvātu aizdevumus dalībvalstīm smagas krīzes, nopietnu grūtību vai nopietnu draudu gadījumā[70]. Šo instrumentu piemērotu gadījumos, kad jau esošās programmas pienācīgi nerisina situāciju. Izrietošās saistības tiktu segtas ar pašu resursu maksimālā apjoma ārkārtas un pagaidu palielinājumu par 0,25 procentpunktiem[71].

Kopējā uzkrājumu fonda kumulatīvie finanšu rezultāti ir pozitīvi tāpat kā 2024. gadā

2.66. Kopš 2021. gada *kopējā uzkrājumu fondā (KUF)* ir apvienoti uzkrājumi ES finanšu saistībām, kas izriet no budžeta garantijām, finansiālajai palīdzībai paredzētiem aizdevumiem un *Euratom* aizdevumu mehānisma[72]. 2025. gada 31. decembrī KUF aktīvu tirgus vērtība bija 27,2 miljardi EUR (2024. gadā – 23,2 miljardi EUR). KUF resursi ir grupēti atbilstoši dažādiem tajā ietilpstošajiem ieguldījuma instrumentiem[73] (sk. ***2.29. attēlu***).

---

[68] COM(2025) 574, 4. pants.

[69] Atzinums 04/2026, 16. punkts.

[70] COM(2025) 574, 6. pants.

[71] Turpat, 8. pants.

[72] Finanšu regula, 215. pants.

[73] C(2020) 131/ 131, 3. pants.

2.29. attēls. Kopējais uzkrājumu fonds un tā komponenti 2025. gada beigās

(miljardi EUR)

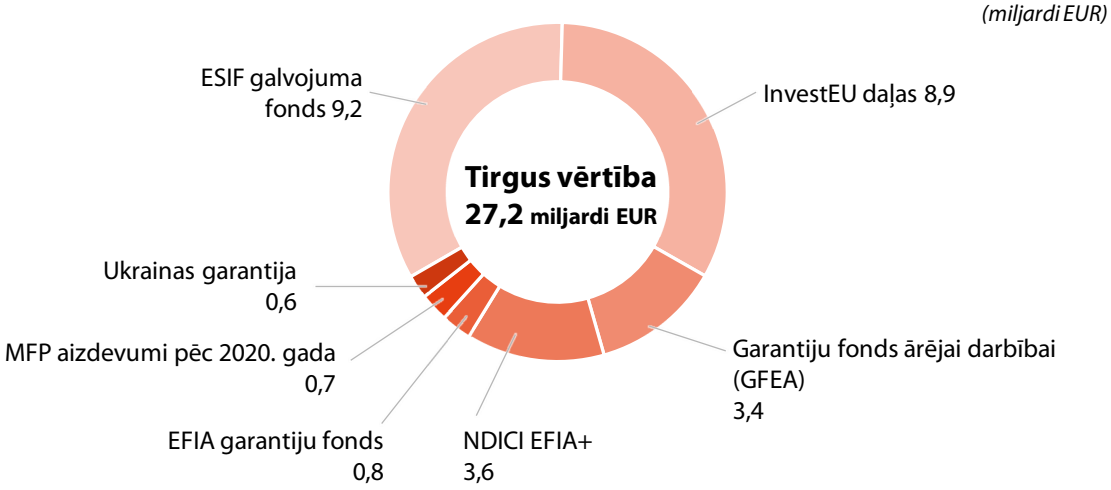

ESIF:	Eiropas Stratēģisko investīciju fonds
NDICI:	Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments
EFIA+:	Eiropas Fonds ilgtspējīgai attīstībai plus
EFIA:	Eiropas Fonds ilgtspējīgai attīstībai
MFP:	makrofinansiālā palīdzība

Piezīme. Aktīvi 1,1 miljarda EUR vērtībā, kas norādīti *InvestEU* daļās, ir iedalīti dalībvalstu daļās (Čehija, Somija, Rumānija, Malta, Bulgārija, Grieķija, Spānija un Portugāle), kuras finansē atsevišķi ar valsts vai reģionālām iemaksām.
Papildus tam 0,2 miljardi EUR tiek turēti Komisijas centrālajā kasē kā likviditātes rezerve, ar kuru segt aktuālus garantiju pieprasījumus.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem.

2.67. Komisijas mērķis, pārvaldot KUF, ir vismaz aizsargāt ieguldīto kapitālu (kapitāla saglabāšana)[74]. Pēc pozitīvā snieguma 2025. gadā 0,9 miljardu EUR apmērā (2024. gadā – 0,8 miljardi EUR) portfeļa kumulatīvie (realizētie un nerealizētie) finanšu rezultāti kopš tā izveides 2021. gadā ir 1,3 miljardi EUR (4,9 %).

2.68. Komisija var izmantot KUF, lai segtu izejošās naudas plūsmas, kas vajadzīgas garantijas pieprasījumiem saistībā ar operācijām gan ES, gan trešās valstīs, un trešo valstu saistību neizpildes gadījumiem, pirms tiek izmantots ES budžets. Lai gan attiecībā uz makrofinansiālo palīdzību un *Euratom* aizdevumiem maksājumu saistību neizpilde nekad nav notikusi, 2024. gada beigās kumulatīvie garantiju pieprasījumi (no kuriem atskaitīta līdzekļu atguve) attiecībā uz operācijām, kurās nav izpildītas saistības, un attiecībā uz kapitāla ieguldījumu vērtības samazinājumu budžeta garantiju ietvaros

[74] COM(2025) 400, 2. daļa.

sasniedza 1,4 miljardus EUR[75] (2023. gadā – 1,2 miljardus EUR), no kuriem 0,9 miljardi EUR bija saistīti ar ārējo aizdevumu mandātu (2023. gadā – 0,9 miljardi EUR)[76], kura uzkrājumi ietilpst Garantiju fonda ārējai darbībai (*GFEA*) daļā.

[75] Dati iegūti no *2026 Draft general budget of the European Union – Working Document Part XI*. Sk. tabulas "*Guarantee calls and recoveries*" 19., 34., 48., 63., 79. un 97. lpp.

[76] *2026 Draft general budget of the European Union – Working Document Part XI*, 63. lpp.

Secinājumi un ieteikumi

Secinājumi

2.69. 2025. gadā tika izlietotas gandrīz visas ES gada budžeta saistību un maksājumu apropriācijas. *NGEU* dēļ kopējie maksājumi 2025. gadā bija lielāki nekā kopējās saistības. 2014.–2020. gada ESI fondu apguve sasniedza 98,6 %, savukārt kopējie maksājumi dalītās pārvaldības fondiem saskaņā ar KNR veidoja 16,6 % no šiem fondiem piešķirtās summas 2021.–2027. gada DFS ietvaros. Trīs galveno kohēzijas politikas fondu (ERAF, KF un ESF+) apguve 2021.–2025. gadā bija 14,8 %, un kopējie maksājumi bija 52,8 miljardi EUR. Mēs novērojām, ka nesamaksātie maksājumu pieprasījumi gada beigās veidoja lielu summu. Sk. ***2.2***.–***2.18***. punktu.

2.70. ANM dotāciju 2025. gada maksājumi kopā par 40,1 miljardu EUR bija ievērojami mazāki par Komisijas prognozi, kas bija 65 miljardi EUR. Tomēr 2025. gada decembrī 17 dalībvalstis iesniedza maksājuma pieprasījumus par kopējo summu 20,3 miljardi EUR. No ANM dotāciju saistībām 359,9 miljardu EUR apmērā līdz 2025. gada beigām bija samaksāti 237,5 miljardi EUR (66 %), tātad līdz 2026. gada beigām atlicis maksāt 122,4 miljardus EUR (34 %). Sk. ***2.19***.–***2.24***. punktu.

2.71. 2025. gada beigās kopējās neizpildītās saistības, ieskaitot *NGEU* dotācijas, bija 501,1 miljards EUR. Komisija prognozē, ka līdz 2027. gada beigām šī summa samazināsies līdz 339 miljardiem EUR. Sk. ***2.25***.–***2.29***. punktu.

2.72. ES ilgtermiņa aizņēmumi 2025. gada beigās veidoja 702,1 miljardu EUR, un paredzams, ka līdz pašreizējās DFS beigām tie sasniegs 1 triljonu EUR. Kopējie izdevumi par *NGEU* neatmaksājamā atbalsta apkalpošanas finansēšanu pašreizējās DFS ietvaros varētu sasniegt 28,3 miljardus EUR, kas aptuveni divas reizes pārsniedz Komisijas sākotnējo prognozi (14,9 miljardi EUR). *NGEU* izmaksājumi 2025. gadā bija mazāki, nekā prognozēts, un tas gada beigās izraisīja naudas līdzekļu uzkrājumu pieaugumu. Sk. ***2.30***.–***2.47***. punktu.

2.73. Kopš Krievijas agresijas kara sākuma līdz 2025. gada beigām ES un tās dalībvalstis bija mobilizējušas vairāk nekā 192,1 miljardu EUR Ukrainas un tās iedzīvotāju atbalstam. No šīs summas ES aizdevumos ir izmaksājusi 65,3 miljardus EUR, un vēl 9,8 miljardi EUR būs jāizmaksā. 2026. gada aprīlī Padome vienojās par papildu aizdevumiem 90 miljardu EUR apmērā. Sk. ***2.48***.–***2.54***. punktu.

2.74. ES budžeta riska ekspozīcija palielinājās no 342 miljardiem EUR 2024. gadā līdz 406,8 miljardiem EUR 2025. gadā, un paredzams, ka turpmākajos gados riska ekspozīcija pieaugs. 2025. gada 31. decembrī KUF aktīvu tirgus vērtība bija 27,2 miljardi EUR. Sk. ***2.55***.–***2.68***. punktu.

Ieteikumi

2.1. ieteikums. Samazināt kohēzijas politikas fondu neizpildīto maksājumu uzkrāšanās risku

2.75. Komisijai kopīgi ar dalībvalstīm būtu savlaicīgi jārīkojas, lai nodrošinātu maksājumu vajadzību pienācīgu plānošanu un izpildi gada budžeta ietvaros un saskaņā ar DFS maksimālajiem apjomiem, īpašu uzmanību pievēršot kohēzijas politikas fondiem. Mērķim vajadzētu būt samazināt jebkādu neizpildīto maksājumu uzkrāšanās risku, ko rada nepietiekamas maksājumu apropriācijas gada budžetā, un tādā veidā ierobežot spiedienu uz maksājumu apropriācijām turpmākajos budžeta gados.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

2.2. ieteikums. Izstrādāt *NGEU* saistību pārvaldības un atmaksas stratēģiju

2.76. Komisijai būtu jāizstrādā un jāpublicē visaptverošas ar *NGEU* saistītā parāda saistību pārvaldības un atmaksas stratēģija, kas aptvertu atmaksas periodu līdz 2058. gadam, un šajā procesā jāņem vērā makroekonomiskie un finanšu riski, tostarp pārguldīšanas, procentu likmju, likviditātes un tirgus riski. Attiecībā uz laikposmu, kurā tiks īstenota pašreizējā un nākamās DFS, Komisijai būtu jāņem vērā attiecīgie budžeta ierobežojumi, tostarp pamatsummas atmaksas gada maksimālais apjoms un pieejamās maksājumu apropriācijas. Attiecībā uz neatmaksājamu atbalstu, ņemot vērā, ka attiecīgās parāda apkalpošanas izmaksas būs jāsedz no ES budžeta, Komisijai būtu jānosaka kritēriji un prioritātes, uz kuru pamata lemt, cik daudz no atmaksājamā parāda pārguldīt, ar mērķi saprātīgi ierobežot finansēšanas izmaksas, vienlaikus saglabājot efektīvu piekļuvi tirgum un darbības elastību.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

3. nodaļa

Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu

Saturs

	Punkts
1. daļa. Mūsu lietderības revīziju rezultāti – galvenās atziņas	**3.1.–3.39.**
Ievads	**3.1.–3.6.**
ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes	**3.7.–3.12.**
ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā	**3.13.–3.18.**
Noturība pret ES drošības apdraudējumiem un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana	**3.19.–3.25.**
Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi	**3.26.–3.32.**
Fiskālā politika un publiskās finanses Eiropas Savienībā	**3.33.–3.37.**
Galvenās ieinteresētās iestādes	**3.38.–3.39.**
Eiropas Parlaments	**3.38.**
Eiropas Savienības Padome	**3.39.**
2. daļa. Daudzgadu finanšu shēmas 2. kategorijas programmu sniegums	**3.40.–3.82.**
Ievads	**3.40.–3.43.**
Revīzijas tvērums un pieeja	**3.44.**
Ziņojumi par sniegumu 2. izdevumu kategorijā atbilda Komisijas norādījumiem	**3.45.–3.49.**
2021.–2027. gada snieguma satvars uzlaboja koprezultātu uzraudzību, taču ne ietekmes uzraudzību	**3.50.–3.57.**
2021.–2027. gada satvarā ir vairāk koprezultātu rādītāju nekā iepriekš, taču lielākajā daļā programmu joprojām trūkst ietekmes rādītāju	**3.50.–3.54.**
Paziņoto datu izsekojamība kopumā ir laba	**3.55.–3.57.**

Rādītāji liecina, ka sniegums dažādās programmās atšķirās: mūsu novērtējums bija sliktāks par Komisijas novērtējumu **3.58.–3.74.**

Mūsu novērtējums par progresu virzībā uz rādītāju mērķrādītāju sasniegšanu ir mazāk pozitīvs nekā Komisijas novērtējums **3.58.–3.65.**

Pašreizējie programmu rādītāji līdz šim uzrāda labāku sniegumu nekā iepriekšējā DFS, izņemot attiecībā uz ESF+ **3.66.–3.74.**

Secinājumi un ieteikumi **3.75.–3.82.**

Pielikumi

3.1. pielikums. ERP stratēģiskās jomas, kuras aptvertas 2025. gada īpašajos ziņojumos

3.2. pielikums. Piemēri agrīnai rīcībai, ko Komisija veikusi saistībā ar ERP 2025. gada īpašajos ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem

3.3. pielikums. Snieguma rādītāju statuss 2024. gada 31. decembrī, pamatojoties uz ERP novērtējumu

1. daļa. Mūsu lietderības revīziju rezultāti – galvenās atziņas

Ievads

3.1. Mūsu īpašajos ziņojumos izskatām, cik labi ES budžeta izpildē ir piemēroti *pareizas finanšu pārvaldības*[1] principi. Mūsu uzmanība tajos vērsta uz galvenajiem *snieguma* un atbilstības mērķiem. 2025. gadā mēs publicējām 26 īpašos ziņojumus (***3.1. pielikums***), kuros apskatītas daudzas no problēmām, ar kurām ES saskaras dažādās ES izdevumu un rīcībpolitikas jomās.

3.2. Mūsu revīzijas darbs bija vērsts uz šādām stratēģiskām jomām, kuras saskaņā ar savu 2021.–2025. gada stratēģiju uzskatām par prioritārām:

- ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes;
- ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā;
- noturība pret ES drošības apdraudējumiem un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana;
- klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi;
- fiskālā politika un publiskās finanses Eiropas Savienībā.

3.3. Sniedzām ieteikumus šādās galvenajās jomās:

- *programmu* izstrāde, tostarp stratēģijas, vajadzību novērtējums un to atbilstība izvirzītajiem mērķiem;
- mērķrādītāju noteikšana, rādītāji un datu uzraudzība, kā arī ziņošana;
- projektu atlase, projektu un darbību ilgtspēja;
- *publiskā iepirkuma* un *valsts atbalsta* noteikumu ievērošana.

---

[1] Finanšu noteikumi, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, 33. pants, 2024. gada septembris.

3.4. Mūsu revidējamajām vienībām ir tiesības sniegt atbildes uz mūsu apsvērumiem[2]. Šīs atbildes, kurās arī norādīts, vai revidētās vienības pieņem mūsu ieteikumus, tiek publicētas kopā ar īpašajiem ziņojumiem. Mūsu 2025. gada īpašajos ziņojumos bija ietverti 177 ieteikumi (salīdzinājumā ar 230 ieteikumiem 2024. gadā). Revidētās vienības pilnībā pieņēma 66 % no mūsu ieteikumiem, savukārt 28 % ieteikumu tika pieņemti daļēji (***3.1. attēls***).

3.1. attēls. 2025. gada īpašo ziņojumu ieteikumu pieņemšana salīdzinājumā ar 2024. gadu

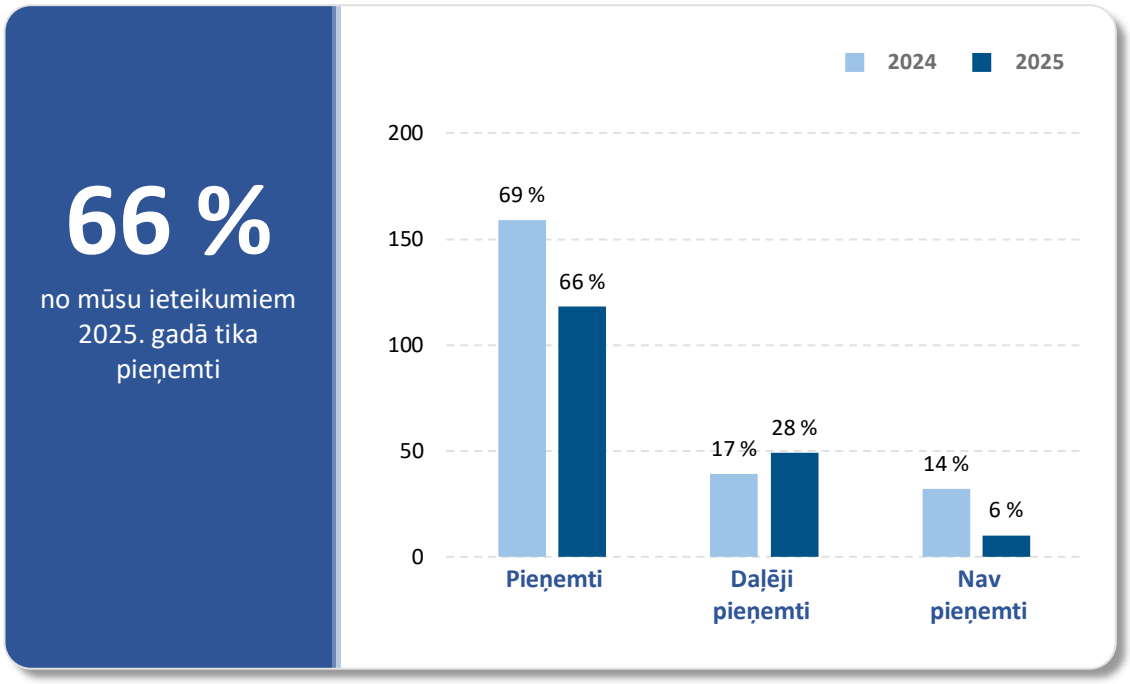

Avots: ERP.

[2] Turpat, 259. pants.

3.5. Lielākā daļa ieteikumu bija adresēti Eiropas Komisijai (***3.2. attēls***).

3.2. attēls. Ieteikumu sadalījums atbilstoši revidētajām vienībām

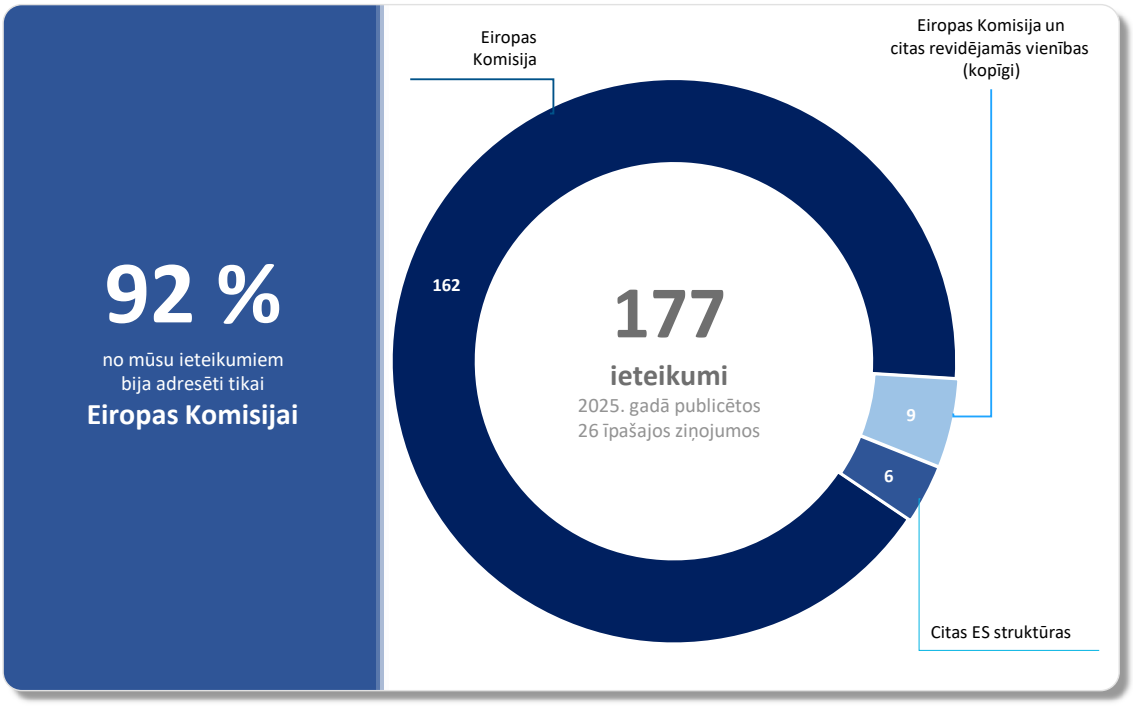

Avots: ERP.

3.6. Tālāk tekstā esam izklāstījuši mūsu īpašo ziņojumu galvenās atziņas atbilstoši stratēģiskajām jomām. Tām pievienojam apkopojošu informāciju par Padomes un Eiropas Parlamenta atsaucēm uz mūsu īpašajiem ziņojumiem *budžeta izpildes apstiprināšanas* rezolūcijas kontekstā, kā arī piemērus agrīnai Komisijas rīcībai (***3.2. pielikums***). Šie piemēri papildina Komisijas nostāju, kas izklāstīta tās atbildēs uz mūsu īpašajiem ziņojumiem, un neskar regulāro pēcpārbaudi, ko veicam pēc trim gadiem.

ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes

3.7. 2025. gadā mēs publicējām piecus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (***3.3. attēls***).

3.3. attēls. 2025. gadā publicētie īpašie ziņojumi stratēģiskajā jomā "ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes"

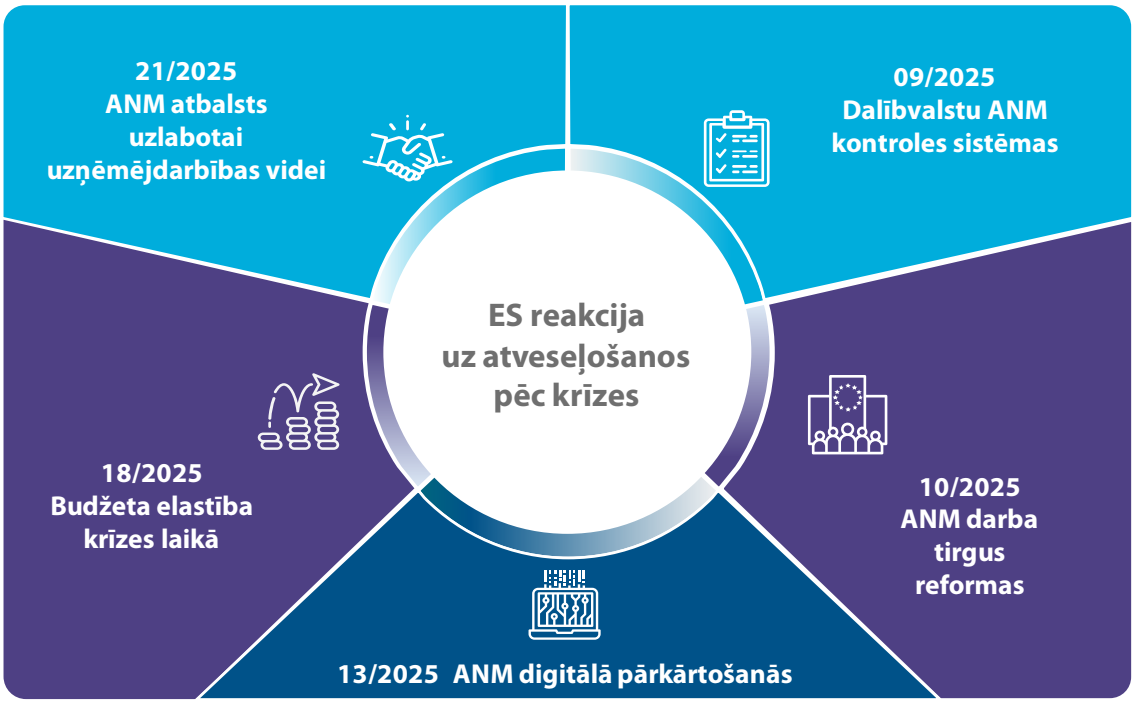

Avots: ERP.

3.8. Neraugoties uz uzlabojumiem Komisijas revīzijas darbā, mēs konstatējām[3], ka tā nespēja sniegt pietiekamu pārliecību par to, ka dalībvalstis ir ieviesušas **efektīvas kontroles sistēmas**, lai nodrošinātu, ka *Atveseļošanas un noturības mehānisma* (ANM) izdevumi atbilst publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem.

[3] Īpašais ziņojums 09/2025.

3.9. Darba tirgus un nodarbinātības politika ir svarīgas jomas, kurās ANM nodrošina finansējumu. Mēs konstatējām[4], ka atveseļošanas un noturības plānos iekļautās **darba tirgus** reformas līdz revīzijas laikam bija sasniegušas gaidāmos *tiešos rezultātus* un dažus *koprezultātus*. Tomēr ar tām tikai daļēji tika risinātas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos apzinātās strukturālās darba tirgus problēmas. Turklāt piemērotu rādītāju trūkums ievērojami ierobežoja iespēju novērtēt ANM reformu koprezultātus vai *ietekmi* uz darba tirgu.

3.10. Pievēršoties galvenajam ANM mērķim atbalstīt ES **digitālo pārkārtošanos**, Komisija un dalībvalstis pareizi piemēroja digitālās izsekojamības metodiku. Visas dalībvalstis vai nu izpildīja, vai pārsniedza piešķīrumiem noteiktos 20 %. Tomēr mēs konstatējām[5], ka dažas dalībvalstis nebija ES finansējumu prioritizējušas pasākumiem, ar kuriem risina to galvenās digitālās vajadzības, jo ANM regulā tas nebija prasīts. Mēs arī konstatējām, ka ANM kopējie rādītāji, ko izmanto progresa izsekošanai, nebija labi saskaņoti ar ES digitālās politikas mērķiem.

3.11. **ES budžeta elastības** pasākumi ļāva reaģēt uz jaunām problēmām un prioritātēm. Tomēr mēs ziņojām[6], ka elastības sistēma ir pārāk sarežģīta, jo elastības instrumentu izmantošanas secība ir neskaidra un tie dažkārt pārklājas. Turklāt elastības instrumentu izmantošanas pamatojums nebija balstīts uz rūpīgu nākotnes vajadzību un risku analīzi.

3.12. Mēs konstatējām[7], ka ANM ir daļēji risinājis **uzņēmējdarbības vides** problēmas, kas apzinātas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos Eiropas pusgada ietvaros, un vēl ir jārisina dažas strukturālas problēmas. Lai gan pabeigtie pasākumi ir sasnieguši saskaņotos atskaites punktus un mērķrādītājus, līdz šim tikai trešdaļa no tiem ir uzrādījusi nozīmīgus rezultātus, un daži pirmie rezultāti ir veicinājuši progresu konkrētām valstīm adresēto ieteikumu ieviešanā.

---

[4] Īpašais ziņojums 10/2025.

[5] Īpašais ziņojums 13/2025.

[6] Īpašais ziņojums 18/2025.

[7] Īpašais ziņojums 21/2025.

ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā

3.13. 2025. gadā mēs publicējām piecus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (***3.4. attēls***).

3.4. attēls. 2025. gadā publicētie īpašie ziņojumi stratēģiskajā jomā "ES ekonomikas konkurētspēja"

Avots: ERP.

3.14. **Digitālajiem maksājumiem** ir izšķiroša nozīme ES *ekonomikā*, un mēs konstatējām[8], ka Komisijas pieeja ir palīdzējusi padarīt tos drošākus, ātrākus un lētākus. Komisija ir stiprinājusi vispārējo sistēmu, bet uzraudzības process ir novājināts. Tas galvenokārt bija saistīts ar divām atsevišķām problēmām. Pirmkārt, neskaidri cenu intervenču kritēriji (piemēram, Komisija var iejaukties tajā, kā maksājumu pakalpojumu sniedzēji nosaka maksas un nodevas). Otrkārt, trūkumi atvērto banku pakalpojumu tiesiskajā regulējumā (maksājumu pakalpojumi, kuru pamatā ir trešo personu – pakalpojumu sniedzēju piekļuve banku rīcībā esošajiem datiem).

[8] Īpašais ziņojums 01/2025.

3.15. Nepamatota **ģeogrāfiskā bloķēšana** ietver piekļuves ierobežošanu tiešsaistes saskarnēm, precēm un pakalpojumiem starp dalībvalstīm. Tas var ierobežot patērētāju piekļuvi un būt par šķēršli ES digitālajam tirgum. Līdz ar Ģeogrāfiskās bloķēšanas regulas pieņemšanu ir panākts progress patērētāju un tirgotāju vajadzību līdzsvarotā apmierināšanā. Tomēr mēs secinājām[9], ka joprojām pastāv problēmas saistībā ar Regulas vienotu īstenošanu, kā arī trūkumi sākotnējā *ietekmes novērtējumā* un nevienmērīga izpilde dalībvalstīs.

3.16. ***Eiropas Stratēģisko investīciju fonds*** palīdzēja mazināt ES investīciju nepietiekamību, un no tā ar parāda un pašu kapitāla instrumentiem atbalstīja plašu projektu klāstu, pateicoties ES *budžeta garantijai*. Tomēr konstatējām[10], ka programma nebija pilnībā sasniegusi savu mērķi līdz 2022. gadam mobilizēt 500 miljardus EUR un paziņotās investīcijas bija novērtētas par 26 % lielākas. Fonda *papildināmība*[11] nebija pietiekami pierādīta, un attiecībā uz vairākiem uzraudzības un ziņošanas aspektiem nebija mērķrādītāju un pilnīgu datu.

3.17. 2022. gadā tika ierosināta ES Mikroshēmu akta pakete, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmijas izraisītajiem globālās piegādes ķēdes traucējumiem, ar mērķi stāties pretim **mikroshēmu** deficītam un stiprināt ES tehnoloģisko suverenitāti. Mēs secinājām[12], ka Komisija savas stratēģijas īstenošanā ir panākusi atzīmējamu progresu, tomēr ir maz ticams, ka tiks sasniegts vērienīgais digitālās desmitgades mērķrādītājs, proti, ES 20 % daļa pasaules tirgū.

3.18. **Kritisks zāļu deficīts** ir kļuvis par biežu apdraudējumu sabiedrības veselībai visā ES. Mēs ziņojām[13], ka Eiropas Zāļu aģentūra ir sniegusi vērtīgu atbalstu dalībvalstīm un ka Komisija ir spērusi pirmos soļus, ierosinot izmaiņas tiesību aktos. Tomēr revīzijas laikā vēl nebija efektīva satvara kritiska zāļu deficīta novēršanai, un centieni novērst šā deficīta pamatcēloņus joprojām bija sākumposmā. Turklāt sadrumstalotība vienotajā tirgū turpināja kavēt zāļu pieejamību visā ES.

---

9 Īpašais ziņojums 03/2025.

10 Īpašais ziņojums 07/2025.

11 Regula (ES) 2015/1017 par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu, 5. pants.

12 Īpašais ziņojums 12/2025.

13 Īpašais ziņojums 19/2025.

Noturība pret ES drošības apdraudējumiem un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana

3.19. 2025. gadā mēs publicējām sešus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (***3.5. attēls***).

3.5. attēls. 2025. gadā publicētie īpašie ziņojumi stratēģiskajā jomā "Noturība un Eiropas vērtības"

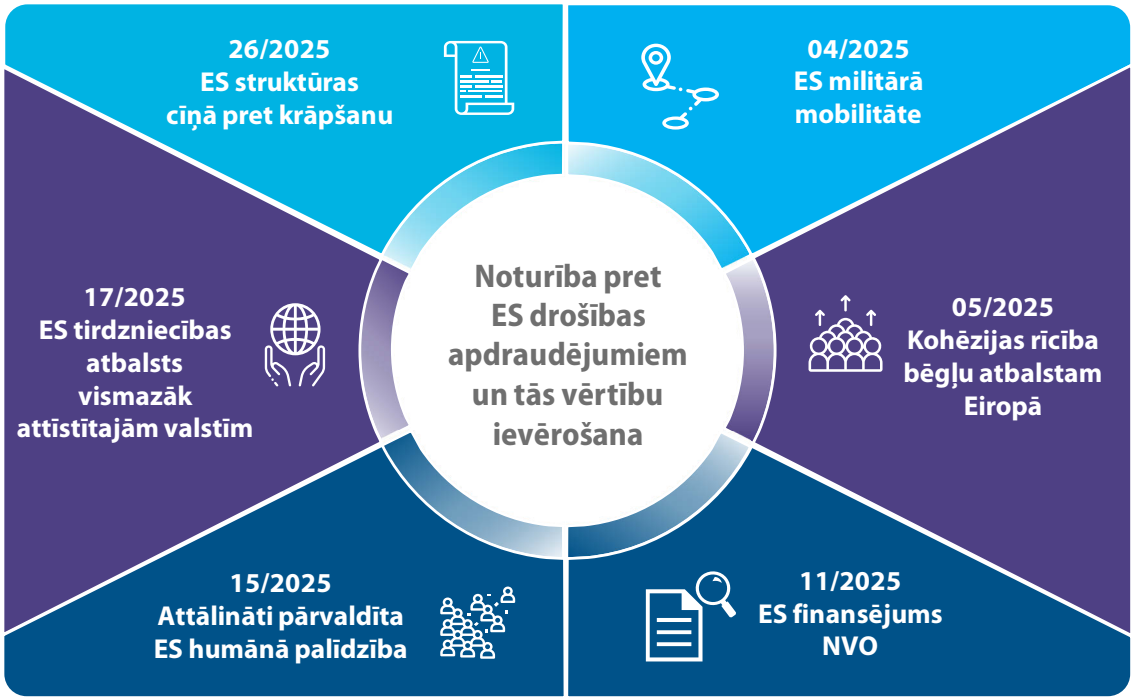

Avots: ERP.

3.20. Komisijas otrā **militārās mobilitātes** rīcības plāna mērķis bija nodrošināt personāla un aprīkojuma ātru transportēšanu visā ES. Pozitīvs solis bija agrīns finansējums divējāda lietojuma infrastruktūrai, tomēr mēs konstatējām[14], ka progress bija nevienmērīgs, jo plānā nebija norādīti skaidri mērķrādītāji un tam trūka centrālas koordinējošās struktūras. Virzība uz vispārējā mērķa sasniegšanu atšķirās, un bija nepieciešama labāka pārvaldība un uzraudzība.

[14] Īpašais ziņojums 04/2025.

3.21. Mēs ziņojām[15], ka ***kohēzijas rīcība*** **bēgļu atbalstam Eiropā (*CARE*)** bija palīdzējusi dalībvalstīm izmantot pieejamo kohēzijas politikas finansējumu, lai risinātu migrācijas problēmas un bēgļu vajadzības, ko izraisījis agresijas karš pret Ukrainu. *Vadošās iestādes* uzskatīja, ka *CARE* ir bijusi noderīga un nodrošinājusi tām elastību, likviditāti un vienkāršošanu. Tomēr mēs konstatējām, ka kohēzijas politikas finansējuma vispārējā uzraudzība neaptvēra visus aspektus, kas saistīti ar atbalstu migrācijas problēmu risināšanai vai ar *CARE* izmantošanu.

3.22. Nevalstiskajām organizācijām (NVO) ir nozīmīga loma ES politikas veidošanā. Lai gan Komisija ir stiprinājusi **NVO piešķirtā ES finansējuma** pārredzamību, mēs konstatējām[16], ka to ir mazinājusi nekonsekventa NVO klasifikācija, kā arī problēmas, kas ietekmē datu kvalitāti. Mēs arī secinājām, ka Komisija un citas struktūras nebija proaktīvi izvērtējušas *saņēmēju* atbilstību ES vērtībām.

3.23. Saskaroties ar ārkārtējiem piekļuves ierobežojumiem, Komisija un tās partneri ir pielāgojuši savu darbības modeli, lai **sniegtu humāno palīdzību saskaņā ar attālinātu pārvaldību**. Mēs konstatējām[17], ka, lai gan šī pieeja bija nodrošinājusi noderīgu satvaru atbalsta sniegšanai grūti piekļūstamās teritorijās, tās izstrādē un īstenošanā bija nepilnības un kontroles stratēģijā nebija iekļauti konkrēti kontroles mehānismi, kas paredzēti attālinātai pārvaldībai raksturīgo risku novēršanai.

3.24. 2017. gadā ES atjaunināja savu **tirdzniecības atbalsta** stratēģiju, lielāku uzmanību pievēršot vismazāk attīstītajām valstīm. Mēs konstatējām[18], ka, lai gan šis atbalsts kopumā tika sniegts atbilstoši vajadzībām, tas neatbilda stratēģijā 2030. gadam noteiktajam finansējuma mērķrādītājam. Mērķis pievērst lielāku uzmanību vismazāk attīstītajām valstīm netika pārvērsts mērķtiecīgu operatīvu mērķu kopumā, par ko būtu panākta vienošanās ar dalībvalstīm.

---

[15] Īpašais ziņojums 05/2025.

[16] Īpašais ziņojums 11/2025.

[17] Īpašais ziņojums 15/2025.

[18] Īpašais ziņojums 17/2025.

3.25. Mēs vērtējām, cik skaidras ir to ES struktūru pilnvaras, kuras **cīnās pret *krāpšanu***, kā arī šo struktūru sadarbību un Komisijas veikto pārraudzību. Konstatējām[19], ka šo struktūru pienākumi bija skaidri noteikti, taču joprojām bija vērojamas nepilnības informācijas apmaiņā, un tas ietekmēja izmeklēšanu skaitu un savlaicīgumu. Turklāt secinājām, ka Komisija neanalizē trūkumus un atšķirības krāpšanas atklāšanā un nepietiekami pārrauga krāpšanas izmeklēšanu rezultātā pieprasītās un atgūtās summas.

Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi

3.26. 2025. gadā mēs publicējām sešus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (***3.6. attēls***).

3.6. attēls. 2025. gadā publicētie īpašie ziņojumi stratēģiskajā jomā "Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi"

Avots: ERP.

[19] Īpašais ziņojums 26/2025.

3.27. **Pilsētu piesārņojuma** jomā mēs konstatējām[20], ka gaisa kvalitāte ES uzlabojas, tomēr gaisa kvalitātes standarti ne vienmēr ir izpildīti vai ir izpildīti tikai nesen. Turklāt, neraugoties uz ilgi pastāvošiem ES tiesību aktiem, trokšņa piesārņojuma problēma joprojām netika pietiekami risināta, jo nebija ES mēroga trokšņa robežvērtību vai samazināšanas mērķrādītāju, un dalībvalstis nebija noteikušas pietiekamas prioritātes vai īstenojušas efektīvus pasākumus.

3.28. ES iecere ir līdz 2030. gadam panākt nulles **piesārņojumu attiecībā uz ūdeni**. Ņemot to vērā, mēs novērtējām ES darbības kuģu radītā piesārņojuma novēršanai. Mēs konstatējām[21], ka, lai gan ES noteikumi tika uzlaboti, īstenošanā un izpildē bija nepilnības, un dati nebija pietiekami, lai novērtētu rezultātus. Turklāt nebija pārskata ne par sasniegtajiem rezultātiem, ne par izvēršanas iespējām, un kuģu radītā piesārņojuma monitorings nebija pietiekams.

3.29. Saistībā ar **meža ugunsgrēku** novēršanu mēs ziņojām[22], ka ES līdzekļus no dažādām politikas jomām dalībvalstis arvien vairāk ir izmantojušas preventīviem pasākumiem. Tomēr Komisijai nebija pilnīga pārskata par izlietoto ES līdzekļu kopsummu, un tai bija maz informācijas par šo projektu rezultātiem. Dalībvalstu līmenī mēs ziņojām, ka ANM finansēšanas lēmumi dažkārt tika pieņemti steigā un attiecīgās iestādes nebija iesaistītas lēmumu pieņemšanā par to, kuras darbības finansēt. Mēs konstatējām arī trūkumus projektu atlases procesā.

3.30. ES aktīvi piedalās globālās iniciatīvās, kuru mērķis ir mazināt pārtikas trūkumu un nepietiekamu uzturu, un Subsahāras Āfrikas valstis saņem 48 % no kopējā finansējuma. Mēs konstatējām[23], ka Komisija ir pielikusi vērtīgus centienus, lai **apkarotu badu**, taču nepilnības projektu izstrādē un uzraudzībā, kā arī problēmas pārtikas trūkuma pamatcēloņu novēršanā ir negatīvi ietekmējušas ilgtspēju un ietekmi. Darbības nebija pietiekami mērķtiecīgas un ne vienmēr tika vērstas uz tiem, kuriem ir vislielākās vajadzības.

---

[20] Īpašais ziņojums 02/2025.

[21] Īpašais ziņojums 06/2025.

[22] Īpašais ziņojums 16/2025.

[23] Īpašais ziņojums 20/2025.

3.31. ES atkritumu apsaimniekošanas politikas mērķis ir pāreja uz aprites ekonomiku. Mūsu revīzija parādīja[24], ka Komisija ir pastiprinājusi mērķrādītājus un citas juridiskās prasības **municipālo atkritumu apsaimniekošanai**, tomēr tā novēloti sāka pārkāpuma procedūras attiecībā uz nesasniegtiem atkritumu apsaimniekošanas mērķrādītājiem. Lielākā daļa atlasīto projektu kavējās, un daži no tiem saskārās ar izmaksu un jaudas problēmām.

3.32. Mēs secinājām[25], ka *LIFE* stratēģiskie projekti ir palīdzējuši dalībvalstīm īstenot stratēģijas **klimata problēmu** risināšanai Eiropas Savienībā. Tas tika paveikts, iesaistot galvenās ieinteresētās personas, mobilizējot papildu finansējumu un nodrošinot nepārtrauktību, neraugoties uz valstu politikas izmaiņām un budžeta nenoteiktību. Tomēr atlases procesā, iespējams, netika ņemtas vērā dalībvalstu svarīgākās vides un klimata vajadzības, un tas var mazināt dalībvalstu spēju apzināt un atbalstīt projektus ar vislielāko ietekmi.

[24] Īpašais ziņojums 23/2025.

[25] Īpašais ziņojums 25/2025.

Fiskālā politika un publiskās finanses Eiropas Savienībā

3.33. 2025. gadā mēs publicējām četrus īpašos ziņojumus par šīs stratēģiskās jomas tematiem (***3.7. attēls***).

3.7. attēls. 2025. gadā publicētie īpašie ziņojumi stratēģiskajā jomā "Fiskālā politika un publiskās finanses"

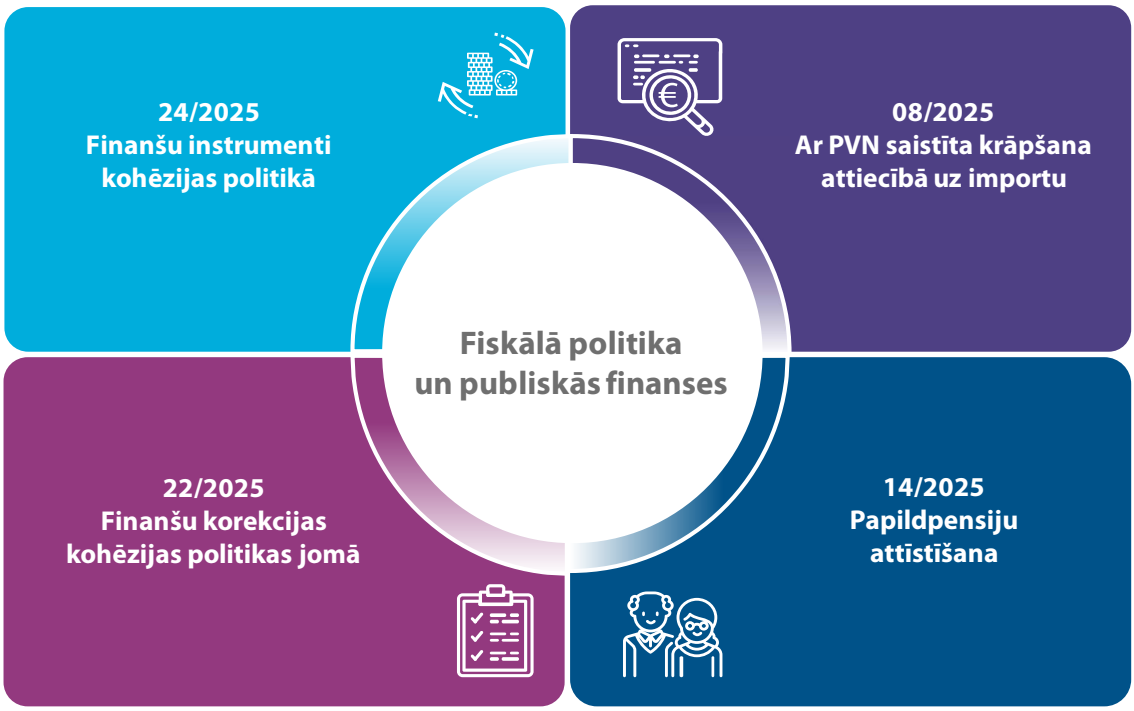

Avots: ERP.

3.34. **Ar *PVN* saistīta krāpšana attiecībā uz importu** negatīvi ietekmē dalībvalstu un ES ieņēmumu iekasēšanu. Vienkāršotas importa procedūras palīdz atvieglot tirdzniecību un samazināt administratīvo slogu. Tomēr mēs konstatējām[26] trūkumus un nekonsekvenci ES tiesiskajā regulējumā un nepilnības attiecībā uz to, kā dalībvalstis pārbauda, vai tiek iekasēta pareiza maksājamā PVN summa. Daudzas no nepilnībām bija saistītas ar problēmām, ar kurām saskaras muitas un nodokļu iestādes dažādās dalībvalstīs, savstarpēji sadarbojoties.

[26] Īpašais ziņojums 08/2025.

3.35. Mēs secinājām[27], ka līdz mūsu revīzijai ES rīcība nebija efektīvi nostiprinājusi neviena pensiju veida lomu **papildpensiju tirgū**. Iestāžu pārrobežu darbība attiecībā uz arodpensijām joprojām ir minimāla un koncentrēta dažās dalībvalstīs, kurās arodpensijas tikušas izmantotas jau tradicionāli. Pan-Eiropas privāto pensiju produkts nav ne izrādījies alternatīvs uzkrāšanas risinājums ES iedzīvotājiem, ne piesaistījis ieguldītāju interesi.

3.36. Mūsu veiktajā ***finanšu korekciju*** revīzijā konstatējām[28], ka iepriekšējos *plānošanas periodos* mehānismu izstrādē bija vairākas nepilnības un ka korekciju piemērošana bija tikai daļēji efektīva ES budžeta aizsardzībai. Turklāt ziņošana nebija pietiekami uzticama, tostarp par aplēstajām nākotnes korekcijām, kas pilnībā neatspoguļoja Komisijas spēju konstatēt un izlabot *kļūdas*. Mēs arī secinājām, ka tiesiskais regulējums 2014.–2020. gada periodam ir sarežģīts un 2021.–2027. gada periodam nebija būtiski uzlabots.

3.37. Apgrozības efekts attiecas uz *finanšu instrumentiem*, kas atmaksājami valsts iestādēm, un iegūtos atmaksājumus var izmantot, lai atbalstītu papildu *saņēmējus* un projektus. Mēs konstatējām[29], ka **finanšu instrumentu** apgrozības efekts praksē bija daļēji sasniegts, tomēr tā potenciāls netika izmantots pilnībā. Attiecināmības periodā finanšu instrumentos saņemto atmaksājumu (piemēram, *galasaņēmēju* atmaksātie aizdevumi) atkārtotu izmantošanu ierobežo dažādi faktori, proti, vadošo iestāžu izjustais līdzekļu *apguves* spiediens, investīciju ilgtermiņa iedaba, privāto investoru piesaistes izvirzīšana par prioritāti, neskaidrs satvars un ārēji faktori.

[27] Īpašais ziņojums 14/2025.

[28] Īpašais ziņojums 22/2025.

[29] Īpašais ziņojums 24/2025.

Galvenās ieinteresētās iestādes

Eiropas Parlaments

3.38. Līdz 2026. gada aprīļa beigām Eiropas Parlaments savās komitejās bija apspriedis 20 no mūsu 26 ziņojumiem. Uz 10 ziņojumiem[30] tas atsaucās savā rezolūcijā par 2024. gada budžeta izpildes apstiprināšanu, III iedaļā – Komisija un *izpildaģentūras* un *Eiropas attīstības fondi*. Turpmāk sniegti piemēri no rezolūcijas par budžeta izpildes apstiprināšanu.

- Mūsu ziņojums par ES militāro mobilitāti[31]: Parlaments aicināja Komisiju turpināt centienus uzlabot ES aizsardzības izdevumu pārredzamību visos attiecīgajos instrumentos, regulāri sniegt budžeta izpildes apstiprinātājiestādei konsolidētus ziņojumus par budžeta izpildi un visu ar aizsardzību saistīto izdevumu sniegumu un sistemātiskāk veikt turpmākos pasākumus un ziņot Parlamentam.

- Mūsu ziņojums par ES finansējumu meža ugunsgrēku problēmas risināšanai[32]: Parlaments aicināja Komisiju uzlabot ar meža ugunsgrēkiem saistīto izdevumu apkopošanu un stiprināt preventīvo pasākumu rezultātu un ilgtermiņa ilgtspējas uzraudzību.

- Mūsu ziņojums par ES tirdzniecības atbalstu vismazāk attīstītajām valstīm[33]: Parlaments aicināja Komisiju novērst tirdzniecības atbalsta finansējuma samazināšanos vismazāk attīstītajām valstīm, nekavējoties veikt plānoto 2026. gada analīzi un ierosināt korektīvus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tirdzniecības atbalsta resursu palīdzībā prioritāte tiek piešķirta valstīm, kurām tas visvairāk nepieciešams.

---

[30] Īpašie ziņojumi 04/2025, 11/2025, 16/2025, 17/2025, 18/2025, 20/2025, 21/2025, 22/2025, 24/2025 un 26/2025.

[31] Īpašais ziņojums 04/2025.

[32] Īpašais ziņojums 16/2025.

[33] Īpašais ziņojums 17/2025.

- Mūsu ziņojums par ES budžeta elastību[34]: Parlaments ieteica Komisijai turpmākajos DFS priekšlikumos iekļaut visaptverošu analīzi par vajadzībām, riskiem un spēju reaģēt uz krīzi. Tas nodrošinās, ka *elastības instrumenti* ir pietiekami pamatoti, pienācīgi finansēti un spēj risināt neparedzētus notikumus un ka tie netiks pāragri izsmelti.

- Mūsu ziņojums par Komisijas atbalstu bada izskaušanai Subsahāras Āfrikā[35]: Parlaments aicināja Komisiju stiprināt izmaksu analīzi, iepirkuma plānošanu un uz vajadzībām balstītu īstenošanu.

Eiropas Savienības Padome

3.39. Līdz 2026. gada 5. maijam Padome bija sagatavojusi secinājumus par 12[36] no mūsu 26 ziņojumiem, kas publicēti 2025. gadā. Kopumā secinājumi pauda atbalstu mūsu ieteikumiem, un tajos bija iekļautas papildu piezīmes, no kurām dažas ir sīkāk izklāstītas turpmāk.

- Mūsu ziņojums[37] par **kohēzijas rīcību bēgļu atbalstam Eiropā**: Padome aicināja Komisiju nodrošināt, ka ir ieviesta piemērota uzraudzības sistēma, kas palīdzētu tai sagatavot jaunus ar krīzi saistītus pasākumus vai grozījumus, lai būtu pieejami dati, kas vajadzīgi šādu pasākumu *efektivitātes* novērtēšanai.

- Mūsu ziņojums[38] par **mikroshēmu nozari**: Padome aicināja Komisiju veikt stratēģijas realitātes pārbaudi, lai novērtētu, vai veiktās darbības atbilst noteiktajiem mērķrādītājiem, darītu šo novērtējumu zināmu gan dalībvalstīm, gan ieinteresētajām personām, sadarbībā ar dalībvalstīm ātri apzinātu korektīvo pasākumu iespējas, vienlaikus turpinot stratēģijas īstenošanu, un paātrinātu sagatavošanas darbu, lai nākotnē pārskatītu Mikroshēmu aktu.

- Mūsu ziņojums[39] par **finanšu korekcijām kohēzijas politikā**: Padome aicināja Komisiju uzlabot veidu, kādā par korekcijām ziņo kohēzijas politikas *gada darbības pārskatos* un *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā* atbilstīgi mūsu ieteiktajam.

---

[34] Īpašais ziņojums 18/2025.

[35] Īpašais ziņojums 20/2025.

[36] Īpašie ziņojumi 05/2025, 07/2025, 09/2025, 10/2025, 11/2025, 12/2025, 13/2025, 15/2025, 16/2025, 21/2025, 22/2025 un 24/2025.

[37] Īpašais ziņojums 05/2025.

[38] Īpašais ziņojums 12/2025.

[39] Īpašais ziņojums 22/2025.

2. daļa. Daudzgadu finanšu shēmas 2. kategorijas programmu sniegums

Ievads

3.40. Mēs pārbaudām Komisijas ziņojumus par sniegumu un katru gadu pievēršamies konkrētai jomai. Šogad mēs apskatījām pieejamo snieguma informāciju par 2. izdevumu kategoriju "Kohēzija, noturība un vērtības", kas tika izklāstīta 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojuma *programmu snieguma pārskatos*.

3.41. Kohēzijas politika ir ES galvenā investīciju politika, un tā ir vērsta uz visiem ES reģioniem un pilsētām, lai atbalstītu darbvietu izveidi, darījumdarbības konkurētspēju, ekonomikas izaugsmi, *ilgtspējīgu attīstību* un uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Vispārējais mērķis ir mazināt atšķirības un stiprināt kohēziju visā ES, atbalstot investīcijas ar konkrētu valsts vai reģionālo programmu starpniecību. Lai sasniegtu šos mērķus un risinātu dažādās attīstības vajadzības visos ES reģionos, 2021.–2027. gada periodā gandrīz trešdaļa no kopējā ES budžeta tika atvēlēta kohēzijas politikai.

3.42. Galvenie fondi, ko finansē no ES budžeta izdevumu kategorijā "Kohēzija, noturība un vērtības", ir:

- *Eiropas Reģionālās attīstības fonds* (ERAF): investīcijas visu ES reģionu un pilsētu sociālajā un ekonomiskajā attīstībā;
- *Kohēzijas fonds* (KF): investīcijas vides un transporta jomā mazāk pārtikušās ES valstīs;
- *Eiropas Sociālais fonds Plus* (ESF+): atbalsts darbavietām un taisnīgas un sociāli iekļaujošas sabiedrības izveidei ES valstīs;
- programma "*Erasmus+*": atbalsts mobilitātei un sadarbībai izglītības, mācību, jaunatnes un sporta jomās Eiropā un ārpus tās.

3.43. Izdevumu kategorijai "Kohēzija, noturība un vērtības" sākotnējais DFS piešķīrums bija 378 miljardi EUR 2018. gada cenās, no kā divas trešdaļas kopā bija piešķirtas ERAF (200 miljardi EUR) un KF (43 miljardi EUR) (***3.8. attēls)***. ESF+, ERAF un KF Komisija un dalībvalstis īsteno *dalītā pārvaldībā*, savukārt programmu "*Erasmus+*" galvenokārt īsteno *netiešā pārvaldībā* ar valstu aģentūru starpniecību. Mūsu gada pārskata ***6. nodaļā*** ir izklāstīti mūsu konstatējumi par šīs DFS kategorijas izdevumu *pareizību*.

3.8. attēls. 2021.–2027. gada DFS 2. kategorija

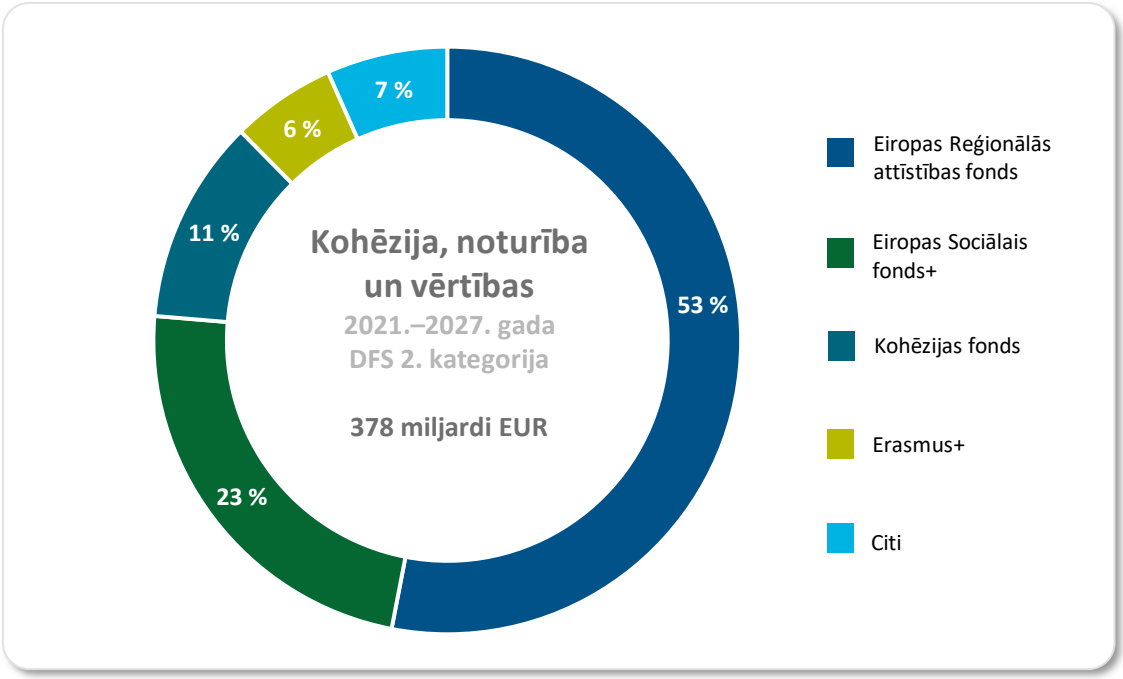

Avots: Eiropas Komisija, *Multiannual Financial Framework 2021.–2027. (in commitments) – 2018 prices*.

Revīzijas tvērums un pieeja

3.44. Mēs analizējām Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojumu, kas ir Komisijas augsta līmeņa ikgadējs snieguma ziņojums par ES budžetu. Pārbaudījām, vai Komisijas sistēma ziņošanai par sniegumu ir pareizi piemērota programmu snieguma pārskatos attiecībā uz DFS 2. izdevumu kategoriju 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā. Mēs ņēmām vērā savu iepriekšējo revīzijas darbu un pārbaudījām, kā rādītāji tika izmantoti, lai ziņotu par sniegumu. Attiecībā uz visām četrām izlasē iekļautajām programmām (ERAF, KF, ESF+ – un tā priekšteci ESF – un *Erasmus+*) mēs pārbaudījām snieguma informācijas ticamību, tostarp programmu snieguma pārskatos paziņotos rādītājus, un to, vai tie bija izstrādāti saskaņā ar *SMART* principu, kas nozīmē, ka tie bija "konkrēti", "izmērāmi", "sasniedzami", "atbilstoši" un "ar konkrētu termiņu". ESF+ ir savs programmu snieguma pārskats (tāpat kā tā priekštecim ESF), savukārt par ERAF un KF ziņo kopā reģionālās politikas programmu snieguma pārskatā. Mēs vērtējām arī vispārējo progresu, ko mēra ar rādītājiem.

Ziņojumi par sniegumu 2. izdevumu kategorijā atbilda Komisijas norādījumiem

3.45. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā izmantotā ziņošanas sistēma saglabājās stabila, un to papildināja Komisijas Korporatīvās pārvaldības padomes sniegtie norādījumi. Mūsu pārbaudītie programmu snieguma pārskati atbilda šiem norādījumiem.

3.46. Budžeta rādītāji, kas paziņoti atlasīto programmu snieguma pārskatos, tika iegūti no Komisijas grāmatvedības sistēmas. Par 2024. gadu ziņotajās saistībās un maksājumos mēs nekonstatējām būtiskas kļūdas.

3.47. Budžeta ģenerāldirektorāts pārbaudīja gada pārvaldības un snieguma ziņojumā iekļauto datu kvalitāti. Mēs konstatējām, ka lielākā daļa kvantitatīvo atsauču uz programmām, ko pārbaudījām 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā, bija balstītas uz attiecīgiem apliecinošiem pierādījumiem.

3.48. Neraugoties uz ziņošanas norādījumiem, kas programmu snieguma pārskatu *galveno snieguma rādītāju* (GSR) tabulā ļauj ziņot par līdz pat deviņiem rādītājiem, mēs konstatējām, ka attiecībā uz 2014.–2020. gada ESF tika norādīti tikai trīs rādītāji, kas bija novērtēti kā "sasniegti", bet pārējie divi rādītāji tabulā netika iekļauti – viens bija novērtēts kā "sasniegts", un otrs bija novērtēts ar atzīmi "mērena virzība". Līdzīgi arī atlasītie deviņi rādītāji reģionālās politikas programmu snieguma pārskatā par 2014.–2020. gada periodu neietver visas novērtējuma kategorijas, piemēram, "jāpievērš uzmanība".

3.49. Atlasīto programmu snieguma pārskatu iedaļā "Konkrēti sasniegumu piemēri" iekļautās informācijas analīze liecināja, ka attiecībā uz ESF+ programmu paziņotie skaitļi apkopoja programmas faktiskos sasniegumus. Turpretī attiecībā uz ERAF un KF paziņotā informācija attiecās uz vērtībām projektos, kuri atlasīti atbalstam un pašlaik tiek īstenoti, nevis tikai uz galīgajiem tiešajiem rezultātiem, kas sasniegti projektu beigās, un tāpēc to nevajadzētu uzrādīt kā konkrētus sasniegumus. Turklāt konstatējām, ka 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā par programmu "*Erasmus+*" iekļautajos programmu snieguma pārskatos galvenokārt ir norādīti 2023. gada sasniegumi, tāpēc tie attiecīgajā pārskata periodā ir mazāk nozīmīgi.

2021.–2027. gada snieguma satvars uzlaboja koprezultātu uzraudzību, taču ne ietekmes uzraudzību

2021.–2027. gada satvarā ir vairāk koprezultātu rādītāju nekā iepriekš, taču lielākajā daļā programmu joprojām trūkst ietekmes rādītāju

3.50. Kopumā uzskatām, ka galvenie snieguma rādītāji atlasītajos programmu snieguma pārskatos par abiem plānošanas periodiem (2014.–2020. gads un 2021.–2027. gads) lielākoties tika noteikti saskaņā ar *SMART* principu. Tomēr 2014.–2020. gada periodā ERAF un KF izmantotie GSR nepietiekami ņēma vērā koprezultātus, savukārt ESF gadījumā – ietekmi.

3.51. Attiecībā uz 2021.–2027. gada periodu regulās iekļautie rādītāji bija līdzsvaroti un aptvēra tiešos rezultātus un koprezultātus; savukārt programmas *Erasmus+* gadījumā – arī ietekmi. 2021.–2027. gada regulās par ERAF un KF, kā arī par ESF+ nebija noteikti ietekmes rādītāji (***3.1. tabula***), kas palīdzētu novērtēt ES izdevumu ilgtermiņa sniegumu.

3.1. tabula. Snieguma rādītāju veidi

Programma	Ieguldījums	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	Kopā
2014.–2020. g. (*)					
ERAF un KF	0	58	0	0	58
ESF	0	22	9	0	31
Kopā	**0**	**80**	**9**	**0**	**89**
2021.–2027. g. (**)					
ERAF un KF	0	23	21	0	44
ESF+	0	16	9	0	25
Erasmus+	3	37	14	6	60
Kopā	**3**	**76**	**34**	**6**	**129**

(*) Pamatojoties uz programmu regulām.
(**) Pamatojoties uz 2026. gada budžeta projektam pievienotajām snieguma datu tabulām.

Avots: ERP.

3.52. No ietekmes rādītāju trūkuma izrietošie ierobežojumi ir atzīti arī dažos programmu novērtējumos. Piemēram, Komisijas ietekmes novērtējumā[40] par ERAF un KF bija minēta nepieciešamība veikt uzlabojumus 2021.–2027. gadā salīdzinājumā ar 2014.–2020. gadu, piemēram, "paplašinot kopējo rādītāju kopumu – tiešo rezultātu rādītājus papildinot ar koprezultātu un ietekmes rādītājiem".

3.53. Saskaņā ar ESF+ dalītās pārvaldības daļas kopējo rādītāju rīkkopu ietekmes rādītāju izmantošana uzraudzības nolūkos nav ieteicama un ietekme būtu jānovērtē izvērtējumos. Rīkkopas pieeja tika pamatota ar grūtībām, ar kurām nācās saskarties, vācot pamatotus un savlaicīgus datus par ietekmes rādītājiem un pierādot cēloņsakarību.

[40] Ietekmes novērtējums par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (SWD(2018) 282), 2018. gada 29. maijs, 73. lpp.

3.54. Atzinumā 10/2026 par Komisijas tiesību akta priekšlikumu par snieguma satvaru DFS laikposmam pēc 2027. gada mēs konstatējām, ka tajā nebija iekļauti ietekmes rādītāji, lai gan *labāka regulējuma* pamatnostādnēs tie bija skaidri minēti. Uzskatām, ka ietekmes rādītāji ir vajadzīgi uzraudzībai un tam, lai atvieglotu turpmāku novērtēšanu. Turklāt kohēzijas politikas programmu vidusposma novērtējumā[41] tika secināts, ka to uzraudzības sistēma salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir uzlabojusies, taču "varētu vēl vairāk uzlabot datu pieejamību un konsekvenci, lai labāk apmierinātu izvērtēšanas vajadzības un varētu labāk novērtēt atbalstu saņēmušo projektu ietekmi".

Paziņoto datu izsekojamība kopumā ir laba

3.55. Mēs pārbaudījām programmu snieguma pārskatos norādītās vērtības katram no GSR. Attiecībā uz dalītās pārvaldības fondiem mēs pārbaudījām datus no astoņām dalībvalstīm par ERAF un KF un no četrām dalībvalstīm – par ESF+. Kopumā konstatējām, ka atlasīto GSR pamatā esošie dati bija vispārēji pieejami un vērtības principā bija izsekojamas.

3.56. Programmai "*Erasmus+*" atlasīto rādītāju pamatā esošie apliecinošie pierādījumi bija vispārēji pieejami. Tomēr attiecībā uz GSR "Dalībnieku skaits virtuālās mācīšanās aktivitātēs" mēs novērojām, ka paziņotie rezultāti bija balstīti uz paredzamajiem skaitļiem, nevis faktiskajiem, un tas neatbilst norādījumiem par gada pārvaldības un snieguma ziņojumu. Šā iemesla dēļ šim rādītājam tika paziņots pārāk liels skaits.

3.57. Programmas "*Erasmus+*" starpposma novērtējumā[42] tika norādīts uz svarīgiem uzraudzības sistēmas uzlabojumiem salīdzinājumā ar iepriekšējo programmu, piemēram, uz jaunu rādītāju ieviešanu nolūkā uzlabot snieguma izsekošanu un programmas ietekmi un samazināt konkrēto mērķu skaitu. Tomēr tajā arī vērsta uzmanību uz to, ka par dažiem rādītājiem uzraudzības dati nebija pietiekami, lai kvantitatīvi noteiktu cēloņsakarību starp programmas "*Erasmus+*" darbībām un to iznākumu.

---

[41] Vidusposma novērtējums par 2021.–2027. gada kohēzijas politikas programmām, ko finansē no Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Kohēzijas fonda un *Taisnīgas pārkārtošanās fonda* (SWD(2025) 299), 75. lpp.

[42] Programmas "*Erasmus+*" starpposma novērtējums par 2021.–2027. gadu un programmas "*Erasmus+*" galīgais novērtējums par 2014.–2020. gadu (SWD(2025) 186).

Rādītāji liecina, ka sniegums dažādās programmās atšķirās: mūsu novērtējums bija sliktāks par Komisijas novērtējumu

Mūsu novērtējums par progresu virzībā uz rādītāju mērķrādītāju sasniegšanu ir mazāk pozitīvs nekā Komisijas novērtējums

3.58. Abos DFS periodos Komisijas novērtēšanas metodika saglabājās nemainīga. Progresu GSR mērķrādītāju sasniegšanā var novērtēt ar vienu no šādiem vērtējumiem: "sasniegts", "pietiekama virzība", "mērena virzība", "jāpievērš uzmanība" vai "nav datu". Komisija šo novērtēšanas metodiku piemēro snieguma datu tabulām, kas pievienotas gan budžeta projektam, gan gada pārvaldības un snieguma ziņojumam.

3.59. Mēs konstatējām, ka par 2021.–2027. gada ERAF un KF programmām bija norādīti tikai starpposma atskaites punkti 2024. gadam, kā prasa regula[43]. Gada atskaites punktu trūkums kavē iespēju veikt rādītāja progresa ikgadējo novērtējumu virzībā uz 2029. gada mērķrādītāju. Bez šiem atskaites punktiem programmu vadītājiem un ieinteresētajām personām nav savlaicīgas atgriezeniskās saites par progresu, tāpēc tiem ir grūtāk pielāgot savas stratēģijas.

3.60. Attiecībā uz ESF+ 13 (52 %) no 25 rādītājiem bija noteikti starpposma atskaites punkti, savukārt programmai "*Erasmus+*" tie bija vēl regulārāki, jo starpposma atskaites punkti bija noteikti katram gadam, līdz ar to progresa izsekošana bija detalizētāka. Jautājums par snieguma datu tabulās programmām noteikto gada atskaites punktu biežumu jau tika aplūkots mūsu 2024. gada pārskatā[44].

3.61. Mēs arī konstatējām, ka dažiem rādītājiem nebija mērķvērtību. Piemēram, ESF+ ietvaros 5 (20 %) no 25 rādītājiem, kas saistīti ar mērķi "sociālā iekļaušana, tostarp ieguldījuma sniegšana nabadzības izskaušanā un veselības aprūpē", nebija mērķvērtību.

---

[43] Regula (ES) 2021/1060, 16. pants.

[44] 2024. gada pārskats, 3. nodaļa, 3.2. ieteikums.

3.62. Mēs analizējām Komisijas novērtējumu par progresu, kas paziņots mūsu izlasē iekļautajos 2024. gada programmu snieguma pārskatos par abiem periodiem, un piemērojām metodiku, kas līdzīga tai, kura aprakstīta mūsu 2019. gada pārskata par ES budžeta sniegumu pielikumā. 19 % gadījumu (38 no 196) mūsu snieguma novērtējums atšķīrās no Komisijas novērtējuma (***3.9. attēls***). Mūsu novērtējuma detalizēta analīze par katru programmas mērķi ir ietverta ***3.3. pielikumā***. Vairākumā gadījumu mēs uzskatījām, ka novērtējums ir pārvērtēts. Zināmā mērā to varētu skaidrot ar to, ka Komisijas novērtējumā ir ietverti nepabeigtie projekti, kas paziņotajos skaitļos vēl nav redzami.

3.9. attēls. Snieguma rādītāju novērtējums – Komisija un ERP

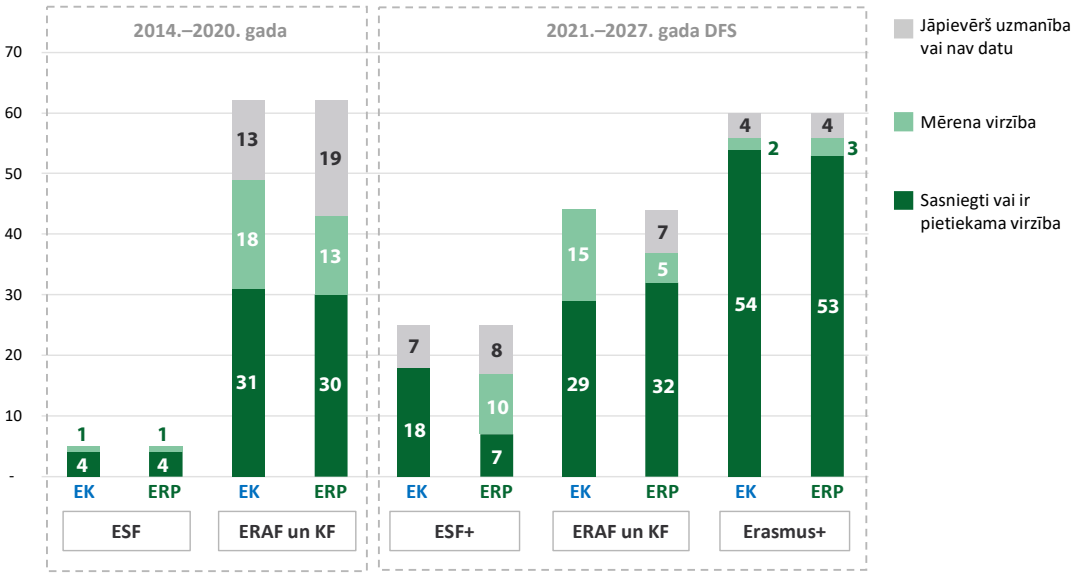

EK	Eiropas Komisija
ERP	Eiropas Revīzijas palāta
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
KF	Kohēzijas fonds
ESF+	Eiropas Sociālais fonds Plus

Avots: ERP.

3.63. ***3.1. izcēlumā*** ir sniegti divi 2014.–2020. gada ERAF un KF programmu piemēri, kad uzskatām, ka Komisijas novērtējums par progresu neatbilda programmu snieguma pārskatos paziņotajiem sasniegtajiem rezultātiem. Attiecībā uz pieciem rādītājiem, kas iekļauti ESF 2014.–2020. gada programmu snieguma pārskatā, mūsu novērtējums atbilda Komisijas novērtējumam.

3.1. izcēlums

Piemērs optimistiskiem snieguma rādītāju novērtējumiem

2014.–2020. g. ERAF

Rādītājs/apakšrādītājs	Bāzes vērtība	Progress	Mērķrādītājs	Rezultāti, 31.12.2022.	Komisijas veiktais novērtējums
Atkritumu pārstrādes jaudas pieaugums	0	31 %	1 424 815	436 056	Mērena virzība

Avots: reģionālās politikas programmu snieguma pārskats, 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojums.

2014.–2020. g. KF

Rādītājs/apakšrādītājs	Bāzes vērtība	Progress	Mērķrādītājs	Rezultāti, 31.12.2022.	Komisijas novērtējums
Uzlaboto notekūdeņu attīrīšanas sistēmu apkalpoto iedzīvotāju skaita pieaugums	0	37 %	9 843 012	3 670 236	Mērena virzība

Avots: reģionālās politikas programmu snieguma pārskats, 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojums.

Šajos gadījumos Komisijas novērtējums ir balstīts uz mērķrādītāju sasniegšanas prognozēm (faktiskie rezultāti plus nākotnes rezultāti atbilstīgi parakstītajiem nolīgumiem). Nevienā gadījumā "mērena virzība" nešķiet reālistisks novērtējums, jo paziņotie rezultāti ir iegūti 2022. gada beigās un vēl ir jāziņo tikai par vienu gadu, proti, 2023. gadu. Pamatojoties uz esošo informāciju, piesardzīgāks šo divu rādītāju novērtējums būtu "jāpievērš uzmanība", jo būtu pamatoti sagaidīt, ka rādītāji varētu nesasniegt savus mērķrādītājus.

3.64. 2021.–2027. gada periodā papildus faktiskajiem rezultātiem ESF+ programmu snieguma pārskati, kā arī ERAF un KF programmu snieguma pārskati tika papildināti ar GSR vērtībām, kas attiecas uz parakstītajiem *dotāciju* nolīgumiem, kuri vēl nebija īstenoti. Šī pieeja ļauj vispusīgāk novērtēt rādītājus, jo tiek ņemti vērā gaidāmie sasniegumi. Tomēr pašreizējā DFS mēs konstatējām rādītājus, kuru progresu Komisija, mūsuprāt, novērtējusi pārāk optimistiski salīdzinājumā ar sasniegtajiem rezultātiem neatkarīgi no tā, vai tika izmantotas faktiskās vai atlasītās vērtības. ***3.2. izcēlumā*** sniegti divi piemēri.

3.2. izcēlums

Piemērs optimistiskiem snieguma rādītāju novērtējumiem

2021.–2027. g. ERAF un KF

Rādītājs/apakšrādītājs	Progress	Mērķrādītājs	Rezultāti 31.12.2024.	Komisijas veiktais novērtējums
12.1. Zaļās infrastruktūras platība	Faktiskais rezultāts: 0,41 % Atlasītās darbības: 5,31 %	249 669	Faktiskais rezultāts: 1023 Atlasītās darbības: 13 247	Mērena virzība

Avots: reģionālās politikas programmu snieguma pārskats, 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojums.

ESF+

Rādītājs/apakšrādītājs	Progress	Mērķrādītājs	Rezultāti 31.12.2024.	Komisijas veiktais novērtējums
3.4. Kopējais sasniegto dalībnieku skaits darbībās, kas veicina nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto personu sociālo integrāciju	3 %	135 800 000	3 420 000	Pietiekama virzība

Avots: ESF+ programmu snieguma pārskats, 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojums.

2024. gada beigās, pat norādot progresu, pamatojoties uz parakstītajiem nolīgumiem (ko Komisija dēvē par "atlasītajām darbībām") ERAF attiecības aprēķināšanai, tas atlasīto (neīstenoto) darbību līmenī 5 % apmērā saskaņā ar mūsu novērtējumu neliecina par mērenu virzību, bet drīzāk prasa vērtējumu "jāpievērš uzmanība" (lai skaidrotu lēnā progresa iemeslus).

ESF+ programmu snieguma pārskatā bija uzrādīti faktiskie rezultāti. Bez papildu informācijas par potenciālo projektu plūsmu, izņemot snieguma datu tabulā ietvertās norādes, ka "īstenošana 2024. gadā paātrinājās", vērtējums "pietiekama virzība" attiecībā uz 3 % progresu pēc četriem īstenošanas gadiem šķiet nepamatots.

3.65. Programmas "*Erasmus+*" gadījumā mēs kopumā piekrītam visiem Komisijas GSR novērtējumiem.

Pašreizējie programmu rādītāji līdz šim uzrāda labāku sniegumu nekā iepriekšējā DFS, izņemot attiecībā uz ESF+

3.66. GSR sniedz noderīgu informāciju par progresu un mērķu sasniegšanu. Tomēr to, cik lielā mērā finansētās darbības ir risinājušas vajadzības ES līmenī, nevar novērtēt, pamatojoties tikai uz to, vai ir sasniegti rādītājiem noteiktie mērķrādītāji; šādā nolūkā Komisijai ir jāveic novērtējums, tiklīdz programma ir īstenota. Turpmākajos punktos ir izklāstīts atlasīto programmu vispārējais sniegums, pamatojoties uz mūsu novērtējumu par informāciju, kas sniegta 2026. gada budžeta projekta snieguma datu tabulās. Dažos gadījumos tas atšķiras no Komisijas minētā progresa (***3.62***. punkts).

2014.–2020. gada periods

3.67. ERAF un KF snieguma datu tabulās bija ziņots par 62 rādītājiem un apakšrādītājiem, kas attiecās uz 11 konkrētajiem mērķiem/kategorijām. Saskaņā ar mūsu novērtējumu (***3.9. attēls***) attiecībā uz 30 (48 %) no 62 paziņotajiem rādītājiem mērķrādītājs bija sasniegts vai virzība uz tā sasniegšanu bija pietiekama, savukārt novērtējuma pamatošanai par deviņiem no tiem nebija pieejami dati. Šie deviņi rādītāji bija ietekmes rādītāji, kurus nākamajā pārskata periodā vairs neizmantos (***3.50***. punkts). Mēs uzskatām, ka, ņemot vērā 2024. gada programmu snieguma pārskatos paziņotos rādītājus, reģionālās politikas programmu mērķrādītāji bija sasniegti tikai daļēji, jo gandrīz pusi rādītāju tādiem mērķiem kā "saglabāt un aizsargāt vidi (..)" un "veicināt ilgtspējīgu transportu (..)" mēs novērtējām ar "mērena virzība" vai "jāpievērš uzmanība" (***3.3. pielikums***).

3.68. 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojums tika sagatavots 2025. gada sākumā, izmantojot 2022. gada datus, kas tolaik bija visaktuālākā informācija. Uzskatām, ka tas radīja situāciju, kad starp publicēšanas datumu un publicēto datu paziņošanas datumu ir ievērojama atšķirība (***3.10. attēls***).

3.10. attēls. Galvenie datumi 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā pārskata periodā

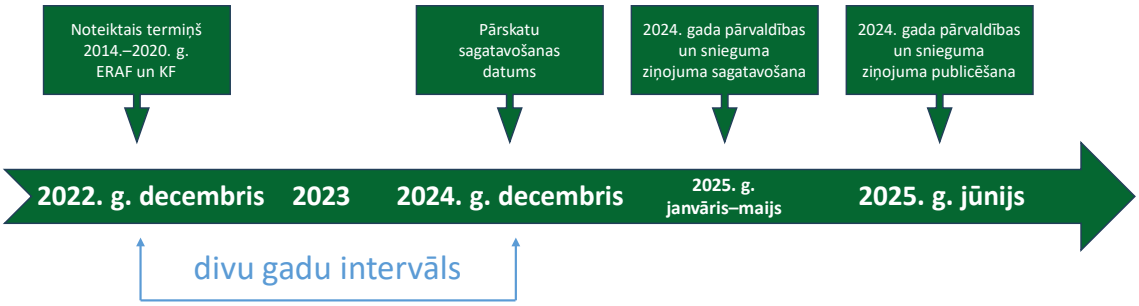

Avots: ERP.

3.69. 2026. gada budžeta projektam pievienotajās ESF programmas snieguma datu tabulās bija pieci tūlītējo *rezultātu rādītāji* no Regulā noteiktajiem četrpadsmit. Mūsu novērtējums (***3.9. attēls***) atbilst Komisijas novērtējumam. Pamatojoties uz paziņotajiem rādītājiem, mēs uzskatām, ka programma ir sasniegusi savus mērķus (***3.3. pielikums***).

2021.–2027. gada periods

3.70. Snieguma datu tabulās bija iekļauti 44 rādītāji par ERAF un KF programmām, un tie bija saistīti ar 20 konkrētajiem mērķiem. Saskaņā ar mūsu novērtējumu (***3.9. attēls***) un pamatojoties uz paziņotajiem gaidāmajiem rezultātiem, 32 (73 %) no 44 paziņotajiem rādītājiem liecināja, ka virzība uz mērķrādītāja sasniegšanu ir pietiekama. Tāpēc uzskatām, ka kopumā programmas ir uz pareizā ceļa, lai sasniegtu lielāko daļu savu mērķu (***3.3. pielikums***). Mēs arī atzīmējam, ka vidusposma novērtējums[45] kopumā bija pozitīvs, jo "novērtētie līdzekļi ir labi piemēroti reģionālo atšķirību novēršanai", un ka īstenošana "2024. gada pirmajā pusē ievērojami paātrinājās, tuvojoties 2014.–2020. gada tendencei".

3.71. Attiecībā uz 2021.–2027. gada ERAF un KF visiem snieguma datu tabulās paziņotajiem rādītājiem ir pievienots tāds pats vispārīgs tendences skaidrojums: "Ir pāragri komentēt kohēzijas politikai noteiktos mērķrādītājus. Tomēr šajā īstenošanas cikla posmā nav iemesla domāt, ka mērķrādītāji netiks sasniegti." Ņemot vērā to, ka tuvojas īstenošanas perioda vidus (programmā jāziņo par deviņiem gadiem, un šis ir ceturtais gads), gada atskaites punktu trūkums ietekmē iespējas objektīvi novērtēt progresu un laikus veikt korektīvus pasākumus (***3.59***. punkts).

3.72. ESF+ programmu snieguma datu tabulās bija iekļauti 25 rādītāji četrās plašās politikas jomās (***3.3. pielikums***). Atšķirībā no reģionālās politikas rādītājiem par šiem rādītājiem tiek paziņoti faktiskie rezultāti, nevis atlasīto darbību gaidāmie rezultāti. Šajā saistībā mūsu 2024. gada pārskatā bija iekļauts ieteikums par tāda novērtējuma pamatojumu, kas balstīts uz neapstiprinātiem datiem (3.3. ieteikums). Saskaņā ar mūsu novērtējumu (***3.9. attēls***) tikai 7 (35 %) no 20 paziņotajiem rādītājiem ar mērķrādītājiem liecināja, ka virzība uz mērķrādītāja sasniegšanu ir pietiekama. Mūsu veiktais rādītāju novērtējums parāda, ka programma līdz šim ir tikai daļēji sasniegusi savus mērķrādītājus, un mērķa "nodarbinātība un sociālā inovācija" sasniegšanā vērojama vislielākā virzība, bet "sociālā iekļaušana" – vismazākā.

[45] SWD(2025) 299.

3.73. Programmas "*Erasmus+*" snieguma datu tabulās bija iekļauti 60 rādītāji trim konkrētajiem mērķiem (***3.3. pielikums***). Mūsu novērtējums (***3.9. attēls***) ir līdzīgs Komisijas novērtējumam. 53 (88 %) no 60 paziņotajiem rādītājiem liecināja, ka virzība uz mērķrādītāja sasniegšanu bija pietiekama vai tas jau bija sasniegts. Šo novērtējumu apstiprina starpposma izvērtējums.

3.74. Tomēr programmas "*Erasmus+*" gadījumā 21 rādītājs (35 % no 60 rādītājiem) jau bija izpildīts, sasniedzot noteiktos mērķrādītājus jau pēc četriem īstenošanas gadiem, lai gan programmai bija paredzēts ilgt septiņus gadus. Tādēļ rodas šaubas par mērķrādītāju vērienīguma līmeni. Turklāt paziņotais sniegums, iespējams, ir novērtēts par zemu, jo par 10 rādītājiem (17 % no 60) nebija paziņoti 2024. gada dati, tādējādi atspoguļojot tikai sniegumu 2021.–2023. gada periodā, savukārt saistībā ar trim rādītājiem par visu pārskata periodu nebija paziņoti nekādi dati. Snieguma datu tabulās sniegtajos paskaidrojumos šāds informācijas trūkums bieži nav skaidrots.

Secinājumi un ieteikumi

3.75. Komisijas ziņošana par DFS 2. kategorijas sniegumu 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā atbilda korporatīvajiem norādījumiem (***3.45***.–***3.47***. punkts). Dažos gadījumos programmu snieguma rādītāju kopsavilkuma tabula radīja pārāk pozitīvu iespaidu, jo tika iekļauti vai nu tādu rādītāju piemēri, kas liecina tikai par labu virzību(***3.48***. punkts), vai arī informācija par sniegumu, kas saistīta ar notiekošiem projektiem, nevis galīgajiem rezultātiem (***3.49***. punkts).

3.76. Programmu snieguma pārskatos paziņotie snieguma rādītāji par abiem periodiem atbilda *SMART* principam (***3.50***. punkts). Lai gan snieguma satvarā DFS 2021.–2027. gadam ir vairāk koprezultātu rādītāju nekā iepriekšējā periodā, lielākajai daļai programmu joprojām trūkst ietekmes rādītāju. Mēs uzskatām, ka ietekmes rādītāju apzināšana plānošanas perioda sākumā atvieglo turpmāku uzraudzību un novērtēšanu (***3.53***. un ***3.54***. punkts). Turpretī laba prakse vērojama programmā "*Erasmus+*", jo ir norādīts pilnīgs tiešo rezultātu, koprezultāta un ietekmes rādītāju saraksts (***3.54***. punkts).

3.77. Kopumā paziņoto snieguma datu izsekojamība bija laba. Taču attiecībā uz vienu no programmai "*Erasmus+*" paziņotajiem rādītājiem novērojām, ka faktisko rezultātu vietā tika paziņoti paredzamie skaitļi, un tādēļ rezultāti tika pārvērtēti (***3.56***. punkts).

3.78. Komisijas metodika rādītāju progresa novērtēšanai virzībā uz mērķrādītāju sasniegšanu saglabājās tāda pati kā iepriekšējos gados, un tas nodrošināja vispārējā snieguma satvara stabilitāti (***3.58***. punkts). Mums bija atšķirīgs uzskats par panākto progresu 19 % no izlasē iekļauto programmu snieguma pārskatu rādītājiem (37 no 196). Attiecībā uz lielāko daļu no tiem mēs uzskatījām, ka rezultāti bija mazāk pozitīvi, nekā novērtējusi Komisija. Zināmā mērā to varētu skaidrot ar to, ka Komisijas novērtējumā ir ietverti nepabeigtie projekti un papildu apsvērumi, kas paziņotajos skaitļos vēl nav redzami (***3.62***.–***3.65***. punkts).

3.79. Attiecībā uz 2014.–2020. gada dalītās pārvaldības programmām, balstoties uz 2024. gada programmu snieguma pārskatiem, mēs uzskatījām, ka ERAF un KF tikai daļēji sasniedza savus mērķrādītājus (***3.67***. punkts). Turklāt atšķirība (***3.68***. punkts) starp pārskata gadu (2024. gads) un gadu, kurā dati tika paziņoti (2022. gads), neļāva sniegt atjauninātu vispārējo programmu novērtējumu. ESF sasniedza savus mērķrādītājus (***3.69***. punkts).

3.80. Attiecībā uz 2021.–2027. gada programmām un rādītājiem, par kuriem dati ir pieejami, ERAF un KF (***3.70***. punkts) un programma "*Erasmus+*" (***3.73***. punkts) virzās uz savu mērķrādītāju sasniegšanu, savukārt ESF+ (***3.72***. punkts) atpaliek, jo uzskatām, ka tikai 35 % rādītāju (7 no 20) virzība ir pietiekama.

3.81. Tomēr 2021.–2027. gada ERAF un KF snieguma rādītājiem nav gada atskaites punktu, un tas ietekmē starpposma progresa novērtējumu objektivitāti (***3.71***. punkts). Turklāt lielais to programmas "*Erasmus+*" rādītāju skaits, kuru mērķrādītāji jau bija sasniegti trīs gadus pirms galīgā atskaites punkta (***3.74***. punkts), liecina, ka saistītie mērķrādītāji, iespējams, nav bijuši pietiekami vērienīgi.

3.82. Pamatojoties uz saviem secinājumiem, mēs sniedzam turpmāk minētos ieteikumus.

3.1. ieteikums. Uzlabot ziņojumus par sniegumu

Iesakām Komisijai:

a) apzināt ietekmes rādītājus, lai veicinātu programmu ilgtermiņa snieguma novērtēšanu, ko pēc tam varētu izmantot *ex post* novērtējumiem attiecībā uz DFS 2021.–2027. gada periodu;

b) atjaunināt programmas "*Erasmus+*" mērķvērtības, pamatojoties uz pašreizējiem sasniegumiem un atlikušo īstenošanas periodu.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada pārvaldības un snieguma ziņojums.

3.2. ieteikums. Uzlabot kopsavilkumu, kurā izklāstīti programmas galvenie sasniegumi

Komisijai iesakām programmu snieguma pārskatos ievadsadaļā "Konkrēti sasniegumu piemēri" norādīt tikai faktiskos sasniegumus.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada pārvaldības un snieguma ziņojums.

Pielikumi

3.1. pielikums. ERP stratēģiskās jomas, kuras aptvertas 2025. gada īpašajos ziņojumos

 ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes	▪ ĪZ 09/2025: Sistēmas, ar kurām nodrošina ANM izdevumu atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem ▪ ĪZ 10/2025: Darba tirgus reformas nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos ▪ ĪZ 13/2025: Atveseļošanas un noturības mehānisma atbalsts digitālās pārkārtošanās īstenošanai ES dalībvalstīs ▪ ĪZ 18/2025: ES budžeta elastība ▪ ĪZ 21/2025: ANM atbalsts uzlabotai uzņēmējdarbības videi
 Konkurētspēja	▪ ĪZ 01/2025: Digitālie maksājumi Eiropas Savienībā ▪ ĪZ 03/2025: Nepamatota ģeogrāfiskā bloķēšana e-komercijā ▪ ĪZ 07/2025: Eiropas Stratēģisko investīciju fonds ▪ ĪZ 12/2025: ES stratēģija mikroshēmu jomā ▪ ĪZ 19/2025: Kritisks zāļu deficīts
 Noturība un Eiropas vērtības	▪ ĪZ 04/2025: ES militārā mobilitāte ▪ ĪZ 05/2025: kohēzijas rīcība bēgļu atbalstam Eiropā ▪ ĪZ 11/2025: NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamība ▪ ĪZ 15/2025: Attālināti pārvaldīta Eiropas Savienības humānā palīdzība ▪ ĪZ 17/2025: ES tirdzniecības atbalsts vismazāk attīstītajām valstīm ▪ ĪZ 26/2025: ES struktūras cīņā pret krāpšanu
 Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi	▪ ĪZ 02/2025: Pilsētu piesārņojums ES ▪ ĪZ 06/2025: ES darbības kuģu izraisītā jūras piesārņojuma novēršanai ▪ ĪZ 16/2025: ES finansējums meža ugunsgrēku problēmas risināšanai ▪ ĪZ 20/2025: Komisijas atbalsts bada izskaušanai Subsahāras Āfrikā ▪ ĪZ 23/2025: Municipālo atkritumu apsaimniekošana ▪ ĪZ 25/2025: *LIFE* stratēģiskie projekti
 Fiskālā politika un publiskās finanses	▪ ĪZ 08/2025: Ar pievienotās vērtības nodokli saistīta krāpšana attiecībā uz importu ▪ ĪZ 14/2025: Papildpensiju attīstīšana Eiropas Savienībā ▪ ĪZ 22/2025: Finanšu korekcijas kohēzijas politikas jomā ▪ ĪZ 24/2025: Finanšu instrumenti kohēzijas politikā

Avots: ERP.

3.2. pielikums. Piemēri agrīnai rīcībai, ko Komisija veikusi saistībā ar ERP 2025. gada īpašajos ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem

ES reakcija uz atveseļošanos pēc krīzes

Komisija 2025. gada jūnijā sniedza norādījumus dalībvalstīm par to, kā vēl vairāk racionalizēt *nacionālos atveseļošanas un noturības plānus* (NANP) ar mērķi nodrošināt, ka tiek sasniegti visi atskaites punkti un mērķrādītāji, kas jāīsteno līdz 2026. gada 31. augustam[46]. Turpmāk valsts un reģionālajos partnerības plānos, ko Komisija ierosinājusi 2028.–2034. gada DFS ietvaros, būtu jānodrošina cieša saikne starp ES finansējumu un konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem[47].

Komisija 2025. gada jūlijā publicēja priekšlikumu par 2028.–2034. gada DFS kopā ar tam pievienotu *dienestu darba dokumentu*. 2025. gada oktobrī tā pārskatīja un atjaunināja savas *budžeta grozījumu projektu* sagatavošanas procedūras[48].

Digitālā pārkārtošanās 2028.–2034. gada periodā bija minēta kā viens no konkrētajiem mērķiem priekšlikumā par Eiropas Fondu. Šo iniciatīvu finansēs arī no ierosinātā Eiropas Konkurētspējas fonda digitālās līderības politikas loga.

ES ekonomikas konkurētspējas palielināšana visu iedzīvotāju labā

Likumdevēji 2025. gada decembrī panāca provizorisku politisku vienošanos par farmācijas tiesību aktu kopumu un noslēdza sarunas. Turklāt Komisija pieņēma veselības tiesību aktu kopumu, tostarp Biotehnoloģijas aktu I, ar ko tika pārskatīti ES noteikumi par klīniskajiem izmēģinājumiem. Nodarbinātības un sociālās politikas, veselības un patērētāju tiesību aizsardzības padome apstiprināja Komisijas vispārējo pieeju Kritiski svarīgo zāļu aktam.

2026. gada februārī Komisija parakstīja pirmskomercializācijas iepirkuma nolīgumu, lai veicinātu nākamās paaudzes gripas vakcīnu[49] izstrādi.

---

[46] Īpašais ziņojums 10/2025 un 13/2025.

[47] Īpašais ziņojums 10/2025.

[48] Īpašais ziņojums 18/2025.

[49] Īpašais ziņojums 19/2025.

Noturība pret ES drošības apdraudējumiem un Eiropas vērtību – brīvības, demokrātijas un tiesiskuma – ievērošana

Komisija 2025. gada oktobrī papildus *REACT-EU* novērtējuma ziņojumam[50] publicēja 2014.–2020. gada plānošanas perioda *ex post* novērtējumus, kuros bija iekļautas iedaļas par krīzes instrumentiem, atsevišķs atbalsta pētījums, kurā galvenā uzmanība tika pievērsta reaģēšanai krīzes situācijās, valstu faktu lapas un gadījumu izpēte.

2025. gada novembrī Komisija nāca klajā ar priekšlikumu regulai, ar ko izveido pasākumu satvaru, lai atvieglotu militārā ekipējuma, preču un personāla transportēšanu visā ES, kā arī ar kopīgu paziņojumu par militāro mobilitāti[51].

Klimata pārmaiņas, vide un dabas resursi

2025. gada decembrī Komisija pieņēma paziņojumu par Eiropas pārejas uz aprites ekonomiku paātrināšanu, kāpinot plastmasas apritīgumu[52].

2025. gada jūnijā Komisija pieņēma Eiropas Okeāna paktu. 2026. gada martā tika pieņemta ES Jūrniecības industriālā stratēģija, ES ostu stratēģija[53] un Komisijas paziņojums par dabas ugunsgrēku riska integrētu pārvaldību[54].

[50] Īpašais ziņojums 05/2025.

[51] Īpašais ziņojums 04/2025.

[52] Īpašais ziņojums 23/2025.

[53] Īpašais ziņojums 06/2025.

[54] Īpašais ziņojums 16/2025.

Fiskālā politika un publiskās finanses

2025. gada jūlijā tika pieņemta Padomes Direktīva (ES) 2025/1539, ar ko groza Direktīvu 2006/112/EK. Ar to tika ieviesti pasākumi, kas nodrošinās PVN iekasēšanu par ES patērētājiem importētām precēm[55].

2025. gada novembrī Komisija ierosināja uzlabot sadarbību starp nodokļu iestādēm, *OLAF* un *EPPO*. Šā dokumenta sagatavošanas laikā priekšlikums grozīt Regulu (ES) 904/2010 tika apspriests Padomē[56].

2025. gada novembrī Komisija pieņēma arī pensiju paketi, kas izstrādāta papildpensiju palielināšanai. Tajā bija iekļauts ieteikums par pensiju izsekojamības sistēmām, Direktīvas par papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijām II pārskatīšana un priekšlikums grozīt Pan-Eiropas privāto pensiju produkta (PEPP) regulu, kā arī paziņojums par ES papildpensiju sektora jaudas palielināšanu nolūkā uzlabot pensijas ienākumus un piegādāt ilgtermiņa kapitālu ES ekonomikai[57].

[55] Īpašais ziņojums 08/2025.

[56] Īpašais ziņojums 08/2025.

[57] Īpašais ziņojums 14/2025.

3.3. pielikums. Snieguma rādītāju statuss 2024. gada 31. decembrī, pamatojoties uz ERP novērtējumu

2014.–2020. g. ERAF un KF

Investīciju prioritātes	Snieguma rādītāju novērtējums					Kopā
	Sasniegts	Pietiekama virzība	Mērena virzība	Jāpievērš uzmanība	Nav mērķrādītāja	
1. Nostiprināt pētniecību (..)	3	0	2	0	0	5
2. Uzlabot (..) komunikācijas tehnoloģiju pieejamību	0	0	1	0	0	1
3. Uzlabot MVU konkurētspēju	2	1	0	0	0	3
4. (..) Pāreja uz mazoglekļa ekonomiku	0	3	3	2	0	8
5. Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām (..)	1	2	0	1	0	4
6. Saglabāt un aizsargāt vidi (..)	1	2	2	3	0	8
7. Veicināt ilgtspējīgu transportu (..)	2	6	3	4	3	18
8. Veicināt ilgtspējīgu un kvalitatīvu nodarbinātību (..)	0	1	0	0	0	1
9. Veicināt sociālo iekļaušanu (..)	0	1	1	0	0	2
10. Ieguldīt izglītībā, apmācībā (..)	1	0	0	0	0	1
11. Samazināt atšķirības starp dažādo reģionu attīstības līmeņiem (..)	2	2	1	0	6	11
Kopā	**12**	**18**	**13**	**10**	**9**	**62**
	19 %	29 %	21 %	16 %	15 %	

Avots: ERP, pamatojoties uz 2026. gada budžeta snieguma datu tabulām.

2014.–2020. g. ESF

Plaša politikas joma	Snieguma rādītāju novērtējums			Kopā
	Sasniegts	Pietiekama virzība	Mērena virzība	
1. Veicināt ilgtspējīgu un kvalitatīvu nodarbinātību	0	1	0	1
2. Veicināt sociālo iekļaušanu (..)	0	0	1	1
3. Ieguldīt izglītībā, apmācībā (..)	1	0	0	1
4. Veicināt īpašu atbalstu jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu	2	0	0	2
Kopā	**3**	**1**	**1**	**5**
	60 %	20 %	20 %	

Avots: ERP, pamatojoties uz 2026. gada budžeta projekta snieguma datu tabulām.

2021.–2027. g. ERAF

Konkrētais mērķis	Snieguma rādītāju novērtējums			Kopā
	Pietiekama virzība	Mērena virzība	Jāpievērš uzmanība	
1. Uzlabot pētniecības un inovācijas spējas un progresīvo tehnoloģiju ieviešanu	3	0	0	3
2. Izmantot digitalizācijas sniegtās priekšrocības iedzīvotājiem, uzņēmumiem un valdībām	2	0	0	2
3. Kāpināt MVU izaugsmi un konkurētspēju	2	0	0	2
4. Attīstīt prasmes pārdomātai specializācijai, rūpniecības restrukturizācijai un uzņēmējdarbībai	2	0	0	2
5. Uzlabot digitālo savienojamību	2	0	0	2
6. Veicināt *energoefektivitātes* pasākumus un samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas	1	0	1	2
7. Veicināt atjaunīgo energoresursu enerģiju	2	0	0	2
8. Attīstīt viedas energosistēmas, tīklus un enerģijas akumulāciju ārpus *TEN-E*	1	0	1	2
9. Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām	2	0	0	2
10. Veicināt ilgtspējīgu ūdens resursu apsaimniekošanu	2	0	0	2
11. Veicināt pāreju uz aprites ekonomiku	0	1	1	2
12. Uzlabot dabas aizsardzību, bioloģisko daudzveidību un zaļo infrastruktūru, jo īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu	0	1	1	2
13. Veicināt ilgtspējīgu multimodālu mobilitāti pilsētās	1	1	0	2
14. Izveidot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, intelektisku, drošu un intermodālu *TEN-T*	4	0	0	4
15. Attīstīt un izvērst ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, intelektisku un intermodālu mobilitāti valsts, reģionālā un vietējā līmenī, tostarp uzlabotu piekļuvi *TEN-T* un pārrobežu mobilitāti	3	0	1	4
16. Uzlabot darba tirgu efektivitāti un piekļuvi kvalitatīvām darbvietām, attīstot sociālo inovāciju un infrastruktūru	0	1	1	2
17. Uzlabot piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, apmācības un mūžizglītības jomā, attīstot infrastruktūru	2	0	0	2
18. Palielināt marginalizētu kopienu, migrantu un nelabvēlīgā situācijā esošo grupu sociāli ekonomisko integrāciju, izmantojot integrētus pasākumus, tostarp mājokļu un sociālo pakalpojumu jomā.	0	1	1	2
19. Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei, tostarp primārajai aprūpei, attīstot infrastruktūru	2	0	0	2
20. Veicināt integrētu sociālo, ekonomisko un vides attīstību, kultūras mantojumu, tūrismu un drošību pilsētu teritorijās	1	0	0	1
Kopā	**32**	**5**	**7**	**44**
	73 %	11 %	16 %	

Avots: ERP, pamatojoties uz 2026. gada budžeta projekta snieguma datu tabulām.

2021.–2020. g. ESF+

Konkrētais mērķis	Snieguma rādītāju novērtējums				Kopā
	Pietiekama virzība	Mērena virzība	Jāpievērš uzmanība	Nav datu	
1. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	0	5	0	0	5
2. Izglītība	0	4	0	0	4
3. Sociālā iekļaušana, tostarp ieguldījuma sniegšana nabadzības izskaušanā un veselības aprūpē	2	1	3	5	11
4. Nodarbinātība un sociālā inovācija	5	0	0	0	5
Kopā	**7**	**10**	**3**	**5**	**25**
	28 %	40 %	12 %	20 %	

Avots: ERP, pamatojoties uz 2026. gada budžeta projekta snieguma datu tabulām.

Erasmus+

Konkrētais mērķis	Snieguma rādītāju novērtējums					Kopā
	Sasniegts	Pietiekama virzība	Mērena virzība	Jāpievērš uzmanība	Nav datu	
1. Veicināt personu un grupu *mācību mobilitāti*, kā arī sadarbību, kvalitāti, iekļaušanu un taisnīgumu, izcilību, radošumu un inovāciju organizāciju un politikas līmenī izglītības un apmācības jomā.	5	23	0	0	0	28
2. Veicināt neformālās un ikdienējās mācīšanās mobilitāti un aktīvu līdzdalību jauniešu vidū, kā arī sadarbību, kvalitāti, iekļaušanu, radošumu un inovāciju organizāciju un politikas līmenī jaunatnes jomā.	2	12	2	0	1	17
3. Veicināt sporta personāla mācību mobilitāti, kā arī sadarbību, kvalitāti, iekļaušanu, radošumu un inovāciju sporta organizāciju un sporta politikas līmenī.	1	10	1	1	2	15
Kopā	**8**	**45**	**3**	**1**	**3**	**60**
	13 %	75 %	5 %	2 %	5 %	

Avots: ERP, pamatojoties uz 2026. gada budžeta projekta snieguma datu tabulām.

4. nodaļa

Ieņēmumi

Saturs

	Punkts
Ievads	4.1.–4.7.
Īss apraksts	4.2.–4.4.
Revīzijas tvērums un pieeja	4.5.–4.7.
Darījumu pareizība	4.8.
Pārvaldības un kontroles sistēmu elementu pārbaude	4.9.–4.34.
Dalībvalstu kavēšanās un nepilnības nokavējuma procentu piemērošanā saistībā ar NKI atrunām	4.10.–4.16.
PVN sistēmas vienkāršošanas rezultātā ievērojami samazinājās spēkā esošo atrunu skaits	4.17.
Joprojām pastāv nepilnības valstu TPR pārvaldībā un uzskaitē	4.18.–4.24.
Dalībvalstu plastmasas dati pilnībā neatbilst ES noteikumiem, bet Komisija formulē attiecīgas atrunas	4.25.–4.27.
Lai gan ES Muitas dienesta izveide norit sekmīgi, joprojām pastāv riski ES muitas datu centra attīstībai	4.28.–4.30.
Dažas dalībvalstis novilcina pāreju uz digitālu un sadarbspējīgu ES muitas vidi	4.31.–4.34.
Gada darbības pārskati	4.35.–4.36.
Secinājums un ieteikumi	4.37.–4.41.
Secinājums	4.37.–4.39.
Ieteikumi	4.40.–4.41.

Pielikumi

4.1. pielikums. Spēkā esošo NKI atrunu, PVN atrunu, TPR neatrisināto jautājumu un plastmasas atrunu skaits katrā dalībvalstī 2025. gada 31. decembrī

4.2. pielikums. Iepriekšējā ieteikuma ieviešanas pārbaude

4.3. pielikums. Dalībvalstu PVN bāzes un tradicionālo pašu resursu pārbaudes process

4.4. pielikums. Iekasēto un vēl neiekasēto nodokļu TPR pārskatu sagatavošanas process un iekļaušana ES pārskatos un budžetā

Ievads

4.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi par ieņēmumiem, kas aptver četras dažādas *pašu resursu* kategorijas, citus ieņēmumus un summas, kuras aizņemtas, lai finansētu *NextGenerationEU* (*NGEU*) izdevumus. Ieņēmumu sadalījums 2025. gadā ir atspoguļots ***4.1. attēlā***.

4.1. attēls. Ieņēmumu sadalījums 2025. gadā (*)

(mljrd. EUR)

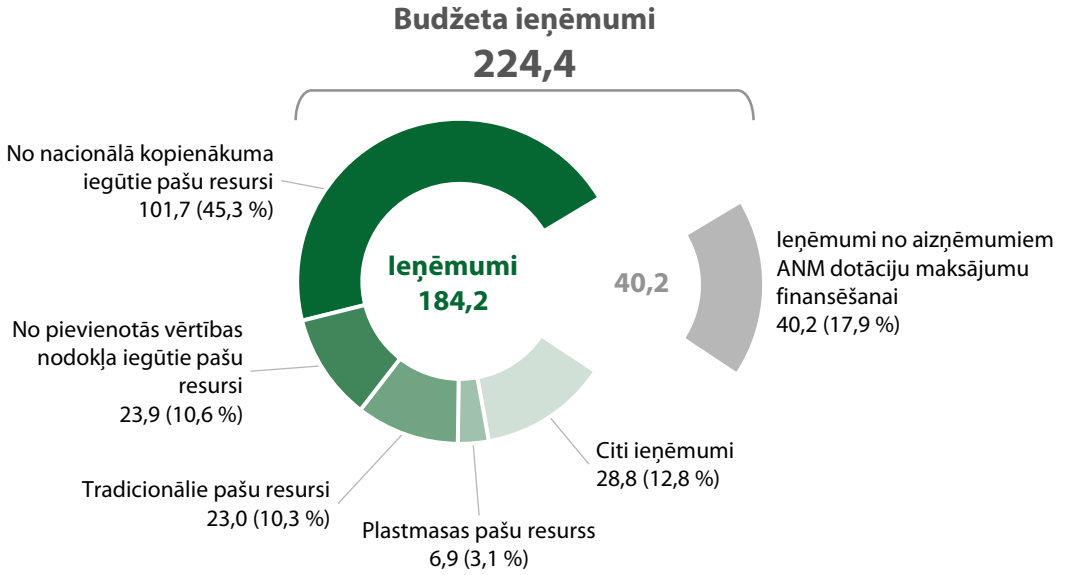

(*) Kopējā summa 224,4 miljardu EUR apmērā ir ES ieņēmumi, kas norādīti 2025. gada budžeta izpildes ziņojumos, kuru pamatā ir mainīti naudas līdzekļu uzskaites noteikumi. 2025. gada finanšu darbības rezultātu pārskatā uzrādītā summa 202,5 miljardi EUR ir aprēķināta saskaņā ar uzkrājumu grāmatvedības sistēmu. Ieņēmumi no aizņēmumiem ANM dotācijas maksājumu finansēšanai tiek iekļauti kā piešķirtie ieņēmumi budžeta izpildes ziņojumos saskaņā ar attiecīgo tiesību aktu[1], bet nav iekļauti kā ieņēmumi finanšu darbības rezultātu pārskatā saskaņā ar grāmatvedības noteikumiem.

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2025. gada *konsolidēto pārskatu* datiem.

[1] Regula (ES) 2020/2094, ar ko izveido Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu ekonomikas atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes.

Īss apraksts

4.2. 2025. gadā 69 % ES ieņēmumu veidoja pašu resursi[2]:

a) ***no nacionālā kopienākuma (NKI) iegūtie pašu resursi*** veidoja 45 % no ES ieņēmumiem, un tie līdzsvaroja ES budžetu pēc tam, kad bija aprēķināti ieņēmumi no visiem citiem avotiem. Katras dalībvalsts iemaksas ir proporcionālas to nacionālajam kopienākumam;

b) ***pašu resursi no pievienotās vērtības nodokļa (PVN)*** ES ieņēmumos sniedza 11 %. Tas atbilst procentuālajai daļai, ko iekasē no dalībvalstu PVN ieņēmumiem;

c) ***tradicionālie pašu resursi (TPR)*** veidoja 10 % ES ieņēmumu. Tie ietver dalībvalstu iekasētos ievedmuitas nodokļus. ES budžetā ieskaita 75 % no kopsummas, bet atlikušos 25 % dalībvalstis patur iekasēšanas izmaksu segšanai;

d) ***pašu resursi, kas pamatojas uz nereciklētiem iepakojuma atkritumiem (plastmasas pašu resurss)***, nodrošināja 3 % no ES ieņēmumiem. Tos aprēķina, piemērojot vienotu likmi katrā dalībvalstī radīto nereciklēto plastmasas iepakojuma atkritumu svaram.

4.3. Citi nozīmīgi ieņēmumu avoti bija iemaksas un atmaksājumi saistībā ar ES nolīgumiem un *programmām* – tie nodrošināja 13 % no ES ieņēmumiem. Tie ietver līdzekļu atgūšanu no dalībvalstīm tādās jomās kā "Kohēzija, noturība un vērtības", "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma", kā arī trešo valstu iemaksas ES programmās un darbībās.

4.4. Turklāt summas, kas aizņemtas, lai finansētu neatmaksājamus dotāciju maksājumus dalībvalstīm *NGEU* kontekstā, nodrošināja 18 % no ES ieņēmumiem.

---

[2] Lēmums (ES, Euratom) 2020/2053 par Eiropas Savienības pašu resursu sistēmu.

Revīzijas tvērums un pieeja

4.5. Mūsu mērķis ir sniegt atzinumu par ieņēmumu *darījumiem* un sniegt ieguldījumu *ticamības deklarācijas* sagatavošanā. Piemērojot revīzijas pieeju un metodes, kas izklāstītas ***1.1. pielikumā***, mēs pārbaudījām:

a) *reprezentatīvu izlasi*, kurā ir 65 Komisijas *atgūšanas rīkojumi* (tostarp 10 atgūšanas rīkojumi saistībā ar *NGEU* dotācijām);

b) Komisijas *pārvaldības un kontroles sistēmas*, ar kurām:

   i) pārbauda, vai dalībvalstu sniegtie NKI, PVN un plastmasas iepakojuma atkritumu dati veido atbilstošu pamatu šo pašu resursu iemaksu aprēķinam un iekasēšanai;

   ii) pārbauda, vai dalībvalstīs ir izveidotas efektīvas sistēmas, ar kurām iekasē, paziņo un ES budžetā iemaksā pareizas TPR summas;

   iii) aprēķina summas, kuras izriet no pašu resursu korekcijām;

c) TPR pārvaldības un uzskaites sistēmas trīs dalībvalstīs (Beļģijā, Vācijā un Grieķijā), kuras atlasījām, pamatojoties uz muitas nodokļu summu, ko šīs valstis darīja pieejamu ES budžetam, un uz mūsu sagatavoto riska novērtējumu;

d) to, cik ticama ir Budžeta ģenerāldirektorāta (BUDG ĢD) un *Eurostat gada darbības pārskatos* iekļautā informācija par pašu resursu *pareizību*.

4.6. Novērtējot Komisijas sistēmas, ko izmanto uz NKI, PVN un plastmasas iepakojuma atkritumiem balstīto iemaksu aprēķināšanai, par pamatu ņēmām dalībvalstu iesniegto un Komisijas pārbaudīto statistiku un datus.

4.7. Attiecībā uz TPR dažus muitas nodokļus importētāji nedeklarē vai valsts muitas dienestiem tos deklarē nepareizi, kā rezultātā rodas iekasēto ievedmuitas nodokļu iztrūkums jeb "*muitas iztrūkums*". Šis iztrūkums nav iekļauts dalībvalstu TPR uzskaites sistēmās un neietilpst mūsu revīzijas atzinuma par ieņēmumu pareizību tvērumā. Muitas iztrūkuma apmēru ietekmē vairāki faktori, no kuriem daudzi nav tiešā ES kontrolē. Tomēr, tā kā šis iztrūkums var ietekmēt dalībvalstu iekasētās nodokļu summas, mēs novērtējām ES līmeņa darbības, kas veiktas, lai samazinātu muitas nodokļu iztrūkumu un mazinātu risku, ka TPR nav pilnīgi. Konkrēti, mēs pārbaudījām Komisijas progresu, gatavojoties īstenot tiesību akta priekšlikumu par ES muitas reformu.

Darījumu pareizība

4.8. Šajā iedaļā ir izklāstīti mūsu apsvērumi par ES pārskatiem pakārtoto ieņēmumu darījumu pareizību. Secinājumus esam balstījuši uz mūsu veikto ieņēmumu darījumu reprezentatīvas izlases pārbaudi un uz mūsu novērtējumu par Komisijas sistēmām, ar kuru palīdzību pārbauda, aprēķina un iekasē ieņēmumus. Pārbaudījuši 65 atgūšanas rīkojumu izlasi, secinām, ka nevienā no šiem rīkojumiem nebija *skaitļos izsakāmu kļūdu*.

Pārvaldības un kontroles sistēmu elementu pārbaude

4.9. Mēs pārbaudījām vairākas kontroles sistēmas (sk. ***4.5***. punktu). Mūsu apsvērumi par šīm sistēmām neietekmē mūsu atzinumu par ES ieņēmumu pareizību. Mēs atradām pastāvīgas nepilnības atsevišķu pašu resursu kategoriju iekasēšanā. Turklāt mēs konstatējām, ka dalībvalstis kavējas sniegt datus ES mēroga muitas riska novērtēšanai un ka pastāv ES muitas datu centra izveides kavēšanās risks, kas var vājināt ES rīcību, kuras mērķis ir samazināt muitas iztrūkumu un mazināt risku, ka TPR ir nepilnīgi.

Dalībvalstu kavēšanās un nepilnības nokavējuma procentu piemērošanā saistībā ar NKI atrunām

Dažu dalībvalstu kavēšanās risināt NKI atrunas ir novedusi pie situācijas, ka visas pēdējo 15 gadu NKI iemaksas ir turētas atvērtas korekcijām

4.10. Komisija formulē atrunas, ja tā konstatē trūkumus, kas rada lielu risku dalībvalstu sniegto NKI datu ticamībai, salīdzināmībai un pilnīgumam. 2025. gada 31. decembrī joprojām bija spēkā 102 Komisijas noteiktas *NKI atrunas* (sk. ***4.1. pielikumu***):

- 7 (4 – Horvātijai, 1 – Luksemburgai, 1 – Maltai un 1 – Rumānijai) bija jārisina līdz 2021. gadam un 2 (1 – Luksemburgai un 1 – Maltai) – līdz 2022. gadam;
- 6 (3 – Rumānijai, 2 – Bulgārijai un 1 – Luksemburgai) bija jārisina līdz 2025. gadam;
- pārējās 87 atrunas dalībvalstīm būtu jārisina 2026. gadā.

4.11. Tas, ka dalībvalstis nesniedz vajadzīgo informāciju noteiktajā termiņā[3], kavē Komisijas turpmāko pārbaudes darbu un tās spēju atcelt atrunas. Četrām dalībvalstīm ir spēkā esošas atrunas, kas aptver NKI statistiku jau kopš 2010. gada, un joprojām ir iespējamas NKI izmaiņas attiecībā uz šiem gadiem. Tā kā NKI izmaiņas vienā dalībvalstī rada izmaiņas ES NKI, praktiski vēl iespējams koriģēt visu dalībvalstu iemaksas. Kavēšanās ar iepriekšējo atrunu izskatīšanu var vēl vairāk aizkavēt Komisijas formulēto jauno atrunu risināšanu attiecīgajās dalībvalstīs.

Komisija ierobežotā mērā izmanto likumdošanas instrumentu, kas izstrādāts, lai stimulētu dalībvalstis ātri atrisināt NKI atrunas

4.12. Ja dalībvalstis novēloti veic NKI datu korekcijas, kas vajadzīgas, lai risinātu Komisijas formulētās atrunas, un ja šīm korekcijām ir būtiska ietekme uz NKI, Komisijai būtu jāiekasē nokavējuma procenti[4]. Savā 2023. gada pārskatā mēs konstatējām, ka Komisija neiekasēja nokavējuma procentus, ja tā nevarēja kvantitatīvi novērtēt korekciju ietekmi vai ja dalībvalstis noteiktajā termiņā bija tikai daļēji atrisinājušas NKI atrunas. Attiecībā uz pēdējās minētās kategorijas gadījumiem mēs ieteicām, ka Komisijai būtu jāiekasē nokavējuma procenti[5]. Komisija nepieņēma un neieviesa mūsu ieteikumu, pamatojoties uz to, ka tiesību aktos nav minēta nokavējuma procentu maksājumu piemērošana, ja noteiktajā termiņā ir sniegta daļēja informācija (sk. ***4.2. pielikumu***).

4.13. Kopš tā laika Komisija divām dalībvalstīm (Maltai 2024. un 2025. gadā un Horvātijai 2025. gadā) ir piemērojusi nokavējuma procentus, pamatojoties uz to, ka noteiktajā termiņā netika iesniegta neviena no nepieciešamajām datu korekcijām. 2025. gadā Komisija atcēla 19 atrunas 10 dalībvalstīs. Tomēr astoņas no tām četrās dalībvalstīs (piecas Grieķijā, vienu Bulgārijā, vienu Polijā un vienu Apvienotajā Karalistē) tā atcēla, nepiemērojot nokavējuma procentus, kad nepieciešamās NKI datu korekcijas bija iesniegtas vidēji trīs gadus pēc termiņa. Šajos gadījumos Komisija uzskatīja, ka tiesību normas par nokavējuma procentu iekasēšanu nav piemērojamas (sk. piemērus ***4.1. izcēlumā***).

---

[3] Sk. arī 2024. gada pārskatu, 4.14. un 4.15. punktu; 2023. gada pārskatu, 4.9. punktu; 2022. gada pārskatu, 4.22. punktu; 2021. gada pārskatu, 3.19. punktu.

[4] Regula Nr. 609/2014, lai darītu pieejamus tradicionālos, PVN un NKI pašu resursus, 12. panta 2. punkta d) apakšpunkts.

[5] 2023. gada pārskats, 4.12.–4.14. punkts un 4.1. ieteikums.

4.1. izcēlums

Savlaicīgi neiesniegtu NKI datu korekciju piemēri, kuros Komisija neiekasēja nokavējuma procentus

Daļēja korekciju savlaicīga sniegšana

Atruna Polijai, kuras termiņš bija 2021. gada septembris, ietvēra 20 apakšpunktus. Tikai trīs apakšpunkti tika izskatīti savlaicīgi. Atlikušie 17 jautājumi tika atrisināti 2022. gada septembrī. Komisija 2022. gadā pieprasīja papildu informāciju un aprēķinus, ko dalībvalsts iesniedza līdz 2024. gadam. 2024. gada septembrī dalībvalsts veica papildu korekcijas, un 2025. gadā atruna tika atcelta. Galīgās vispārējās korekcijas visai Komisijas pieņemtajai atrunai būtiski atšķīrās no tām, ko dalībvalsts sākotnēji bija ierosinājusi attiecībā uz trim laikus izskatītajiem jautājumiem.

Šajā gadījumā Komisija neiekasēja nokavējuma procentus par 28 mēnešiem, lai gan dalībvalsts bija laikus sniegusi informāciju tikai par trim no divdesmit (15 %) atrunas punktiem un veikusi korekcijas, kas būtiski atšķīrās no Komisijas pieņemtajām galīgajām korekcijām.

Atrunas skaitļos neizsakāmā ietekme

Piecas atrunas attiecībā uz Grieķiju 2025. gadā tika atceltas. Komisija secināja, ka attiecībā uz trim no šīm atrunām Grieķija bija sniegusi visu nepieciešamo informāciju pēc termiņa beigām, un attiecībā uz pārējām divām atrunām daļa informācijas tika sniegta pēc termiņa beigām. Komisija uzskatīja, ka katras atsevišķi novērtētās atrunas ietekme nav izsakāma skaitliski, un, pamatojoties uz to, nolēma neiekasēt nokavējuma procentus.

4.14. Mēs uzskatām, ka saskaņā ar tiesību aktiem vienīgais noteicošais faktors nokavējuma procentu iekasēšanai ir laiks, kad dalībvalstis iesniedz Komisijai NKI datu korekcijas, kuru rezultātā atrunas tiek atceltas. Tiesību aktos nav precizēti noteikumi par NKI datu korekciju daļēju iesniegšanu vai atrunu daļēju atcelšanu.

4.15. Komisijas noteikumi par NKI atrunām paredz, ka dalībvalstīm jāsniedz informācija ar kvantitatīvu ietekmi par katru atrunas (apakš)punktu. Tāpēc mēs uzskatām, ka Komisijai vajadzēja spēt kvantitatīvi noteikt katras atrunas ietekmi vai pieprasīt vajadzīgo informāciju no dalībvalsts, ja tā netika sniegta.

4.16. Izmaiņas visu dalībvalstu NKI iemaksās ir iespējamas retrospektīvi līdz pat 2010. gadam. Neraugoties uz šo problēmu, Komisija ierobežoti piemēro vienīgo pieejamo instrumentu, kas izstrādāts, lai stimulētu dalībvalstis savlaicīgi risināt atrunas. Izņemot divus gadījumus (sk. ***4.13***. punktu), pret dalībvalstīm, kuras Komisijas noteiktajā termiņā nesniedz visu informāciju, kas vajadzīga NKI atrunu atcelšanai, izturas tāpat kā pret dalībvalstīm, kuras to laikus iesniedz, un nav finansiālu seku.

PVN sistēmas vienkāršošanas rezultātā ievērojami samazinājās spēkā esošo atrunu skaits

4.17. PVN pašu resursi 2021.–2027. gada *DFS* tika vienkāršoti, ierobežojot no dalībvalstīm prasītās korekcijas un iesaldējot katras valsts *vidējo svērto PVN likmi* tās 2016. gada vērtībā. Tas palīdzēja ievērojami samazināt 2021.–2027. gada DFS formulēto *PVN atrunu* skaitu no 104 atrunām 2020. gadā līdz 27 atrunām 2025. gada beigās. (sk. ***4.2. attēlu*** un ***4.1. pielikumu***). 2025. gadā tika panākts progress arī vairāk nekā piecus gadus spēkā esošo atrunu atcelšanā, un to skaits samazinājās no astoņām atrunām 2020. gada beigās līdz četrām atrunām 2026. gada sākumā.

4.2. attēls. Gada beigās spēkā esošo PVN atrunu skaita dinamika

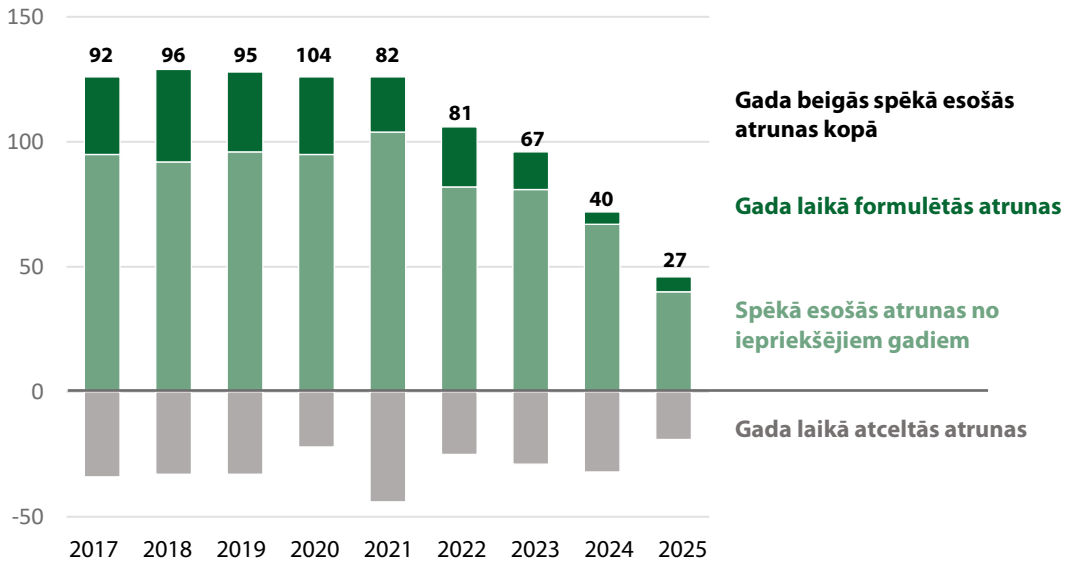

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

Joprojām pastāv nepilnības valstu TPR pārvaldībā un uzskaitē

4.18. ***4.3. pielikumā*** ir parādīts process, ko Komisija izmanto, lai pārbaudītu, kā dalībvalstis aprēķina tradicionālos pašu resursus un *PVN bāzi*. *TPR neatrisināto jautājumu* skaits 2025. gada beigās palielinājās par 14 % salīdzinājumā ar situāciju gadu iepriekš (sk. ***4.1. tabulu***). Neatrisināto jautājumu sadalījums pa valstīm 2025. gada beigās ir sniegts ***4.1. pielikumā***. Vairāk nekā piecus gadus neatrisināto jautājumu skaits palika nemainīgs, proti, 80, bet tā relatīvā daļa samazinājās no 39 % 2024. gadā līdz 34 % 2025. gadā.

4.1. tabula. Tradicionālo pašu resursu neatrisināto jautājumu statistika

TPR neatrisinātie jautājumi	2025	2024	Izmaiņas procentos
Formulēti	93	36	128 %
Slēgti	64	106	- 40 %
Neatrisināti gada beigās	233	204	14 %

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

4.19. Komisija 2025. gadā ieviesa IT sistēmu, lai ziņotu par savām TPR pārbaudēm un kopā ar dalībvalstīm izskatītu neatrisinātos jautājumus. Šī sistēma ļāva Komisijai ātrāk izdot ziņojumus par 2025. gada pārbaudēm, kā rezultātā 2025. gadā tika izdots divreiz vairāk ziņojumu nekā 2024. gadā un gada laikā formulēts vairāk jautājumu. Komisija uzskata, ka mazāks gada laikā slēgto jautājumu skaits bija saistīts ar jautājumu pieaugošo sarežģītību, kas prasa vairāk laika, lai rastu risinājumus. Ilgstoši neatrisināto TPR jautājumu īpatsvars samazinājās salīdzinājumā ar stāvokli 2024. gada beigās, taču 2025. gada beigās tie joprojām veidoja ievērojamu daļu no neatrisinātajiem jautājumiem.

4.20. Mēs pārbaudījām, kā Beļģija, Vācija un Grieķija sagatavoja savus TPR pārskatus, kā arī to procedūras ES budžetā maksājamo TPR pārvaldībai (sk. ***4.4. pielikumu***). Mēs novērtējām galvenās TPR pārvaldības un kontroles sistēmas visās trijās dalībvalstīs kā daļēji apmierinošas.

4.21. Iepriekš ziņojām, ka Beļģijas muitas IT sistēma nebija apstrādājusi finanšu datus par importa deklarācijām, kas attiecas uz precēm, kurām muitas nodokļu aprēķināšanas nolūkā bija atšķirīgi statusi[6]. Šā gada apmeklējuma laikā mēs konstatējām, ka muitas dienesti bija ieviesuši uzlabojumus savās IT sistēmās, kas līdz ar to tagad spēj novērst šāda veida izlaišanas gadījumus. Vienlaikus mēs konstatējām, ka, lai gan finansiālas ietekmes nav, veids, kādā Beļģijas iestādes uzskaita TPR, joprojām ir sarežģīts. Tā rezultātā sagatavotie ziņojumi neatbilst ES noteikumiem[7]. Turklāt mēs konstatējām nepilnības dažu muitas parādu pārvaldībā.

4.22. Mēs pārbaudījām IT sistēmu, ko tirgotāji izmanto, lai iesniegtu muitas deklarācijas importam Beļģijā, un IT sistēmu, ko Beļģijas muitas dienesti izmanto TPR pārvaldībai un uzskaitei. Konstatējām, ka Beļģijas muitas dienesti ir ieviesuši kopumā stabilu IT sistēmu un ka mūsu pārbaudītā kontroles mehānismu izlase kopumā darbojās, kā paredzēts. Tomēr mēs konstatējām dažas nepilnības lietotāju piekļuves pārvaldībā, rezerves kopiju nodrošināšanā un negadījuma seku novēršanā. Turklāt trūkst apstiprinātas IT riska pārvaldības politikas un testēšanas plānu, un tas apgrūtina konsekventas riska pārvaldības pieejas un uzticama sistēmas izmaiņu testēšanas procesa nodrošināšanu.

4.23. Vācijā mēs konstatējām gadījumus, kad citu dalībvalstu palīdzība muitas parādu iekasēšanā tiek pieprasīta novēloti, ja parādnieks nav Vācijas rezidents. Tas varētu apdraudēt parāda pilnīgu iekasēšanu. Tāpat kā Beļģijā, veids, kādā Vācijas iestādes ziņoja Komisijai par TPR, neatbilda ES noteikumiem. Grieķijā mēs konstatējām arī nepilnības muitas parādu pārvaldībā, piemēram, kavēšanos un procesuālas kļūdas parādu paziņošanā un parādnieku identificēšanā, kad tika konstatēti un iekasēti muitas parādi, kā arī nepilnības rīcībā saistībā ar riskiem, ko identificējis un paziņojis Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un nepilnības neatgūstamu parādu norakstīšanā.

---

[6] 2022. gada pārskats, 4.1. izcēlums.

[7] Lēmums (ES, Euratom) 2018/194, ar ko izveido kontu pārskatu veidlapas pašu resursu prasījumiem, kas grozīts ar Lēmumu (ES) 2022/523.

4.24. Komisija pārbaudēs turpina atklāt līdzīgas nepilnības muitas nodokļu un parādu pārvaldībā un uzskaitē dalībvalstīs un ziņot par tām. Tā konstatēja, ka dažos gadījumos muitas nodokļi netika samaksāti ES budžetā vai tika samaksāti novēloti tāpēc, ka dalībvalstis kavējas muitas parādu noteikšanā, uzskaitē un ziņošanā par tiem. 2025. gadā Komisija savas pārbaudes programmas ietvaros apmeklēja sešas dalībvalstis, lai novērtētu to TPR pārskatu ticamību. Divās dalībvalstīs Komisija novērtēja, ka sistēmas un procedūras, kas saistītas ar TPR kontiem, ir apmierinošas vai kopumā apmierinošas. Trim valstīm vērtējums bija daļēji apmierinošs, bet vienai valstij – neapmierinošs (sk. ***4.3. attēlu***).

4.3. attēls. Komisijas novērtējums par 2024. un 2025. gadā pārbaudītajām dalībvalstu sistēmām un procedūrām, kas saistītas ar TPR kontiem

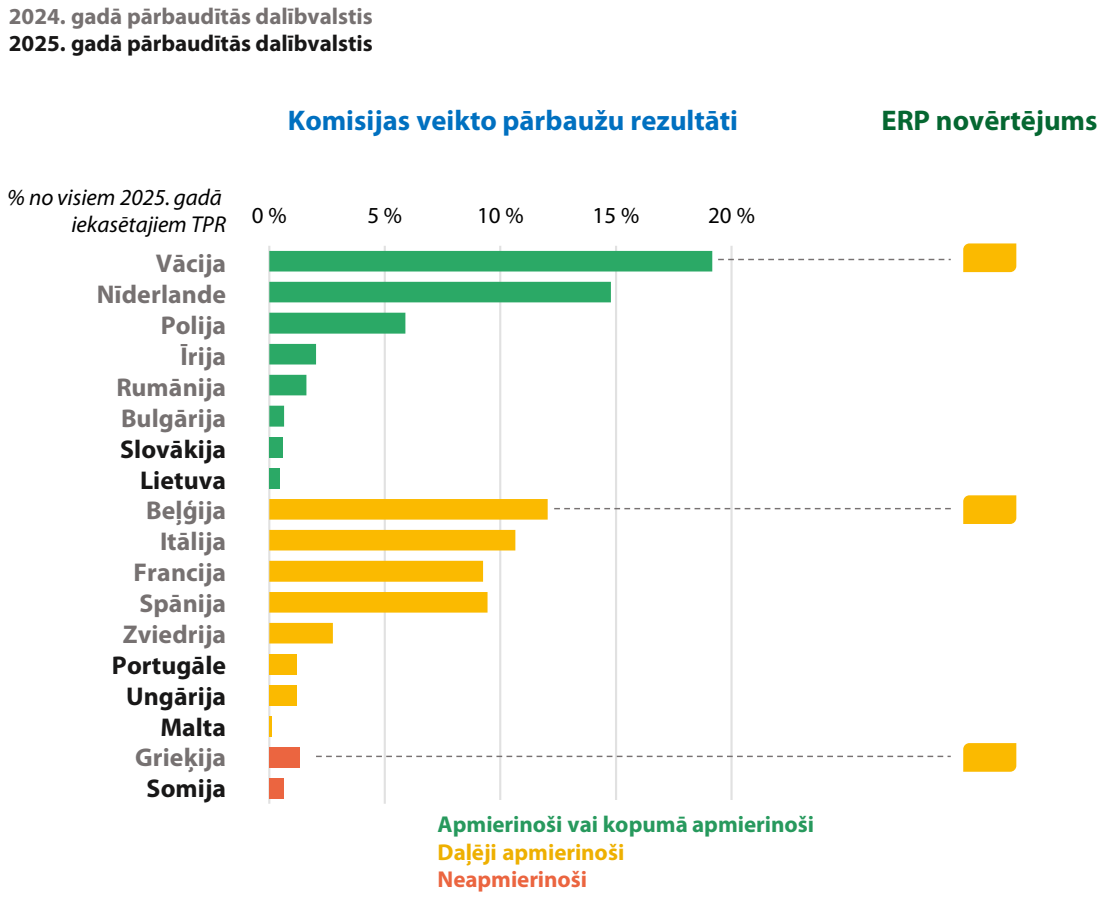

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

Dalībvalstu plastmasas dati pilnībā neatbilst ES noteikumiem, bet Komisija formulē attiecīgas atrunas

4.25. Lai aplēstu radīto izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu plastmasas pašu resursa vajadzībām, dalībvalstīm ir jāizmanto divas dažādas apkopošanas metodes un jāsniedz viena aplēse, kas *līdzsvaro* rezultātus[8]. Konstatējām, ka 2025. gadā 18 dalībvalstis bija iesniegušas datus par 2023. gadu, pamatojoties uz abām metodēm (18 dalībvalstis arī 2024. gadā). Piecas dalībvalstis (viena dalībvalsts 2024. gadā) bija līdzsvarojušas rezultātus (sk. ***4.4. attēlu***). Izmantojot abas metodes un tās līdzsvarojot, tiek nodrošināts, ka sagatavotie dati ir salīdzināmi starp dalībvalstīm un ticami. Īpašajā ziņojumā 16/2024[9] par plastmasas pašu resursu mēs ieteicām Komisijai kopā ar dalībvalstīm līdz 2026. gadam uzlabot to datu salīdzināmību un ticamību, kurus izmanto dalībvalstu iemaksu aprēķināšanai.

[8] Regula (ES) 2023/595, ar ko izveido veidlapu pašu resursa, kas pamatojas uz nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu, pārskatam.

[9] Īpašais ziņojums 16/2024 "Eiropas Savienības ieņēmumi, kas pamatojas uz nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu: grūts sākums, ko kavē nepietiekamā datu salīdzināmība un ticamība".

4.4. attēls. Dalībvalstu izmantotās metodes izlietotā plastmasas iepakojuma daudzuma aplēšanai

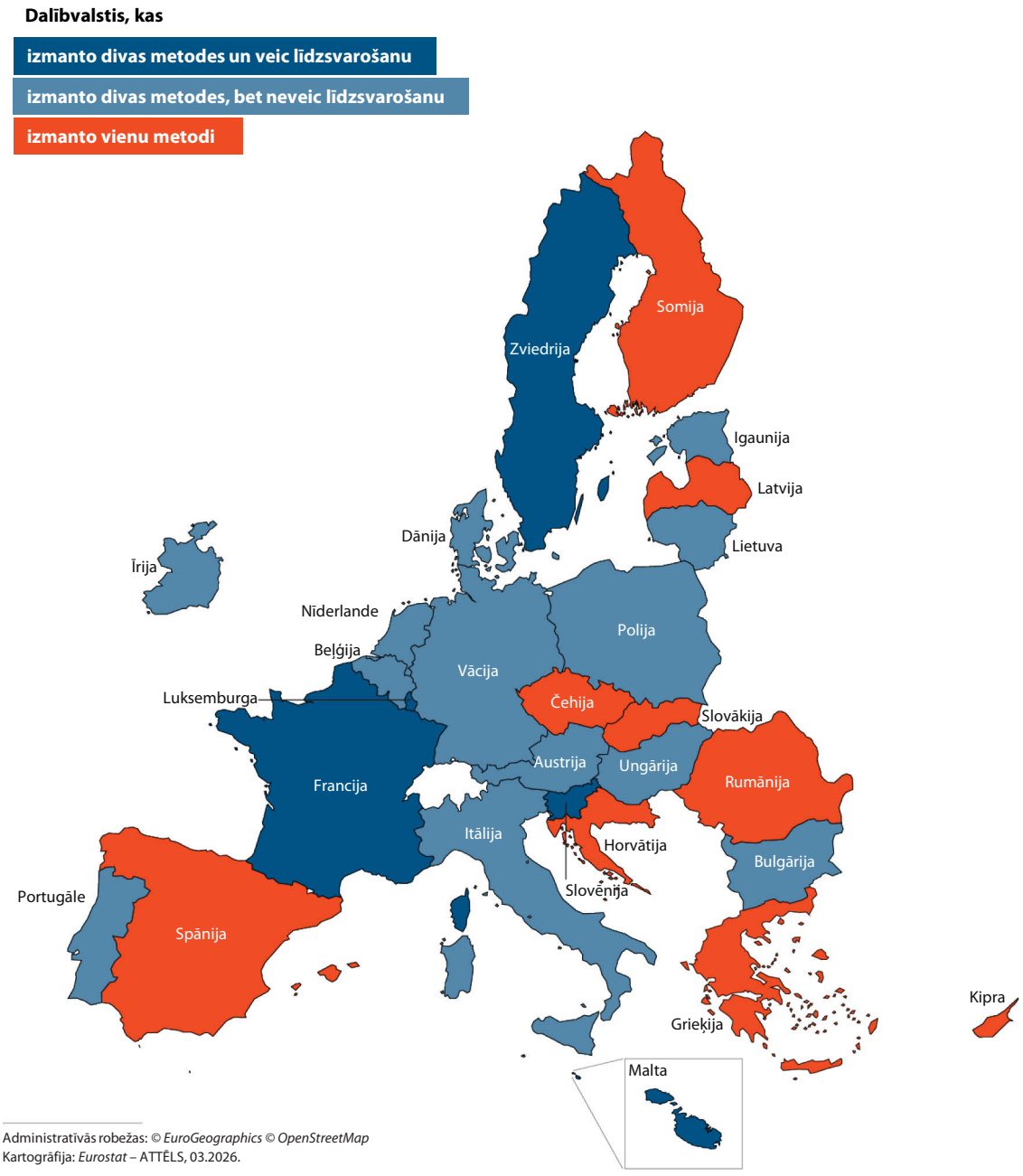

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

4.26. Komisija 2025. gadā turpināja darbu pie pirmā 2023.–2026. gada pārbaudes cikla, veicot oficiālus pārbaudes apmeklējumus 10 dalībvalstīs. Cikls tika pabeigts ar apmeklējumiem atlikušajās piecās dalībvalstīs 2026. gada pirmajā ceturksnī. Līdz 2025. gada beigām Komisija bija formulējusi 34 atrunas 12 dalībvalstīs un atcēlusi vienu atrunu (sk. ***4.1. pielikumu***). Salīdzinājumam – līdz 2024. gada beigām tā bija formulējusi 10 atrunas 4 valstīs un nebija atcēlusi nevienu. Komisija ir formulējusi atrunas visās dalībvalstīs, kuras neizmanto abas apkopošanas metodes, un dalībvalstīs, kurās tā ir konstatējusi nepilnības:

- metožu izmantošanā;
- rezultātu līdzsvarošanā;
- reciklēto daudzumu aplēsē, aprēķināšana un verifikācijā.

4.27. Polijā tika formulēta vispārēja atruna par to, ka tā nav sniegusi pietiekamu informāciju par savu aprēķināšanas metodiku. Francijā pēc Komisijas pārbaudes atrunas netika formulētas. 2025. gada beigās formulēšanas procesā bija vēl 19 atrunas.

Lai gan ES Muitas dienesta izveide norit sekmīgi, joprojām pastāv riski ES muitas datu centra attīstībai

4.28. Padome un Eiropas Parlaments 2026. gada 26. martā panāca vienošanos par Komisijas priekšlikumu muitas reformai, kas publicēts 2023. gada maijā. Likumdevēji vienojās, ka tiks izveidota jauna ES aģentūra – *ES Muitas dienests* (*EUCA*) –, kas atbildēs par riska pārvaldību ES līmenī. Turklāt bija plānots, ka *ES muitas datu centrs* – centralizēts tiešsaistes portāls, kas paredzēts, lai aizstātu dalībvalstīs esošo muitas IT infrastruktūru, – no 2028. gada pāries no izstrādes posma uz darbības posmu, sākotnēji e-komercijas precēm.

4.29. Mēs pārbaudījām riskus, kas saistīti ar kavēšanos ES muitas reformas īstenošanā un ko konstatējām savā 2024. gada pārskatā[10]. Komisija 2025. gadā organizēja procedūru *EUCA* mītnes vietas atlasei un sagatavoja plānus attiecībā uz tās darbības jomu, pārvaldības kārtību, galvenajiem atskaites punktiem un resursiem, kas vajadzīgi tās sākotnējai izveidei. Likumdevējiestādes 2026. gada martā – savlaicīgi līdz muitas reformas oficiālai pieņemšanai – nolēma, ka *EUCA* atradīsies Lillē (Francijā).

[10] 2024. gada pārskats, 4.27.–4.30. punkts.

4.30. Komisija ir spērusi pirmos soļus iepirkuma procesā, lai atlasītu ES muitas datu centra e-komercijas posma izstrādātāju. Tomēr nav paredzams, ka process tiks pabeigts pirms 2027. gada sākuma. Tas dotu aptuveni vienu gadu koncepcijai, izstrādei, testēšanai un īstenošanai, pirms 2028. gada 1. jūlijā sāks darboties ES muitas datu centrs. Ņemot vērā šādam projektam raksturīgo sarežģītību, pastāv risks, ka pieejamais laiks varētu nebūt pietiekams.

Dažas dalībvalstis novilcina pāreju uz digitālu un sadarbspējīgu ES muitas vidi

4.31. Ceļvedī pārejai uz pilnīgi elektronisku un saskaņotu ES muitas vidi ir iekļauta ES pieņemta darba programma[11] ar sistēmai specifiskiem atskaites punktiem un termiņiem. Šie atskaites punkti tika izstrādāti, lai atbalstītu papīra formāta un sadrumstalotu valstu sistēmu pakāpenisku aizstāšanu, progresīvi ieviešot sadarbspējīgas ES muitas IT sistēmas ar mērķi pabeigt pāreju līdz 2025. gadam.

4.32. Lai gan lielākā daļa sistēmu tika ieviestas saskaņā ar darba programmu, dažu sistēmu ieviešana dalībvalstīs kavējās. Komisija 2025. gadā, nosūtot oficiāla paziņojuma vēstules, sāka *pārkāpuma procedūras* pret desmit dalībvalstīm par to, ka tās nebija izpildījušas savus pienākumus laikus ieviest vienu vai vairākas IT sistēmas vai modernizēt savas valsts importa sistēmas. Pēc papildu informācijas saņemšanas Komisija pastiprināja pārkāpuma procedūru, nosūtot pamatotus atzinumus četrām no minētajām dalībvalstīm (sk. ***4.5. attēlu***), un saglabāja līdzšinējo procedūru attiecībā uz atlikušajām sešām dalībvalstīm.

[11] Īstenošanas lēmums 2023/2879, ar ko izveido darba programmu par Savienības Muitas kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādi un ieviešanu.

4.5. attēls. Pārkāpuma procedūras pret dalībvalstīm, kuras nebija laikus ieviesušas muitas IT sistēmu darba programmu (stāvoklis 2026. gada martā)

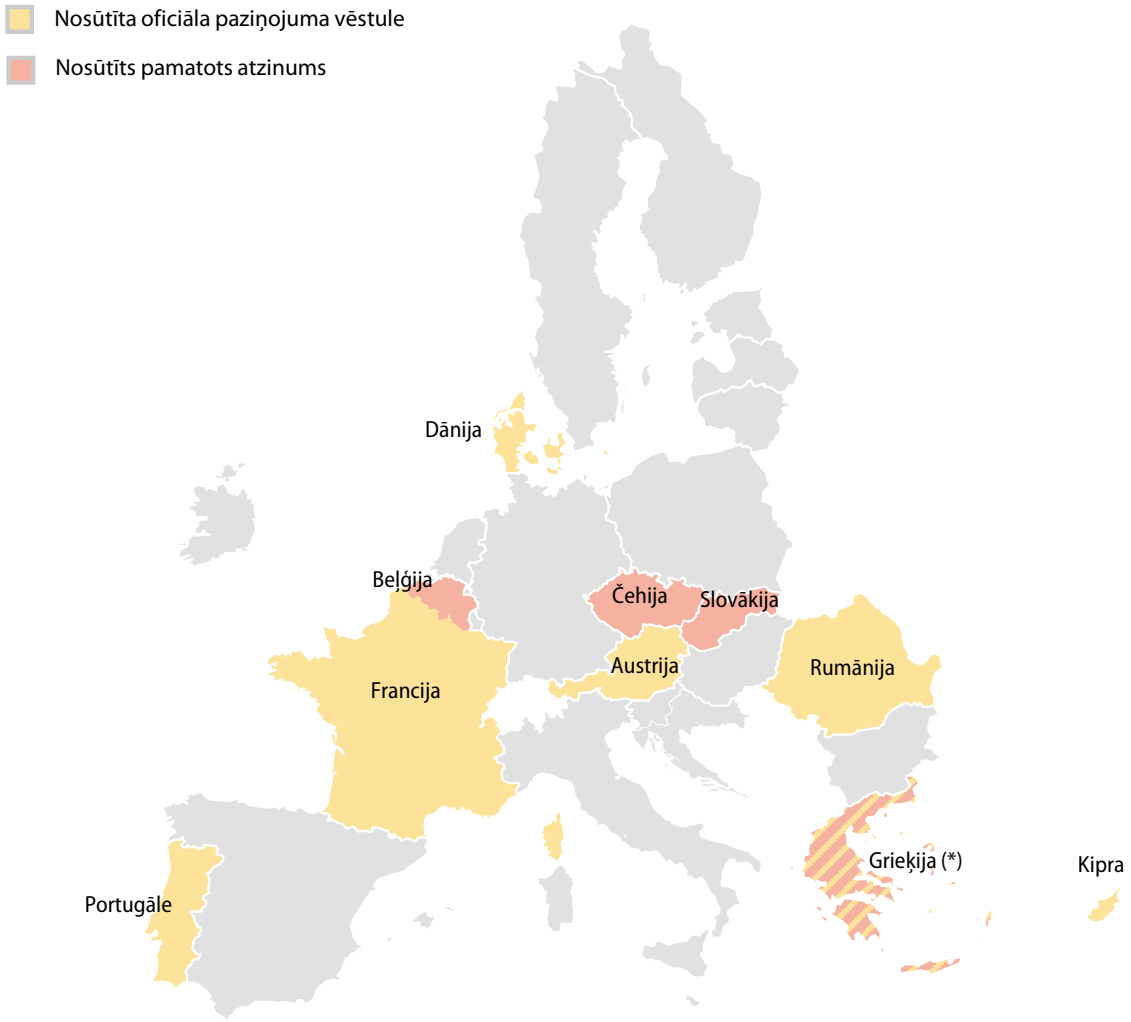

(*) Komisija Grieķijai ir nosūtījusi pamatotu atzinumu par kavēšanos saistībā ar vienu IT sistēmu un divām citām dalībvalstīm – oficiāla paziņojuma vēstuli.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

4.33. Darba programmas ietvaros Komisija ir izstrādājusi ES sistēmu *Surveillance III*, kas paredzēta, lai uzlabotu muitas kontroles un tiesību aktu vienotu piemērošanu, uzlabotu riska pārvaldību un atbalstītu atbilstību ES robežpasākumiem. Lai *Surveillance III* darbotos efektīvi, dalībvalstīm ir jānosūta standartizēts informācijas kopums par katru importu. Galvenokārt tāpēc, ka iepriekš minēto sistēmu ieviešana kavējās, dažas dalībvalstis nesniedza visu prasīto informāciju. Komisija uzsāka pārkāpuma procedūras pret 13 dalībvalstīm un pēc to atbildēm pastiprināja procedūru attiecībā uz septiņām no tām (sk. ***4.6. attēlu***), bet saglabāja to nemainīgu attiecībā uz pārējām sešām dalībvalstīm.

4.6. attēls. Pārkāpuma procedūras pret dalībvalstīm, kuras nebija sniegušas pilnus muitas datus riska novērtējumam (stāvoklis 2026. gada martā)

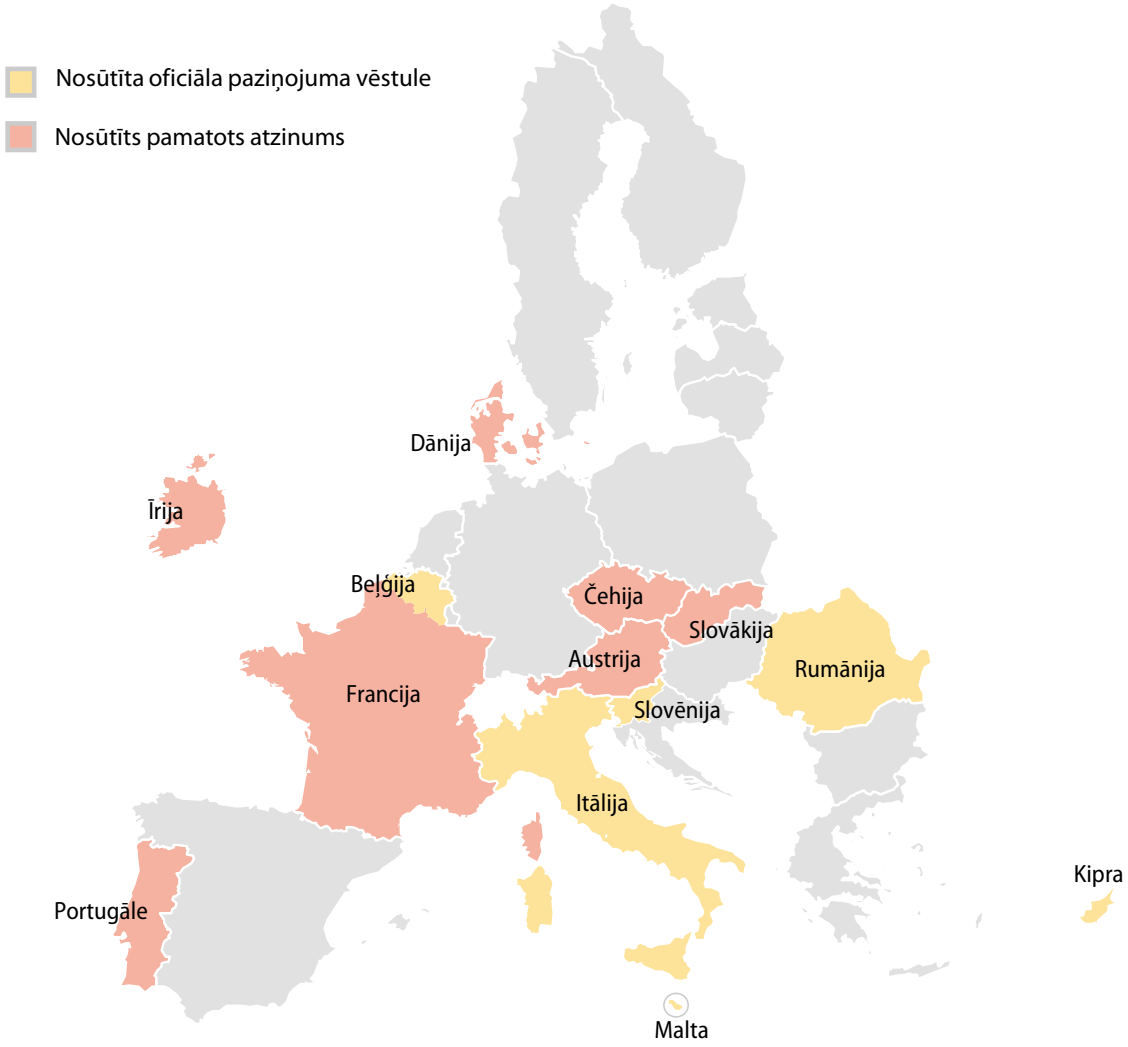

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

4.34. Šī kavēšanās nozīmē, ka vēl nav pilnībā sasniegti gaidītie digitalizācijas ieguvumi, piemēram, automatizācija, sadarbspēja un uzraudzība reāllaikā, kā arī uzlabota riska analīze. Nepilnīga sistēmas ieviešana un daļēja datu iesniegšana ierobežo Komisijas un dalībvalstu spēju novērst riskus un veikt efektīvu muitas kontroli, jo īpaši attiecībā uz importu. Tas apdraud ES muitas tiesību aktu vienotu piemērošanu.

Gada darbības pārskati

4.35. Kopumā informācija par pašu resursu pareizību, kas sniegta BUDG ĢD un *Eurostat* publicētajos 2025. gada darbības pārskatos, apstiprina mūsu konstatējumus un secinājumus.

4.36. BUDG ĢD 2025. gada darbības pārskatā ziņoja, ka tas ir pabeidzis kvantitatīvi noteikt TPR zaudējumus, kas radušies no Ķīnas importēto tekstilizstrādājumu un apavu pārāk zemas novērtēšanas rezultātā 2011.–2017. gada periodā Ungārijā un Spānijā papildus septiņām dalībvalstīm, kurām kvantitatīvā noteikšana tika pabeigta 2024. gadā. 2025. gada 31. decembrī TPR zaudējumu kumulatīvā summa, kas saistīta ar pārāk zemu novērtējumu visās pārējās dalībvalstīs, ES pārskatos tiek lēsta 0,7 miljardu EUR apmērā, un ar to saistītie nokavējuma procenti tiek lēsti 0,3 miljardu EUR apmērā. BUDG ĢD mērķis ir 2026. gadā pabeigt aprēķinus par pārējām dalībvalstīm.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

4.37. Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis ieņēmumos nav būtisks. Mūsu pārbaudītās ieņēmumu sistēmas kopumā darbojās efektīvi. Tomēr daži NKI atrunu un TPR neatrisināto jautājumu pārvaldības kontroles sistēmu elementi bija daļēji efektīvi (sk. ***4.16***. un ***4.19***. punktu). Turklāt informācijas sniegšana par NKI atrunām un datu paziņošana par plastmasas pašu resursu, kā arī daži galveno TPR pārvaldības un kontroles sistēmu elementi, kurus mēs novērtējām trijās dalībvalstīs, bija daļēji efektīvi (sk. ***4.11***., ***4.20***. un ***4.25***. punktu).

4.38. Tāpēc mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

4.39. Mēs arī konstatējām riskus ES muitas datu centra savlaicīgai attīstībai (sk. ***4.30***. punktu) un dalībvalstu kavēšanos muitas IT sistēmu darba programmas īstenošanā (sk. ***4.34***. punktu). Mēs secinājām, ka šiem riskiem nav būtiskas ietekmes uz pārskatiem pakārtoto ieņēmumu darījumu pareizību, un tāpēc tie neietekmē mūsu revīzijas atzinumu.

Ieteikumi

4.40. Mūsu veiktās pēcpārbaudes rezultāti par iepriekšējo ieteikumu ieviešanu ir parādīti ***4.2. pielikumā***. Sk. arī ***4.12***. punktu.

4.41. Pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2025. gadu, mēs Komisijai esam sagatavojuši turpmāk minēto ieteikumu.

4.1. ieteikums. Ierosināt skaidrākus noteikumus par nokavējuma procentu iekasēšanu

Iesakām Komisijai precizēt priekšlikumā regulai par to, lai darītu pieejamus NKI pašu resursus, nepārprotamus un pilnīgus noteikumus par nokavējuma procentiem tā, lai tiktu iekasēti procenti, ja dalībvalstis noteiktajā termiņā nesniedz vajadzīgo informāciju.

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2027. gada beigām.

Pielikumi

4.1. pielikums. Spēkā esošo NKI atrunu, PVN atrunu, TPR neatrisināto jautājumu un plastmasas atrunu skaits katrā dalībvalstī 2025. gada 31. decembrī

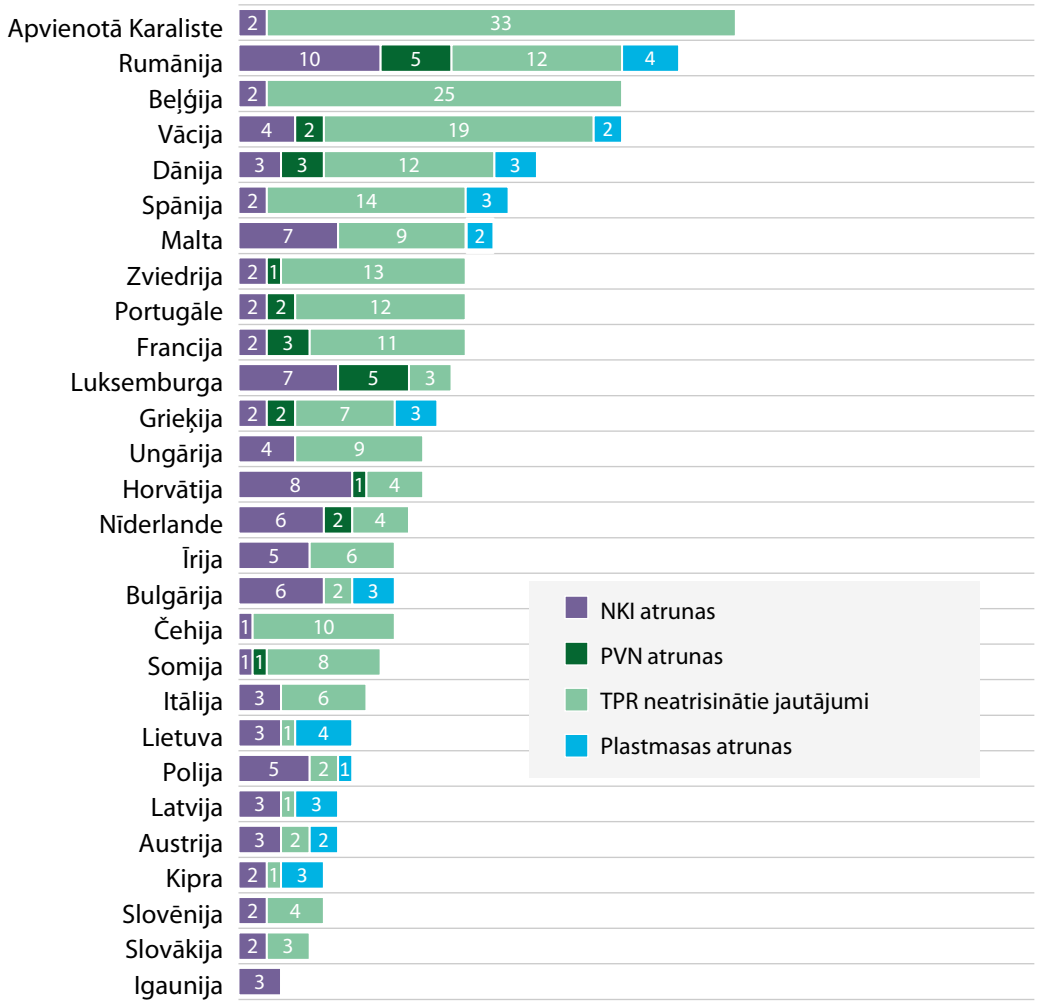

	NKI atrunas	PVN atrunas	TPR neatrisinātie jautājumi	Plastmasas atrunas
Kopā 31.12.2025.	102	27	233	**33**
Kopā 31.12.2024.	109	40	204	**10**

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

4.2. pielikums. Iepriekšējā ieteikuma ieviešanas pārbaude

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav informācijas.

Ieviešanas statuss: pilnībā ieviests; ieviests lielākā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2023	Mēs sniedzām Komisijai turpmāk norādīto ieteikumu. **4.1. ieteikums** Iesakām Komisijai iekasēt nokavējuma procentus gadījumos, kad dalībvalstis noteiktajā termiņā neiesniedz visu informāciju, kas vajadzīga atrunu pilnīgai atrisināšanai un NKI datu labošanai.			Sk. ***4.12***. punktu.

4.3. pielikums. Dalībvalstu PVN bāzes un tradicionālo pašu resursu pārbaudes process

1. POSMS. Aprēķins

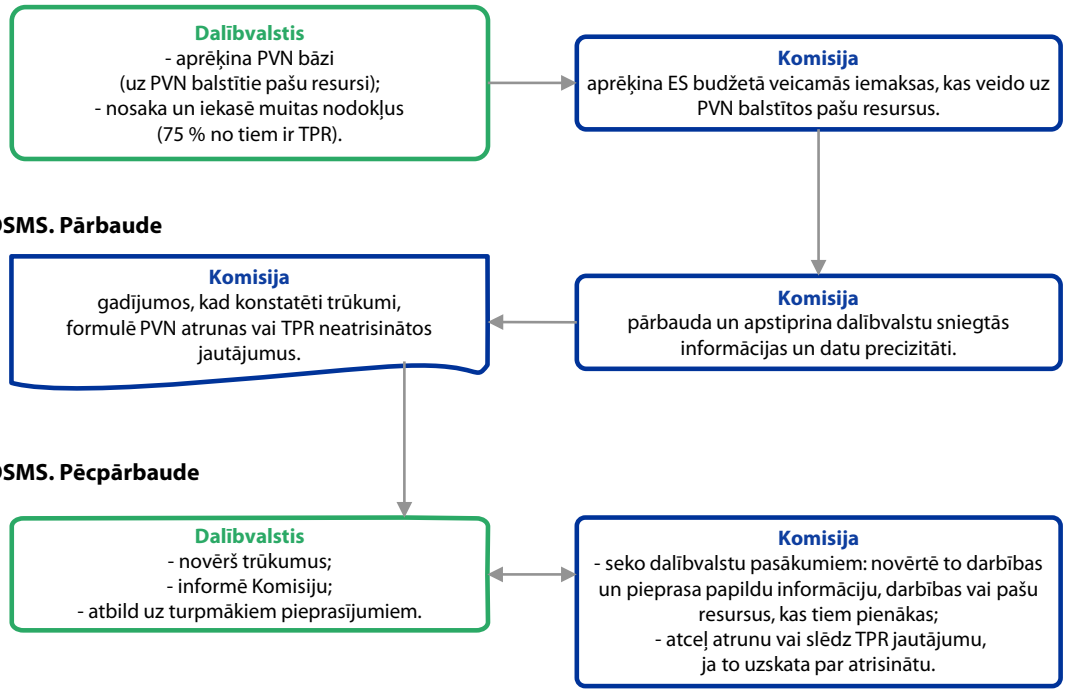

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

4.4. pielikums. Iekasēto un vēl neiekasēto nodokļu TPR pārskatu sagatavošanas process un iekļaušana ES pārskatos un budžetā

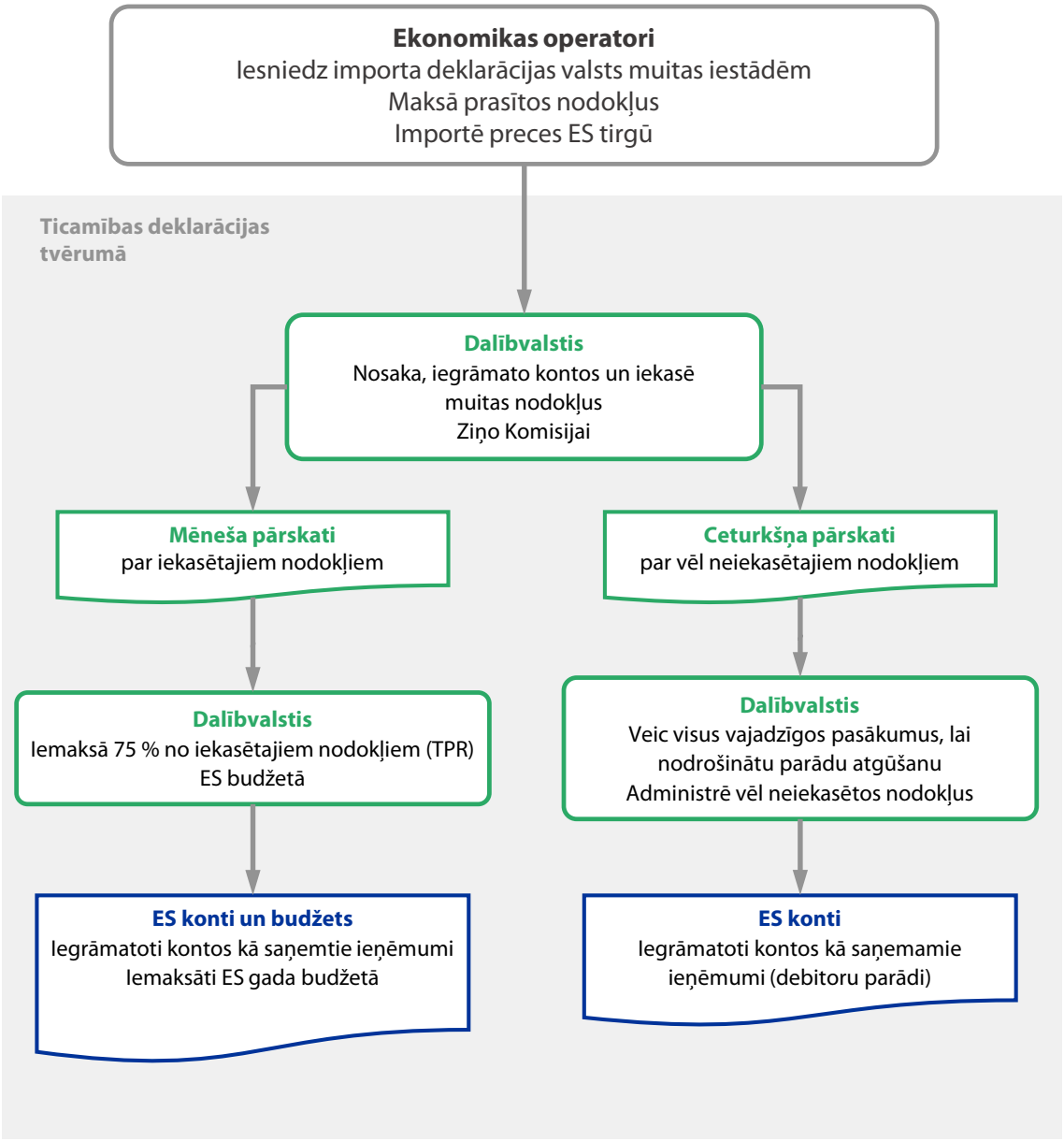

Avots: ERP, pamatojoties uz spēkā esošajiem ES tiesību aktiem un noteikumiem.

5. nodaļa

Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma

Saturs

	Punkts
Ievads	5.1.–5.10.
Īss apraksts	5.2.–5.8.
Revīzijas tvērums un pieeja	5.9.–5.10.
Darījumu pareizība	5.11.–5.27.
Visvairāk kļūdu ir personāla izmaksās	5.16.–5.20.
Izmaksas, kas deklarētas par laiku, kas nav nostrādāts projektā	5.17.–5.18.
Nepareizi aprēķinātas stundas un dienas likmes	5.19.–5.20.
Citas *tiešās izmaksas*, kas nav nepieciešamas darbībai	5.21.
Trūkumi fiksētas summas dotāciju izmantošanā	5.22.–5.25.
Saņēmēji no trešām valstīm un *mazie un vidējie uzņēmumi* ir vairāk pakļauti kļūdu riskam	5.26.–5.27.
Komisijas kontroles sistēmas plaģiātisma un dubultas finansēšanas novēršanai pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa"	5.28.–5.32.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	5.33.–5.38.
Secinājumi un ieteikumi	5.39.–5.44.
Secinājumi	5.39.–5.42.
Ieteikumi	5.43.–5.44.
Pielikumi	
5.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude	

Ievads

5.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu revīzijas rezultāti saistībā ar *DFS* 1. kategoriju "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma". Šīs kategorijas galvenās darbības, izdevumi un revīzijas datu kopa 2025. gadā ir apkopoti ***5.1. attēlā***.

5.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma
24,5 miljardi EUR (13,9 % no ES budžeta izdevumiem)

(miljardi EUR)

2025. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

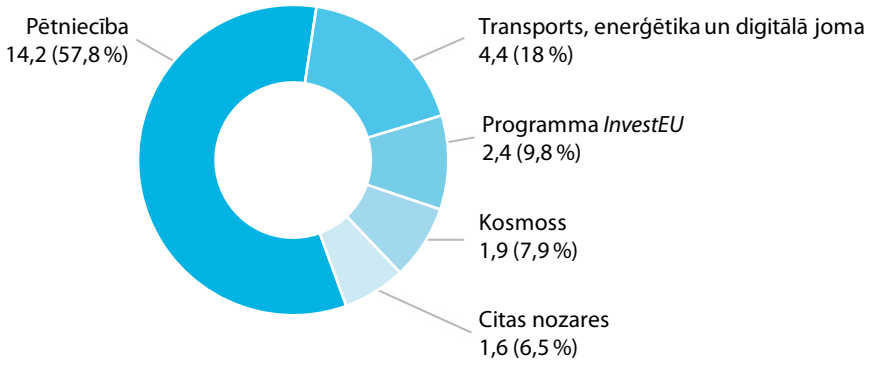

2025. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

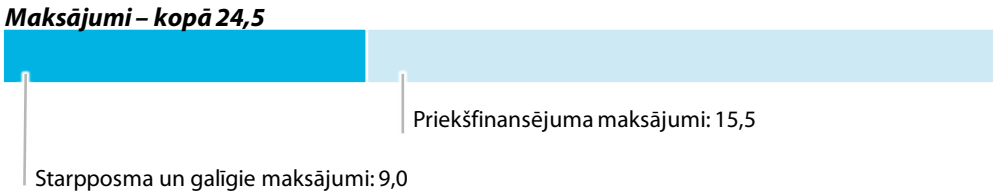

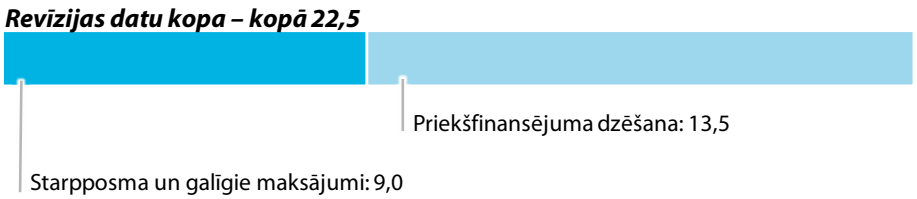

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2025. gada *konsolidēto pārskatu* datiem.

Īss apraksts

5.2. *Programmas*, ko finansē no kategorijas "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma", ir daudzveidīgas, un to mērķis ir finansēt projektus, kas cita starpā veicina pētniecību un inovāciju, Eiropas infrastruktūras attīstību transporta, enerģētikas un digitālajā nozarē, sakarus, digitālo pārveidi un vienoto tirgu, kā arī kosmosa politiku.

5.3. Lielāko daļu programmu izdevumu šajā kategorijā tieši pārvalda Komisija. Pārējās budžeta daļas DFS 1. kategorijā izpilda *kopuzņēmumi* un *decentralizētās aģentūras*.

5.4. Galvenās pētniecības un inovācijas programmas ir pamatprogramma *"Apvārsnis Eiropa"* 2021.–2027. gada periodam un tās priekštece *"Apvārsnis 2020"* 2014.–2020. gada periodam. 2025. gadā "Apvārsnis Eiropa" veidoja mazliet vairāk nekā pusi no mūsu revidētajiem pētniecības *darījumiem*.

5.5. DFS 1. kategorijā tiek finansēti arī infrastruktūras projekti atbilstoši *Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentam (EISI)*, fondam *InvestEU* un kosmosa programmām, tostarp *Galileo* (ES globālā satelītnavigācijas sistēma), *Eiropas Ģeostacionārās navigācijas pārklājuma dienests* (*EGNOS*) un *Copernicus* (Eiropas Zemes novērošanas programma). DFS 1. kategorijas ietvaros tiek finansēta arī programma "Digitālā Eiropa" (*DIGITAL*) un Vienotā tirgus programma (VTP). Pašreizējā DFS periodā pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa", *EISI*, programmas *DIGITAL* un VTP izmaksu attiecināmības noteikumi lielākoties ir standartizēti.

5.6. Lielākā daļa pētniecības izdevumu Apvāršņa pamatprogrammās un EISI ir *dotācijas* publiskiem vai privātiem *saņēmējiem*, kuri piedalās projektos. Komisija pēc dotācijas nolīguma parakstīšanas piešķir saņēmējiem priekšfinansējumu. Attiecībā uz dotācijām, ar kurām atlīdzina faktiskās izmaksas – un tas šogad ir visvairāk izmantotais pētniecības finansēšanas veids –, saņēmēji paziņo faktiskās izmaksas, kuras tiek attiecīgi atlīdzinātas. Ja tiek piešķirtas *fiksētas summas* dotācijas, saņēmējiem pēc katras darba paketes pabeigšanas izmaksā iepriekš noteiktu fiksētu summu.

5.7. Kosmosa programmas parasti pārvalda attiecīgās īstenošanas struktūras (netiešā pārvaldība), tostarp Eiropas Kosmosa aģentūra un ES Kosmosa programmas aģentūra, kuras saņem atlīdzināšanas maksājumus, pamatojoties uz faktiskajiem programmu izdevumiem.

5.8. *Finanšu instrumentus* (aizdevumus, garantijas un *kapitālieguldījumus*) programmas InvestEU ietvaros galvenokārt īsteno Eiropas Investīciju banka vai *Eiropas Investīciju fonds*, kuri savukārt izmanto *finanšu starpniekus*.

Revīzijas tvērums un pieeja

5.9. Mūsu mērķis bija aplēst kļūdu līmeni šai DFS kategorijai un veikt *ticamības deklarācijas* sagatavošanas darbu. Piemērojot ***1.1. pielikumā*** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes, attiecībā uz šo DFS kategoriju mūsu 2025. gada pārbaudē ietilpa:

a) statistiski reprezentatīva izlase, ko veido 126 darījumi un kas aptver visus izdevumus šajā DFS kategorijā. Izlasē ietilpa 90 darījumi pētniecības un inovācijas jomā (40 pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darījumi un 50 pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" darījumi) un 36 darījumi citās programmās (tostarp 14 EISI darījumi, 6 finanšu instrumenti, 10 VTP un programmas *DIGITAL* darījumi un 2 darījumi saistībā ar kosmosa programmām). Revidētie finansējuma saņēmēji atradās 21 dalībvalstī un 4 trešās valstīs;

b) Komisijas ieviestās kontroles sistēmas, ko piemēro plaģiātisma un dubultas finansēšanas novēršanai pētniecības jomā ("Apvārsnis Eiropa");

c) informācija par *pareizību*, kas sniegta *Eiropas Veselības un digitālās izpildaģentūras (HaDEA)* un *Eiropas Pētniecības izpildaģentūras (REA) gada darbības pārskatos* un pēc tam iekļauta Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

5.10. Mēs ņēmām vērā arī rezultātus, ko ieguvām, katru gadu revidējot 12 ES aģentūras, tostarp Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu (EIT) un 11 kopuzņēmumus, kuru budžetus finansē DFS 1. kategorijā, ar minimālu ietekmi uz mūsu kļūdu īpatsvaru. Par šiem rezultātiem ziņojām mūsu īpašajos gada ziņojumos par 2024. finanšu gadu, un to pamatā ir 218 darījumu pārbaude.

Darījumu pareizība

5.11. No 126 mūsu pārbaudītajiem darījumiem 37 darījumos (29 %) bija *kļūdas*. Pamatojoties uz 33 skaitļos izteiktām kļūdām un papildu kļūdām, kas atklātas ES aģentūru un kopuzņēmumu īstenotajos darījumos, mēs lēšam, ka kļūdu līmenis ir 2,9 % (sk. ***5.2. attēlu***).

5.2. attēls. Skaitļos izsakāmo kļūdu aplēstā ietekme

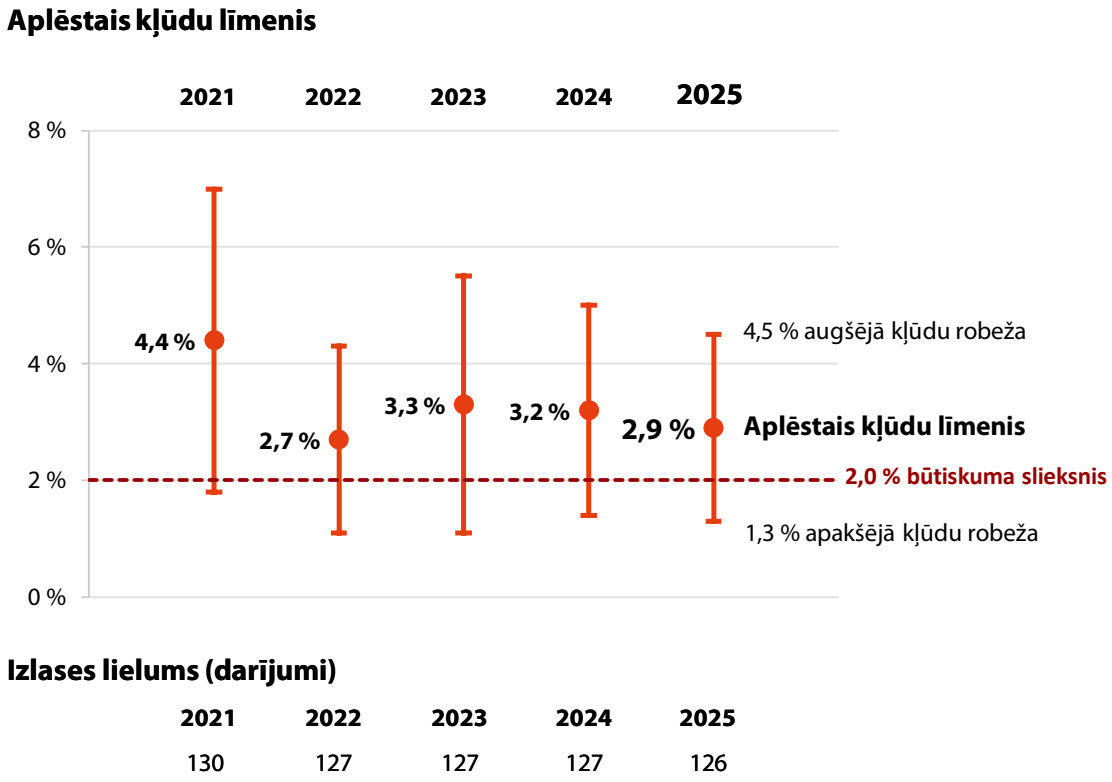

Avots: ERP.

5.12. *Aplēstā kļūdu līmeņa* sadalījums atbilstoši veidam 2025. gadā ir parādīts ***5.3. attēlā***.

5.3. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums pēc kļūdas veida

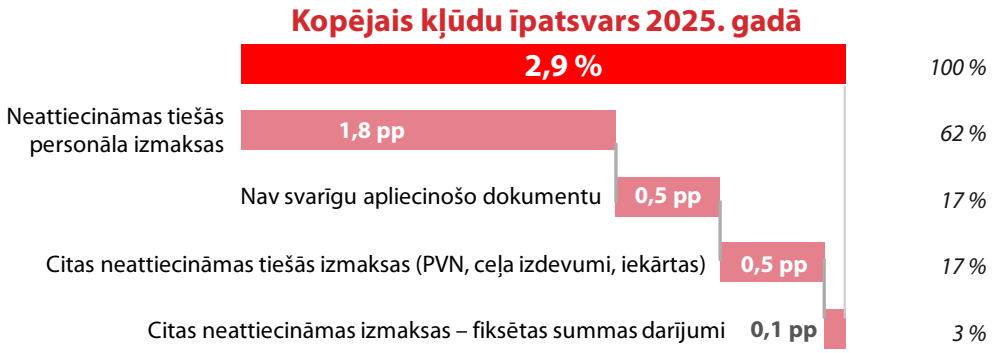

pp: procentpunkti

Avots: ERP.

5.13. Pētniecība joprojām ir izdevumu programma ar augstu kļūdu risku. Mēs konstatējām *skaitļos izsakāmas kļūdas* 28 no 90 pētniecības darījumiem, ko revidējām mūsu reprezentatīvajā izlasē (31 %). Turklāt mēs ziņojām par *skaitļos neizsakāmām kļūdām* četros darījumos. Tāpat kā 2024. gadā, revīzijā nekonstatējām, ka izdevumu pareizība pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" būtiski atšķirtos no "Apvārsnis Eiropa", lai gan pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" tika ieviesti vienkāršojumi, lai finansējuma saņēmējiem būtu vieglāk ziņot atskaitīties par izmaksām.

5.14. Citu programmu un darbību revīzijā mēs konstatējām kļūdas piecos no 36 izlasē iekļautajiem darījumiem (14 %). Visas šīs kļūdas bija izsakāmas skaitļos.

5.15. Komisija piemēroja korektīvus pasākumus, kuri tieši ietekmēja septiņus mūsu izlasē iekļautus darījumus. Šie pasākumi samazināja mūsu aplēsto kļūdu līmeni šai nodaļai par 0,4 procentpunktiem.

Visvairāk kļūdu ir personāla izmaksās

5.16. Personāla izmaksas veido lielāko daļu no gandrīz visu pētniecības projektu radītajām izmaksām. Kopumā mēs konstatējām skaitļos izsakāmas kļūdas saistībā ar personāla izmaksām 22 no 90 pārbaudītajiem pētniecības darījumiem (24 %). Mēs ziņojām arī par divām skaitļos neizsakāmām kļūdām saistībā ar personāla izmaksām.

Izmaksas, kas deklarētas par laiku, kas nav nostrādāts projektā

5.17. Saņēmēji var pieprasīt izmaksu atlīdzināšanu tikai par laiku, kad to darbinieki ir strādājuši ES finansētos projektos. Tomēr šis pamatnoteikums nav ievērots 7 no mūsu izlasē iekļautajiem 50 pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" darījumiem: saņēmēji bija deklarējuši vai nu dienas, kad personas atradās prombūtnē, vai dienas, kas nebija pamatotas laika uzskaitē. Līdzīgas kļūdas mēs konstatējām vienā no 40 pārbaudītajiem pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darījumiem.

5.18. Jau trešo gadu pēc kārtas[1] mēs ziņojam par šāda veida kļūdu Eiropas starpvaldību organizācijā, kas īsteno vienu konkrētu pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" darbību. Sīkāks skaidrojums par šo gadījumu atrodams ***5.1. izcēlumā***.

5.1. izcēlums

Piemērs gadījumam, kad dotācijas nolīguma parauga izmantošana nav piemērota konkrētas darbības finansēšanai pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" ietvaros

Apvienība "Eiropas sadarbība zinātnes un tehnoloģiju jomā" (*COST*) ir Eiropas starpvaldību organizācija, kas izveidota Beļģijā ar mērķi tīklošanas pasākumu ietvaros veicināt sadarbību starp pētniekiem un novatoriem visā Eiropā un ārpus tās. Šī darbība nav tradicionāls pētniecības "projekts", nedz arī tieši finansē pētniecību, un tās vienīgais finansējuma avots ir pamatprogramma "Apvārsnis Eiropa". Tomēr Komisija izmantoja pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" dotācijas nolīguma paraugu, lai šai konkrētajai darbībai nodrošinātu finansējumu.

Šādā situācijā saņēmējs saskaras ar strukturālā finansējuma deficītu, jo darbībai nevar prasīt atlīdzināt visas izmaksas. Šīs strukturālās neatbilstības rezultātā dažas izmaksas, tostarp par konkrētiem atvaļinājuma un citu prombūtņu periodiem, nebija iespējams atspoguļot personāla izmaksu aprēķinā saskaņā ar dotācijas nolīguma parauga noteikumiem. Tas ilustrē parauga ierobežojumus šāda veida darbībai.

[1] 2024. gada pārskats, 5.21. punkts un 5.2. izcēlums; 2023. gada pārskats, 5.18. punkts un 5.1. izcēlums.

Nepareizi aprēķinātas stundas un dienas likmes

5.19. Saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" saņēmējiem ir jāaprēķina personāla gada vai mēneša stundas likmes un jāreizina tās ar ES projektos nostrādāto stundu skaitu. Savukārt pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" noteikumi ir vienkāršoti: tagad saņēmējiem ir jāaprēķina dienas likmes un jāreizina tās ar ES projektos nostrādāto dienu skaitu (dienas ekvivalents).

5.20. Mēs konstatējām, ka gan pamatprogrammas "Apvārsnis 2020", gan pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" darījumos saņēmēji nebija pareizi aprēķinājuši stundas vai dienas likmes. Šīs likmes aprēķina, dalot personāla izmaksas noteiktā laikposmā ar produktīvo darba laiku (stundām vai dienas ekvivalentiem) tajā pašā laikposmā. Dažos revidētajos darījumos saņēmēji izmantoja nepareizu produktīvo laiku, aprēķināja likmes nepareizajam periodam vai savās likmēs iekļāva *netiešās izmaksas* vai neattiecināmas personāla izmaksas. Piemēri šādai kļūdai sniegts ***5.2. izcēlumā***.

5.2. izcēlums

Piemēri personāla izmaksās iekļautām neattiecināmām izmaksām

Dānijā valsts iestādes atlīdzina darba devējiem konkrētas izmaksas, kas izmaksātas darba ņēmējiem bērna kopšanas atvaļinājuma laikā. Līdz ar to šīs izmaksas nav attiecināmas ES finansējuma saņemšanai. Mēs revidējām vienu pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" darījumu, kurā saņēmējs bija iekļāvis šādas izmaksas, tādējādi deklarējot pārāk augstas faktiskās personāla izmaksas. Līdz ar to saņēmēja deklarētās izmaksas bija pārvērtētas.

Kāda publiska struktūra Francijā deklarēja izmaksas attiecībā uz diviem pētniekiem pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" dotācijas ietvaros. Aprēķinādams personāla izmaksas, saņēmējs pareizi izslēdza dažas neattiecināmas izmaksas. Tomēr saistītās sociālā nodrošinājuma iemaksas netika izslēgtas, un tādējādi dienas likme bija pārāk augsta.

Citas *tiešās izmaksas*, kas nav nepieciešamas darbībai

5.21. Svarīgs izmaksu attiecināmības nosacījums ir tas, ka izmaksām ir jābūt saistītām ar attiecīgo darbību un jābūt nepieciešamām tās īstenošanai. Līdzīgi kā ziņots iepriekšējos gados[2], arī šogad mēs konstatējām, ka šis nosacījums bieži vien nav izpildīts. Tā tas ir saistībā ar desmit no mūsu revidētajiem darījumiem. Šādu gadījumu piemēri ir: projektā neizmantota aprīkojuma un inventāra izmaksas; pakalpojumi, kas netika sniegti projekta darbības laikposmā; un ceļa izdevumi, kuriem nebija tiešas saistības ar projektu.

Trūkumi fiksētas summas dotāciju izmantošanā

5.22. Fiksētas summas finansējums ir *vienkāršotu izmaksu iespēja*, kas paredzēta *Finanšu regulas* 125. pantā un kam iepriekš jāsniedz detalizētas izmaksu aplēses katrā izmaksu kategorijā katram saņēmējam un katrai darba paketei. Pirms dotācijas nolīguma parakstīšanas Komisijas nolīgtie eksperti novērtē izmaksu aplēšu atbilstību ierosinātajām darbībām, lai nodrošinātu, ka aplēses ir pamatotas un nav pārmērīgas. Pēc tam Komisija izmaksā dotācijas summu atkarībā no darba pakešu "pienācīgas īstenošanas", kas novērtēta ar ekspertu palīdzību.

5.23. Līdz 2027. gada beigām Komisija plāno aptuveni pusi no pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" gada budžeta, kas paredzēts konkursiem, piešķirt, izmantojot fiksētas summas. Dotāciju summas projektiem, ko finansē, izmantojot fiksētas summas, un kas parakstīti 2025. gadā, veidoja 1814 miljonus EUR un aptuveni 19 % no visām dotācijām, kas parakstītas minētajā gadā, kā parādīts ***5.4. attēlā***.

[2] 2024. gada pārskats, 5.22. punkts; 2023. gada pārskats, 5.22. punkts; 2022. gada pārskats, 5.22. punkts.

5.4. attēls. Parakstītie fiksētas summas dotāciju nolīgumi pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”: kopējā dotāciju budžeta vērtība un īpatsvars (2022.–2025. gads)

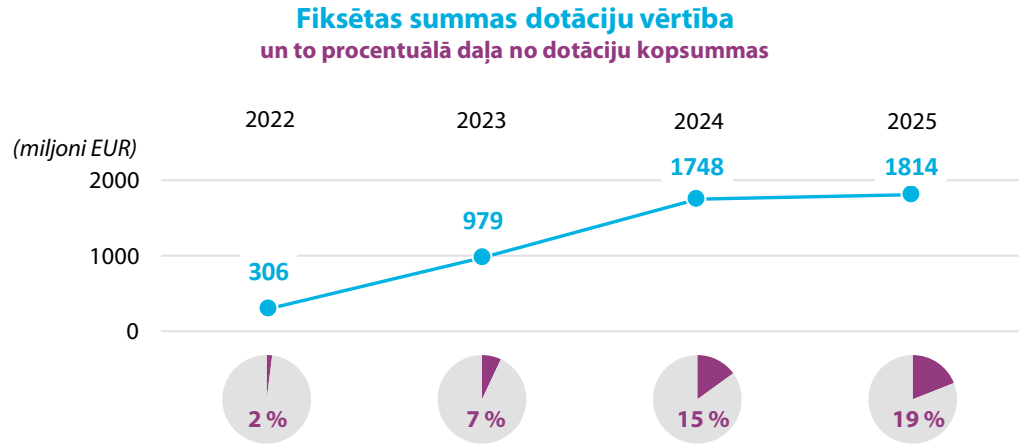

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

5.24. 2025. gadā izdevumi, izmantojot fiksētas summas finansējumu pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”, sasniedza 232 miljonus EUR (jeb 4 % no pamatprogrammas 2025. gada kopējiem izdevumiem). Mēs revidējām trīs pētniecības projektus, kas finansēti, izmantojot vienotas fiksētas summas dotācijas pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”, un ko īstenojuši projektu konsorciji, kuros ir 5–17 saņēmēji. Visos gadījumos mēs pārbaudījām gan fiksētas summas dotācijas noteikšanu, gan to, vai darba paketes ir pienācīgi pabeigtas, tostarp Komisijas veikto verifikāciju. Tāpat kā iepriekšējos gados[3] mēs konstatējām trūkumus galvenokārt divās jomās, un mēs tos aprakstām ***5.3. izcēlumā***. Vienā no trim pārbaudītajiem darījumiem kļūdu esam izteikuši skaitļos.

[3] 2024. gada pārskats, 5.3. izcēlums; un 2022. gada pārskats, 5.31. un 5.32. punkts.

5.3. izcēlums

Piemērs trūkumiem fiksētas summas dotācijas maksājumos

Trūkst pierādījumu, ka ir veikts stabils budžeta *ex ante* novērtējums

Budžeta priekšlikumos katrs saņēmējs sniedza informāciju par projektam nepieciešamā personāla kategoriju (piemēram, vecākie vai jaunākie zinātnieki), nepieciešamo mēnešu skaitu katrai kategorijai un darba paketei un aplēstās izmaksas mēnesī ("mēneša likmes").

Visos trijos projektos eksperti formulēja atrunas attiecībā uz personāla izmaksām, projektu vadības resursiem vai citiem budžeta komponentiem. Tomēr šīs bažas tikai daļēji tika atspoguļotas galīgajos novērtējuma ziņojumos, un nekādas korekcijas ierosinātajos budžetos netika veiktas.

Turklāt, kaut arī ārējie eksperti izvērtēja budžetus, trūka pierādījumu tam, ka ierosinātās mēneša likmes ir salīdzinātas ar pieejamajiem atsauces datiem (piemēram, vēsturiskajām izmaksām) vai ka ir kritiski novērtētas personāla kategoriju izmaksu atšķirības.

Tā rezultātā konstatējām, ka personāla izmaksas nav pietiekami pamatotas, un tas rada risku, ka visos trijos dotāciju nolīgumos izmantotas pārāk lielas summas.

Neskaidrs nodevumu definējums un nepietiekama darba pakešu īstenošana

Divos no revidētajiem projektiem daži galvenie nodevumi nebija skaidri definēti, un attiecībā uz vienu projektu pieejamie pierādījumi liecināja, ka dažas darba paketes, iespējams, nav pabeigtas, kā prasīts dotācijas nolīgumā.

Vienā no projektiem darba paketē bija iekļauts uzdevums attiecībā uz spēju veidošanu, tostarp vairāku pasākumu īstenošanu. Dotācijas nolīgumā nebija precizēts ne pasākumu tvērums, ne struktūra, un tas kavē gan īstenošanu, gan tās novērtēšanu.

Otrā projektā kādam nodevumam bija paredzēts atspoguļot konkrētās rūpniecības nozares "vērtības ķēdi". Tomēr tā tika aprakstīta vispārīgi, neatšķiroties no vērtības ķēdēm citās nozarēs. Citā nodevumā bija aprakstīta ievērojami atšķirīga vērtības ķēde, un tas liecināja par nekonsekvenci projekta dokumentos. Turklāt paziņotie snieguma rādītāji, kas saistīti ar tīmekļsemināru organizēšanu un dalībnieku skaita pieaugumu, nebija pamatoti ar pārbaudāmiem pierādījumiem. Komisija pieņēma deklarētās darba paketes kā pabeigtas un apstiprināja maksājumus šim projektam. Tomēr, tā kā uzskatām, ka ne visas šīs darba paketes bija apmierinoši pabeigtas, daļa maksājuma ir nepamatota.

Mēs esam ziņojuši arī par konstatējumiem saistībā ar fiksētas summas maksājumiem vēl četros pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" darījumos, ko īsteno kopuzņēmums "Eiropas dzelzceļš".

5.25. Tikmēr Komisija ir precizējusi savus norādījumus par fiksētas summas dotācijām. Proti, kopš 2023. gada oktobra Komisija ir pieprasījusi ekspertiem, kas vērtē budžeta priekšlikumus, kā kritēriju personāla izmaksām izmantot pamatprogrammas "Apvārsnis" infopaneli fiksētas summas novērtējumiem. Tā kā revidētie darījumi attiecas uz 2022. un 2023. gadā iesniegtajiem priekšlikumiem, infopaneļa izmantošana vēl nebija obligāta. Turklāt saskaņā ar mūsu 2022. gadā formulēto 5.3. ieteikumu Komisija 2024. gadā atjaunināja šo dotāciju "pienācīgas īstenošanas" definīciju. Tomēr noteikumi par to, kā novērtēt to daļēju īstenošanu un finansiālo ietekmi, vēl ir jāprecizē, un par šo jautājumu nav publicēti Komisijas norādījumi.

Saņēmēji no trešām valstīm un *mazie un vidējie uzņēmumi* ir vairāk pakļauti kļūdu riskam

5.26. Iepriekšējos gada pārskatos[4] mēs uzsvērām, ka mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) ir vairāk pakļauti kļūdu riskam. Šogad MVU pārstāvēja 9 % no izlases (11 no 126 darījumiem), bet veidoja 30 % no aplēstā kļūdu īpatsvara. Mēs konstatējām kļūdas MVU izmaksu deklarācijās sešos darījumos, no kuriem veikti pētniecības jomā un divi – citu programmu ietvaros. Četriem no šiem MVU nebija iepriekšējas pieredzes ES finansētos projektos vai tā bija ļoti ierobežota.

5.27. Gan pamatprogrammā "Apvārsnis 2020", gan pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" piedalīties un saņemt finansējumu var subjekti no trešām valstīm. Gada beigās pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" bija 21 asociētā valsts, un divas valstis bija ieviesušas pārejas pasākumus, kas ļāva piedalīties. Mūsu izlasē bija iekļauti 13 darījumi ar saņēmējiem trešās valstīs, un piecos no šiem darījumiem bija kļūdas (38 %). Divi piemēri ir sniegti ***5.4. izcēlumā***.

[4] 2022. gada pārskats, 5.24. punkts; 2023. gada pārskats, 5.25. punkts.

5.4. izcēlums

Piemēri saņēmējiem trešās valstīs, kuri pieprasa atlīdzināt neattiecināmas izmaksas

Divi privāti MVU trešā valstī saņēma finansējumu dalībai pētniecības projektos. Vienu MVU finansēja no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020", bet otru – no pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa".

Viens no saņēmējiem deklarēja ceļa izdevumus, kas saistīti ar izpilddirektora dalību projekta pilnsapulcē. Deklarētā summa ietvēra izmaksas, kas nav saistītas ar darbību, piemēram, aviobiļetes izpilddirektora tuviniekam.

Otrs saņēmējs deklarēja personāla izmaksas, bet nevarēja sniegt ne pamatā esošos aprēķinus, ne ticamus pierādījumus, kas pamatotu darba laiku. Turklāt izmaksu deklarācijā bija iekļauti gan ceļa, gan dažādi citi izdevumi, kas nebija saistīti ar darbību, piemēram, personīgie izdevumi.

Komisijas kontroles sistēmas plaģiātisma un dubultas finansēšanas novēršanai pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”

5.28. Plaģiātisms, t. i., citas personas ideju, darba vai vārdu izmantošana, to pienācīgi nenorādot, ir būtisks jautājums programmās, kas saistītas ar pētniecību (piemēram, pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”). Pētniecības integritātes principos, piemēram, Eiropas Pētnieku hartā, ir uzsvērta ētiska rīcība un izvairīšanās no plaģiātisma visā pētniecības procesā. Turklāt satura atkalizmantošana finansētajos projektos varētu radīt risku, ka vienas un tās pašas izmaksas tiek finansētas divreiz (dubulta finansēšana), ko aizliedz attiecīgais tiesiskais regulējums (Finanšu regula un pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” noteikumi[5]).

5.29. Pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” projektu izvērtēšanas posmā plaģiātisma un dubultas finansēšanas risks tiek sistemātiski izvērtēts. Praksē Komisija šajās pārbaudēs izmanto Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorātam (RTD ĢD) piederošo sistēmu *SIMBA*. Dotāciju sagatavošanas posmā *SIMBA* automātiski salīdzina konsorcija sastāvu un jauno, sekmīgi novērtēto priekšlikumu darbības aprakstu ar visiem apstiprinātajiem priekšlikumiem Komisijas *e-dotāciju* datubāzē. Apraksts tiek salīdzināts vārdu pa vārdam, kā arī tiek aprēķināts kopējais līdzības indekss. Ja līdzība pārsniedz 30 % slieksni, priekšlikumi tiek atzīmēti turpmākai pārbaudei, un tās rezultāti parādās Komisijas darbplūsmas sistēmā dotāciju novērtēšanai un apstiprināšanai (*COMPASS*).

5.30. Attiecībā uz priekšlikumiem, ko atzīmējusi *SIMBA*, projektu vadītājiem ir jāizvērtē, vai līdzība ir “kritiska” (piemēram, ļoti līdzīgi mērķi, idejas, pieejas vai – attiecībā uz dubultu finansēšanu – vieni un tie paši saņēmēji, ļoti līdzīgi konsorciji). Novērtējuma procesa ietvaros var sazināties ar dienestu, kas pārvalda konkrēto projektu, pieprasīt paskaidrojumus no pieteikumu iesniedzējiem, apspriesties ar neatkarīgiem ekspertiem, kā arī iesaistīt juridisko dienestu. Novērtējuma rezultātā priekšlikums var tikt finansēts ar pastiprinātu uzraudzību (vai bez tās) un nopietnos gadījumos – noraidīts.

---

[5] Regula (ES) 2021/695, ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”.

5.31. Kopumā mēs uzskatām, ka *SIMBA* ir nobriedis un pastāvīgi uzturēts rīks, kas palīdz darbības lēmumu pieņemšanā un kopumā atbilst paredzētajam mērķim. Mūsu pārbaudē arī apstiprinājās, ka visi izlasē iekļautie gadījumi, kuru līdzības indeksa slieksnis tika pārsniegts, tika pienācīgi pārbaudīti, tostarp notika apspriešanās ar pieteikumu iesniedzējiem, un sarežģītākajos gadījumos tika pieprasīts neatkarīgu ekspertu novērtējums.

5.32. Tomēr mēs konstatējām dažas nepilnības.

- Līdzības indeksa slieksnis, kas pieprasa obligātu pārbaudi, ir noteikts 30 % apmērā, taču netika dokumentēts ne šā rādītāja pamatojums, ne oficiāla apstiprinājuma pierādījumi.

- *SIMBA* pašlaik salīdzina jaunos, sekmīgi novērtētos priekšlikumus ar visiem apstiprinātajiem priekšlikumiem datubāzē, pat ja daži no tiem nav saņēmuši finansējumu. Tādējādi var tikt veikta nevajadzīga pārbaude, un projektu vadītājiem palielinās apstrādes laiks. Mēs atzīmējam, ka RTD ĢD jau ir ieplānojis 2026. gada sākumā atjaunināt *SIMBA* ar mērķi izslēgt nefinansētos priekšlikumus no datu kopas, kuru izmanto salīdzinājumam, šādi uzlabojot efektivitāti un rezultātu atbilstību.

- *SIMBA* saglabā tikai pēdējo iegūto līdzības indeksu. Ja tiek veikts jauns salīdzinājums, tas pārraksta iepriekšējos rezultātus. Turklāt *COMPASS* indeksi tiek parādīti tikai kā ekrānuzņēmumi. Šīs funkcijas mazina izsekojamību visā dotācijas dzīves ciklā.

- Visbeidzot, ja salīdzinātie priekšlikumi ietver dokumentus, kuru garums ievērojami atšķiras, var gadīties, ka *SIMBA* aprēķina nereprezentatīvu līdzības indeksa vērtību. Atsevišķos gadījumos tas var izkropļot salīdzinājumus un sniegt maldinošus rezultātus.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

5.33. Mēs izskatījām informāciju Komisijas 2025. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā attiecībā uz aplēsto *risku maksājumu laikā* DFS 1. kategorijā ietilpstošajās politikas jomās, un šo risku Komisija lēsa 2,1 % apmērā. Šī procentuālā daļa ietilpst mūsu aplēstā kļūdu līmeņa diapazonā un ir nedaudz virs būtiskuma sliekšņa.

5.34. Mēs pārbaudījām *izpildaģentūru HaDEA* un *REA* gada darbības pārskatus, un abu aģentūru lielākie izdevumi 2025. gadā bija saistīti ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un "Apvārsnis Eiropa". Attiecībā uz "Apvārsnis 2020" Komisija lēsa *reprezentatīvu kļūdu īpatsvaru* aptuveni 3,8 % apmērā. *Atlikušo kļūdu* īpatsvars pamatprogrammai "Apvārsnis 2020", ņemot vērā korektīvos pasākumus, ir 1,8 % (un aptuveni 2,1 % gan *HaDEA*, gan *REA*).

5.35. Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" Komisija aplēsa, ka reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 4,4 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 4,1 % (abām izpildaģentūrām rādītājs bija līdzīgs). Kopumā konstatējumi, kas gūti fiksētas summas dotāciju *ex post* tehniskajās pārbaudēs, veidoja mazāk nekā 0,1 procentpunktu no šīm kopējiem rādītājiem.

5.36. Šo aplēšu pamatā ir 207 *ex post* revīziju un pārbaužu kopējā reprezentatīvā izlase. Izlasē iekļautas 177 faktisko izmaksu dotācijas un 30 fiksētas summas dotācijas. Attiecībā uz 2025. gadu, kā norādīts Komisijas pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" daudzgadu revīzijas plānā, fiksētas summas dotāciju izlases lielums tika noteikts minimālajā pieņemtajā līmenī, proti, 30, jo paredzamais kļūdu īpatsvars bija ļoti zems. Mēs arī atzīmējam, ka šo dotāciju ietvaros veiktie maksājumi veidoja tikai nelielu daļu no kopsummas. Līdz šim Komisijas sagatavotajā pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" daudzgadu revīzijas plānā nav norādīts, kā turpmākajos gados tiks koriģēts fiksētas summas dotāciju izlases lielums ar mērķi ņemt vērā šādu maksājumu summu un īpatsvara paredzamo pieaugumu.

5.37. Tā kā atlikušo kļūdu īpatsvars pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” pārsniedz 2 % *būtiskuma slieksni*, *HaDEA* un *REA* savos gada darbības pārskatos ir formulējušas atrunas. Attiecībā uz pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” gan *HaDEA*, gan *REA* šie rādītāji bija ļoti tuvu 2 %. Tas atbilst Komisijas noteiktajam pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” mērķrādītāja diapazonam, tāpēc *atrunas* netika formulētas.

5.38. Pamatojoties uz iepriekš minēto, mēs uzskatām, ka *HaDEA* un *REA* gada darbības pārskati atspoguļoja šīm struktūrām pieejamo informāciju un, pamatojoties uz to, sniedz patiesu novērtējumu par finanšu pārvaldību saistībā ar DFS 1. kategorijas izdevumu darījumu pareizību.

Secinājumi un ieteikumi

Secinājumi

5.39. Kopumā mūsu iegūtie un šajā nodaļā izklāstītie revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis kategorijas "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma" izdevumos bija būtisks. Saskaņā ar mūsu veiktajām darījumu pārbaudēm šai DFS kategorijai kopējais aplēstais kļūdu līmenis ir 2,9 %.

5.40. Gadu no gada mūsu revīzijās šajā politikas jomā konstatētais kļūdu līmenis pārsniedz būtiskuma līmeni. Tas liecina par risku, ka saņēmējiem tiek atkārtoti pārmaksāts. Galvenais faktors, kas izraisa kļūdas DFS 1. kategorijā, ir neattiecināmas vai nepareizi deklarētas personāla izmaksas pētniecības izdevumos. Lai gan laika gaitā tiesību aktos ir ieviesti vienkāršošanas pasākumi un Komisija sniedz norādījumus finansējuma saņēmējiem, stāvoklis vairākus gadus ir saglabājies nemainīgs[6].

5.41. Attiecībā uz fiksētas summas finansējumu mūsu revīzijas liecina, ka dažos gadījumos ierosinātie budžeti ir pārvērtēti un ka eksperti, kas izvērtē priekšlikumus, to nav atklājuši un koriģējuši. Tādējādi, ņemot vērā arī neskaidras nodevumu definīcijas un nepietiekamu *ex ante* pārbaudi par to, vai darba paketes tika īstenotas, kā plānots, pastāv risks, ka dotāciju nolīgumiem ir pārmērīgi budžeti un ka maksājumi tiek veikti par projektiem, kas netika apmierinoši īstenoti.

5.42. Attiecībā uz Komisijas kontroli plaģiātisma un dubultas finansēšanas novēršanai mēs uzskatām, ka *SIMBA* rīks ir nobriedis un kopumā atbilst paredzētajam mērķim. Tomēr procedūras ir iespējams formalizēt labāk.

---

[6] 2018. gada pārskats, 5.16. punkts, 2019. gada pārskats, 4.11. punkts, 2020. gada pārskats, 4.13. punkts, 2021. gada pārskats, 4.12. punkts, 2022. gada pārskats, 5.13. punkts, 2023. gada pārskats, 5.13. punkts, un 2024. gada pārskats, 5.15. punkts.

Ieteikumi

5.43. Mūsu pēcpārbaudes konstatējumi par 2022. un 2023. gada pārskatā sniegtajiem ieteikumiem, kuri bija jāievieš līdz 2025. gadam, ir aprakstīti ***5.1. pielikumā***. Komisija ir ieviesusi vienu ieteikumu dažos aspektos, un divus ieteikumus – pilnībā.

5.44. Pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2025. gadu, esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

5.1. ieteikums. Uzlabot kontroles sistēmu fiksētas summas finansējumam pētniecības jomā

Komisijai iesakām uzlabot kontroles sistēmu attiecībā uz fiksētas summas finansējumu pētniecības jomā un jo īpaši:

a) nodrošināt, ka eksperti, kas veic budžeta priekšlikumu *ex ante* novērtējumu, konsekventi veic un dokumentē vajadzīgās pārbaudes;

b) noteikt skaidrus kritērijus, kā arī diapozonus likmēm, kas jāpiemēro iespējamiem dotāciju samazinājumiem, ja darba paketes ir pabeigtas tikai daļēji;

c) noteikt *ex post* tehnisko pārbaužu skaitu, lai nodrošinātu fiksētas summas maksājumu pienācīgu atspoguļojumu statistiski reprezentatīvā izlasē programmu līmenī. Attiecīgi jāatjaunina daudzgadu revīzijas plāns.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

5.1. ieteikums. Formalizēt procedūras attiecībā uz plaģiātisma un dubultas finansēšanas pārbaudēm (rīkā *SIMBA*)

Iesakām Komisijai:

a) dokumentēt un oficiāli apstiprināt izvēlēto līdzības indeksa sliekšņa līmeni, tostarp tā pamatojumu;

b) izveidot procedūru, kā apstiprināt un ieviest turpmākas izmaiņas indeksa robežvērtībā, tostarp minimālo kontroles kārtību un *revīzijas taku*.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada vidus.

Pielikumi

5.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav informācijas.

Ieviešanas pakāpe: pilnībā ieviests; ieviests lielākā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2022	Mēs iesakām Komisijai līdz 2025. gada beigām (pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" vidusposma novērtējums) turpmāk minēto. **1. ieteikums. Izvērtēt fiksētas summas finansējumu** a) Saistībā ar pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" vidusposma novērtējumu iekļaut fiksētas summas finansējuma izvērtēšanu, lai novērtētu, vai daži projektu veidi (satura, apjoma u. c. ziņā) nav piemēroti fiksētas summas finansējumam, kā arī lai aptvertu *pārkāpumu* un *krāpšanas* risku.			Komisija 2025. gada 30. aprīlī publicēja dienestu darba dokumentu par pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" (2021.–2024. gads) starpposma izvērtējumu, kura pamatā bija īstenošanas dati un plaša mēroga apsekojums, kurā piedalījās dalībnieki, eksperti un Komisijas darbinieki.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2023	Mēs iesakām Komisijai līdz 2025. gada vidum turpmāk minēto. **1. ieteikums. Panākt, lai atbalsta saņēmēji labāk ievēro dienas likmes noteikumus** Lai panāktu, ka atbalsta saņēmēji labāk ievēro dienas likmes noteikumus, attiecībā uz ziņošanu par pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" ieviest arī pasākumus, kas pārsniedz līdz šim veiktās izpratnes veicināšanas darbības.	✓		Komisija ir ņēmusi vērā šo ieteikumu attiecībā uz diviem pasākumiem: tā ir izstrādājusi pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" personāla izmaksu vedni, kas palīdz saņēmējiem ievadīt personāla izmaksas, un, tuvojoties ziņošanas termiņam, nosūta arī personalizētus paziņojumus saņēmējiem, kuri ir pakļauti kļūdu riskam.
	Mēs iesakām Komisijai līdz 2025. gada vidum turpmāk minēto. **2. ieteikums. Nodrošināt skaidrību pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" dokumentos** Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" sīkāk precizēt dotāciju nolīguma paraugā izmantotos noteikumus un dienas likmju aprēķināšanas metodes personāla izmaksām.	✓		Komisija anotētajam dotācijas nolīgumam ir pievienojusi dažus precizējumus un ir piemērojusi citus skaidrojošus pasākumus. Tomēr anotētā dotācijas nolīguma noteikumi joprojām nav pilnībā saskaņoti ar dotācijas nolīguma paraugu.

Avots: ERP.

6. nodaļa

Kohēzija, noturība un vērtības

Saturs

	Punkts
Ievads	6.1.–6.17.
Īss apraksts	6.3.–6.6.
Politikas mērķi un izdevumu instrumenti	6.3.
Fondu pārvaldība	6.4.–6.6.
Revīzijas tvērums un pieeja	6.7.–6.17.
Darījumu pareizība	6.18.–6.39.
Darījumu pārbaudes rezultāti	6.18.–6.19.
Kohēzija – dalīta pārvaldība	6.20.–6.38.
Neattiecināmas izmaksas un projekti	6.23.–6.25.
Nav svarīgu apliecinošo dokumentu	6.26.–6.29.
Iekšējā tirgus noteikumu pārkāpumi saistībā ar publisko iepirkumu un valsts atbalstu	6.30.–6.36.
Vienkāršotu izmaksu iespējas	6.37.–6.38.
Noturība un vērtības – pārvalda Komisija	6.39.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	6.40.–6.58.
Komisijas 2025. gada novērtējums	6.40.–6.51.
Dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas dažās programmās nedarbojās labi	6.40.–6.41.
Būtisks neatbilstoši veiktu izdevumu līmenis apstiprinātajos pārskatos	6.42.–6.49.
Zems riska novērtējums *Interreg* programmām – mūsu konstatējumi to neapstiprina	6.50.–6.51.
2014.–2020. gada programmu slēgšana	6.52.–6.55.
2021.–2027. gada plānošanas periods	6.56.–6.58.

Secinājums un ieteikumi **6.59.–6.62.**

Secinājums **6.59.–6.60.**

Ieteikumi **6.61.–6.62.**

Pielikumi

6.1. pielikums. Mūsu dalītās pārvaldības darījumu izlase un atbilstības kļūdas 2025. gadā

6.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude

Ievads

6.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu revīzijas darba rezultāti saistībā ar *DFS* 2. kategoriju "Kohēzija, noturība un vērtības". Šīs kategorijas galvenās darbības, izdevumi un revīzijas datu kopa 2025. gadā ir apkopoti ***6.1. attēlā***.

6.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

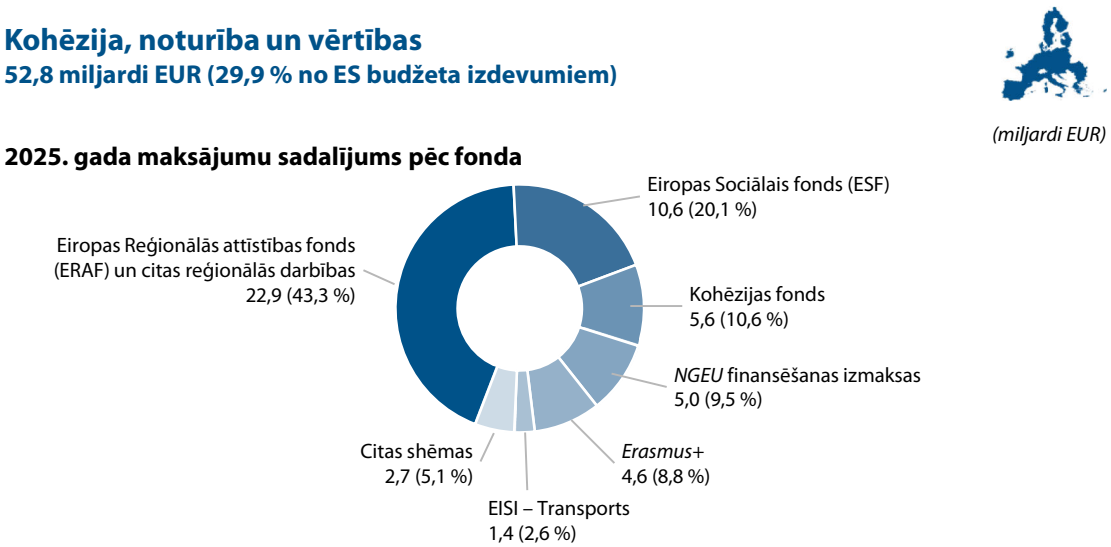

(*) Tostarp *dalītās pārvaldības* ikgadējie avansa un starpposma maksājumi, kurus Komisija vēl nebija apstiprinājusi.

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2025. gada *konsolidēto pārskatu* datiem.

6.2. DFS 2. izdevumu kategorija ietver divas apakškategorijām. Lielākā daļa maksājumu 2.a apakškategorijā nodrošina priekšfinansējumu dalītas pārvaldības *programmām* 2021.–2027. gada *plānošanas periodā*. Tā kā priekšfinansējuma maksājumi neatspoguļo galīgos izdevumus, mēs tos nerevidējam. Mēs revidējam *darījumus*, kuri ir Komisijas pārskatos iekļauto apstiprināto izdevumu pamatā, un sniedzam par tiem savu atzinumu. 2.b apakškategorijā ir darījumi, ko *tieši* vai *netieši pārvalda* Komisija. Attiecībā uz šiem darījumiem mēs revidējam 2025. gadā apmaksātos vai dzēstos izdevumus. Šajā apakškategorijā ir iekļauta arī daļa no *NextGenerationEU (NGEU)* finansēšanas izmaksu maksājumiem.

Īss apraksts

Politikas mērķi un izdevumu instrumenti

6.3. DFS 2. kategorijas izdevumu galvenais mērķis ir mazināt attīstības atšķirības starp ES dalībvalstīm un reģioniem (2.a apakškategorija), kā arī atbalstīt un aizsargāt ES vērtības un padarīt ES noturīgāku pret izaicinājumiem, ar kuriem tā saskaras (2.b apakškategorija). Plašāku informāciju sk. ***6.2. attēlā***.

6.2. attēls. Politikas mērķi

2.a apakškategorija – ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija

Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF)
risina reģionālo nelīdzsvarotību, atbalstot inovāciju un pētniecību, digitālo programmu, MVU, mazoglekļa ekonomiku un visu veidu teritoriju ilgtspējīgu un integrētu attīstību un vietējās iniciatīvas.

Eiropas Sociālais fonds (ESF) un ESF+
tiecas panākt augstu nodarbinātības līmeni, taisnīgu sociālo aizsardzību un prasmīgu un noturīgu darbaspēku, kā arī iekļaujošu/saliedētu sabiedrību kā galveno faktoru nabadzības izskaušanā; ESF+ 2021.–2027. gada periodā ietver Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu (**JNI**), Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām (**EAFVP**), ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmu un īsteno Eiropas sociālo tiesību pīlāra programmu.

Kohēzijas fonds (KF)
veicina ilgtspējīgu attīstību, finansējot vides un transporta projektus dalībvalstīs, kurās nacionālais kopienākums (NKI) uz vienu iedzīvotāju ir mazāks nekā 90 % no ES vidējā rādītāja. Kohēzijas fonds palīdz finansēt Eiropas transporta tīklu projektus, izmantojot **Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EISI)**.

2.b apakškategorija – noturība un vērtības

Erasmus+
atbalsta izglītību, apmācību, jaunatni un sportu, veicinot jauniešu mobilitāti un aktīvu līdzdalību.

***NextGenerationEU* (*NGEU*)**
NGEU neatmaksājamā atbalsta finansēšanas izmaksas nolūkā palīdzēt ES dalībvalstīm atgūties no Covid-19 pandēmijas sekām.

Citas shēmas, piemēram, programma "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" (***CERV***) un programma "Radošā Eiropa" (***CREA***), īpaši instrumenti, kas veicina atveseļošanu ES pēc Covid-19 (**programma "ES – veselībai"**), programma "Tiesiskums" (***JUST***) u. c.

Avots: ERP.

Fondu pārvaldība

6.4. *Kohēzijas politikas fondi* (*Eiropas Sociālais fonds (ESF)*, ESF+, *Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF)* un *Kohēzijas fonds (KF)*) lielākoties tiek īstenoti dalītā pārvaldībā. *Vadošajām iestādēm* ir galvenā atbildība par maksājumu *pareizību*, bet Komisija uzņemas galīgo atbildību par ES budžeta izpildi un par to, ka dalībvalstīm ir labi funkcionējošas *pārvaldības un kontroles sistēmas*. Komisija pašlaik īsteno programmas gan no 2014.–2020. gada perioda, gan no 2021.–2027. gada perioda. Pēdējā minētajā periodā vadošās iestādes ir pārņēmušas katras programmas gada pārskatu sertificēšanu. Iepriekš to darīja *sertifikācijas iestādes*. Abos plānošanas periodos valstu *revīzijas iestādes* sniedz pārliecību par Komisijai iesniegtajos gada pārskatos iekļauto izdevumu pareizību.

6.5. ***6.3. attēlā*** ir parādītas galvenās izmaiņas pārvaldības, kontroles un ticamības apliecināšanas uzdevumu sadalījumā starp abiem plānošanas periodiem[1].

[1] Sīkāku informāciju par saistītajiem procesiem un pienākumiem 2014.–2020. gada periodā sk. 2024. gada pārskatā, 6.3. attēlā.

6.3. attēls. 2021.–2027. gadam ieviestās uzdevumu sadalījuma atšķirības dalītajā pārvaldībā

Avots: ERP, pamatojoties uz *2014.–2020. gada Kopīgo noteikumu regulu (KNR)* un 2021.–2027. gada KNR.

6.6. DFS 2. kategorija "Kohēzija, noturība un vērtības" aptver ES finansējumu arī ar to programmu vai darbību starpniecību, kuras vai nu tieši pārvalda Komisijas *ģenerāldirektorāti (ĢD)* (tostarp dažas ES *izpildaģentūras*), vai kuras pārvalda netieši ar partnerorganizāciju vai citu iestāžu atbalstu, piemēram, *Erasmus+* valstu aģentūru atbalstu (***6.2. attēls***).

Revīzijas tvērums un pieeja

6.7. Mūsu revīzijas mērķis bija dot ieguldījumu *ticamības deklarācijas* sagatavošanā, kā aprakstīts ***1.1. pielikumā***, un sniegt novērtējumu par DFS 2. kategorijas izdevumu pareizību.

6.8. 2025. gadā mūsu revīzijas datu kopa ir gandrīz vienmērīgi sadalīta starp DFS 2.a un 2.b apakškategoriju, savukārt 2024. gadā DFS 2.a apakškategorija veidoja 86 % no datu kopas. ***6.4. attēlā*** ir parādīts mūsu revīzijas datu kopas īpatsvars fondos un instrumentos, kas uzskaitīti ***6.2. attēlā***. *NGEU* finansēšanas izmaksu maksājumi veido 27 % no mūsu revīzijas datu kopas, un tas ir ievērojami lielāks īpatsvars nekā 2024. gadā. Tāpat šīs izmaksas veido pusi no 2.b apakškategorijas datu kopas. Šie darījumi būtiski atšķiras no pārējās mūsu revīzijas datu kopas šajā izdevumu kategorijā un pēc savas būtības ir zema riska darījumi, un mēs konstatējām, ka tie ir likumīgi un pareizi.

6.4. attēls. 2025. gada revīzijas datu kopa

(miljardi EUR)

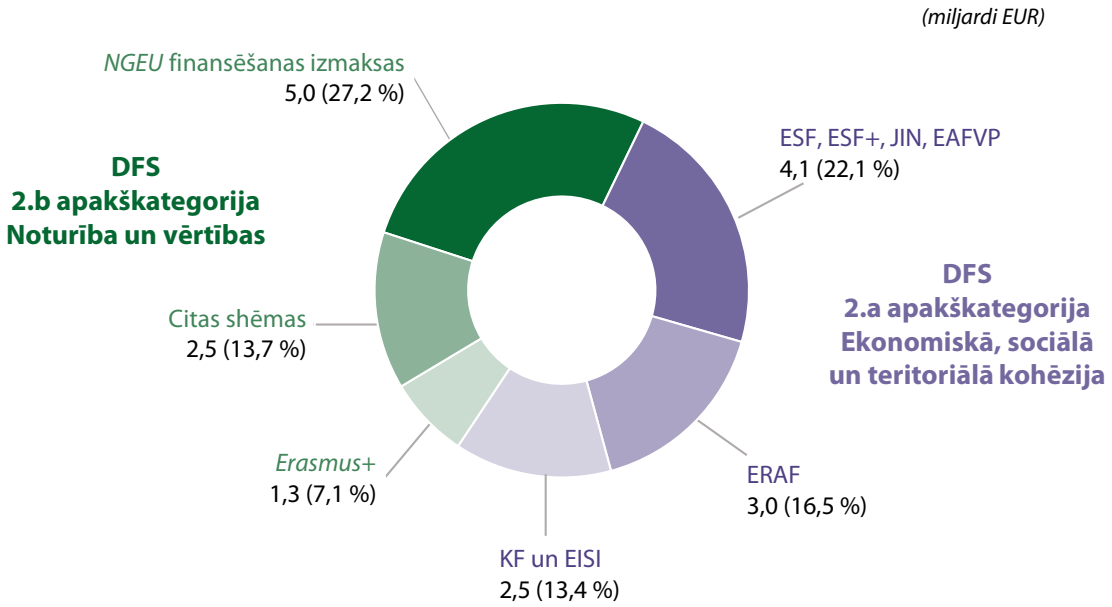

Avots: ERP.

6.9. Mēs revidējām **statistiski reprezentatīvu izlasi, ko veido 158 darījumi**, kurus atlasījām no mūsu datu kopas šajā DFS izdevumu kategorijā. Mērķis ir aplēst *kļūdu* līmeni DFS 2. kategorijā. ***6.5. attēlā*** parādīts darījumu skaits mūsu izlasē.

6.5. attēls. Darījumu skaits mūsu izlasē

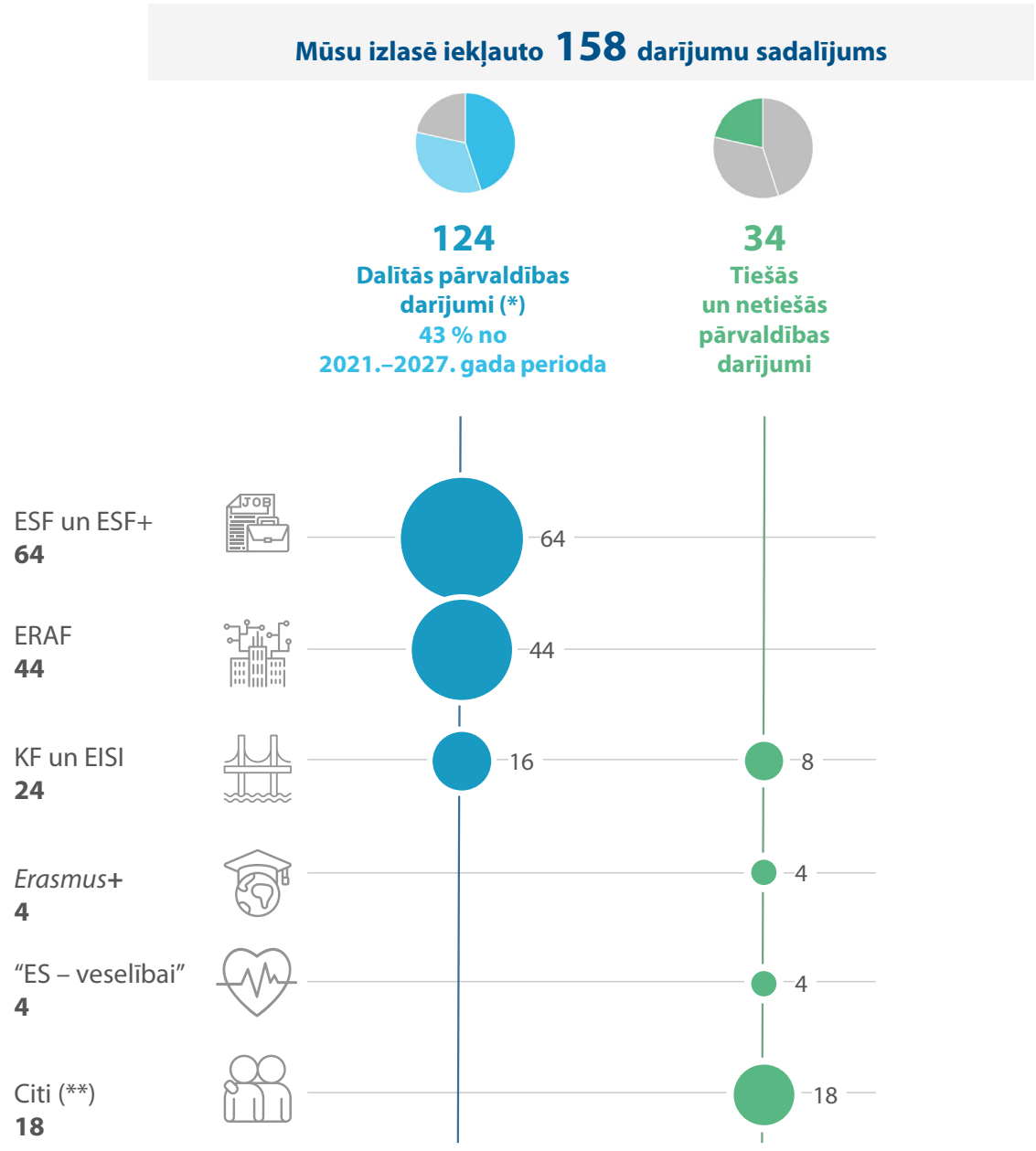

(*) Ieskaitot **trīs *finanšu instrumentus***, saistībā ar kuriem mēs revidējām 17 *kapitālieguldījumus*, 11 aizdevumus un divas pārvaldības izmaksas.
(**) **18 citi darījumi**: septiņi saistībā ar Komisijas pakalpojumu un būvdarbu līgumiem; trīs programmā "Radošā Eiropa" (*CREA*); trīs saistībā ar *NGEU* finansēšanas izmaksām; divi *programmā "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" (CERV)*; viens programmā "Tiesiskums" (*JUST*); viens programmā "*Social Prerogative and Specific Competencies Lines*" (*SOCPL*) un viens saistībā ar mūsu ikgadējo revīziju rezultātiem attiecībā uz ES aģentūrām, kuras finansē no DFS 2. kategorijas.

Avots: ERP.

6.10. Turklāt mēs revidējām divus darījumus, kas veikti saskaņā ar *Eiropas Savienības Solidaritātes fondu (ESSF)*. Tas ir *īpašs instruments*, ko pārvalda REGIO ĢD, bet tas neietilpst DFS 2. kategorijā, tāpēc šā revīzijas darba rezultāti nav iekļauti šīs kategorijas īpašajā izvērtējumā.

6.11. Turklāt mēs pārbaudījām EMPL ĢD un REGIO ĢD 2025. *gada darbības pārskatos* un Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā* uzrādīto informāciju par pareizību.

6.12. Attiecībā uz 2017.–2024. gada ticamības deklarāciju sagatavošanu mūsu pieeja ietvēra valstu revīzijas iestāžu un Komisijas revīzijas darba izskatīšanu un atkārtošanu. Mērķis bija noteikt, cik lielā mērā mēs varam paļauties uz viņu darbu un balstīt savu pārliecību no šo iestāžu rezultātiem. Tomēr daudzos gadījumos šajā darbā mēs konstatējām nepilnības[2]. Turklāt mēs secinājām, ka izmaiņas, kas ieviestas pārvaldības un kontroles sistēmas struktūrā un izveidē 2021.–2027. gada periodam (***6.3. attēls***), nemazina risku, ka šie kontroles mehānismi var nebūt efektīvi. Šo iemeslu dēļ kopš 2025. finanšu gada esam atgriezušies pie revīzijas pieejas, ko šai DFS kategorijai izmantojām pirms 2017. gada, proti, paši atlasām pamatā esošos darījumus un tos pārbaudām tieši.

6.13. Tāpat kā iepriekšējos gados, revīzijas datu kopa, no kuras esam izveidojuši izlasi savai 2025. gada revīzijai dalītās pārvaldības jomā, ietver izdevumus, ko sertifikācijas vai vadošās iestādes deklarējušas laikposmā no 2023. gada 1. jūlija līdz 2024. gada 30. jūnijam (t. i., grāmatvedības gadā) un ko Komisija 2025. gadā apstiprinājusi apliecinājumu un *slēgšanas* paketēs. Tas tiek darīts pēc ikgadējā pārbaužu cikla, ko vadošās un revīzijas iestādes pabeidz pirms pārskatu iesniegšanas Komisijai. Šie izdevumi attiecas gan uz 2014.–2020. gada, gan 2021.–2027. gada plānošanas periodu. Saskaņā ar ***1.1. pielikuma 20***. punktu mēs veidojam izlasi tikai no to izdevumu kopas, kas iekļauti Komisijas apstiprinātajos pārskatos.

---

[2] 2024. gada pārskats, 6.39.–6.51. punkts, un Apskats 03/2024 "Ticamības nodrošināšanas sistēma un galvenie faktori, kas veicināja kļūdu rašanos 2014.–2020. gada kohēzijas finansējuma jomā".

6.14. Par galīgo apliecināšanas un slēgšanas pakešu iesniegšanas termiņu 20140.–2020. gadam tika noteikts 2025. gada 15. februāris. Tāpēc mēs sagaidījām, ka mūsu 2025. gada izlasē būs liels skaits *programmu* slēgšanu. Tomēr ar *STEP regulu*[3] termiņš tika atlikts līdz 2026. gada 15. februārim. Daudzas dalībvalstis izmantoja šo elastības iespēju. Rezultātā 2025. gadā dalībvalstis sertificēja un Komisija apstiprināja tikai aptuveni 20 % programmu. Turklāt dalībvalstu deklarētie izdevumi par 2021.–2027. gadu bija zemā līmenī. Tas nozīmē, ka mūsu revidētā datu kopa sasniedza tikai vienu trešdaļu no 2024. gada apjoma.

6.15. Tā kā dalībvalstu iesniegtajos un Komisijas apstiprinātajos pārskatos datu kopa bija salīdzinoši maza un netipiska, mūsu revidēto darījumu iedaba ievērojami atšķīrās no iepriekšējos gados novērotā. Piemēram, attiecībā uz dalīto pārvaldību mūsu izlasi veido liels īpatsvars ar ESF saistītu darījumu, savukārt mūsu 2024. gada revīzijas izlasē dominēja ar ERAF saistīti darījumi, un tas rada atšķirīgus riskus. Vēl viena 2025. gada revīzijas iezīme ir tā, ka 43 % no abu plānošanas periodu izlasē iekļautajiem darījumiem (53 no 124) ir koncentrēti Čehijas, Vācijas un Apvienotās Karalistes programmās. Apvienotās Karalistes izdevumi attiecas uz tādu 2014.–2020. gada programmu slēgšanu, kuras tika apstiprinātas, kad Apvienotā Karaliste vēl bija ES dalībvalsts. ***6.1. pielikumā*** ir parādīts mūsu revidēto dalītās pārvaldības darījumu sadalījums pa valstīm.

6.16. Daļa no mūsu 2025. gada datu kopas attiecās uz 2014.–2020. gada programmu pēdējo gadu, kas ietvēra projektus no vairākiem gadiem pirms 2025. gada. Daži no šiem projektiem sākotnēji tika finansēti no valsts līdzekļiem un tika pabeigti pirms to uzrādīšanas Komisijai šajos pēdējos pārskatos. Tas palīdz dalībvalstīm apgūt ES finansējumu, kas finansēšanas perioda beigās vēl ir pieejams. Tas ir pareizi, ja vien saņēmējs ir iesniedzis projekta pieteikumu vadošajai iestādei pirms projekta pabeigšanas (kā nosaka KNR). Dažus no mūsu izlasē iekļautajiem gadījumiem bija sarežģīti revidēt, jo dokumenti nebija viegli pieejami.

[3] Regula (ES) 2024/795, 14. panta 4. punkts.

6.17. Mūsu revīzijas datu kopā ir iekļautas summas, kuras Komisija apstiprināja četros Ungārijas programmu pārskatos, izņemot Ungārijas deklarētos *valsts atbalsta* avansus (sk. ***6.2***. punktu): Cilvēkresursu attīstības darbības programma (DP) plus, īstenošanas DP plus, integrēta transporta attīstības DP plus un ekonomikas attīstības un inovācijas DP plus. Revīzijas darba pabeigšanas laikā Eiropas Savienības Tiesa vēl nebija pieņēmusi spriedumu par Eiropas Parlamenta iesniegto atcelšanas prasību (Lieta C-225/24) attiecībā uz Komisijas novērtējumu, ka horizontālais veicinošais nosacījums par tiesu iestāžu neatkarību[4] ir izpildīts. Pamatojoties uz šo novērtējumu, Komisija samaksāja Ungārijai 781 miljonu EUR (ieskaitot valsts atbalsta avansus) par trim no četrām programmām: cilvēkresursu attīstības DP plus, integrēta transporta attīstības DP plus un ekonomikas attīstības un inovācijas DP plus. Mēs nesniedzam atzinumu par Komisijas novērtējumu. Tomēr savas izlases ietvaros mēs revidējām citus pareizības aspektus divās no šīm programmām: cilvēkresursu attīstības DP plus un integrēta transporta attīstības DP plus.

[4] Īpašais ziņojums 03/2024, VII un 86. punkts un IV pielikums.

Darījumu pareizība

Darījumu pārbaudes rezultāti

6.18. No 158 mūsu revidētajiem darījumiem 71 (45 %) bija kļūdas, no kurām 53 mēs *izteicām skaitļos*. Revīzijas rezultātā mēs lēšam, ka kļūdu līmenis DFS 2. kategorijā ir 6,6 %[5] (sk. ***6.6. attēlu***).

6.6. attēls. Darījumu pārbaudes rezultāti

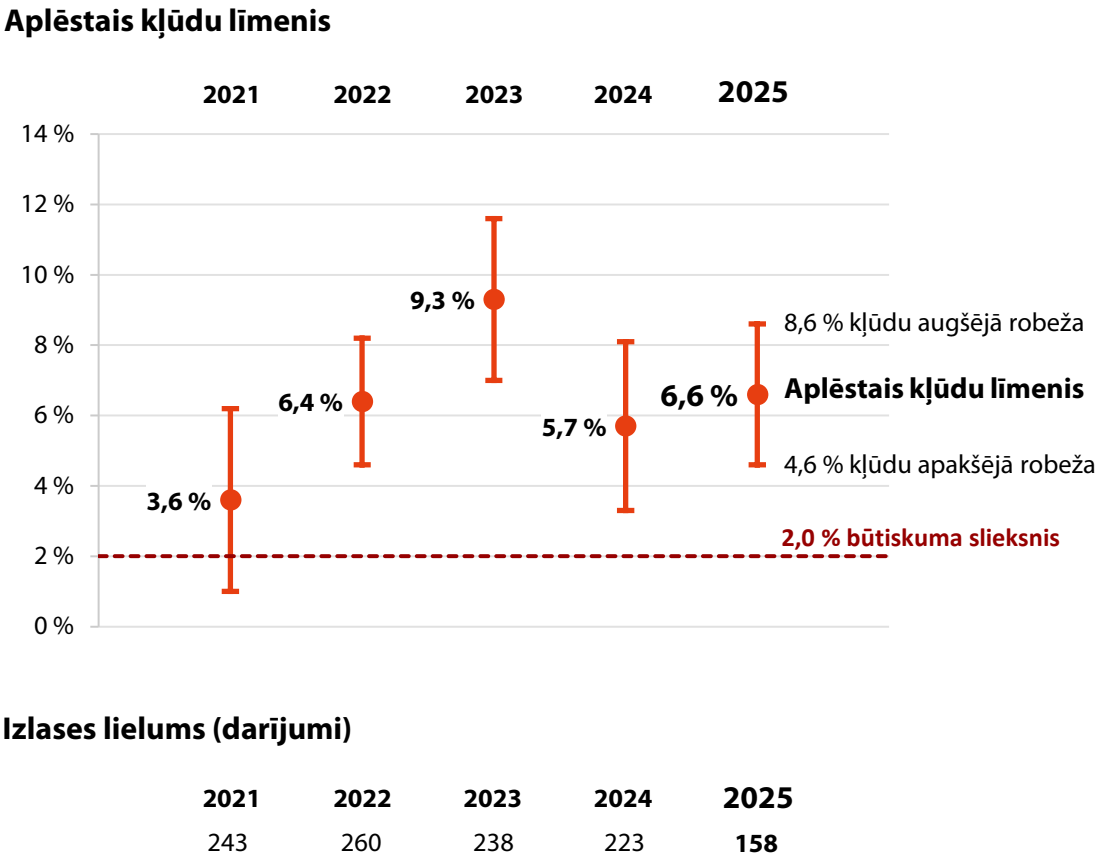

Avots: ERP.

6.19. Galvenie kļūdu veidi, kurus konstatējām šā gada aplēstajā kļūdu līmenī, ir izklāstīti ***6.7. attēlā***izteikti procentpunktos no kopējā kļūdu īpatsvara (***6.23***.–***6.36***. un ***6.39***. punkts).

[5] *Aplēstais kļūdu līmenis* tikai 2.a apakškategorijai ir 12,4 %.

6.7. attēls. Galvenie kļūdu veidi (*)

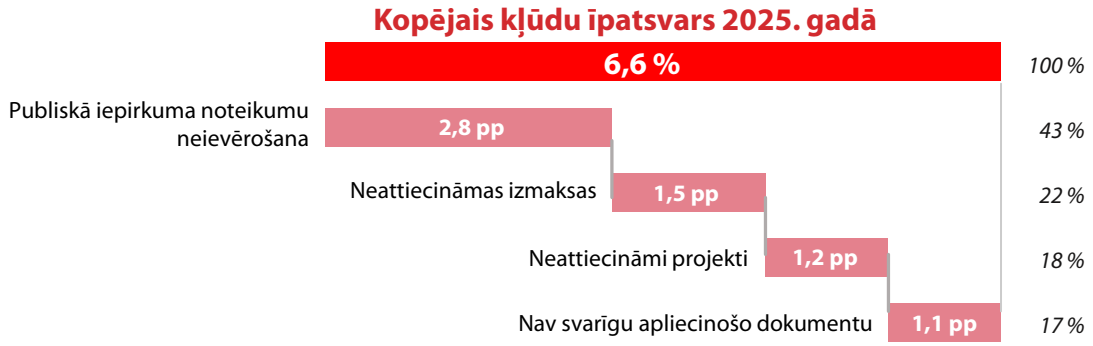

pp: procentpunkti

(*) Šajā attēlā nav parādītas visas mūsu konstatētās kļūdas, jo dažus atsevišķus darījumus ietekmēja vairāk nekā viena veida kļūdas. Šādā gadījumā, aprēķinot kļūdu īpatsvaru, mēs ņemam vērā tikai kļūdu ar vislielāko skaitļos izteikto vērtību.

Avots: ERP.

Kohēzija – dalīta pārvaldība

6.20. Šajā sadaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi par izdevumiem DFS 2.a apakškategorijā (kohēzija), uz kuriem attiecas dalīta pārvaldība. ***6.1. pielikumā*** ir sniegta sīkāka informācija par mūsu izveidoto dalītās pārvaldības darījumu izlasi un par saistītajiem konstatējumiem.

6.21. Kad dalībvalstu vadošās iestādes savos pārskatos deklarē Komisijai izdevumus, tās apliecina, ka izdevumi ir radušies saskaņā ar piemērojamiem ES un valsts tiesību aktiem un ka atbalsts ir piešķirts *atbalsta saņēmējiem* un projektiem, kas ievēro attiecināmības un citas programmas prasības.

6.22. Lai gan šogad mūsu dalītās pārvaldības darījumu atlases pamatā nebija revīzijas iestāžu izlases (***6.12***. punkts), 27 % no darījumiem mūsu izlasē pirms tam bija revidējušas revīzijas iestādes. Šajos darījumos mēs konstatējām 16 kļūdas, kuras šīs iestādes nebija paziņojušas, un tās izteicām skaitļos.

Neattiecināmas izmaksas un projekti

6.23. Revīzijas vajadzībām mēs pārbaudām atbilstību attiecīgajai Kopīgo noteikumu regulai (KNR), piemērojamajiem valsts tiesību aktiem un jebkuriem citiem atbalsta nosacījumiem. Visbiežāk konstatētās kļūdas bija saistītas ar neattiecināmām izmaksām vai projektiem. No 48 skaitļos izteiktajām kļūdām 21 (44 %) bija šāda veida kļūda. Astoņpadsmit[6] no šīm kļūdām bija saistītas ar neattiecināmām izmaksām. Piemērs izmaksām, kas radušās, bet nav pamatotas ar vajadzībām, sniegts ***6.1. izcēlumā***.

6.1. izcēlums

Piemērs IT piegādēm, kas pārsniedz saņēmēju vajadzības

Kādā Vācijas reģionā ar 100 % finansējumu no *REACT-EU* tika īstenots projekts, kura mērķis bija attīstīt reģionālo izglītības un mācību centru digitālās spējas, nodrošinot tiem IT aprīkojumu. Lai noteiktu gan aparatūras, gan programmatūras pieprasījumu, *atbalsta saņēmējs* organizēja plašas tiešsaistes informācijas un konsultēšanas sesijas, pēc kurām tas aicināja šos centrus aizpildīt detalizētu aptauju un precizēt savas vajadzības. Pēc tam saņēmējs piemēroja algoritmu, lai pārbaudītu, vai paustās vajadzības nepārsniedz tādas, ko varētu uzskatīt par samērīgām, ņemot vērā katra centra lielumu un darbinieku skaitu.

Revīzijas laikā konstatējām, ka *galasaņēmējiem* piegādātā IT aprīkojuma daudzums bieži vien bija lielāks nekā aptaujas atbildēs pieprasītais daudzums. Piemēram, viens saņēmējs, kurš bija pieprasījis 10 klēpjdatorus, faktiski saņēma 30, kā arī 44 datorekrānus un 25 planšetdatorus, ko tas nebija pieprasījis. Citā gadījumā saņēmējam piešķirto planšetdatoru skaits pārsniedza algoritmā noteikto maksimālo skaitu. Tas neatbilda programmas noteikumiem, kas paredz, ka publiskās *dotācijas* jāizmanto, lai segtu "vienīgi tos izdevumus, kas vajadzīgi tūlītējai rīcībai". Tā kā mēs nesaņēmām nekādu pamatojumu daudzumiem, kas pārsniedz mācību centru paustās vajadzības, uzskatījām saistītās izmaksas par neattiecināmām.

[6] Čehija, Vācija, Francija, Itālija, Polija, Somija, Zviedrija un *Interreg*.

6.24. Lai novērtētu attiecināmību, mēs atsaucamies gan uz piemērojamajiem ES un valstu noteikumiem, gan dotāciju nolīgumiem starp saņēmējiem un vadošajām iestādēm. Vienā gadījumā Francijā dotācijas nolīgumā bija noteiktas īstenojamās darbības. Mēs konstatējām, ka veids, kādā tika formulēts dotācijas nolīgums, apgrūtināja šo darbību sasaisti ar attiecināmajām izmaksām. Tomēr mēs konstatējām, ka attiecināmās darbības tika veiktas, taču nebija skaidras dokumentāras saiknes starp šīm darbībām un deklarētajām izmaksām. Saskaņā ar mūsu metodiku mēs to klasificējām kā kļūdu, ko nevarējām izteikt skaitļos.

6.25. Citā gadījumā konstatējām projektu Ungārijā, kas nebija tiesīgs saņemt ES finansējumu. Mēs šo kļūdu izteicām skaitļos. Vēl pieci mūsu izlasē iekļautie projekti (trīs Čehijā un divi Francijā) neatbilda visiem kritērijiem, kas noteikti attiecīgajos uzaicinājumos iesniegt projektu priekšlikumus. Mēs uzskatām, ka šīs atbilstības kļūdas ir nozīmīgas, bet tām nav tiešas un izmērāmas finansiālas ietekmes, tāpēc mēs tās neizteicām skaitļos.

Nav svarīgu apliecinošo dokumentu

6.26. KNR paredz, ka saņēmējiem un *programmu iestādēm* ir jāuztur sistēmas, procedūras un dokumentācija pienācīgas *revīzijas takas* nodrošināšanai. Saskaņā ar mūsu metodiku mēs veidojam darījumu reprezentatīvu izlasi, uz kuru balstām savu vispārējo secinājumu. Lai atbilstīgi šai pieejai nodrošinātu, ka mūsu rezultāti ir pilnībā reprezentatīvi, mums ir jāiegūst pārliecinoši pierādījumi par katru atlasīto darījumu. Tas var tikt darīts daudzus gadus pēc darbības norises, un joprojām atbilst KNR prasībai saglabāt dokumentus.

6.27. Mēs konstatējām, ka attiecībā uz 14[7] pārbaudītajiem darījumiem (29 % no kļūdām mūsu dalītās pārvaldības izlasē, kuras mēs izteicām skaitļos) ne programmu iestādes, ne saņēmēji nevarēja mums iesniegt dokumentus, kurus mēs uzskatījām par būtiskiem, lai pierādītu atbilstību attiecināmības nosacījumiem un citām prasībām (***6.2. izcēlums***).

[7] Vācija, Ungārija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste un *Interreg*.

6.2. izcēlums

Piemērs situācijai, kad trūkst pierādījumu dalībnieku attiecināmībai

Kādā ESF+ projektā, ko īstenoja 14 Zviedrijas pašvaldībās, saņēmējs – valsts iestāžu konsorcijs – piedāvāja plašu atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām cilvēku grupām, lai uzlabotu viņu nodarbināmību. Šis atbalsts varēja tikt sniegts profesionālu mācību kursu vai koučinga sesiju veidā, pamatojoties uz individuālām vajadzībām. Termiņš dalībai projektā bija 12 mēneši.

Potenciālie dalībnieki ir tiesīgi saņemt atbalstu, ja novērtējumā ir secināts, ka viņi atrodas "sarežģītā dzīves situācijā". Attiecībā uz lielāko daļu mūsu izlasē iekļauto dalībnieku mēs neguvām pierādījumus, kas pamatotu viņu dzīves situācijas novērtējumu – nedz sociālo dienestu nosūtījumus, nedz profesionālus novērtējumus, kas veikti pirms viņu reģistrācijas projektam. Mēs arī konstatējām, ka daži dalībnieki shēmā piedalījās ilgāk par 12 mēnešiem.

6.28. Attiecināmības kritēriji ir noteikti ne tikai KNR, bet arī dotāciju nolīgumos, ko izstrādājušas valsts iestādes un apstiprinājusi Komisija. Dažos gadījumos vadošajām iestādēm ir atļauts balstīt savu attiecināmības novērtējumu uz saņēmēju pašdeklarāciju bez neatkarīga apstiprinājuma, ka visas prasības faktiski ir izpildītas. Mēs uzskatām, ka šāda pašdeklarācija nav pietiekams pierādījums, uz kura balstīt mūsu revīzijas secinājumus. Divos gadījumos mēs nevarējām apstiprināt attiecināmības kritēriju un citu prasību izpildi, jo vadošās iestādes paļāvās tikai uz saņēmēju pašdeklarācijām. Citos gadījumos mēs varējām apstiprināt pašdeklarācijas no citiem avotiem (piemēram, no valsts un reģionālajām informācijas sistēmām), lai pierādītu attiecināmību, un tāpēc mēs neziņojām par kļūdu.

6.29. Trijos gadījumos mēs nevarējām pārbaudīt *vienkāršotu izmaksu iespēju* metodikas struktūru, jo nebija pieejami apliecinoši dokumenti (sk. arī ***6.38***. punktu).

Iekšējā tirgus noteikumu pārkāpumi saistībā ar publisko iepirkumu un valsts atbalstu

6.30. Veicot *publiskā iepirkuma procedūru* revīziju, mēs pārbaudām to atbilstību spēkā esošajiem ES un valstu publiskā iepirkuma noteikumiem, kā paredz KNR. Publiskā iepirkuma noteikumi ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu, ka publiskie līdzekļi tiek tērēti *efektīvi*, *saimnieciski* un *lietderīgi*, vienlaikus ievērojot pārredzamības, proporcionalitātes, vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminēšanas principu.

6.31. Sešdesmit četri darījumi mūsu dalītās pārvaldības izdevumu izlasē ietvēra iepirkuma procesus. 16 no šiem darījumiem mēs konstatējām neatbilstību ES vai valsts publiskā iepirkuma noteikumiem Čehijā, Itālijā, Portugālē un Apvienotajā Karalistē, kā arī *Interreg* projektos. Mēs izteicām skaitļos 13 no tiem saskaņā ar mūsu metodiku (kas atšķiras no mūsu iepriekšējās metodikas – ***1.36***. un ***1.37***. punkts).

6.32. Viens no visbiežāk konstatētajiem publiskā iepirkuma kļūdu veidiem ir situācija, kad līgumslēdzējas iestādes apstiprināja būtiskas izmaiņas, ko līgumslēdzējs veica sākotnējā līgumā. Lai gan līgumos var veikt izmaiņas, jāievēro ES direktīvas un valstu publiskā iepirkuma noteikumi. ***6.3. izcēlumā*** ir aprakstīts viens gadījums, kad šie noteikumi netika ievēroti. Līdzīgas kļūdas mēs konstatējām Čehijā, Itālijā un Apvienotajā Karalistē īstenotos projektos gan dalītā, gan *tiešā pārvaldībā*.

6.3. izcēlums

Piemērs būtiskiem līguma grozījumiem

ESF finansētā projektā Anglijā saņēmējs, brīvības atņemšanas iestāde, saņēma dotāciju ar mērķi sagatavot ieslodzītos ienākšanai darba tirgū pēc atbrīvošanas. Līgums par saistītiem mācību pakalpojumiem tika piešķirts ārējam uzņēmumam pēc atklātas publiskā iepirkuma procedūras. Tas tika parakstīts 2015. gadā un attiecās uz laikposmu līdz 2020. gada beigām ar iespēju to pagarināt par 24 mēnešiem.

Mēs konstatējām, ka 2018. gadā līgums tika pagarināts par 32 mēnešiem un tā vērtība palielinājās par vairāk nekā 50 %. Saņēmējs parakstīja grozījumu, zinot, ka astoņu mēnešu pagarinājums neatbilst sākotnējā līguma noteikumiem. Atbalsta saņēmēja galvenais mērķis bija izmantot ESF līdzekļus, kas pieejami pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES.

Tā kā tas neietekmēja sākotnējā projekta īstenošanu un pagarinājums par vairāk nekā 24 mēnešiem nebija nepieciešams, lai sasniegtu projekta sākotnējos mērķus, grozījums nebija pamatots. Mēs uzskatām, ka ievērojamas izmaiņas līgumā bez jaunas iepirkuma procedūras uzsākšanas neatbilst Direktīvai 24/2014/ES.

6.33. Publiskā iepirkuma procedūrās apzinājām arī citus kļūdu veidus (***6.4. izcēlums***)

6.4. izcēlums

Piemērs šķēršļiem ienākšanai tirgū, kas nepamatoti kavē konkurenci

Čehijas dzelzceļa pārvaldes īstenota projekta ietvaros bija paredzēts uzstādīt Eiropas vilcienu kustības vadības sistēmas (*ETCS*) sliežu ceļa daļu 38 km garā dzelzceļa posmā. *ETCS* nodrošina informācijas apmaiņu starp borta saskarni mašīnista kabīnē un sliežu ceļa infrastruktūru, uzlabojot dzelzceļa satiksmes drošību. Izmēģinājuma projekts tika pabeigts 2011. gadā, un kopš tā laika visi līgumi par *ETCS* ieviešanu Čehijā ir piešķirti vienam uzņēmumam, kas ir atbildīgs par *ETCS* integrēšanu esošajās valsts dzelzceļa signalizācijas sistēmās.

Lai atlasītu darbuzņēmēju revidētajam projektēšanas un būvniecības projektam, dzelzceļa pārvalde sāka atklātu iepirkuma procedūru ar 37 dienu termiņu piedāvājumu iesniegšanai. Tas nedaudz pārsniedz piemērojamajā Direktīvā[8] noteikto minimālo 30 dienu termiņu. Mūsu ieskatā, ņemot vērā sarežģītību un nepieciešamo laiku, tas nozīmē, ka citiem potenciālajiem pretendentiem nav pietiekami daudz laika, lai iesniegtu alternatīvu 100 % saderīgu risinājumu.

Konkursa specifikācijas ļāva potenciālajiem pretendentiem piedāvāt alternatīvu risinājumu. Tomēr netika sniegta nekāda tehniskā informācija, kas ļautu potenciālajiem pretendentiem izvērtēt, vai tie spēj vai nespēj izpildīt prasību par saderību ar esošo *ETCS* sistēmu, un nebija juridiskas prasības pašreizējam pakalpojumu sniedzējam dalīties ar informāciju par esošo risinājumu.

Neizpaužot tehniskās prasības konkursa specifikācijās, saņēmējs liedza vienlīdzīgu piekļuvi iepirkuma procedūrai. Turklāt mēs konstatējām, ka jebkura jauna produkta vai tehniska risinājuma apstiprināšanas procedūra atbilstoši spēkā esošajiem standartiem ilgtu vismaz 120 dienas. Praktiski citiem pretendentiem, izņemot esošo uzņēmumu, tehniski nebija iespējams iesniegt atbilstošu piedāvājumu noteiktajā termiņā. Mēs secinājām, ka tas rada šķēršli ienākšanai tirgū, nepamatoti kavējot konkurenci, un tas neatbilst attiecīgajām ES direktīvām.

Līdzīgu situāciju novērojām divos citos Čehijā īstenotos dzelzceļa projektos.

[8] Direktīva 25/2014/ES, 45.–49. pants.

6.34. Atbilstība valsts atbalsta noteikumiem ir ļoti svarīga ES finansēto programmu īstenošanā, jo tā nodrošina, ka piešķirtais publiskais atbalsts nekropļo tirdzniecību starp dalībvalstīm. Valsts atbalsts, ja vien tas nav zemāks par attiecīgo regulatīvo slieksni[9], principā nav saderīgs ar iekšējā tirgus pareizu darbību. Tomēr šim noteikumam ir izņēmumi, īpaši, ja uz projektu attiecas *Vispārējā grupu atbrīvojuma regula (VGAR)*[10].

6.35. Vienā no revidētajiem *Interreg* projektiem mēs konstatējām, ka atbalsts tika piešķirts lielākā apmērā, nekā paredzēts VGAR. Lai gan šī ir kļūda, mēs to neizteicām skaitļos, jo tā neietekmēja deklarēto izdevumu attiecināmību. Mēs konstatējām vēl divus VGAR neievērošanas gadījumus, kurus neizteicām skaitļos: vienu Vācijā un vienu Francijā.

6.36. Revidējām citu *Interreg* programmu, kurā apzinājām labas prakses piemēru. Vadošā iestāde bija izstrādājusi visaptverošu kontrolsarakstu, kas aptver visas piemērojamās valsts atbalsta prasības, un veikusi pārbaudes visos līmeņos, tostarp attiecībā uz ES finansējuma saņēmējiem un galasaņēmējiem, kas gūst labumu no ES finansētām darbībām. Vadošā iestāde atbilstību valsts atbalsta noteikumiem novērtēja nevis vienu reizi, bet gan visā projekta darbības laikā ikreiz, kad tika grozīts dotācijas nolīgums. Tas nodrošināja noteikumu nepārtrauktu ievērošanu.

Vienkāršotu izmaksu iespējas

6.37. Kohēzijas politikā kā svarīgs vienkāršošanas pasākums tika ieviestas vienkāršotu izmaksu iespējas. Dažas no tām sagatavo vadošās iestādes un var vienkāršot procedūras atbalsta saņēmējiem. ES noteikumi paredz, ka vienkāršotu izmaksu iespēju metodikai ir jānodrošina, ka tās ir taisnīgas, objektīvas un pārbaudāmas. Tomēr, ja noteikumi nav pareizi izstrādāti vai piemēroti, var rasties kļūdas, un tās var būt sistemātiskas, jo viens vienkāršotu izmaksu iespēju veids var attiekties uz daudziem darījumiem.

---

[9] Komisijas Regulas (ES) Nr. 1407/2013 un (ES) 2023/2831 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam.

[10] Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu.

6.38. Finansējuma saņēmēji izmantoja vienkāršotu izmaksu iespējas, lai deklarētu izmaksas 65 darījumiem jeb (52 %) mūsu izlasē, piemērojot vai nu vienotas likmes vai *vienības izmaksu standarta likmes*, vai abu apvienojumu. Piecos ESF+ darījumos, kuros tika izmantotas vienkāršotu izmaksu iespējas, mēs vai nu nevarējām apstiprināt izmantotās vienotās likmes vai vienības izmaksu pamatojumu (***6.5. izcēlums***), vai arī konstatējām, ka tas ir novecojis. Divos no šiem gadījumiem mēs konstatējām nevajadzīgu sarežģītību, proti, vadošās iestādes izvēlējās izveidot savas, nevis izmantot standarta vienkāršotu izmaksu iespējas, kas paredzētas KNR. Vienā gadījumā mēs konstatējām arī nepareizu vienības izmaksu standarta likmju piemērošanu. Visos piecos gadījumos mēs izteicām skaitļos starpību starp deklarētajām izmaksām, par kurām nevarējām pārliecināties, un vai nu standarta vienkāršotu izmaksu iespējām, ko paredz regulas, vai arī mūsu labāko tuvinājumu tam, cik lielas, mūsuprāt, būtu izmaksas. 10 no šiem 65 darījumiem ar vienkāršotu izmaksu iespējām mēs konstatējām kļūdas *tiešajās izmaksās* vai vienībās, uz kurām tika balstītas vienkāršotu izmaksu iespējas.

6.5. izcēlums

Piemērs nepārbaudāmai vienkāršotu izmaksu iespēju aprēķina metodei

ESF projektā, ko īstenoja saskaņā ar 2014.–2020. gada reģionālo programmu Vācijā un bija paredzēts bezdarbnieku atbalstam, dotācija tika aprēķināta, reizinot dalībnieku skaitu ar iepriekš noteiktu fiksētu summu uz vienu dalībnieku mēnesī. Valsts iestādes paskaidroja, ka šī fiksētā summa (vienības izmaksas) tika noteikta, pamatojoties uz vēsturiskiem datiem par līdzīgiem projektiem iepriekšējā plānošanas periodā. Tomēr pamatā esošie dokumenti vairs nebija pieejami, un tas nozīmē, ka pamatojumu vienības izmaksām nevarēja pārbaudīt.

Līdzīgu situāciju konstatējām četros 2021.–2027. gada ESF+ projektos: divos kādā Vācijas programmā un divos Itālijas programmā. Vācijā saņēmēji piemēroja fiksētu likmi, lai segtu projekta *netiešās izmaksas*. Šīs vienotās likmes aprēķins daļēji bija balstīts uz vēsturiskajām likmēm, no kurām vienu nevarēja pārbaudīt, jo trūka datu kopu.

Divos gadījumos Itālijā netiešo izmaksu fiksētā likme tika noteikta, pamatojoties uz 2007. gadā veiktu pētījumu par mācību sniedzējiem reģionā. 2009. gadā Komisija apstiprināja šo fiksēto likmi, lai gan netika veiktas pamatā esošo datu pārbaudes, un mūsu revīzijas laikā šis pētījums nebija atjaunināts. Tā kā aprēķina metodes pamatā ir nepilnīgi finanšu dati, mēs nevarējām verificēt, vai ir ievērotas KNR prasības.

Noturība un vērtības – pārvalda Komisija

6.39. Šajā ziņojuma iedaļā ir atspoguļoti mūsu konstatējumi par izdevumiem, kurus *tieši vai netieši pārvalda* Komisija. Mēs izteicām skaitļos četras kļūdas, kad Komisija tieši atbalstīja projektus, izmantojot *Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūru (CINEA)*, *Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūru (EACEA)* un Eiropas Komisijas Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorātu (EMPL ĢD). Mēs izteicām skaitļos vēl vienu kļūdu darbībā, kas finansēta *Erasmus+* ietvaros. Šo kļūdu ietekme ir atspoguļota ***6.6. attēlā***. ***6.6. izcēlumā*** ir aprakstīts vēl viens programmas *Erasmus+* projekts, kurā līdzekļu koordinators nepamatoti ieturēja līdzekļus.

6.6. izcēlums

Piemērs situācijai, kad līdzekļu koordinators ietur divreiz lielāku sākotnējā finansējuma daļu

EACEA pārvaldītā *Erasmus+* projektā četru sporta klubu konsorcijs saņēma fiksētu summu (*vienreizēju maksājumu*), lai organizētu sporta nodarbības pansionātos, izstrādātu vingrojumu programmu vecāka gadagājuma cilvēkiem un nodrošinātu personāla mācības. Dotācijas sadalījums starp četriem partneriem bija skaidri noteikts dotācijas nolīgumā. Tomēr klubs, kas darbojās kā projekta koordinators, parakstīja partnerības līgumus ar pārējiem trim projekta partneriem par summām, kuras ir mazākas nekā sākotnēji piešķirtās summas, bet pienākumi un darba slodze nemainījās. Galu galā tas paturēja 71 % no dotācijas, un tas ir ievērojami vairāk par sākotnēji piešķirto daļu. Turklāt šis pārskatītais sadalījums netika formalizēts ar grozījumu, lai gan to skaidri paredz dotācijas nolīgums.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Komisijas 2025. gada novērtējums

Dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas dažās programmās nedarbojās labi

6.40. Savos gada darbības pārskatos Komisija ziņo par to, vai ieviestās kontroles procedūras sniedz pietiekamu ticamības apliecinājumu par to, ka izdevumi ir likumīgi un pareizi. Savos 2025. gada darbības pārskatos Komisija secināja, ka dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas (vadošās iestādes / starpniekstruktūras un revīzijas iestādes) vai nu nedarbojās labi, vai arī to darbību daļēji ietekmēja trūkumi. Tā tas bija72 no 617 REGIO ĢD programmām un 41 no 384 EMPL ĢD programmām. Tas ietver programmas gan no 2014.–2020. gada, gan no 2021.–2027. gada perioda. Rezultātā Komisija savās 2025. gada ticamības deklarācijās iekļāva *atrunas* par lielāko daļu no šīm programmām.

6.41. Ņemot vērā Komisijas revīzijas rezultātus un mūsu pašu konstatējumus, mēs piekrītam Komisijas secinājumam, ka dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas dažās programmās nedarbojās labi.

Būtisks neatbilstoši veiktu izdevumu līmenis apstiprinātajos pārskatos

6.42. Savos gada darbības pārskatos Komisija novērtē dalībvalstu ziņotos individuālos kļūdu īpatsvarus, sava pareizības darba rezultātus un citu pieejamo informāciju, piemēram, mūsu revīzijas darba rezultātus. Tā izmanto šos datus, lai novērtētu *risku maksājuma laikā*, un ziņo par šo kļūdu īpatsvaru kā *galveno snieguma rādītāju (GSR)* attiecībā uz *likumību un pareizību*. Runājot par 2025. gadu, tas attiecas tikai uz 2014.–2020. gada programmām. Komisija sniedz arī aplēsi par to, ko tā uzskata par iespējamo risku slēgšanas brīdī, ņemot vērā *finanšu korekcijas,* ko tā paredz veikt pēc savām nākotnes likumības un pareizības revīzijām un ERP veiktajām revīzijām.

6.43. Risks maksājuma laikā ir Komisijas labākā konservatīvā aplēse attiecībā uz to izdevumu summu, kas gada laikā maksājuma veikšanas brīdī nav bijuši likumīgi un pareizi, un daļu no šīs summas tā plāno atklāt un izlabot turpmākajos gados. Komisija aprēķina maksimālo īpatsvaru, lai novērstu kļūdu risku ārpus to programmu darījumu izlases, uz ko balstīti kļūdu īpatsvari, kā arī visus papildu riskus, kurus konstatējusi Komisija vai ERP.

6.44. Attiecībā uz 2023./2024. grāmatvedības gadu REGIO ĢD ziņoja par 2,1 % risku maksājuma laikā 2014.–2020. gada programmām, kas īstenotas dalītā pārvaldībā (2,5 % – 2022./2023. gadam). Maksimālais kļūdu īpatsvars tika lēsts 3,1 % apmērā (3,6 % – 2022./2023. gadā). *EMPL* ĢD aprēķinātais kļūdu īpatsvars bija tāds pats kā iepriekšējā gadā, proti, 2,2 %, un maksimālais kļūdu īpatsvars bija 3,2 % (3,0 % iepriekšējā pārskata gadā).

6.45. Tikai aptuveni trešdaļa 2021.–2027. gada programmu iesniedza savus pārskatus 2025. gadā. Šā iemesla dēļ Komisija nolēma aplēst risku maksājuma laikā šīm programmām ar 2 % un neiekļāva to GSR aprēķinā. Mēs atzīmējam, ka Komisijai ir atrunas attiecībā uz dažām no šīm programmām.

6.46. Kohēzijas jomā Komisijas 2025. gada darbības pārskatos ziņotā aplēse par risku maksājuma laikā bija krietni zem mūsu *aplēstā kļūdu līmeņa* (***6.18***. punkts). Komisija izņēmuma kārtā ir aprēķinājusi šā gada GSR, izmantojot dalībvalstu ziņotos kļūdu īpatsvarus, par kuriem tā veica tikai dokumentu pārbaudes. Komisija to darīja, jo uzskatīja, ka 2024. gadā iesniegto galīgo pārskatu skaits bija pārāk mazs, lai veiktu ticamu apstiprinātā kļūdu īpatsvara aprēķinu. Komisija sīkāk analizēs šos kļūdu īpatsvarus katrā programmā savās *ex post* revīzijās (2026. gadā un turpmāk), un tie var tikt paaugstināti, tiklīdz būs zināmi šo pārbaužu rezultāti.

6.47. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā Komisija ziņo par kohēzijas politikas fondu vispārējo risku maksājuma laikā. Tas galvenokārt ir balstīts uz REGIO ĢD un EMPL ĢD paziņotajām vērtībām un aptver abus plānošanas periodus. 2025. gadā apvienotais kļūdu īpatsvars joprojām bija būtisks, proti, no 2,0 % līdz 2,7 %, un tas ir samazinājums salīdzinājumā ar to aplēsi 2024. gadam (diapazonā no 2,3 % līdz 3,2 %). Komisija paskaidro, ka šis samazinājums galvenokārt ir saistīts ar daudz lielāko 2021.–2027. gada plānošanas perioda izdevumu īpatsvaru 2025. gadā (80,5 % no kopējiem kohēzijas izdevumiem salīdzinājumā ar 15,3 % 2024. gadā), kam Komisija piemēroja vienotu likmi 2 % apmērā (***6.45***. punkts).

6.48. Attiecībā uz DFS 2. kategoriju Komisija aplēsa, ka risks maksājuma laikā ir 2,3 % (2024. gadā – 2,9 %). Tāpēc īpatsvars joprojām ir būtisks, lai gan zem kļūdu diapazona, ko esam aprēķinājuši šai izdevumu kategorijai pēc mūsu revīzijas (***6.18***. punkts).

6.49. Mūsu kļūdu īpatsvara un Komisijas aprēķinātā īpatsvara objektīvā atšķirība ir paskaidrota ***1. nodaļā*** (***1.41***.–***1.44***. punkts). Savos gada darbības pārskatos Komisija uzsver atšķirības abu kļūdu īpatsvaru aprēķināšanas veidā. Tā norāda, ka saskaņā ar mūsu Līgumā noteiktajām saistībām mēs ziņojam par kļūdām, kas saistītas ar piemērojamo noteikumu pārkāpumiem. Savukārt Komisija un valstu revīzijas iestādes izsaka skaitļos tikai tos pārkāpumus, kas var novest pie finanšu korekciju piemērošanas saskaņā ar KNR. Turklāt mūsu kļūdu īpatsvars 2025. gadam ir balstīts uz abu plānošanas periodu darījumu revīziju, bet REGIO ĢD un EMPL ĢD savos gada darbības pārskatos paziņotos GSR balsta tikai uz 2014.–2020. gada periodu.

Zems riska novērtējums *Interreg* programmām – mūsu konstatējumi to neapstiprina

6.50. *Interreg* programmu mērķis ir veicināt sadarbību starp reģioniem visā ES. Tā kā tajās ir iesaistīta vairāk nekā viena valsts, to pārvaldība salīdzinājumā ar citām dalītās pārvaldības programmām ir pakļauta atšķirīgiem riska faktoriem. Komisija 2025. gadā lēsa, ka kļūdu īpatsvars *Interreg* programmās ir zem 1 %. Tā šīs programmas uzskata par zema riska programmām un visas programmas sagrupē, lai izveidotu vienotu revīzijas izlasi. Šī pieeja tika ieviesta kā vienkāršošanas pasākums, lai samazinātu kopējo revīzijas slogu. Tomēr mēs atzīmējam, ka savā 2025. gada darbības pārskatā REGIO ĢD iekļāva atrunu, kas attiecas uz trim *Interreg* programmām.

6.51. Mūsu 2025. gada izlases netipiskais sastāvs (***6.15***. punkts) nozīmē, ka mēs revidējām lielāku *Interreg* projektu skaitu (12) nekā parasti. Piemēram, 2024. gadā mūsu izlasē nebija neviena šāda projekta. Tas ļāva mums gūt dziļāku ieskatu šajā jomā. Mēs ziņojam par septiņiem neatbilstības gadījumiem, no kuriem skaitļos izteicām piecus. Rezultātā mēs neapstiprinām Komisijas riska novērtējumu.

2014.–2020. gada programmu slēgšana

6.52. Līdz 2025. gada maija beigām, kas bija sākotnējais 2014.–2020. gada programmu slēgšanas termiņš (pirms *STEP* regulas), Komisija bija apstiprinājusi pēdējos pārskatus un galīgos īstenošanas ziņojumus par 93 programmām. Atlikušajām 348 programmām dalībvalstis izmantoja *STEP* regulā piešķirto iesniegšanas termiņa pagarinājumu (***6.14***. punkts).

6.53. Lai varētu slēgt programmas, Komisija veic dokumentu pārbaudes par galīgajām *apliecinājumu paketēm*, ko tā saņem no valstu iestādēm plānošanas perioda beigās. Tās ietver iesniegtās informācijas pārskatīšanu, galīgo īstenošanas ziņojumu novērtēšanu un pēc tam galīgo atlikumu iegrāmatošanu pārskatos. Pēc tam Komisija nosūta dalībvalstīm slēgšanas vēstules. Taču slēgšanas vēstulē ir norādīts, ka šīm programmām tomēr var piemērot papildu likumības un pareizības pārbaudes. Tas var turpināties, līdz visas problēmas ir atrisinātas.

6.54. Mēs atzīmējam, ka Komisija var, neveicot finanšu korekcijas, ierakstīt galīgos atlikumus programmu pārskatos, lai novērstu jau konstatētās kļūdas. Mūsu 16 programmu izlasē par 2014.–2020. gada plānošanas periodu konstatējām trīs gadījumus, kad nebija ņemti vērā konstatējumi no revīzijām, kuras mēs bijām pabeiguši, bet attiecībā uz kurām Komisija vēl nebija noslēgusi likumības un pareizības procedūras. Tādējādi Komisijas apstiprinātajos galīgajos pārskatos joprojām ir iespējams veikt korekcijas.

6.55. Savos 2025. gada darbības pārskatos Komisija ziņoja, ka tā ir pilnībā slēgusi 21 REGIO ĢD pārvaldīto programmu un 13 EMPL ĢD pārvaldītās programmas. Tas nozīmē, ka lielākā daļa programmu joprojām nav "pilnībā" slēgtas. Pilnīgas slēgšanas nosacījums ir, ka *atlikušo kļūdu īpatsvars* tiek lēsts zem 2 % un ka valsts iestādes ir pienācīgi novērsušas visus apzinātos pārkāpumus.

2021.–2027. gada plānošanas periods

6.56. 2021.–2027. gada plānošanas periodā īstenošana notiek lēnāk, nekā sākotnēji plānots. Lēnā *apgūšana,* par ko ziņots ***2.17***. punktā, var radīt papildu spiedienu dalībvalstīm izlietot tām pieejamos līdzekļus, tuvojoties plānošanas perioda beigām, un var mazināt vadošo un revīzijas iestāžu veikto pārbaužu efektivitāti. 2025. gada septembrī stājās spēkā divas jaunas regulas, ar kurām grozīja ERAF/KF un ESF+ regulas[11] un kuras ar konkrētiem nosacījumiem ļāva pagarināt attiecināmības periodu līdz 2030. gada 31. decembrim.

6.57. KNR 2021.–2027. gada plānošanas periodam (73. panta 2. punkts) nosaka skaidrākas prasības dalībvalstīm attiecībā uz projektu atlasi finansējumam. Tās ietver novērtējumu par projekta paredzamo ieguldījumu programmas mērķos, paredzamajiem rezultātiem un atbilstību piemērojamām juridiskajām prasībām un horizontālajiem principiem (piemēram, projekta *ietekme uz vidi* un klimatizturība). Attiecībā uz mūsu atlasītajām 2021.–2027. gada plānošanas perioda 14 programmām novērtējām, kā vadošās iestādes pārbaudīja projektu atbilstību šīm prasībām. Sešos gadījumos apzinājām nepilnības vadošo iestāžu veikto novērtējumu kvalitātē.

6.58. Vadošajām iestādēm pirms pārskatu iesniegšanas ir jāveic "pārvaldības verifikācijas". KNR nosaka, ka 2021.–2027. gada plānošanas periodā šīm pārbaudēm jābūt balstītām uz risku un jābūt samērīgām ar apzinātajiem riskiem. Komisija gada darbības pārskatos ziņoja, ka lielākajai daļai programmu vadošās iestādes pilnībā vai daļēji piemēroja uz risku balstītas pārbaudes. Tomēr dažos gadījumos, piemērojot uz risku balstītu pieeju, joprojām tiek veiktas 100 % pārbaudes. Mūsu pašu 2021.–2027. gada programmu revīzija apstiprina šo Komisijas sniegto informāciju.

[11] Regula (ES) 2025/1914 un Regula (ES) 2025/1913.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

6.59. Mēs lēšam, ka kopējais kļūdu līmenis DFS kategorijā "Kohēzija, noturība un vērtības" 2025. finanšu gadā ir 6,6 % (***6.18***. punkts).

6.60. Mūsu darbs rāda, ka ieviestā pārvaldības un kontroles sistēma ne vienmēr novērš vai atklāj un izlabo kļūdas deklarētajos izdevumos. Visizplatītākais kļūdu veids joprojām ir neattiecināmas izmaksas un projekti (***6.23***.–***6.25***. punkts).

Ieteikumi

6.61. Sešu mūsu 2022. gada pārskatā iekļauto ieteikumu pēcpārbaudes rezultāti ir aprakstīti ***6.2. pielikumā***. Mēs konstatējām, ka Komisija vienu ieteikumu bija ieviesusi pilnībā, divus – lielākajā daļā aspektu un trīs – dažos aspektos. Pārbaudījām arī piecus ieteikumus, kas bija sniegti mūsu 2023. un 2024. gada pārskatos un ko bija paredzēts ieviest līdz 2025. gada beigām. Atkārtoti novērtējām arī 2017., 2020. un 2021. gada pārskatos iekļautos ieteikumus, kuri 2024. gada pārskata sagatavošanas laikā vēl nebija pilnībā ieviesti, bet joprojām ir aktuāli. No tiem viens netika pieņemts, un septiņi tika pieņemti, bet vēl nav pilnībā ieviesti.

6.62. Pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2025. gadu, mēs esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

6.1. ieteikums. Uzlabot vienkāršotu izmaksu iespēju izvēli un pamatojumu

Iesakām Komisijai:

a) mudināt vadošās iestādes izmantot Kopīgo noteikumu regulā un attiecīgo fondu regulās pieejamās (standarta) vienkāršotu izmaksu iespējas;

b) atgādināt vadošajām iestādēm par prasību saglabāt dokumentāciju, kas pamato vienkāršotu izmaksu iespējas, kuras paliek spēkā no iepriekšējiem plānošanas periodiem, un to pienācīgi atjaunināt;

c) turpināt atbalstīt dalībvalstis ar mērķi uzlabot to zināšanas par vienkāršotu izmaksu iespējām, veicinot labas prakses apmaiņu starp vadošajām iestādēm attiecībā uz vienkāršotu izmaksu iespēju izveidi un piemērošanu un īpašu uzmanību pievēršot sarežģītības mazināšanai saņēmējiem un galasaņēmējiem.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

6.2. ieteikums. Atjaunināt *Interreg* programmu riska novērtējumu

Komisijai iesakām novērtēt un vajadzības gadījumā atjaunināt *Interreg* programmu riska novērtējumu, ņemot vērā mūsu šogad konstatētās kļūdas, kā arī sava revīzijas darba rezultātus, un attiecīgi rīkoties.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Pielikumi

6.1. pielikums. Mūsu dalītās pārvaldības darījumu izlase un atbilstības kļūdas 2025. gadā

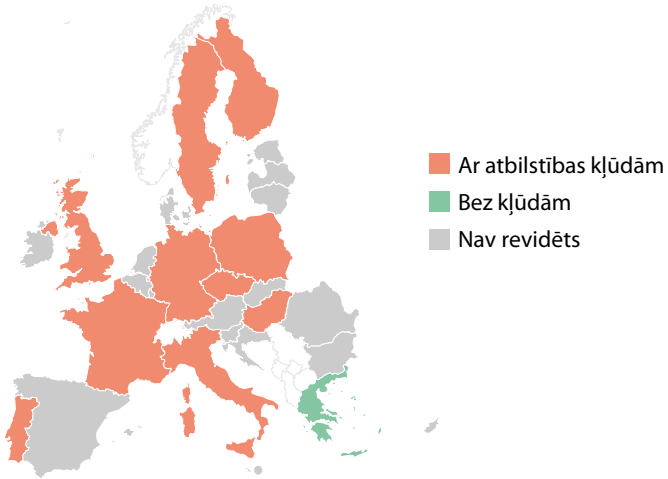

Dalībvalsts (*)	ES ieguldījums *(miljoni EUR)*	Revidētie darījumi	Atbilstības kļūdas	
			Izteiktas skaitļos	Nav izteiktas skaitļos
Čehija	1672	16	6	5
Apvienotā Karaliste	1601	21	6	4
Vācija	1159	16	10	5
Ungārija	838	9	9	–
Grieķija	598	8	–	–
Interreg (**)	598	12	5	2
Itālija	564	9	5	8
Polija	551	11	1	–
Zviedrija	374	9	2	–
Francija	222	8	2	4
Somija	210	4	1	1
Igaunija	113	–	–	–
Lietuva	64	–	–	–
Bulgārija	57	–	–	–
Spānija	47	–	–	–
Portugāle	46	1	1	–
Slovākija	30	–	–	–
Rumānija	27	–	–	–
Kipra	20	–	–	–
Latvija	11	–	–	–
Slovēnija	10	–	–	–
Austrija	2	–	–	–
Luksemburga	2	–	–	–
Malta	0,9	–	–	–
Beļģija	0,7	–	–	–
Īrija	0,4	–	–	–
Horvātija	0	–	–	–
Dānija	0	–	–	–
Nīderlande	0	–	–	–
KOPĀ	**8817,2**	**124**	**48**	**29**

(*) Mūsu izlase nav paredzēta tam, lai izdarītu secinājumus par atsevišķām dalībvalstīm.
(**) *Interreg* VI-B Ziemeļjūra (Beļģija, Dānija, Vācija, Francija, Nīderlande un Zviedrija), *Interreg* V-A Francija–Apvienotā Karaliste un *Interreg* V-A Beļģija–Nīderlande. Minētās iemaksas šajā ilustrācijā nav iekļautas.

Avots: ERP.

6.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav informācijas.

Ieviešanas statuss: pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2017	Mēs sniedzām Komisijai turpmāk norādīto ieteikumu. **1. ieteikums** Jānodrošina, lai *finanšu starpnieku* līmenī *EIF* pārvaldīto finanšu instrumentu revīzijas kārtība būtu pienācīga. Ja EIB/EIF izmanto procedūras, kas iepriekš saskaņotas ar ārējiem revidentiem, Komisijai, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt ticamību, jānosaka šādu līgumu obligātie nosacījumi, īpaši prasība par pietiekamu revīzijas darbu dalībvalsts līmenī. (Ieviešanas termiņš: nekavējoties.)			*Omnibus regula* ieviesa jaunu prasību revīzijas iestādēm veikt sistēmu revīzijas un darbību revīzijas attiecībā uz finanšu instrumentiem finanšu starpnieku līmenī, tostarp finanšu instrumentiem, kurus pārvalda *EIB grupa*, bet ne *MVU iniciatīvas* programmām, kas izveidotas pirms 2018. gada 2. augusta. Tas joprojām ir aktuāli. Mūsu 2020. un 2022. gada (*SMEi* Spānijā) revīzijās atklājās, ka šīs pārbaudes finanšu starpnieku līmenī vēl netika veiktas konsekventi. Nav iesniegti jauni elementi, kas parādītu, ka 2025. gadā tas tika labots.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2020	Mēs sniedzām Komisijai turpmāk norādītos ieteikumus. **5.2. ieteikums. Revīzijas iestāžu veiktajās darbību revīzijās uzraudzīt *krāpšanas* risku** Jāmudina revīzijas iestādes savās kontrollapās skaidri iekļaut konkrētus jautājumus par krāpšanas riskiem un dokumentēt pasākumus, kas veikti, lai novērstu visus šādus revīzijas gaitā atklātos riskus. Revīzijas iestādēm jāsadarbojas ar valstu krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienestiem (*AFCOS*), un jāņem vērā gadījumi, kad ir aizdomas par krāpšanu vai ir konstatēta krāpšana, par ko ziņots Komisijai, izmantojot Pārkāpumu pārvaldības sistēmu (*IMS*). Mēs atsaucamies arī uz ieteikumiem, kurus sniedzām Īpašajā ziņojumā 06/2019. (Termiņš: 2022. gada jūnijs.)			

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2021	**5.2. ieteikums. Valstu shēmu ieguldījums ESF mērķu sasniegšanā** Nodrošināt, lai tad, kad darbības programmas ir balstītas uz esošajām valsts shēmām, īstenotā darbība efektīvi veicinātu programmas mērķu sasniegšanu, jo īpaši ņemot vērā situāciju, kas šogad konstatēta attiecībā uz *dalībniekiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET)* Spānijas ESF/JNI darbības programmās. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2022. gada novembris.)			Komisija bija rīkojusies saistībā ar ieteikumā minēto Spānijas lietu. Tomēr tā nebija risinājusi jautājumu par to, kā darbības, ko finansē no programmām, kuru pamatā ir esošās valsts shēmas, efektīvi veicina programmas mērķu sasniegšanu.
	5.4. ieteikums. Ražotājs ievēro pirkuma priekšlīgumus par Covid-19 vakcīnām Pārliecināties, vai Covid-19 vakcīnu ražotāji ievēro pirkuma priekšlīgumu noteikumus, jo īpaši attiecībā uz ražošanas izmaksu aplēsēm, iepriekšējo iemaksu izmantošanu un attiecīgā gadījumā bezpeļņas klauzulu ievērošanu, un, ja nepieciešams, veikt korektīvus pasākumus. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada decembris.)			Komisija ir veikusi dažas darbības un pašlaik pārskata iespējamās turpmākās darbības, ņemot vērā pašas nesen veiktās revīzijas.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2022	**6.1. ieteikums. Kļūdu atkārtošanās mazināšanas pasākumi** Stiprināt pasākumus, kas paredzēti atkārtotu kļūdu novēršanai, jo īpaši saistībā ar neattiecināmām izmaksām un projektiem, nodrošināt pietiekamu sava revīzijas darba tvērumu attiecībā uz visām revīzijas iestādēm un izplatīt rezultātus nolūkā samazināt nepareizu izdevumu rašanos un ietekmi. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada decembris.)			Komisija ir izstrādājusi rīcības plānu, taču mēs novērojam trūkumus ieviešanā un tvērumā.
	6.2. ieteikums. Paziņojumi par *lielajiem projektiem* Slēdzot 2014.–2020. gada programmas, pārbaudīt, ka ir apstiprināti tikai tie izdevumi, kas saistīti ar paziņotajiem lielajiem projektiem, jo īpaši ņemot vērā šogad konstatēto situāciju. (Ieviešanas mērķtermiņš: ne vēlāk kā līdz 2025. gada martam.)			Pagarināto slēgšanas procedūru dēļ programmas, kuras šī problēma skar visvairāk, tiks revidētas tikai 2026. gada ticamības deklarācijas ietvaros. Līdz ar to mēs vēl nevaram pilnībā novērtēt, vai ieteikums ir ieviests visos aspektos, proti, vai 2022. gada pārskata 6.2. izcēlumā minētās situācijas ir pareizi risinātas.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	6.4. Ieteikums. Finanšu korekciju mērķtiecīgas pārbaudes attiecībā uz daudzgadu darbībām slēgšanas laikā 2014.–2020. gada slēgšanas revīzijās veikt īpašas mērķtiecīgas pārbaudes, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis ir piemērojušas vajadzīgās finanšu korekcijas par vienā grāmatvedības gadā konstatētajām kļūdām, kas ietekmē arī izdevumus citos pārskata periodos. (Ieviešanas mērķtermiņš: no 2025. gada februāra līdz visu 2014.–2020. gada darbības programmu slēgšanas beigām.)			Komisija ir uzsākusi dažas iniciatīvas, proti, veikt tematiskās revīzijas un slēgšanas uzraudzības procedūras, un ir mūs informējusi, ka turpmāk šim aspektam pievērsīs īpašu uzmanību. Mēs turpināsim sekot līdzi progresam šajā jomā.
	6.5. ieteikums. Pašdeklarāciju ticamība Nodrošināt, ka revīzijas iestādes ir ieviesušas piemērotas metodes, lai pārbaudītu pašdeklarāciju derīgumu un ticamību, un apmainīties ar labu praksi, jo īpaši ņemot vērā šogad konstatēto situāciju. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2023. gada decembris.)			Komisija ir rīkojusies šajā jautājumā un plāno dalīties ar vairāk labas prakses piemēriem. Tomēr savā 2025. gada revīzijā mēs konstatējām četrus gadījumus, kuros uzskatījām, ka pašdeklarācija nav pietiekams pierādījums dalībnieku attiecināmībai.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	6.6. ieteikums. Veicināt izpratni par krāpšanas risku, lai nodrošinātu efektīvāku ziņošanu gadījumos, kad ir aizdomas par krāpšanu Plānot un īstenot mērķtiecīgas tematiskās revīzijas par vadošo iestāžu informētību attiecībā uz risku un datizraces un riska novērtēšanas rīku izmantošanu 2021.–2027. gada programmām. (Ieviešanas mērķtermiņš: 6.6. ieteikuma a) apakšpunktam – līdz 2025. gada decembrim (..))			
	6.7. ieteikums. Datizraces un riska novērtēšanas rīka ieviešana Pārcelt vienotā integrētā datizraces un riska novērtēšanas IT rīka ieviešanas datumu no 2028. gada uz 2025. gadu, kas ir pirmais gads, kad ir paredzēts deklarēt ievērojamu summu no 2021.–2027. gada izdevumiem. Tikmēr nodrošināt, ka *OLAF*, *EPPO* un ERP ir piekļuve *Arachne*. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada decembris.)			Komisija ir piešķīrusi piekļuvi ERP, *EPPO* un *OLAF* tikai "katrā gadījumā atsevišķi". ERP atkārtoti uzsver, ka ar to nepietiek, lai tā varētu efektīvi veikt savu darbu. Komisija nepieņēma ieteikumu paātrināt ieviešanas datumu.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2023	**6.1. ieteikums. Veikt turpmākus pasākumus saistībā ar nepilnībām dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās** a) Savlaicīgi veikt turpmākus pasākumus attiecībā uz visām tām nepilnībām dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās, kuras kurām mēs konstatējām un par kurām ziņojām saistībā ar mūsu ticamības deklarāciju par 2014.–2020. gada periodu. b) Kopā ar revīzijas iestādēm apzināt galvenās atziņas, kas gūtas pēcpārbaudē saskaņā ar a) apakšpunktu, un tās piemērot pasākumiem 2021.–2027. gada periodā, kā arī paziņot dalībvalstu programmu iestādēm par nepieciešamajām darbībām un attiecīgu paraugpraksi. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada decembris.)			Komisija ir uzlabojusi kļūdu pamatcēloņu uzraudzību un analīzi, taču pastāv trūkumi īstenošanā un tvērumā.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	6.2. ieteikums. Saskaņota rīcība saistībā ar publiskā iepirkuma kļūdām tiešā un dalītā pārvaldībā Saskaņot rīcību saistībā ar publiskā iepirkuma pārkāpumiem projektos, ko finansē gan tiešā, gan dalītā pārvaldībā, piemēram, projektos, ko finansē gan no *EISI*, gan ERAF. Pārkāpumiem, kas radušies, pārkāpjot vienas un tās pašas tiesību normas, būtu jānosaka viens un tas pats novērtējums un korekcijas likme. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada decembris.)			
	6.3. ieteikums. Novērst finanšu riskus, vienlaikus pārbaudot, vai ir sasniegti snieguma mērķrādītāji Nodrošināt, ka dalībvalstis izveido procesu nolūkā sistemātiski pārbaudīt līgumsaistību izpildi pēc maksājuma veikšanas attiecībā uz finansējuma saņēmēja apņemšanos izpildīt snieguma rādītājus darbībās, kuras notiek pēc projekta īstenošanas. (Ieviešanas mērķtermiņš: laikā, kad dalībvalstis iesniedz savus DP slēgšanas dokumentus, bet ne vēlāk kā līdz 2026. gada martam.)			Mēs atzīmējam, ka Komisija ir rīkojusies šajā jomā, tostarp attiecībā uz tematiskajām revīzijām, un pašlaik ievieš ieteikumu.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	6.4. ieteikums. Nodrošināt pareizu sagatavošanos pirms 2014.–2020. gada slēgšanas Izstrādāt detalizētas slēgšanas procedūras, lai novērstu mūsu gada pārskatos konstatētos riskus: a) izveidot slēgšanas uzraudzības sistēmu, lai izsekotu visu 2014.–2020. gada darbības programmu statusam, gada laikā un kumulatīvi faktiski slēgtajām summām, vēl atvērtajām summām un vēl nenoslēgtajām darbībām; b) šo informāciju uzrādīt gada darbības pārskatos. Šajā informācijā par 2014.–2020. gada slēgšanu būtu jāietver arī neapgūto līdzekļu *atcelšana* Komisijas pārskatos. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada jūnijs.)			Komisija ir ieviesusi *Launchpad* ziņojumu "*2014.–2020. Closure monitoring Overview*" un plāno turpmāk pievērst šim aspektam lielāku uzmanību. Mēs turpināsim sekot līdzi šim jautājumam.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2024	**6.2. ieteikums. Atkārtot pārbaudes pēc vienotās likmes piemērošanas** Iesakām Komisijai gadījumos, kad (darbības) programmās ir konstatētas sistemātiskas nepilnības un attiecīgi piemērota vienota likme, nodrošināt, ka dalībvalstu iestādes neizmanto vienotas likmes korekcijas mehānismu, lai izvairītos no pienākuma pārbaudīt izdevumu attiecināmību pirms izdevumu deklarēšanas Komisijai un vajadzības gadījumā individuāli atgūt līdzekļus. (Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigas.)			Komisija ir ieviesusi jaunu sadaļu *DAC* kontrolsarakstā attiecībā uz 13. pamatprasību par darbību revīzijām. Mēs turpināsim sekot līdzi šim jautājumam.

Avots: ERP.

7. nodaļa

Dabas resursi un vide

Saturs

	Punkts
Ievads	7.1.–7.15.
Īss apraksts	7.2.–7.14.
Politikas mērķi un jomas	7.2.–7.4.
Izdevumu instrumenti un satvars	7.5.–7.14.
Revīzijas tvērums un pieeja	7.15.
Darījumu pareizība	7.16.–7.28.
Darījumu pārbaudes rezultāti	7.16.–7.28.
Tiešie maksājumi	7.21.–7.22.
Lauku attīstība, tirgus pasākumi un citas politikas jomas	7.23.–7.28.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	7.29.–7.42.
AGRI ĢD un MARE ĢD ziņojumi par izdevumu pareizību	7.29.–7.34.
Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojums	7.35.
2023.–2027. gada KLP snieguma ziņojumu izskatīšana	7.36.–7.42.
Secinājums un ieteikumi	7.43.–7.46.
Secinājums	7.43.
Ieteikumi	7.44.–7.46.
Pielikumi	
7.1. pielikums. Mūsu darījumu izlase un atbilstības kļūdas 2025. gadā	
7.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude	

Ievads

7.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu revīzijas darba rezultāti saistībā ar DFS 3. kategoriju "Dabas resursi un vide". Šīs kategorijas galvenās darbības un izdevumi 2025. gadā ir apkopoti ***7.1. attēlā***.

7.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

Dabas resursi un vide
59,6 miljardi EUR (33,8 % no ES budžeta izdevumiem)

2025. gada maksājumu sadalījums pēc fonda

(miljardi EUR)

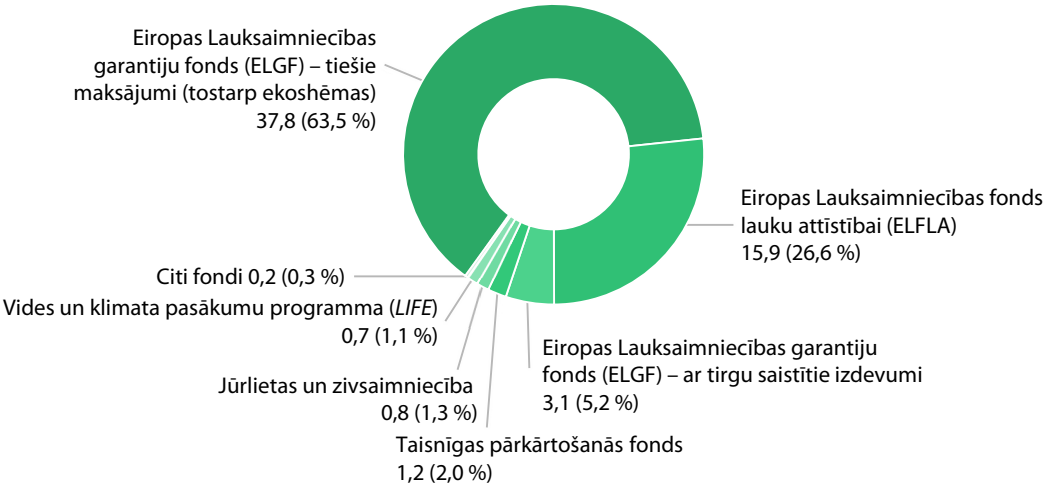

2025. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

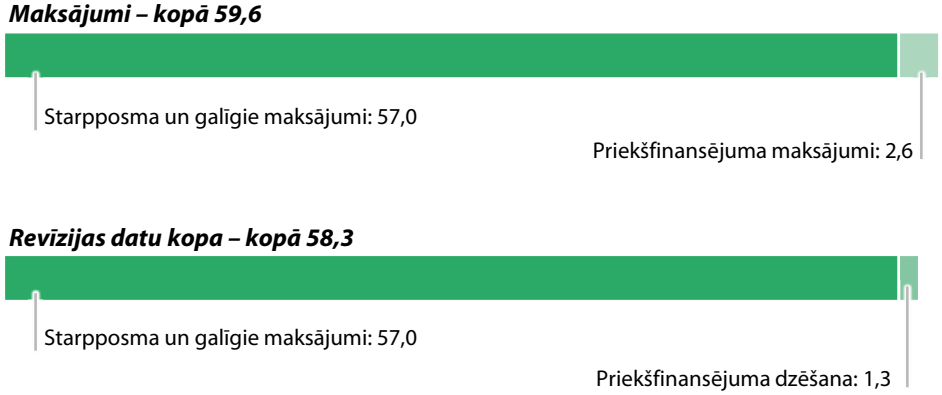

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2025. gada *konsolidēto pārskatu* datiem.

Īss apraksts

Politikas mērķi un jomas

7.2. 2025. gadā *kopējā lauksaimniecības politika (KLP)* veidoja lielāko daļu (95,3 %) no ES izdevumiem kategorijā "Dabas resursi un vide". 2023.–2027. gada periodā KLP ir trīs vispārīgi mērķi[1]:

- attīstīt gudru, konkurētspējīgu, izturētspējīgu un daudzveidīgu lauksaimniecības nozari, kas garantē ilgtermiņa pārtikas nodrošinājumu;
- atbalstīt un stiprināt vides aizsardzību, tostarp bioloģisko daudzveidību, un rīcību klimata jomā;
- stiprināt sociālekonomisko vidi lauku apvidos.

7.3. Lai gan galīgo atbildību par KLP uzņemas Eiropas Komisija, galvenokārt Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts (AGRI ĢD), KLP pārvaldība tiek dalīta ar *maksājumu aģentūrām* dalībvalstīs, kuras atbild par Komisijai deklarēto izdevumu likumības un pareizības nodrošināšanu.

7.4. To šīs kategorijas izdevumu vidū, kuri nav saistīti ar KLP (4,7 %), ir:

- *Taisnīgas pārkārtošanās fonds (TPF)*, kas atbalsta reģionus un cilvēkus, kurus skar pārkārtošanās uz klimatneitralitāti[2], un kura izdevumus pārvalda Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts (REGIO ĢD);
- izdevumi saskaņā ar jūrlietu un zivsaimniecības politiku, ko finansē *Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds (EJZAF)* un par ko atbild Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāts (MARE ĢD);
- vides un klimata pasākumu *programma LIFE*, par kuru atbild Vides ģenerāldirektorāts (ENV ĢD), Klimata politikas ģenerāldirektorāts (CLIMA ĢD) un Enerģētikas ģenerāldirektorāts (ENER ĢD).

---

[1] Regula (ES) 2021/2115, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni), 5. pants.

[2] Regula (ES) 2021/1056, ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu, 2. pants.

Izdevumu instrumenti un satvars

7.5. 2023.–2027. gada periodam dalībvalstis ir sagatavojušas *KLP stratēģiskos plānus*, kuri aptver izdevumus no *Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF)* un *Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA)*. No 56,8 miljardiem EUR, kas ir kopējie KLP maksājumi 2025. gadā, 46,2 miljardi EUR tika izmaksāti saskaņā ar *KLP stratēģiskajiem plāniem*, savukārt 10,6 miljardi EUR tika izmaksāti ārpus KLP stratēģiskajiem plāniem, tostarp saskaņā ar 2014.–2022. gada KLP satvaru.

7.6. 2025. gadā galvenie KLP izdevumu instrumenti ("intervences pasākumi") bija:

- *tiešie maksājumi* lauksaimniekiem, ko pilnībā finansē no ES budžeta (ELGF);
- dalībvalstu un reģionālie *lauku attīstības intervences pasākumi*, ko līdzfinansē no ES budžeta (ELFLA) un dalībvalstu budžetiem;
- lauksaimniecības *tirgus pasākumi*, ko pilnībā finansē no ES budžeta (ELGF), izņemot dažus pasākumus, piemēram, lauksaimniecības pārtikas veicināšanas pasākumus, kurus līdzfinansē dalībvalstis.

7.7. Tiešie maksājumi veidoja 63,5 % no *DFS* 3. kategorijas izdevumiem (2025. gadā: 37,8 miljardi EUR). Galvenie tiešo maksājumu intervences pasākumi bija šādi:

- "*ilgtspēju sekmējošs ienākumu pamatatbalsts*" (18,8 miljardi EUR) un "*ilgtspēju sekmējošs pārdalošais ienākumu papildatbalsts*" (4,0 miljardi EUR), kas nodrošina ienākumu atbalstu, pamatojoties uz lauksaimnieka deklarēto lauksaimniecības zemi;
- "*ekoshēmas*" (9,1 miljards EUR) – brīvprātīgas shēmas lauksaimniekiem, kuras ieviestas saskaņā ar 2023.–2027. gada KLP, lai atbalstītu lauksaimniecības praksi, kas veicina klimata un vides mērķu sasniegšanu, kā arī dzīvnieku labturības uzlabošanu;
- "*saistītais ienākumu atbalsts*" (4,5 miljardi EUR) īpašiem lauksaimniecības nozaru veidiem, kurus skar grūtības, piemēram, liellopu un teļa gaļai, pienam vai proteīnaugiem. Piemērs sniegts ***7.1. izcēlumā***.

7.1. izcēlums

Saistītā ienākumu atbalsta piemērs

Zviedrijā neliela lopu ferma, kurai pieder 17 ar zāli baroti liellopi, saņēma saistīto ienākumu atbalstu. Zviedrijas liellopu gaļas un piena produktu ražošanas pamatā galvenokārt ir zālāji un ganības, kas veicina oglekļa uztveršanu un uzglabāšanu, kā arī bioloģisko daudzveidību. Fotoattēlā redzami lauksaimniekam piederoši liellopi, kas ganās dabiskās ganībās. Revīzijas laikā mēs pārliecinājāmies, ka atbalsta saņēmējs ir ievērojis attiecināmības nosacījumus.

Avots: ERP.

7.8. Tiešie maksājumi lauksaimniekiem galvenokārt balstās uz maksājumtiesībām, t. i., to saņemšana ir atkarīga no konkrētu nosacījumu izpildes. Šādiem maksājumiem *kļūdu* risks ir mazāks nekā maksājumiem, kuru pamatā ir atlīdzināšana, ja vien izvirzītie nosacījumi nav sarežģīti (sk. ***1.17***. punktu). Mēs uzskatām, ka, izņemot dažas ekoshēmas, tiešo maksājumu saņemšanas nosacījumi nav sarežģīti.

7.9. Tiešos maksājumus pārvalda dalībvalstis, izmantojot integrēto administrācijas un kontroles sistēmu (IAKS), kas savieno dažādas datubāzes, kurās ir dati par saimniecībām, atbalsta pieteikumiem, dzīvnieku reģistriem un lauksaimniecības platībām. IAKS ietilpst *zemes gabalu identifikācijas sistēma*, *ģeotelpisko pieteikumu sistēma* un *platību uzraudzības sistēma*. IAKS palīdz lauksaimniekiem aizpildīt platībatkarīgā atbalsta pieteikumus un sniegt pierādījumus par darbībām, un tas savukārt atvieglo maksājumu aģentūru veiktās pārbaudes. Tādā veidā dažas kļūdas atbalsta pieteikumos ir iespējams labot pirms maksājuma veikšanas, un samazinās kļūdu risks.

7.10. Lauku attīstības joma veidoja 26,6 % no DFS 3. kategorijas izdevumiem (15,9 miljardi EUR) un ietvēra:

- maksājumus lauksaimniekiem, pamatojoties uz vides un klimata kritērijiem (5,2 miljardi EUR), ko attiecina uz lauksaimniecības platību vai dzīvnieku skaitu saimniecībā ("ar platību vai dzīvniekiem saistīti maksājumi"), un šos maksājumus arī aptver dalībvalstu IAKS;

- investīciju projektu atbalstu (10,7 miljardi EUR) ar mērķi atbalstīt sociālo un ekonomisko attīstību lauku apvidos ("ar platību nesaistīti maksājumi").

7.11. 2025. gadā lielākā daļa ES lauku attīstības izdevumu dalībvalstīs joprojām bija atbilstoši *saistībām*, kas uzņemtas saskaņā ar valsts un reģionālajām *lauku attīstības programmām*, kuras aptver 2014.–2022. gada periodu (8,8 miljardi EUR).

7.12. Lauksaimniecības tirgus pasākumi, kas veidoja 5,2 % no DFS 3. kategorijas izdevumiem (3,1 miljards EUR), aptver vairākas shēmas, piemēram, atbalstu ražotāju organizācijām augļu un dārzeņu nozarē vai vīna dārzu pārstrukturēšanai, un katrai no tām ir savi attiecināmības nosacījumi.

7.13. Arī atlikušie 4,7 % no 3. DFS kategorijas izdevumiem ārpus KLP, galvenokārt no TPF, EJZAF un programmas *LIFE*, ietver dažādus atlases kritērijus, attiecināmības prasības un izmaksas metodes.

7.14. Attiecināmības nosacījumi, ko piemēro ekoshēmām, lielākajai daļai lauku attīstības izdevumu, tirgus pasākumiem un DFS 3. kategorijas politikas jomām ārpus KLP, ir sarežģītāki nekā tiešajiem maksājumiem (izņemot ekoshēmas), un kļūdu risks ir augstāks (sk. ***1.17***. punktu).

Revīzijas tvērums un pieeja

7.15. Mūsu revīzijas mērķis bija aplēst kļūdu līmeni šai DFS kategorijai un sagatavot materiālu *ticamības deklarācijai*. Piemērojot ***1.1. pielikumā*** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes, attiecībā uz šo DFS kategoriju 2025. gadā mēs pārbaudījām turpmāk minēto:

a) statistiski reprezentatīvu izlasi, ko veido 228 *darījumi* un kas aptver visus izdevumus šajā DFS kategorijā (***7.2. attēls***);

b) informāciju par pareizību, kas sniegta AGRI ĢD un MARE ĢD *gada darbības pārskatos* un pēc tam iekļauta Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

7.2. attēls. 2025. gada izlases sadalījums

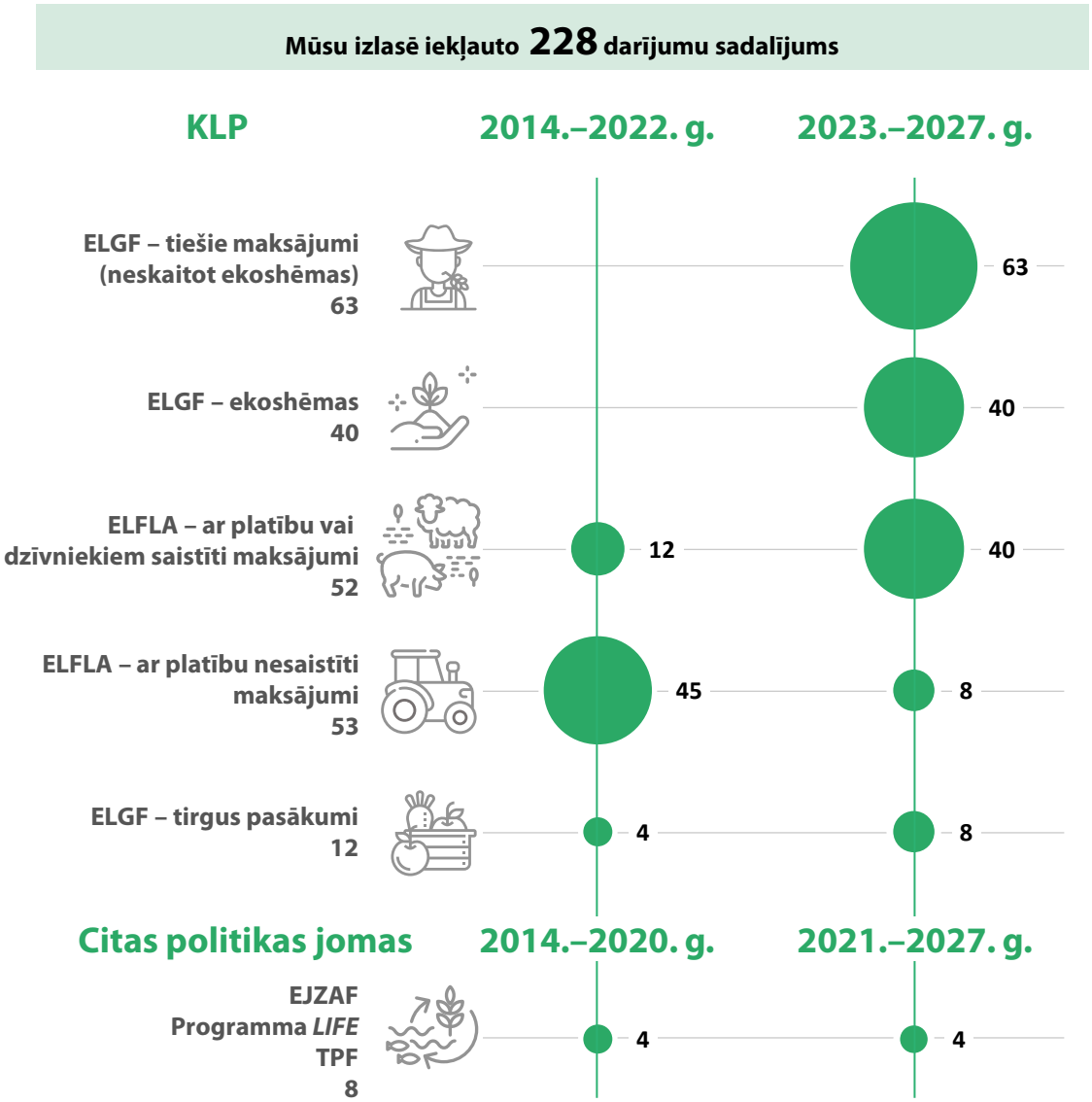

KLP	kopējā lauksaimniecības politika
ELGF	Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds

Avots: ERP.

Darījumu pareizība

Darījumu pārbaudes rezultāti

7.16. No 228 pārbaudītajiem darījumiem 46 darījumos (20 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz 36 kļūdām, ko esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir 3,9 % (*7.3. attēls*). Pagājušajā gadā izlasē bija 228 darījumi, 39 darījumos (17 %) bija kļūdas, un mēs izteicām skaitļos 22 kļūdas.

7.3. attēls. Darījumu pārbaudes rezultāti

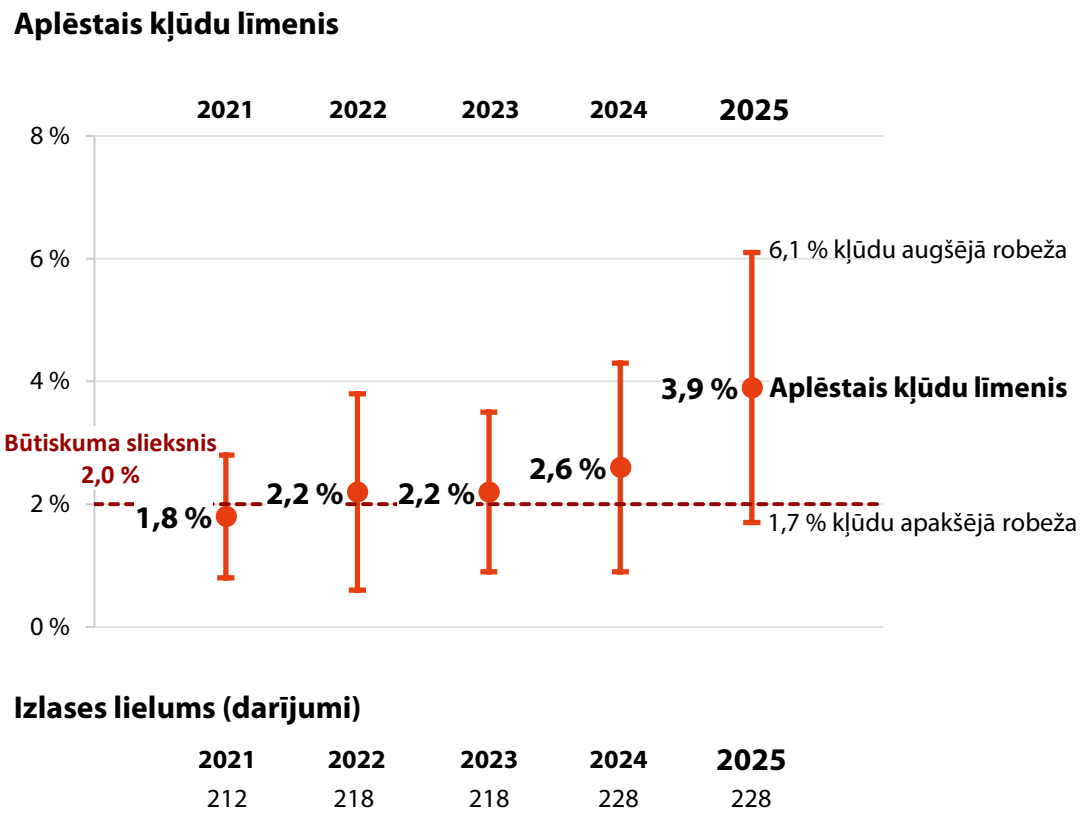

Avots: ERP.

7.17. Mūsu rezultāti liecina, ka kļūdu līmenis bija zemāks tiešajos maksājumos (izņemot ekoshēmas), kas veido 49 % no izdevumiem šajā DFS kategorijā, nekā kļūdu līmenis citās izdevumu jomās kopumā (ekoshēmas, lauku attīstība, tirgus pasākumi, TPF, jūrlietu un zivsaimniecība politika un vide un klimatrīcība), kas veido 51 % no izdevumiem.

7.18. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdu kategorijām 2025. gadā ir parādīts ***7.4. attēlā***. 2025. gadam aplēstā kļūdu līmeņa pieaugums galvenokārt skaidrojams ar kļūdām, kas ir saņēmēju deklarētas neattiecināmas zemes platības. Mēs atzīmējam, ka mūsu revīzijas laikā Komisija veica atbilstīguma revīzijas, kurās skatīja kontroles sistēmu nepilnības, kas izraisa šādas kļūdas.

7.4. attēls. Lielu daļu aplēstā kļūdu līmeņa veido kļūdas, kas ir neattiecināmu zemes platību deklarēšana

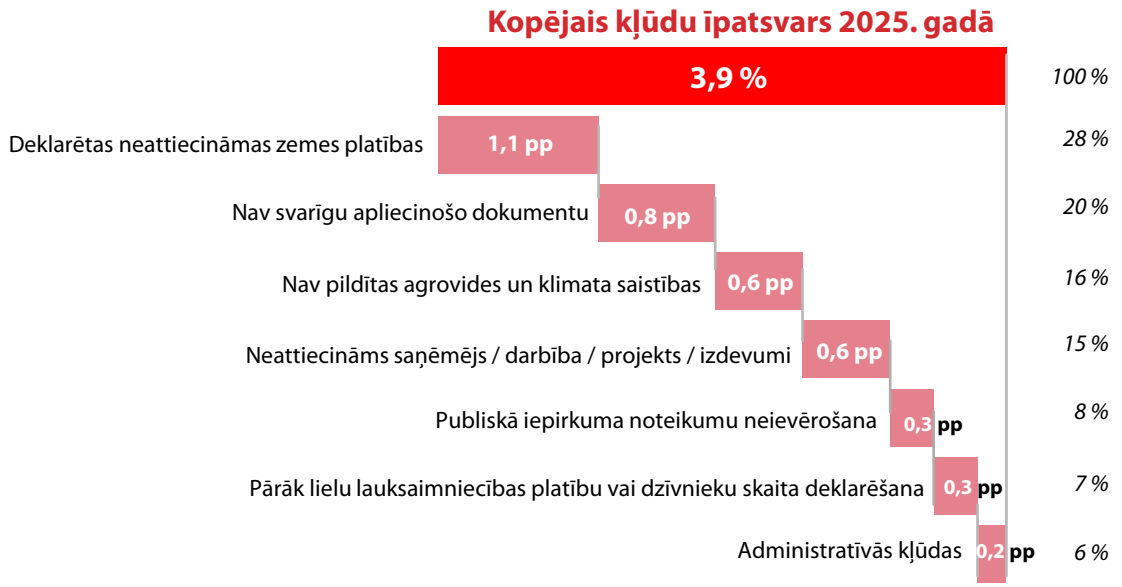

pp: procentpunkti

Avots: ERP.

7.19. Tiešo maksājumu darījumi veidoja lielāko daļu no mūsu konstatētajām skaitļos izsakāmajām kļūdām (17). Mēs konstatējām skaitļos izsakāmas kļūdas arī lauku attīstības darījumos (14), tirgus pasākumos (1) un citās politikas jomās ārpus KLP (4). Turklāt konstatējām arī 17 atbilstības problēmas, kas neietekmēja kļūdu īpatsvaru.

7.20. Dalībvalstu iestādes bija veikušas korektīvus pasākumus, kas tieši ietekmēja 45 no mūsu izlasē iekļautajiem darījumiem. Šie pasākumi ietekmēja mūsu aprēķinu, proti, tie samazināja šai kategorijai aplēsto kļūdu līmeni par 0,7 procentpunktiem. 19 gadījumos, kad bija konstatētas *skaitļos izsakāmas kļūdas*, dalībvalstu iestādēm bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu apstiprināšanas. Ja dalībvalstu iestādes būtu pienācīgi izmantojušas visu to rīcībā esošo informāciju, šai nodaļai aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 2,4 procentpunktiem zemāks. Apkopojums par DFS 3. kategorijas izdevumiem, kurā atspoguļoti mūsu veikto darījumu pārbaužu rezultāti par 18 dalībvalstīm, uz kurām attiecas mūsu revīzija[3], ir sniegts ***7.1. pielikumā***.

Tiešie maksājumi

7.21. Mēs konstatējām astoņas skaitļos izsakāmas kļūdas 63 pārbaudītajos tiešo maksājumu darījumos (izņemot ekoshēmas). Piecas no šīm kļūdām bija nedaudz lielāku platību vai dzīvnieku skaita deklarēšana, divas – neattiecināmu zemes platību deklarēšana – un viena – maksājumtiesību nepareiza aprēķināšana. ***7.2. izcēlumā*** ir aprakstīts piemērs, kā tikušas deklarētas neattiecināmas zemes platības. Tās bijušas neattiecināmas, jo nav ievērota prasība veikt lauksaimniecisku darbību.

[3] Bulgārija, Čehija, Dānija, Vācija, Īrija, Grieķija, Spānija, Francija, Horvātija, Itālija, Lietuva, Ungārija, Austrija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija un Zviedrija.

7.2. izcēlums

Piemērs attiecībā uz lauksaimnieciskās darbības prasības neievērošanu uz deklarētās zemes

Kāds atbalsta saņēmējs Grieķijā deklarēja 102 aitas un kazas un pieprasīja piekļuvi valsts ganībām. Saskaņā ar valsts noteikumiem Grieķijas iestādes piešķīra saņēmējam 7,14 ha pastāvīgo ganību, kas sadalītas sešos zemes gabalos, Kitnas salā, kas atrodas vairāk nekā 226 km attālumā no lauksaimnieka sīklopu fermas atrašanās vietas Krētas salā. Grieķijas iestāžu centrālajā dzīvnieku reģistrā nebija ierakstu vai atbalsta saņēmēja pieteikuma par lopiem, kas transportēti uz Kitnas ganībām. Saskaņā ar valsts noteikumiem, lai varētu pretendēt uz maksājumu par "pastāvīgajām ganībām ražošanā", pastāvīgajām ganībām ir jāatbilst minimālajam ganāmpulka blīvumam. Tā kā uz Kitnu netika pārvests neviens dzīvnieks, piešķirto ganību zemesgabalu ganāmpulka blīvums bija nulle. Mēs arī konstatējām, ka tikai viens no sešiem piešķirtajiem zemes gabaliem pieder valstij un pārējie zemes gabali nebūtu jāuzskata par tādiem, kas ir saņēmēja likumīgā rīcībā. Mūsu revīzijas laikā Komisija veica atbilstīguma procedūru, kurā cita starpā skatīja nepilnības Grieķijas iestāžu kontroles sistēmās, ar kurām būtu jāpārbauda prasība veikt lauksaimniecisku darbību.

Avots: Eurostat – GISCO.

7.22. 40 ekoshēmu darījumos mēs konstatējām deviņas skaitļos izsakāmas kļūdas. Trīs kļūdu iemesls bija neattiecināmu zemes platību deklarēšana. Attiecīgās platības uzskatāmas par neattiecināmām, jo trūkst pierādījumu tam, ka zeme likumīgi atrodas saņēmēju rīcībā (sk. ***7.3. izcēlumu***). Turklāt mēs konstatējām divas kļūdas, kas bija obligātu dokumentu trūkums, divas – finansēšanas prasību neievērošana – un divas – pārāk lielu platību deklarēšana.

7.3. izcēlums

Piemēri tam, ka trūkst pierādījumu par likumīgu rīkošanos ar zemi

Lai novērstu nepareizus pieprasījumus, ir svarīgi prasīt, lai platībatkarīgās intervences pasākumu atbalsta saņēmēji vai nu pieteikuma ietvaros vai pēc pieprasījuma var sniegt pierādījumus par to, ka tie drīkst likumīgi rīkoties ar attiecīgajām zemes platībām. Attiecībā uz trim darījumiem Horvātijā mēs konstatējām, ka atbalsta saņēmējs nespēja sniegt pierādījumu tam, ka viņam ir likumīgas tiesības rīkoties ar vienu vai vairākiem deklarētajiem nomātajiem zemes gabaliem. Saskaņā ar Horvātijas tiesību aktiem lauksaimniekiem līdz 2026. gada 31. janvārim bija jāiesniedz dokumenti, kas apliecina, ka viņiem ir likumīgas tiesības rīkoties ar nomāto zemi. Ne maksājumu aģentūra, ne saņēmējs nebija iesnieguši pierādījumus par likumīgi atļautu rīcību ar attiecīgajiem zemes gabaliem, kas reģistrēti kā nomāti. Mūsu revīzijas laikā Komisija veica atbilstīguma procedūru, kurā skatīja nepilnības Horvātijas iestāžu kontroles sistēmās, ar kurām būtu jāpārbauda zemes likumīga piederība.

Lauku attīstība, tirgus pasākumi un citas politikas jomas

7.23. Mēs pārbaudījām 52 lauku attīstības maksājumus, kuru pamatā bija lauksaimnieku deklarētā platība vai dzīvnieku skaits, tostarp maksājumus par konkrētu *agrovides un klimata saistību* izpildi, kompensācijas maksājumus bioloģiskajai lauksaimniecībai, maksājumus lauksaimniekiem apgabalos, kuros ir dabas ierobežojumi, un kompensācijas maksājumus lauksaimniecībai *Natura 2000* aizsargājamajās teritorijās. No šiem 52 maksājumiem 40 bija saistīti ar 2023.–2027. gada KLP, savukārt 12 bija saistīti ar 2014.–2022. gada KLP.

7.24. No 52 pārbaudītajiem ar platību vai dzīvniekiem saistītajiem lauku attīstības darījumiem 6 darījumos bija skaitļos izsakāmas kļūdas. To vidū bija divi gadījumi, kad bija deklarēta pārāk liela platība, trīs agrovides un klimata saistību neizpildes gadījumi un viens gadījums, kad trūka pierādījumu par likumīgu rīkošanos ar zemi.

7.25. Mēs pārbaudījām 53 lauku attīstības maksājumus investīciju projektiem, tostarp investīcijas materiālajos aktīvos, pamatpakalpojumos un ciematu atjaunošanā, kā arī mežsaimniecības attīstībā. No šiem 53 maksājumiem 8 bija saistīti ar 2023.–2027. gada KLP, savukārt 45 bija saistīti ar 2014.–2022. gada KLP.

7.26. Mēs izteicām skaitļos kļūdas astoņos maksājumos: vienā maksājumā saistībā ar 2023.–2027. gada KLP un septiņos saistībā ar 2014.–2022. gada KLP. Maksājumos konstatējām vienu vai vairākas kļūdas, kas izrietēja no neattiecināmu izdevumu vai darbību deklarēšanas, publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanas vai atbalsta likmes nepareizas aprēķināšanas. ***7.4. izcēlumā*** ir sniegts piemērs maksājumam, kas saistīts ar 2014.–2022. gada KLP, kurā bija vairākas kļūdas.

7.4. izcēlums

Piemērs investīciju projektam ar vairākām kļūdām

Ungārijā bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu atbildību, atsaucoties uz uzaicinājumu iesniegt pieteikumus programmai "Atbalsts sadarbībai īsu piegādes ķēžu un vietējo tirgu izstrādē, attīstīšanā un veicināšanā", 2019. gada jūnijā iesniedza atbalsta pieteikumu. Lēmums par dotāciju tika pieņemts 2020. gada oktobrī. Projekta pabeigšanas termiņš – sākotnēji 2022. gada oktobris – pēc atbalsta saņēmēja pieprasījuma 2024. gada jūnijā tika pagarināts pēc tam, kad projekts bija beidzies.

Mūsu konstatēto kļūdu vidū bija neattiecināmu izmaksu atlīdzināšana attiecībā uz biroja īri un iekārtošanu un noklusēta agrāka uzņēmējdarbības saikne starp saņēmēju un izraudzīto pretendentu iepirkuma procesā. Mēs arī konstatējām, ka maksājumu aģentūra bija pagarinājusi projekta pabeigšanas termiņu par vairāk nekā pusotru gadu.

7.27. 12 tirgus pasākumu darījumos mēs konstatējām vienu skaitļos izsakāmu kļūdu. Tā bija saistīta ar pārāk lielas platības deklarēšanu vīna dārza vēlreizējai apstādīšanai.

7.28. Attiecībā uz citām politikas jomām, kas nav saistītas ar KLP, mēs revidējām astoņus darījumus un konstatējām četras skaitļos izsakāmas kļūdas. Trīs no tām bija saistītas ar neattiecināmām izmaksām *LIFE* projektu ietvaros, un viena – ar pārāk augstu novērtējumu saņēmēja ieguldījumam natūrā kādā TPF projektā.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

AGRI ĢD un MARE ĢD ziņojumi par izdevumu pareizību

7.29. 2025. gadā AGRI ĢD ziņojumi par izdevumu pareizību joprojām tika sagatavoti atbilstoši divējādai kārtībai: izdevumiem, ko īsteno saskaņā ar 2023.–2027. gada KLP stratēģiskajiem plāniem, piemēroja uz sniegumu balstīto pārliecības iegūšanas modeli, bet tika izmantots arī 2014.–2022. gada KLP atbilstības satvars. Šo satvaru joprojām piemēro izdevumiem, uz kuriem neattiecas KLP stratēģiskie plāni, tostarp atlikušajiem maksājumiem, ko dalībvalstis gada laikā veica saskaņā ar savām 2014.–2022. gada lauku attīstības programmām. Kopš 2024. gada attiecībā uz izdevumiem saskaņā ar KLP stratēģiskajiem plāniem ne Komisijai, ne dalībvalstīm nav jāsniedz aplēses par kļūdu risku maksājuma laikā.

7.30. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz AGRI ĢD "*apliecinājumu pakete*", kurā ir iekļauti gada pārskati par izdevumiem, *gada snieguma ziņojums* par katru maksājumu aģentūru un tās direktora pārvaldības deklarācija. Pārvaldības deklarācijā tiek norādīts, ka sniegtā informācija ir pilnīga un precīza un ka pārvaldības sistēmas darbojas pareizi, tostarp tās sistēmas, kas nodrošina deklarēto izdevumu likumību un pareizību. Paketē ir iekļauti arī neatkarīgu *sertifikācijas struktūru* ziņojumi un atzinumi par maksājumu aģentūru finanšu pārskatiem, pārvaldības sistēmām, gada snieguma ziņojumu un KLP stratēģiskajos plānos neiekļauto izdevumu likumību un pareizību.

7.31. Attiecībā uz izdevumiem saskaņā ar 2023.–2027. gada KLP stratēģiskajiem plāniem (46,3 miljardi EUR) AGRI ĢD novērtēja intervences pasākumu riska līmeni, pamatojoties uz sertifikācijas struktūru ziņojumiem un paša ģenerāldirektorāta revīzijas darbu. Komisija novērtēja 2025. gada izdevumus šādi: 68 % KLP stratēģisko plānu izdevumu novērtēja kā zema riska izdevumus, 24 % – kā vidēja riska izdevumus un atlikušos 8 % – kā augsta riska izdevumus. Zema riska izdevumi ir izdevumi intervences pasākumos, kurus neskar potenciāli nopietnas nepilnības to pārvaldības sistēmās. Lielākā daļa zema riska izdevumu ir tiešie maksājumi un cits atbalsts, kam piemēro IAKS (29,0 miljardi EUR).

7.32. KLP stratēģiskajos plānos neietilpstošiem izdevumiem, uz kuriem attiecas 2014.–2022. gada KLP atbilstības satvars (10,6 miljardi EUR), AGRI ĢD turpināja aprēķināt "kļūdu risku maksājuma laikā" tiešajiem maksājumiem, lauku attīstībai un tirgus pasākumiem. Šo skaitļu pamatā ir maksājumu aģentūru paziņotie kļūdu rādītāji, kurus Komisija koriģē, ņemot vērā pašas Komisijas, kā arī sertifikācijas struktūru veiktās revīzijas. Attiecībā uz 2025. gadu AGRI ĢD aprēķināja, ka "aplēstā riskam pakļautā summa maksājuma laikā" ir aptuveni 3,5 % no 10,6 miljardiem EUR izdevumu, kas nav iekļauti KLP stratēģiskajos plānos, tostarp aptuveni 1,6 % (no 0,5 miljardiem EUR) tiešajiem maksājumiem, 3,8 % (no 8,8 miljardiem EUR) lauku attīstībai un 2,4 % (no 1,3 miljardiem EUR) tirgus pasākumiem.

7.33. Kopumā attiecībā uz 2025. gadu AGRIĢD novērtēja 64 % KLP izdevumu kā zema riska izdevumus (2024. gadā – 77 %), 20 % kā vidēja riska izdevumus (2024. gadā – 10 %) un 16 % kā augsta riska izdevumus (2024. gadā – 13 %). Komisija uzsver trīs galvenos faktorus, kas pamato 2025. gada novērtējumu:

- visiem KLP izdevumiem Grieķijā tikusi piemērota atruna – maksājumu aģentūrai tika pastāvīgi konstatēti trūkumi, kas ietekmēja atbilstību vairākiem akreditācijas kritērijiem, tādēļ 2025. finanšu gadā tika piemērots pārbaudes periods, kā arī tika noteikta finanšu korekcija 415 miljonu EUR apmērā[4];
- uzlaboti novērtējumi, ko sertifikācijas struktūras vairākās dalībvalstīs, tostarp Francijā, veikušas 2023.–2027. gada laikposma pasākumu otrajā darbības gadā;
- dažas dalībvalstis paātrinājušas izdevumus, lai maksimāli palielinātu līdzekļu apguvi, pirms tiek slēgta 2014.–2022. gada lauku attīstības programma.

7.34. Mēs veicām arī ierobežotu MARE ĢD gada darbības pārskatā ietvertās pareizības informācijas pārbaudi. Konstatējām, ka MARE ĢD metodika, pēc kuras aprēķina risku maksājuma un *slēgšanas* laikā, atbilst Komisijas pamatnostādnēm.

Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojums

7.35. Komisija savā gada pārvaldības un snieguma ziņojumā kategorijai "Dabas resursi un vide" vairs nesniedz aplēsi par *risku maksājuma laikā*, jo AGRI ĢD, MARE ĢD, ENV ĢD un CLIMA ĢD atbilstības satvari aptver tikai 20 % no šīs kategorijas izdevumiem.

---

[4] Komisijas īstenošanas lēmums (ES) 2025/1147, 2025. gada 11. jūnijs.

2023.–2027. gada KLP snieguma ziņojumu izskatīšana

7.36. Maksājumu aģentūras sagatavo gada snieguma ziņojumus, kuros uzrāda KLP stratēģiskajos plānos paredzēto intervences pasākumu tiešos rezultātus un izdevumus un kuru precizitāti pārbauda sertifikācijas struktūras. Pirms snieguma ziņojumu pieņemšanas Komisija veic automatizētas pārbaudes, pamatojoties uz validācijas noteikumiem. Pēc tam tā izmanto snieguma ziņojumus un sertifikācijas struktūru veikto pārbaužu rezultātus, lai izvērtētu, vai paziņotie tiešie rezultāti konsekventi atbilst attiecīgajiem izdevumiem. *Snieguma noskaidrošanas procedūras* ietvaros Komisija var nolemt samazināt izdevumus, ja iztrūkst attiecīgu tiešo rezultātu.

7.37. Mēs pārbaudījām Komisijas pieeju pārliecības sniegšanai par maksājumu aģentūru 2024. finanšu gada snieguma ziņojumu precizitāti. Atlasījām 10 maksājumu aģentūras no deviņām dalībvalstīm[5] un izpētījām galvenās pārbaudes, ko veica to sertifikācijas struktūras un Komisija, lai nodrošinātu snieguma datu precizitāti. Snieguma ziņojumi tika iesniegti Komisijai 2025. gada februārī un martā, un 2025. gada oktobrī tie tika izmantoti snieguma noskaidrošanas procedūrā. ***7.5. attēlā*** ir apkopots gan šis process, gan mūsu pārbaudes pieeja.

7.5. attēls. Mūsu veiktā pārliecības pārbaude attiecībā uz snieguma ziņošanu

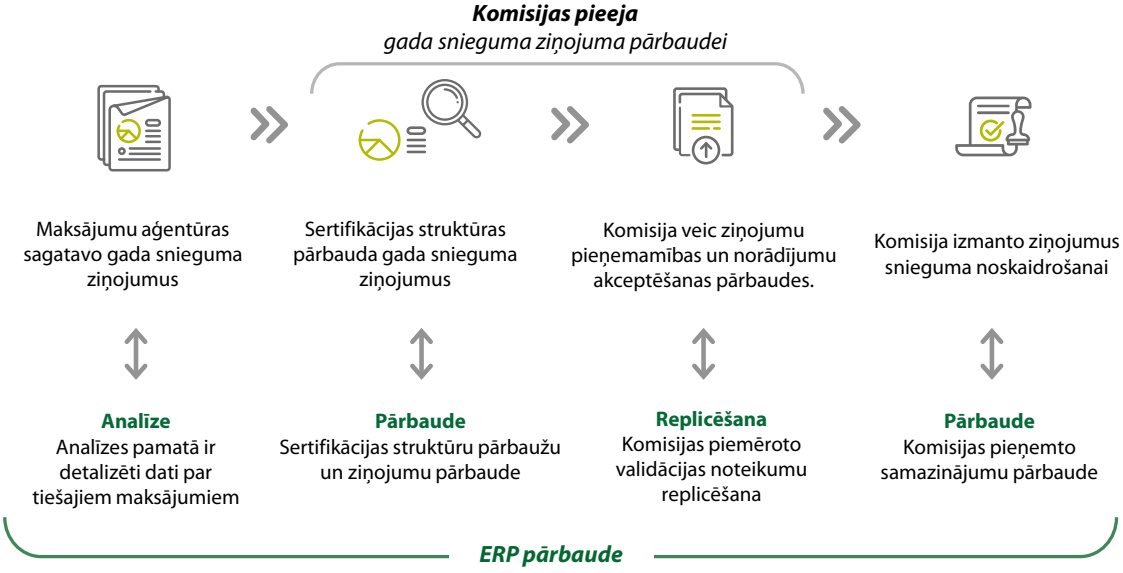

Avots: ERP.

[5] Bulgārija, Vācija (Lejassaksija-Brēmene-Hamburga), Spānija (Andalūzija un Galisija), Francija (*ASP*), Grieķija, Ungārija, Itālija (*AGREA*), Polija un Rumānija.

7.38. Mūsu veiktā tiešo maksājumu pamatā esošo datu analīze apstiprināja ziņotos skaitļus attiecībā uz 9 no 10 atlasītajām maksājumu aģentūrām. Attiecībā uz Francijas gada snieguma ziņojumu mūsu datu analīze apstiprināja, ka Komisija ir konstatējusi būtiskas neatbilstības (vairāk nekā 2 %) starp neto un bruto izdevumiem piecās no 35 tiešo maksājumu summām par vienu vienību, un tas varētu izraisīt izdevumu samazinājumu; tāpat arī maksājumu aģentūru darba pamatā esošajos un ziņotajos datos Komisija konstatējusi vairākas nelielas atšķirības (mazāk nekā 2 %) starp izdevumiem un tiešajiem rezultātiem.

7.39. Pārbaudot sertifikācijas struktūru ziņojumus, mēs guvām apstiprinājumu, ka ziņojumos sniegtā informācija atbilst juridiskajām prasībām[6]. Deviņos no 10 ziņojumiem sertifikācijas struktūras sniedza pietiekamus pierādījumus par pārbaudēm, kas veiktas attiecībā uz snieguma datu precizitāti. Tā kā Francijas maksājumu aģentūra kavējās ar datu nosūtīšanu, sertifikācijas struktūra varēja veikt tikai daļējas dažu snieguma ziņojuma elementu pārbaudes.

7.40. Mēs replicējām validācijas noteikumus, ko Komisija izmantoja, lai veiktu automatizētas pārbaudes salīdzināšanai un konstatētu neatbilstības starp paziņotajiem tiešajiem rezultātiem un izdevumiem. Mūsu pārbaužu rezultāti saskanēja ar Komisijas rezultātiem.

7.41. Mēs konstatējām, ka samazinājumi, ko Komisija veica attiecībā uz dalībvalstu izdevumiem snieguma noskaidrošanas procedūrā, atbilda datiem gada snieguma ziņojumos un pārbaužu rezultātiem. Vācijas gadījumā daļa no snieguma rezultātu ziņošanas datiem Komisijai tika iesniegta daudz vēlāk pēc noteiktā termiņa februāra vidū.

7.42. Kopumā mēs nekonstatējām problēmas saistībā ar pārliecību, ko sniedza 8 no 10 mūsu pārbaudītajām maksājumu aģentūrām. Attiecībā uz Franciju un Vāciju mūsu paveiktā darba rezultātā guvām apstiprinājumu, ka kavēšanās ar datu nosūtīšanu ietekmēja sertifikācijas struktūru spēju pārbaudīt skaitļus un tādējādi to spēju sniegt pārliecību par dažu paziņotās informācijas elementu precizitāti. Jāatzīmē, ka no 2025. finanšu gada snieguma noskaidrošanas procedūra ir pārtraukta.

---

[6] Regula (ES) 2021/2116, 12. pants, un Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2022/128 (2021. gada 21. decembris), ar ko nosaka noteikumus par to, kā piemērojama Regula (ES) 2021/2116, 5.–7. pants

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

7.43. Mūsu iegūtie un šajā nodaļā izklāstītie apkopotie revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis kategorijas "Dabas resursi un vide" izdevumos kopumā bija būtisks (sk. ***7.16***. punktu). Saskaņā ar mūsu veiktajām darījumu pārbaudēm šajā DFS kategorijā kopējais aplēstais kļūdu līmenis ir 3,9 %.

Ieteikumi

7.44. Mūsu 2022. gada pārskatā sniegtā ieteikuma pēcpārbaude tika veikta jau 2024. gadā[7]. Komisija šo ieteikumu bija ieviesusi pilnībā.

7.45. Izskatījām arī mūsu 2023. un 2024. gada pārskatos iekļautos ieteikumus, kuru ieviešanai bija nepieciešama tūlītēja rīcība vai kuri bija jāievieš 2025. gadā. Viens 2023. gada pārskatā sniegtais ieteikums bija jāievieš 2025. gadā (sk. 7.2. pielikumu). Mēs uzskatām, ka šis ieteikums ir ieviests.

7.46. Pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2025. gadu, mēs esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

7.1. ieteikums. Sadarboties ar dalībvalstīm, lai uzlabotu kontroles mehānismus, ar kuriem nodrošina likumīgu rīcību ar zemi

Iesakām Komisijai, plānojot 2028.–2034. gada KLP īstenošanu, sadarboties ar dalībvalstīm, lai uzlabotu dalībvalstu kontroles sistēmas, ar kurām nodrošina deklarēto zemes platību likumīgu atrašanos saņēmēju rīcībā.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gads.

[7] 2024. gada pārskats, 7.2. pielikums.

Pielikumi

7.1. pielikums. Mūsu darījumu izlase un atbilstības kļūdas 2025. gadā

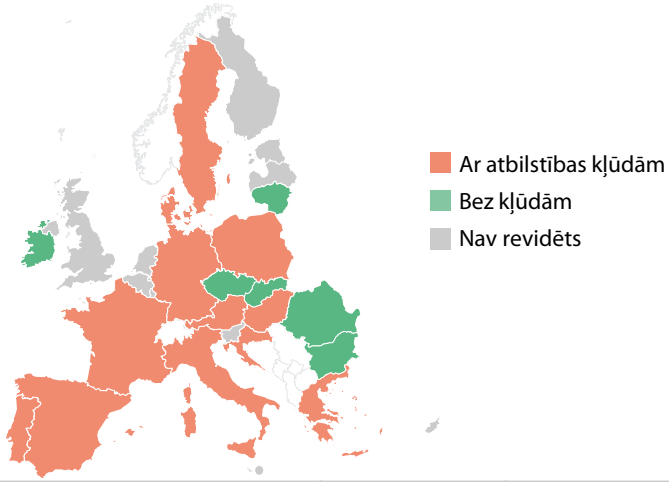

			Atbilstības kļūdas	
Dalībvalsts	**ES ieguldījums *(miljonos EUR)***	**Revidētie darījumi**	**Izteiktas skaitļos**	**Nav izteiktas skaitļos**
Francija	9538	26	5	1
Spānija	7361	24	4	3
Itālija	6457	17	1	1
Vācija	6296	24	5	–
Polija	5301	24	–	1
Rumānija	3123	13	–	–
Grieķija	2609	12	3	3
Ungārija	1725	8	2	2
Īrija	1466	5	–	–
Bulgārija	1230	4	–	–
Portugāle	1220	12	2	–
Austrija	1197	9	4	–
Čehija	1056	5	–	–
Dānija	1023	9	1	5
Lietuva	946	9	–	–
Zviedrija	918	11	–	1
Slovākija	913	4	–	–
Horvātija	721	10	5	–
Nerevidētās dalībvalstis	4519	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas
KLP izdevumi	56 900	**220**	**32**	**17**
Citi izdevumi	2700	**8**	**4**	**0,0**
KOPĀ	59 600	**228**	**36**	**17**

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

7.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Ieviešanas pakāpe: ieviests pilnībā; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
		Ieviešanas pakāpe	Piezīmes
2023	Mūsu ieteikums Komisijai: **7.1. ieteikums: Pārbaudīt, cik efektīvi ir valstu pasākumi saistībā ar ES atbalsta maksimālo apjomu lielām lauku saimniecībām** Ņemot vērā dalībvalstu atbildību par ienākumu atbalsta novirzīšanu tiem, kam tas visvairāk vajadzīgs, ir jāpārbauda, cik efektīvi ir dalībvalstu pasākumi tiešo maksājumu ierobežošanai lielām lauku saimniecībām. Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gads.		Mēs uzskatām, ka šis ieteikums ir ieviests, jo Komisija, gatavojot priekšlikumus par 2028.–2034. gada KLP, pārbaudīja ienākumu atbalsta sadalījumu dažāda lieluma lauku saimniecībām dalībvalstīs.

Avots: ERP.

8. nodaļa

Migrācija un robežu pārvaldība
Drošība un aizsardzība

Saturs

	Punkts
Ievads	**8.1.–8.10.**
Īss apraksts	8.2.–8.6.
Revīzijas tvērums un pieeja	8.7.–8.10.
Darījumu pareizība	**8.11.–8.12.**
Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude	**8.13.–8.16.**
Revīzijas iestāžu darba pārbaude	8.13.–8.15.
Komisijas slēgšanas darbību caurskatīšana	8.16.
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	**8.17.–8.19.**
Secinājums un ieteikumi	**8.20.–8.22.**
Secinājums	8.20.
Ieteikumi	8.21.–8.22.
Pielikums	
8.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude	

Ievads

8.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu revīzijas rezultāti saistībā ar daudzgadu finanšu shēmas (*DFS*) 4. kategoriju "Migrācija un robežu pārvaldība" un 5. kategoriju "Drošība un aizsardzība". Šo kategoriju galvenās darbības, izdevumi un revīzijas datu kopa 2025. gadā ir apkopoti ***8.1. attēlā*** un ***8.2. attēlā***.

8.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa. Migrācija un robežu pārvaldība

Migrācija un robežu pārvaldība
3,8 miljardi EUR (2,2 % no ES budžeta izdevumiem)

(miljardi EUR)

2025. gada maksājumu sadalījums pēc fonda / izdevumu jomas

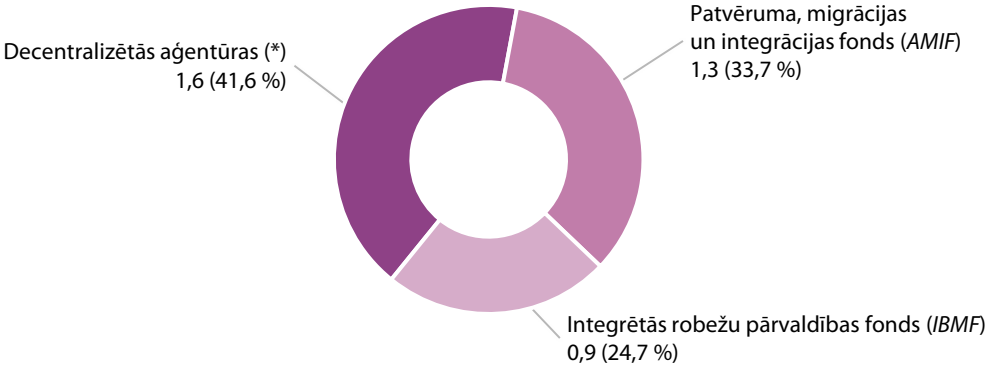

2025. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

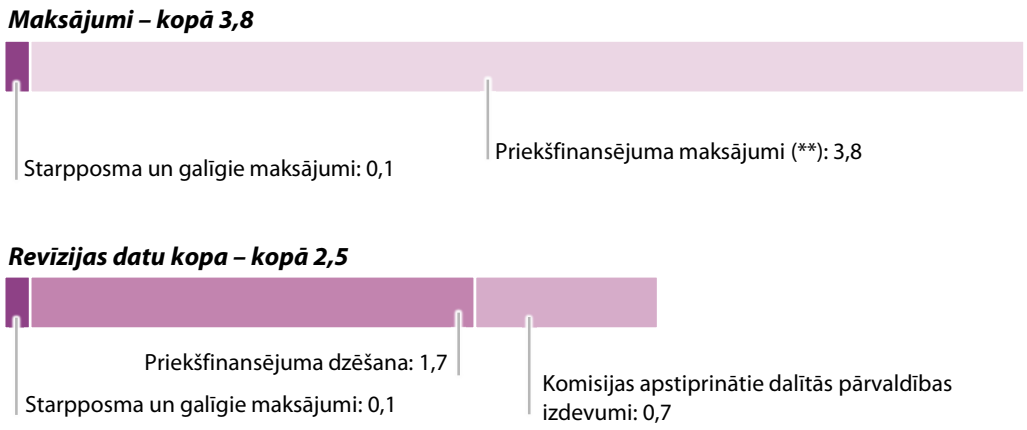

(*) Maksājumus decentralizētajām aģentūrām mēs aplūkojam savā gada ziņojumā par ES aģentūrām.
(**) Tostarp dalītās pārvaldības ikgadējie avansa un starpposma maksājumi, kurus Komisija vēl nebija apstiprinājusi.

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidēto pārskatu datiem.

8.2. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa. Drošība un aizsardzība

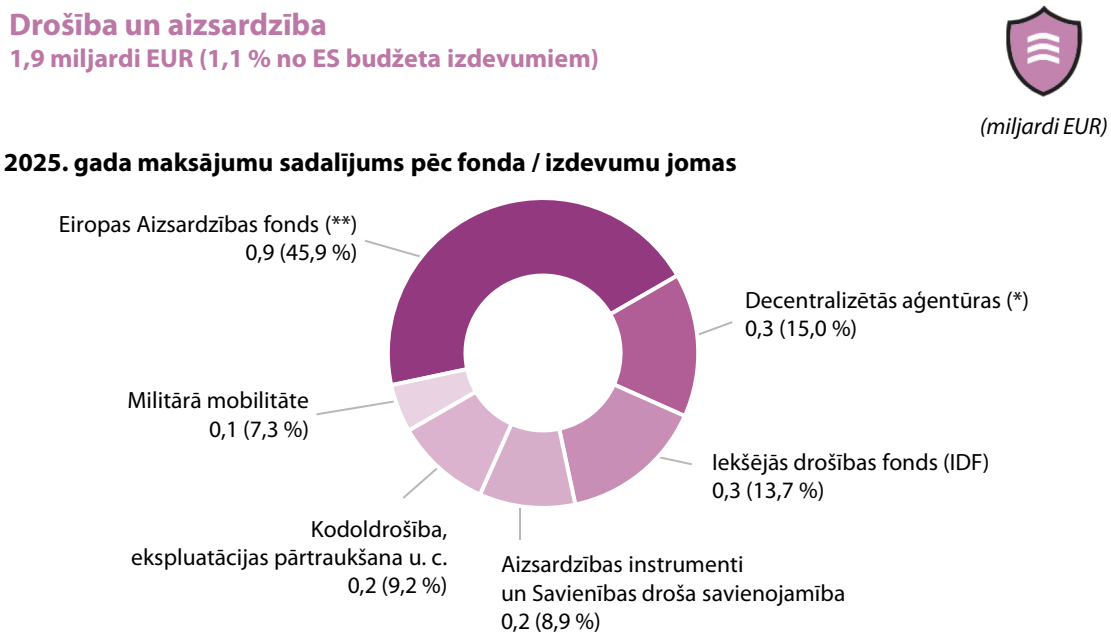

(*) Maksājumus decentralizētajām aģentūrām mēs aplūkojam savā gada ziņojumā par ES aģentūrām.
(**) Šī izdevumu joma ietver projektu finansēšanu no vairākiem fondiem (Eiropas Aizsardzības fonds, Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programma un Munīcijas ražošanas atbalsta akts).

Avots: ERP, pamatojoties uz ES 2025. gada konsolidēto pārskatu datiem.

Īss apraksts

8.2. 4. kategorijas izdevumi ir vērsti uz atbalstu valsts iestādēm, kas uzņem patvēruma meklētājus un migrantus tūlīt pēc viņu ierašanās, kopējas patvēruma un migrācijas politikas izstrādi un efektīvas atgriešanas nodrošināšanu. Tie ietver atbalstu arī robežu pārvaldībai un vīzu politikai. 5. kategorijas izdevumi ietver *programmas*, kas stiprina Eiropas iedzīvotāju drošību un drošumu, uzlabojot ES aizsardzības spējas un nodrošinot instrumentus reaģēšanai krīzes situācijās. ***8.3. attēlā*** ir parādīti abu izdevumu kategoriju politikas mērķi un attiecīgie fondi un instrumenti.

8.3. attēls. Politikas mērķi un īstenošanas veidi

4. izdevumu kategorija "Migrācija un robežu pārvaldība"

Pārvaldības veids

Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds

Dalīta
Tieša
Netieša

Atbalsts patvēruma meklētāju izmitināšanas un uzņemšanas pakalpojumiem, informācijas pasākumiem trešās valstīs par likumīgas migrācijas kanāliem, valodu apmācībai, palīdzībai neaizsargātām personām un sadarbībai starp ES dalībvalstīm

Integrētās robežu pārvaldības fonds

Atbalsts kopīgiem pasākumiem ES ārējo robežu efektīvai kontrolei

Robežu pārvaldības un vīzu politikas instruments

Dalīta
Tieša
Netieša

Nodrošina Eiropas integrētu ārējo robežu pārvaldību, vienlaikus aizsargājot personu brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā, ievērojot pamattiesības un veicinot augstu drošības līmeni

Finansiālā atbalsta instruments muitas kontroles iekārtām

Tieša

Atbalsts muitas savienībai un muitas dienestiem nolūkā aizsargāt ES no negodīgas un nelikumīgas tirdzniecības, kā arī drošības un drošuma nodrošināšana ES, vienlaikus atvieglojot likumīgu uzņēmējdarbību

---

5. izdevumu kategorija "Drošība un aizsardzība"

Iekšējās drošības fonds

Dalīta
Tieša
Netieša

Atbalsts specializētu valsts vienību tematiskajiem tīkliem un efektīvai un koordinētai reaģēšanai krīzes situācijās, personāla un ekspertu apmācībai un kibernoziedzības apkarošanai

Kodoldrošība, ekspluatācijas pārtraukšana u. c.

Vides un veselības aizsardzība, droši demontējot astoņus padomju laika kodolreaktorus un pārtraucot novecojušu Kopīgā pētniecības centra kodoliekārtu ekspluatāciju un apsaimniekojot to atkritumus

Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programma

Tieša
Netieša

Sadarbības veicināšana starp rūpniecību un dalībvalstīm, atbalsts Eiropas aizsardzības industrijas konkurētspējai un aizsardzības pētniecības izmantošanas uzlabošana

Eiropas Aizsardzības fonds

Eiropas aizsardzības tehnoloģiskās un industriālās bāzes konkurētspējas veicināšana un sadarbspēju palielināšana starp dalībvalstu spējām

Munīcijas ražošanas atbalsta akts

ES aizsardzības industrijas stiprināšana nolūkā nodrošināt savlaicīgu munīcijas un raķešu piegādi

Militārā mobilitāte

Tieša

ES stratēģiskās transporta infrastruktūras attīstīšana nolūkā atbalstīt divējādu mobilitāti

Aizsardzības instrumenti un Savienības droša savienojamība

Tieša

Eiropas aizsardzības industrijas stiprināšana, izmantojot kopīgu iepirkumu, un globālas piekļuves nodrošināšana drošiem valdības satelītsakaru pakalpojumiem, kā arī atļauja privātajam sektoram sniegt komercpakalpojumus visā ES

Avots: ERP.

8.3. Vēl viena nozīmīga izdevumu joma ir decentralizēto aģentūru finansējums. DFS 4. izdevumu kategorijā tās ir *Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (Frontex)*, *Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra (EUAA)* un *Eiropas Savienības Aģentūra lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (eu-LISA)*. DFS 5. izdevumu kategorijā tās ir *Eiropas Savienības Narkotiku aģentūra (EUDA)*, *Eiropas Savienības Aģentūra tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropols)* un *Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūra (CEPOL)*.

8.4. Saskaņā ar dalīto pārvaldību dalībvalstis īsteno daudzgadu programmas, kuras apstiprinājusi Komisija. Šis īstenošanas veids attiecas uz lielāko daļu izdevumu no *Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF)*, *Iekšējās drošības fonda Robežu un vīzu instrumenta (IDF Robežas un vīzas)* un *Iekšējās drošības fonda Policijas instrumenta (IDF P)* 2014.–2020. gadam un to pēctečiem, proti, *AMIF*, *Robežu pārvaldības un vīzu politikas instrumenta (BMVI*, iepriekš IDF Robežas un vīzas) un IDF (iepriekš IDF P) 2021.–2027. gadam. Instrumenta IDF Robežas un vīzas un *BMVI* gadījumā tas attiecas arī uz Šengenas asociētajām valstīm – Islandi, Lihtenšteinu, Norvēģiju un Šveici (attiecībā uz 2021.–2027. gadu visu Lihtenšteinai piešķirto finansējumu tieši īsteno Komisija). Sīkāka informācija par dalītās pārvaldības darbību ir sniegta ***8.4. attēlā***.

8.4. attēls. Dalītas pārvaldības, kontroles un ticamības nodrošināšanas procesi 2021.–2027. gada plānošanas periodā migrācijas, robežu pārvaldības un iekšējās drošības jomā

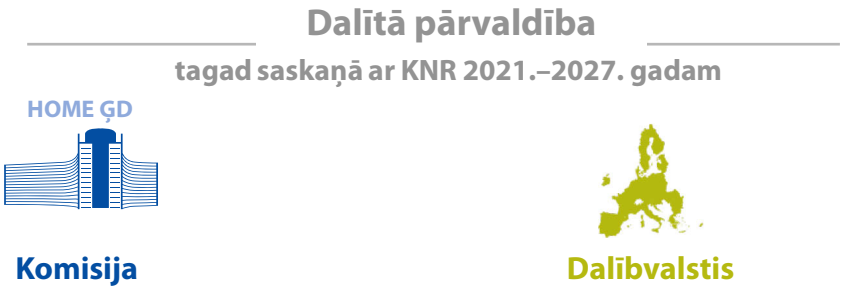

- Apstiprina valstu programmas, kas jāīsteno, izmantojot dalītu pārvaldību
- Pieņem darba programmas migrācijas un robežu drošības problēmu risināšanai, izmantojot tematisko mehānismu
- Līdzfinansē darbību attiecināmās izmaksas saskaņā ar valsts programmu
- Validē un integrē atlikušo kļūdu īpatsvarus, par kuriem ziņojušas revīzijas iestādes, savos gada darbības pārskatos kā galvenos snieguma rādītājus

- Atlasa projektus (piemēram, robežuzraudzības iekārtas), lai īstenotu valsts programmu
- Īsteno kopīgas darbības tematiskā mehānisma ietvaros (piemēram, ārkārtas palīdzība)
- Pārbauda atbalsta saņēmēju izdevumu pieprasījumus
- Sagatavo un sertificē gada pārskatus

- Verificē gada pārskatos iekļautos izdevumus
- Izdod gada kontroles ziņojumus, kuros norāda atlikušo kļūdu īpatsvarus
- Sniedz revīzijas atzinumus par deklarēto izdevumu pareizību un pārvaldības un kontroles sistēmu efektīvu darbību

Avots: ERP.

8.5. Galīgās apropriācijas 2014.–2020. gada *AMIF* un IDF programmās bija attiecīgi 4576 miljoni EUR un 3172 miljoni EUR. Līdz programmas *slēgšanai* dalībvalstis bija deklarējušas kumulatīvos izdevumus 4324 miljonu EUR apmērā *AMIF* un 2996 miljonu EUR apmērā – IDF. Apropriācijas 252 miljonu EUR (jeb 5,5 %) un 176 miljonu EUR (5,5 %) apmērā palika neizlietotas un tādējādi tiks atceltas. Līdz 2025. gada 31. decembrim Komisija bija apstiprinājusi attiecīgi *AMIF* un IDF kumulatīvos izdevumus 4182 miljonu EUR un 2726 miljonu EUR apmērā, un vēl 142 miljoni EUR (3,3 %) bija deklarēti *AMIF* un 270 miljoni EUR (9,0 %) bija deklarēti IDF, un tie vēl ir jānoskaidro. ***8.5. attēlā*** ir parādīti izdevumi, kurus dalībvalstis kopš 2014.–2020. gada *plānošanas perioda* sākuma ir deklarējušas Komisijai atlīdzināšanai, kā arī slēgšanas procesa pašreizējais stāvoklis.

8.5. attēls. 2014.–2020. gada *AMIF* un IDF dalītās pārvaldības programmu progress

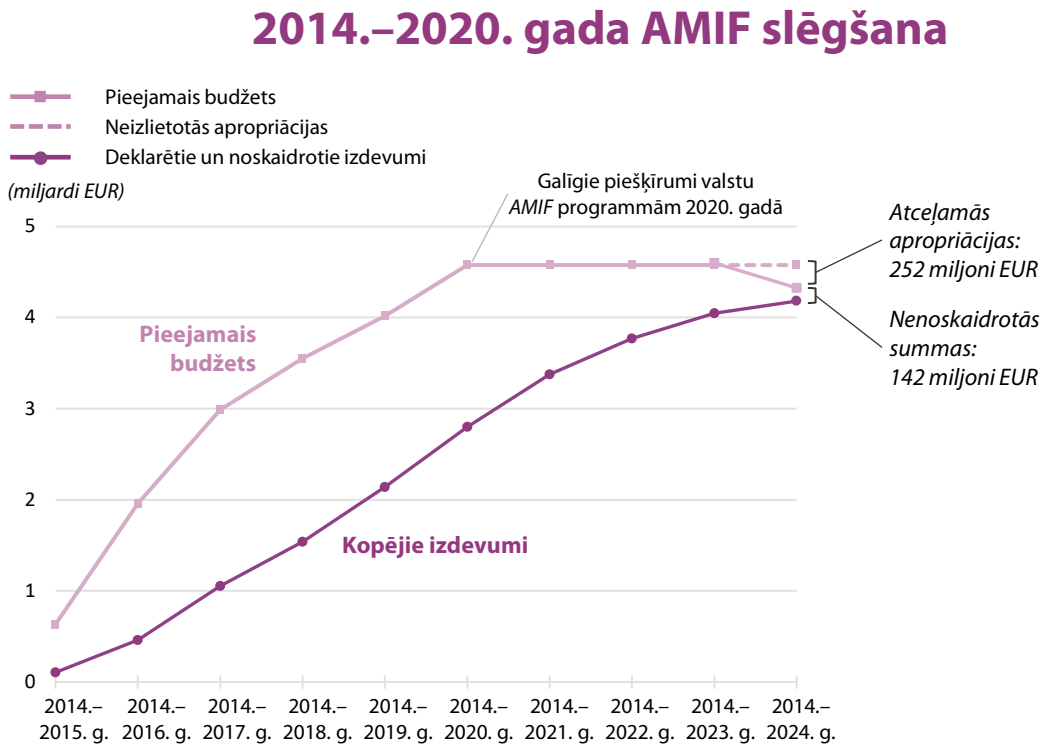

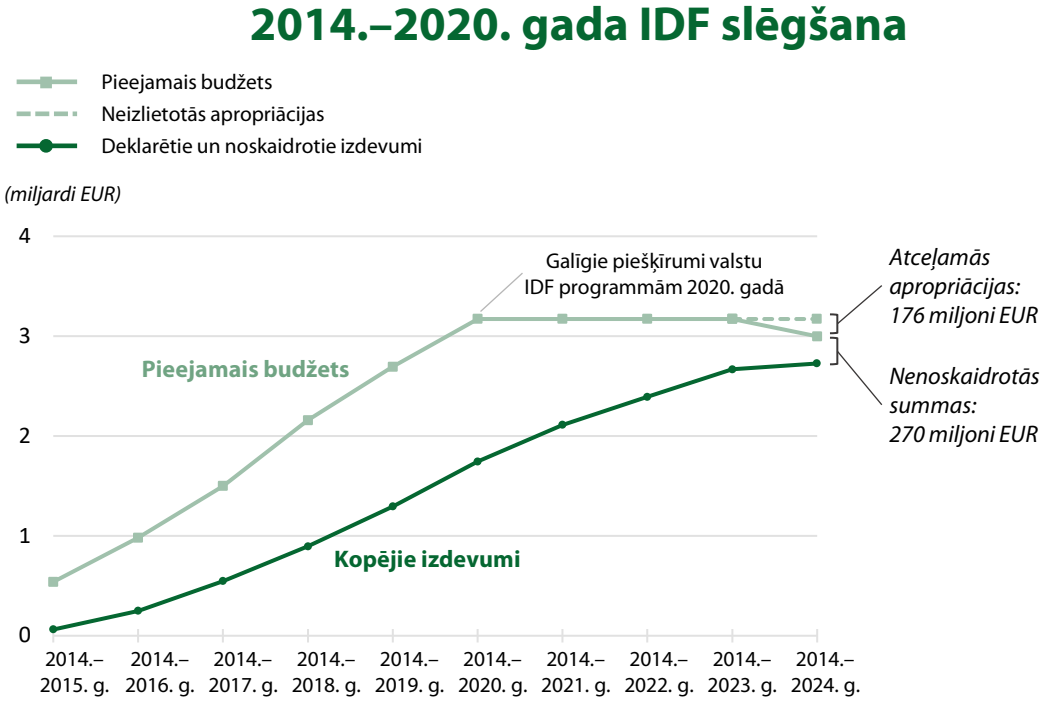

Avots: ERP, pamatojoties uz dalībvalstu iesniegtajiem 2024. gada pārskatiem un Komisijas 2025. gada 31. decembra grāmatojumu noskaidrošanas lēmumiem.

8.6. ***8.6. attēlā*** ir parādīti izdevumi, kurus Komisija ir piekritusi atmaksāt dalībvalstīm kopš 2021.–2027. gada *plānošanas perioda* sākuma, un līdzekļu apguve ir salīdzināta ar iepriekšējo periodu līdz īstenošanas N+ 4 gadam (2018. gads salīdzinājumā ar 2025. gadu). Daži svarīgākie novēlotas īstenošanas iemesli ir 2021.–2027. gada tiesību aktu un programmu novēlota apstiprināšana un 2014.–2020. gada plānošanas perioda īstenošanas perioda pagarināšana. Informācija par šo dalītās pārvaldības programmu īstenošanu ir sniegta arī ***2.13. punktā***.

8.6. attēls. 2021.–2027. gada *AMIF*, *BMVI* un IDF dalītās pārvaldības programmu progress salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu

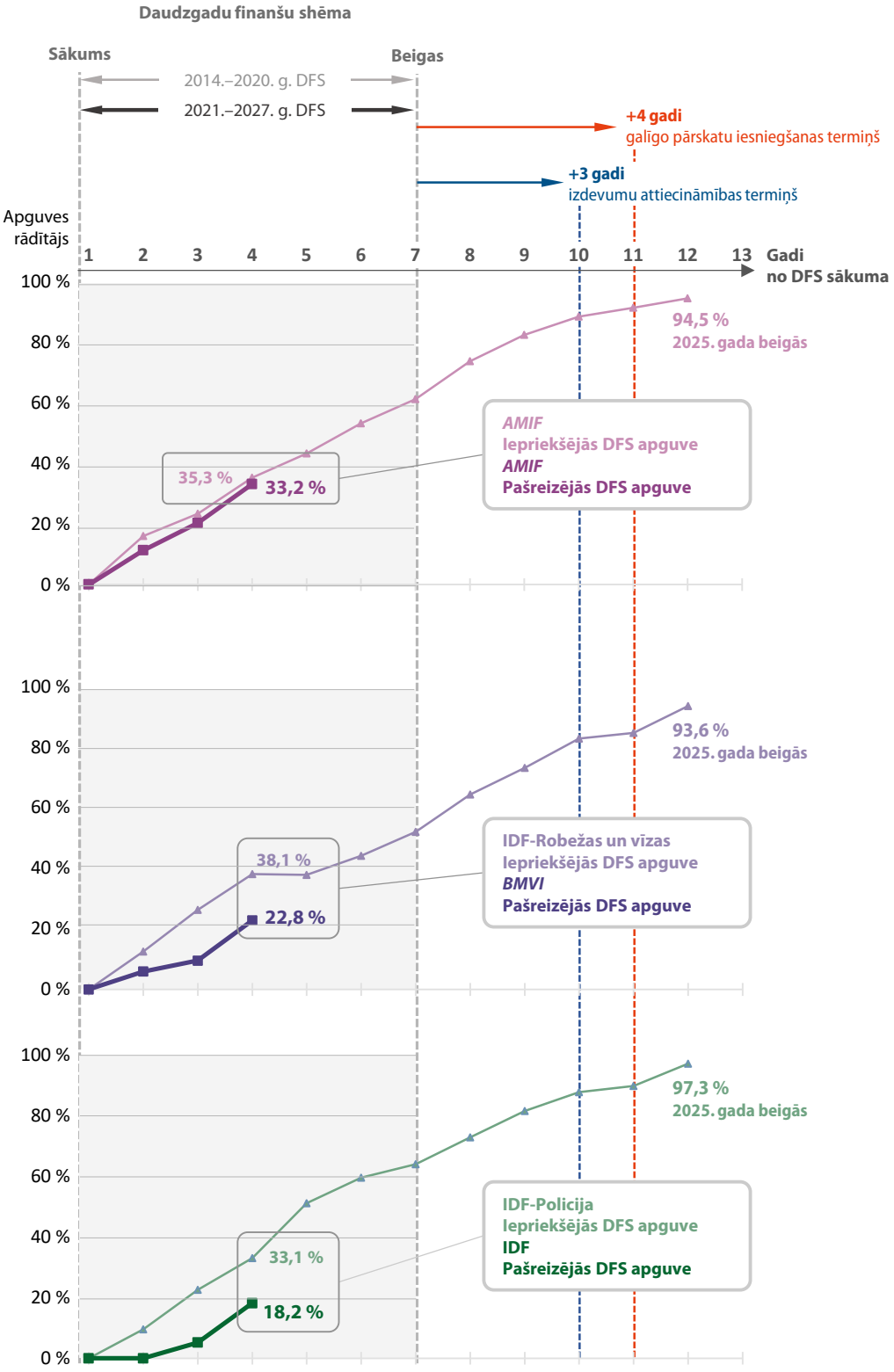

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas apstiprinātajām summām saskaņā ar *SFC* atbalsta portāla datiem 2026. gada 12. aprīlī.

Revīzijas tvērums un pieeja

8.7. DFS 4. un 5. kategorijas revīzijā 2025. gadā mēs piemērojām ***1.1. pielikumā*** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes. Mēs pārbaudījām 28 *darījumu* izlasi, un tas palīdzēja sagatavot mūsu vispārējo *ticamības deklarāciju*. Tomēr šī nav reprezentatīva šo DFS kategoriju izdevumu izlase, tāpēc mēs nevaram *aplēst kļūdu īpatsvaru* šajās kategorijās. Izlasē ietilpa:

a) 11 darījumi *dalītā pārvaldībā* ar dalībvalstīm – Bulgāriju, Vāciju, Franciju, Nīderlandi – un Apvienoto Karalisti DFS 4. izdevumu kategorijā; un Čehiju DFS 5. kategorijā;

b) 14 darījumi Komisijas *tiešā pārvaldībā* (5 – DFS 4. kategorijā; 9 – DFS 5. kategorijā);

c) 3 darījumi *netiešā pārvaldībā* (2 – DFS 4. kategorijā; 1 – DFS 5. kategorijā).

8.8. Mēs pārbaudījām arī atlasītas kontroles sistēmas, proti, izskatījām:

a) Bulgārijas, Čehijas un Francijas valsts *revīzijas iestāžu gada kontroles ziņojumus*, kas iesniegti kopā ar IDF 2024. gada pārskatiem saskaņā ar 2021.–2027. gada DFS;

b) darbu, ko minētās revīzijas iestādes veikušas saistībā ar šo dalībvalstu IDF 2024. gada pārskatiem;

c) vai revīzijas iestādes bija[1]:

   i) ieviesušas pienācīgas procedūras, kas ļāva sagatavot ticamus revīzijas atzinumus un gada kontroles ziņojumus;

   ii) izmantojušas pienācīgu izlases veidošanas metodiku;

   iii) atlasījušas pietiekamu darījumu skaitu, lai varētu izdarīt secinājumus par visu datu kopu;

   iv) pareizi aprēķinājušas kļūdu īpatsvaru.

[1] Kā prasīts Regulā (ES) 2021/1060.

8.9. Mēs pārbaudījām arī 2014.–2020. gada *AMIF* programmu slēgšanu Nīderlandē un Apvienotajā Karalistē un novērtējām Komisijas darbības, kas veiktas, lai pārbaudītu galīgajos pārskatos deklarēto izdevumu attiecināmību.

8.10. Turklāt mēs pārbaudījām tās informācijas pareizību, kas sniegta Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāta (HOME ĢD) un Aizsardzības rūpniecības un kosmosa ģenerāldirektorāta (DEFIS ĢD) *gada darbības pārskatos* (GDP) un pēc tam iekļauta Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā* (*AMPR*).

Darījumu pareizība

8.11. No 28 mūsu pārbaudītajiem darījumiem 14 darījumos bija *kļūdas*. Mēs esam izteikuši skaitļos 9 kļūdas, kurām bija finansiāla ietekme uz summām, kas segtas no ES budžeta. Šīs kļūdas bija saistītas ar trūkumiem dotāciju piešķiršanas procedūrās un līgumu vai dotāciju nolīgumu neatbilstīgu grozīšanu un cita veida neattiecināmiem izdevumiem. Piemēri kļūdām, ko esam izteikuši skaitļos, ir sniegti ***8.1. izcēlumā***.

8.1. izcēlums

Dotāciju piešķiršanas procedūru trūkumu piemēri

Mēs revidējām divus dalīti pārvaldītus *AMIF* projektus Francijā. Viens no tiem nodrošināja obligātus pilsoniskās izglītības kursus, bet otrs sniedza pirmās uzņemšanas atbalstu patvēruma meklētājiem. Mēs pārbaudījām, kā tika īstenots 2022. gadā publicētais atklātais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus, kura rezultātā tika piešķirtas šīs *dotācijas*. Uzaicinājumā pieteikumu iesniedzējiem tika prasīts sniegt pakalpojumus, kas atvieglotu trešo valstu valstspiederīgo integrāciju Francijā.

Mēs konstatējām, ka potenciālie pieteikumu iesniedzēji nebija pienācīgi informēti par izvērtēšanas procesu. *Vadošā iestāde* piemēroja vērtēšanas kritērijus, kas atšķīrās no uzaicinājumā publicētajiem (piemēram, ieviesa jaunu kritēriju un atšķirīgu punktu skalu citam kritērijam). Tas bija pārskatāmības principa pārkāpums.

Mēs uzskatījām, ka abos projektos (kuru apstiprinātie izdevumi kopā bija attiecīgi 34,7 miljoni EUR un 43,1 miljons EUR) ir 10 % kļūda.

Piemērs līguma grozījumiem bez konkursa procedūras

Mēs revidējām *AMIF* projektu dalītā pārvaldībā ar Apvienoto Karalisti. Atbildīgā valsts iestāde projektu īstenoja no 2021. gada februāra līdz 2023. gada decembrim. Tas ietvēra patvēruma meklētāju – nepavadītu bērnu, pieaugušo un ģimeņu, kurām nepieciešama aizsardzība, – transportēšanu uz dažādām vietām Apvienotajā Karalistē un viņu drošu izvietošanu saskaņā ar Valsts pārsūtīšanas shēmu.

Pēc *publiskā iepirkuma* procedūras *atbalsta saņēmējs* 2021. gada novembrī parakstīja pakalpojumu līgumu ar transporta pakalpojumu sniedzēju par 3,3 miljoniem GBP. Mēs konstatējām, ka saņēmējs bez konkursa procedūras šo līgumu grozīja trīs reizes, pagarinot tā ilgumu un sniedzamos pakalpojumus, galu galā palielinot līguma vērtību līdz 9,7 miljoniem GBP. Šīs būtiskās līguma izmaiņas ir piemērojamo iepirkuma noteikumu pārkāpums.

Līdz ar to mēs uzskatījām, ka 71 % no apstiprinātajiem izdevumiem (kopā 1,3 miljoni GBP) nav attiecināmi ES finansējuma saņemšanai.

Militārās mobilitātes līguma būtisku izmaiņu piemērs, kas ietekmē līguma piešķiršanas nosacījumus

Mēs revidējām militārās mobilitātes transporta projektu tiešā pārvaldībā. Projektu īstenoja Latvijas publiska struktūra, un tas ietvēra moderna ledlaužu aprīkojuma iegādi divējādam militāram un civilam lietojumam Rīgas jūras līcī. Komisija apstiprināja visas izmaksas, izņemot galīgo maksājumu, kas tika veikts ārpus īstenošanas perioda.

Mēs konstatējām, ka atbalsta saņēmējs projekta laikā bija būtiski grozījis piegādes līgumu, pārkāpjot pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principus. Līguma ekonomiskais līdzsvars mainījās par labu piegādātājam, jo jauns starpposma maksājums trīs ceturtdaļu apmērā no galīgā maksājuma summas tika veikts piecus mēnešus agrāk, kuģa piegādes grafiks tika pagarināts un sākotnējās soda klauzulas par novēlotu piegādi netika piemērotas.

Līdz ar to mēs uzskatījām, ka 25 % no apstiprinātajiem izdevumiem (kopā 10,1 miljons EUR) nav attiecināmi ES finansējuma saņemšanai.

8.12. Mēs konstatējām arī 17 gadījumus, kad nebija ievēroti tiesību akti un finanšu noteikumi, taču tiem nebija finansiālas ietekmes uz ES budžetu. Šie gadījumi bija saistīti, piemēram, ar nepietiekamu *revīzijas izsekojamību*, pierādījumu trūkumu par interešu konflikta neesamības pasākumiem un nepilnībām *fiksētas summas* dotāciju izstrādē. Mūsu konstatēto kļūdu piemēri ir doti ***8.2. izcēlumā***.

8.2. izcēlums

Nepietiekamas revīzijas izsekojamības piemērs

Mēs revidējām *AMIF* projektu dalītā pārvaldībā Nīderlandē. Tas tika īstenots no 2023. gada jūnija līdz decembrim saskaņā ar *FAST CARE* regulu. Tā ietvaros Nīderlandes iestādēm tika daļēji atlīdzinātas to pārvietoto personu uzņemšanas izmaksas, kurām piešķirta pagaidu aizsardzība no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu.

Mēs lūdzām uzrādīt projekta pamatā esošo uzskaiti, lai varētu pārbaudīt, vai atbalsts, kas sniegts no ES budžeta, ir saistīts ar personām, kuras pārvietotas militārās agresijas dēļ. Tomēr Nīderlandes iestādes nenodrošināja pietiekamu revīzijas izsekojamību. Komisijas norādījumi neprasīja uzturēt revīzijas izsekojamību individuālā līmenī, ja vien riska novērtējums nebija uzrādījis konkrētu *pārkāpuma* vai *krāpšanas* risku. Tas kavēja attiecināmības prasību verifikāciju, ko paredz ES tiesību akts attiecībā uz patvertnēs izvietoto cilvēku skaitu un viņu uzturēšanās ilgumu. Tā kā šādas uzskaites nebija, mēs nevarējām pārbaudīt, vai izrietošie izdevumi bija saistīti ar personām, kas pārvietotas militārās agresijas dēļ.

Tāpēc mēs secinājām, ka projektā bija skaitļos neizsakāma kļūda.

Piemēri tam, ka nav dokumentēti interešu konflikta novēršanas pasākumi

Mēs revidējām divus *AMIF* projektus dalītā pārvaldībā ar Franciju – vienu, kas nodrošināja obligātus pilsoniskās izglītības kursus, un otru, kas sniedza pirmās uzņemšanas atbalstu patvēruma meklētājiem.

Abos projektos tika iepirkti pakalpojumi dotācijas īstenošanai, izmantojot divus dažādus uzaicinājumus iesniegt piedāvājumus. Mēs pārbaudījām šos uzaicinājumus, lai pārliecinātos, ka līgumu piešķiršana atbilda publiskā iepirkuma prasībām.

Mēs revidējām arī militārās mobilitātes transporta projektu tiešā pārvaldībā. Projektu īstenoja Zviedrijas publiska struktūra, un tas ietvēra jauna tuneļa būvniecību ar diviem sliežu ceļiem divējādam militāram un civilam lietojumam.

Mēs konstatējām, ka atbalsta saņēmēju īstenotās publiskā iepirkuma procedūras visos trijos gadījumos nenodrošināja pienācīgu revīzijas izsekojamību attiecībā uz vērtēšanas komitejas locekļu identitāti. Turklāt interešu konflikta deklarācijas netika iesniegtas. Tādējādi mēs nevarējām pārbaudīt interešu konflikta neesamību.

Tāpēc mēs secinājām, ka trijos projektos bija skaitļos neizsakāma kļūda.

Nepilnības piemērs Komisijas veiktajā fiksētas summas dotāciju izstrādē

Mēs revidējām tieši pārvaldītu *Munīcijas ražošanas atbalsta akta (ASAP)* projektu, kura mērķis bija atbalstīt ražošanas iekārtu paplašināšanu privātā ar aizsardzību saistītā ražošanas uzņēmumā Vācijā. Revīzijas laikā projekts vēl turpinājās. Mēs revidējām pirmo starpposma maksājumu.

Projekts tiek finansēts, izmantojot fiksētas summas dotāciju, kas tika noteikta, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja priekšlikumā norādīto budžeta tāmi. Mēs uzskatām, ka budžeta tāme nebija pietiekami precīza, jo vajadzīgo budžeta precizitāti bija plānots panākt tikai tā izpildes laikā.

Dažos gadījumos nodevumi, ar kuriem tika noteikti maksājuma nosacījumi, nebija precīzi definēti. Tā rezultātā mēs nevarējām pārbaudīt, vai dokumenti, ko saņēmējs iesniedza Komisijai par šiem nodevumiem, faktiski atbilda dotācijas nolīgumā noteiktajām prasībām.

Tāpēc mēs secinājām, ka projektā bija skaitļos neizsakāma kļūda.

Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

Revīzijas iestāžu darba pārbaude

8.13. Trīs mūsu pārbaudītās revīzijas iestādes (sk. ***8.8***. punkta ***(a)*** apakšpunktu) bija izstrādājušas un īstenojušas pietiekami kvalitatīvas detalizētas procedūras, lai gada kontroles ziņojumā izklāstītu paveikto.

8.14. Mēs atlasījām sešas revīzijas dokumentu kopas no šīm revīzijas iestādēm, lai pārbaudītu to pamatā esošo revīzijas darbu un pārliecinātos, vai tas aptvēra trīs konkrētas pamatprasības (PP)[2]:

- 12. PP – atbilstošas sistēmu revīzijas;
- 13. PP – atbilstošas darbību revīzijas;
- 15. PP – atbilstošas procedūras ticama revīzijas atzinuma sniegšanai un gada kontroles ziņojuma sagatavošanai.

8.15. Kopumā konstatējām, ka revīzijas iestādēm bija izvērstas revīzijas programmas un kontrolsaraksti savu secinājumu pamatošanai. Tomēr vienā revīzijas iestādē mēs konstatējām trūkumu, kad daļa revidēto izmaksu nebija pamatotas ar dokumentāriem pierādījumiem (sk. ***8.3. izcēlumu***).

8.3. izcēlums

Piemērs trūkumam revīzijas iestādes darbā

Fonds	Trūkums	Potenciālā ietekme
Čehijas IDF	Revīzijas iestāde neieguva visus dokumentus, kas vajadzīgi, lai pārbaudītu, vai konkrētie izdevumi ir attiecināmi.	Risks, ka nav atklāti neattiecināmi izdevumi.

[2] Regula (ES) 2021/1060, XI pielikums.

Komisijas slēgšanas darbību caurskatīšana

8.16. Mēs arī novērtējām Komisijas darbības, ko tā veikusi, lai pārbaudītu izdevumu attiecināmību divām dalībvalstīm 2014.–2020. gada plānošanas perioda slēgšanas laikā. Mēs konstatējām trūkumu slēgšanas darbībās attiecībā uz Apvienoto Karalisti, jo Komisija no sava tīrvērtes lēmuma nebija izslēgusi summu, kuru mēs iepriekš bijām konstatējuši kā neattiecināmu[3].

[3] 2023. gada pārskats, 8.1. izcēlums.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

8.17. Mēs pārbaudījām HOME ĢD un DEFIS ĢD 2025. finanšu gada darbības pārskatus. Mūsu analīzē galvenā uzmanība tika pievērsta tam, vai šie ģenerāldirektorāti bija atspoguļojuši pareizības informāciju saskaņā ar Komisijas norādījumiem un vai tie bija konsekventi piemērojuši turpmāko korekciju aprēķināšanas metodiku.

8.18. Konstatējām, ka ģenerāldirektorātu aplēses par vispārējo *risku maksājuma laikā* un slēgšanas laikā bija veiktas un paziņotas gada pārvaldības un snieguma ziņojumā saskaņā ar metodiku. Attiecībā uz 2025. gada izdevumiem (3782,0 miljoni EUR) HOME ĢD lēsa, ka kopējā summa, kas pakļauta riskam maksājuma laikā, ir 40,3 miljoni EUR (1,1 %) un ka vispārējais risks slēgšanas laikā būs 36,9 miljoni EUR (1,0 %), ņemot vērā aplēstās nākotnes korekcijas. DEFIS ĢD galvenie attiecīgie izdevumi DFS 5. kategorijā 2025. gadā 490,7 miljonu EUR apmērā bija saistīti ar tieši un netieši pārvaldītām dotācijām saskaņā ar ES aizsardzības programmām (t. i., *Eiropas Aizsardzības fondu* un tā priekšgājējām programmām, *ASAP* un instrumentu Eiropas aizsardzības industrijas pastiprināšanai, izmantojot kopīgu iepirkumu). Tā kā nav *ex post* pārbaužu rezultātu, šai jomai vēl nav pieejami konkrēti revīzijas kļūdu īpatsvari. Tāpēc DEFIS ĢD uzskatīja, ka konservatīva pieeja ir ziņot par aplēsto risku maksājuma laikā ar vienotu likmi 2,0 %.

8.19. HOME ĢD un DEFIS ĢD ģenerāldirektori paziņoja, ka ir guvuši pamatotu pārliecību par to, ka gada darbības pārskatos aprakstītajām darbībām piešķirtie līdzekļi ir izlietoti paredzētajam mērķim un saskaņā ar pareizas pārvaldības principiem, ar dažām HOME ĢD *atrunām*. Tā kā mūsu pārbaudīto darījumu skaits veido tikai nelielu daļu no šo ģenerāldirektorātu pārvaldītajiem darījumiem, mēs nevaram apstiprināt šos apgalvojumus, pamatojoties uz sava revīzijas darba rezultātiem.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

8.20. Mūsu veiktajā darījumu un sistēmu pārbaudē atklājās trīs jomas, kurās ir iespējami uzlabojumi – atbilstīgi pasākumi, kas nepieļautu interešu konfliktus, publiskā iepirkuma līgumu pienācīga pārvaldība un pietiekamas revīzijas izsekojamības saglabāšana. Kaut arī mēs nerevidējām pietiekami daudz darījumu, lai aplēstu kļūdu līmeni šajā nodaļā apskatītajās DFS kategorijās (***8.7***. punkts), balstoties uz atklāto kļūdu biežumu, mūsu revīzijas rezultāti liecina, ka risks šajā jomā ir augsts. Darījumu pārbaužu rezultātus izmantojam savā ticamības deklarācijā.

Ieteikumi

8.21. ***8.1. pielikumā*** ir atspoguļoti mūsu veiktās pēcpārbaudes konstatējumi par paveikto saistībā ar diviem ieteikumiem, ko sniedzām 2023. gada pārskatā, un vienu ieteikumu, ko sniedzām 2024. gada pārskatā. Šo ieteikumu ieviešanas termiņš bija 2025. gada beigas. Komisija bija pilnībā ieviesusi divus ieteikumus. Lai gan tā nepieņēma trešo ieteikumu, tā tomēr bija to ieviesusi dažos aspektos.

8.22. Pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2025. gadu, esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

8.1. ieteikums. Palielināt dalībvalstu vadošo iestāžu informētību par to pienākumiem

Komisijai būtu jāveic pasākumi, lai palielināt dalībvalstu vadošo iestāžu informētību par to pienākumiem saistībā ar dotāciju un publisko līgumu piešķiršanu, jo īpaši attiecībā uz:

a) pasākumiem, ar kuriem novērš interešu konfliktu, un šo pasākumu pienācīgu dokumentēšanu;

b) iespējamajām sekām, ja tiek pārkāpti valsts vai ES noteikumi par publiskā iepirkuma līgumu grozīšanu;

c) atbalsta saņēmēju pienākumu saglabāt pietiekamu dokumentāciju, lai pamatotu deklarētās izmaksas.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

8.2. ieteikums. Pārskatīt verifikācijas pārbaudes

Attiecībā uz tieši pārvaldītiem projektiem Komisijai būtu jāpārskata un vajadzības gadījumā jāpastiprina pārbaudes, lai pārliecinātos, ka:

a) atbalsta saņēmēji ir veikuši pasākumus, lai konstatētu interešu konflikta neesamību, un pienācīgi dokumentējuši šos pasākumus;

b) atbalsta saņēmēji ir ievērojuši valsts un ES noteikumus par publiskā iepirkuma līgumu grozīšanu;

c) atbalsta saņēmēju saglabātā dokumentācija ir pietiekama, lai pamatotu pieprasīto izmaksu atlīdzināšanu.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Pielikums

8.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav informācijas.

Ieviešanas statuss: pilnībā ieviests; ieviests lielākā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2023. gads	Mēs esam formulējuši Komisijai turpmāk uzskaitītos ieteikumus. **1. ieteikums** Dalībvalstu iestādēm, kas atbild par HOME ĢD finansējuma īstenošanu dalītajā pārvaldībā, jāsniedz turpmāki norādījumi par:			Ieteikums ir pilnībā ieviests. Komisija 2024. gada jūnijā rīkoja tīmekļsemināru ar dalībvalstu iestādēm, kas atbild par HOME ĢD finansējuma īstenošanu, lai ieviestu ieteikuma a) daļu par pienākumu saglabāt atbilstošus apliecinošos dokumentus, kurus var iesniegt pārbaužu vai revīziju gadījumā. Komisija risināja ieteikuma b) daļu, 2025. gada 27. oktobrī organizējot norādījumu sesiju valstu iestādēm, kas

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	a) noteikumiem, kā glabājami atbilstoši apliecinošie dokumenti, ko var uzrādīt pārbaužu vai revīziju gadījumā; b) pienākumu ievērot valsts un ES noteikumus par pārredzamību un vienlīdzīgu attieksmi, kad pēc atklātiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus piešķir dotācijas.			atbild par HOME līdzekļu īstenošanu dalītā pārvaldībā, un tajā tika pievērsta uzmanība trūkumiem dotāciju piešķiršanas procedūrās un atkārtoti uzsvērta nepieciešamība ievērot pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principus.
2023. gads	**2. ieteikums** Dotāciju piešķiršanas procedūras laikā rūpīgi jāpārbauda un jādokumentē Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentam iesniegto militārās mobilitātes dotāciju pieteikumu tehniskie aspekti. Jo īpaši jānosaka, vai divējāda lietojuma infrastruktūras projekti atbilst attiecināmības nosacījumiem, un jānodrošina, ka ES finansiālais atbalsts nepārsniedz divējādam lietojumam nepieciešamo prasību līmeni.	⊗		Komisija šo ieteikumu nepieņēma. Tomēr mēs atzīmējam, ka pēc revīzijas Komisija atgādināja atbalsta saņēmējam precīzāk aprakstīt esošos infrastruktūras elementus, kas jāmodernizē vai jāaizstāj, kā arī turpmākos parametrus, kuri jāsasniedz ar būvdarbiem, lai tos varētu pienācīgi novērtēt saskaņā ar *TEN-T*/*EISI* prasībām.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2024. gads	**2. ieteikums** Dalītās pārvaldības jomā sniegt papildu norādījumus dalībvalstu *vadošajām iestādēm* par pienākumu konkursos ievērot vienlīdzīgas attieksmes un pārredzamības principus, lai novērstu trūkumus dotāciju piešķiršanas procedūrās.			Ieteikums ir pilnībā ieviests. Komisija risināja ieteikumu, 2025. gada 27. oktobrī organizējot norādījumu sesiju valstu iestādēm, kas atbild par HOME līdzekļu īstenošanu dalītā pārvaldībā, un tajā tika pievērsta uzmanība trūkumiem dotāciju piešķiršanas procedūrās un atkārtoti uzsvērta nepieciešamība ievērot pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principus, kā minēts iepriekš.

Avots: ERP.

9. nodaļa

Kaimiņattiecības un pasaule

Saturs

	Punkts
Ievads	**9.1.–9.10.**
Īss apraksts	9.2.–9.8.
Revīzijas tvērums un pieeja	9.9.–9.10.
Darījumu pareizība	**9.11.–9.23.**
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	**9.24.–9.29.**
MENA ĢD gada darbības pārskats	9.24.–9.27.
INTPA ĢD gada darbības pārskats	9.28.
Gada pārvaldības un snieguma ziņojums	9.29.
Citi elementi	**9.30.**
Secinājums un ieteikumi	**9.31.–9.33.**
Secinājums	9.31.
Ieteikumi	9.32.–9.33.
Pielikumi	
9.1. pielikums. INTPA ĢD, ENEST ĢD un MENA ĢD maksājumi atsevišķām valstīm	
9.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude	

Ievads

9.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu revīzijas darba rezultāti saistībā ar DFS 6. kategoriju "Kaimiņattiecības un pasaule". Šīs kategorijas galvenās darbības, izdevumi un revīzijas datu kopa 2025. gadā ir apkopoti ***9.1. attēlā***.

9.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

Kaimiņattiecības un pasaule
17,2 miljardi EUR (9,7 % no ES budžeta izdevumiem)

2025. gada maksājumu sadalījums pēc fonda *(miljardi EUR)*

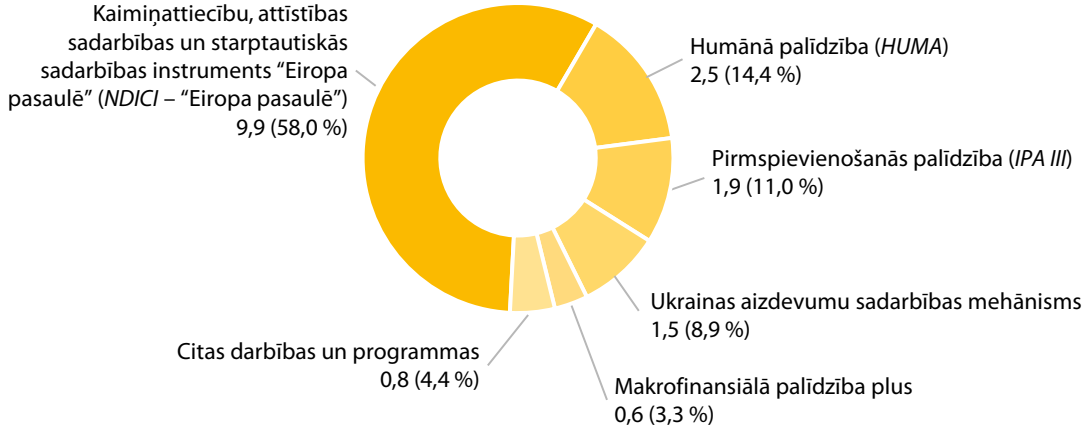

2025. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

Maksājumi – kopā 17,2

Revīzijas datu kopa – kopā 12,5

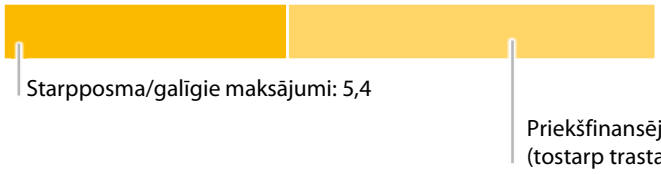

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2025. gada *konsolidēto pārskatu* datiem.

Īss apraksts

9.2. ES īsteno ārējās darbības instrumentus visā pasaulē, bieži vien sarežģītos ģeopolitiskos un organizatoriskos apstākļos. Šie instrumenti tiek īstenoti dažādos reģionos ar atšķirīgu tiesisko regulējumu un iestāžu sistēmu, un tam nepieciešama spēja pielāgoties dažādiem regulatīvajiem un darbības apstākļiem. Izdevumi šajā jomā i tiek novirzīti, izmantojot vairākus instrumentus, no kuriem kā galvenie jāmin Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments "Eiropa pasaulē" (*NDICI* –"Eiropa pasaulē")[1], humānās palīdzības (*HUMA*) budžets un Pirmspievienošanās palīdzības instruments (*IPA III*)[2].

9.3. Instrumenta *NDICI* – "Eiropa pasaulē" vispārējais mērķis ir atbalstīt un veicināt ES vērtības, principus un pamatintereses pasaulē un palīdzēt veicināt multilaterālismu un spēcīgākas partnerības ar trešām valstīm.

9.4. ES arī sniedz uz vajadzībām balstītu humāno palīdzību cilvēkiem, kurus skārušas cilvēku izraisītas katastrofas un dabas apdraudējumi, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām.

9.5. Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta mērķis ir atbalstīt *saņēmējvalstis* pieņemt un īstenot ES vērtībām atbilstošas reformas nolūkā pievienoties ES, tādējādi veicinot to stabilitāti, drošību un labklājību.

9.6. 2025. gadā 6. izdevumu kategorijā pirmo reizi bija iekļauti maksājumi, kas saistīti ar Ukrainas aizdevumu sadarbības mehānismu (UASM)[3]. UASM izmanto ieņēmumus no imobilizētiem Krievijas valsts aktīviem, lai apkalpotu un atmaksātu ES un G7 makrofinansiālās palīdzības aizdevumus Ukrainai.

9.7. Galvenie ģenerāldirektorāti (ĢD) un dienesti ES ārējās darbības īstenošanā 2025. gadā bija Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (INTPA ĢD), Paplašināšanās un austrumu kaimiņreģiona ģenerāldirektorāts (ENEST ĢD), Eiropas Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāts (ECHO ĢD), Tuvo Austrumu, Ziemeļāfrikas un Persijas līča ģenerāldirektorāts (MENA ĢD) un Ārpolitikas instrumentu dienests (*FPI*).

---

[1] Regula (ES) 2021/947, ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē".

[2] Regula (ES) 2021/1529, ar ko izveido Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA III*).

[3] Regula (ES) 2024/2773, ar ko izveido Ukrainas aizdevumu sadarbības mehānismu un sniedz ārkārtas makrofinansiālu palīdzību Ukrainai.

9.8. 2025. gadā maksājumi kategorijai "Kaimiņattiecības un pasaule" bija 17,2 miljardi EUR (priekšfinansējums, starpposma un galīgie maksājumi). Maksājumus veica, izmantojot vairākus instrumentus (***9.1. attēls***) un izmaksāšanas veidus, kas var būt būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu līgumi, dotācijas, īpaši aizdevumi, aizdevumu garantijas un finansiālā palīdzība, *budžeta atbalsts* un citi mērķtiecīgi budžeta atbalsta veidi trešās valstīs (***9.1. pielikums***). Kopējie maksājumi šajā kategorijā 2024. gadā bija 15,4 miljardi EUR.

Revīzijas tvērums un pieeja

9.9. Mūsu revīzijas mērķis bija aplēst kļūdu līmeni šai DFS kategorijai un veikt *ticamības deklarācijas* sagatavošanas darbu. Piemērojot ***1.1. pielikumā*** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes, attiecībā uz šo DFS kategoriju mūsu 2025. gada pārbaudē ietilpa:

a) statistiski reprezentatīva izlase, ko veido 138 *darījumi* un kas aptver visus izdevumus šajā DFS kategorijā. Mēs atlasījām 57 darījumus no INTPA ĢD, 30 darījumus no ENEST ĢD, 21 darījumu no ECHO ĢD, 13 darījumus no *FPI*, 12 darījumus no MENA ĢD, kā arī 5 darījumus no citiem ģenerāldirektorātiem (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts (ECFIN ĢD, divi darījumi), Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorāts (EAC ĢD), Tirdzniecības un ekonomiskās drošības ģenerāldirektorāts (TRADE ĢD), kā arī Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūra (*EACEA*));

b) viens darījums, kuram nepiemēro DFS gada maksimālo apjomu un kas saistīts ar Ukrainas mehānismu[4]. Mūsu revīzijas darba rezultāti attiecībā uz šo darījumu *neietekmē aplēsto kļūdu līmeni* DFS 6. kategorijā, taču ietekmē kopējo aplēsto kļūdu līmeni.

9.10. Mēs arī pārbaudījām informāciju par pareizību, kas sniegta MENA ĢD un INTPA ĢD *gada darbības pārskatos* un pēc tam iekļauta Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

[4] Regula (ES) 2024/792, ar ko izveido Ukrainas mehānismu.

Darījumu pareizība

9.11. No 138 pārbaudītajiem darījumiem 52 darījumos (37,7 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz 43 kļūdām, ko esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir 2,5 % (*9.2. attēls*).

9.2. attēls. Darījumu pārbaudes rezultāti

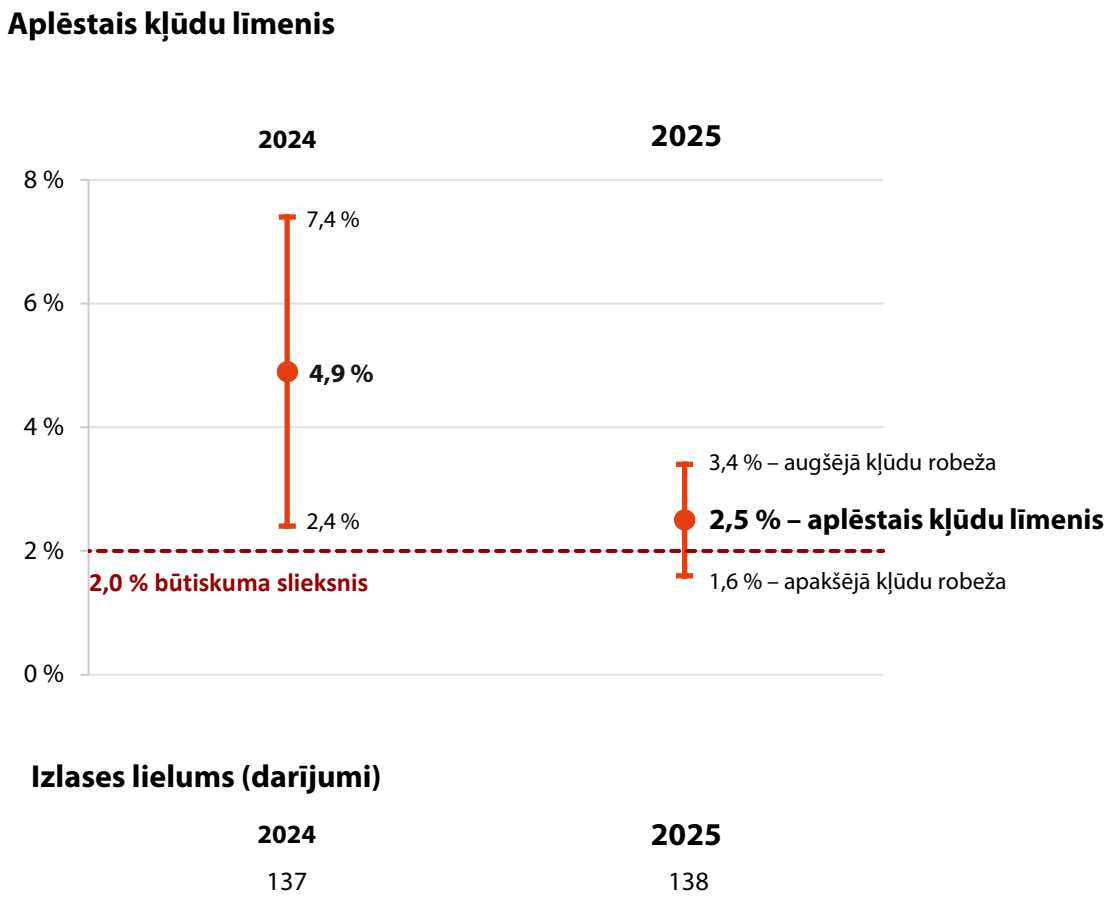

Avots: ERP.

9.12. Maksājumi, kas saistīti ar UASM, veidoja 1,53 miljardus EUR (12 % no mūsu revīzijas datu kopas, sk. *9.1. attēlu*). Tas ir pagaidu instruments, un saistītie darījumi (neparedzētas papildu peļņas maksājumi Ukrainai) būtiski atšķiras no pārējās mūsu revīzijas datu kopas šajā kategorijā. Mēs revidējām divus ar UASM saistītus darījumus, kuru kopējā vērtība bija 1,23 miljardi EUR.

9.13. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdas veidam 2025. gadā ir parādīts ***9.3. attēlā***.

9.3. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdas veidam

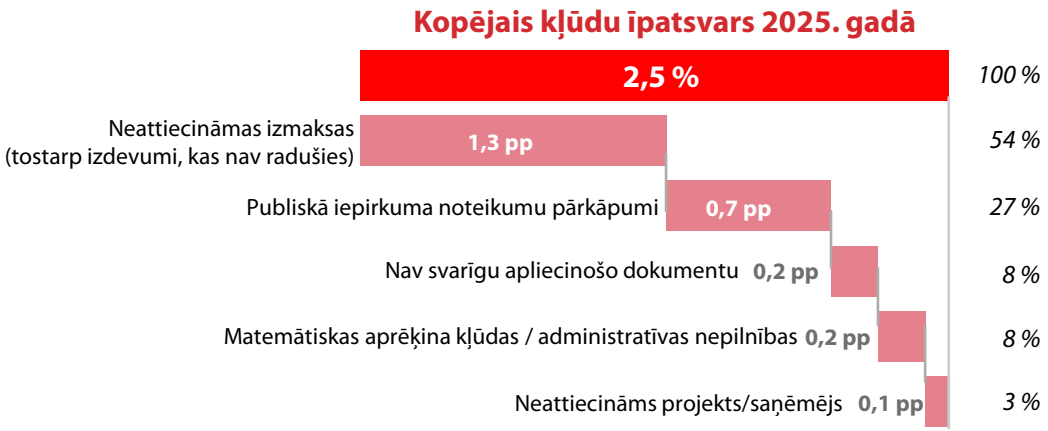

pp: procentpunkti

Avots: ERP.

9.14. Mēs apzinājām dažādus kļūdu veidus, kas ietekmē vairākus darījumus un kas atkārtojas vairākus revīzijas gadus (***9.1. izcēlums*** un ***9.2. izcēlums***). Galvenie kļūdu veidi bija:

- *netiešo izmaksu* iekļaušana algu sarakstos pie *tiešajām izmaksām*;
- *publiskā iepirkuma* noteikumu pārkāpumi;
- nepareiza valūtas maiņas kursa izmantošana;
- pārāk liela priekšfinansējuma *dzēšana*.

9.15. Tāpat kā iepriekšējos gados, vairākas mūsu konstatētās kļūdas attiecās uz līgumiem, ko īsteno struktūras, *kurām veikts pīlāru novērtējums* (starptautiskas organizācijas, starptautiskas finanšu iestādes un ES dalībvalstu aģentūras), saskaņā ar *netiešo pārvaldību*. Attiecībā uz šādiem līgumiem Komisija apstiprināja izdevumus, pamatojoties uz finanšu pārskatu un pārvaldības deklarāciju. Pārvaldības deklarācija ir struktūras ar pīlārā novērtējumu pašdeklarācija, kas apliecina, ka iesniegtā finanšu informācija ir pienācīgi izklāstīta, pilnīga un precīza un ka tā ir sagatavota atbilstīgi līgumā noteiktajiem pienākumiem. No 43 kļūdām, ko esam izteikuši skaitļos (***9.11***. punkts), 14 attiecās uz šādiem līgumiem, veidojot 0,6 procentpunktu no aplēstā kļūdu līmeņa.

9.16. Šogad starptautiskās organizācijas mums sniedza pilnīgu piekļuvi to rīcībā esošajiem revidēto darījumu apliecinošajiem dokumentiem. Tas ir uzlabojums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, kad piekļuve bija ierobežota, jo tika piedāvāta pagaidu elektroniska aplūkošana tikai skatīšanās režīmā un dokumenti mums netika nosūtīti – tas kavēja revīzijas plānošanu, īstenošanu un kvalitātes kontroli. Pagājušajā gadā mēs ieteicām Komisijai veikt turpmākus pasākumus, lai nodrošinātu, ka starptautiskās organizācijas sniedz ERP pilnīgu, neierobežotu un savlaicīgu piekļuvi dokumentiem, kas vajadzīgi tās uzdevumu veikšanai saskaņā ar LESD, un jo īpaši nodrošināt, ka līgumiskas vienošanās ar starptautiskām organizācijām ir skaidras un pilnībā ievēro ERP tiesības pēc pieprasījuma saņemt visus dokumentus vai informāciju, kas vajadzīga revīzijas funkciju veikšanai[5]. Mēs turpināsim uzraudzīt šo jautājumu un ziņot par to.

9.17. Dažu skaitļos izteiktu kļūdu piemēri ir minēti ***9.1. izcēlumā***.

9.1. izcēlums

Piemērs neatbilstīgai eksperta profesionālajai pieredzei

MENA ĢD

Mēs revidējām rēķinu 1,88 miljonu EUR vērtībā, kurš sagatavots saskaņā ar līgumu par atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai vienā no Ziemeļāfrikas valstīm.

Mēs pārbaudījām maksas, kas iekasētas par projektā nodarbinātu vecāko ekspertu. Mēs secinājām, ka ekspertam nebija minimālās profesionālās pieredzes, kas nepieciešama, lai viņu varētu uzskatīt par vecāko ekspertu saskaņā ar līgumā noteiktajiem darba uzdevumiem. Eksperts, pamatojoties uz darba pieredzes ilgumu, pareizāk būtu bijis jāuzskata par jaunāko ekspertu. Turklāt darbuzņēmējs un līgumslēdzēja iestāde nebija ievērojuši pienācīgas atlases un apstiprināšanas procedūras.

Tāpēc mēs uzskatījām, ka maksas likmes atšķirība starp vecāko un jaunāko ekspertu nav attiecināma.

Algu sarakstā iekļautu netiešo izmaksu piemērs

INTPA ĢD

Mēs revidējām rēķinu 7,94 miljonu EUR vērtībā, kas sagatavots saskaņā ar *iemaksu nolīgumu* ar starptautisku organizāciju par reģionālās ekonomikas pārvaldības veicināšanu vienā no Rietumāfrikas valstīm.

[5] 2024. gada pārskats par ES budžeta izpildi, 8.13. punkts un 8.1. ieteikums.

Pārskatot ar personālu saistītos izdevumus, mēs konstatējām, ka organizācija kā tiešās izmaksas bija iekļāvusi arī izmaksas, kas ir netiešas, piemēram, algu pārvaldības, drošības, IT un mācību izmaksas. Netiešās izmaksas, kas ir iekļautas starptautiskās organizācijas darbinieku *atalgojumā* (līdz 7 % no tiešajām izmaksām), nevar deklarēt kā tiešās attiecināmās izmaksas.

Turklāt mēs nesaņēmām apliecinošus dokumentus, kas apstiprinātu, ka šīs izmaksas ir faktiski radušās vai ka tās ir aprēķinātas pareizi. Tāpēc mēs uzskatījām, ka šīs izmaksas nav attiecināmas.

Līdzīgas problēmas esam konstatējuši arī iepriekšējos gados (mūsu 2024. gada pārskata 9.3. izcēlums).

Piemērs neattiecināmām transporta izmaksām dokumentu trūkuma dēļ

INTPA ĢD

Mēs revidējām rēķinu 19,20 miljonu EUR vērtībā, kurš sagatavots saskaņā ar iemaksu nolīgumu par vides saglabāšanas darbībām vienā no Centrālāfrikas valstīm.

Atbalsta saņēmējs iekasēja transporta izmaksas, apgalvojot, ka kilometri tika nobraukti ES finansēta projekta ietvaros. Tomēr revīzijas laikā mums netika iesniegti atbilstīgi apliecinošie dokumenti, piemēram, komandējuma rīkojumi, transportlīdzekļu žurnāli vai darbību reģistrs, kas parādītu, ka šie braucieni faktiski bijuši saistīti ar ES rīcības īstenošanu.

Tā kā nebija ticamu pierādījumu, kas pamatotu šo izmaksu pieskaitīšanu projektam, mēs uzskatījām tās par neattiecināmām.

Neparedzētas un nepietiekamas aprīkojuma izmantošanas piemērs

INTPA ĢD

Mēs revidējām rēķinu 2,56 miljonu EUR vērtībā, kas sagatavots saskaņā ar *dotācijas* līgumu saules enerģijas popularizēšanai kādā no Dienvidaustrumāzijas valstīm.

Apmeklējumā uz vietas mēs pārbaudījām 15 saules enerģijas paneļus, kas iegādāti ar projekta līdzekļiem. Šo paneļu iegādes mērķis bija izveidot demonstrācijas vietas, kurās mazos uzņēmumus iepazīstinātu ar praktiskiem saules enerģijas izmantošanas veidiem.

Revīzijā konstatējām, ka atbalsta saņēmējs bija turējis paneļus piecus gadus, tos neizmantojot. Pēc tam saņēmējs tos bija ziedojis valsts vidusskolai, taču šāds izmantojums nav paredzēts līgumā un uz to neattiecas apstiprināts budžeta grozījums. Tāpēc mēs uzskatījām, ka šīs izmaksas nav attiecināmas.

Turklāt skolas apmeklējuma laikā mēs konstatējām, ka tika izmantoti tikai divi paneļi. Pārējie trīspadsmit paneļi joprojām tik glabāti un neizmantoti.

Piemērs novērtējuma kritērijiem, kuri netika piemēroti, kā publicēts uzaicinājumā

INTPA ĢD

Mēs revidējām rēķinu 2,57 miljonu EUR vērtībā, kas sagatavots saskaņā ar dotācijas līgumu ar nevalstisku organizāciju (NVO) par darbībām reaģēšanai uz Covid-19 vienā no Dienvidaustrumāzijas valstīm.

Mēs revidējām NVO sniegtu konsultāciju pakalpojumu iepirkumu, kas piešķirts, izmantojot sarunu procedūru. Mēs konstatējām, ka vērtēšanas komisija nebija piemērojusi iepirkuma procedūras dokumentos izklāstītos piešķiršanas kritērijus un punktu piešķiršanas metodi: netika izvērtētas vairākas kvalifikācijas prasības, bija ieviesti papildu kritēriji, kas nebija paredzēti konkursa dokumentācijā un tika izmantotas dažādas punktu skalas. Tādējādi tika pārkāpti pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principi.

Līdz ar to mēs uzskatījām, ka iepirkuma procedūra bija nepareiza. Tas ietekmēja izmaksu attiecināmību.

9.18. 19 gadījumos, kad galasaņēmēju izdarītās kļūdas izteicām skaitļos, Komisijai bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu apstiprināšanas. Ja Komisija būtu pienācīgi izmantojusi visu tās rīcībā esošo informāciju, šai nodaļai aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 1,1 procentpunktu zemāks.

9.19. Mēs konstatējām arī 33 gadījumus, kad nebija ievēroti tiesību akti un finanšu noteikumi, taču tiem nebija tiešas finansiālas ietekmes uz ES budžetu. Piemēri kļūdām, kuras neesam izteikuši skaitļos, sniegti ***9.2. izcēlumā***.

9.2. izcēlums

Nepareizi aprēķinātu personāla izmaksu piemērs

ECHO ĢD

Mēs revidējām izdevumus, kas deklarēti septiņos dažādos rēķinos saskaņā ar tiešās pārvaldības dotāciju nolīgumiem ar NVO.

Saskaņā ar šo nolīgumu noteikumiem personāla izmaksas bija jāaprēķina, vai nu izmantojot dienas likmes, kuru pamatā ir gada faktiskās izmaksas un iepriekš noteikts nostrādājamo dienu skaits, vai arī piemērojot vienības izmaksas atbilstīgi NVO noteikto izmaksu uzskaites praksei.

Tomēr visos revidētajos darījumos personāla izmaksas bija aprēķinātas, izmantojot citas metodes.

Mēs uzskatījām, ka šī pieeja neatbilst piemērojamajiem noteikumiem, tomēr mums trūka informācijas, lai varētu aprēķināt attiecīgo neattiecināmo summu.

Piemērs no projekta iekasēto summu valūtas maiņas kursa atšķirībām

ENEST ĢD

Mēs revidējām rēķinu 2,03 miljonu EUR vērtībā, kurš sagatavots saskaņā ar iemaksu nolīgumu par atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai vienā no Dienvidkaukāza valstīm.

Saskaņā ar šā nolīguma noteikumiem valūtas kursa svārstības varēja segt tikai tad, ja budžetā bija paredzēta rezerve neparedzētiem izdevumiem, taču tas tā nebija. Tomēr mēs konstatējām, ka zaudējumi un guvumi no valūtas konvertēšanas bija reģistrēti kā projekta izdevumi.

Mēs uzskatījām, ka šī pieeja neatbilst piemērojamajiem noteikumiem, tomēr mums trūka informācijas, lai varētu aprēķināt attiecīgo neattiecināmo summu.

ES pamanāmības prasību neievērošanas piemērs

ENEST ĢD

Mēs revidējām rēķinu 1,0 miljona EUR vērtībā, kurš sagatavots saskaņā ar dotāciju par integrētu teritoriālo attīstību vienā no Dienvidkaukāza valstīm. Revīzija ietvēra atlasīto darbu verifikācijas uz vietas.

Apmeklējuma laikā mēs konstatējām, ka projektā finansētajā sporta un veselības kompleksā un āra apgaismojuma sistēmā nebija redzamu norāžu par ES finansiālo atbalstu.

Mēs secinājām, ka tādējādi tika pārkāpti līgumā noteiktie pamanāmības pienākumi, saskaņā ar kuriem saņēmējiem bija jāpublisko ES finansējums un uz finansētās infrastruktūras jāizvieto ES logotips.

9.20. Gadu gaitā esam atraduši arvien mazāk kļūdu divās izdevumu jomās to īpašo maksājumu nosacījumu dēļ. Šīs jomas ir: i) *budžeta atbalsts* un ii) projekti, kuriem piemēro *nosacīto pieeju*. 2025. gadā mēs revidējām četrus budžeta atbalsta darījumus (2024. gadā – trīs) un 10 "nosacītās pieejas" darījumus (tikpat cik 2024. gadā).

9.21. Budžeta atbalsts ir iemaksa valsts vispārējā budžetā vai valsts konkrētas politikas vai mērķa budžetā. 2025. gadā budžeta atbalsta maksājumi, ko finansēja no ES vispārējā budžeta, sasniedza 58 miljonus EUR. Mēs pārbaudījām, vai Komisija bija ievērojusi nosacījumus, kas reglamentē budžeta atbalsta maksājumus partnervalstīm, un vai tā bija pārliecinājusies, ka šīs valstis ir ievērojušas attiecināmības nosacījumus, piemēram, apmierinošs uzlabojums publiskā sektora finanšu pārvaldībā. Mūsu pareizības revīzijas tvērumā nav iekļauts nekas, kas notiek pēc tam, kad Komisija atbalstu izmaksā saņēmējvalstij, jo pēc tam šie līdzekļi tiek apvienoti ar valsts budžeta resursiem.

9.22. Ja Komisijas iemaksas vairāku līdzekļu devēju projektos tiek apvienotas ar pārējo līdzekļu devēju ieguldījumu un ja tās nav paredzētas konkrētiem identificējamiem izdevumu posteņiem, tad saskaņā ar nosacīto pieeju Komisija pieņem, ka izdevumi atbilst ES attiecināmības noteikumiem, ja vien kopsummā iekļauta pietiekama attiecināmo izdevumu summa, kas sedz ES iemaksu. Attiecīgajā gadījumā šo pieeju mēs ņēmām vērā savās padziļinātajās pārbaudēs.

9.23. Pārbaudot darījumu pareizību, konstatējām arī efektīvus Komisijas piemērotus kontroles mehānismus. Viens šāds piemērs ir aprakstīts ***9.3. izcēlumā***.

9.3. izcēlums

Piemērs efektīvai dotācijas īstenošanai

INTPA ĢD

Mēs revidējām rēķinu, kas saistīts ar NVO dotācijas līgumu kādā Rietumāfrikas valstī ar kopējo budžetu 0,65 miljoni EUR. Projekta mērķi bija uzlabot cilvēku ar invaliditāti dzīves kvalitāti un veicināt attiecīgo bērnu un jauniešu integrāciju un iekļaušanu.

Apmeklējumā uz vietas mēs verificējām aprīkojumu un materiālus, kas 2022. un 2023. gadā piegādāti vairākiem rehabilitācijas centriem. Mēs pārbaudījām iepirktās preces un konstatējām, ka tās ir izcilā stāvoklī. Aprīkojums tiek aktīvi izmantots un ir ievērojami uzlabojis centru spēju sniegt rehabilitācijas pakalpojumus.

Revīzijas laikā savāktie pierādījumi liecināja, ka Komisijas kontroles mehānismi ir palīdzējuši nodrošināt, ka līdzekļi tiek izmantoti paredzētajam mērķim un ka darbība sniedz gaidītos tiešos rezultātus.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

MENA ĢD gada darbības pārskats

9.24. Mēs pārbaudījām MENA ĢD 2025. finanšu gada darbības pārskatu. Galveno uzmanību pievērsām tam, vai MENA ĢD savā gada darbības pārskatā bija atspoguļojis pareizības informāciju saskaņā ar Komisijas norādījumiem un vai tas bija konsekventi piemērojis turpmāko korekciju un atgūstamo summu aprēķināšanas metodiku.

9.25. No kopējiem apstiprinātajiem izdevumiem 2025. gadā (1,15 miljardi EUR) MENA ĢD aplēsa, ka kopējā *riskam pakļautā summa maksājumu laikā* ir 11,92 miljoni EUR (1,04 %). Nākotnes korekciju un atskaitījumu aplēstā vērtība ir 0,01 % no kopējiem attiecīgajiem izdevumiem, savukārt risks slēgšanas laikā ir aprēķināts 1,03 %, kas ir zem *būtiskuma sliekšņa*.

9.26. MENA ĢD risks slēgšanas laikā ir balstīts uz *atlikušā kļūdu īpatsvara* (*RER*) izpēti, ko veicis ārējs darbuzņēmējs. Izpētē aplēsts to kļūdu īpatsvars, kuras netika atklātas MENA ĢD vadības pārbaudēs visā tā atbildības jomā, un tā kalpo par pamatu šo pārbaužu efektivitātes novērtēšanai. *RER* izpēte nav ticamības *apliecināšanas uzdevums* vai revīzija. Attiecībā uz 2025. gadu izpētē tika pārbaudīta izlase, kurā iekļauti 138 slēgti līgumi.

9.27. MENA ĢD ģenerāldirektors paziņoja, ka ģenerāldirektorāta finanšu risks nepārsniedz Komisijas noteikto būtiskuma slieksni, proti, 2 % no kopējiem apstiprinātajiem izdevumiem 1,15 miljardu EUR apmērā. Tā kā mūsu pārbaudīto darījumu skaits veidoja tikai nelielu daļu no MENA ĢD pārvaldītiem darījumiem (sk. ***9.9***. punktu), mēs nevaram apstiprināt šo apgalvojumu, pamatojoties uz sava revīzijas darba rezultātiem.

INTPA ĢD gada darbības pārskats

9.28. Mūsu veiktais darbs saistībā ar INTPA ĢD 2025. gada darbības pārskatu ir sīkāk aprakstīts mūsu gada pārskatā par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu.

Gada pārvaldības un snieguma ziņojums

9.29. Mēs izskatījām informāciju Komisijas 2025. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā attiecībā uz aplēsto risku maksājumu laikā izdevumu kategorijā "Kaimiņattiecības un pasaule" ietilpstošajās politikas jomās. Komisija šajā DFS kategorijā neuzrādīja nekādu risku maksājuma laikā.

Citi elementi

9.30. Mēs revidējām vienu darījumu saistībā ar izdevumiem, kam nepiemēro DFS gada maksimālo apjomu (sk. ***9.9***. punktu). Darījums bija saistīts ar dotācijām, kuras piešķirtas Ukrainas mehānisma ietvaros. Revīzijā mēs nekonstatējām kļūdas. Tā kā šie izdevumi neietilpst DFS 6. izdevumu kategorijā, attiecīgie revīzijas rezultāti neietekmē aplēsto kļūdu līmeni šajā kategorijā, tomēr ietekmē mūsu kopējo aplēsto kļūdu līmeni.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

9.31. Kopumā mūsu iegūtie un šajā nodaļā izklāstītie revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis kategorijas "Kaimiņattiecības un pasaule" izdevumos bija būtisks. Saskaņā ar mūsu veiktajām darījumu pārbaudēm šai DFS kategorijai kopējais aplēstais kļūdu līmenis ir 2,5 %.

Ieteikumi

9.32. Mūsu konstatējumi par to, kā ir ieviesti 2022. gada pārskatā sniegtie četri ieteikumi, ir aprakstīti ***9.2. pielikumā***. Savā 2024. gada pārskatā mēs jau ziņojām par trim ieteikumiem. Komisija šos ieteikumus bija ieviesusi pilnībā. Ceturtais ieteikums netika pieņemts, un tāpēc uz to vispār netika reaģēts.

9.33. Pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2025. gadu, esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

9.1. ieteikums. Uzlabot ekspertu atlases procedūru

Komisijai būtu jānodrošina, ka tās ekspertu apstiprināšanas procedūra saskaņā ar pakalpojumu līgumiem ietver pārbaudi, kurā verificē, vai viņu profesionālās pieredzes ilgums un darbības joma atbilst darba uzdevumiem.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

9.2. ieteikums. Stiprināt kontroles mehānismus, lai novērstu, ka atalgojuma izmaksas tiek atzītas par tiešām izmaksām

Lai mazinātu risku, ka izmaksas, kuras var ietvert atalgojumā, algu sarakstos tiek nepareizi atzītas kā tiešās izmaksas saskaņā ar iemaksu nolīgumiem, Komisijai būtu jāsniedz papildu norādījumi, precizējot:

a) atšķirību starp tiešajām izmaksām un atalgojumu;

b) nepieciešamību no pieprasījumiem, kas saistīti ar algu sarakstiem, izslēgt izdevumus, kas nav tiešās attiecināmās izmaksas, bet kas, iespējams, jau ir ietverti atalgojumā.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Pielikumi

9.1. pielikums. INTPA ĢD, ENEST ĢD un MENA ĢD maksājumi atsevišķām valstīm

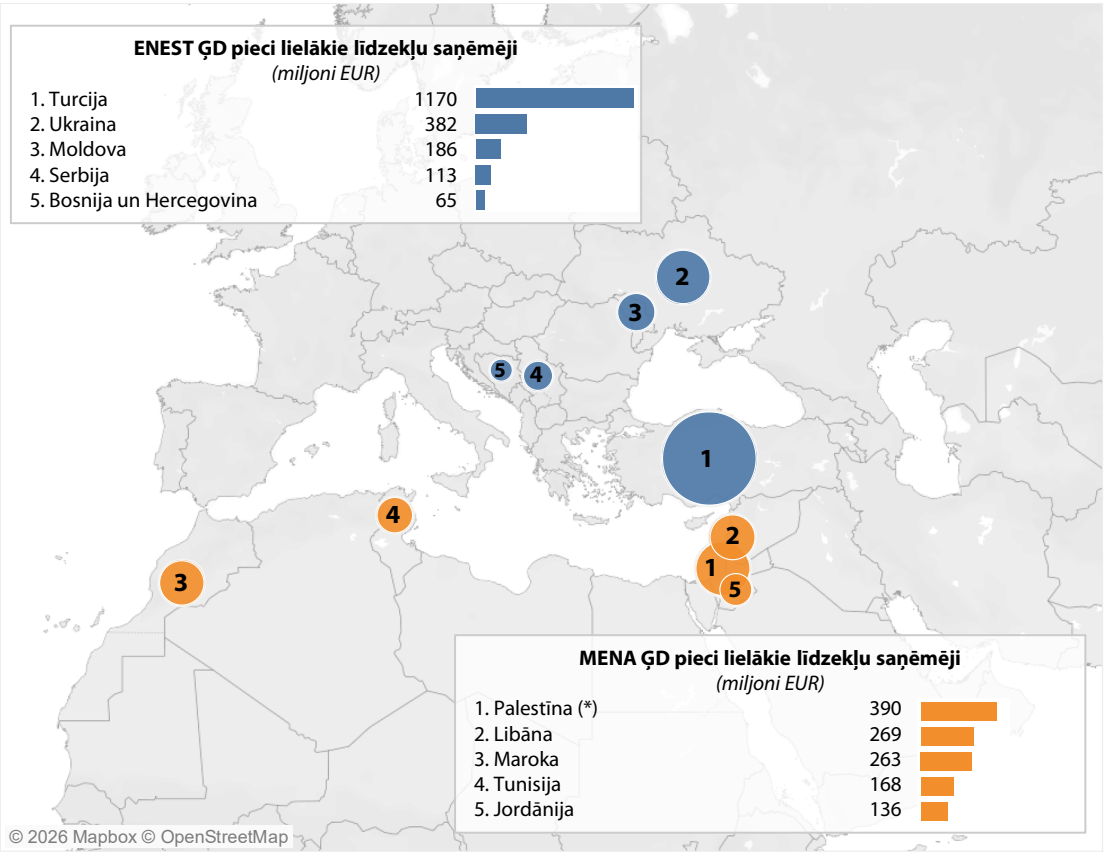

Avots: kartes pamatā izmantoti ©*Mapbox* un ©*OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 license* (CC BY-SA).

NEAR ĢD[6]: pieci lielāko summu saņēmēji iepriekšējos gados (*miljoni EUR*)							
2021		**2022**		**2023**		**2024**	
Turcija	127	Ukraina	714	Turcija	992	Turcija	1077
Moldova	109	Tunisija	268	Ukraina	399	Ukraina	736
Maroka	106	Ēģipte	124	Serbija	338	Palestīna (*)	429
Ēģipte	88	Palestīna (*)	120	Palestīna (*)	223	Tunisija	263
Jordānija	70	Maroka	102	Maroka	195	Maroka	228
* Šis apzīmējums nav uzskatāms par Palestīnas valsts atzīšanu un neskar katras dalībvalsts individuālo nostāju šajā jautājumā.							

[6] Kopš 2025. gada 1. februāra NEAR ĢD ir sadalīts divos atsevišķos ģenerāldirektorātos: ENEST ĢD un MENA ĢD.

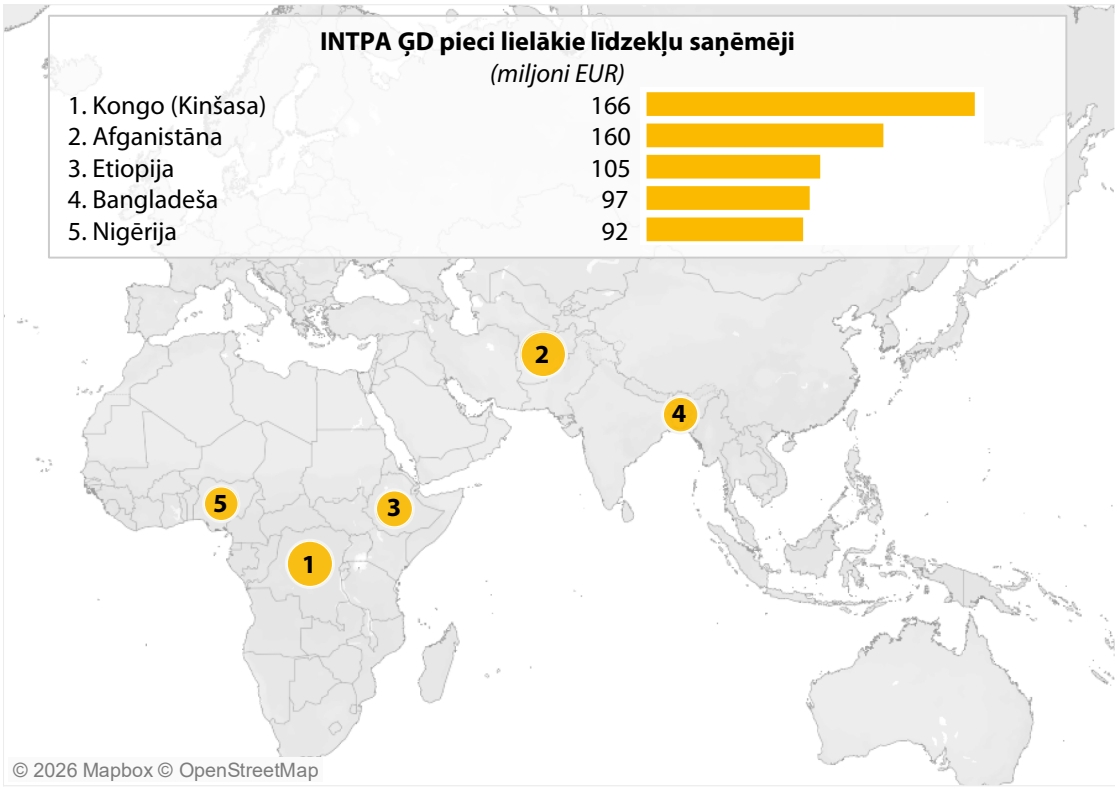

Avots: kartes pamatā izmantoti ©*Mapbox* un ©*OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 license* (CC BY-SA).

Turklāt INTPA ĢD veica maksājumus reģionālajām programmām, kas aptver vairākas valstis. 2025. gadā šie maksājumi Āfrikai veidoja 1,1 miljardu EUR, Āzijai – 197,1 miljonu EUR un Ziemeļamerikai un Dienvidamerikai – 142,8 miljonus EUR.

INTPA ĢD: pieci lielāko summu saņēmēji iepriekšējos gados (*miljoni EUR*)							
2021		**2022**		**2023**		**2024**	
Bangladeša	140	Afganistāna	200	Afganistāna	135	Bangladeša	166
Irāka	103	Kongo (Kinšasa)	79	Bangladeša	120	Afganistāna	120
Pakistāna	89	Pakistāna	76	Irāka	81	Somālija	88
Nepāla	85	Etiopija	76	Pakistāna	79	Zambija	82
Afganistāna	77	Jemena	69	Kongo (Kinšasa)	76	Nigērija	7

9.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav informācijas.

Ieviešanas statuss: pilnībā ieviests; ieviests lielākā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2022	Mēs sniedzām Komisijai turpmāk norādītos ieteikumus. **1. ieteikums** Iesakām Komisijai pastiprināt kontroles mehānismus, ar kuriem novērst neatļautas izmaiņas priekšlikumos līgumu slēgšanas posmā, kad Komisija piešķir dotācijas, pamatojoties uz uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus. Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada jūnijs.			
2022	Mēs sniedzām Komisijai turpmāk norādītos ieteikumus. **2. ieteikums** Iesakām Komisijai sagatavot riska novērtējumus, kā noteikts procedūru rokasgrāmatā, lai nodrošinātu, ka priekšfinansējuma maksājumus 60 000 EUR līdz 300 000 EUR apmērā bez bankas garantijas veic tikai tad, ja risks ir novērtēts kā zems. Ieviešanas mērķtermiņš: 2024. gada beigas.			

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2022	Mēs sniedzām Komisijai turpmāk norādītos ieteikumus. **3. ieteikums** Iesakām Komisijai noteikt pienācīgus termiņus, lai darbuzņēmēju sagatavotie izdevumu pārbaudes ziņojumi attiecībā uz dotācijas līgumiem būtu pieejami pirms maksājumu apstrādes vai izdevumu noskaidrošanas. Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada beigas.	⊗	✗	
2022	Mēs ieteicām NEAR ĢD: **4. ieteikums** Iesakām Komisijai pastiprināt kontroles mehānismus, kas nodrošinātu, ka no NEAR ĢD *koriģētspējas* aprēķina tiek izslēgti iekasēšanas rīkojumi, kuri attiecas uz neizlietoto priekšfinansējumu. Ieviešanas mērķtermiņš: sākot ar 2023. gada darbības pārskatu.	✓	▨	

Avots: ERP.

10. nodaļa

Eiropas publiskā pārvalde

Saturs

	Punkts
Ievads	**10.1.–10.3.**
Īss apraksts	**10.2.**
Revīzijas tvērums un pieeja	**10.3.**
Darījumu pareizība	**10.4.–10.21.**
Eiropas Parlaments	**10.7.–10.9.**
Eiropas Savienības Padome	**10.10.–10.11.**
Eiropas Komisija	**10.12.–10.19.**
Eiropas Revīzijas palāta	**10.20.**
Eiropas Ārējās darbības dienests	**10.21.**
Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude	**10.22.–10.23.**
Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi	**10.24.**
Secinājums un ieteikumi	**10.25.–10.27.**
Secinājums	**10.25.**
Ieteikumi	**10.26.–10.27.**
Pielikumi	
10.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude kategorijā “Eiropas publiskā pārvalde”	

Ievads

10.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti mūsu konstatējumi saistībā ar DFS 7. kategoriju "Eiropas publiskā pārvalde". ES iestāžu un struktūru 2025. gada izdevumi šajā kategorijā apkopoti ***10.1. attēlā***.

10.1. attēls. Maksājumi un revīzijas datu kopa

Eiropas publiskā pārvalde
13,8 miljardi EUR (7,8 % no ES budžeta izdevumiem)

(miljardi EUR)

2025. gada maksājumu sadalījums pēc iestādes

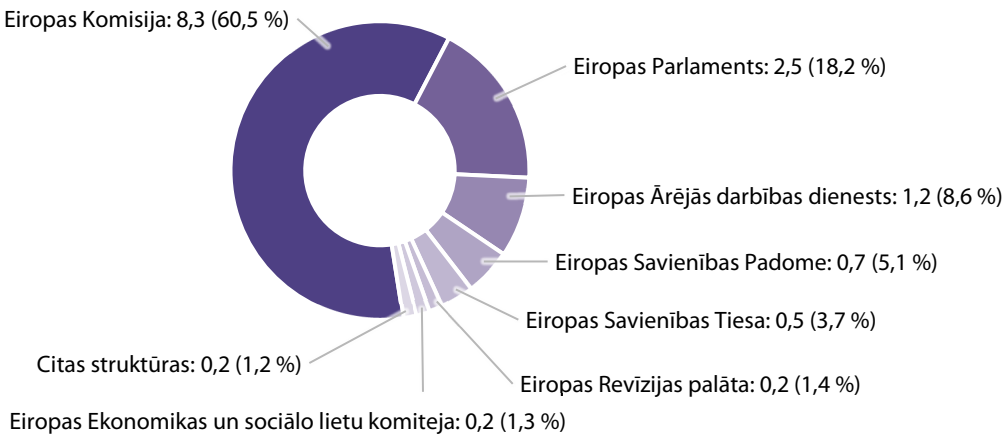

2025. gada revīzijas datu kopa salīdzinājumā ar maksājumiem

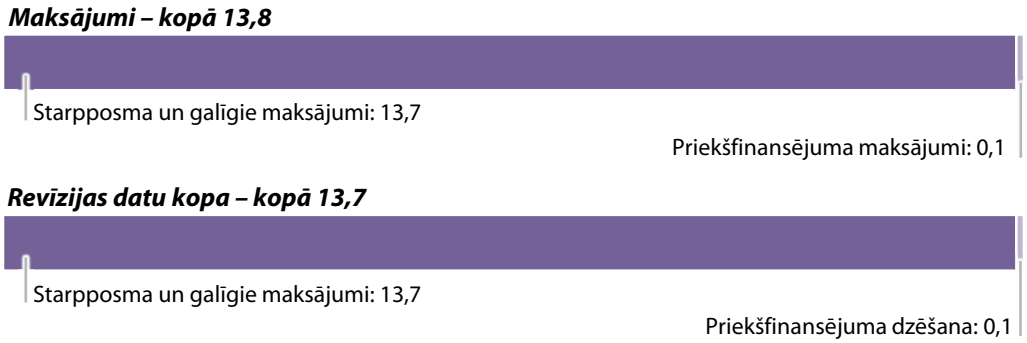

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Savienības 2025. gada *konsolidēto pārskatu* datiem.

Īss apraksts

10.2. Administratīvie izdevumi ietver izdevumus par cilvēkresursiem, tostarp pensijām, un 2025. gadā tie veidoja aptuveni 71 % no kopējiem šīs kategorijas izdevumiem, un izdevumus par ēkām, iekārtām, sakariem un informācijas tehnoloģiju. Mūsu darbs daudzu gadu garumā liecina, ka kopumā šajā izdevumu kategorijā risks ir zems.

Revīzijas tvērums un pieeja

10.3. Piemērojot ***1.1. pielikumā*** aprakstīto revīzijas pieeju un metodes, attiecībā uz šo DFS kategoriju 2025. gadā mēs pārbaudījām turpmāk minēto:

a) statistiski reprezentatīvu 70 *darījumu* izlasi, kas aptver visu izdevumu diapazonu šajā kategorijā un kurā darījumi atlasīti no katras ES iestādes un struktūras. Mūsu mērķis bija aplēst *kļūdu* līmeni, tādējādi veicot daļu no darba, kas vajadzīgs *ticamības deklarācijas* sagatavošanai;

b) Atalgojuma un individuālo tiesību biroja (PMO) pārraudzības un kontroles sistēmas, jo īpaši iekšējās kontroles standartu, riska pārvaldības un galveno kontroles mehānismu īstenošanu;

c) visu ES iestāžu un struktūru – tostarp Komisijas ģenerāldirektorātu un biroju, kuri galvenokārt atbild par administratīvajiem izdevumiem[1], – *gada darbības pārskatos* sniegto informāciju par *pareizību*, kas atspoguļota Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

[1] Cilvēkresursu un drošības ģenerāldirektorāts (HR ĢD), Digitālo pakalpojumu ģenerāldirektorāts (DIGIT ĢD), Atalgojuma un individuālo tiesību birojs (PMO), kā arī infrastruktūras un loģistikas biroji Briselē (OIB) un Luksemburgā (OIL).

Darījumu pareizība

10.4. No 70 pārbaudītajiem darījumiem 18 darījumos (26 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz deviņām kļūdām, ko esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir zem *būtiskuma sliekšņa*.

10.5. Mūsu konstatētās *skaitļos izsakāmās kļūdas* attiecās uz Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes, Eiropas Komisijas un *Eiropas Ārējās darbības dienesta* izdevumiem. Tās galvenokārt ir saistītas ar trūkumiem *publiskā iepirkuma* procesos, piemēram, iztrūkstošiem svarīgiem dokumentiem. Mēs konstatējām skaitļos neizsakāmas kļūdas Eiropas Parlamenta, Eiropas Komisijas, Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Ārējās darbības dienesta izdevumos. Mēs neatradām nozīmīgas problēmas attiecībā uz Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, Eiropas Reģionu komiteju, Eiropas Ombudu un Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju. Eiropas Revīzijas palātas ārējais revidents ziņoja par vienu problēmu (***10.20***. punkts). Ja kļūdas attiecas uz publiskā iepirkuma procesiem, mēs par tām ziņojam galvenokārt iedaļā par iestādi, kas pārvaldīja attiecīgo procesu.

10.6. Viena skaitļos neizsakāma kļūda attiecas uz visām iestādēm, kas atrodas Luksemburgā. Tā ir saistīta ar maksājumu par transporta izmaksām Vecāku asociācijai, kas pārvalda bērnu pārvadāšanu uz Eiropas skolām Luksemburgā. Mēs konstatējām, ka nav rakstiska līgumiska regulējuma, kurā izklāstītas iesaistīto personu tiesības un pienākumi un noteikumi par šādu maksājumu aprēķināšanu, pārbaudi un veikšanu. Tas rada nenoteiktību attiecībā uz pienākumiem un var apgrūtināt strīdu risināšanu vai kļūdu novēršanu saistībā ar rēķiniem.

Eiropas Parlaments

10.7. Mēs pārbaudījām 15 darījumus un konstatējām, ka divos darījumos bija skaitļos izsakāmas kļūdas. Viena kļūda bija saistīta ar maksājumu politiskai grupai. Vienu no līgumiem politiskā grupa piešķīra, necenšoties saņemt pietiekami daudz piedāvājumu, kā nosaka Eiropas Parlamenta noteikumi[2]. Tas ierobežoja konkurenci. Citā līgumā, kas saistīts ar šo maksājumu, nebija skaidra nošķīruma starp atlases un piešķiršanas kritērijiem, un piešķiršanas kritēriju svērums nebija pietiekami detalizēts. Tas ietekmēja novērtēšanas procesa pārredzamību.

[2] Noteikumi par budžeta 400. posteni, kuros jaunākie grozījumi izdarīti 2024. gada 15. jūlijā.

10.8. Otra kļūda attiecās uz *iepirkuma procedūru*, kas bija saistīta ar sešu gadu IT pamatlīgumu, kura termiņš nebija pietiekami pamatots. *Finanšu regulā* pamatlīgumu termiņš ir ierobežots līdz četriem gadiem, izņemot pienācīgi pamatotus gadījumus.

10.9. Turklāt mēs konstatējām vienu Eiropas Komisijas apmaksātu darījumu, kurā bija skaitļos neizsakāma kļūda, un šā darījuma iepirkuma procedūru pārvaldīja Eiropas Parlaments. Procedūrā trūka dokumentu, kurus paredz Finanšu regula.

Eiropas Savienības Padome

10.10. Mēs pārbaudījām četrus darījumus un konstatējām, ka divos darījumos bija skaitļos izsakāmas kļūdas. Viens no tiem attiecās uz samaksu par IT pakalpojumiem, ko veica ārējs pakalpojumu sniedzējs, kad vienam konsultantam nebija pareizi piemērots stundas likmes noteikšanas kritērijs.

10.11. Otrā skaitļos izsakāmā kļūda attiecās uz līgumu, ko pārvaldīja Eiropas Komisija, kā norādīts ***10.16***. punktā.

Eiropas Komisija

10.12. Mēs pārbaudījām 25 darījumus un konstatējām, ka trijos darījumos bija skaitļos izsakāmas kļūdas.

10.13. Viena no kļūdām bija saistīta ar pārcelšanās pabalsta nepamatotu izmaksu pensionāram. Mēs secinājām, ka ar esošajiem kontroles mehānismiem nepietika, lai šajā gadījumā novērstu, ka pensionāra tiesības tiek noteiktas nepareizi.

10.14. Pārējās kļūdas attiecās uz diviem ar ēkām saistītiem darījumiem, kuru iepirkuma procedūrās bija nepilnības un kuros trūka svarīgu dokumentu. Par pirmo no šiem darījumiem mēs neguvām pierādījumus tam, ka sarunu procedūrās bija pieejami Finanšu regulā noteiktie svarīgie dokumenti, piemēram, uzaicinājums uz konkursu, konkursa specifikācijas vai apstiprinājums par atvēršanas un vērtēšanas komisijas iecelšanu.

10.15. Otrais ar ēkām saistītais darījums ietvēra maksājumu par datu centra iekārtošanas darbiem, un tas veidoja vairāk nekā 50 % no šā centra nomas līguma kopējām izmaksām. Tirgus izpētē, kas veikta pirms sarunu procedūras par nomas līgumu, bija būtiski nepilnīga, jo tā aptvēra tikai nomas izmaksas, bet ne iekārtošanas darbus. Līdz ar to par iekārtošanas darbiem netika veikts neatkarīgs novērtējums vai konkurētspējīgs izmaksu salīdzinājums. Tāpēc uzskatām, ka sarunu procedūra neatbilda Finanšu regulas prasībām. Mēs arī konstatējām, ka trūka svarīgu dokumentu, līdzīgi kā ***10.14***. punktā minētajos gadījumos.

10.16. Turklāt mēs atradām skaitļos izsakāmas kļūdas trijos darījumos, kas atlasīti citām iestādēm, un šo darījumu iepirkuma procedūras pārvaldīja Eiropas Komisija. Viens darījums, par kuru maksājumu veica Eiropas Savienības Padome, attiecās uz biroja iekārtu iegādi. Saistītajā pamatlīgumā bija iekļauta klauzula par cenu pārskatīšanu, taču tā neatbilda ES publiskā iepirkuma tiesību aktiem, jo nebija iekļauta atsauce uz neatkarīgu indeksu, formulu vai pārbaudāmu salīdzinošu bāzes rādītāju. Līdz ar to trūka Finanšu regulā prasītās objektivitātes un pārredzamības.

10.17. Attiecībā uz otru darījumu, par kuru maksājumu veica Eiropas Ārējās darbības dienests, uzaicinājumā iesniegt piedāvājumus nebija norādīti atlases un piešķiršanas kritēriji, kā nosaka Finanšu regula.

10.18. Trešais darījums, par kuru maksājumu veica Eiropas Revīzijas palāta, attiecās uz līgumu par aprīkojuma iegādi un profesionālo pakalpojumu saņemšanu. Konkrētais sešu gadu līguma termiņš nebija pietiekami pamatots. Šī situācija ir līdzīga ***10.8***. punktā minētajam gadījumam.

10.19. Cits ar ēkām saistīts darījums, kurā konstatējām skaitļos neizsakāmu kļūdu, attiecās uz līgumu, ko pārvaldīja Eiropas Parlaments, kā norādīts ***10.9***. punktā.

Eiropas Revīzijas palāta

10.20. Iestādes neatkarīgais ārējais revidents pārbaudīja divus darījumus un konstatēja vienu skaitļos izsakāmu kļūdu saistībā ar Eiropas Komisijas pārvaldītu līgumu, kā norādīts ***10.18***. punktā.

Eiropas Ārējās darbības dienests

10.21. Mēs pārbaudījām 15 darījumus. Mēs atradām vienu skaitļos izsakāmu kļūdu saistībā ar līgumu, ko pārvaldīja Eiropas Komisija, kā norādīts ***10.17***. punktā.

Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

10.22. Mēs pārbaudījām Atalgojuma un individuālo tiesību biroja (PMO) pārraudzības un kontroles sistēmas, kā izklāstīts ***10.3***. punkta ***b)*** apakšpunktā. Mēs konstatējām, ka tikai viena no astoņām Biroja nodaļām pēdējā laikā bija pārskatījusi *sensitīvos amatus*. Turklāt nebija atjaunināta PMO 2022.–2024. gada krāpšanas apkarošanas stratēģija, kā arī nebija veikts oficiāls un savlaicīgs novērtējums par saistītajā rīcības plānā ietverto darbību īstenošanu.

10.23. Kopš 2019. gada PMO ir pakāpeniski automatizējis savas pārbaudes, ar kurām apstiprina pensionāru tiesības turpināt saņemt pensiju maksājumus. Aplūkojot funkciju, ko izmanto pensionāru dzīvības apliecinājumu reģistra uzturēšanai PMO IT sistēmā, mēs konstatējām, ka trūkst:

a) piekļuves tiesību regulāras pārskatīšanas;

b) uzraudzības procesa nolūkā apzināt pensionārus bez dzīvības apliecinājuma dokumentiem un turpmāku pasākumu;

c) oficiālas procedūras, kas jāievēro datu ievades darbiniekiem un apstiprinātājiem, par pensionāru dzīvības deklarāciju apstrādi un pensionāru identitātes verifikāciju klātienes apmeklējumos vai pa tālruni.

Tas var mazināt PMO automatizēto pārbaužu *efektivitāti*, tādējādi palielinot risku, ka tiks veikti nepamatoti maksājumi un būs nepieciešams tos atgūt.

Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

10.24. Gada darbības pārskatos, ko mēs caurskatījām, būtisks kļūdu līmenis netika konstatēts; tas saskan ar mūsu veiktās revīzijas konstatējumiem (***10.4***. punkts).

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

10.25. Kopumā mūsu iegūtie un šajā nodaļā izklāstītie revīzijas pierādījumi liecina, ka kļūdu līmenis kategorijas "Eiropas publiskā pārvalde" izdevumos nebija būtisks.

Ieteikumi

10.26. Pēcpārbaude attiecībā uz to, kā ir ieviests ieteikums, kuru Eiropas Parlamentam sniedzām savā 2022. gada pārskatā, ir aprakstīta ***10.1. pielikumā***. Mēs uzskatām, ka šis ieteikums ir ieviests dažos aspektos. Mūsu revīzija par 2025. gadu (***10.7***. punkts) liecina, ka šis ieteikums joprojām ir aktuāls.

10.27. Pamatojoties uz savu revīzijas darbu, mēs sniedzam turpmāk izklāstītos ieteikumus.

10.1. ieteikums. Uzlabot pārbaudes, ar kurām verificē pensionāru tiesības turpināt saņemt pensiju maksājumus

PMO iesakām:

a) stiprināt uzraudzības procesus, ar kuriem apzina pensionārus, kuri nav iesnieguši dzīvības apliecinājuma dokumentus, un veic turpmākus pasākumus; un

b) izveidot oficiālas procedūras dzīvības deklarāciju apstrādei savā IT sistēmā un pensionāru identitātes verificēšanai.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada vidus.

Pielikumi

10.1. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude kategorijā "Eiropas publiskā pārvalde"

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav informācijas.

Ieviešanas pakāpe: pilnībā ieviests; ieviests lielākā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas pakāpe	Piezīmes
2022	Mēs sniedzam turpmāk minētos ieteikumus. **1. ieteikums** Eiropas Parlamenta administrācijai jāpastiprina norādījumi par to, kā Eiropas politiskās grupas izpilda budžeta apropriācijas, un jārosina Parlamenta Prezidiju rīkoties, lai pieprasītu politiskajām grupām efektīvi piemērot iekšējos noteikumus un nodrošināt iepirkuma procedūru ievērošanu. Ieviešanas termiņš: līdz 2024. gada beigām.			Eiropas Parlamenta administrācija ir strādājusi pie tā, lai stiprinātu norādījumus par to, kā Eiropas politiskās grupas izpilda budžeta *apropriācijas*, organizējot vairākas mācību sesijas un sniedzot palīdzību politiskajām grupām publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanā. Tomēr administrācija nav ierosinājusi Parlamenta Prezidijam veikt darbības, lai pieprasītu politiskajām grupām efektīvi piemērot Parlamenta iekšējos noteikumus un nodrošināt atbilstību iepirkuma procedūrām.

Avots: ERP.

11. nodaļa

Atveseļošanas un noturības mehānisms

Saturs

	Punkts
Ievads	**11.1.–11.10.**
Atveseļošanas un noturības mehānisma īss apraksts	11.1.–11.5.
Politikas mērķi	11.2.
Pārvaldības un kontroles satvars	11.3.–11.4.
Īstenošanas stāvoklis	11.5.
Revīzijas tvērums un pieeja	11.6.–11.10.
Novērtējums par atbilstību maksājumu un attiecināmības nosacījumiem	**11.11.–11.21.**
Atskaites punkti un mērķrādītāji nav apmierinoši izpildīti	11.13.–11.14.
Pasākumi, kas sākti pirms attiecināmības perioda	11.15.–11.17.
Dubulta finansēšana	11.18.–11.21.
Atlasītu uzraudzības un kontroles sistēmu pārbaude	**11.22.–11.38.**
Komisijas sākotnējā novērtējuma nepilnības	11.22.
Lai gan ir samazinājies pēc Komisijas revīzijām formulēto, bet vēl neieviesto svarīgo ieteikumu skaits, lielākā daļa šo ieteikumu tiek ieviesti ar kavēšanos	11.23.–11.28.
Dalībvalstu kontroles sistēmas joprojām nav pietiekami efektīvas	11.29.–11.38.
Joprojām nepieciešami kontroles atskaites punkti	11.29.–11.32.
Nepilnības dažās dalībvalstu sistēmās, ar kurām nodrošina publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu ievērošanu	11.33.–11.37.
Maksājumu pieprasījumu nepilnības	11.38.

Padomes īstenošanas lēmumu grozījumu analīze 11.39.–11.48.

Vairāki Padomes īstenošanas lēmumi tika mainīti pēc maksājuma pieprasījumu iesniegšanas, lai šie lēmumi atbilstu faktiskajiem sasniegumiem 11.41.–11.42.

Objektīvi apstākļi ne vienmēr tika pietiekami izskaidroti un bieži vien nebija pamatoti ar atbilstošiem pierādījumiem 11.43.–11.44.

Dažos grozījumos no ANM pasākuma tika izņemti svarīgi īstenošanas posmi 11.45.

Nepilnības saistībā ar grozījumu ietekmi uz izmaksu aplēsēm 11.46.–11.48.

Ar pasākumu, atskaites punktu un mērķrādītāju izstrādi saistīti problēmjautājumi 11.49.–11.53.

Gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums 11.54.–11.59.

Secinājumi un ieteikumi 11.60.–11.62.

Secinājumi 11.60.–11.61.

Ieteikumi 11.62.

Pielikumi

11.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodika

11.2. pielikums. Dalībvalstīm pārskaitīto dotāciju maksājumu revīzijas rezultāti

11.3. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Ievads

Atveseļošanas un noturības mehānisma īss apraksts

11.1. ANM izveidoja ar Regulu (ES) 2021/241 (turpmāk tekstā – "Regula"), kas stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Tā ir grozīta divas reizes, proti, pirmo reizi 2023. gada februārī, ļaujot dalībvalstīm nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos (NANP) pievienot "*REPowerEU* nodaļu"[1], un tad 2024. gada februārī[2], ļaujot dalībvalstīm savos NANP kā aplēstās izmaksas iekļaut summu, ko tās ieguldījušas *Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas (STEP)* izveidē. ANM izmanto, lai atbalstītu reformas un investīcijas dalībvalstīs kopš Covid-19 pandēmijas sākuma 2020. gada februārī (*REPowerEU* gadījumā — no 2022. gada 1. februāra), un tas darbosies līdz 2026. gada 31. decembrim.

Politikas mērķi

11.2. ANM galvenais mērķis ir mazināt Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās sekas un reizē stiprināt dalībvalstu tautsaimniecību noturību un labāku sagatavotību izaicinājumiem nākotnē, cita starpā paātrinot to progresu ceļā uz zaļo un digitālo pārkārtošanos. Plāns *REPowerEU* bija ES reakcija uz globālajiem enerģijas tirgus traucējumiem, kurus bija izraisījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, un tajā tika iekļauts papildu mērķis — izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, pārveidojot ES energosistēmu.

[1] Regula (ES) 2023/435.

[2] Regula (ES) 2024/795.

Pārvaldības un kontroles satvars

11.3. Komisija īsteno ANM *tiešā pārvaldībā*, un tas nozīmē, ka Komisija ir tieši atbildīga par tā īstenošanu. Maksājumi no ANM ir atkarīgi no tā, vai dalībvalstis apmierinoši izpilda *atskaites punktus* un *mērķrādītājus*, kas noteikti pielikumos *Padomes īstenošanas lēmumiem (PĪL)*, ar kuriem apstiprina dalībvalstu NANP[3]. Papildu prasības ir tādas, ka atbilstoši atskaites punktiem vai mērķrādītājiem apmierinoši sasniegtos rezultātus nedrīkst atcelt un ka nedrīkst pārkāpt dubultas finansēšanas novēršanas principu. Regulā izklāstītie attiecināmības nosacījumi paredz atbilstību attiecināmības periodam, atbilstību principam "*nenodarīt būtisku kaitējumu*" un valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu (izņemot pienācīgi pamatotus gadījumus)[4]. Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka līdzekļu izmantošana atbilst piemērojamajiem ES un valsts tiesību aktiem, it īpaši attiecībā uz *krāpšanas*, korupcijas un interešu konfliktu novēršanu, atklāšanu un labošanu. Dalībvalstis var iesniegt izmaksu pieprasījumus ne vairāk kā divas reizes gadā kopā ar revīziju kopsavilkumu un pārvaldības deklarāciju par sniegto informāciju.

11.4. Regulā noteikts, ka Komisija pārbauda atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi – tas ir nosacījums ANM līdzekļu izmaksai. Izdevumu atbilstība ES un valstu noteikumiem nav nosacījums, lai dalībvalstis saņemtu maksājumus no ANM. Kā ziņots iepriekšējos gados, tā ir būtiska atšķirība[5] salīdzinājumā ar mūsu revīzijas darbu citās ES budžeta jomās, kurās vērtējam atbilstību visiem attiecīgajiem ES un valstu noteikumiem līdz pat galasaņēmēja līmenim (piemēram, radušos izmaksu attiecināmību un *valsts atbalsta* un publiskā *iepirkuma noteikumu* ievērošanu)[6].

Īstenošanas stāvoklis

11.5. Līdz 2025. gada beigām Komisija bija veikusi 102 *dotāciju* maksājumus (2021. gadā – vienu, 2022. gadā – 13, 2023. gadā – 23, 2024. gadā – 28 un 2025. gadā – 37) kopsummā par 223,9 miljardiem EUR. Tas nozīmē, ka 38 % no kopējā pieejamā (dotāciju) finansējuma joprojām ir pieejami izmaksai pēdējā ANM gadā (sk. ***11.1. attēlu***). Mēs atzīmējam, ka līdz 2025. gada beigām Ungārija vēl nebija iesniegusi nevienu maksājuma pieprasījumu.

---

[3] Regulu (ES) 2021/241 grozošāRegula, 24. panta 2. punkts.

[4] Turpat, 5. un 9. pants, 17. panta 2. punkts un 24. panta 3. punkts.

[5] 2023. gada pārskats, XXXVIII punkts.

[6] Turpat, 11.13. punkts.

11.1. attēls. ANM dotāciju maksājumi dalībvalstīm — izmaksāšanas gaita līdz 2025. gada 31. decembrim

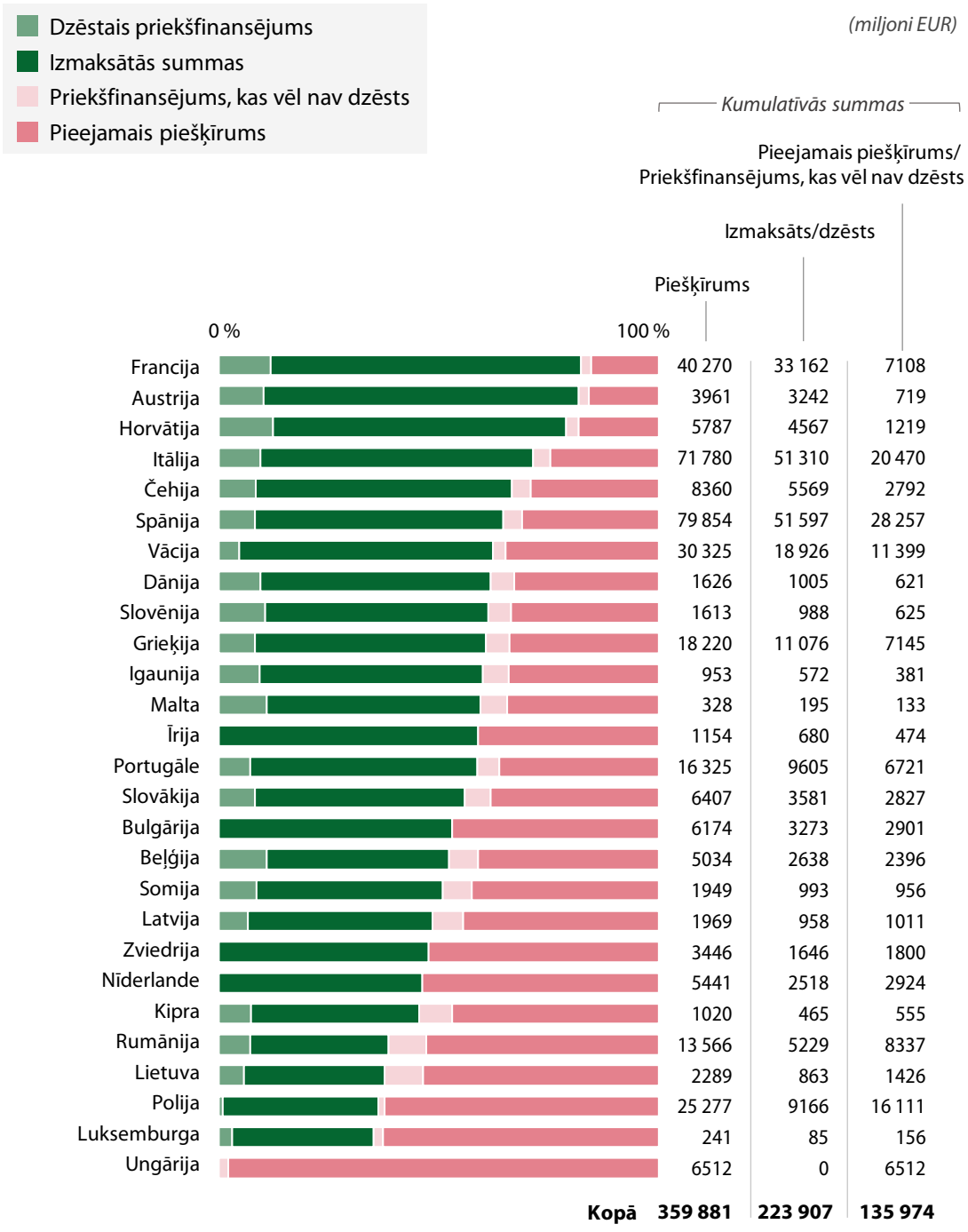

	2021. gads	2022. gads	2023. gads	2024. gads	2025. gads	Kopā
Priekšfinansējums	36 373	271	1692	2412	0	**40 748**
Izmaksātā summa	10 000	46 897	46 326	53 484	40 078	**196 785**
Dzēstā summa	1494	6803	7150	6370	5305	**27 122**

Avots: ERP.

Revīzijas tvērums un pieeja

11.6. ANM dotāciju izdevumi 2025. gadā bija 45,4 miljardi EUR, un mūsu revīzija aptvēra visus 37 dotāciju maksājumus kopā 40,1 miljarda EUR apmērā, kā arī *dzēsto* priekšfinansējumu 5,3 miljardu EUR apmērā.

11.7. Saskaņā ar ***11.1. pielikumā*** izklāstīto revīzijas pieeju atzinumam par 2025. gada ANM izdevumu pareizību mēs pārbaudījām:

a) 200 atskaites punktus un 220 mērķrādītājus, kas iekļauti 2025. gadā veikto 37 dotāciju maksājumu pieprasījumos, lai novērtētu, vai tie atbilst maksājumu un atbilstības nosacījumiem (sk. ***11.2. attēlu***). Mēs aptveram 40 % no kopējās atskaites punktu un mērķrādītāju revīzijas datu kopas. Šis novērtējums ietvēra:

   i) dokumentāro pārbaudi attiecībā uz Komisijas sākotnējiem novērtējumiem un attiecībā uz astoņiem atskaites punktiem, kas saistīti ar dalībvalstu revīzijas un kontroles sistēmām;

   ii) apmeklējumus uz vietas attiecībā uz 27 atskaites punktiem un mērķrādītājiem piecās dalībvalstīs (Beļģijā, Spānijā, Latvijā, Austrijā un Polijā);

b) Komisijas *ex post* revīzijas ziņojumus, lai pārskatītu tās revīzijas darbu un ziņotos konstatējumus, tostarp no šīm revīzijām izrietošo ieteikumu ieviešanu;

c) Komisijas Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāta (ECFIN ĢD) *gada darbības pārskatā* sniegto informāciju par ANM 2025. gada izdevumu pareizību un to, kā šī informācija izklāstīta *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*.

11.2. attēls. Kopējie un revidētie atskaites punkti un mērķrādītāji, kas ir 2025. gada ANM izdevumu pamatā

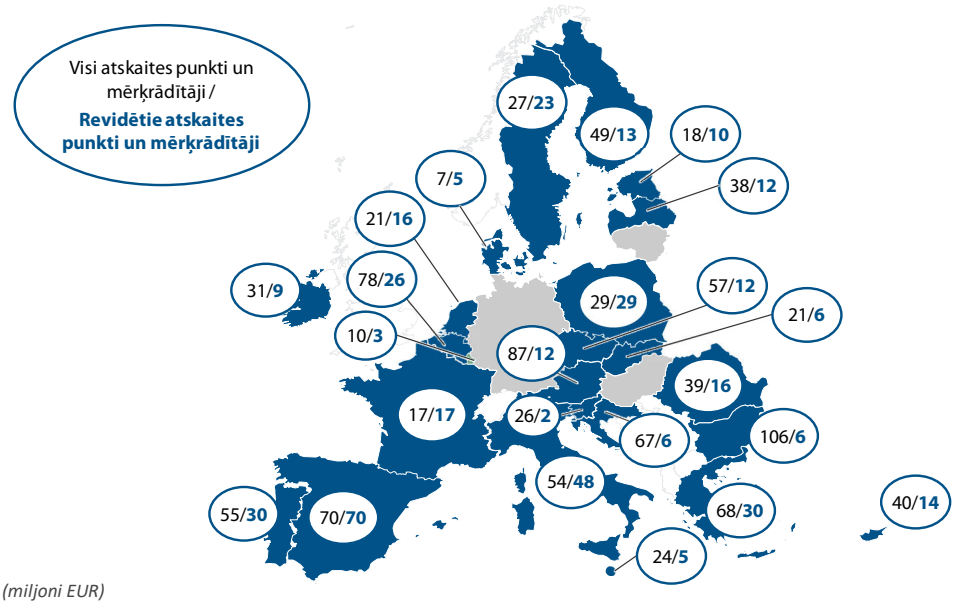

(miljoni EUR)

		Revīzijas datu kopa		Revīzijas izlase		Revidēto atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa no to kopskaita
Dalībvalsts	Izdevumi	**Atskaites punkti kopā**	**Mērķrādītāji kopā**	**Revidētie atskaites punkti**	**Revidētie mērķrādītāji**	
Beļģija	1695	55	23	**10**	**16**	33 %
Bulgārija (*)	1904	96	10	**2**	**4**	6 %
Čehija (*)	2003	31	26	**2**	**10**	21 %
Dānija	148	5	2	**3**	**2**	71 %
Igaunija	143	13	5	**6**	**4**	56 %
Īrija (*)	356	19	12	**2**	**7**	29 %
Grieķija (*)	3997	58	10	**20**	**10**	44 %
Spānija (*)	8136	28	42	**28**	**42**	100 %
Francija	3776	7	10	**7**	**10**	100 %
Horvātija (*)	1204	29	38	**2**	**4**	9 %
Itālija (*)	8836	31	23	**25**	**23**	89 %
Kipra (*)	220	30	10	**8**	**6**	35 %
Latvija	339	27	11	**7**	**5**	32 %
Luksemburga	60	6	4	**1**	**2**	30 %
Malta	57	12	12	**3**	**2**	21 %
Nīderlande	1185	15	6	**10**	**6**	76 %
Austrija (*)	2438	63	24	**6**	**6**	14 %
Polija	2266	19	10	**19**	**10**	100 %
Portugāle (*)	2176	31	24	**6**	**24**	55 %
Rumānija	1044	34	5	**11**	**5**	41 %
Slovēnija	463	20	6	**1**	**1**	8 %
Slovākija	569	15	6	**4**	**2**	29 %
Somija (*)	720	39	10	**7**	**6**	27 %
Zviedrija	1646	14	13	**10**	**13**	85 %
Kopā	**45 383**	**697**	**342**	**200**	**220**	**40 %**

(*) 2025. gadā tika veikts vairāk nekā viens maksājums.
Informāciju par atskaites punktu un mērķrādītāju atlasi skatīt ***11.1. pielikuma (9)***.–***(11)***. punktā. Mūsu revīzijas tvērums dažādās valstīs atšķiras, jo mēs koncentrējamies uz lielas vērtības maksājumiem.

Avots: ERP.

11.8. Mūsu revīzija neaptvēra ne galasaņēmējiem radušos izdevumu pareizību, ne ANM aizdevumu komponentu.

11.9. Ņemot vērā Padomes īstenošanas lēmumu (PĪL) grozījumu lielo skaitu un to nozīmi ANM efektīvā īstenošanā, mēs pārskatījām arī uz risku balstītu 32 grozījumu izlasi (kas attiecas uz 20 atskaites punktiem un mērķrādītājiem). Mēs analizējām, cik lielā mērā dalībvalstis sniedza pamatojumu tam, ka izmaiņas bija saistītas ar objektīviem apstākļiem (Regulas 21. pants), kā arī Komisijas veikto turpmāko analīzi. Turklāt mēs pašlaik veicam īpašu revīziju, lai novērtētu, vai pēc pēdējām ANP pārskatīšanas kārtām, ko īstenoja 2025./2026. gadā (tās novērtēja Komisija un apstiprināja Padome), joprojām ir saglabāts plānu iepriekšējais vēriens.

11.10. Turklāt mēs pārskatījām uz risku balstītu 20 publisko iepirkumu izlasi piecās dalībvalstīs (Beļģijā, Spānijā, Francijā, Portugālē un Rumānijā) un 10 valsts atbalsta lietas četrās dalībvalstīs (Dānijā, Francijā, Kiprā un Zviedrijā), kas saistītas ar 2025. gadā veiktiem ANM maksājumiem. Šā darba mērķis bija secināt, vai attiecīgie procesi ir īstenoti saskaņā ar ES un valstu noteikumiem.

Novērtējums par atbilstību maksājumu un attiecināmības nosacījumiem

11.11. Mēs identificējām konstatējumus ar finansiālu *ietekmi* 16 no 420 pārbaudītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (sk. ***11.2. pielikumu***). Šie konstatējumi attiecās uz deviņiem no 37 ANM maksājumiem (un ar tiem saistīto dzēsto priekšfinansējumu) deviņās dalībvalstīs. Mēs secinām, ka šo konstatējumu minimālā finansiālā ietekme ir virs mūsu *būtiskuma sliekšņa*.

11.12. Ņemot vērā ANM izdevumu modeļa īpatnības un to, ka Komisijas maksājumu apturēšanas metodika[7] balstās uz daudziem vērtējumiem, kas, iespējams, noved pie atšķirīgas interpretācijas, mēs nenosakām *kļūdu* īpatsvaru, kas būtu salīdzināms ar citām ES izdevumu jomām (sk. ***11.1. pielikumu***). ***11.3. attēlā*** ir parādīti to konstatējumu veidi, kuriem ir finansiāla ietekme.

11.3. attēls. Konstatējumu veidi, kuriem ir finansiāla ietekme

Avots: ERP.

[7] COM(2023) 99, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Atveseļošanas un noturības mehānisms: pirmie divi gadi. Unikāls instruments ES zaļās un digitālās pārveides pamatā", II pielikums.

Atskaites punkti un mērķrādītāji nav apmierinoši izpildīti

11.13. Savās pārbaudēs mēs konstatējām, ka 10 atskaites punkti un mērķrādītāji septiņās dalībvalstīs nebija apmierinoši izpildīti. Mēs konstatējām, ka nav izpildīti visi atskaites punktā vai mērķrādītājā prasītie elementi un ka šie trūkstošie elementi veido novirzi, kas ir lielāka par pieļaujamu minimālu novirzi (sk. piemēru ***11.1. izcēlumā***). Tomēr Komisija attiecīgos maksājumus bija veikusi.

11.1. izcēlums

Neapmierinoši izpildīta atskaites punkta piemērs

Polija – B5G atskaites punkta apraksts: “Ar šiem noteikumiem paredz kvalitātes standartus biomasas cietajiem kurināmajiem, kas paredzēti mājsaimniecību lietošanai, tostarp koksnes granulām.”

Polija 2025. gada maijā pieņēma noteikumus, kuri paredz kvalitātes standartus tikai koksnes granulām (12 standarti) un briketēm (8 standarti), ko izmanto 14,9 % no visām apkures iekārtām, kurās Polijas mājsaimniecībās kā kurināmo izmanto biomasu. Citi biomasas veidi (galvenokārt malka), ko izmanto 85,1 % no visām apkures iekārtām, neietilpst jaunpieņemto noteikumu darbības jomā.

Komisija novērtēja atskaites punktu kā apmierinoši izpildītu un malkas un citu biomasas veidu izslēgšanu uzskatīja par “minimālu novirzi”. Komisija uzskata, ka nebija vajadzīgs noteikt kvalitātes standartus citiem biomasas veidiem, jo uz tiem attiecas pretsmoga rezolūciju standarti.

Tomēr pretsmoga rezolūcijas ir reģionāli akti, nevis valsts līmeņa tiesību akti, kādus prasīts pieņemt Padomes Īstenošanas lēmumā. Turklāt minētās rezolūcijas ir pieņemtas tikai 14 Polijas reģionos no 16, un rezolūcijās ir noteikts tikai viens standarts (maksimālais pieļaujamais mitrums) attiecībā uz visiem biomasas veidiem, tostarp koksnes granulām un briketēm.

Mēs neuzskatām šo novirzi par minimālu, jo saistībā ar šo atskaites punktu pieņemtā regula neaptver lielāko daļu Polijas mājsaimniecībās izmantotās biomasas. Tāpēc secinājām, ka šis atskaites punkts nav apmierinoši izpildīts.

Mēs arī konstatējām atskaites punktus / mērķrādītājus, kas netika apmierinoši sasniegti saistībā ar maksājumiem Bulgārijai, Īrijai, Grieķijai, Spānijai, Itālijai un Zviedrijai.

11.14. Pagājušajā gadā mēs atturējāmies no secinājuma par divu *kontroles atskaites punktu* apmierinošu izpildi, kas iekļauti pirmajā maksājumā Polijai[8]. Šie atskaites punkti, kas bija priekšnoteikums jebkuram ANM maksājumam Polijai, bija vērsti uz tiesu neatkarības un objektivitātes stiprināšanu, reformējot tiesnešu disciplināro režīmu. Lai gan mēs uzsvērām nopietnus trūkumus tiesnešu iecelšanā, mēs nenonācām pie secinājuma, jo Eiropas Savienības Tiesai (EST) tika iesniegts prejudiciāls nolēmuma pieprasījums lietā C-517/24, kas tieši skāra šo jautājumu. EST vēlāk atzina prejudiciālā nolēmuma pieprasījumu par nepieņemamu, jo uzskatīja, ka pieprasījums pārsniedz EST jurisdikciju sniegt prejudiciālus nolēmumus. Tāpēc tā neizskatīja iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu būtību. Tomēr lieta joprojām tiek izskatīta valsts tiesā. Taču mēs atzīmējam, ka citas saistītas lietas saistībā ar šiem atskaites punktiem joprojām tiek izskatītas EST (piemēram, lieta C-555/24). Tāpēc mēs gaidām EST galīgos nolēmumus šajās lietās, pirms izdarīt secinājumus par šo atskaites punktu un citu ar tiem tieši saistītu atskaites punktu apmierinošu izpildi.

Pasākumi, kas sākti pirms attiecināmības perioda

11.15. Regulā ir noteikts, ka ANM var finansēt tikai pasākumus, kas sākti ne agrāk kā 2020. gada 1. februārī[9], bet nav sniegti papildu kritēriji attiecībā uz to, kas ir uzskatāms par pasākuma "sākumu". 2024. gada oktobrī Komisija izdeva norādījumus[10], kuros precizēja savu interpretāciju, ka pasākuma "uzsākšana" ir brīdis, kad sākas konkrētā pasākuma īstenošana uz vietas un rodas izmaksas.

11.16. Mēs joprojām uzskatām[11], ka par pasākuma sākumu būtu jāuzskata diena, kad rodas pirmās (juridiskās) *saistības* (piemēram, līguma, pirkuma pasūtījuma vai finansēšanas lēmuma veidā), jo tas ir ar pasākumu saistītās pirmās darbības sākums. Šāds līgums vai finansēšanas lēmums nosaka pienākumu, un atbilstoši tam sākas saimnieciska un produktīva darbība darbuzņēmēju un apakšuzņēmēju līmenī, un *rezultātā* tiek veikti turpmāki maksājumi.

---

[8] 2024. gada pārskats, 11.16. punkts.

[9] Regula, 17. panta 2. punkts.

[10] COM(2024) 474. Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu, II pielikums.

[11] 2023. gada pārskats, 11.22. punkts.

11.17. Mēs konstatējām, ka projekti, ar kuriem bija jāizpilda četri mērķrādītāji saistībā ar diviem maksājumiem (Beļģija un Zviedrija), bija uzsākti pirms 2020. gada februāra. Tāpēc šos četrus projektus nebūtu bijis jāfinansē no ANM.

Dubulta finansēšana

11.18. Dubultas finansēšanas nepieļaušana ir svarīgs ES izdevumu attiecināmības princips[12], kas ir būtisks ES finanšu interešu aizsardzībai[13].

11.19. Lai gan ANM maksājumi neatlīdzina radušās attiecināmās izmaksas, bet gan atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi, Regulā ir izmantota tradicionālā ar izmaksām pamatotā dubultas finansēšanas definīcija. Mēs uzskatām, ka ANM ietvaros dubulta finansēšana var gadīties, ja vienas un tās pašas atskaites punkta vai mērķrādītāja pamatā esošās izmaksas tiek finansētas divreiz un/vai ja tie paši tiešie nodevumi tiek deklarēti un tādējādi finansēti divreiz, proti, vienu un to pašu nodevumu nevar no ES budžeta finansēt divreiz, pat ja viens no attiecīgajiem finansēšanas instrumentiem nav balstīts uz izmaksām.

11.20. Īpašajā ziņojumā 22/2024 mēs secinājām, ka Komisijas un dalībvalstu izveidotās un ieviestās sistēmas nav pietiekamas, lai pienācīgi mazinātu palielināto dubultas finansēšanas risku no ANM un citiem ES fondiem.

11.21. Mēs konstatējām divus dubultas finansēšanas gadījumus (sk. piemēru ***11.2. izcēlumā***), kad nebūtu bijis jāsaņem finansējums no ANM.

---

[12] Finanšu regula, 191. panta 3. punkts.

[13] Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95, 1. pants.

11.2. izcēlums

ANM un citu ES fondu finansēta atskaites punkta piemērs

Latvija – 144. atskaites punkta apraksts: "*Cilvēkresursu kartēšanā veselības aprūpē iekļauj detalizētu informāciju par veselības aprūpes speciālistu skaitu, kas strādā dažādās disciplīnās, valsts un privātajā sektorā, un visos aprūpes līmeņos.*"

Komisija uzskata, ka dubulta finansēšana nevar gadīties, ja no ANM netiek segtas vienas un tās pašas izmaksas, un, lai par to pārliecinātos, izmanto dalībvalstu ANP norādītās izmaksas.

Mēs konstatējām, ka atskaites punkta — cilvēkresursu kartēšana veselības aprūpē — nodevums jau ir pilnībā finansēts, izstrādāts un pieņemts projektā, kas atbalstīts ar ES tehniskā atbalsta instrumentu.

Šis bija viens no diviem dubultas finansēšanas gadījumiem Latvijā.

Atlasītu uzraudzības un kontroles sistēmu pārbaude

Komisijas sākotnējā novērtējuma nepilnības

11.22. Saistībā ar 12 no 16 konstatējumiem ar finansiālu ietekmi mēs atklājām nepilnības Komisijas novērtējumā. Papildus tam mēs konstatējām vēl 28 gadījumus, kad Komisijas novērtējumā bija nepilnības, taču tās neskāra attiecīgā atskaites punkta / mērķrādītāja apmierinošu izpildi. Šajos gadījumos Komisija neveica pietiekamas pārbaudes, lai novērtētu kopā ar maksājuma pieprasījumu iesniegto datu ticamību, un mēs saņēmām papildu informāciju no dalībvalstīm (sk. piemēru ***11.3. izcēlumā***).

11.3. izcēlums

Komisijas sākotnējā novērtējuma nepilnības piemērs

Kipra – 193. mērķrādītāja apraksts: "*Īpašumtiesību apliecinošu dokumentu izsniegšanas neizskatīto lietu skaita samazināšana (..) No šiem 20 000 neizskatītajiem īpašumtiesību apliecinošajiem dokumentiem 80 % tiks atrisināti, vai nu izsniedzot īpašumtiesību apliecinošos dokumentus, vai arī lietu noraidot.*"

Komisijas novērtējums balstījās uz Kipras iestāžu iesniegto progresa ziņojumu un sistēmas attālinātu pārbaudi, taču tā nepārbaudīja apkopotās informācijas ticamību.

Konkrētāk, Komisija nelūdza iesniegt neizskatīto vai pabeigto lietu sarakstu, kā arī nepārbaudīja atsevišķu pieteikumu izlasi, lai izprastu ziņoto skaitļu precizitāti, kā to paredz Komisijas pašas pamatnostādnes attiecībā uz izlases veidošanu.

Tā rezultātā Komisijai nebija pietiekamu un atbilstošu pierādījumu, lai apstiprinātu, vai 80 % no 20 000 neizskatīto nekustamā īpašuma piederības dokumentu uzkrājums ir samazināts.

Lai gan ir samazinājies pēc Komisijas revīzijām formulēto, bet vēl neieviesto svarīgo ieteikumu skaits, lielākā daļa šo ieteikumu tiek ieviesti ar kavēšanos

11.23. Saskaņā ar *Finanšu regulu*[14] un finansēšanas nolīgumiem, kas parakstīti ar dalībvalstīm, Komisija veic *ex post* revīzijas, lai atklātu un labotu operāciju kļūdas pēc operāciju apstiprināšanas.

11.24. Kopš 2021. gada Komisija ir publicējusi 37 galīgos revīzijas ziņojumus ar 852 ieteikumiem 21 dalībvalstij. Komisijas viedoklis 2026. gada 11. maijā bija tāds, ka 758 (89 %) ieteikumi ir ieviesti un atlikušie 94 (11 %) nav ieviesti. Komisijas ziņošana ir strukturēta trīs galvenajos posmos (īsziņojums, ziņojuma projekts un galīgais ziņojums). Komisija ir noteikusi iekšēju termiņu (40 dienas), kurā pēc tam, kad ir pabeigts praktiskais revīzijas darbs, ir jāsagatavo revīzijas ziņojuma projekts. Mēs atzīmējam, ka 2026. gada maija beigās 34 revīzijas joprojām atradās īsziņojuma stadijā vidēji deviņus mēnešus pēc minētā termiņa, bet tas aizkavē potenciālo ieteikumu pieņemšanu.

11.25. Komisija klasificē savus konstatējumus kā kritiskus, ļoti svarīgus, svarīgus vai vēlamus. Kritiski vai ļoti svarīgi konstatējumi var novest pie kontroles atskaites punktu izvirzīšanas (sk. ***11.29***. punktu) vai *atrunas* Komisijas gada darbības pārskatā, ja dalībvalstis attiecīgos konstatējumus vēl nav pieņēmušas, ir tos noraidījušas vai nav tos ieviesušas. Kritiskie un ļoti svarīgie konstatējumi var liecināt arī par nopietnu finansēšanas nolīguma saistību pārkāpumu.

11.26. Ar kritiskiem vai ļoti svarīgiem konstatējumiem saistīto neieviesto ieteikumu skaits ir samazinājies no 136 ieteikumiem 2025. gadā līdz 25 ieteikumam 2026. gadā. Neskatoties uz šo uzlabojumu, 64 % no šādiem ieteikumiem 2025. gada decembrī – pēdējā ANM īstenošanas gadā – joprojām nebija ieviesti termiņā (sk. ***11.4. attēlu***).

[14] Finanšu regula, 74. panta 6. punkts.

11.4. attēls. Ar kavēšanos ieviestie ieteikumi, kas formulēti atbilstoši Komisijas revīzijās apzinātiem kritiskiem un ļoti svarīgiem konstatējumiem

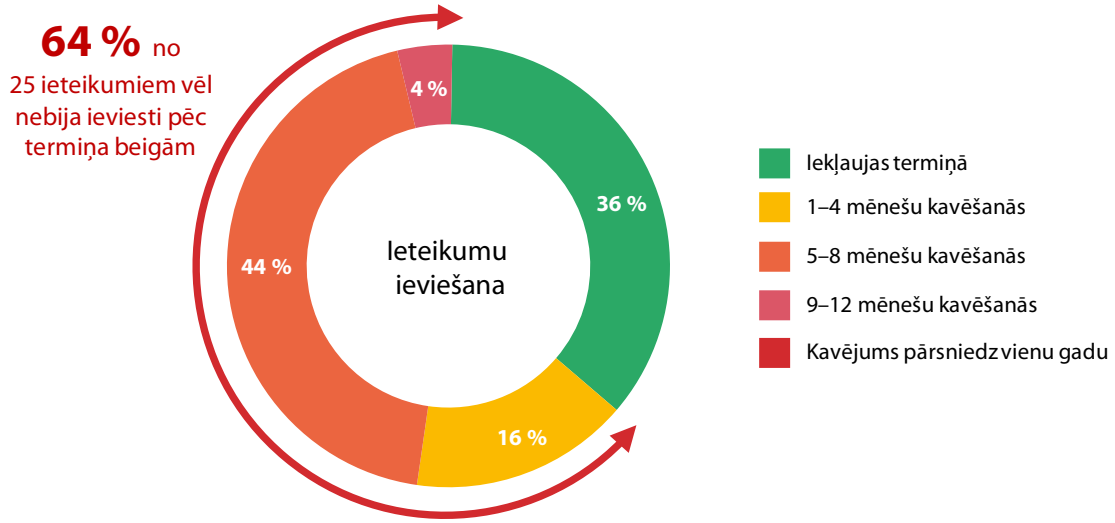

Avots: ERP.

11.27. ***11.1. tabulā*** ir sniegts ieteikumu skaits, kas saistīti ar kritiskiem un ļoti svarīgiem konstatējumiem un attiecas uz dalībvalstu kontroles sistēmām, kā arī sniegta detalizēta informācija par to ieviešanu.

11.1. tabula. Lielākajai daļai vēl neieviesto ieteikumu, kas formulēti atbilstoši kritiskiem un ļoti svarīgiem konstatējumiem, ir nokavēts termiņš

	Kritiski konstatējumi			**Ļoti svarīgi konstatējumi**		
	Neieviesti		Slēgti	Neieviesti		Slēgti
	Neieviesti (termiņa brīdī)	Neieviesti (termiņš nokavēts)		Neieviesti (termiņa brīdī)	Neieviesti (termiņš nokavēts)	
Nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās un ES finanšu interešu aizsardzībā						
Nepilnības pārbaudēs par interešu konfliktu, dubultu finansēšanu, krāpšanu un korupciju	-	5	22	-	1	65
Nepiemērotas vai nepietiekamas pārbaudes par ES un valstu noteikumu (tostarp publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā) vai principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" ievērošanu	-	-	8	-	4	43
Aizdomas par krāpšanas gadījumu	-	-	2	-		7
Arachne kā riska noteikšanas rīka neizmantošana vai ierobežota izmantošana	-	-	-	2	-	7
Nepilnības maksājuma pieprasījumos						
Neattiecināmi deklarētie projekti vai izmaksu vienības	-	-	2	-	-	3
Nepilnības valstu revīzijas iestāžu veiktajās revīzijās (piemēram, nepareizs novērtējums, metodikas nepilnības)	-	-	-	6	-	26
Nepietiekama vai vāja *revīzijas taka* vai datu pārvaldības process	-	-	43	-	1	78
Citas nepilnības						
Nepietiekami savākti dati, kas ir pretrunā Regulas 22. panta 2. punkta d) apakšpunktam	-	-	14	-	4	27
Administratīvo spēju / mācību vai skaidras organizatoriskās struktūras trūkums	-	-	1	-	-	28
Publiskošanas noteikumu neievērošana	-	-	4	1	1	43
Kopā (Ieteikumu skaits / dalībvalstu skaits)	**-**	**5/2**	**96/12**	**9/1**	**11/6**	**327/19**

Avots: ERP.

11.28. Mēs atlasījām astoņus slēgtus kritiski svarīgus un ļoti svarīgus ieteikumus, lai pārbaudītu, vai tie ir ieviesti. Konstatējām, ka Komisija bija slēgusi divus ieteikumus bez atbilstošiem pierādījumiem. Šajos divos gadījumos ieteikumu mērķis bija risināt konstatējumus par piemēroto procedūru trūkumu Savienības finanšu interešu aizsardzībai. Iesniegtie pierādījumi neapliecināja šo procedūru faktisko īstenošanu.

Dalībvalstu kontroles sistēmas joprojām nav pietiekami efektīvas

Joprojām nepieciešami kontroles atskaites punkti

11.29. Ja Komisija savās revīzijās atklāj nepilnības kādas dalībvalsts kontroles sistēmā, tā, pārskatot attiecīgās valsts NANP, var pievienot *kontroles atskaites punktus*. Kontroles atskaites punktu pievienošana bloķē visus turpmākos ANM maksājumus, līdz dalībvalsts tos apmierinoši izpilda. Mēs uzskatām, ka kontroles atskaites punktu pastāvēšana ir pozitīvs solis, kas palīdz uzlabot dalībvalstu kontroles sistēmas[15]. Tomēr nepieciešamība pēc kontroles atskaites punktiem norāda arī uz to, ka dalībvalstu sistēmas nav pilnībā efektīvas.

11.30. Mūsu revīzijas darba mērķis nav sniegt atzinumu par dalībvalstu kontroles sistēmu vispārējo *efektivitāti*. Tomēr mūsu novērtējums par kontroles atskaites punktu apmierinošu izpildi ļauj mums novērtēt šo sistēmu galvenos komponentus. 2025. gadā (ANM priekšpēdējā gadā) dalībvalstis joprojām īstenoja kontroles atskaites punktus, lai nodrošinātu, ka to kontroles sistēmas ir gatavas ANM īstenošanai. Kopumā mēs secinām, ka visi astoņi kontroles atskaites punkti, kas saistīti ar 2025. gada ANM dotāciju maksājumiem, tika apmierinoši izpildīti.

11.31. To dalībvalstu kontroles sistēmu nepilnības, kuru otrais maksājums vai turpmāki maksājumi bija atkarīgi no kontroles atskaites punktu sasniegšanas, tikmēr, kamēr sasniegšana nav notikusi, apdraud ES finanšu interešu aizsardzību un var ietekmēt izdevumu pareizību. Mēs konstatējām, ka no astoņiem iepriekš minētajiem kontroles atskaites punktiem pieci (divi Beļģijā un pa vienam Īrijā, Austrijā un Somijā) tika pievienoti otrajiem maksājuma pieprasījumiem, bet atlikušie trīs (visi Zviedrijā) attiecas uz pirmo maksājuma pieprasījumu.

---

[15] Apskats 02/2025 “Uz sniegumu vērsta pieeja, pārskatatbildība un pārredzamība: no ANM nepilnībām gūtā pieredze”, 63. punkts.

Dažu dalībvalstu kontroles sistēmās ir pastāvīgas nepilnības

11.32. Pamatojoties uz Komisijas revīzijas ziņojumu pārskatīšanu un attiecīgo ieteikumu ieviešanu, mēs konstatējām tālāk izklāstīto.

- Attiecībā uz dubultu finansēšanu Komisijas ziņojumā par Savienības finanšu interešu aizsardzību (*SFIA*) ir ietverts ļoti svarīgs konstatējums saistībā ar pārbaudēm attiecībā uz dubultas finansēšanas risku, un šī problēma skar vienas dalībvalsts kontroles sistēmas ievērojamu daļu. Līdz ar to nav pārliecības, ka šī dalībvalsts no revīzijas konstatējuma brīža (2023. gada decembrī) līdz ieteikuma slēgšanai 2025. gada janvārī īstenoja savu NANP ar atbilstošiem dubultas finansēšanas novēršanas pasākumiem.

- Attiecībā uz konstatējumiem par interešu konfliktu Komisijas *ex post* revīzijas ziņojumos ir ietverti ļoti svarīgi konstatējumi par divām dalībvalstīm. Līdz ar to nav pārliecības, ka šīs divas dalībvalstis īstenoja savus NANP ar atbilstošiem aizsardzības pasākumiem pret interešu konfliktiem, vismaz kopš revīzijas konstatējumu sagatavošanas (attiecīgi 2023. gada augustā un 2024. gada maijā). Mūsu pārbaužu laikā šie konstatējumi joprojām nebija atrisināti. Komisija arī konstatēja (2023. gada oktobrī un 2024. gada augustā) būtiskas nepilnības (kritiski un ļoti svarīgi konstatējumi) vēl vienas dalībvalsts kontroles sistēmās. Līdz ar to nav pārliecības, ka šī dalībvalsts īstenoja savu NANP ar atbilstošiem aizsardzības pasākumiem pret interešu konfliktiem, vismaz no revīzijas konstatējumu brīža līdz ieteikumu ieviešanas slēgšanai 2025. gada novembrī.

Mēs neminam konkrētas dalībvalstis, jo Komisija uzskata iepriekš minētos revīzijas ziņojumus par konfidenciāliem līdz laikam, kad būs pārbaudīta visu ieteikumu ieviešana.

Nepilnības dažās dalībvalstu sistēmās, ar kurām nodrošina publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu ievērošanu

11.33. Lai gan publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu ievērošana nav nosacījums ANM līdzekļu maksājumiem dalībvalstīm, ES finanšu interešu aizsardzība prasa, lai dalībvalstis nodrošinātu, ka ANM projektos tiek ievēroti šie noteikumi. Komisijai kā galīgajai atbildīgajai par budžeta izpildi ir jānodrošina, ka dalībvalstu sistēmas atbilst mērķim. Mūsu Īpašajā ziņojumā 09/2025[16] mēs konstatējām nepilnības

[16] Īpašais ziņojums 09/2025 "Sistēmas, ar kurām nodrošina ANM izdevumu atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem: uzlabojumi ir, bet ar tiem vēl nepietiek".

dalībvalstu sistēmās, kas nodrošina publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu ievērošanu. Mēs atzīmējam, ka šo noteikumu neievērošana ir pastāvīga problēma kohēzijas un citu jomu ES budžeta izdevumos.

11.34. Mēs konstatējām šādus publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumus:

a) divos gadījumos (Spānijā un Rumānijā) līgumslēdzēja iestāde nepamatoja savu lēmumu nesadalīt līgumus daļās;

b) vienā gadījumā Rumānijā līgumslēdzēja iestāde nelikumīgi izvēlējās vienkāršotu procedūru un nebija nodrošinājusi līguma paziņojuma pienācīgu publicēšanu;

c) vienā gadījumā Rumānijā līgumslēdzēja iestāde nelikumīgi izmantoja sarunu procedūru bez iepriekšējas publicēšanas.

11.35. Turklāt mēs konstatējām citas atbilstības problēmas, kas neietekmē attiecīgo procedūru vispārējo pareizību. Šīs problēmas ir pārbaužu trūkums interešu konfliktu novēršanai/atklāšanai (četri gadījumi Beļģijā un Francijā) un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas paziņojuma nepublicēšana (četri gadījumi Francijā).

11.36. Attiecībā uz valsts atbalsta noteikumiem mēs konstatējām šādus pārkāpumus:

a) projektu mākslīga sadalīšana, lai apietu paziņošanas sliekšņus[17] (sk. piemēru ***11.4. izcēlumā***) un attiecināmo izmaksu nepareiza aprēķināšana (divi gadījumi/projekti Zviedrijā);

b) izslēgšanas nosacījumu neievērošana (četras lietas/projekti Francijā) un pārredzamības informācijas novēlota publicēšana (viena lieta/projekts Francijā);

c) nepilnības *de minimis*[18] robežvērtību ievērošanas novērtēšanā (divi gadījumi/projekti Dānijā).

---

[17] Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu, ar tās turpmākajiem grozījumiem – konsolidētais teksts, kas publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* 2023. gada 1. jūlijā (VGAR) (ar grozījumiem).

[18] Komisijas Regula (ES) Nr. 2023/2831 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam.

11.4. izcēlums

Valsts atbalsta prasību neievērošanas piemērs

Zviedrija 1. mērķrādītājs — "Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana projektiem, kuros paredzēts samazināt oglekļa dioksīda emisijas par 300 000 tonnām"

2021. gada 9. decembrī Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra (*EPA*) piešķīra valsts atbalstu vienam un tam pašam līdzekļu saņēmējam uzņēmumam, izmantojot 24 atsevišķus dotāciju lēmumus[19]. Kopējās attiecināmās izmaksas visiem 24 lēmumiem bija 506,9 miljoni Zviedrijas kronu (kas atbilst 49,5 miljoniem EUR), un saskaņā ar visiem 24 lēmumiem piešķirtā atbalsta kopējā vērtība bija 354,9 miljoni Zviedrijas kronu (34,6 miljoni EUR).

Mēs konstatējām, ka visi lēmumi piešķīra atbalstu vienam un tam pašam saņēmējam saskaņā ar vienu un to pašu shēmu, ko veica viena un tā pati piešķīrēja iestāde, un tika apstiprināti vienā un tajā pašā datumā. Sīkāka informācija par unikālo saņēmēja pieteikumu un progresa ziņojumiem liecina par nodomu izveidot ūdeņraža uzpildes staciju tīklu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, mēs uzskatām, ka 24 dotāciju lēmumi veido vienu projektu. Tā kā kopējās attiecināmās izmaksas un piešķirtā atbalsta kopsumma pārsniedz paziņošanas slieksni[20], atbalstu nevajadzēja piešķirt, ja par to nebija paziņots Komisijai.

Mēs atzīmējam, ka 13 no 24 dotāciju lēmumiem vēlāk atcēla, kā rezultātā tika atgūti 192,3 miljoni Zviedrijas kronu.

11.37. Mēs konstatējām arī citas atbilstības problēmas, kas neietekmē attiecīgo procedūru vai lietu vispārējo pareizību. Tās attiecās uz nebūtiskiem VGAR pārkāpumiem attiecībā uz "mazo un vidējo uzņēmumu"[21] statusu (viens gadījums/projekts Francijā) un nepilnīgi ievērotu pienākumu glabāt uzskaiti par *de minimis* atbalstu (divi gadījumi/projekti Dānijā).

---

[19] Saskaņā ar VGAR 56. pantu.

[20] Saskaņā ar VGAR 4. panta 1. punkta cc) apakšpunktu.

[21] Komisijas Ieteikums (2003. gada 6. maijs) par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (dokuments attiecas uz EEZ) (paziņots ar dokumenta numuru C(2003) 1422 (2003/361/EK).

Maksājumu pieprasījumu nepilnības

11.38. Mēs konstatējām neprecizitātes maksājumu pieprasījumos četrās dalībvalstīs (Itālijā, Polijā, Slovākijā un Zviedrijā). Divās no šīm dalībvalstīm (Itālijā un Zviedrijā) mēs atklājām problēmas pārvaldības deklarācijās. Šo deklarāciju mērķis ir sniegt pārliecību, ka kopā ar maksājuma pieprasījumiem iesniegtā informācija ir pilnīga, precīza un ticama[22]. Dalībvalstīm savās pārvaldības deklarācijās, ko tās sniedz Komisijai, būtu jāiekļauj *atrunas*, kas vajadzības gadījumā norāda uz trūkstošiem pierādījumiem. Mēs konstatējām, ka, iesniedzot maksājuma pieprasījumu, abas minētās dalībvalstis zināja, ka tām nav pietiekamu pierādījumu par dažu atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Tomēr neviena no abām dalībvalstīm savā pārvaldības deklarācijā neiekļāva atrunu, kurā norādītu, ka attiecīgais atskaites punkts / mērķrādītājs maksājuma pieprasījuma iesniegšanas brīdī ir izpildīts tikai daļēji.

[22] Regula, 22. panta 2. punkta c) apakšpunkts.

Padomes īstenošanas lēmumu grozījumu analīze

11.39. Dalībvalstis var pieprasīt[23] grozīt savu NANP, ja viens vai vairāki atskaites punkti un mērķrādītāji vairs nav sasniedzami objektīvu apstākļu dēļ. Ja Komisijas novērtējums ir pozitīvs, tā ierosina grozītu Padomes īstenošanas lēmumu (PĪL), ko apstiprina Padome. Komisija 2025. gada jūnijā izdeva paziņojumu[24], kurā tā piedāvā dalībvalstīm iespējas racionalizēt NANP, vienlaikus saglabājot ANP piešķīrumu un nodrošinot, ka tās atbilst visiem novērtēšanas kritērijiem, kas noteikti Regulā. Laikā no ANM uzsākšanas līdz 2025. gada decembrim Padome bija pieņēmusi 99 grozījumus (to skaits katrā dalībvalstī atšķīrās, sākot no viena Ungārijā līdz septiņiem Beļģijā) (sk. ***11.5. attēlu***). Mūsu darbs aptvēra atskaites punktus un mērķrādītājus, uz kuriem attiecās 18 Padomes īstenošanas lēmumu (PĪL) grozījumi.

[23] Regula, 21. panta 1. punkts.

[24] COM(2025) 310 final/2, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, *"NextGenerationEU – tuvojas 2026. gads"*.

11.5. attēls. Līdz 2025. gada beigām pieņemtie Padomes īstenošanas lēmumu grozījumi

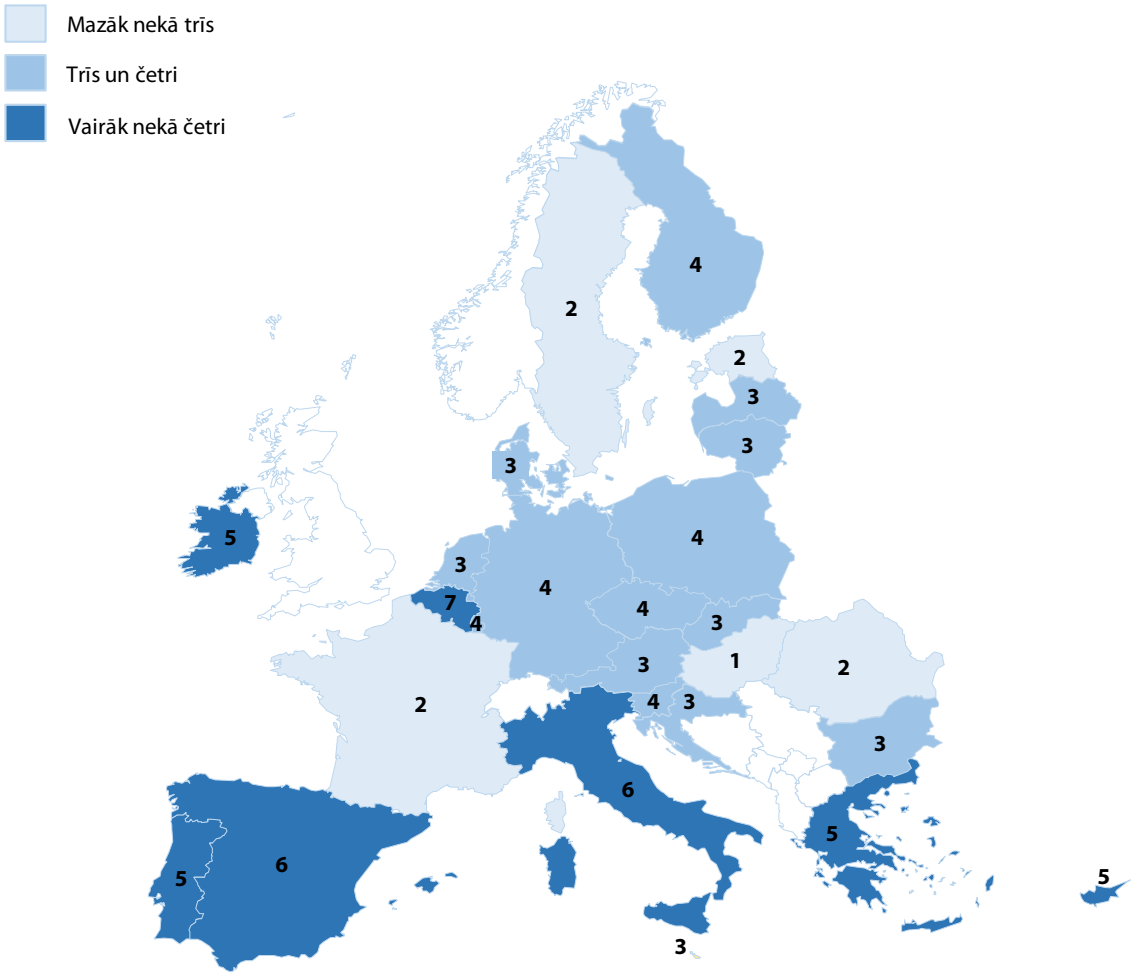

2025. gada 31. decembrī

Avots: ERP, pamatojoties uz ANM rezultātu pārskata datiem.

11.40. Mēs pārskatījām 32 grozījumus 20 atskaites punktos un mērķrādītājos, kas bija daļa no 18 PĪL grozījumiem astoņās dalībvalstīs[25]. Analizējām, vai dalībvalstis pienācīgi pamatoja objektīvos apstākļus PĪL grozījumu pieprasīšanai. Turklāt mēs pārbaudījām, vai Komisija novērtēja grozījumus, pamatojoties uz pietiekamiem pierādījumiem, kas apliecina dalībvalstu sniegto pamatojumu.

[25] Īrija, Grieķija, Spānija, Itālija, Latvija, Nīderlande, Polija un Slovākija.

Vairāki Padomes īstenošanas lēmumi tika mainīti pēc maksājuma pieprasījumu iesniegšanas, lai šie lēmumi atbilstu faktiskajiem sasniegumiem

11.41. 13 analizētajos atskaites punktos un mērķrādītājos (tie ietvēra 13 no 32 grozījumiem) mēs konstatējām, ka PĪL prasības šiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem tika grozītas pēc tam, kad dalībvalstis bija iesniegušas attiecīgo maksājuma pieprasījumu Komisijai (sk. piemēru ***11.5. izcēlumā***). Deviņos gadījumos lūgums izdarīt izmaiņas PĪL tika iesniegts tikai pēc maksājuma pieprasījuma. PĪL tika pieņemti apmierinošas izpildes sākotnējās novērtēšanas laikā un saskaņoti ar faktiski sasniegtajiem *tiešajiem rezultātiem*, kas ļāva veikt maksājumu.

11.42. Regula nenosaka grozījumu pieprasīšanas termiņu. Mēs uzskatām, ka prakse grozīt atskaites punktu un mērķrādītāju prasības atbilstoši maksājuma vajadzībām samazina ES finansiālā sviras efekta efektivitāti un rada iespaidu, ka neapmierinošu izpildi var novērst, grozot PĪL, lai būtu iespējams veikt maksājumu.

Objektīvi apstākļi ne vienmēr tika pietiekami izskaidroti un bieži vien nebija pamatoti ar atbilstošiem pierādījumiem

11.43. Dalībvalstīm ir jāsniedz atbilstošs pamatojums un jāpierāda skaidra cēloņsakarība starp objektīvajiem apstākļiem un to, ka pasākums vairs nav sasniedzams, kā paredzēts, vai nepieciešamību samazināt administratīvo slogu[26]. Kā pamatojumu dalībvalstīm bija jāsniedz pierādījumi, kas apliecina minētos apstākļus.

11.44. Par 17 no 32 grozījumiem mēs konstatējām, ka objektīvie apstākļi bija pietiekami aprakstīti, taču tiem nebija pievienoti pietiekami pierādījumi. Citos 12 gadījumos mēs konstatējām, ka dalībvalstis nepietiekami paskaidroja objektīvos apstākļus un nesniedza pietiekamus pierādījumus (sk. piemēru ***11.5. izcēlumā***).

[26] Norādījumi par atveseļošanas un noturības plāniem *REPowerEU* kontekstā (2023/C 80/01); Norādījumi par atveseļošanas un noturības plāniem (C/2024/4618).

Dažos grozījumos no ANM pasākuma tika izņemti svarīgi īstenošanas posmi

11.45. Mēs atklājām piecus PĪL grozījumus, kas pilnībā vai daļēji atcēla pasākuma daļu, kura saistīta ar ieviešanas posmu. Tas tika panākts, piemēram, aizstājot konkrētu rezultātu sniegšanu ar sagatavošanās pasākumiem. Atbilstoši pārskatītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem maksājumi reizēm kļūst saistīti ar projektā *ieguldītajiem resursiem* vai procesiem, atstājot būtiskos rezultātus ārpus ANM īstenošanas perioda. Šie gadījumi liecina, ka daži PĪL grozījumi neattiecās tikai uz termiņu vai tehnisko specifikāciju pielāgošanu, bet tā vietā pilnībā vai daļēji atcēla ieceres attiecībā uz rezultātiem, kas sākotnēji bija galvenie elementi pasākumu pabeigšanai. Komisijas norādījumos[27] ir uzsvērts, ka saskaņā ar 21. pantu veiktajām ANP izmaiņām nevajadzētu mazināt ANP kopējo vērienīgumu. Tomēr norādījumos nav īpaši aplūkotas šajā punktā aprakstītās situācijas.

Nepilnības saistībā ar grozījumu ietekmi uz izmaksu aplēsēm

11.46. Mēs atzīmējam, ka pēc 10 no 32 grozījumiem, kas attiecās uz 9 no 20 atskaites punktiem / mērķrādītājiem, tika pārskatītas izmaksu aplēses. Komisija pārbaudīja dalībvalstu sniegtos detalizētos izmaksu paskaidrojumus. Tomēr, neskatoties uz detalizētu pamatojumu, pierādījumi bieži vien aprobežojās ar aprēķinu aprakstiem bez primārās dokumentācijas. Lai gan Regula neprasa, lai dalībvalstis sistemātiski sniegtu šādus pierādījumus, pamatojošo datu un tiešu pierādījumu trūkums vājina revīzijas taku un samazina pārliecību par pārskatīto izmaksu aplēšu ticamību.

11.47. Mūsu Īpašajā ziņojumā 14/2026 par ANM pārredzamību un izsekojamību mēs arī konstatējām, ka dažas dalībvalstis izmanto faktisko izmaksu datus, lai atjauninātu izmaksu aplēses un pārdalītu līdzekļus izmaksu ietaupījumu gadījumā, taču nav konsekventas pieejas visās dalībvalstīs un Komisija sistemātiski nepieprasa šādu informāciju, pat ja tā ir pieejama valsts līmenī. Mēs secinājām, ka pamatā esošo pamatdatu, faktisko izmaksu un apliecinošo dokumentu ierobežotā pieejamība mazināja pārredzamību un pārliecību par ES līdzekļu izmantošanu.

---

[27] C/2024/4618, Norādījumi par atveseļošanas un noturības plāniem (2024. gada norādījumi).

11.48. Pretēji uz izmaksām balstītiem pasākumiem, kuros samazinātu rezultātu gadījumā ir jāpielāgo aplēstās izmaksas, izmaiņas "nulles izmaksu" reformās nenozīmē, ka mainās kopējās aplēstās izmaksas. Tāpat šādas izmaiņas neskar attiecīgās maksājumu summas (sk. piemēru ***11.5. izcēlumā***), ja vien ir ievēroti plānu novērtēšanas kritēriji. Tas var vājināt stimulus saglabāt reformu sākotnējo darbības jomu un vērienu.

11.5. izcēlums

Padomes īstenošanas lēmumu grozījumu nepilnību piemērs

Īrijas NANP 2.7. reforma ietver pasākumu, kura mērķis ir palielināt absolventu skaitu ar augsta līmeņa IKT prasmēm. Pēc pirmā grozījuma 2024. gadā atbilstošais 75. mērķrādītājs noteica, ka 2021. gadā studijas absolvēs vismaz 12 450 IKT apguvēju.

Īrija iesniedza maksājuma pieprasījumu 2024. gada 23. decembrī kopā ar pārvaldības deklarāciju, norādot, ka tiek vākti un tiks sniegti papildu pierādījumi par 75. mērķrādītāju. Tomēr Īrija 2025. gada 31. janvārī pieprasīja sava NANP grozījumus, otro reizi grozot 75. mērķrādītāju, proti, mērķis — 12 450 absolventi — tika samazināts par aptuveni 12,5 % līdz 10 900. Īrija šo grozījumu skaidroja ar nepamatotu administratīvo slogu, un Komisija apstiprināja pieprasījumu. Līdz ar to mērķrādītājs tika grozīts 2025. gadā, kad tika vērtēta tā apmierinoša izpilde, un Komisija veica atbilstošo maksājumu.

Objektīvie apstākļi netika apliecināti ar pierādījumiem, kas liecinātu, kā sākotnējais mērķrādītājs radīja nepamatotu administratīvo slogu un kā šis slogs tika novērsts, veicot izmaiņas. 2025. gada grozījums tika apstiprināts, pamatojoties uz dokumentiem, kas apliecina pārskatītā mērķrādītāja apmierinošu izpildi, nevis grozījuma pamatojumu. Mērķrādītājam draudēja neizpildes risks, kas tika novērsts Komisijas novērtējuma laikā, veicot PĪL grozījumu. Turklāt šai reformai NANP nebija izmaksu tāmes ("nulles izmaksu" pasākums), kas nozīmē, ka kvantitatīvā rādītāja lejupvērstais grozījums neietekmēja plāna kopējās izmaksas un neradīja finansiālas sekas dalībvalstij.

Ar pasākumu, atskaites punktu un mērķrādītāju izstrādi saistīti problēmjautājumi

11.49. Šajos nodaļas punktos ir izklāstītas problēmas, kas nav tieši saistītas ar mūsu ticamības deklarāciju, tomēr izgaismo nepilnības pasākumu, atskaites punktu un mērķrādītāju izstrādē. *Pareizas finanšu pārvaldības* aspekti saistībā ar ANM visaptverošāk apskatīti ERP iepriekšējos īpašajos ziņojumos un mūsu apskatā[28].

11.50. Ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem jāvērtē dalībvalstu progress NANP ietverto investīciju un reformu īstenošanā — un tādējādi ANM mērķu sasniegšanā. Lai nodrošinātu, ka šie atskaites punkti un mērķrādītāji ir jēgpilni un atbilst pareizas finanšu pārvaldības principiem, ir svarīgi, ka ar tiem ir aptverti visi galvenie attiecībās reformas vai investīcijas elementi, it īpaši tās pabeigšana[29].

11.51. Mēs konstatējām septiņus reformu vai investīciju gadījumus, kuros vai nu ne visi elementi bija ietverti atskaites punktos vai mērķrādītājos, vai arī to pabeigšana nebija ietverta atskaites punktā vai mērķrādītājā. Līdzīgi gadījumi tika konstatēti arī iepriekšējos gados[30].

11.52. Turklāt Zviedrijā tika grozīts jau esošs kontroles atskaites punkts, lai risinātu ļoti svarīgos un kritiskos konstatējumus, kas tika formulēti Komisijas 2023. gada Savienības finanšu interešu aizsardzības revīzijā. Tomēr šim atskaites punktam ir konceptuāls trūkums, jo tas negarantē, ka īstenošanas struktūras ievieš un efektīvi piemēro nepieciešamās procedūras (sk. ***11.6. izcēlumu***).

---

[28] Apskats 02/2025.

[29] Īpašais ziņojums 26/2023 “Atveseļošanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēma: novērtē īstenošanas progresu, tomēr ar to nepietiek, lai aptvertu sniegumu”, 30. un 32. punkts.

[30] 2022. gada pārskats, 11.36. punkts; 2023. gada pārskats, 11.44.–11.46. punkts; 2024. gada pārskats, 11.50.–11.52. punkts.

11.6. izcēlums

Kontroles atskaites punkta strukturāla trūkuma piemērs

Zviedrijas ANP ir trīs kontroles atskaites punkti, tostarp 41. atskaites punkts, kas paredz, ka valdībai jāpiešķir pilnvaras attiecīgajām iestādēm, lai nodrošinātu ANP efektīvu īstenošanu. Šis atskaites punkts tika grozīts pēc tam, kad Komisijas revīzijā tika formulēti būtiski konstatējumi.

Šā atskaites punkta sākotnējā novērtējumā Komisija secināja, ka tas ir apmierinoši izpildīts, pamatojoties uz valdības mandātu izdošanu, kas prasa īstenošanas iestādēm izstrādāt procedūras, kuras saistītas ar krāpšanu, korupciju, interešu konfliktiem, dubultu finansēšanu un datu vākšanu. Lai gan tiek atzīts, ka valdība oficiāli izdeva šīs pilnvaras, šim atskaites punktam ir konceptuāls trūkums, jo tas paredz tikai oficiālu valdības pilnvaru/uzdevumu izdošanu, bet neprasa, lai īstenošanas struktūras ieviestu nepieciešamās procedūras un tās efektīvi piemērotu.

Tā rezultātā atskaites punkts nenovērsa Komisijas revīzijas konstatējumu pamatcēloņus. Galvenie revīzijas ieteikumi joprojām nav atrisināti, un sekojošā Komisijas revīzijā tika konstatētas tās pašas problēmas.

11.53. Mēs arī atklājām sešus gadījumus ar neskaidri definētiem atskaites punktiem vai mērķrādītājiem. Atzīmējam, ka neskaidri atskaites punkti un mērķrādītāji palielina risku, ka to apmierinošas izpildes vērtējums būs pielaidīgs.

Gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums

11.54. Gada darbības pārskati ir galvenais instruments, ko Komisijas ģenerāldirektorāti izmanto, lai ziņotu par to, vai tiem ir pamatota pārliecība, ka kontroles procedūras garantē izdevumu pareizību.

11.55. Komisija neaplēš skaitļos izsakāmu *risku maksājuma laikā*, bet piešķir riska līmeni (zems, vidējs vai augsts) katra ANM maksājuma pareizībai. Komisija novērtēja maksājumu Polijai kā augsta riska maksājumu, tāpēc ECFIN ĢD ģenerāldirektora atzinumam ir pievienota finanšu atruna. Viens maksājums Itālijai tika novērtēts kā vidēja riska maksājums, bet pārējie 35 maksājumi – kā zema riska maksājumi. Kopumā šāds novērtējums nesaskan ar mūsu konstatējumiem.

11.56. Lai noteiktu riska līmeni katram ANM maksājumam, Komisija cita starpā izmanto informāciju, kas pieejama tās *ex post* revīzijas ziņojumos, tostarp īsziņojumos un ziņojumu projektos, atkarībā no šo ziņojumu konstatējumu galīguma novērtējuma laikā. 2025. gada darbības pārskatā Komisija uzskatīja, ka visi maksājumi, kas bija aplūkoti 24 īsziņojumos, bija zema riska maksājumi, lai gan deviņi no šiem ziņojumiem saturēja liecības, kas varētu likt apšaubīt attiecīgo maksājumu pareizību. Lai gan mēs saprotam, ka šāda pieeja ļauj Komisijai ņemt vērā visu pieejamo informāciju, tā varētu ietekmēt minēto deviņu maksājumu riska klasifikāciju. Piemēram, 2023. gadā Komisija apmeklējumā uz vietas vienai dalībvalstij sagatavoja īsziņojumu, kurā ietvēra konstatējumu par attiecīgā maksājuma pareizību, un 2023. gada darbības pārskatā novērtēja šo maksājumu kā zema riska maksājumu. Tomēr 2026. gada galīgajā *ex post* revīzijas ziņojumā bija secināts, ka viens atskaites punkts nav izpildīts, tātad sākotnējais maksājuma novērtējums nebija bijis pietiekami stingrs.

11.57. Attiecībā uz pārliecību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā Komisijas klasificēja 12 maksājumus kā vidēja riska maksājumus. Šajos gadījumos Komisijas revīzijās bija formulēti kritiski vai ļoti svarīgi konstatējumi vairāk nekā vienai īstenošanas struktūrai, kurām nebija pierādījumu, ka attiecīgā dalībvalsts veikusi ieteiktos korektīvos pasākumus. Izmantotā pieeja, saskaņā ar kuru tiek izdarīts secinājums par riska novērtējumu, neatbilst vienam no mūsu agrākiem ieteikumiem[31],

[31] Īpašais ziņojums 09/2025.

un riska līmenis, visticamāk, tiek novērtēts par zemu, jo nav pārliecības, ka dalībvalstis veiks korektīvus pasākumus.

11.58. Tāpat mēs ieteicām[32] Komisijai sniegt informāciju par savu pārbaužu tvērumu, t. i., to īstenošanas struktūru īpatsvaru, kurām ir iepirkumi un valsts atbalstītas investīcijas katrā dalībvalstī, ko Komisija ir revidējusi. Komisija šo ieteikumu nepieņēma, tāpēc šī informācija gada darbības pārskatā netiek norādīta.

11.59. Attiecībā uz nopietniem pārkāpumiem, kurus dalībvalstis nav labojušas, ECFIN ĢD ģenerāldirektora atzinumam ir pievienota atruna par diviem maksājumiem Čehijai. Atrunas pamatā ir divi atsevišķi interešu konflikta gadījumi. Komisija arī novērtēja 25 maksājumus kā vidēja riska maksājumus un 10 maksājumus kā zema riska maksājumus. Tā kā riska novērtēšanas pieeja līdzinās tai, ko izmanto publiskā iepirkuma un valsts atbalsta pārbaudēs, mēs uzskatām, ka arī šajā novērtējumā riska līmenis ir norādīts par zemu.

[32] Turpat.

Secinājumi un ieteikumi

Secinājumi

11.60. Noteikumi, kas reglamentē ANM izdevumus, ievērojami atšķiras no noteikumiem, kas attiecas uz ES vispārējā budžeta izdevumiem. ANM ietvaros galasaņēmējam radušos izdevumu pareizība nav priekšnosacījums, uz kā pamata Komisija veic maksājumus dalībvalstīm. Tas ietekmē mūsu pareizības revīzijas tvērumu un sniedzamās pārliecības pakāpi. Kopumā revīzijas pierādījumi, kas iegūti mūsu darbā un izklāstīti šajā nodaļā, liecina, ka:

a) 16 no mūsu pārbaudītajiem 420 atskaites punktiem un mērķrādītājiem neatbilda maksājumu un attiecināmības nosacījumiem. Tie ir saistīti ar deviņiem maksājumiem deviņām dalībvalstīm (sk. ***11.13***.–***11.21***. punktu). 16 konstatējumu minimālā finansiālā ietekme ir virs mūsu *būtiskuma sliekšņa*;

b) mēs konstatējām nepilnības Komisijas *ex ante* novērtējumā. 40 gadījumos Komisija paļāvās uz dalībvalstu sniegto informāciju un veiktajām pārbaudēm, neveicot visu Padomes īstenošanas lēmuma prasību pietiekamu pārbaudi (sk. ***11.22***. punktu);

c) to Komisijas vēl neieviesto *ex post* revīzijas ieteikumu skaits, kuri ir formulēti atbilstoši kritiskiem un ļoti svarīgiem konstatējumiem, ir samazinājies, taču lielākajai daļai (64 %) no tiem termiņi jau ir nokavēti (sk. ***11.23***.–***11.27***. punktu);

d) ANM priekšpēdējā īstenošanas gadā joprojām pastāv nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās, arī publiskā iepirkuma un valsts atbalsta pārkāpumi (sk. ***11.33***.–***11.37***. punktu);

e) informācija, ko dalībvalstis iekļāva savos maksājumu pieprasījumos, ne vienmēr bija ticama (sk. ***11.38***. punktu);

f) bija septiņas reformas un investīcijas, kurām atbilstošie atskaites punkti / mērķrādītāji neaptvēra visus pasākuma elementus, tādējādi ierobežojot rezultātus, ko var sasniegt ar šiem ANM pasākumiem (sk. ***11.51***. punktu);

g) sešos gadījumos atskaites punkti / mērķrādītāji bija definēti pārāk vispārīgi, tādēļ pieauga risks, ka tiks pielaidīgāk vērtēta to apmierinoša izpilde (sk. ***11.53***. punktu);

h) ECFIN ĢD ģenerāldirektora sniegtā deklarācija neatbilst mūsu konstatējumiem un secinājumiem (sk. ***11.54***.–***11.59***. punktu).

11.61. Līdz 2025. gada beigām Padome bija pieņēmusi 99 grozījumus PĪL pasākumos. Komisijas sākotnējā novērtējuma laikā tika pārskatīti vairāki atskaites punkti un mērķrādītāji, tos saskaņojot ar faktiskajiem sasniegumiem un tādējādi atvieglojot maksājumus no ANM. Pamatojoties uz pārskatīto atskaites punktu un mērķrādītāju analīzi, mēs secinām, ka izmaiņas bieži tika veiktas bez pietiekama paskaidrojuma vai atbilstošiem objektīvu apstākļu pamatojošiem pierādījumiem, kā to nosaka Regulas 21. panta 1. punkts. Dažos grozījumos no ANM pasākumiem tika izņemti svarīgi īstenošanas posmi, kas nozīmēja, ka maksājumi dažkārt bija saistīti ar sagatavošanai vajadzīgiem ieguldījuma resursiem vai procesiem, nevis sākotnēji paredzētajiem rezultātiem. Turklāt mēs konstatējām, ka ne vienmēr ir finansiāla ietekme, ja pasākumus samazinoši grozījumi attiecas uz "nulles izmaksu" reformām (sk. ***11.39***.–***11.48***. punktu).

Ieteikumi

11.62. Konstatējumi par to, kā ir ieviesti mūsu ***2022.***, ***2023.*** un ***2024.*** gada pārskatā sniegtie ieteikumi, ir izklāstīti ***11.3. pielikumā***. Komisija ir ieviesusi vienu ieteikumu pilnībā, trīs – lielākajā daļā aspektu – un piecus – joprojām nav ieviesusi vai nav pieņēmusi. Tā kā ANM īstenošana beigsies 2026. gada decembrī, mēs nesniegsim papildu ieteikumus. Tomēr vairākos atzinumu par Komisijas tiesību aktu priekšlikumiem saistībā ar 2028.–2034. gada daudzgadu finanšu shēmu[33] esam pauduši savu viedokli par to, kā tiek izmantots ar izmaksām nesaistīts finansēšanas modelis un kādi ir ar šādiem instrumentiem saistītie riski.

[33] ES budžets 2028.–2034. gadam – "ERP viedoklis: daudzas izmaiņas budžetu var neuzlabot".

Pielikumi

11.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodika

Vispārēja informācija

1) Šajā pielikumā aprakstīta mūsu revīzijas pieeja un metodika ticamības deklarācijai par ANM izdevumu pareizību.

2) Ticamības deklarācijā par ES budžetu mēs sniedzam atsevišķu atzinumu par ANM izdevumu pareizību. Tas ir tāpēc, ka uzskatām ANM īstenošanas modeli par atšķirīgu, turklāt ANM ir pagaidu instruments. Ar šo atzinumu mēs vēlamies sniegt pamatotu pārliecību par maksājumiem un, pamatojoties uz šo atzinumu, sniegt detalizētu informāciju ticamības deklarācijā.

3) Lielāko daļu pārliecības mēs iegūstam no padziļinātām pārbaudēm un pārraudzības un kontroles sistēmu novērtējuma. Mūsu pārliecību papildina gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums, kā arī Iekšējās revīzijas dienesta ziņojumi (sk. ***11.1. attēlu***).

11.1. attēls. Revīzijas atzinums

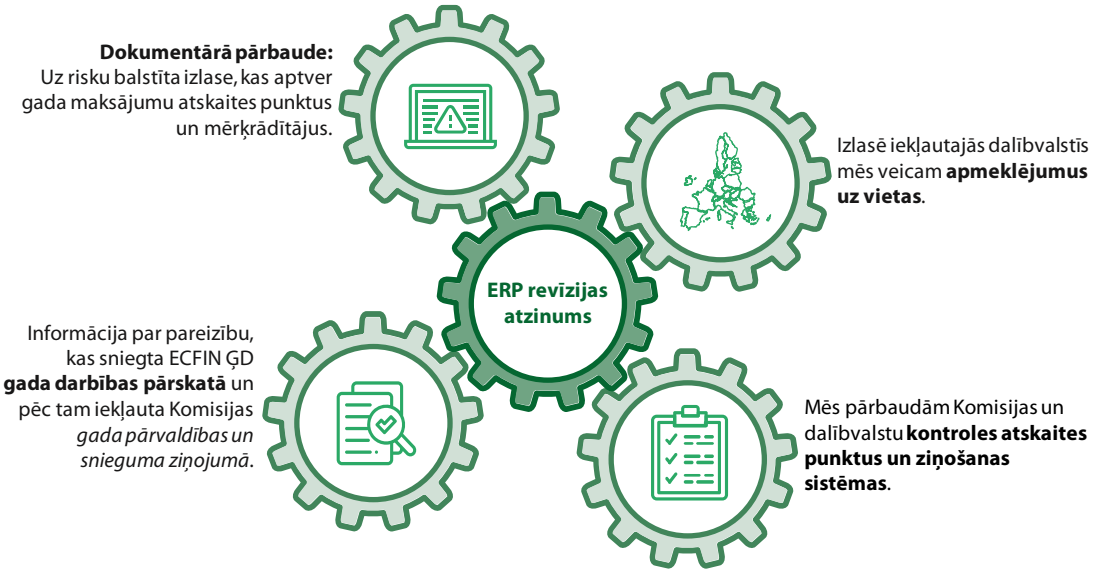

Avots: ERP.

4) Mūsu darbs atbilst starptautiskajiem revīzijas standartiem un nodrošina, ka mūsu revīzijas atzinumi ir pamatoti ar pietiekamiem un atbilstīgiem revīzijas pierādījumiem.

5) Attiecībā uz mūsu revīzijas procedūrām saistībā ar krāpšanu mēs ievērojam pieeju, kas izklāstīta ***1.1. pielikuma*** 3. daļā.

Darījumu pareizība

Kā mēs definējam pakārtotos darījumus un kā tos pārbaudām

6) Pakārtotie darījumi, kas tiek ņemti vērā mūsu ANM ticamības deklarācijas izstrādē, ir dotāciju maksājumi dalībvalstīm un/vai iepriekš piešķirtais un dzēstais priekšfinansējums. Pretstatā lielākajai daļai izdevumu saskaņā ar *daudzgadu finanšu shēmu* — ANM maksājuma pieprasījumi nav pamatoti ar faktiskajām izmaksām, bet gan ar pamatojumu, ka atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde ir apmierinoša. Tā kā ANM aizdevumi ES pārskatos nav norādīti kā izdevumi, tie neietilpst mūsu revīzijā.

7) Mūsu padziļinātās pārbaudes galvenokārt ietver novērtējumu par to, vai ANM maksājumi tika veikti saskaņā ar Regulā izklāstītajiem maksājuma nosacījumiem[34]. Kur vien iespējams, mēs aplūkojam iepriekš izpildītu pasākumu neatcelšanu un dubultas finansēšanas neesību. Mēs vērtējam arī citu attiecināmības nosacījumu izpildi, piemēram, valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu, atbilstību attiecināmības periodam un atbilstību principam "nenodarīt būtisku kaitējumu"[35].

8) Mūsu revīzijā par dalībvalstīm veikto ANM dotāciju maksājumu pareizību galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, vai ir apmierinoši izpildīti iepriekš noteiktie atskaites punkti un mērķrādītāji un vai ir ievēroti Regulā paredzētie attiecināmības nosacījumi. Tā ir būtiska atšķirība salīdzinājumā ar mūsu revīzijas darbu citās ES budžeta jomās, kurās vērtējam atbilstību visiem attiecīgajiem ES un valstu noteikumiem līdz pat galasaņēmēja līmenim (piemēram, radušos izmaksu attiecināmību un valsts atbalsta un publiskā iepirkuma noteikumu ievērošanu). ***11.2. attēlā*** salīdzināts, ko revidējam kohēzijas izdevumu jomā un ko – ANM izdevumu jomā, un parādītas atšķirības mūsu darbā abās jomās.

---

[34] ANM regula, 24. panta 3. punkts.

[35] Turpat, 5. un 9. pants un 17. panta 2. punkts.

11.2. attēls. Mūsu revīzijas darbs saistībā ar kohēzijas un ANM izdevumu pareizību

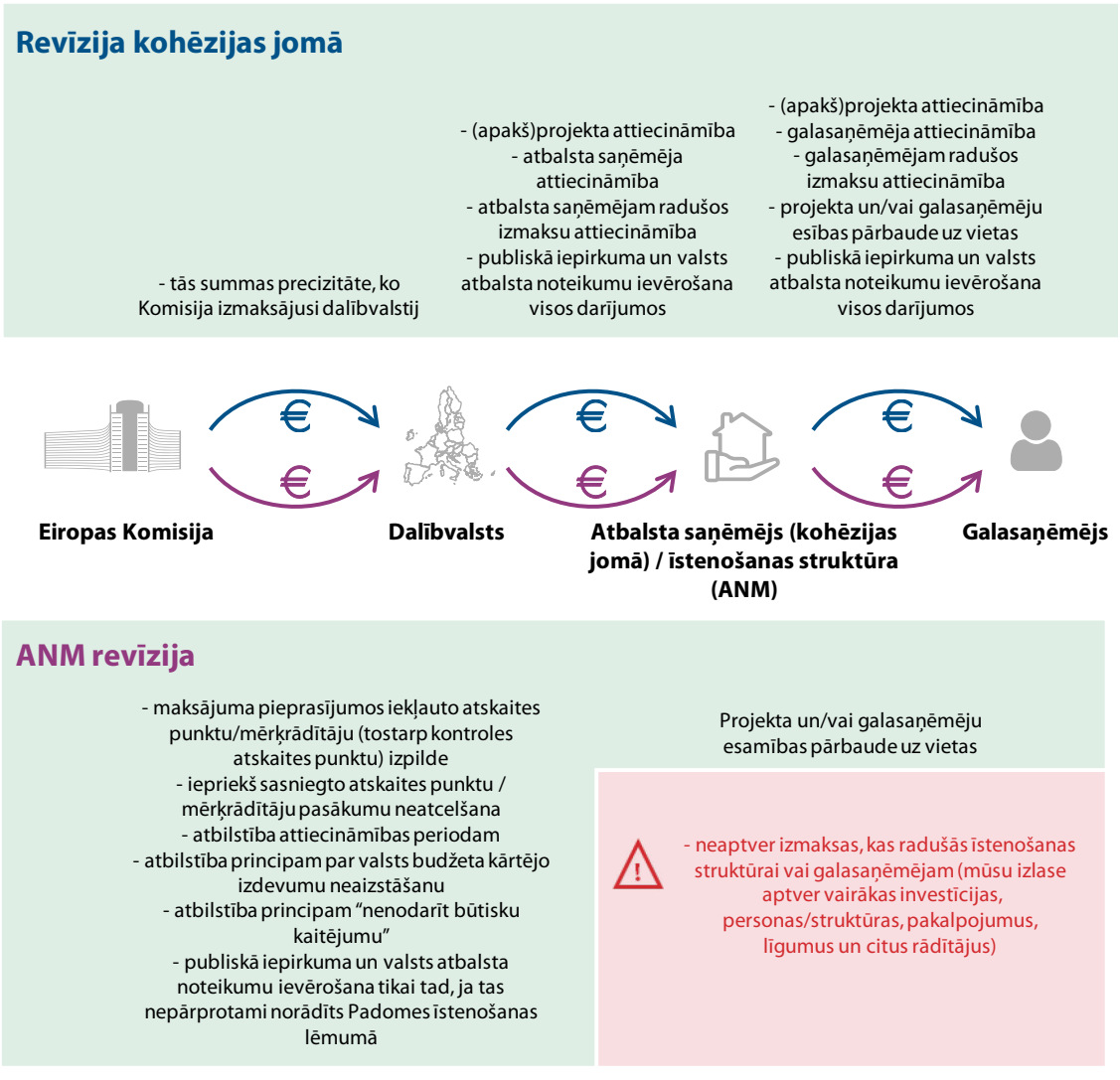

Avots: ERP.

9) Secinājuma izdarīšanai mēs vispirms izmantojām uz riska novērtējumu balstītu izlasi, lai pārbaudītu, vai Komisija savos sākotnējos novērtējumos bija savākusi pietiekamus un atbilstošus pierādījumus, kas ļāva tai pamatoti novērtēt apmierinošu izpildi. Ja uzskatām, ka Komisijas dokumentos pieejamie pierādījumi nav pietiekami, lai nonāktu pie secinājuma, mēs lūdzam dalībvalsti tieši sniegt papildu pierādījumus. Mēs arī uz vietas apmeklējam izlasē iekļautās dalībvalstīs.

10) Pirmkārt, mēs atlasām kontroles atskaites punktus un atskaites punktus, kas saistīti ar *vispārējo nosacītības režīmu* Savienības budžeta aizsardzībai[36]. Pēc tam, veidojot atlikušo izlasi, mēs piemērojam vairākus riska kritērijus.

[36] Regula (ES, *Euratom*) 2020/2092.

11) Lai novērtētu, vai atsevišķi atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti, mēs izmantojam Komisijas satvaru[37]. Saskaņā ar šo satvaru, ja atskaites punkta iedaba (un attiecīgā gadījumā mērķrādītāja iedaba) neļauj veikt novērtēšanu uz kvantitatīvu elementu pamata, mēs pieņemsim minimālas novirzes būtībā, formā un laika grafikā. Attiecībā uz atskaites punktiem vai mērķrādītājiem, kurus var novērtēt, pamatojoties uz kvantitatīviem elementiem, mēs pieņemsim novirzes, kas nepārsniedz 5 %.

12) Mēs varam atklāt krāpšanas, korupcijas, interešu konfliktu, dubultas finansēšanas vai finansēšanas nolīguma pārkāpumu gadījumus (piemēram, nav pieejama informācija par galasaņēmējiem un finansējumu no citiem ES fondiem). Šajos gadījumos mēs vērtējam (ja iespējams) to, kā šie nopietni pārkāpumi ietekmē ANM izdevumu likumību un pareizību.

Kā mēs izvērtējam *darījumu* pārbaužu rezultātus

13) Mēs nosakām katra konstatējuma veidu.

14) Kvantitatīvie konstatējumi ir saistīti ar šādiem gadījumiem: nav ievēroti Regulā izklāstītie maksājuma un attiecināmības nosacījumi, t. i., nav apmierinoši izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji; ir notikusi iepriekš izpildītu atskaites punktu un mērķrādītāju pasākumu atcelšana; neatbilstība attiecināmības periodam, principam "nenodarīt būtisku kaitējumu" un principam par dubultas finansēšanas neesību.

    Saskaņā ar revīzijas standartiem revidentam jāapsver iepriekš noteiktu kritēriju izmantošana[38], tāpēc mēs par pamatu šo konstatējumu finansiālās ietekmes izteikšanai skaitļos izmantojam Komisijas maksājumu apturēšanas metodiku[39]. Metodika ietver trīspakāpju pieeju, ar ko iegūst apturamo summu:

    i) plānā iekļauta atskaites punkta vai mērķrādītāja vienības vērtības noteikšana;

    ii) vienības vērtību koriģēšana, piemērojot koeficientu;

    iii) koriģēto vienības vērtību pielāgošana.

[37] COM(2023) 99.

[38] 4000. *ISSAI*.

[39] COM (2023) 99, II pielikums.

Mēs neveicam sistemātisku finansiālās ietekmes aprēķinu, ja atskaites punkts vai mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīts sešu mēnešu[40] laikā pēc maksājuma un revidētā gada laikā.

15) Konstatējumus, kas saistīti ar aizdomām par krāpšanu, korupciju un interešu konfliktiem, skaitļos izsaka tikai tad, ja ir pietiekami pierādījumi, ka tie ietekmē atskaites punkta vai mērķrādītāja izpildi (t. i., krāpnieciska lieta, kas liek apšaubīt šo izmaksu vienību esību, vai iepirkuma procedūras pilnīga neesība).

16) Konstatējumi bez finansiālas ietekmes ir kvalitatīvi konstatējumi.

Pārraudzības un kontroles sistēmu pārbaude

17) Pārraudzības un kontroles sistēmu pārbaudē var noteikt:

i) nepilnības Komisijas un dalībvalstu kontroles un revīzijas darbībā, ar kuru nodrošina ANM izdevumu pareizību un ES finanšu interešu aizsardzību;

ii) nepilnības galasaņēmēju, darbuzņēmēju, apakšuzņēmēju un faktisko īpašnieku saraksta pieejamībā;

iii) nepilnības informācijas pieejamībā par pasākumu un kopējo iesaistīto publisko finansējumu;

iv) uzskaites nepilnības.

18) Šādas nepilnības var ietekmēt ANM izdevumu pareizību dalībvalsts līmenī un rosināt līdzekļu atgūšanu (t. i., plāna kopējās summas samazinājumu) pēc tam, kad Komisija ir veikusi maksājumu dalībvalstij. Finansēšanas nolīgumos ir paredzētas vienotas likmes korekcijas par nopietniem pārkāpumiem, ņemot vērā šādu pārkāpumu biežumu un apmēru. Savā novērtējumā sistēmas nepilnības un finansēšanas nolīgumu pārkāpumus mēs uzskatām par kvalitatīviem konstatējumiem.

19) Mēs vērtējam arī Komisijas *ex post* revīzijas. Šajās revīzijās var konstatēt, ka atskaites punkti un mērķrādītāji nav apmierinoši izpildīti. Ja iespējams, sava atzinuma formulēšanai mēs izmantojam konstatējumus, kas maksājuma gadā nav koriģēti.

[40] ANM regula, 24. panta 8. punkts.

Mūsu revīzijas atzinuma formulēšana

20) Būtiskums ir svarīgs jēdziens, jo tas nosaka novirzes līmeni, kas, mūsuprāt, ietekmē mūsu ieinteresēto personu lēmumus.

21) Būtiskumu mēs definējam gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi.

22) Pēc analoģijas ar citām revīzijām savā atzinumā mēs izmantojam 2 % līmeni kā būtiskuma slieksni, turklāt ņemam vērā kļūdu iedabu, summu un kontekstu, kā arī citu pieejamo informāciju.

23) Kvantitatīvie konstatējumi ir svarīgs elements mūsu secinājuma izdarīšanai. Lai novērtētu ANM izdevumu pareizību, mēs, pamatojoties uz kvantitatīvajiem konstatējumiem, izdarām secinājumu par to, kā aplēstā kļūdu summa ir salīdzināma ar būtiskuma slieksni. Lai aprēķinātu kvantitatīvo konstatējumu (tostarp to, kas sākotnēji noteikti ar Komisijas *ex post* kontroles mehānismiem) vispārējo ietekmi, mēs par pamatu izmantojam Komisijas metodiku maksājumu apturēšanai.

24) Mēs arī izvērtējam kvalitatīvo konstatējumu ietekmi un sistēmas nepilnības. Papildus profesionālajam vērtējumam mēs ņemam vērā šo konstatējumu skaitu un skarto maksājumu būtiskumu.

25) Mūsu revīzijas atzinumā nav norādīta kļūdu summa/īpatsvars. ANM izdevumu modeļa dēļ nav iespējams noteikt kļūdu īpatsvaru, kas būtu salīdzināms ar citās šā pārskata nodaļās dotajiem kļūdu īpatsvariem attiecībā uz citām DFS kategorijām. Tas ir tāpēc, ka ANM maksājumi nav saistīti ar galasaņēmēju izmaksām. Turklāt atskaites punktu un mērķrādītāju iedaba un uz risku balstīta atlase neļauj ekstrapolēt mūsu rezultātus. Tas nozīmē, ka mūsu pārbaužu rezultāti sniedz tikai aplēsi par minimālo kļūdaino summu.

11.2. pielikums. Dalībvalstīm pārskaitīto dotāciju maksājumu revīzijas rezultāti

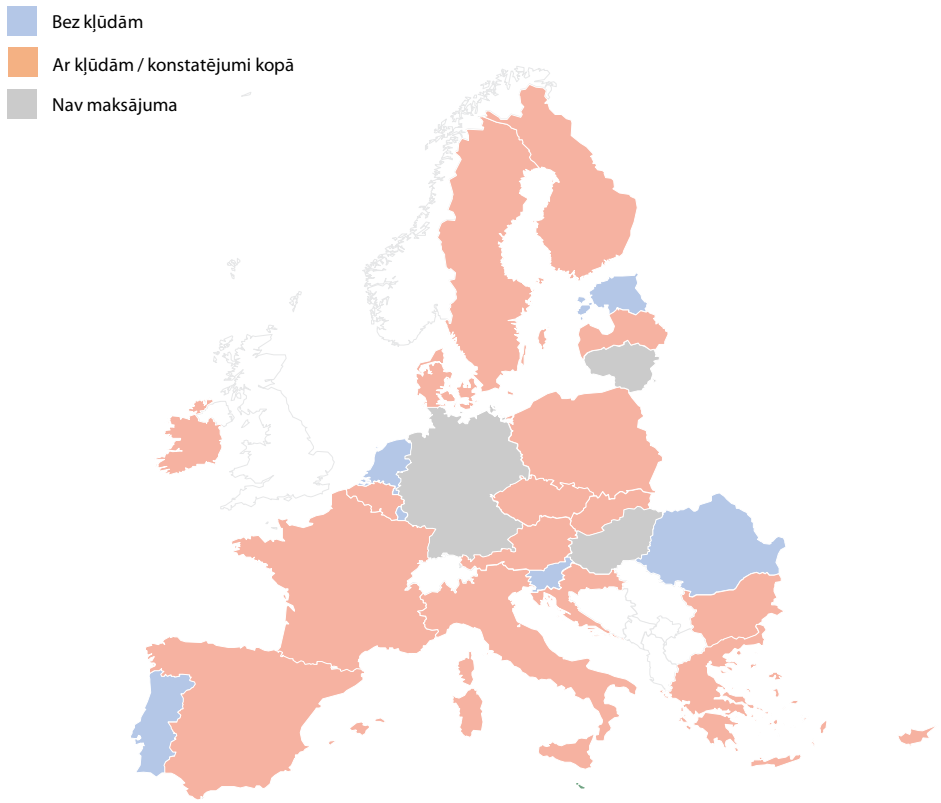

Dalībvalsts	Revidēto atskaites punktu un mērķrādītāju kopskaits	Atskaites punktu un mērķrādītāju ar konstatējumiem skaits	Kvantitatīvie konstatējumi	Komisijas *ex ante* novērtējuma nepilnības	Neskaidri definēti atskaites punkti un mērķrādītāji	Sistēmas nepilnības	Konstatējumi kopā
Beļģija	26	3	2	1	0	0	**3**
Bulgārija (*)	6	3	1	2	1	0	**4**
Čehija (*)	12	1	0	1	0	0	**1**
Dānija	5	1	0	1	0	1	**2**
Igaunija	10	0	0	0	0	0	**0**
Īrija (*)	9	1	1	1	0	1	**3**
Grieķija (*)	30	6	3	5	1	0	**9**
Spānija (*)	70	3	1	3	0	1	**5**
Francija	17	3	0	3	0	0	**3**
Horvātija (*)	6	1	0	0	1	0	**1**
Itālija (*)	48	7	1	6	0	1	**8**
Kipra (*)	14	1	0	1	0	0	**1**
Latvija	12	2	2	2	0	0	**4**
Luksemburga	3	0	0	0	0	0	**0**
Malta	5	0	0	0	0	0	**0**
Nīderlande	16	0	0	0	0	0	**0**
Austrija (*)	12	4	0	4	1	0	**5**
Polija	29	6	2	4	0	3	**9**
Portugāle (*)	30	0	0	0	0	0	**0**
Rumānija	16	0	0	0	0	0	**0**
Slovēnija	2	0	0	0	0	0	**0**
Slovākija	6	3	0	2	2	1	**5**
Somija (*)	13	2	0	2	0	0	**2**
Zviedrija	23	4	3	2	0	2	**7**
Kopā	**420**	**51**	**16**	**40**	**6**	**10**	**72**

(*) 2025. gadā tika veikts vairāk nekā viens maksājums.

Avots: ERP.

11.3. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav informācijas.

Ieviešanas statuss: pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2022	**1. ieteikuma a) apakšpunkts** Sākotnējos novērtējumos un *ex post* revīzijās jāaptver atbilstība attiecināmības periodam un principam par valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu.			Komisijas sākotnējie novērtējumi un *ex post* revīzijas ietver dažas pārbaudes par atbilstību attiecināmības periodam, taču neietver pārbaudes par valsts budžeta kārtējo izdevumu neaizstāšanu. Tomēr Komisijas izmantotais kritērijs pasākuma sākuma noteikšanai ir fizisko darbu sākšana, nevis pirmo juridisko saistību parakstīšana.
	1. ieteikuma b) apakšpunkts Jāpārskata *ex post* revīzijas procedūras tā, lai tajās būtu paredzētas pārbaudes, kurās pārliecināties, ka revidētie mērķrādītāji, kas iepriekš novērtēti kā izpildīti, pēc maksājuma nav atcelti.			Komisija atjaunināja *ex post* revīzijas stratēģiju, lai iekļautu pasākumu neatcelšanas pārbaudes.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	2. ieteikums Pamatojoties uz ANM īstenošanas laikā gūto pieredzi, jāpārliecinās, ka pārskatītajos plānos ir skaidri definēti visi atskaites punkti un mērķrādītāji un ka tie aptver visus pasākuma galvenos elementus.	✓		Mūsu 2025. gada revīzijā mēs konstatējām, ka sešos gadījumos atskaites punkti / mērķrādītāji bija definēti pārāk vispārīgi, tādēļ pieauga risks, ka pielaidīgāk tiks vērtēta to apmierinoša izpilde (sk. ***11.53***. punktu). Tāpat mēs konstatējām, ka septiņos reformu vai investīciju gadījumos vai nu atskaites punkti vai mērķrādītāji neaptvēra visus elementus, vai arī atskaites punkts vai mērķrādītājs neaprakstīja pabeigšanu (sk. ***11.51***. punktu).
2023	**1. ieteikums** Piemērot stingrākus kritērijus, pēc kuriem novērtēt atbilstību attiecināmības periodam.	✗	✗	Nav pieņemts vai nav ieviests.
	2. ieteikums Noteikt konkrētus kritērijus, pēc kuriem novērtēt valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu.	✓		Kritēriji, ko Komisija izmanto, lai novērtētu valsts budžeta kārtējo izdevumu aizstāšanu, ir sniegti 2024. gada ANM pārskata III pielikumā.
	3. ieteikums Novērst atlikušās nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās.	✓		Ar kritiskiem vai ļoti svarīgiem konstatējumiem saistīto neieviesto ieteikumu skaits ir samazinājies no 136 ieteikumiem 2025. gadā līdz 25 ieteikumiem 2026. gadā (sk. ***11.26***. punktu). Tomēr mēs ziņojām, ka dažu dalībvalstu kontroles sistēmām piemīt pastāvīgas nepilnības, piemēram, sistēmas negarantē, ka tiek ievēroti ES un valsts noteikumi (sk. ***11.32***.–***11.37***. punktu).
	4. ieteikums Sniegt pārliecību par dalībvalstu kontroles sistēmu efektīvu darbību.	✗	✗	Nav pieņemts vai nav ieviests.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2024	**1. ieteikums** Paplašināt sākotnējo novērtējumu laikā veikto pārbaužu tvērumu.			Mūsu 2025. gada revīzijā mēs konstatējām 40 gadījumus, kuros Komisija bija veikusi ierobežotas pārbaudes (sk. ***11.22***. punktu).
	2. ieteikums Novērst dalībvalstu kavēšanos Komisijas revīzijas ieteikumu ieviešanā.			Lai gan vēl neieviesto un ļoti svarīgo ieteikumu kopējais skaits ir samazinājies, 64 % no vēl neieviestajiem ieteikumiem, kas formulēti atbilstoši kritiskiem vai ļoti svarīgiem konstatējumiem attiecībā uz dalībvalstu kontroles sistēmām, ir nokavēts termiņš (sk. ***11.26***. punktu).

Avots: ERP.

12. nodaļa

Mūsu 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pārbaude

Saturs

	Punkts
Ievads	**12.1.–12.3.**
Īss apraksts	**12.1.**
Tvērums un pieeja	**12.2.–12.3.**
Apsvērumi	**12.4.–12.17.**
Pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars kopumā nav mainījies	**12.4.–12.5.**
74 % no Eiropas Komisijai adresētajiem ieteikumiem ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu	**12.6.–12.10.**
78 % ieteikumu, kas adresēti citām revidētajām vienībām, bija ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu	**12.11.–12.13.**
Mazliet palielinājies savlaicīgi ieviesto ieteikumu īpatsvars	**12.14.–12.15.**
Ieteikumiem, kas saistīti ar politikas vai *programmu* izstrādes posmu, ir visaugstākais ieviešanas un savlaicīguma līmenis	**12.16.–12.17.**
Secinājums	**12.18.**
Pielikumi	
12.1. pielikums. 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu pārbaude – Eiropas Komisija	
12.2. pielikums. 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pārbaude – citas revidētās vienības	

Ievads

Īss apraksts

12.1. Katru gadu mēs pārbaudām, kādā mērā mūsu revidējamās vienības ir rīkojušās, reaģējot uz mūsu ieteikumiem trīs gadus pēc to sniegšanas. Šī pēcpārbaude ir svarīgs posms revīzijas ciklā – tā nodrošina atgriezenisko saiti par to, vai revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteiktās darbības un vai mūsu izvirzītie jautājumi ir risināti. Pēcpārbaude ir svarīga arī tam, lai sagatavotu un plānotu mūsu turpmāko revīzijas darbu un sekotu līdzi riskiem.

Tvērums un pieeja

12.2. Šogad mēs analizējām ieteikumus, kas sniegti visos 28 īpašajos ziņojumos, kurus publicējām 2022. gadā. Veicām pēcpārbaudi kopā 226 ieteikumiem, no kuriem 194 (86 %) bija adresēti Eiropas Komisijai. Pārējie 32 (14 %) bija adresēti Eiropas Parlamentam, Eiropas Savienības Padomei, Eiropas Savienības Tiesai, Eiropas Slimību profilakses un kontroles centram, Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādei, Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūrai un Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojam.

12.3. Pēcpārbaudes laikā veicām dokumentāras pārbaudes un iztaujājām revidēto vienību darbiniekus. Lai nodrošinātu objektīvu un līdzsvarotu pārbaudi, savus konstatējumus nosūtījām revidētajām vienībām un to atbildes ņēmām vērā galīgajā analīzē. Lai izvairītos no atkārtošanās, ieteikumi ir uzskaitīti pie tās revidētās vienības, kurai tie galvenokārt tika adresēti. Mūsu darba rezultāti parāda situāciju 2026. gada aprīļa beigās.

Apsvērumi

Pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars kopumā nav mainījies

12.4. Līdz mūsu pēcpārbaudei četri no 226 ieteikumiem, kurus pārbaudījām, vēl nebija jāīsteno. No atlikušajiem 222 ieteikumiem mūsu revidētās vienības ir pilnībā vai lielākajā daļā aspektu īstenojušas 165 ieteikumus (74 %, kā parādīts ***12.1. attēlā***). Šis īpatsvars salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo rādītāju (76 %) kopumā saglabājās nemainīgs.

12.5. Neieviesto ieteikumu īpatsvars bija stabils 6 %. Aptuveni vienā trešdaļā gadījumu mūsu sniegto ieteikumu neieviešanas iemesls bija tas, ka revidētās vienības nebija tos pieņēmušas. Divos gadījumos (1 %) mēs nevarējām izdarīt secinājumus, jo ieteikumos aprakstītie apstākļi vēl nebija iestājušies[1]. Komisijai adresēto ieteikumu ieviešanas statuss ir parādīts ***12.1. pielikumā***, savukārt ***12.2. pielikumā*** galvenā uzmanība ir pievērsta ieteikumiem, kas adresēti citām revidētajām vienībām. Pielikumos ir sniegts arī īss uzlabojumu un joprojām konstatēto trūkumu apraksts.

12.1. attēls. 2021. un 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešana revidētajās vienībās

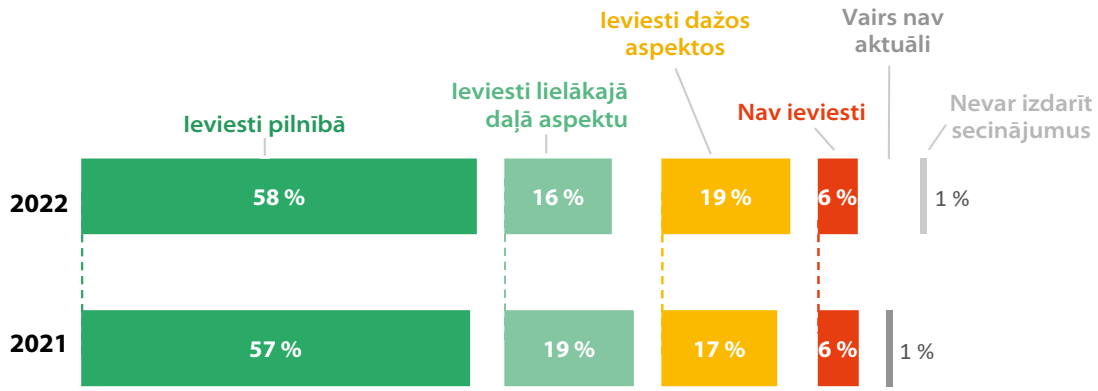

Avots: ERP.

[1] Informāciju par Īpašā ziņojuma 25/2022 1. ieteikuma a) punktu un 2. ieteikuma b) punktu sk. ***12.1. pielikumā***.

74 % no Eiropas Komisijai adresētajiem ieteikumiem ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu

12.6. No 194 ieteikumiem, kas Komisijai tika adresēti 2022. gadā, četrus vēl nebija paredzēts ieviest līdz mūsu pēcpārbaudei. No pārējiem 190 ieteikumiem Komisija ir pilnībā ieviesusi 110 ieteikumus (58 %) – ***12.1. izcēlumā*** ir sniegts viens piemērs – un lielākajā daļā aspektu ieviesusi vēl 30 ieteikumus (16 %). Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu kopējais īpatsvars samazinājās no 77 % līdz 74 %.

12.1. izcēlums

Komisijas pilnībā ieviesta ieteikuma piemērs

Īpašajā ziņojumā 01/2022 par ES atbalstu tiesiskumam Rietumbalkānos mēs ieteicām Komisijai palīdzēt pilsoniskajai sabiedrībai un neatkarīgām mediju organizācijām šajā reģionā, lai tās varētu izstrādāt īpaši pielāgotus instrumentus korupcijas attīstības uzraudzībai. Komisija pieņēma šo ieteikumu un pēc tam atbalstīja reģionālās iniciatīvas korupcijas apkarošanai, piemēram, ar līgumu "*Integrity Watch* Rietumbalkānos un Turcijā: pilsoniskā sabiedrība, kas apkaro korupciju, izmantojot politiskās integritātes datus". Šis atbalsts palīdzēs uzraugiem no valsts iestādēm, pilsoniskās sabiedrības un medijiem ar atvērto datu palīdzību novērst un atklāt politiskās korupcijas riskus.

Avots: © *Proxima Studio*, *stock.adobe.com*.

12.7. Turklāt Komisija ieviesa 35 ieteikumus (18 %) dažos aspektos, bet 13 ieteikumus (7 %) neieviesa nemaz (***12.2. attēls***). Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu neieviesto ieteikumu īpatsvars palielinājās no 4 % līdz 7 %.

12.2. attēls. Mūsu 2021. un 2022. gada īpašajos ziņojumos Komisijai adresēto ieteikumu ieviešana

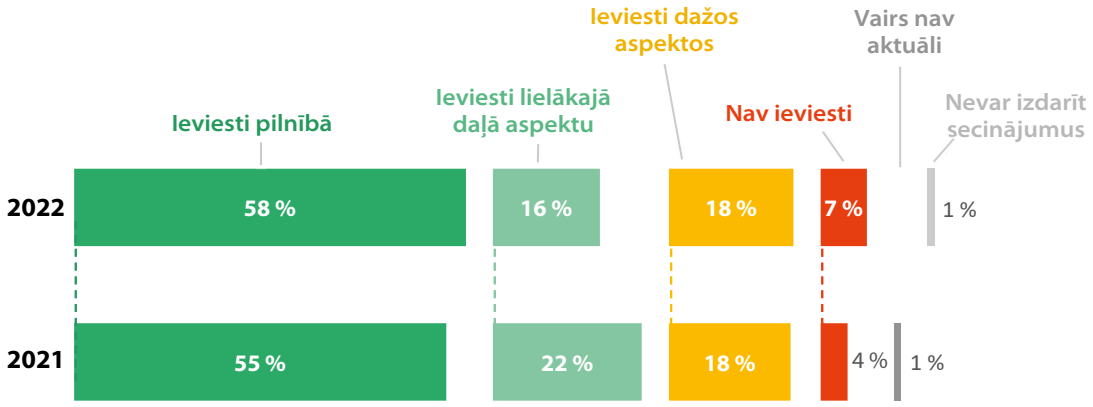

Avots: ERP.

12.8. Mēs vērtējam mūsu ieteikumu ieviešanas pakāpi attiecībā pret to, ko ieteicām, savukārt Komisija to vērtē attiecībā pret to, ko tā pieņēma. Iznākumā dažkārt Komisijas novērtējumi attiecībā uz to, vai un kādā mērā ieteikumi ir ieviesti, atšķiras no mūsu vērtējuma. Ja Komisija uzskata, ka ieteikums ir pilnībā ieviests, tā parasti pārtrauc turpmākus pasākumus, pat ja mēs ieviešanas pakāpi esam novērtējuši atšķirīgi. Mēs turpinām uzraudzīt neieviestos ieteikumus no mūsu iepriekšējiem diviem pēcpārbaudes pasākumiem (saistībā ar mūsu 2020. un 2021. gada īpašajiem ziņojumiem), analizējot Komisijas datus, un tas nozīmē, ka mēs tos detalizēti nepārbaudījām.

12.9. Tādējādi mēs izskatījām 89 ieteikumus no mūsu 2020. gada īpašajiem ziņojumiem un 92 ieteikumus no mūsu 2021. gada īpašajiem ziņojumiem, kurus 2023. un 2024. gadā veiktajā pēcpārbaudē novērtējām kā neizpildītus[2]. Komisijas datubāze parādīja, ka attiecībā uz 133 no šā 181 ieteikuma Komisija neveica nekādas turpmākas darbības (***12.3. attēls***). Komisija savās atbildēs uz īpašajiem ziņojumiem nebija pieņēmusi 18 no šiem 133 ieteikumiem. Tā uzskatīja, ka pārējie 115 ieteikumi bija pilnībā ieviesti laikā, kad divos pēdējos gados veicām pēcpārbaudi, lai gan mūsu vērtējums atšķīrās.

[2] 2023. gada pārskats, 3.73–3.76. punkts, un 2024. gada pārskats, 12.10–12.12. punkts.

12.3. attēls. Pēcpārbaude attiecībā uz 2020. un 2021. gada īpašo ziņojumu ieteikumiem, kurus divu iepriekšējo gadu pēcpārbaudes laikā Komisija nebija pilnībā ieviesusi

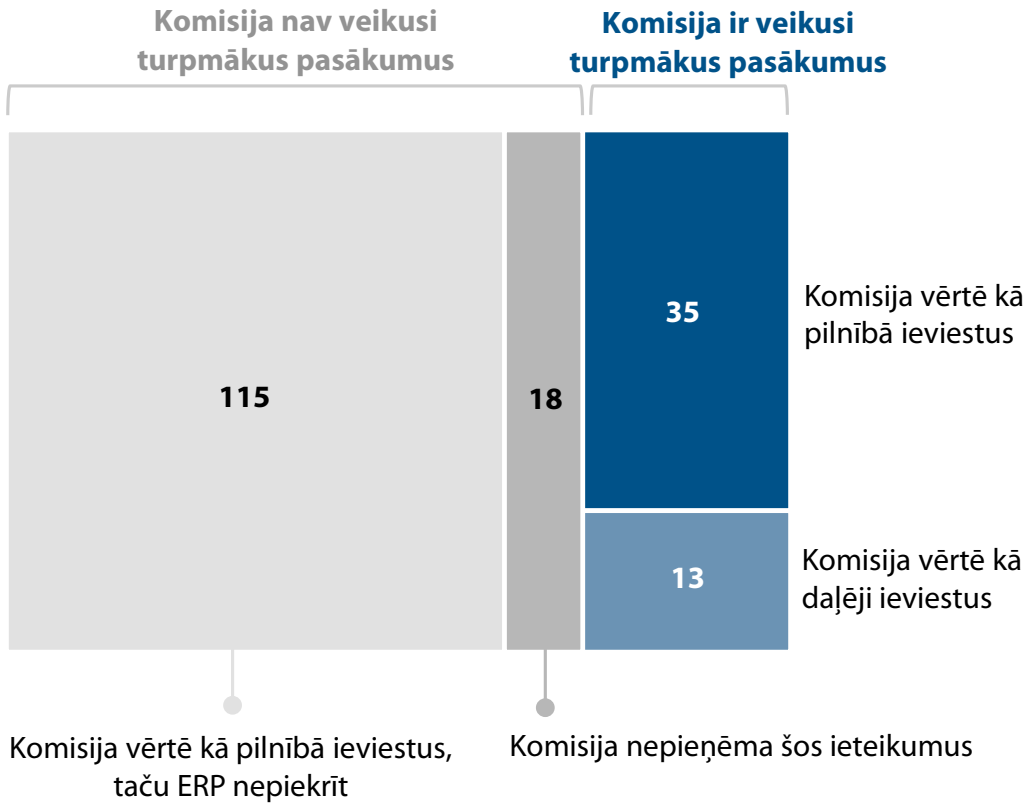

Avots: ERP.

12.10. Komisija veica turpmākus pasākumus attiecībā uz atlikušajiem 48 ieteikumiem, kas nebija pilnībā ieviesti. Komisija uzskatīja, ka kopš tā laika tā ir pabeigusi ieviest 35 no šiem 48 ieteikumiem.

78 % ieteikumu, kas adresēti citām revidētajām vienībām, bija ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu

12.11. Īpašajos ziņojumos 04/2022, 05/2022, 06/2022, 13/2022 un 18/2022 bija iekļauti kopā 32 ieteikumi, kas adresēti revidētajām vienībām, kuras nav Eiropas Komisija (***12.2***. punkts)

12.12. Šīs revidējamās vienības ir pilnībā ieviesušas 20 (62 %) ieteikumus (mēs sniedzam vienu piemēru ***12.2. izcēlumā***), lielākajā daļā aspektu ir ieviesušas vēl 5 (16 %) ieteikumus un dažos aspektos ir ieviesušas 7 (22 %) ieteikumus.

12.2. izcēlums

Revidētās vienības pilnībā ieviesta ieteikuma piemērs

Īpašajā ziņojumā 18/2022 par ES iestāžu reakciju uz Covid-19 mēs ieteicām Eiropas Parlamentam, Eiropas Savienības Padomei, Komisijai un Eiropas Savienības Tiesai veicināt bezpapīra darbplūsmu ieviešanu un paplašināt elektroniskā paraksta izmantošanu. Šo ieteikumu pieņēma visas iestādes, un iznākumā ievērojami palielinājās kvalificētu elektronisko parakstu izmantošana *EU Sign* sistēmā. Eiropas Parlaments neizmanto *EU Sign*, taču kopš 2022. gada tiek izmantots liels skaits uzlabotu elektronisko parakstu. Kvalificētu elektronisko parakstu ieviešana 2023. gadā vēl vairāk uzlabos digitālās procedūras.

Avots: © *WrightStudio*, stock.adobe.com.

12.13. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu kopējais īpatsvars palielinājās no 75 % līdz 78 %, savukārt ieteikumu, kuri ieviesti dažos aspektos vai nav ieviesti nemaz, kopējais īpatsvars nedaudz samazinājās no 23 % līdz 22 % (***12.4. attēls***).

12.4. attēls. Citām revidētajām vienībām (ne Komisijai) adresēto 2021. un 2022. gada īpašajos ziņojumos sniegto ieteikumu ieviešana

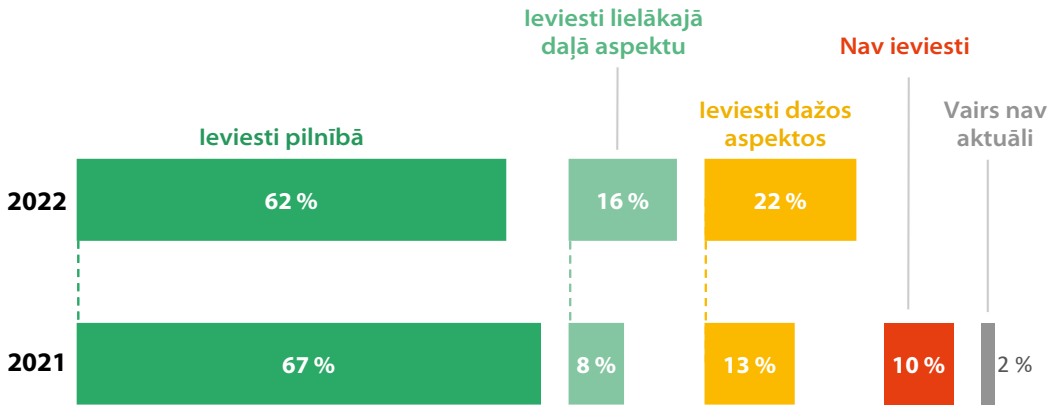

Avots: ERP.

Mazliet palielinājies savlaicīgi ieviesto ieteikumu īpatsvars

12.14. Ieteikumu ieviešanas termiņi tiek apspriesti un saskaņoti ar revidēto vienību, un tie ir norādīti mūsu īpašajos ziņojumos.

12.15. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu savlaicīgi ieviesto ieteikumu īpatsvars ir palielinājies no 56 % līdz 60 %, savukārt to ieteikumu īpatsvars, kuru ieviešana aizkavējās, samazinājies no 38 % līdz 34 % (***12.5. attēls***).

12.5. attēls. To darbību savlaicīgums, kuras revidētās vienības veikušas nolūkā rīkoties attiecībā uz mūsu 2021. un 2022. gada īpašajos ziņojumos formulētajiem ieteikumiem

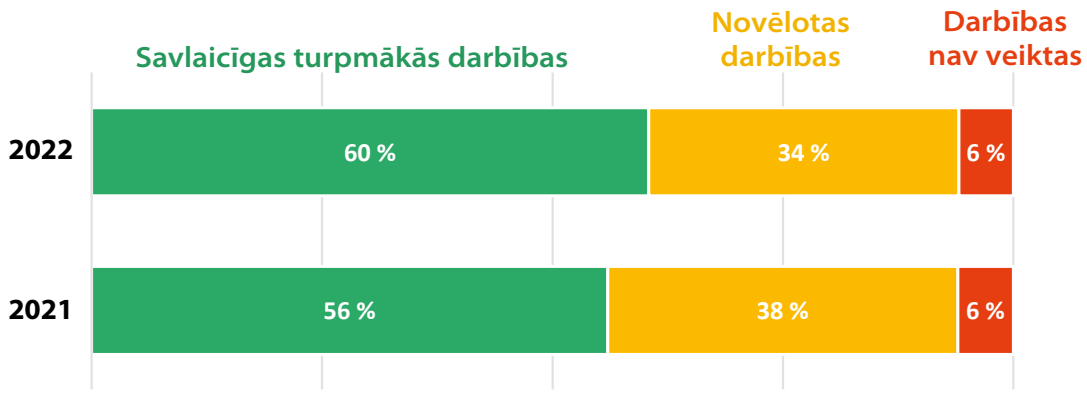

Avots: ERP.

Ieteikumiem, kas saistīti ar politikas vai *programmu* izstrādes posmu, ir visaugstākais ieviešanas un savlaicīguma līmenis

12.16. Mēs klasificējām savus 2022. gada īpašajos ziņojumos formulētos ieteikumus atkarībā no tā politikas cikla posma, uz kuru tie vērsti: izstrādes posms, ieviešanas posms vai pārskatīšanas posms (uzraudzība un izvērtēšana). Šī klasifikācija mums ļāva analizēt, vai pastāv atšķirības starp trim politikas posmiem attiecībā uz pieņemšanas statusu, mūsu ieteikumu rezultātā veikto korektīvo pasākumu ieviešanas līmeni un savlaicīgumu.

12.17. Attiecībā uz politikas posmiem aptuveni puse no mūsu ieteikumiem skar nepilnības ieviešanas posmā (45 %), viena ceturtdaļa – izstrādes posmā (27 %) un vēl viena ceturtdaļa – pārskatīšanas posmā (28 %). Pieņemšanas līmenis visos politikas posmos bija samērā konsekvents (diapazonā no 95 % līdz 98 %). Pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars visaugstākais bija izstrādes posmā (78 %). To darbību savlaicīgums, ko revidētās vienības veica, lai ieviestu mūsu ieteikumus, īstenošanas un pārskatīšanas posmā bija ievērojami zemāks (57 % katrā) nekā izstrādes posmā (70 %). Izvērstāki mūsu analīzes rezultāti ir sniegti ***12.6. attēlā***.

12.6. attēls. Pieņemšanas, ieviešanas un savlaicīguma statuss pa politikas cikla posmiem

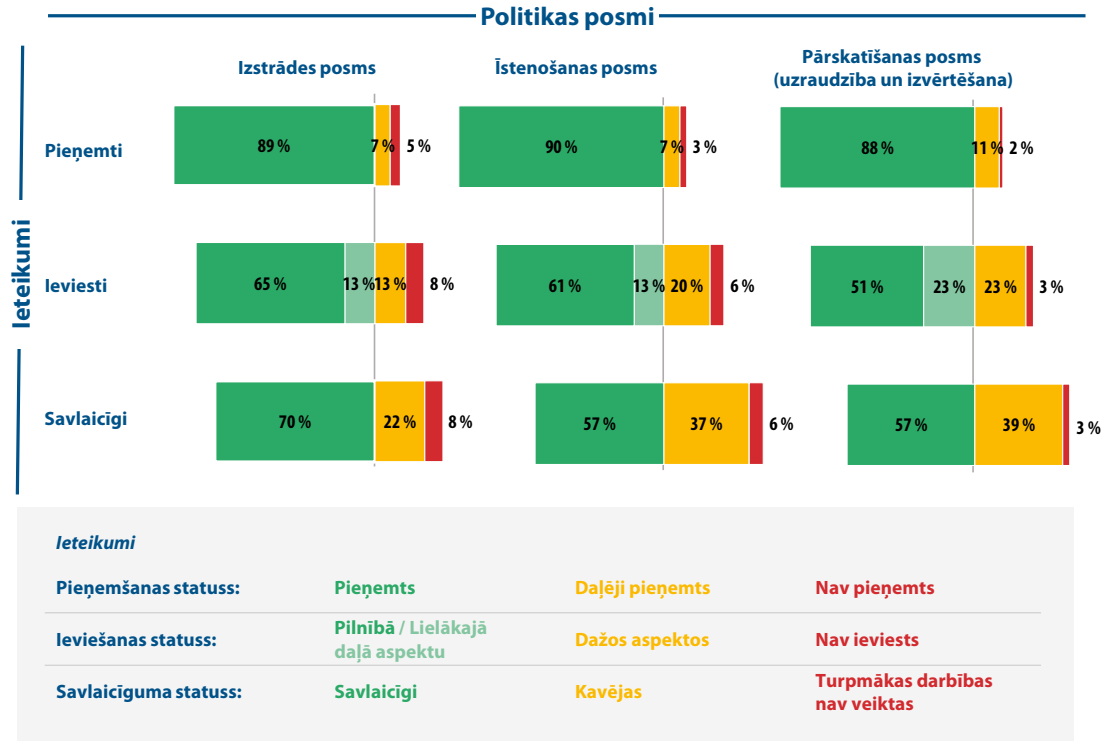

Ieteikumi			
Pieņemšanas statuss:	**Pieņemts**	**Daļēji pieņemts**	**Nav pieņemts**
Ieviešanas statuss:	**Pilnībā** / Lielākajā daļā aspektu	**Dažos aspektos**	**Nav ieviests**
Savlaicīguma statuss:	**Savlaicīgi**	**Kavējas**	**Turpmākas darbības nav veiktas**

Piezīme. Rādītāji izteikti veselos skaitļos, lai uzlabotu lasāmību, un tas var radīt atšķirības noapaļošanas dēļ.

Avots: ERP.

Secinājums

12.18. Mēs secinām, ka 74 % no mūsu 2022. gada īpašajos ziņojumos publicētajiem ieteikumiem bija ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu (pagājušajā gadā – 76 %). Savlaicīgi ieviesto ieteikumu īpatsvars ir palielinājies no 56 % pagājušajā gadā līdz 60 % šogad. Aptuveni puse no mūsu ieteikumiem attiecas uz politikas vai programmu īstenošanas posmu (45 %). Augstākais ieteikumu ieviešanas (78 %) un savlaicīguma (70 %) līmenis novērojams ieteikumos, kas skar politikas vai programmu izstrādes posmu.

Pielikumi

12.1. pielikums. 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu pārbaude – Eiropas Komisija

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts.

Ieviešanas statuss: pilnībā ieviests; ieviests lielākajā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Savlaicīguma statuss: ieviests savlaicīgi; ieviests novēloti; termiņš vēl nav beidzies; nav turpmāku pasākumu; savlaicīgums nav novērtēts.

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
ĪZ 01/2022 "ES atbalsts tiesiskumam Rietumbalkānos: neraugoties uz centieniem, pamatproblēmas saglabājas"	1	72				
	2. a)	75				
	2. b)	75			Komisija atbalsta pilsoniskās sabiedrības organizācijas (PSO) un mediju organizācijas, izmantojot ES Pilsoniskās sabiedrības mehānismu un mediju programmu Rietumbalkāniem un Turcijai. Mehānismam piešķirtie kopējie līdzekļi ir ievērojami palielinājušies, proti, no 48,1 miljona EUR gadā 2014.–2020. gada periodā līdz 70,18 miljoniem EUR gadā 2021.–2027. gada periodā. Komisija ir izdevusi Pamatnostādnes par ES atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai paplašināšanās reģionā 2021.–2027. gadā, kuru mērķis ir palīdzēt ES darbiniekiem izstrādāt un īstenot ES atbalstu pilsoniskajai	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					sabiedrībai. Ik gadu tiek veikts šo pamatnostādņu novērtējums. Neraugoties uz palielināto finansiālo atbalstu, sniegtie pierādījumi neliecina, ka šis atbalsts ir ilgtermiņa finansiāls atbalsts PSO un neatkarīgām mediju organizācijām tādā veidā, kas nav balstīts tikai uz projektu finansējumu.	
	2. c)	75	✓			
	2. d)	75	✓			
	3	77	✓			
	4. a)	80	✓			
	4. b)	80	✓			
	4. c)	80	✓			
ĪZ 02/2022 “Energoefektivitāte uzņēmumos: zināms enerģijas ietaupījums, bet nepilnības plānošanā un projektu atlasē”	1. a)	125	✗	✗	Plānošanas posmā joprojām netiek sistemātiski novērtēts ES fondu iespējamais ieguldījums uzņēmumu energoefektivitātē. Tāpat arī trūkst strukturētas saiknes starp kohēzijas politikas piešķīrumiem un nacionālajos enerģētikas un klimata plānos noteiktajām finansējuma vajadzībām. Iznākumā plānošanas lēmumi joprojām galvenokārt balstās uz pašu dalībvalstu sniegtajiem pamatojumiem, un netiek veikts ES līmeņa novērtējums par to, vai plānoto energoefektivitātes investīciju uzņēmumos mērogs un struktūra pienācīgi apmierina apzinātās vajadzības.	
	1. b)	125	✓			

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
	2	134	✓			
ĪZ 03/2022 "5G ierīkošana Eiropas Savienībā: tīklu ieviešana kavējas, turklāt drošības jautājumi joprojām nav atrisināti"	1. a)	83	✓		Komisija ir spērusi pirmos soļus, taču joprojām nav izstrādāta vienota ES mēroga definīcija par 5G tīklu sagaidāmo pakalpojumu kvalitāti, kas aptvertu tādus aspektus kā minimālais ātrums vai maksimālā latentuma robežvērtības.	
	1. b)	83	✓			
	1. c)	83	✓			
	2. a)	91	✓			
	2. b)	91	✓			
	2. c)	91	✓		Komisija kopā ar dalībvalstīm ir novērtējusi, attiecībā uz kuriem 5G tīklu drošības aspektiem ir jānosaka obligāti izpildāmas prasības. 2026. gada sākumā Komisija ierosināja pārskatītu Kiberdrošības aktu, kurā izklāstīts mehānisms stratēģisko risku novēršanai informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) piegādes ķēdēs. Komisija ir iecerējusi publicēt īstenošanas aktus, kuros noteiktas obligāti izpildāmas prasības; tomēr šie akti vēl nav pieņemti.	
	3. a)	93	✓		Komisija regulāri uzraudzīja dalībvalstu pieņemto vai ierosināto tiesisko regulējumu attiecībā uz laika piešķiršanu mobilo tīklu operatoriem nolūkā aizstāt augsta riska piegādātāju iekārtas, un ziņoja par to. Pārskatītā Kiberdrošības akta *ietekmes novērtējumā* tika analizētas finansiālās izmaksas, kas saistītas ar to, kā aizstāt 5G aprīkojumu, kas iepirkts no augsta riska piegādātājiem. Trūkst	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					informācijas, jo ne visas dalībvalstis ir veikušas pasākumus saistībā ar visiem attiecīgajiem jautājumiem. Turklāt nav konkrētas informācijas par to, ko iesākt attiecībā uz mobilo tīklu operatoru izmaksām, kas saistītas ar tādu 5G iekārtu nomaiņu, kuras iegādātas no augsta riska pārdevējiem.	
	3. b)	93	✓			
ĪZ 04/2022 “Ieguldījumu fondi: ES rīcība vēl nav radījusi patiesu vienoto tirgu, kas sniegtu labumu ieguldītājiem”	1. a)	129	✗		Komisija rīkoja mērķorientētu apspriešanos, lai apkopotu ieinteresēto personu atsauksmes par šķēršļiem finanšu tirgus integrācijai visā ES. Komisija 2025. gada 4. decembrī nāca klajā ar uzkrājumu un ieguldījumu savienības (UIS) paketi, ar ko daļēji tika pārskatīta Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku direktīva un Pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu direktīva. Pakete piedāvā uzlabojumus jo īpaši pārrobežu izplatīšanas un uzraudzības *konverģences* jomā. Nesen panāktais kompromiss attiecībā uz privāto ieguldījumu stratēģiju tika balstīts uz trim papildu ietekmes novērtējumiem. Mērķorientētā apspriešana pievēršas konkrētiem pārrobežu darbības šķēršļiem, kas izriet no nepilnīgi saskaņota tiesiskā regulējuma. Strukturālie virzītājspēki, piemēram, pieprasījums, izplatīšanas tīkli un uzraudzības sistēmas, vai nu netika ņemti vērā, vai arī tika ņemti vērā tikai daļēji. Uzkrājumu un investīciju savienības pakete tikai daļēji palīdz efektīvāk sasniegt ieguldījumu fondu vienotā tirgus mērķus – tā nerisina domicila koncentrācijas strukturālos virzītājspēkus, piemēram, uzraudzības sistēmas vai fondu apkalpošanas puduri. Turklāt daudzu *noteikumu* pamatā joprojām ir direktīvas, nevis regulas.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
	1. b)	129			Komisija nav uzlabojusi rādītāju kopumu, ar kuriem mēra ieguldījumu fondu *sniegumu* Finanšu stabilitātes, finanšu pakalpojumu un kapitāla tirgu savienības ģenerāldirektorāta (FISMA ĢD) 2025. gada pārvaldības plānā. Vienīgais plānā jaunievestais rādītājs nesniedz pievienoto vērtību, ar kuras palīdzību novērtēt, vai Komisijas tiesiskais regulējums ir sasniedzis paredzētos mērķus ieguldījumu fondu nozarē.	
	2. a)	132				
	3. a)	134			Komisijas priekšlikums par privāto ieguldījumu stratēģiju uzlaboja informāciju par izmaksām un pārredzamību. Priekšlikuma mērķis bija ierobežot stimulus, un tajā tika uzsvērts jau esošais princips “klienta intereses”. Stimuli ir aizliegti attiecībā uz maksājumiem par rīkojumu plūsmu (*PFOF*), un tas galvenokārt attiecas uz uzņēmumiem, kuri tikai izpilda rīkojumus (tikai izpilde). Konsultāciju brokeri var arī turpmāk pārdot dārgus produktus. Tāpat savā priekšlikumā Komisija ierosināja aizliegt stimulus konkrētos kanālos un noteikt stingrākus interešu ievērošanas pienākumus, savukārt likumdevēji provizoriskajā vienošanās dokumentā par stratēģiju ieviesa jaunu stimulu pārbaudi, ļaujot atstāt stimulus, ja tie ir pamatoti (reāls ieguvums).	
	5. a)	138				
	5. b)	138				

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
ĪZ 05/2022 "ES iestāžu, struktūru un aģentūru kiberdrošība: sagatavotības līmenis kopumā neatbilst apdraudējumam"	1. a)	98	✓			
	1. b)	98	✓			
	1. c)	98	✓			
	1. d)	98	✓			
	1. e)	98	✓			
	1. f)	98	✓			
	1. g)	98	✓			
	2. a)	99	✓			
	2. b)	99	✓			
	2. c)	99	✓			!
ĪZ 06/2022 "Eiropas Savienības intelektuālā īpašuma tiesības: aizsardzība nav pilnīga"	1. a)	96	✓			
	1. b)	96	✓		Komisija paplašināja ar reģistrētiem dizainparaugiem saistīto tiesību darbības jomu, iekļaujot tajā viltotas preces, kas tiek vestas cauri ES vai tiek ievestas ES saskaņā ar muitas procedūrām. Tomēr netika ieviests intervences slieksnis attiecībā uz muitas darbu intelektuālā īpašuma tiesību (IĪT) ievērošanas panākšanā, kā arī netika paplašināta mazo sūtījumu definīcija, kā bija ieteikts.	!

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
	2	97	✓	✗	Komisija nesniedza nekādus pierādījumus par to, ka, veicot novērtējumu saskaņā ar Regulas (ES) 2017/1001 210. pantu, tā būtu novērtējusi pārvaldības kārtību un skaidras metodikas trūkumu maksu noteikšanai.	✗
	4	100	✓	▨		!
	5. a)	101	✓	▨	Lai ieviestu ieteikumu, Komisija uzsāka vairākus pētījumus, izveidoja darba grupas un veica novērtējumus. *Rezultāti* tiks izmantoti turpmākajos tiesību aktos. Tomēr priekšlikuma projekts par kontroles stratēģiju, kuras pamatā ir intelektuālā īpašuma tiesību riska pārvaldība, vēl nav pieņemts.	!
	5. b)	101	✓	▨		!
	5. c)	101	✓	✗	Komisija sāka pētījumu par attiecīgo ziņošanas darbību standartizāciju, taču ziņojums vēl nav pieejams, un Komisija nav sākusi likumdošanas procedūru.	✗
ĪZ 07/2022 “MVU internacionalizācijas instrumenti: liels skaits atbalsta darbību, taču tās nav pilnībā saskaņotas vai koordinētas”	1. a)	90	✓	▨		✓
	1. b)	90	✓	▨		✓
	1. c)	90	✓	▨		✓
	1. d)	90	✓	▨		✓
	2. a)	90	✓	▨		!

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
	2. b)	90	✓			
	2. c)	90	✓			
	2. d)	90	✓			
	3. a)	90	✓		Iniciatīvas "*Startup Europe*" projektiem ir noteikti galvenie snieguma rādītāji (GSR). Tomēr saskaņotas GSR ziņošanas prakses un ilgtermiņa uzraudzības trūkums apgrūtina jaunuzņēmumu novērtēšanu projektu līmenī, kā arī iniciatīvas "*Startup Europe*" vispārējo *efektivitāti* un ilgtspēju.	
	3. b)	90	✓			
	3. c)	90	✓		Uzaicinājumos ir ieviesti atlases kritēriji, saskaņā ar kuriem novērtē jaunuzņēmumu ieguldījumu izaugsmē un darbvietu radīšanā ES. Tomēr pašlaik trūkst kritēriju, ar kuriem mēra, cik lielā mērā ierosinātais jaunuzņēmums gūtu labumu no dalības finansētajā projektā, jo īpaši attiecībā uz tā potenciāla un konkurētspējas pilnīgu attīstību.	
ĪZ 08/2022 "ERAF atbalsts MVU konkurētspējai: izstrādes nepilnības mazina finansējuma efektivitāti"	1. a)	80	✓			
	1. b)	80	✓			
	1. c)	80	✓			
	2. a)	80	✗		Komisija šo ieteikumu nav pieņēmusi. Tā nav aicinājusi dalībvalstis pārskatīt *Eiropas Reģionālās attīstības fonda* (ERAF) atlases	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					procedūras, jo īpaši *dotāciju* finansēšanai, ar mērķi atlasīt projektus bezkonkurences procesā tikai pienācīgi pamatotos gadījumos. Komisija nav arī atbalstījusi dalībvalstis šajā procesā.	
	2. b)	80	✓			
	3. a)	80	✓			
	3. b)	80	✓			
ĪZ 09/2022 "Klimata izdevumi 2014.–2020. gada ES budžetā: nav tik lieli, kā ziņots"	1	58	✓		2026. gada janvārī Komisija publicēja pētījumu par budžeta apsekošanu attiecībā uz kopējās lauksaimniecības politikas ieguldījumu klimata pārmaiņās. Lai gan pētījums liecina, ka pašreizējā klimatrīcības apsekošanas metodika ir novērtēta par 24 % par augstu salīdzinājumā ar pētījuma kontekstā izstrādāto metodiku, Komisija nolēma neveikt nekādas korekcijas.	
	2. a)	60	✗		Komisija ne pieņēma, ne ieviesa ieteikumu apzināt ES izdevumus, kam var būt negatīva *ietekme* uz klimatu, un ziņot par tiem.	
	2. b)	60	✓			
	2. c)	60	✓			
	3	63	✓		Komisija 2023. un 2024. gada *pārvaldības un snieguma ziņojumos* iekļāva rādītājus par energoefektivitātes ietaupījumiem, novērstajām emisijām un uzstādīto atjaunīgās enerģijas jaudu. Tomēr gada pārvaldības ziņojumos sniegtajos skaitļos neatspoguļojas kopējā lauksaimniecības politika, lai gan tā ir būtisks	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					ES klimata izdevumu elements. Netiek ņemta vērā arī ES izdevumu negatīvā ietekme uz klimatu.	
ĪZ 10/2022 "*LEADER* un sabiedrības virzīta vietējā attīstība veicināja vietējā līmeņa iesaisti, taču joprojām nav pietiekamu pierādījumu par papildu ieguvumiem"	1. a)	84	✓			
	1. b)	84	✓			
	1. c)	84	✓			
	1. d)	84	✓			
	1. e)	84	✓		Komisija 2023. gadā publicēja izvērtējuma atbalsta pētījumu par *LEADER* īstenošanas izmaksām un ieguvumiem. *LEADER* ir pieeja, kas iesaista vietējos iedzīvotājus stratēģiju izstrādē un īstenošanā un resursu piešķiršanā lauku apvidu attīstībai. Tomēr, lai gan izvērtēšanas tvēruma noteikšanas posmā tika panākta vienošanās, ka tiks vērtēts, cik lielā mērā *LEADER* fondi finansē ES, valstu, reģionālo vai vietējo struktūru tiesību aktos noteiktos uzdevumus, tas netika darīts sistemātiski vai kvantitatīvi – tas tādēļ, ka trūka pietiekami detalizētu un salīdzināmu datu.	
	2	84	✓		Komisija ir sākusi divus novērtējumus: vienu par kohēzijas politiku un otru – par *Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu* (EJZF). Pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem (piemēram, kohēzijas politikas izvērtējuma un darba uzdevumu publicēšanu un Zivsaimniecības un akvakultūras uzraudzības, izvērtēšanas un vietējā atbalsta tīkla (*FAMENET*) publikācijām EJZF novērtējumam), izvērtējumi aptver tikai dažus no 1. ieteikuma a)–e) punktā izklāstītajiem aspektiem. EJZF novērtējums vēl nav publicēts.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
ĪZ 11/2022 "ES budžeta aizsardzība: labāk jāizmanto iekļaušana melnajā sarakstā"	1	90	✓			
	2 (1)	93	✓			
	2 (2)	93	✓		Komisija ir panākusi progresu agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmas (*EDES*) korporatīvās pārraudzības uzlabošanā. Tas darīts, izveidojot uzraudzības mehānismus informācijai, kas iegūta no Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) un Eiropas Prokuratūras (*EPPO*), un ar iekšējo noteikumu grozījumiem formalizējot centralizētas pārbaudes. Pārraudzības integrēšana iekšējos noteikumos ir būtisks uzlabojums, jo ietver pārskatatbildību un konsekvenci ar izslēgšanu saistītos lēmumos. Gan *OLAF*, gan *EPPO* ieteikumu uzraudzības sistēmu izveide nodrošina sistemātiskāku un uz pierādījumiem balstītu pēcpārbaudes procesu. Neraugoties uz šiem uzlabojumiem, joprojām pastāv būtiskas nepilnības. Vissvarīgākā nepilnība ir tāda, ka Komisija nav sniegusi nekādus apliecinājumus par korporatīvā līmeņa uzraudzību attiecībā uz kaut vienu galveno datu avotu, kuri konkrēti minēti ieteikumā, tostarp pārkāpumu pārvaldības sistēmas (*IMS*) ierakstiem, galīgajiem revīzijas rezultātiem, konkurences lēmumiem un īstenošanas partneru paziņojumiem. Lai gan Komisija paskaidroja, ka saskaņā ar ES budžeta decentralizēto pārvaldību par šo avotu izmantošanu galvenokārt ir atbildīgi *kredītrīkotāji*, nav sniegti apliecinājumi, kā to izmantošana tiek pārraudzīta korporatīvā līmenī, kas ļautu nodrošināt konsekventu iespējamo *EDES* gadījumu apzināšanu visos dienestos. Šīs nepilnības ierobežo Komisijas spēju pienācīgi apzināt iespējamos izslēgšanas gadījumus. Tas ir būtisks trūkums 2. ieteikuma 2. punkta ieviešanā. Turklāt, lai gan *EPPO* uzraudzības sistēma tika nesen	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					izveidota un 2025. gadā tika veiktas pirmās attiecīgās darbības, sistēmas efektivitāte praksē vēl nav pierādīta.	
	2 (3)	93			Prasība pārbaudīt *EDES* datubāzi vairākos iepirkuma posmos un *ABAC* grāmatvedības sistēmā (un vēlāk *SUMMA*) iestrādātie brīdinājumi atspoguļo sistemātisku pieeju, kas ļautu mazināt ar izslēgtajām vienībām noslēgto līgumisko vienošanos riskus. Atsauce uz sīku iekšējo vadlīniju dokumentāciju liecina par šo pārbaužu institucionalizāciju. Lai gan šie aizsardzības pasākumi tagad ir iestrādāti atjauninātajos norādījumos un jaunajā *SUMMA* sistēmā, Komisija nav ieviesusi būtiskas jaunas *ex post* pārbaudes papildus tām, kas jau bija ieviestas mūsu revīzijas laikā. Lai gan Komisija ir izstrādājusi tīmekļa pakalpojumu, kura mērķis ir atvieglot ārējo sistēmu piekļuvi *EDES* datubāzei, praksē šī funkcija nedarbojas. Turklāt praksē vēl nav ieviestas pastiprinātas analītiskās pārbaudes un efektīva savstarpējā saistība ar citiem korporatīvajiem rīkiem.	
	2 (4)	93			Komisija ir izstrādājusi pamatnostādnes *EDES* darbības atbalstam un sniegusi skaidrāku atbalstu kredītrīkotājiem, jo īpaši attiecībā uz procedūrām, kas saistītas ar *OLAF*. 2024. gada norādījumu par *OLAF* ziņojumu izmantošanu mērķis ir nodrošināt, ka kredītrīkotāji konsekventi un pārredzami apstrādā ES līmeņa informāciju. Kopā šīs darbības uzlabo sistēmas vispārējo pārvaldību un pārskatatbildību, un tas ir jēgpilns progress ieteikuma aptvertajā jomā. Neraugoties uz šiem sasniegumiem, oficiālo norādījumu darbības joma joprojām galvenokārt attiecas tikai uz *EDES* procedūrām, kas saistītas ar *OLAF*. Attiecībā uz pārējiem ES līmeņa datu avotiem (piemēram, pārkāpumu pārvaldības	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					sistēmas ierakstiem, *EPPO* lietām, revīzijas konstatējumiem, konkurences lietām vai īstenošanas partneru paziņojumiem) Komisija paļaujas uz iepriekš esošiem *ad hoc* pasākumiem, kas nav standartizēti saskaņotā satvarā. Līdz ar to ieteikuma mērķis nodrošināt visaptverošas standarta procedūras ES līmeņa datu avotiem vēl nav pilnībā sasniegts.	
	2 (5)	93	✓		Komisija ir panākusi progresu attiecībā uz informētības par *EDES* institucionalizēšanu. Ikgadējā *EDES* darbsemināra un *EDES* ekspertu platformas atklāšana iezīmē pāreju no *ad hoc* informētības veicināšanas iniciatīvām uz strukturētāku, ilgtspējīgāku un sadarbīgāku pieeju iekšēji iesaistītajām personām. Lai gan Komisijā pašā ir panākts ievērojams progress, nav dokumentēti nekādi informētības veicināšanas pasākumi, kas paredzēti īstenošanas partneriem netiešā pārvaldībā, un arī dalībvalstu iestādēm šādi pasākumi ir ierobežoti. Tā kā šīs kategorijas pārvalda ievērojamu ES budžeta daļu, to pilnīga vai daļēja izslēgšana no informētības veicināšanas centieniem ir būtisks trūkums ieteikuma ieviešanā.	
	3	95	✓		Atjauninājusi pārvaldības deklarācijas paraugu un *iemaksu nolīgumu* veidnes, Komisija nostiprināja oficiālo satvaru, un tādējādi tika nodrošināts, ka partneriem tiek atgādināts par to pienākumu ziņot par *krāpšanas*, pārkāpumu un izslēgšanas situācijām. Komisija paļaujas uz partneru administratīvo autonomiju un nav papildinājusi šo pieeju ar uzraudzības vai pārbaudes darbībām, tā nodrošinot, ka partneri izpilda savu pienākumu ziņot par izslēgšanas situācijām.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
	4	96	✓		Komisijas priekšlikumā par *Finanšu regulas* pārskatīšanu ieteikums tika ņemts vērā, attiecinot *EDES* arī uz *dalītu pārvaldību* un fondiem, ko īsteno tiešā pārvaldībā ar dalībvalstīm. Tomēr pieņemtās Finanšu regulas galīgā darbības joma šajā jautājumā ir ierobežotāka, jo likumdošanas procesā ir panākti kompromisi ar likumdevējiem.	
	5 (1)	97	✓			
	5 (2)	97	✓			
	5 (3)	97	✓		Regulā 2024/2509 ir noteikts, ka visiem subjektiem, kas izpilda ES budžetu, datizraces un riska novērtēšanas rīkā ir jāievada attiecīgi dati, tādējādi stiprinot Komisijas spēju identificēt riskus un aizsargāt ES budžetu. Regulā arī paredzēts, ka ar jauno rīku ir jāievieš moderna IT arhitektūra, kas izmantos *sadarbspēju* un mākslīgo intelektu un ļaus modernizēt finanšu pārvaldību un uzraudzības mehānismus visā ES. Komisija vēl nav pabeigusi izstrādāt kopīgo datizraces un riska novērtēšanas rīku. Turklāt, tā kā rīka izmantošana būs brīvprātīga, tā efektivitāte varētu būt ierobežota līdz brīdim, kad ierosinātajā pārskatīšanā 2027. gadā tiks novērtēts, vai nevarētu prasīt obligātu piemērošanu. Pilnīga sadarbspēja ar valstu sistēmām ir gaidāma 2028. gadā.	
	5 (4)	97	✓		Komisija ir veikusi pasākumus, lai veicinātu datu kopīgošanas koordināciju korporatīvā līmenī, tostarp regulāras darba grupu sanāksmes un mērķorientētus pasākumus, piemēram, 2025. gada *Arachne* darbsemināru. Šīs iniciatīvas ir palielinājušas informētību	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					par *Arachne* un nodrošinājušas forumu ģenerāldirektorātiem (ĢD), kurā apmainīties ar informāciju par vajadzībām un norisēm, kas saistītas ar datiem. Neraugoties uz šiem centieniem, galvenais datizraces un riska novērtēšanas rīks, kas ir korporatīvā līmeņa datu pieejamības un kopīgošanas pamatā, vēl nav pilnībā gatavs progresīvu funkciju un sadarbspējas ziņā. Līdz ar to ģenerāldirektorāti šo rīku joprojām izmanto dažādā apmērā, un datu kopīgošana vēl nav sistemātiska vai pilnīga. Šie ierobežojumi ir būtiski, jo tie izriet no plašākām problēmām, kas apzinātas 5. ieteikuma 3. punktā un ietekmē Komisijas vispārējo spēju nodrošināt visaptverošu datu pieejamību un kopīgošanu korporatīvā līmenī.	
	5 (5)	97	✓		Finanšu regula (pārstrādāta redakcija) nodrošina tiesisko regulējumu, kas pastiprina Komisijas centienus uzlabot datu pieejamību, integrāciju un riska novērtēšanas mehānismus visās ES finansētajās programmās. *Arachne* pastāvīgā attīstība – šim rīkam tagad ir papildu iezīmes un rādītāji – liecina par skaidru apņemšanos modernizēt uz datiem balstītu finanšu pārraudzību. Lai gan ar Finanšu regulu (pārstrādāta redakcija) ir izveidots satvars, kas atbalsta digitālu, pieejamu un sadarbspējīgu datu izmantošanu, Komisija vēl nav izstrādājusi visaptverošu stratēģiju, lai nodrošinātu, ka valstu un ES dati par ES darījumu partneriem ir standartizēti un sadarbspējīgi, kā ieteikts. Satvarā vēl nav iekļauti īpaši mehānismi vai pārvaldības pasākumi, kuri koordinētu datu saskaņošanu starp dalībvalstīm. Rezultātā sadarbspējas mērķis joprojām ir daļēji atkarīgs no tā, cik lielā mērā dalībvalstis saskaņo savas sistēmas un kopīgo attiecīgos datus saderīgā formātā.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
ĪZ 12/2022 "Lauku attīstības noturība: vairākums projektu turpina darboties vajadzīgo laika posmu, bet būtu iespējams sasniegt ilgstošākus rezultātus"	1	69	✓	▬		✓
	2. a)	69	✓	▬		✓
	2. b)	69	✓	▬		✓
	3. a)	70	✓	▬	Komisija aptaujāja dalībvalstis ar mērķi apzināt attiecīgos informācijas avotus par ES finansēto projektu turpmāko darbību. Tomēr Komisija nav varējusi apzināt attiecīgos informācijas avotus par šo jautājumu pēc tiesību aktos noteiktā noturības perioda beigām. Neviena dalībvalsts nesniedza norādes par šādiem avotiem.	!
	3. b)	70	✓	✗	3. ieteikuma a) punkta ieviešana (t. i., apzināt attiecīgo informācijas avotu par ES finansēto projektu turpmāku darbību) ir priekšnoteikums 3. ieteikuma b) punkta ieviešanai (t. i., izmantot šo informāciju, lai sastādītu riska faktoru sarakstu). Tā kā 3. ieteikuma a) punkts ir ieviests tikai daļēji, Komisija nevarēja sagatavot riska faktoru sarakstu, pamatojoties uz mazāk noturīgu projektu piemēriem.	✗
ĪZ 13/2022 "Brīva pārvietošanās Eiropas Savienībā Covid-19 pandēmijas laikā: ierobežota iekšējās robežkontroles pārbaude un	1. a)	80	✓	▬		✓
	1. b)	80	✓	▬		✓
	1. c)	80	✓	▬		✓
	1. d)	80	✓	▬		✓

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
nekoordinēta dalībvalstu rīcība”	1. e)	80	✗	✗	Komisija nav nedz pieņēmusi šo ieteikumu, nedz izstrādājusi skaidru pieeju atbilstības novērtēšanas stiprināšanai un sankciju piemērošanai.	✗
	2	82	✓	✓		✓
	3. a)	83	✓	✓		✓
	3. b)	83	✓	✓		✓
ĪZ 14/2022 “Komisijas reakcija uz krāpšanu kopējā lauksaimniecības politikā: laiks rīkoties nopietnāk”	1. a)	112	✓	✓		✓
	1. b)	112	✓	✓		✓
	1. c)	112	✓	✓		✓
	2. a)	112	✓	✓		✓
	2. b)	112	✓	✓		✓
	2. c)	112	✓	✓	Komisija ir organizējusi dažādas viedokļu apmaiņas ar dalībvalstīm par mākslīgo intelektu un mašīnmācīšanos, lai gan šo diskusiju konteksts nebija tikai saistībā ar *kopējo lauksaimniecības politiku* (KLP). Konkrētajā KLP kontekstā Komisija ir sākusi horizontālu krāpšanas riska novērtējumu, kas cita starpā aptver mākslīgā intelekta un citu progresīvu rīku izmantošanu *maksājumu aģentūru* līmenī. Pagaidām Komisija vēl nav pabeigusi un izplatījusi horizontālā krāpšanas riska novērtējumu. Komisijas 2024. gada krāpšanas apkarošanas darba programmā bija iekļauts *tehniskās*	!

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					palīdzības finansējums, lai atbalstītu mākslīgā intelekta sistēmu un datizraces rīku iegādi, ko veic valsts vai reģionālās publiskās iestādes. Tomēr mēs neatradām pierādījumus tam, ka tehniskās palīdzības līdzekļi būtu tikuši izlietoti KLP projektu finansēšanai.	
ĪZ 15/2022 "Pasākumi ar mērķi paplašināt dalību pamatprogrammā *"Apvārsnis 2020"* bija labi izstrādāti, bet ilgtspējīgas pārmaiņas galvenokārt būs atkarīgas no valsts iestāžu centieniem"	1. a)	90	✓			
	1. b)	90	✓			
	2	92	✓			
	3	94	✓		Komisija pieņēma paziņojumu par sinerģiju starp ERAF programmām un pamatprogrammu *"Apvārsnis Eiropa"*, kas veicina integrētu pieeju un stiprina sinerģiju starp pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" un ERAF, šādi palielinot pētniecības un inovācijas finansējuma ietekmi. Attiecībā uz papildu finansējumu "Komandsadarbības izcilības" projektiem paziņojumā par sinerģijām ir konkretizēts, ka šo projektu līdzfinansējums ir atbrīvots no *valsts atbalsta* paziņošanas Komisijai. Ar paziņojumu arī ievieš vienotu projekta priekšlikuma izvērtējumu, kas aptver abas projekta daļas (t. i., gan pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" daļu, gan to, kas saistīta ar izvēlēto papildu finansējuma avotu, piemēram, kohēzijas politikas programmu). Paziņojumā par sinerģijām nav sniegta sīkāka informācija par to, kā atsevišķie izvērtējumi būtu jāveic praksē, un nav arī precizēti pienākumi. Turklāt tajā nav konkretizēts, kā valsts resursus var piešķirt "Dalības paplašināšanas un izcilības izplatīšanas" projektiem. Citi Komisijas minētie dokumenti, piemēram, jaunā veidne papildu finansējuma deklarēšanai 2025. gada Komandsadarbības projektiem, dokuments	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					par pašreizējo stāvokli Komandsadarbības projektos un jaunās īstenošanas ziņojumu veidnes, attiecas uz saistību ievērošanas uzraudzību un nodrošināšanu; to galvenais mērķis nav mudināt *vadošās iestādes* ievērot vienkāršotu dotāciju apstiprināšanas procesu, kā ieteikts.	
	4. a)	96	✓			
	4. b)	96	✓			
	4. c)	96	✓		Regulāri atjauninot projektu rezultātus pamatprogrammas "Apvārsnis" rezultātu platformā un nodrošinot to publisku pieejamību, Komisija ir uzlabojusi projektu pamanāmību ES platformās. *Saņēmēji*, kurus atbalsta *widerAdvance* mehānisms, tiek mudināti publiskot savus rezultātus, izmantojot šādus rīkus. *WiderAdvance* mehānisma projekts sākās 2025. gada janvārī, tāpēc ir pāragri novērtēt tā vispārējo ietekmi uz projektu pamanāmību. Īpašajā ziņojumā mēs secinājām, ka informācija par paplašināšanas projektu rezultātiem Kopienas Pētniecības un attīstības informācijas dienesta (*CORDIS*) datubāzē nebija pienācīgi atjaunināta un ka tā bija tikai daļēji uzticama. Komisija nav sniegusi informāciju par izmaiņām kopš tā laika.	
	5. a)	99	✓	✗	Mēs ieteicām Komisijai noteikt konkrētus mērķus un atbilstošus galvenos snieguma rādītājus pasākumu līmenī, lai efektīvi uzraudzītu paplašināšanas pasākumus un to ietekmi. Atzīmējam, ka Komisija ir atjauninājusi Komandsadarbības īstenošanas ziņojuma veidnes un noteikusi labākus galvenos snieguma rādītājus. Tomēr tā nesniedza pierādījumus par mērķu noteikšanu un to sasniegšanas	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					uzraudzību pasākumu līmenī, t. i., par to, cik lielā mērā Komandsadarbības un Eiropas pētniecības telpas (EPT) katedras pasākumi ir uzlabojuši pētniecības un tehnoloģiju attīstības rezultātus valstīs, kas piedalās paplašināšanas projektos.	
	5. b)	99	✓		Lai ieviestu šo ieteikumu, Komisija ir veikusi tikai vienu pasākumu: Komandsadarbības aptauju, saņemot atsauksmes no 25 % komandsadarbības projektu. Aptaujā noskaidrots, ka "tikai 38 % no komandsadarbības izcilības projektu īstenotājiem uzskata, ka tie ir sasnieguši ilgtermiņa ilgtspēju" un ka "finansējums un finanšu stabilitāte ir galvenie šķēršļi ilgtermiņa ilgtspējai, kā liecina 50 % respondentu atbildes". Komisija nav izstrādājusi sistemātisku pieeju *ex post* informācijas vākšanai par komandsadarbības projektiem pēc finansēšanas perioda beigām, kas ir nepieciešama, lai novērtētu to vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekmi.	
ĪZ 16/2022 "Dati kopējā lauksaimniecības politikā: lielo datu potenciāls politikas izvērtēšanā nav izmantots"	1	87	✓			
	2. a)	87	✓			
	2. b)	87	✓			
	2. c)	87	✓			
ĪZ 17/2022 "Ārējie konsultanti Eiropas Komisijā: iespējas reformas īstenošanai"	1. a)	87	✓			
	1. b)	87	✓			
	1. c)	87	✓			

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
	2. a)	89	✓			
	2. b)	89	✓			
	2. c)	89	✓			
	2. d)	89	✓			
	3. a)	90	✓			
	3. b)	90	✓			
	3. c)	90	✓			
	4	91	✓			
ĪZ 18/2022 "ES iestādes Covid-19 pandēmijas laikā: ātra reakcija, taču joprojām pastāv problēmas pēc iespējas labāk izmantot krīzes virzītu inovāciju un elastību"	1	96	✓			
	2. a)	99	✓			
	2. b)	99	✓			
	3. a)	101	✓			
	3. b)	101	✓			
	3. c)	101	✓			
	3. d)	101	✓			

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
ĪZ 19/2022 "ES Covid-19 vakcīnu iepirkums: pēc sākotnējām problēmām nodrošināts pietiekams skaits devu, taču procesa sniegums nav pietiekami vērtēts"	1	78				
	2. a)	81			Izstrādājot pamatnostādnes attiecībā uz iepirkumu krīzes situācijās, nācās apsvērt riska novērtējuma elementus. Tomēr Komisija vēl nav veikusi ES iepirkuma pieejas riska novērtējumu vai ierosinājusi atbilstīgus pasākumus konstatēto trūkumu novēršanai.	
	2. b)	81			Komisija ir parakstījusi vienotu pamatlīgumu, kas nepieciešams stresa testu un simulāciju veikšanai. Komisija vēl nav pārbaudes nolūkā veikusi visu tās atjauninātās pandēmijas iepirkuma sistēmas daļu simulācijas, ietverot informācijas un izlūkdatu vākšanu, lai apzinātu trūkumus un jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi.	
ĪZ 20/2022 "Eiropas Savienības rīcība cīņā pret nelegālu zveju: kontroles sistēmas ir ieviestas, bet tās vājina pārbaužu un sankciju nevienmērīga piemērošana dalībvalstīs"	1. a)	98				
	1. b)	98			Pieņemot Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2025/1522, Komisija pārskatīja riska kritērijus un ziņošanas pienākumus, kas ieviesti ar Komisijas Regulu (EK) 1010/2009 par nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju. Regulai būtu jānodrošina, ka dalībvalstis vienādi izmanto riska kritērijus, un jāļauj Komisijai uzraudzīt, vai pārbaudes un verifikācijas ir saskaņotas ar šiem pārskatītajiem kritērijiem. Uzraudzīt, vai dalībvalstu pārbaudēs un verifikācijās galvenā uzmanība ir pievērsta pārskatītajiem riska kritērijiem, Komisija varēs tikai pēc tam, kad 2028. gadā tā būs saņēmusi pirmos divgadu ziņojumus, kas aptvers 2026.–2027. gada periodu.	
	1. c)	98			Pamatojoties uz dalībvalstu iesniegto 2018.–2021. gada ziņojumu analīzi, Komisija publicēja ziņojumu par Padomes Regulas (EK) 1005/2008 piemērošanu un sāka *pārkāpuma procedūru* pret	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					vienu dalībvalsti. Komisija vēl nav pabeigusi analizēt dalībvalstu ziņojumus par nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju 2022.–2023. gada periodā. Kad tas būs paveikts, tikai tad Komisija varēs attiecīgi rīkoties un novērst trūkumus.	
	2. a)	103				
	2. b)	103				
	2. c)	103				
	2. d)	103				
ĪZ 21/2022 “Komisijas novērtējums par nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem: kopumā atbilstīgs, bet īstenošanas riski saglabājas”	1. a)	113			2023. gadā atjauninātie norādījumi attiecībā uz *REPowerEU* un 2024. gadā vēlreiz atjauninātie norādījumi ievieš papildu kritērijus *nacionālo atveseļošanas un noturības plānu* (NANP) grozījumu novērtēšanai, lai standartizētu pieeju visās valstīs. Šajā ziņā šīs pamatnostādnes nosaka vienotu novērtēšanas kritēriju kopumu visām NANP pārskatīšanām. 2024. gada atjauninātās iekšējās pamatnostādnēs ir ieviesti IIA pielikums un IIB pielikums, ko var uzskatīt par NANP pārskatīšanas kvalitatīvā novērtējuma kontrolsarakstu, un tā aizpildīšana ir obligāta. Mēs uzskatām, ka tas ir būtisks uzlabojums. Attiecībā uz grozītajiem plāniem Komisijas *dienestu darba dokumentā*, kas pievienots Komisijas priekšlikumam grozīt *Padomes īstenošanas lēmumu*, ir izklāstīti Komisijas novērtējumu rezultāti, ievērojot IIA un IIB pielikumā noteikto novērtēšanas kritēriju struktūru. Attiecībā uz grozīto plānu IIA vai IIB pielikuma aizpildīšanu mēs konstatējām kvalitātes un pilnīguma	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					līmeņa atšķirības. Dažos gadījumos novērtējumu pamatojums nav pietiekams un/vai trūkst attiecīgu pierādījumu.	
	1. b)	113	✓	✗	Komisija nav ne mainījusi, ne uzlabojusi to, kā tiek dokumentēts NANP pārskatīšanas novērtējums vai apliecinošo dokumentu izguves process. Tādējādi joprojām pastāv agrākās grūtības apsekot un ātri izgūt galvenos dokumentus.	✗
	2	114	✓	▬		✓
	3. a)	116	✓	▬		✓
	3. b)	116	✓	▬	Kopumā ziņojumi, ko dalībvalstis sagatavojušas Eiropas pusgada ciklam, sniedz pietiekamu *ieguldījumu*, kas ļauj Komisijai sekot līdzi *Atveseļošanas un noturības mehānisma* (ANM) pasākumu īstenošanai un to atbilstībai dažiem konkrētai valstij adresētiem ieteikumiem (KVAI). Tomēr atšķirīgās pieejas un valstu grupu rīcības brīvība negarantē, ka visos valstu ziņojumos ir sniegts skaidrs un pilnīgs saraksts ar to, kuri ANM pasākumi ir veicinājuši KVAI īstenošanas progresu. Turklāt ziņojumos nav parādīts, cik lielā mērā šiem pasākumiem ir bijusi būtiska nozīme virzībā uz KVAI īstenošanu katrā dalībvalstī.	!
	4. a)	117	✓	▬		✓
	4. b)	117	✓	▬		✓
	5. a)	119	✓	▬		✓

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
	5. b)	119	✓		Komisija centās ņemt vērā šo ieteikumu NANP pārskatīšanas apstiprināšanas procesā un precizēja vairākus neskaidri definētus vai nepilnīgus *atskaites punktus* un *mērķrādītājus*. *Atbilstības* un lietderības revīzijās mēs vēl aizvien atrodam pasākumus ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas pilnībā neaptver galvenās īstenošanas posma daļas vai visus būtiskos pasākuma elementus, jo īpaši attiecībā uz tā pabeigšanu. Turklāt esam konstatējuši gadījumus, kad Komisija piemēroja atšķirīgu praksi dalībvalstīs attiecībā uz līdzīgu pasākumu veidu atskaites punktiem un mērķrādītājiem.	
	6. a)	121	✓			
	6. b)	121	✓			
ĪZ 22/2022 “ES atbalsts ogļu reģioniem: ierobežots uzsvars uz sociālekonomisko un enerģētikas pārkārtošanu”	2	63	✓		Ir pieņemta Regula (ES) 2024/1787 par metāna emisiju samazināšanu enerģētikas sektorā. Saskaņā ar tās noteikumiem ir izveidota ekspertu grupa, kas vienojās, ka tiks rīkota diskusija par labu praksi metāna emisiju mērīšanai un pārvaldībai slēgtās vai pamestās ogļraktuvēs. Nav zināms, kad ekspertu grupa tiksies, lai apmainītos ar labas prakses piemēriem.	
ĪZ 23/2022 “Sinerģijas starp pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” un *Eiropas strukturālajiem un*	1. a)	80	✓			
	1. b)	80	✓			
	2. a)	83	✓			

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
investīciju fondiem: pilns potenciāls vēl nav izmantots”	2. b)	83	✓		Izveidojot Eiropas Inovācijas padomes (EIP) izcilības zīmoga infopaneli un jaunu Eiropas Pētniecības telpas (EPT) foruma apakšgrupu “Izcilības pieejamība” – Pētniecības un inovācijas un kohēzijas vadošo iestāžu tīkls (*RIMA*), Komisija sniedza piemērus par rīkiem, ko tā izmanto, lai uzraudzītu esošās sinerģijas un apzinātu un veicinātu labas prakses piemērus. Tomēr EIP izcilības zīmoga infopaneļa jaunizveidotais modulis un *CORTEX* datizraces rīks nodrošina tikai daļēju līdzekļu un sinerģiju aptvērumu. EIP izcilības zīmoga infopanelis aptver tikai alternatīvas finansēšanas sinerģijas, savukārt *CORTEX* joprojām attiecas tikai uz ES līdzekļiem *tiešā pārvaldībā*. Komisijas veiktais darbs pie *e-dotācijām* bija vienreizējs pasākums, un nav pierādījumu, ka tā rezultāti būtu izmantoti, lai dalībvalstu iestādēm popularizētu labas prakses piemērus.	
	3. a)	89	✓			
	3. b)	89	✓			
	3. c)	89	✓		Komisija finansēja *widerAdvance* mehānisma projektu uzaicinājuma “Izplatīšanas un izmantošanas atbalsta instruments (HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-05)” ietvaros. Tā arī pieņēma pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” stratēģisko plānu 2025.–2027. gadam. Šie ir divi Komisijas veikto darbību piemēri, kas ir labs sākums, bet tikai daļēji atbilst 3. ieteikuma c) punktam. Jāatzīmē, ka *widerAdvance* mehānisma projekts sākās tikai 2025. gada janvārī, tāpēc ir pāragri novērtēt projekta vispārējo ietekmi. Turklāt projekta ģeogrāfiskais tvērums attiecas tikai uz paplašināšanas	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					pasākumu valstīm, un, lai gan šīs valstis parasti saņem ievērojamus struktūrfondu līdzekļus, lielākā daļa pamatprogrammas "Apvārsnis" atbalsta saņēmēju (t. i., mūsu ieteikuma galvenā mērķgrupa) atrodas valstīs, kas nav paplašināšanas pasākumu valstis. Turklāt pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" stratēģiskais plāns 2025.–2027. gadam pašlaik ir tikai plāna stadijā, un līdz šim nav veikti nekādi konkrēti pasākumi. Piedevām, lai gan pamatprogrammas "Apvārsnis" rezultātu platforma var būt informācijas avots (potenciālajiem) ERAF atbalsta saņēmējiem, joprojām nav skaidrs, kā šī platforma sniegtu pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" atbalsta saņēmējiem informāciju par ERAF finansējuma iespējām, kas bija mūsu ieteikuma galvenais nolūks.	
	4	90	✓			
ĪZ 24/2022 "E-pārvaldes darbības, kas vērstas uz uzņēmumiem: Komisijas darbības ir īstenotas, tomēr e-pakalpojumu pieejamība Eiropas Savienībā joprojām atšķiras"	1. a)	93	✓			
	1. b)	93	✓			
	1. c)	93	✓			
	2	97	✓		Komisija ir panākusi zināmu progresu – tā ir pieņēmusi Sadarbspējīgas Eiropas aktu, ieviesusi pārvaldības sistēmu un vienotu piekļuves portālu, kas galvenokārt paredzēts politikas amatpersonām, attiecīgajām civildienesta amatpersonām, datu inženieriem, IT speciālistiem un uzņēmējdarbības vides veidotājiem un kas nodrošina piekļuvi virknei iekārtu un instrumentu (piemēram, apmācībai, konferencēm, infopaneļiem, atklātā pirmkoda programmatūrai). Komisija turpina dažādi veicināt	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					sadarbību un labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm, piemēram, izveidojot ekspertu grupas un platformas un rīkojot dažādus seminārus. Tomēr Komisija nav izdevusi visaptverošu stratēģiju, kas veicinātu pieejamos e-pārvaldes pakalpojumus galveno galalietotāju (uzņēmumu vai iedzīvotāju) vidū ES līmenī un koordinētu pakalpojumus ar darbībām, ko dalībvalstis veic valsts līmenī. Nav veiktas īpašas galalietotāju aptaujas, lai novērtētu viņu informētības līmeni. Piedevām valstu digitālās desmitgades stratēģiskajos ceļvežos nav konsekventi iekļauti līdzīgi izplatīšanas pasākumi, kas dalībvalstīm būtu jāīsteno.	
ĪZ 25/2022 "*Nacionālā kopienākuma* pārbaude ES budžeta finansēšanai: datu apkopošanas riski kopumā labi novērsti, bet iespējams darbības labāk kārtot prioritārā secībā"	1. a)	106	✓		Mūsu ieteikums – gadījumos, kad jārisina daudzi transversāli jautājumi, *Eurostat* par prioritāti būtu jānosaka tie jautājumi, kuriem varētu būt ļoti liela ietekme lielākajā daļā dalībvalstu. Tomēr, ņemot vērā nelielo skaitu problēmjautājumu (trīs), ko *Eurostat* konstatēja 2025.–2029. gada pārbaudes ciklam, nebija vajadzības noteikt prioritātes, jo tiks risinātas tās visas. Tāpēc mēs nevarējām novērtēt ieteikto darba prioritāšu noteikšanu.	↻
	1. b)	106	✓			⏲✓
	1. c)	106	✓			⏲✓
	1. d)	106	✓			⏲✓
	2. a)	107	✓			⏲✓
	2. b)	107	✓		Mūsu ieteikums – gadījumos, kad jāpieņem lēmums par nākotnē formulētu *atrunu* piemērošanas termiņa ierobežošanu, *Eurostat*	↻

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					jāveic kārtīga izmaksu lietderības analīze, pamatojoties uz pietiekamu kvantitatīvu vai kvalitatīvu informāciju un konkrēto risku katrā attiecīgajā dalībvalstī. Tomēr mēs vēl nevaram novērtēt šā ieteikuma īstenošanas līmeni, jo lēmumi ierobežot atrunu piemērošanas periodu bija balstīti uz konkrētiem tehniskiem aspektiem un tiem nebija nepieciešama izmaksu lietderības analīze.	
	3. a)	109	✓	▬		✓
	3. b)	109	✓	▬		✓
	3. c)	109	✓	▬		✓
ĪZ 26/2022 “Eiropas statistika: potenciāls vēl vairāk uzlabot kvalitāti”	1	92	✓	✗	Komisija nav veikusi pasākumus, lai nodrošinātu līdzsvarotāku visu lietotāju pārstāvību Eiropas Statistikas padomdevējā komitejā.	✗
	2. a)	93	✓	▬		✓
	2. b)	93	✓	▬		✓
	3. a)	98	✓	▬		✓
	3. b)	98	✓	▬		✓
	4. a)	100	✗	✗	Komisija nav ne pieņēmusi, ne ieviesusi ieteikumu novērtēt pirmsizlaišanas piekļuves piešķiršanas nepieciešamību un pievienoto vērtību.	✗
	4. b)	100	✓	▬		!

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
	5	103	⊗	✕	Komisija nav pieņēmusi ieteikumu un nav veikusi nekādas darbības, lai novērtētu, vai ir lietderīgi un piemēroti paplašināt Eiropas Statistikas pārvaldības konsultatīvās padomes pašreizējās pilnvaras un iekļaut tajās lēmumu pieņemšanas funkciju attiecībā uz visiem galvenajiem profesionālizvērtēšanas elementiem.	⊗
ĪZ 27/2022 “ES atbalsts pārrobežu sadarbībai ar kaimiņvalstīm: vērtīgs atbalsts, bet īstenošana tika uzsākta ļoti vēlu, un ir jārisina koordinācijas problēmas”	1. a)	91	✓	▨		✓
	1. b)	91	✓	▨		✓
	2	92	✓	▨		✓
	3	95	✓	▨		!
	4	99	✓	▨		✓
	5	101	✓	▨		!
	6	102	✓	▨		✓

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
ĪZ 28/2022 "*Atbalsts bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā* (*SURE*): *SURE* finansējums palīdzēja saglabāt darbvietas Covid-19 krīzes laikā, bet šā instrumenta pilna ietekme nav zināma"	1	70	✓	▨		◔

Avots: ERP.

12.2. pielikums. 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pārbaude – citas revidētās vienības

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts.

Ieviešanas statuss: pilnībā ieviests; ieviests lielākā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Savlaicīguma statuss: ieviests savlaicīgi; ieviests novēloti; termiņš vēl nav beidzies; nav turpmāku pasākumu; savlaicīgums nav novērtēts.

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (EVTI)						
ĪZ 04/2022 "Ieguldījumu fondi: ES rīcība vēl nav radījusi patiesu vienoto tirgu, kas sniegtu labumu ieguldītājiem"	2. b)	132				
	2. c)	132			Attiecībā uz profesionālizvērtēšanu EVTI ir kartējusi valstu kompetento iestāžu (VKI) ievēroto praksi un salīdzinājusi to ar gaidīto. Arī Savienības stratēģiskās uzraudzības prioritātes (*USSP*) un kopējās uzraudzības darbības (*CSA*) var sniegt ieskatu VKI konverģences līmenī. EVTI ir sākusi kartēt VKI praksi un uzlabojumus rīku vai tematu līmenī (piemēram, profesionālizvērtēšana, gadījumu apspriedes, *USSP* pārskatīšana). Nav nekāda visaptveroša plāna par to, kā un kurās jomās sistemātiski kartēt atšķirīgu praksi citos rīkos un tematos. EVTI vēl nav pierādījusi, ka tā ir izmantojusi savas zināšanas, kas gūtas no darbībām, kuras nav profesionālizvērtēšana un *USSP*, lai sistemātiski kartētu konverģences līmeni un veiktu pēcpārbaudi attiecībā uz	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					atšķirībām. EVTI nav pielāgojusi savus galvenos snieguma rādītājus (GSR) tam, lai izvērtētu VKI atšķirīgo praksi un vispārējo konverģenci. Lai gan EVTI ir uzlabojusi savus GSR ar mērķi novērtēt uzraudzības risku attīstību, tā savā snieguma satvarā joprojām nemēra konverģences līmeni. Tā vietā šis novērtējums tiek veikts atsevišķās jomās uz *ad hoc* pamata saistībā ar *USSP*.	
	3. b)	134	✓			
	3. c)	134	✓		EVTI ir aktīvi veicinājusi izmaksu salīdzināšanas instrumenta izveidi un devusi ieguldījumu likumdošanas procesā. Turpmākā analīzē tika precizēts, ka instrumenta izstrādei būtu vajadzīgas izmaiņas tiesību aktos. Šī ideja ir iekļauta nostājas sarunās par Komisijas privāto ieguldījumu stratēģiju. Šis rīks vēl aizvien nav izveidots. Tā izstrādes pilnvaras ir abiem likumdevējiem.	
	4	136	✓		EVTI un Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK) ir panākušas izmērāmu progresu saskaņotas *stresa testu* arhitektūras izveidē visā ieguldījumu fondu nozarē. Naudas tirgus fonda ikgadējais stresa testu cikls ir kļuvis par iedibinātu praksi. Attiecībā uz Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku direktīvas 25. pantu ir izveidota regulāras uzraudzības procedūra. Kopīgais pārnozaru fondu stresa tests, ko veica Starptautiskais Valūtas fonds un EVTI saskaņā ar eurozonas finanšu sektora novērtēšanas programmu (*FSAP*), ir uzlabojis analītisko dziļumu. ESRK izstrādātais lejupējs starpnozaru modelis ir svarīgs solis ceļā uz konsekventu ES mēroga makroprudenciālo sistēmu. Kaut arī ir sasniegts jūtams progress, joprojām pastāv vairākas būtiskas nepilnības. Nav saskaņota ES mēroga regulējuma, kas noteiktu,	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					kuriem fondu veidiem ir jāveic uzraudzības stresa testi. Datu sadrumstalotība dažādās nozarēs un ierobežoti datu kopīgošanas nolīgumi joprojām kavē modeļu pilnīgu īstenošanu visā sistēmā. Šie jautājumi ir daļa no Komisijas apspriešanās par makroprudenciālo regulējumu nebanku finanšu iestādēm. Joprojām nav skaidrības par to, kā uzraudzīt riskam pakļauto vērtību rādītāju izmantošanu pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumos ar augstu aizņemto līdzekļu īpatsvaru. Turklāt stresa testu rezultātu nepilnīga publicēšana samazina pārredzamību un ierobežo tirgus disciplīnu.	
Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūra (*ENISA*)						
ĪZ 05/2022 “ES iestāžu, struktūru un aģentūru kiberdrošība: sagatavotības līmenis kopumā neatbilst apdraudējumam”	3. a)	100	✓	▨		✓
	3. b)	100	✓	▨		✓

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs (*EUIPO*)						
ĪZ 06/2022 "Eiropas Savienības intelektuālā īpašuma tiesības: aizsardzība nav pilnīga"	3. a)	99	✓			
	3. b)	99	✓			
	3. c)	99	✓			
Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (*ECDC*)						
ĪZ 13/2022 "Brīva pārvietošanās Eiropas Savienībā Covid-19 pandēmijas laikā: ierobežota iekšējās robežkontroles pārbaude un nekoordinēta dalībvalstu rīcība"	4	86	✓			

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
Eiropas Parlaments						
ĪZ 18/2022 “ES iestādes Covid-19 pandēmijas laikā: ātra reakcija, taču joprojām pastāv problēmas pēc iespējas labāk izmantot krīzes virzītu inovāciju un elastību”	1	96	✓			
	2. a)	99	✓			
	2. b)	99	✓			
	3. a)	101	✓			
	3. b)	101	✓			
	3. c)	101	✓		Jauno darba veidu rezultāti tiek paziņoti gada vides deklarācijās, galveno uzmanību pievēršot tādiem vides aspektiem kā ūdens patēriņš vai biroja papīra patēriņš. Jauno darba veidu ietekme nav izteikta naudas izteiksmē, un tas ierobežo spēju novērtēt jauno darba veidu finansiālās sekas.	
	3. d)	101	✓			

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
Eiropas Savienības Padome						
ĪZ 18/2022 "ES iestādes Covid-19 pandēmijas laikā: ātra reakcija, taču joprojām pastāv problēmas pēc iespējas labāk izmantot krīzes virzītu inovāciju un elastību"	1	96	✓		Attiecībā uz iestāžu sadarbību ES iestādes atjaunināja *Comité de préparation pour les questions statutaires* (Civildienesta noteikumu jautājumu sagatavošanas komiteja) reglamentu, lai uzdotu šai komitejai nodrošināt iestāžu sadarbību krīzes gadījumā. Darbības nepārtrauktības plānos ir iekļauta jauna iedaļa par ES iestāžu sadarbību ilgtermiņa traucējumu gadījumā, kā arī par pasākumiem, kas saistīti ar īstermiņa traucējumiem. Lai gan Padomes Ģenerālsekretariāts pieņēma ieteikumu un atbildēja, ka darbības nepārtrauktības plāni tiks atjaunināti attiecībā uz ilgtermiņa krīzēm, plānos nav precizēti pasākumi attiecībā uz ilgtermiņa traucējumiem.	
	2. a)	99	✓			
	2. b)	99	✓			
	3. a)	101	✓			
	3. b)	101	✓			
	3. c)	101	✓		Padomes Konsultatīvās valdes 2022. gadā veiktajā pētījumā tika novērtēti iespējamie ietaupījumi dažādos scenārijos ar atšķirīgu tāldarba līmeni. 2023. un 2024. gada ziņojumos par korporatīvo oglekļa pēdu kā emisiju avoti ir uzskaitīti ikdienas svārstmigrācija (proti, darbinieku ikdienas braucieni uz darbu un no tā) un mobilitāte. Šajos skaitļos ir iekļautas tāldarba radītās emisijas. Konsultatīvās padomes 2022. gadā veiktā pētījuma pamatā ir	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
					scenāriji, nevis faktiskie dati. Abos iepriekš minētajos ziņojumos skaitļi nav sadalīti pa patēriņa veidiem (piemēram, apkure, elektrība, ūdens patēriņš vai papīra izmantošana) un nav izteikti naudas izteiksmē. Tādējādi jauno darba veidu faktiskā ietekme nav izteikta naudas izteiksmē, un tas ierobežo spēju novērtēt jauno darba veidu finansiālās sekas.	
	3. d)	101			Padomes Konsultatīvās padomes 2022. gadā veiktajā pētījumā tika novērtētas potenciālās CO_2 emisijas un oglekļa pēdas samazināšana dažādos scenārijos ar atšķirīgu tāldarba līmeni. 2023. un 2024. gada ziņojumos par korporatīvo oglekļa pēdu kā emisiju avoti ir uzskaitīti ikdienas svārstmigrācija (proti, darbinieku ikdienas braucieni uz darbu un no tā) un mobilitāte. Šajos skaitļos ir iekļautas tāldarba radītās emisijas. Abos ziņojumos ir arī norādīts gāzes un elektroenerģijas papildu patēriņš, kas saistīts ar darbinieku tāldarbu no mājām. Konsultatīvās padomes 2022. gadā veiktā pētījuma pamatā ir scenāriji, nevis faktiskie dati. Abos iepriekš minētajos ziņojumos tāldarba emisijas ir norādītas tikai kā viens skaitlis, kas atspoguļo gāzes un elektroenerģijas papildu patēriņu darbinieku mājās. Nav sniegts sadalījums pa patēriņa veidiem (piemēram, apkure, ūdens patēriņš vai papīra izmantošana darba vietā), kas ļautu novērtēt jauno darba veidu ietekmi uz vidi.	

Ziņojuma numurs un nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Pieņemšanas statuss	ERP analīze par ieteikuma ieviešanā panākto progresu		
				Ieviešanas statuss	Piezīmes	Savlaicīguma statuss
Eiropas Savienības Tiesa						
ĪZ 18/2022 "ES iestādes Covid-19 pandēmijas laikā: ātra reakcija, taču joprojām pastāv problēmas pēc iespējas labāk izmantot krīzes virzītu inovāciju un elastību".	1	96	✓			
	2. a)	99	✓			
	2. b)	99	✓			
	3. a)	101	✓			
	3. b)	101	✓			
	3. c)	101	✓			
	3. d)	101	✓			

Avots: ERP.

Papildinājums

Ziņojums

(saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 806/2014 92. panta 4. punktu)

par jebkādām iespējamām saistībām, kas izriet no šajā regulā paredzēto Komisijas un Padomes uzdevumu īstenošanas 2025. finanšu gadā

Ievads

Juridiskais pamats

01 Vienotā noregulējuma mehānisma (VNM) regulas 92. panta 4. punktā ir noteikts, ka mēs ziņojam par jebkādām iespējamām saistībām (Vienotās noregulējuma valdes (VNV), Padomes, Komisijas vai citām saistībām), kas izriet no šajā regulā paredzēto VNV, Padomes un Komisijas uzdevumu īstenošanas. Šis papildinājums attiecas uz Komisijas un Padomes iespējamām VNM saistībām. VNV iespējamās saistības ir apskatītas mūsu gada ziņojumā par ES aģentūrām attiecībā uz 2025. finanšu gadu. Komisijas un Padomes VNM iespējamās saistības ir aplūkotas arī mūsu atzinumā par ES konsolidēto pārskatu ticamību (sk. II punktu ticamības deklarācijā, ko ERP sagatavo Eiropas Parlamentam un Padomei – neatkarīga revidenta ziņojums).

Iespējamās saistības: definīcija un iegrāmatošanas kritēriji

02 Iespējamās saistības definē šādi:

- vai nu iespējami pienākumi, kuri izriet no pagātnes notikumiem un kuru esamība tiks apstiprināta tikai, iestājoties vai neiestājoties vienam vai vairākiem neskaidriem nākotnes notikumiem, kas pilnībā neatrodas Eiropas Savienības kontrolē, vai

- pašreizējs pienākums, kas izriet no iepriekšējiem notikumiem, bet kuru neiegrāmato, jo nav ticams, ka pienākuma izpildei būs vajadzīga saimnieciskos labumus vai pakalpojumu potenciālu ietverošu saimniecisko resursu aizplūde, vai gadījumi, kad pienākuma apmēru nevar pietiekami ticami novērtēt.

03 Lai noteiktu, vai ir jāuzrāda iespējamās saistības vai jāparedz uzkrājumi, ir jāizvērtē saimniecisko resursu (parasti naudā) aizplūdes varbūtība. Ja resursu aizplūdes varbūtība nākotnē ir:

- ticama, tad ir jāparedz uzkrājumi;

- iespējama, tad ir jāuzrāda iespējamās saistības;

- maznozīmīga, tad saistības nav jāuzrāda.

Pamatinformācija par iespējamām saistībām, kas attiecas uz vienoto noregulējuma mehānismu

04 Veicot savus uzdevumus saskaņā ar VNM regulu, VNV, Padomei un Komisijai var rasties iespējamas saistības, kas izriet no notiekošas tiesvedības (ES vai valstu tiesās) saistībā ar:

- **to lēmumiem veikt vai neveikt noregulējumu** – Tiesa 2024. gada 18. jūnija spriedumā (lieta C-551/22 P) konstatēja, ka ES tiesās var apstrīdēt tikai Komisijas apstiprināšanas lēmumus. Tiesās var apstrīdēt gan lēmumu piemērot, gan nepiemērot noregulējuma instrumentus;

- **principu "neviens kreditors nav sliktākā situācijā"** – lai aizsargātu pamattiesības uz īpašumu, VNM regulā noteikts, ka neviens kreditors noregulējuma gadījumā nedrīkst ciest lielākus zaudējumus, nekā tos, kas būtu radušies parastā maksātnespējas procesā. Pamatojoties uz šo principu, tiem kreditoriem, kuri parastas maksātnespējas procedūras gadījumā būtu bijuši labākā stāvoklī, ir jāsaņem kompensācija no vienotā noregulējuma fonda. Lai novērtētu kreditoriem un akcionāriem piemēroto režīmu, ir jāaprēķina atšķirīgās attieksmes vērtība.

Apsvērumi

I daļa. Komisijas iespējamās saistības

05 ***1. tabulā*** ir parādīts ar VNM saistīto tiesvedībā esošo lietu skaits, kas potenciāli skar Komisiju saistībā ar tās uzdevumu izpildi saskaņā ar VNM regulu, un attiecīgās iespējamās saistības 0 EUR, kā norādīts Komisijas pārskatos, kā arī attiecīgie uzkrājumi 0 EUR, kā iegrāmatots šajos pārskatos.

1. tabula. Ar VNM saistītas tiesvedībā esošas lietas, kas potenciāli skar Komisiju, un attiecīgās iespējamās saistības un uzkrājumi

Lietas veids	ES tiesās izskatāmo lietu skaits	Attiecīgās iespējamās saistības, kas uzrādītas Komisijas pārskatos (*miljoni EUR*)	Attiecīgie uzkrājumi, kas iegrāmatoti Komisijas pārskatos (*miljoni EUR*)
	(Iekavās dotie skaitļi ir mūsu 2024. gada ziņojuma skaitļi)		
Noregulējuma lēmumi un lēmumi par noregulējuma neveikšanu	**2 (6)**	**0 (0)**	**0 (0)**
Banco Popular Español S.A. (BPE) noregulējums	*0 (4)*	*0 (0)*	*0 (0)*
Noregulējums attiecībā uz Sberbank d.d. un Sberbank banka d.d. un lēmums neveikt Sberbank Europe AG noregulējumu	*2 (2)*	*0 (0)*	*0 (0)*
Lēmumi saistībā ar principu "neviens kreditors nav sliktākā situācijā"	**2 (2)**	**0 (nepiemēro)**	**0 (nepiemēro)**
KOPĀ	**4 (8)**	**0 (0)**	**0 (0)**

Avots: Komisijas 2025. gada pārskati un Komisijas sniegtā papildu informācija, kā arī informācija no curia.europa.eu.

06 Komisija 2017. gada 7. jūnijā apstiprināja VNV noregulējuma lēmumu attiecībā uz ***Banco Popular Español S.A.*** (*BPE*). 2026. gada vidū šajā sakarā nebija nepabeigtu tiesvedības lietu, savukārt 2025. gada vidū ES tiesās izskatīšanā bija četras šādas lietas[1], kas attiecīgi ietekmēja Komisiju. Visās šajās lietās Vispārējā tiesa ar 2025. gada 21. jūlija rīkojumu noraidīja prasības kā acīmredzami nepamatotas.

07 Komisija 2022. gada 1. martā apstiprināja VNV noregulējuma lēmumu attiecībā uz ***Sberbank banka d.d.*** un ***Sberbank d.d.*** Tajā pašā dienā VNV pieņēma arī lēmumu par ***Sberbank Europe AG*** noregulējuma neveikšanu. Savā 2024. gada ziņojumā mēs norādījām, ka 2025. gada vidū ES tiesās bija divas[2] izskatīšanā esošas lietas, kas šajā sakarā ietekmēja Komisiju. Šajās lietās Vispārējā tiesa ar 2025. gada 26. novembra spriedumu noraidīja prasītāju celto prasību. Pēc tam 2026. gada februārī tika iesniegtas divas apelācijas sūdzības[3] par Vispārējās tiesas 2025. gada 26. novembra spriedumu lietās T-523/22 un T-524/22, un 2026. gada vidū tās joprojām tiek izskatītas.

08 2025. gada martā tika iesniegtas divas prasības[4] par VNV lēmumiem, kas pieņemti pēc principa "neviens kreditors nav sliktākā situācijā" un kas attiecas uz *Sberbank banka d.d.* un *Sberbank d.d.*; 2026. gada vidū šīs lietas joprojām tiek izskatītas. Komisija ir iestājusies šajās lietās, lai aizstāvētu VNM regulas un VNV lēmumu tiesiskumu.

09 Komisija uzskata, ka nelabvēlīga iznākuma iespējamība šajās lietās ir maznozīmīga, tāpēc tā nebija uzrādījusi nekādas iespējamās saistības un nebija iegrāmatojusi nekādus uzkrājumus šajā nolūkā.

II daļa. Padomes iespējamās saistības

10 ***2. tabulā*** ir parādīts ar VNM saistīto tiesvedībā esošo lietu skaits, kas potenciāli skar Padomi saistībā ar tās uzdevumu izpildi saskaņā ar VNM regulu, un attiecīgās iespējamās saistības 0 EUR, kā norādīts Padomes pārskatos, kā arī attiecīgie uzkrājumi 0 EUR, kā iegrāmatots šajos pārskatos.

---

1 Lietas T-678/17, T-600/17, T-499/17 un T-498/17.

2 Lietas T-523/22 un T-524/22.

3 Lietas C-61/26 P un C-62/26 P.

4 Lietas T-147/25 un T-149/25.

2. tabula. Ar VNM saistītas tiesvedībā esošas lietas, kas potenciāli skar Padomi, un attiecīgās iespējamās saistības un uzkrājumi

Lietas veids	ES tiesās izskatāmo lietu skaits	Attiecīgās iespējamās saistības, kas uzrādītas Padomes pārskatos (*miljoni EUR*)	Attiecīgie uzkrājumi, kas iegrāmatoti Padomes pārskatos (*miljoni EUR*)
	(Iekavās dotie skaitļi ir mūsu 2024. gada ziņojuma skaitļi)		
Noregulējuma lēmumi un lēmumi par noregulējuma neveikšanu	**0 (0)**	**Neattiecas**	
Lēmumi saistībā ar principu "neviens kreditors nav sliktākā situācijā"	**0 (0)**	**Neattiecas**	
KOPĀ	0 (0)	0 (0)	0 (0)

Avots: Padomes 2025. gada pārskati un Padomes sniegtā papildu informācija, kā arī informācija no curia.europa.eu.

11 Padome nav uzrādījusi nekādas iespējamās saistības (vai iegrāmatojusi jebkādus uzkrājumus), kas izriet no tās uzdevumu izpildes saskaņā ar VNM regulu, jo ES tiesās nav izskatīšanā esošu lietu, kurās Padome būtu atbildētāja un no kurām varētu izrietēt iespējamas saistības.

Iestāžu atbildes uz Pārskatu par ES budžeta izpildi 2025. finanšu gadā

Saturs

		Lpp.
1. nodaļa	Ticamības deklarācija un tās pamatojuma informācija	
	Eiropas Komisijas atbildes	426
2. nodaļa	Budžeta un finanšu pārvaldība	
	Eiropas Komisijas atbildes	437
3. nodaļa	Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu	
	Eiropas Komisijas atbildes	442
4. nodaļa	Ieņēmumi	
	Eiropas Komisijas atbildes	449
5. nodaļa	Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma	
	Eiropas Komisijas atbildes	454
6. nodaļa	Kohēzija, noturība un vērtības	
	Eiropas Komisijas atbildes	462
7. nodaļa	Dabas resursi un vide	
	Eiropas Komisijas atbildes	476
8. nodaļa	Migrācija un robežu pārvaldība Drošība un aizsardzība	
	Eiropas Komisijas atbildes	482

9. nodaļa	**Kaimiņattiecības un pasaule**	
	Eiropas Komisijas atbildes	**486**
10. nodaļa	**Eiropas publiskā pārvalde**	
	Eiropas Parlamenta atbildes	**490**
	Eiropas Savienības Padomes atbildes	**492**
	Eiropas Komisijas atbildes	**493**
	Eiropas Savienības Tiesas atbildes	**496**
	Eiropas Revīzijas palātas atbildes	**497**
11. nodaļa	**Atveseļošanas un noturības mehānisms**	
	Eiropas Komisijas atbildes	**498**
12. nodaļa	**Mūsu 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pārbaude**	
	Eiropas Parlamenta atbildes	**509**
	Eiropas Komisijas atbildes	**510**
	Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (EVTI) atbildes	**532**

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU. 1. NODAĻA. Ticamības deklarācija

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

1. Pārskatu ticamība

Komisija atzīst, ka Eiropas Revīzijas palātas (ERP) plašie konstatējumi par pārskatu ticamību, kas izklāstīti 1. nodaļā, ir pamatoti. Komisija jau ir veikusi pasākumus vai ieviešizmaiņas, lai ņemtu vērā daudzus no šiem apsvērumiem.

Galīgajos pārskatos Komisija ir izlabojusi visas būtiskās kļūdas, kas norādītas komisāriem adresētajās revīzijas konstatējumu saskaņošanas vēstulēs, attiecībā darījumiem un programmām, kas īstenotas viņu atbildības jomās. Tas it īpaši attiecas uz kļūdām, kas saistītas ar daudzgadu programmām, kurās prasītās juridiskās saistības nebija pienācīgi iegrāmatotas provizoriskajos pārskatos, kā arī uz kļūdu labošanu galīgajos pārskatos. Komisija ieviesīs sistemātiskus kontroles pasākumus, lai novērstu kļūdu atkārtošanos attiecīgajās programmās.

Komisija vēlas uzsvērt, ka daudzi ERP apsvērumi, kas izdarīti, pamatojoties uz sistēmas *SUMMA* IT revīziju, izriet no ārkārtas un pārejas konteksta, kurā *SUMMA* darbojās 2025. gadā. Tas, ka 2025. gads bija pārejas gads, nekādi nemazina ERP apsvērumu nozīmi, kurus Komisija ir apņēmusies ņemt vērā. Tomēr Komisija vēlas īsumā atgādināt, ka, lai ieviestu tālejošas izmaiņas tās finanšu pārskatu sistēmā, neizbēgami būs jāveic pielāgojumi.

Komisija, paredzot problēmas, kas neizbēgami rastos no šādas tālejošas sistēmas pārveides, īstenoja sistemātiskas un pastiprinātas kontroles, lai saglabātu pirmo gada pārskatu ticamību, pamatojoties uz finanšu informāciju, kas paziņota, izmantojot sistēmu *SUMMA*.

Pirmajos mēnešos pēc *SUMMA* darbības uzsākšanas tika ziņots par daudzām kļūdām un incidentiem, jo liela daļa Komisijas un izpildaģentūru finanšu un grāmatvedības speciālistu iepazinās ar *SUMMA* ieviesto jauno kārtību. Šī situācija radīja lielas prasības attiecībā uz galalietotāju atbalstu un palielināja gan reaģēšanas laiku, gan nepieciešamību palīdzēt lietotājiem ieviest iespējamus alternatīvus risinājumus.

Ja sākotnējā pieredze atklāja, ka ir vajadzīgi labojumi *SUMMA* konfigurācijās, *SUMMA* īstenošanas grupa, kad vien iespējams, ātri veica precīzus uzlabojumus. Šajā sarežģītajā un dinamiskajā kontekstā aizkavējās arī procesu izmaiņu dokumentēšana.

Pārejas problēmas tiek pakāpeniski pārvarētas, un uzlabojumi tiek veikti, 2026. gadā pastāvīgi ieviešot *SUMMA* uzlabojumus/jauninājumus. Saskaņā ar ERP ieteikumu 2026. gadā tiks veikti turpmāki pasākumi, lai uzlabotu datu kvalitāti, *SUMMA* sistēmu un arhitektūru, atbalsta IT procesus un darbības nepārtrauktību.

2. Darījumu pareizība

Komisija turpināja prioritāru uzmanību pievērst nodokļu maksātāju naudas vislabākajam iespējamajam izlietojumam, lai nodrošinātu, ka ES budžets tiek izlietots atbildīgi un pareizi. Kopumā

Komisija cenšas panākt pareizo līdzsvaru starp zemu kļūdu līmeni, ātriem maksājumiem, saprātīgām kontroles izmaksām un savlaicīgu visu politikas mērķu sasniegšanu.

Kā daļu no savām kontroles stratēģijām Komisija un dalībvalstis katru gadu veic tūkstošiem pārbaužu iekšējās kontroles sistēmas ietvaros, lai novērstu, atklātu un labotu kļūdas un trūkumus pārvaldības un kontroles sistēmās ES budžeta izpildei. Visas veiktās kontroles un revīzijas ir devušas Komisijai detalizētus un pārliecinošus pierādījumus par ES budžeta izdevumu un ieņēmumu riska līmeņa atšķirībām. Tāpēc, Komisija uzskata, ka 2025. gadā ES budžets kopumā bija labi aizsargāts. To apstiprina arī iekšējā revidenta vispārējais secinājums.

Komisija ņem vērā ERP paziņoto aplēsto kļūdu līmeni (3,8 %) izdevumos, sk. ***turpmāk II.2. iedaļu***. Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka, tāpat kā iepriekšējos gados, kļūdu līmenis ieņēmumos un administratīvajos izdevumos nebija būtisks.

Komisijas kā ES budžeta pārvaldītājas pieeja atšķiras no pieejas, ko ERP ievēro, veicot savu ārējā revidenta funkciju.

ERP kā ES neatkarīgā revidenta uzdevums ir aplēst kļūdu līmeni, kas ietekmē visus ES izdevumus un par ko reizi gadā tiek ziņots, pamatojoties uz statistisku izlasi (**1.22. punkts**).

Komisija un dalībvalstis izpilda budžetu saskaņā ar ES Finanšu regulā noteiktajiem ES līdzekļu pareizas finanšu pārvaldības principiem. Lai aizsargātu Savienības finanšu intereses, Komisija izveido pārvaldības un kontroles sistēmas, lai novērstu, atklātu un labotu pārkāpumus un krāpšanu. Ņemot vērā no ES budžeta finansēto programmu un darbību **daudzgadu raksturu**, korektīvus pasākumus var veikt vienu vai vairākus gadus pēc tam, kad ir materializējies un atklāts pārkāpuma vai krāpšanas risks. Tāpēc Komisija nosaka kļūdu īpatsvaru, lai kvantificētu risku maksājumu (un slēgšanas) laikā kā vienu no pārvaldības instrumentiem līdzekļu nepareizas izmantošanas novēršanai.

Sākot no 2024. gada, Komisija sagatavo secinājumu par ES budžeta aizsardzības līmeni daudzgadu finanšu shēmas (DFS) izdevumu kategoriju līmenī. Tas ir saistīts ar pāreju uz vairāk uz sniegumu balstītiem īstenošanas modeļiem 2023.–2027. gada kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) un kopš 2025. gada mehānismos Ukrainai, Rietumbalkāniem un Moldovai, kur Komisija vairs nevar noteikt kvantitatīvu risku maksājuma laikā (un slēgšanas laikā). Tāpēc **izdevumu kategorijās "Dabas resursi un vide"** un **"Kaimiņattiecības un pasaule"** ir izmantots jauns rādītājs, proti, **to izdevumu īpatsvars, ko uzskata par zema riska izdevumiem**. Šā rādītāja pamatā ir "zema-vidēja-augsta riska" klasifikācija attiecībā uz sniegumā balstītajiem izdevumiem. **Visās pārējās DFS izdevumu kategorijās riskus maksājuma un slēgšanas laikā** joprojām nosaka kvantitatīvi. Jāatzīmē, ka 2025. gadā pirmo reizi kopš 2021.–2027. gada plānošanas perioda sākuma maksājumi, kas saistīti ar minēto plānošanas periodu, bija lielāki nekā maksājumi, kas saistīti ar 2014.–2020. gada periodu.

2025. gadā DFS izdevumu kategorijās, kurās tiek noteikts **kvantitatīvais risks maksājuma laikā un slēgšanas laikā**, **risks slēgšanas laikā visās izdevumu kategorijās saglabājās zem 2 % būtiskuma sliekšņa**. Attiecībā uz visām DFS izdevumu kategorijām, kurās tiek noteikts kvantitatīvais risks maksājuma laikā, Komisija nosaka **riska līmeni slēgšanas laikā**, ar kuru mēra atlikušo kļūdu līmeni pēc visām *ex post* pārbaudēm un korekcijām. Tas atbilst **Komisijas izdevumu** un diferencēto kontroles stratēģiju **daudzgadu raksturam**, kā dēļ Komisija kopā ar dalībvalstīm saskaņā ar dalītu pārvaldību velta ievērojamas pūles kontroles un korekciju veikšanai pēc maksājumu izpildes un līdz plānošanas cikla beigām. Komisija uzskata, ka risks slēgšanas laikā ir tās un dalībvalstu veikto darbību visreprezentatīvākais rādītājs. **Risks maksājuma laikā saglabājās zem 2 %, izņemot attiecībā uz "kohēziju, noturību un vērtībām"** un **"vienoto tirgu, inovāciju un digitālo jomu"**.

Joprojām pastāv atšķirības starp ERP aplēsto kļūdu līmeni un Komisijas risku maksājuma laikā (**1.42. punkts**). Piemēram, ERP kvantificē kļūdas, ja ir ietekmēti maksājuma nosacījumi, neatkarīgi no tā, vai saskaņā ar spēkā esošo regulu ir piemērojama finanšu korekcija vai atgūšana (**1.43. punkts**). Attiecībā uz pārkāpumiem, kas radušies Komisijas procedūru nepilnību dēļ, Komisija nepiemēro līdzekļu atgūšanu; tomēr attiecībā uz nopietnām iepirkuma procedūras kļūdām kļūda tiek kvantificēta un iekļauta riskā maksājuma laikā. Šī atšķirība kļūdu kvantificēšanā joprojām ietekmē izdevumu kategoriju "Kohēzija, noturība un vērtības", kā arī revīzijas datu kopas īpašās iezīmes kohēzijas jomā 2025. gadā un līdz ar to ERP izlasi (**6.14.** un **6.15. punkts**). Visbeidzot, Komisija uzskata, ka ir vajadzīga turpmāka sadarbība ar ERP, lai interpretētu piemērojamos noteikumus un metodiskās pieejas, jo Komisija joprojām ir izdarījusi atšķirīgus secinājumus, novērtējot dažus atsevišķus ERP revidētus gadījumus.

Izdevumu kategorijā "Dabas resursi un vide" zema riska izdevumu īpatsvars bija 64 %, kas atbilst 50,6–77,6 % diapazonam 2020.–2024. gadā. **Izdevumu kategorijā "Kaimiņattiecības un pasaule"** zema riska izdevumu īpatsvars bija 89,6 %, kas atbilst arī 76,6 %–100 % diapazonam 2020.–2024. gadā.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Pārskatu ticamība

Gada saimnieciskās darbības rezultāts ir negatīvs, bet budžeta izpildes rezultāts – pozitīvs

Komisija norāda, ka ERP raksturojusi budžeta rīcību attiecībā uz *NextGenerationEU* (*NGEU*) ietvaros aizņemtajām summām kā "neparastu". *NGEU* bija ārkārtas reakcija uz pagaidu, bet ārkārtējiem apstākļiem, nodrošinot ārkārtas un pagaidu papildu līdzekļus Covid-19 krīzes seku novēršanai saskaņā ar Lēmuma (ES, Euratom) 2020/2053 5. pantu. *NGEU* tika izveidots, ņemot vērā steidzamo nepieciešamību risināt krīzi un tās ekonomiskās sekas, pilnībā ievērojot LESD noteikumus, kas ļauj risināt šādas ārkārtas situācijas un krīzes.

Atšķirība starp budžeta un ekonomikas rezultātiem, ko ERP minējusi **1.6. punktā**, ir normālas sekas dažādajiem konceptuālajiem principiem, kas ir budžeta un uzkrājumu pārskatu pamatā. Lai gan budžeta kontos ienākošās un izejošās naudas plūsmas budžeta gadā savstarpēji līdzsvarojas, uzkrājumu grāmatvedībā un pamatojoties uz starptautiski atzītiem grāmatvedības standartiem, dotācijas daļa (neatmaksājama saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu) nedod nekādas tiesības uz aktīvu un tādējādi palielina negatīvos neto aktīvus (t. i., saistības, kas vēl nav segtas no budžeta).

Kā norāda ERP, saskaņā ar juridisko pamatu summas, kas aizņemtas *NGEU* ietvaros un novirzītas *NGEU* dotācijām un ES programmu papildinājumiem, ir jāuzskata par ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem, kurus uzskaita papildus gada budžetam. Uzkrājumu principa grāmatvedība godprātīgi atspoguļo ekonomisko realitāti, ka summas, kas aizņemtas un izmaksātas kā neatmaksājams atbalsts, rada negatīvus neto aktīvus, kas ir summas, kuras jāfinansē no nākotnes budžetiem.

Apsvērumi attiecībā uz 2025. gada konsolidētajiem pārskatiem un saistīto iekšējās kontroles sistēmu

2025. gada konsolidētie pārskati ir pirmais pārskatu kopums, kas sagatavots, izmantojot *SUMMA*, un šādā liela mēroga projektā var rasties pārejas problēmas, kā ERP uzsvērusi **1.11. punktā**.

Kā ERP norāda **1.12. punktā**, kopējā juridisko saistību vērtība daudzgadu līgumiem *SUMMA* sistēmā kopumā nebija pieejama ne attiecībā uz līgumiem, kas tika migrēti no *ABAC* uz *SUMMA*, ne attiecībā uz *SUMMA* sistēmā jaunizveidotiem līgumiem. Rezultātā uzkrātie izdevumi, kas iegrāmatoti pārskatos gada beigu periodizācijas ietvaros, galīgajos pārskatos bija jākoriģē. Komisija ir apzinājusi tehnisko risinājumu šīs trūkstošās informācijas labošanai sistēmā *SUMMA*, un šis risinājums tiek īstenots. Komisija arī darbojas, lai visos dienestos (ģenerāldirektorātos, birojos un izpildaģentūrās) palielinātu informētību par esošo risinājumu un izdotu norādījumus par tā pareizu izmantošanu. Mērķis ir novērst šā jautājuma atkārtošanos nākotnē.

Pateicoties Komisijas iekšējās kontroles sistēmas stabilitātei, jautājumu par rēķinu pārvešanu no e-dotāciju sistēmas uz *SUMMA* (**1.13. punkts**) Komisija atklāja pietiekami agri 2025. gadā pirms 2025. finanšu gada pārskatu slēgšanas. Tas ļāva dienestiem savlaicīgi saņemt norādījumus, lai atspoguļotu iztrūkstošo rēķinu summu gada beigu periodizācijas ietvaros. 2026. gada februārī ar *RTD* ĢD tika panākta vienošanās par rīcības plānu, lai atrisinātu ERP apsvērumā minēto jautājumu, kā rezultātā kopš 2026. gada maija *SUMMA* sistēmā var ievadīt pareizās rēķinu summas.

Komisija atzīst, ka *SUMMA* grupu ziņošanas rīka parametrs (**1.14. punkts**) bija kļūdains, kā rezultātā nebūtiska summa tika uzrādīta kā trešās personas atlikums, nevis kā starpuzņēmumu atlikums. Šī parametra iestatīšanas kļūda tika nekavējoties izlabota. Ir ieviestas papildu kontroles, lai novērstu līdzīgu problēmu atkārtošanos.

Attiecībā uz ERP apsvērumu **1.15. punktā** par Komisijas vietējo grāmatvedības sistēmu visaptverošu validācijas procesu, Komisija vēlas uzsvērt, ka Finanšu regulā (FR) grāmatvedim nav prasīts veikt visu vietējo grāmatvedības sistēmu visaptverošu validāciju.

Saskaņā ar FR visas esošās vietējās sistēmas tika validētas, kad tās tika izstrādātas un ieviestas *ABAC* sistēmā, un ERP pēdējo desmit gadu laikā ir pozitīvi novērtējusi Komisijas veikto darbu. Tā kā *SUMMA* ieviešana ietekmēja veidu, kādā finanšu informācija no vietējām grāmatvedības sistēmām tiek nosūtīta uz Komisijas centrālo grāmatvedības sistēmu (uz *SUMMA*, nevis uz *ABAC*), grāmatvedis veica nepieciešamos pasākumus, lai iegūtu pienācīgu pārliecības līmeni gan pirms, gan pēc *SUMMA* darbības uzsākšanas.

Lai mazinātu riskus pārejas laikā un nodrošinātu vietējo sistēmu pienācīgu darbību, visiem ģenerāldirektorātiem, kas atbild par šādām sistēmām, pirms *SUMMA* darbības uzsākšanas bija jāveic padziļinātas pārbaudes un jāiesniedz rezultāti grāmatvedim. Šis process bija lēmuma par darbības uzsākšanu dokumentēšanas neatņemama daļa, un ir pieejama visa saistītā testēšanas dokumentācija.

Turklāt, lai vēl vairāk samazinātu riskus, grāmatvedības dienesti 2025. gadā veica mērķtiecīgas pārbaudes par trim galvenajām *SUMMA* integrētajām sistēmām (kas aptver vairāk nekā 90 % no Komisijas maksājumiem 2025. gadā), īpašu uzmanību pievēršot riskiem, kas izriet no *SUMMA* ieviešanas. Komisija piekrīt, ka būtu lietderīgi visaptveroši validēt visas vietējās grāmatvedības sistēmas. Tomēr veiktais darbs, pamatojoties uz riskā balstītu pieeju, bija pietiekams, lai mazinātu risku pārskatu ticamībai.

Ņemot vērā ārkārtas un pārejas kontekstu, kurā *SUMMA* darbojās 2025. gadā, pārejot uz jaunu grāmatvedības sistēmu, lielāks kļūdu skaits ir neizbēgams, kā ERP konstatējusi **1.16. punktā**.

Pirmajā *SUMMA* izmantošanas gadā lielai daļai dienestu finanšu un grāmatvedības speciālistu bija jāiepazīstas ar *SUMMA*. Tajā pašā laikā *SUMMA* īstenošanas grupa jau ir veikusi daudzus mērķtiecīgus uzlabojumus, lai risinātu atkārtotas problēmas un uzlabotu sistēmas darbību. Komisija turpinās risināt šos jautājumus, lai samazinātu kļūdu biežumu un galu galā tās novērstu.

Apsvērumi, ko esam formulējuši pēc sistēmas SUMMA *IT revīzijas*

Kā ERP norādījusi **1.18. punktā**, Komisija 2025. gada sākumā sāka izmantot sistēmu *SUMMA*, galveno uzmanību pievēršot pamatfunkcijām, vienlaikus līdz minimumam samazinot šādas plaša mēroga ieviešanas risku. Citas nebūtiskas funkcijas tika atliktas un pakāpeniski ieviestas kopš 2025. gada. Tā ir standarta pieeja lielapjoma IT sistēmu ieviešanai. Mērķis ir līdz minimumam samazināt operacionālo risku un darbības traucējumus, pēc iespējas samazinot darbības jomu un vispirms koncentrējoties uz pamatfunkciju nodrošināšanu.

Kopš *SUMMA* ieviešanas Komisija ir strādājusi pie sistēmas turpmākas uzlabošanas, ieviešot jaunus elementus, lai palielinātu Komisijas finanšu procesu efektivitāti. Pārejas periodā nepieciešamie darbi tiks pakāpeniski izbeigti no šā brīža līdz 2027. gadam.

Savukārt tehniskās piekļuves pārvaldības un IT izmaiņu pārvaldības kontrole tiks uzlabota. Lai ierobežotu riskus, kopš 2025. gada pirms 2025. gada pārskatu slēgšanas ir ieviesti riska mazināšanas pasākumi, uzraudzība, izmantojot infopaneļus, laidienu pārvaldības process un izmaiņu kontroles padome kā darbības pārvaldības struktūra. Apstiprinājumiem bija nepieciešams "četru acu" princips, iesaistot vismaz divas dažādas struktūrvienības, un gada laikā netika konstatēta nepamatota izmaiņu ieviešana. ERP konstatētās nepilnības incidentu risināšanas pārvaldībā (**1.19. punkts**) tika novērstas, sniedzot plašu atbalstu galalietotājiem, izmantojot sekmīgi izveidotus regulāras saziņas kanālus.

Šajā sakarā tika ieviesti vairāki atbalsta pasākumi – visas biļetes tika reģistrētas īpašā rīkā. Tika izveidota arī dienestu vietējo *SUMMA* koordinatoru un *SUMMA* ekspertu kopiena, nodrošinot viņiem tiešu piekļuvi *BUDG* ĢD, izmantojot īpašus kanālus, tai skaitā moderētas tērzētavas un īpašus mācību kursus. Turklāt tika izveidota plaša galalietotāju atbalsta struktūra, kas katru nedēļu sniedz ziņojumus *BUDG* ĢD augstākajai vadībai. Galalietotāju atbalsta sanāksmes notika vismaz reizi nedēļā, izmantojot atvērto durvju pieeju, un *BUDG* ĢD eksperti bija gatavi atbalstīt lietotājus. Visbeidzot, plašākai auditorijai tika organizētas papildu mācību sesijas par konkrētiem tematiem, piemēram, slēgšanu gada beigās, kā arī par visām funkcijām, par kurām lietotāju kopiena bija vairāk ieinteresēta saņemt atbalstu. Salīdzinot šo posmu ar standarta incidentu pārvaldības praksi stabilā sistēmā, netiek ņemta vērā sarežģītā faktiskā situācija un īstenotie mīkstinošie faktori.

2. Darījumu pareizība

Ieņēmumi

Attiecībā uz ES budžeta ieņēmumu daļu Komisija atzinīgi vērtē to, ka ERP uzskata, ka ieņēmumos nav būtisku kļūdu un ka ieņēmumu pārvaldības sistēmas kopumā bijušas efektīvas (**1.24. punkta a) apakšpunkts**).

Komisija joprojām ir apņēmības pilna izskatīt un atrisināt atlikušos neatrisinātos jautājumus no PVN iegūto pašu resursu un tradicionālo pašu resursu jomā. 2026. gada pirmajā ceturksnī Komisija pabeidza pirmo inspekcijas ciklu attiecībā uz ieņēmumiem no nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma un ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm veic turpmākus pasākumus saistībā ar konstatētajām problēmām (sk. arī ***detalizēto atbildi uz 4. nodaļu***).

Izdevumi

Komisija norāda uz ERP aplēsto vispārējo kļūdu līmeņa pieaugumu 2025. gadā līdz 3,8 % (**1.24. punkta b) apakšpunkts**) no 3,6 % 2024. gadā. Kopumā ERP aplēstais kļūdu līmenis, kas saistīts ar pašreizējo DFS izdevumu noteikumiem, sistēmām un īstenošanas struktūrām, ir iepriekšējo gadu diapazonā (sk. **1.7. attēlu.** Aplēstie kļūdu līmeņi (2021.–2025. gads)).

Attiecībā uz kategoriju "**Kohēzija, noturība un vērtības**" (**1.27. punkts**) Komisija norāda, ka ERP aprēķinātais kļūdu īpatsvars ir balstīts uz revīzijas izlasi, kas atspoguļo netipiskas un ievērojami mazākas revīzijas datu kopas specifiku nekā iepriekšējos gados, kā ERP paskaidrojusi **6. nodaļā** (**6.8.–6.15. punkts**). Tas ierobežo iespēju veikt tiešus salīdzinājumus ar rezultātiem, par kuriem ziņots iepriekšējos gados.

Turklāt ERP atgriezās pie revīzijas pieejas, kuru tā izmantoja pirms 2017. gada un kas ietver darījumu atlasi tieši no visas revīzijas datu kopas (dalībvalstu iesniegtie un Komisijas apstiprinātie pārskati), nevis tikai to darījumu revīziju, kurus iepriekš revidējušas revīzijas iestādes. Rezultātā vadošās iestādes (nevis revīzijas iestādes) kļuva par galvenajiem sarunu partneriem attiecībā uz revidētajiem darījumiem, bet ne vienmēr spēja savlaicīgi sniegt visus ERP pieprasītos revīzijas pierādījumus (**6.14. punkts**). Komisija uzskata, ka tas varētu būt ietekmējis ERP aprēķināto kļūdu īpatsvaru. Komisija centīsies palielināt vadošo iestāžu informētību par jauno pieeju, kā arī par pieredzi, kas gūta šajā pirmajā reizē, lai tās būtu labāk sagatavotas atbildēt uz ERP revidentu pieprasījumiem turpmākajos gados.

Šis ERP veiktais kopējā kļūdu īpatsvara aprēķins attiecībā uz ikgadējiem kohēzijas maksājumiem atšķiras no Komisijas pieejas, kurā tiek izmantots katras programmas novērtējums. Komisijas aprēķins ir balstīts uz visu revīzijas iestāžu paziņoto konkrētās programmas kļūdu īpatsvaru apkopojumu, kas izriet no vairāk nekā 9000 darbību (to daļu) revīzijām, kuras veiktas kā daļa no reprezentatīvām izlasēm, kas atlasītas katrai programmai (vai programmu grupai). Komisijas īstenotās "vienotās revīzijas pieejas" mērķis ir samazināt administratīvo slogu un gūt pamatotu pārliecību, rūpīgi pārskatot valstu revīziju rezultātus un atzinumus, par kuriem katru gadu ziņo attiecībā uz visām programmām un kurus papildina pašas Komisijas veiktās uz risku balstītās revīzijas.

Tāpat kā katru gadu Komisija pienācīgi pārbaudīs visas kļūdas, par kurām ziņojusi ERP, un pieprasīs korektīvus pasākumus vai finanšu korekcijas, ja to uzskatīs par nepieciešamu un juridiski iespējamu. Komisija arī ieteiks attiecīgajām vadošajām iestādēm 2021.–2027. gada perioda īstenošanas ietvaros vajadzības gadījumā vēl vairāk uzlabot pārvaldības un kontroles sistēmas (sk. arī ***atbildes uz 6. nodaļu***).

Attiecībā uz jomu **"Dabas resursi un vide"** (**1.30. punkts**) Komisija ņem vērā ERP konstatējumus attiecībā uz **nosacījumu par zemes atrašanos atbalsta saņēmēja rīcībā**, kas ir svarīga attiecināmības prasība tiešajam atbalstam. Tās pārbaude tiek sistemātiski skatīta Komisijas un sertifikācijas struktūru revīzijās, ņemot vērā tās nozīmi ES finanšu interešu aizsardzībā un atbalsta piešķiršanas nodrošināšanā saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem. Komisija pašlaik īsteno atbilstības noskaidrošanas procedūras, lai novērstu nepilnības to dalībvalstu kontroles sistēmās attiecībā uz rīcībā esošo zemi, kurās ERP konstatēja kļūdas. Šīs atbilstības noskaidrošanas procedūras ir sāktas pirms ERP apmeklējumiem. Attiecībā uz ekoshēmām un agrovides un klimata saistībām ERP novērtējums atbilst Komisijas novērtējumam, kurā arī konstatēts lielāks kļūdu risks šajos pasākumos, ņemot vērā to sarežģītību, dažādos attiecināmības nosacījumus un – attiecībā uz ekoshēmām – to neseno ieviešanu 2023.–2027. gada KLP ietvaros. Komisija turpina atbalstīt dalībvalstis, sniedzot norādījumus un apmainoties ar paraugpraksi un ieteikumiem, lai palīdzētu tām izstrādāt, kontrolēt un efektīvi īstenot šos pasākumus un attiecināmības nosacījumus, vienlaikus

sekojot līdzi apzinātajiem riskiem, vajadzības gadījumā izmantojot atbilstības noskaidrošanas procedūras, lai aizsargātu ES budžetu (sk. arī ***atbildes uz 7. nodaļu***).

Komisija piekrīt ERP viedoklim, ka veids, kādā līdzekļi tiek izmaksāti, ietekmē kļūdu risku (**1.28. punkts**), un īpaši tam, ka kļūdu risks ir zemāks maksājumtiesību izdevumiem, attiecībā uz ko saņēmējiem ir jāizpilda noteikti nosacījumi (piemēram, *Erasmus+* dotācijas). Tomēr lielākā daļa maksājumu no ES budžeta ir **atlīdzinājuma maksājumi**, attiecībā uz kuriem saņēmējiem ir jāpierāda atbilstība **attiecināmības noteikumiem** un attiecīgā gadījumā publiskā iepirkuma vai valsts atbalsta noteikumiem. Šie maksājumi ir pakļauti kļūdu riskam (**1.32.–1.35. punkts**), jo, lai sasniegtu programmas mērķus, piemērojamie attiecināmības un atlīdzināšanas noteikumi bieži vien ir sarežģīti.

Komisija turpina veicināt tādu shēmu izmantošanu, kas veicina ES finansējuma vienkāršāku īstenošanu, tādējādi samazinot kļūdu risku. Tas cita starpā ietver vienkāršotu izmaksu iespēju veicināšanu un ar izmaksām nesaistītu finansēšanu. Tādējādi dažādās politikas jomās arvien vairāk tiek izmantotas vienkāršotas finansēšanas shēmas, arī vienreizēji maksājumi **pētniecības un veselības iniciatīvās**. Attiecībā uz **kohēzijas politiku** Komisija turpināja veicināt vienkāršotu izmaksu iespēju vai "ar izmaksām nesaistīta finansējuma" izmantošanu 2021.–2027. gada programmās. Turklāt pāreja, sākot no 2026. gada, uz modeļiem, kas vairāk balstīti uz sniegumu (KLP 2023.–2027. gadam, ārējās darbības mehānismi vai sociālais klimata fonds), atbilst šai tendencei virzībā uz racionalizētām finansēšanas pieejām.

Attiecībā uz "**vienoto tirgu, inovāciju un digitālo jomu**" Komisija atzīst, ka galvenais kļūdu avots joprojām ir **neattiecināmas personāla izmaksas**, kas ir sagaidāms, jo šīs izmaksas joprojām veido lielāko daļu no kopējām izmaksām, ko saņēmēji deklarējuši pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa". Komisija joprojām ir apņēmības pilna vēl vairāk vienkāršot noteikumus un procedūras, plašāk izmantojot fiksētas summas maksājumus un vienības izmaksas, lai samazinātu gan administratīvo slogu saņēmējiem, gan kļūdu risku. Attiecībā uz citām tiešajām izmaksām, piemēram, attiecībā uz kļūdām personāla izmaksās, Komisija turpina mazināt kļūdu risku, informējot saņēmējus komunikācijas pasākumos un tīmekļsemināros, sniedzot norādījumus pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dotāciju nolīguma paraugā ar norādījumiem un pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" dotāciju nolīgumā ar norādījumiem, kā arī mudinot izmantot Pētniecības uzziņu dienestu (sk. arī ***atbildes uz 5. nodaļu***).

Turklāt Komisija atzinīgi vērtē ERP **diferencētāko** un **samērīgāko pieeju publiskā iepirkuma kļūdu kvantificēšanai** (**1.36. punkts**), kas ir saskaņota ar pieeju, kuru Komisija un dalībvalstis izmanto dalītā pārvaldībā, it īpaši kohēzijas jomā, kur tā ir ievērojami samazinājusi saistīto kļūdu skaitu, par ko ziņojusi ERP.

Komisija ņem vērā, ka ERP kopš 2025. gada šo metodiku ir piemērojusi arī **citām DFS kategorijām un visām iepirkuma un dotāciju piešķiršanas procedūrām**. Dažās DFS kategorijās, it īpaši Eiropas publiskajā pārvaldē (**1.14. attēls**), jaunās pieejas rezultātā kļūdu īpatsvars palielinājās tādu kļūdu darījumos dēļ, kuras iepriekš netika uzskatītas par skaitļos izsakāmām (piemēram, procedūras jautājumi ēku iepirkuma procedūrās, sk. ***atbildes uz 10. nodaļu***). Tādējādi, ERP vispārēji piemērojot jauno metodi, tiek skaitliski izteiktas iepirkuma procedūras kļūdas, kas nav radījušas nekādus zaudējumus ES budžetam.

Komisijas sniegtā informācija par pareizību

Komisijas novērtējums par izdevumu riska līmeni

Komisija **ticamību** iegūst, izmantojot augšupēju un pielāgotu pieeju, proti, pa programmām vai citiem attiecīgiem izdevumu segmentiem, jo ieviešana nav viendabīga visās programmās un dalībvalstīs. Tūkstošiem pārbaužu, ko Komisija un dalībvalstis katru gadu veic dalītā pārvaldībā, tiek izmantotas, lai noteiktu **riskus maksājuma laikā** un **riskus slēgšanas laikā**, kā arī to **izdevumu daļu, kam risks ir uzskatāms par zemu, vidēju un augstu**, tādējādi atspoguļot Komisijas dienestu vislabāko aplēsi par kļūdu risku.

Tādējādi iegūtā uzticamā, pārbaudītā un pierādījumos balstītā informācija arī ļauj Komisijai pierādīt, ka ne visi atlīdzinājuma maksājumi ir saistīti ar augstu risku un ka riska līmenis nav vienāds un var atšķirties vienā un tajā pašā politikas jomā un pat vienas un tās pašas izdevumu programmas ietvaros

Tas ļauj Komisijai iedalīt attiecīgos izdevumus trīs riska līmeņos:

- **zemāks risks –** izdevumi, kuru risks maksājuma laikā ir mazāks par 2 % jeb kuri ietilpst zema riska kategorijā, pamatojoties uz kvalitatīvu novērtējumu (izdevumi 2023.–2027. gada KLP un ārējās darbības mehānismu ietvaros), kas veido **58,6 %** no kopējiem ES budžeta izdevumiem 2025. gadā (54,7 % 2024. gadā),

- **vidējs risks –** izdevumi, kuru risks maksājuma laikā ir no 2 % līdz 2,5 % jeb kuri ietilpst vidēja riska kategorijā, un tie veido **25,2 %** no kopējiem izdevumiem (24,5 % 2024. gadā), un

- **augstāks risks –** izdevumi, kuru risks maksājuma laikā pārsniedz 2,5 % jeb kuri ietilpst augsta riska kategorijā, un tie veido **16,2 %** no kopējiem izdevumiem (20,8 % 2024. gadā).

Augstāka riska izdevumu īpatsvara samazinājums salīdzinājumā ar 2024. gadu galvenokārt ir skaidrojams ar to, ka: i) ir samazināti līdzekļi programmām ar augsta riska izdevumiem kohēzijai – gan par 2014.–2020. gada periodu, kurā tika iesniegti galīgie pārskati ar daudzām dalībvalstu iepriekš veiktām korekcijām, gan par 2021.–2027. gada periodu, kurā kļūdu līmenis šajā posmā joprojām ir zemāks nekā iepriekšējā plānošanas periodā, un ii) ir samazinājušies augsta riska izdevumi lauksaimniecībā.

Komisijas uz sniegumu balstītie novērtējumi

Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā ir izklāstīti pārbaužu rezultāti pa izdevumu kategorijām un nav kvantitatīva rādītāja Komisijai kopumā (**1.40. punkts**). Kopš 2024. gada **nav kvantitatīvas aplēses par risku maksājuma laikā un slēgšanas laikā** izdevumu kategorijai **“Dabas resursi un vide”** un kopš 2025. gada izdevumu kategorijai **“Kaimiņattiecības un pasaule”**, jo ir ieviesti uz sniegumu balstīti instrumenti (sk. 2025. gada pārvaldības un snieguma ziņojuma I sējuma 22. lpp., II sējuma 2. pielikuma 23. un 24. lpp.).

Komisijas novērtējums par “kohēziju, noturību un vērtībām”

Attiecībā uz **kohēzijas politiku** Komisija ņem vērā ERP novērtējumu par Komisijas kļūdu īpatsvaru (**1.40. punkts** un **1.15. attēls**) un to, ka **dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas** ne vienmēr efektīvi novērš vai atklāj visus pārkāpumus (**1.47.–1.48. punkts**). Pamatojoties uz visiem pieejamajiem revīzijas rezultātiem, arī pašas veiktajām revīzijām, Komisija ir novērtējusi un savos gada darbības pārskatos ziņojusi, ka pārvaldības un kontroles sistēmas labi darbojas 85 % 2014.–2020. gada programmu un 92 % 2021.–2027. gada programmu, un, pateicoties mērķtiecīgai revīzijas pieejai katrai programmai, ir pieprasījusi nepieciešamos uzlabojumus visām programmām vai programmu daļām, kurās konstatēti būtiski trūkumi. Komisija ir pārliecināta, ka kohēzijas politikas

daudzgadu koriģētspēja ļaus samazināt risku slēgšanas laikā zem būtiskuma sliekšņa. Pēc visu korektīvo pasākumu īstenošanas Komisija savos gada darbības pārskatos aplēsa, ka risks slēgšanas laikā šajā posmā ir mazāks par 2 % visos grāmatvedības gados līdz 2024. gadam, savukārt, ja tas tiek uzskatīts par nepieciešamu, likumības un pareizības novērtējumā slēgšanas laikā joprojām tiek piemēroti turpmāki korektīvie pasākumi.

Pamatojoties uz ERP un tās konstatējumiem un ieteikumiem pēdējo gadu laikā, Komisija 2024. gada beigās vienojās ar valstu revīzijas un vadošajām iestādēm par rīcības plānu, lai vēl vairāk stiprinātu to atklāšanas spējas un risinātu neatrisinātos jautājumus pirms 2014.–2020. gada plānošanas perioda slēgšanas. Pozitīvā attīstība, kas izriet no rīcības plāna īstenošanas, tiek regulāri uzraudzīta, un par to tika ziņots gada darbības pārskatos (sīkāku informāciju sk. ***atbildēs uz 6. nodaļas II.2. iedaļu***).

Komisija ir arī pārskatījusi savu revīzijas stratēģiju, lai: i) veiktu vairāk atbilstības revīziju, atkārtoti veicot revīzijas iestāžu agrāk plānošanas periodā veikto darbu, un līdz 2026. gada beigām aptvertu visas galvenās revīzijas iestādes vismaz vienu reizi, un ii) preventīvi pārskatītu revīzijas iestāžu izmantotos revīzijas kontrolsarakstus 2021.–2027. gadam. Revīzijas iestāžu līmenī rezultāti sāk materializēties, jo pirmo reizi revīzijas iestāžu paziņotais kļūdu īpatsvars *EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD fondiem ir attiecīgi 3,9 % un 3,7 %, kas liecina par labāku efektivitāti.

Tomēr Komisija uzskata, ka ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu uz risku balstītu pārvaldības pārbaužu uzticamību un izsekojamību. Tā nesen izsludināja uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus par administratīvo spēju veidošanu turpmākajai kohēzijas politikai, lai analizētu visbiežāk sastopamo kļūdu pamatcēloņus un īstenošanas problēmas, uz to pamata nosakot spēju veidošanas prioritātes.

Komisija visas gūtās atziņas ir integrējusi plānošanas perioda pēc 2027. gada izstrādē, ierosinot uz mērķiem balstītu maksājumu modeli un vienkāršāku, stabilāku pārliecības iegūšanas modeli, lai nodrošinātu, ka Komisijai joprojām ir spēcīga uzraudzības loma un ka deklarētie izdevumi atbilst piemērojamajiem tiesību aktiem.

Komisija turpina veikt pasākumus, lai uzlabotu *ex post* pārbaužu efektivitāti. Tomēr tā atgādina, ka, lai saglabātu izmaksu efektivitāti, pārbaudēm jābūt mērķtiecīgām un balstītām uz risku, un revīzijas pieejai arī turpmāk jābūt samērīgai atbilstoši programmu iestāžu un saņēmēju aicinājumiem veikt vienkāršošanu un samazināt revīzijas slogu.

3. Ziņojums par aizdomām par krāpšanu

Komisija atgādina, ka tikai neliela daļa pārkāpumu vai noteikumu neievērošanas gadījumu ir krāpšana.

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu 6. nodaļā (**1.55. punkts**), ka ir pilnībā īstenots 2020. gada pārskata 5.2. ieteikums (par krāpšanas riska izsekošanu revīzijas iestāžu darbību revīzijās) un 2022. gada pārskata 6.6. ieteikums (par vadošo iestāžu informētības par krāpšanas risku uzlabošanu).

Attiecībā uz īpašo ziņojumu par **ES struktūru cīņu pret krāpšanu** (**1.56. punkts**) Komisija atzinīgi vērtē ERP konstatējumu, ka attiecīgo ES krāpšanas apkarošanas dalībnieku pilnvaras ir skaidri noteiktas un nepārklājas (**3.25. punkts**), un atzīst, ka informācijas apmaiņu un Komisijas pārraudzību var stiprināt, lai nodrošinātu saskaņotāku krāpšanas apkarošanas arhitektūru. Komisija ir pieņēmusi ERP ieteikumus šajā sakarā, kā izklāstīts ***atbildēs uz 3. nodaļu*** (*1. daļa* "ERP lietderības revīziju rezultāti. Galvenie vēstījumi") un turpinās apsvērt attiecīgos turpmākos pasākumus.

ERP Īpašajā ziņojumā 06/2026 ir atzīts, ka Komisija ir veikusi pasākumus, lai uzlabotu **ANM krāpšanas apkarošanas satvaru** (**1.57. punkts**), un ka Komisijas revīzijas ir veicinājušas uzlabojumus valstu krāpšanas apkarošanas sistēmās. Attiecībā uz ERP apsvērumiem par krāpšanas atklāšanu, ziņošanu un novēršanu Komisija atgādina, ka saskaņā ar ANM regulas 22. pantu dalībvalstis ir primāri atbildīgas par krāpšanas novēršanu, atklāšanu un labošanu un ka ANM regula ļauj dalībvalstīm izmantot savas parastās valsts budžeta pārvaldības sistēmas, kas, protams, var novest pie dažādām pieejām. Komisija jau ir īstenojusi pieņemtos ieteikumus saistībā ar ANM, atjauninājusi savus norādījumus un publicējusi detalizētus norādījumus[1] par dalībvalstu pienākumiem pēc ANM beigām, tai skaitā ziņošanas pienākumiem gadījumos, kad ir aizdomas par krāpšanu[2].

Tāpēc pieeju dažādība ziņošanā par krāpšanu ir loģiskas ANM tiesiskā regulējuma sekas. Dalībvalstis vislabāk var noteikt visefektīvākās un piemērotākās darbības krāpšanas novēršanai un atklāšanai savā konkrētajā kontekstā un saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu. Tomēr, ja dalībvalsts atklāj kādus konkrētus pārkāpumus, tai ir jārīkojas, lai tos novērstu, un attiecīgi jāinformē Komisija, it īpaši pārvaldības deklarācijā.

Komisija savukārt pārbauda, vai šīs valstu sistēmas darbojas rezultatīvi un atbilst tiesiskā regulējuma pamatprasībām, uzrauga īstenošanu un vajadzības gadījumā veic korektīvus vai atgūšanas pasākumus, lai aizsargātu Savienības budžetu.

Attiecībā uz **īpašo ziņojumu par Komisijas stratēģiju krāpšanas apkarošanai (*CAFS*)** Komisija uzskata, ka *CAFS* atspoguļo pienācīgu vērienīguma līmeni un ietver uz nākotni vērstas krāpšanas apkarošanas darbības. Tomēr Komisija izmantos ziņojumu, lai vēl vairāk stiprinātu *CAFS* un Komisijas dienestu un izpildaģentūru stratēģijas krāpšanas apkarošanai. Komisija uzsver, ka tās korporatīvā krāpšanas riska novērtējuma pamatā ir visaptverošs process, kurā izmanto pamatotu un būtisku informāciju, tādējādi nodrošinot efektīvu krāpšanas risku korporatīvo pārraudzību. To nodrošina, apvienojot dažādus informācijas avotus krāpšanas risku identificēšanai korporatīvā līmenī. Visbeidzot, Komisija atzīst, cik svarīgi rezultātu uzraudzībai ir kopīgi iznākuma rādītāji, un noteiks attiecīgu šādu rādītāju kopumu nākamajā Komisijas stratēģijā krāpšanas apkarošanai.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

1.1. ieteikums. Sistēmas *SUMMA* funkcionālo nepilnību novēršana un šīs sistēmas kontroles mehānismu nostiprināšana.

Pamatojoties uz mūsu IT revīzijas darbu attiecībā uz sistēmu *SUMMA*, mēs iesakām Komisijai:

(a) apzināt atlikušās funkcionālās nepilnības, sarindot tās prioritārā secībā, pamatojoties uz iespējamo ietekmi uz finanšu darījumu ticamību, un atrisināt nepilnības ar augstu prioritāti;

[1] Norādījumi dalībvalstīm par revīziju kopsavilkuma sagatavošanu, īstenojot Atveseļošanas un noturības mehānismu, Norādījumi par to, kā novērtēt iekšējās kontroles sistēmas, ko dalībvalstis ieviesušas saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu.

[2] Pamatnostādnes dalībvalstīm par darbības aspektiem, kas saistīti ar Atveseļošanas un noturības mehānisma noslēguma posmu un slēgšanu.

(b) nodrošināt, ka pagaidu risinājumi ir efektīvi, ietver kontroles mehānismus finansiālu kļūdu nepieļaušanai, tiek cieši uzraudzīti un ir papildināti ar plānu pastāvīgu risinājumu savlaicīgai ieviešanai;

(c) noteikt par prioritāti un novērst iekšējās kontroles trūkumus, kas saistīti ar sistēmas *SUMMA* ieviešanu un darbību.

Īstenošanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 1.1. ieteikuma a), b) un c) punktam.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 2. NODAĻA "Budžeta un finanšu pārvaldība"

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

2025. gadā ES budžetam joprojām bija būtiska nozīme, palīdzot ES **īstenot tās politikas prioritātes**. Līdztekus ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas stiprināšanai, lauksaimnieku atbalstam un lauksaimniecības produktivitātes uzlabošanai, tas palīdzēja arī stiprināt ES ārējās robežas un aizsardzības spējas, mazināja migrācijas spiedienu un sniedza nelokāmu atbalstu Ukrainai, un tās ir tikai dažas no prioritātēm.

Kā norādījusi arī ERP (**2.25.–2.29. punkts**), **neizpildīto saistību** (*RAL*, "*reste à liquider*") **līmenis** 2025. gadā turpināja samazināties. Vairāk nekā puse atlikušo *RAL* (izņemot *NextGenerationEU* (*NGEU*) līdzekļus) ir saistīta ar kohēzijas politiku, kurā Komisija atbalsta dalībvalstis administratīvās spējas palielināšanā un investīciju vājo vietu novēršanā. Komisija **turpinās uzraudzīt** ES programmu un instrumentu **īstenošanu**, publicējot informāciju par gada budžeta izpildes prognozēm un progresa ziņojumu par neizpildītajām saistībām.

Attiecībā uz ***NGEU RAL*** daudzas dalībvalstis ir pārskatījušas savus atveseļošanas un noturības plānus (ANP), pārdalījušas līdzekļus progresīvākiem projektiem, koriģējušas atskaites punktus un mērķrādītājus un risinājušas īstenošanas kavējumus, vienlaikus saglabājot plānu sākotnējos mērķus. **Pārskatīšanas mērķis** bija **pielāgoties jauniem apstākļiem** un nodrošināt ANM maksājumu savlaicīgu izpildi līdz 2026. gada beigām.

Komisija 2025. gada jūlijā nāca klajā ar priekšlikumu vērienīgai, dinamiskai un tālredzīgai **daudzgadu finanšu shēmai (DFS) 2028.–2034. gadam**. Tajā ir pārņemtas pašreizējās shēmas priekšrocības, pamatprincipi un saistībā ar pašreizējo DFS gūtās atziņas, padarot šo shēmu vienkāršāku, elastīgāku un rezultatīvāku. Komisija cieši sadarbojas ar Parlamentu un Padomi, lai panāktu vērienīgu, līdzsvarotu un savlaicīgu vienošanos par nākamo DFS un nozaru programmām.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Budžeta pārvaldība 2025. gadā

ES budžeta izpilde

Komisija uzsver, ka ***NGEU* apropriācijas** būtu jānošķir no apstiprinātā budžeta. Ņemot vērā *NGEU* kredītu raksturu (ārējie piešķirtie ieņēmumi, ko var pārnest), jebkāds saistību un maksājumu apropriāciju izlietojuma salīdzinājums būtu jāinterpretē piesardzīgi.

Attiecībā uz **kohēzijas politikas fondiem** – lai nodrošinātu pārredzamību un precīzu finanšu uzraudzību, atvērto datu platformā regulāri tiek publicēts neto summu **izlietojums**.

Komisija norāda, ka ERP analīzē iekļāva visus apropriāciju veidus (**2.2.–2.9. punkts**). Attiecībā uz **ES budžeta izpildes** galīgo rādītāju analīzi Komisija atgādina, ka Finanšu regulā un atsevišķos juridiskā pamata dokumentos ir **paredzēta iespēja** gada beigās neizmantotās saistību un maksājumu apropriācijas **pārnest** uz nākamo gadu. Tas jo īpaši attiecas uz piešķirtajiem ieņēmumiem.

Kā norāda arī ERP (**2.6. punkts**), tika pārnestas **saistību apropriācijas** aptuveni 1,9 miljardu EUR apmērā. Ņemot vērā šos pārnesumus, **apstiprinātā saistību budžeta izpilde sasniedza 99,4 %**. Aptuveni 100 miljoni EUR no neizpildītajām saistību apropriācijām gada beigās tika anulēti, un tikai 50 miljoni EUR no šīs summas tika segti no Komisijas budžeta iedaļas (13,8 miljoni EUR no Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda, kas netika izmantots; atlikusī summa bija saistīta ar ierobežotajām summām, kas netika izmantotas pēc iepirkuma vai dotāciju procedūru pabeigšanas).

Attiecībā uz **maksājumu apropriācijām** (**2.7. un 2.8. punkts**) Komisija vēlas piebilst, ka, ņemot vērā apropriāciju pārnešanu no 2025. uz 2026. gadu, izpildes līmenis sasniedza 99,9 % no kopējiem pieejamajiem maksājumiem. Tāpēc apstiprinātās maksājumu apropriācijas 111 miljonu EUR apmērā gada beigās palika neizmantotas, un tikai 55,4 miljoni EUR ir no Komisijas budžeta iedaļas.

Dalītās pārvaldības fondu budžeta izpilde saskaņā ar KNR 2021.–2027. gadam

Attiecībā uz apguves līmeni (**2.13.–2.17. punkts, 2.7., 2.8. un 2.9. attēls**) Komisija atgādina, ka ārēju faktoru dēļ 2021.–2027. gada **programmas tika pieņemtas septiņus mēnešus vēlāk** nekā 2014.–2020. gada plānošanas periodā. Turklāt ANM ietekmēja arī 2021.–2027. gada kohēzijas politikas sākumu, jo tas novirzīja daļu no kohēzijas investīciju plūsmas un radīja papildu administratīvo spiedienu īstenošanas struktūrām, kā arī ANM investīcijām bieži vien tika piešķirta prioritāte agrāka īstenošanas termiņa dēļ.

Attiecībā uz gada beigās iesniegto un joprojām neizpildīto **maksājumu pieprasījumu augsto līmeni** – pozitīvi ir tas, ka, ņemot vērā projektu atlases augošo tempu, programmas īstenošana ir nepārprotami paātrinājusies. Neizpildīto maksājumu uzkrājums 2025. gada beigās patiešām bija saistīts ar to, ka **īstenošanas līmenis bija augstāks, nekā gaidīts**, un ar gada beigās iesniegto maksājumu pieteikumu lielo koncentrāciju. 2025. gada decembra pēdējās divās nedēļās tika iesniegts rekordliels skaits – 32 % no visiem maksājuma pieteikumiem attiecībā uz visiem KNR paredzētajiem **kohēzijas politikas** fondiem (**aptuveni** 14 miljardi EUR). Parasti tie ir prasījumi, kurus paredzēts samaksāt nākamā gada budžetā.

Viens no faktoriem, kas izraisījis šādu **maksājuma pieprasījumu novēlotu iesniegšanu**, varētu būt Kopīgo noteikumu regulas (KNR) 91. panta 1. punkta noteikums, kas ierobežo to maksājuma pieteikumu skaitu, kurus katru gadu var iesniegt par vienu programmu. Tā rezultātā **maksājuma pieteikumi**, iespējams, **tiek atlikti** uz katra iesniegšanas perioda beigām, un maksājuma pieprasījumu iesniegšana kļūst aktīvāka gada pēdējā ceturksnī.

ANM dotācijas un NGEU *īstenošana*

Komisija ņem vērā ERP apsvērumus par **ANM dotāciju maksājumu apguvi** (**2.19.–2.24. punkts**). Pēc pagājušā gada Komisijas paziņojuma[1] visas dalībvalstis ir pārskatījušas savus

[1] Paziņojums COM (2025) 310 final/2.

ANP, lai veicinātu to sekmīgu īstenošanu līdz 2026. gada beigām. Komisija **cieši sadarbojas ar dalībvalstīm**, lai sasniegtu šo mērķi, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai 2026. gadā apstrādātu atlikušos ANM maksājumus.

2. Finanšu pārvaldība 2025. gadā

Komisija ņem vērā ERP apsvērumu par **neatmaksāto ES aizņēmumu pieaugumu** (**2.30.–2.47. punkts**). Tas jo īpaši atbilst ***NextGenerationEU*** profilam, jo attiecībā uz *NextGenerationEU* **atmaksa sāksies 2028. gadā**, un jaunām programmām, kas nodrošina aizdevumus, kurus finansē, izmantojot aizņēmumus, un kas ir pieņemtas pēdējos gados. Kā uzsvērts ERP pārskatā, dzēšanas termiņi ir strukturēti ilgākā laikposmā, lai izvairītos no lielas tādu obligāciju koncentrācijas, kuru dzēšanas termiņš ir viens gads.

Attiecībā uz ERP piezīmēm **2.43. punktā**, arī piezīmēm par to, ka nav publicēta informācija par konkrētu notikumu, piemēram, Tuvo Austrumu konflikta vai kara Ukrainā, ietekmi uz **ES Atveseļošanas instrumenta finansēšanas izmaksām**, Komisija uzsver, ka tā pastāvīgi uzrauga savu tirgus emisiju ietekmi uz budžetu ne tikai attiecībā uz konkrētu notikumu, bet arī attiecībā uz vispārējiem tirgus apstākļiem. Pēc tam tas tiek pārvērsts budžeta priekšlikumos, un tā rezultātā var tikt veikti grozījumi, ja kāds no notikumiem būtiski ietekmētu **prognozētās aizņēmumu izmaksas**. Komisija arī uzsver, ka starp tirgus notikumu un tā pārvēršanu finansēšanas izmaksās ir laika nobīde. Finansēšanas izmaksas atspoguļo tirgus apstākļus atbalsta finansēšanas laikā, un Komisija ir īstenojusi **stabilu emisijas stratēģiju**, kas ierobežo konkrēta notikuma specifisko ietekmi uz tās vidējām aizņēmumu izmaksām. Tāpēc Tuvo Austrumu konflikta ietekme uz finansēšanas izmaksām galvenokārt tiks atspoguļota nākamajā DFS un tikai daļēji 2027. gadā.

Komisija uzsver, ka **sagaidāmo *NGEU* aizņēmumu izmaksu līmenis** pašreizējā DFS būs atkarīgs no faktiskajiem *NGEU* maksājumiem līdz 2026. gada trešā ceturkšņa beigām. Kā novērots iepriekšējos gados, ir diezgan grūti prognozēt summas, kas tiks izmaksātas līdz finanšu gada trešā ceturkšņa beigām. Turklāt nav skaidrības par **procentu likmju** attīstību. Komisija **cieši uzrauga tirgu** un pielāgo savas prognozes, pamatojoties uz tālredzīgiem rādītājiem. Tā **turpinās regulāri sniegt jaunāko informāciju** par izmaksām un procentu likmju izmaksām, ziņojot par aizņēmumu un aizdevumu operācijām[2].

Komisija arī ņem vērā ERP novērtējumu par riska darījumiem, ko garantē **ES budžeta manevrēšanas telpa** (**2.60.–2.65. punkts**), un atgādina, ka tā regulāri novērtē to **iespējamo saistību ilgtspēju**, uz kurām attiecas manevrēšanas telpa, un par to ziņo gada ziņojumā saskaņā ar Finanšu regulas 256. pantu. Kad tiek ieviesta jauna programma, Komisija turpina novērtēt manevrēšanas telpas ilgtspēju, arī nelabvēlīgos scenārijos.

[2] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/eu-borrower-investor-relations/analyses-and-reports_en#report.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

2.1. ieteikums. Samazināt kohēzijas politikas fondu neizpildīto maksājumu uzkrāšanās risku

Komisijai kopīgi ar dalībvalstīm būtu savlaicīgi jārīkojas, lai nodrošinātu maksājumu vajadzību pienācīgu plānošanu un izpildi gada budžeta ietvaros un saskaņā ar DFS maksimālajiem apjomiem, īpašu uzmanību pievēršot kohēzijas politikas fondiem. Mērķim vajadzētu būt samazināt jebkādu neizpildīto maksājumu uzkrāšanās risku, ko rada nepietiekamas maksājumu apropriācijas gada budžetā, un tādā veidā ierobežot spiedienu uz maksājumu apropriācijām turpmākajos budžeta gados.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

Komisija **pieņem** ieteikumu un jau ir sākusi to īstenot.

Lai gan maksājumu pieprasījumu iesniegšana pašās gada beigās ir normāla un gaidāma, maksājumu pieprasījumu pieaugums 2025. gada decembra otrajā pusē bija daudz lielāks nekā parasti. Šis neizpildīto kohēzijas maksājumu uzkrājums, kas 2025. gada beigās bija lielāks, nekā gaidīts, radīja spiedienu uz 2026. gada budžetu. Tāpēc Komisija jau 2026. gada 9. jūnijā ierosināja budžeta grozījuma projektu, lai palielinātu 2026. gada kohēzijas budžetu un nodrošinātu savlaicīgu atlīdzināšanu par dalībvalstu iesniegtajiem maksājumu pieteikumiem. Komisija turpinās cieši uzraudzīt situāciju un vajadzības gadījumā rīkosies, pamatojoties uz atjauninātajām dalībvalstu prognozēm.

2.2. ieteikums. Izstrādāt *NGEU* saistību pārvaldības un atmaksas stratēģiju

Komisijai būtu jāizstrādā ar *NGEU* saistītā parāda saistību pārvaldības un atmaksas stratēģija, kas aptvertu atmaksas periodu līdz 2058. gadam, un šajā procesā jāņem vērā makroekonomiskie un finanšu riski, tostarp refinansēšanas, procentu likmju, likviditātes un tirgus riski. Attiecībā uz laikposmu, kurā tiks īstenota pašreizējā un nākamās DFS, Komisijai būtu jāņem vērā attiecīgie budžeta ierobežojumi, tostarp pamatsummas atmaksas gada maksimālais apjoms un pieejamās maksājumu apropriācijas. Attiecībā uz neatmaksājamu atbalstu, tā kā saistītās finansēšanas izmaksas segs no ES budžeta, Komisijai būtu jānosaka kritēriji un prioritātes, lai izlemtu, cik lielu daļu parāda, kam tuvojas atmaksas termiņš, refinansēt, lai ierobežotu finansēšanas izmaksas, vienlaikus saglabājot efektīvu piekļuvi tirgum un darbības elastību.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **pieņem** šo ieteikumu.

Komisija **piekrīt**, ka, plānojot jaunus aizņēmumus, ir svarīgi ņemt vērā dažādu programmu atmaksas profilus, un apstiprina, ka tas jau ir integrēts tās pusgada finansēšanas plānu līmenī. Attiecībā uz parādu, kas saistīts ar *NGEU* neatmaksājamo atbalstu, Komisijas priekšlikumā 2028.–2034. gada DFS ir iekļauti noteikumi par fiksētu gada summu 24 miljardu EUR apmērā faktiskajās cenās *NGEU* parāda apkalpošanai laikposmā no 2028. līdz 2034. gadam (ieskaitot gan procentus, gan pamatsummu), nepārsniedzot DFS maksimālos apjomus. Minētais priekšlikums atspoguļo stabilu un paredzamu saistību samazinājumu un nodrošina paredzamību budžeta plānošanai un dalībvalstu iemaksām budžetā, ņemot vērā procentu likmju riskus. Komisija turpinās formulēt savus priekšlikumus par parāda atmaksu saistībā ar neatmaksājamu atbalstu, ņemot vērā šos

apsvērumus. Budžeta lēmējinstitūcija lemj par atmaksājamām summām. Ar *NGEU* aizdevumiem saistīto parādu atmaksas noteikumi ir izklāstīti attiecīgajos aizdevuma līgumos.

Komisija **piekrīt**, ka ir svarīgi ierobežot finansēšanas izmaksas, vienlaikus saglabājot efektīvu piekļuvi tirgum un darbības elastību. Pašlaik spēkā esošais tiesiskais regulējums nodrošina satvaru *NGEU* finansēšanai emitētā parāda atmaksai. Attiecībā uz ANM aizdevumiem ar attiecīgajām dalībvalstīm saskaņotais atmaksas grafiks nodrošina, ka aizdevumi tiks atmaksāti ES, vēlākais, līdz 2058. gadam. Parāds, kas atbilst *NGEU* neatmaksājamam atbalstam, ir jāatmaksā no ES budžeta stabilā un paredzamā veidā ar pilnīgu atmaksu līdz 2058. gada beigām saskaņā ar budžeta lēmējinstitūcijas lēmumiem. Par summām, kas nākamajā DFS piešķiramas *NGEU* finansēšanas izmaksām, pašlaik notiek sarunas saistībā ar iepriekš minēto Komisijas priekšlikumu par nākamo ES ilgtermiņa budžetu 2028.–2034. gadam. Komisija uzsver, ka ierosinātā pieeja nodrošinātu dabisku riska ierobežošanu: ja procentu likmes attiecīgajā gadā būs augstākas, nekā prognozēts DFS pieņemšanas laikā, faktiskā atmaksa minētajā gadā būs nedaudz zemāka, tāpēc būs nepieciešama lielāka refinansēšana, savukārt, ja aizņēmumu izmaksas būs zemākas, nekā gaidīts, faktiskā atmaksa palielināsies.

Komisija strukturētā un pārredzamā veidā turpinās sniegt pusgada ziņojumus par saviem finansēšanas plāniem. Šādi paziņojumi nodrošina paredzamību investoriem, tādējādi ierobežojot finansēšanas izmaksas un vienlaikus saglabājot efektīvu piekļuvi tirgum un darbības elastību saskaņā ar ERP ieteikumu.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 3. NODAĻA "Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu"

1. DAĻA. ERP LIETDERĪBAS REVĪZIJU REZULTĀTI – GALVENĀS ATZIŅAS

Secinājumi, kas izklāstīti 3. nodaļas 1. daļā, izriet no Eiropas Revīzijas palātas (ERP) īpašajiem ziņojumiem, kas publicēti 2025. gadā. Attiecībā uz šiem īpašajiem ziņojumiem tika īstenotas plašas dzēšanas un konstatējumu saskaņošanas procedūras saskaņā ar Finanšu regulas prasībām. Kopā ar ziņojumiem ir publicētas detalizētas Komisijas atbildes, kas atspoguļo Komisijas nostāju attiecībā uz īpašajiem ziņojumiem un tajos iekļautajiem ieteikumiem, un tās ir publiski pieejamas.

Komisija pieņem zināšanai ERP kopsavilkumus par Eiropas Parlamenta un Padomes paziņojumiem, kas izdoti pēc 2025. gadā izdoto īpašo ziņojumu publicēšanas un uzskaitīti 3. nodaļas 1. daļā.

Komisija uzsver, ka tādu 1. daļā apskatīto (**3.4. punkts**) un 2025. gadā sniegto ERP ieteikumu līmenis, kurus Komisija ir pieņēmusi, kopumā ir ļoti augsts (94 % ir pilnībā vai daļēji pieņemti), un tas liecina par Komisijas konstruktīvo pieeju ERP apzināto problēmu risināšanai. Komisija nepieņēma tikai 6 % no ERP ieteikumiem.

Konkrētāk, Komisija vēlētos atgādināt savu nostāju par atsevišķiem īpašajiem ziņojumiem, uz kuriem ERP atsaucas 3. nodaļas 1. daļā.

Īpašais ziņojums 11/2025: NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamība[1]

Attiecībā uz 1. ieteikumu Komisija[2] piekrita izpētīt, vai šo neseno nevalstisko organizāciju (NVO) definīciju varētu vēl vairāk precizēt. Tajā pašā laikā tā uzsvēra, ka nav jāpalielina administratīvais slogs NVO vai jāierobežo to piekļuve ES līdzekļiem, jo nekas neliecina, ka tas, ka organizācija ir NVO, rada lielāku risku ES budžetam nekā cita veida struktūras. Turklāt NVO statuss parasti nav priekšnoteikums ES finansējuma saņemšanai. Komisija 2025. gadā pētīja, vai varētu sīkāk precizēt pašreizējo NVO definīciju, jo īpaši jēdzienu "neatkarība no valdības", un to, vai NVO var īstenot savu dalībnieku komerciālās intereses. Tā secināja, ka varētu sniegt papildu skaidrojumus. Pašlaik tiek pabeigta pamatnostādņu izstrāde, un drīzumā tās tiks publicētas.

Attiecībā uz 2. ieteikumu Komisija izpētīs iespēju pakāpeniski palielināt atjauninājumu biežumu finanšu pārredzamības sistēmā. Turklāt saskaņā ar Finanšu regulas 38. pantu un 277. panta 6. punktu Komisija informāciju par ES līdzekļu saņēmējiem visos pārvaldības veidos darīs pieejamu finanšu pārredzamības sistēmā programmām, ko pieņem un finansē no daudzgadu shēmām pēc 2027. gada.

Attiecībā uz 3. ieteikumu Komisija vēlas uzsvērt, ka revīzijas pārskatā nav pierādīts neviens ES vērtību pārkāpums. Tomēr Komisija pauda gatavību izpētīt iespēju ieviest papildu riska rādītājus, lai uzlabotu pārbaudes par atbilstību ES vērtībām, ar nosacījumu, ka tas ir tehniski iespējams un atbilst piemērojamajiem noteikumiem.

[1] Sk. Komisijas atbildes uz ERP īpašo ziņojumu 11/2025: NVO piešķirtā ES finansējuma pārredzamība, COM-Replies-SR-2025-11_LV.pdf.

Īpašais ziņojums 12/2025: ES stratēģija mikroshēmu jomā[3]

Komisija atzīst ERP novērtējumu par problēmām, kas saistītas ar digitālās desmitgades mērķrādītāja sasniegšanu, proti, 20 % ES daļu pasaules pusvadītāju tirgū (**3.17. punkts**). Tajā pašā laikā Mikroshēmu akts jau ir devis ievērojamus rezultātus, piesaistot vairāk nekā 80 miljardus EUR paziņotajās investīcijās un paātrinot īstenošanu visos trijos tā pīlāros. Šīs investīcijas stiprina Eiropas pusvadītāju ekosistēmu, palielina noturību un stiprina ES konkurētspēju ļoti dinamiskā pasaules tirgū.

Saskaņā ar ERP otro ieteikumu, pamatojoties uz Mikroshēmu akta īstenošanā gūto pieredzi un pēc plašām apspriedēm ar ieinteresētajām personām, atbalsta pētījumiem, izvērtēšanas darba un ietekmes novērtējuma, Komisija 2026. gada 3. jūnijā pieņēma pārskatītu pusvadītāju stratēģiju ("Mikroshēmu akts 2.0"). Minētais priekšlikums ir atbilde uz mainīgo tirgus un ģeopolitisko kontekstu, tajā ir ņemta vērā gūtā pieredze, un tā mērķis ir vēl vairāk stiprināt Eiropas pusvadītāju ekosistēmas konkurētspēju, noturību un tehnoloģisko līderību ilgtermiņā.

Īpašais ziņojums 9/2025: ANM kontroles sistēmas[4]

ERP konstatēja, ka Komisija nespēja sniegt pietiekamu pārliecību par to, ka dalībvalstis ir ieviesušas efektīvas kontroles sistēmas, lai nodrošinātu, ka Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) izdevumi atbilst publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem (**3.8. punkts**). Komisija nepiekrīt ERP viedoklim par pārliecības trūkumu ES līmenī attiecībā uz dalībvalstu atbilstību ES un valstu noteikumiem. Komisija uzskata, ka kopš šā mehānisma īstenošanas sākuma tai ir bijusi pietiekama pārliecība par to, ka dalībvalstis ievēro pienākumu regulāri pārbaudīt atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem.

ANM regulā ir skaidri noteikts, ka galvenā atbildība par atbilstības ES un valstu tiesību aktiem, jo īpaši publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem, nodrošināšanu ir dalībvalstīm. Komisija veic revīzijas, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis pilda savus pienākumus. Komisija arī atgādina, ka ANM maksājumu dalībvalstīm likumība un pareizība ir balstīta tikai uz atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Komisija jau no paša sākuma ir vērtējusi, vai dalībvalstu kontroles sistēmas nodrošina atbilstību valsts un ES tiesību aktiem.

Ņemot vērā ERP iepriekšējos ieteikumus, Komisija īstenoja visus pieņemtos ieteikumus, kas saistīti ar publisko iepirkumu un valsts atbalstu. Komisija ir pastiprinājusi savu revīzijas darbu. Tā 2023. gadā atjaunināja savu revīzijas stratēģiju, lai visu veidu revīzijās sistemātiski pārbaudītu, vai dalībvalstis regulāri pārbauda atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem, citstarp šādu pārbaužu efektivitāti. Pamatojoties uz šo paplašināto revīzijas darbu, Komisijai ir pamatota pārliecība, ka dalībvalstis pilda savus juridiskos pienākumus regulāri pārbaudīt atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem, citstarp šādu pārbaužu efektivitāti.

Īpašais ziņojums 18/2025: ES budžeta elastība[5]

Attiecībā uz 1. ieteikumu, kurā Komisija tika aicināta sniegt papildu informāciju, lai atbalstītu nākamās DFS elastības satvara izstrādi, Komisija šo jautājumu jau ir aplūkojusi dienestu darba dokumentā (SWD), kas pievienots 2025. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) priekšlikumam. ERP 2. ieteikums, kurā ierosināts vienkāršot nākamās DFS elastības satvaru, tika pilnībā īstenots ar

[3] Sk. Komisijas atbildes uz Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 12/2025: Es stratēģija mikroshēmu jomā | Eiropas Revīzijas palāta, COM-Replies-SR-2025-12_LV.pdf.
[4] Sk. Komisijas atbildes uz ERP Īpašo ziņojumu 09/2025: Sistēmas, ar kurām nodrošina ANM izdevumu atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem | Eiropas Revīzijas palāta, COM-Replies-SR-2025-09_LV.pdf.
[5] Sk. Komisijas atbildes uz ERP īpašo ziņojumu 18/2025: ES budžeta elastība | Eiropas Revīzijas palāta, COM-Replies-SR-2025-18_LV.pdf.

2028.–2034. gada DFS priekšlikumu 2025. gada jūlijā pirms plānotā datuma 2026. gadā. Visbeidzot, attiecībā uz 3. ieteikumu Komisija ir pārskatījusi savu iekšējo procedūru, lai skaidri un strukturētāk parādītu, ka pirms īpašo instrumentu izmantošanas tā vienmēr izskata pārdales un prioritāšu maiņas iespējas, ja rodas jaunas vajadzības. Tajā pašā laikā Komisija norāda, ka pārdale bieži atspoguļo izmaiņas politiskajās prioritātēs un tāpēc ne vienmēr var būt iespējams dokumentēt pārdali, jo tā var ietvert politikas izvēles un kompromisus, par kuriem lemj politiskā līmenī (piem., Eiropadome).

Īpašais ziņojums 26/2025: ES struktūras cīņā pret krāpšanu[6]

Komisija atzinīgi vērtē ERP secinājumu, ka attiecīgo ES krāpšanas apkarošanas dalībnieku pilnvaras ir skaidri noteiktas un nepārklājas (**3.25. punkts**). Komisija arī atzīst, ka vairākas krāpšanas apkarošanas cikla jomas var stiprināt, lai nodrošinātu saskaņotāku krāpšanas apkarošanas arhitektūru. Komisija atzīst, ka procedūras, lai atbalstītu apspriešanos un informācijas apmaiņu starp *OLAF* un *EPPO* saistībā ar apgalvojumiem par krāpšanu, ir sarežģītas. Tāpēc tā atzinīgi vērtē 1. ieteikumu izveidot sadarbspējīgu krāpšanas apkarošanas IT sistēmu efektīvai informācijas apmaiņai par krāpšanas apgalvojumiem. Saskaņā ar 2. ieteikumu Komisija analizēs atšķirības dalībvalstu un ES iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru (*IBOA*) ziņojumos par krāpšanu, ņemot vērā būtiskos iemeslus, kas varētu izskaidrot atšķirīgos ziņošanas līmeņus. Komisija pieņēma 3. ieteikumu, lai izstrādātu saskaņotu metodiku, kā izmērīt visas konstatētās, novērstās un faktiski atgūtās krāpšanas vai pārkāpumu summas, pamatojoties gan uz administratīvajām procedūrām, gan krimināprocesiem ES un valstu līmenī, balstoties uz ieviestajām sistēmām.

Īpašais ziņojums 22/2025: Finanšu korekcijas kohēzijas politikas jomā[7]

Šis īpašais ziņojums ir ļoti svarīgs, jo tas attiecas uz Komisijas koriģētspēju kohēzijas politikas jomā. ERP ziņojumā ir pausts uzskats, ka tikai neto finanšu korekcijām ir atturoša ietekme uz ES budžeta aizsardzību un ka ikvienas finanšu korekcijas rezultātā būtu bijis jāzaudē ES ieguldījums, lai "sodītu" attiecīgo dalībvalsti (**3.36. punkts**). Tomēr Komisija uzskata, ka visu veidu finanšu korekciju, ne tikai neto finanšu korekciju, mērķis ir aizsargāt ES budžetu. ES budžets ir aizsargāts neatkarīgi no tā, vai finanšu korekcijas īsteno Komisija vai dalībvalstis, un vai to rezultātā tiek samazināts ES ieguldījums, jo neatbilstoši veiktie izdevumi tiek izslēgti no ES budžeta.

Turklāt, neraugoties uz stingrajiem neto finanšu korekciju tiesiskā regulējuma nosacījumiem 2014.–2020. gadā, Komisija 2025. gada septembrī pieņēma pirmo lēmumu par neto finanšu korekcijām, un vēl trīs procedūras turpinās.

Lai gan ziņojumā ir atzīts, ka Komisijas veikto pārbaužu rezultātā tika veikts ievērojams finanšu korekciju apjoms (vairāk nekā 1,578 miljardi EUR līdz 2026. gada aprīlim), tajā nav minēta to dalībvalstu bezprecedenta koriģētspēja, kuras pašas no gada pārskatiem izņēma 22,9 miljardus EUR (citstarp 3,4 miljardus EUR galīgās korekcijās). Tāpēc tiesību normām par finanšu korekcijām, kas aizsargā ES budžetu, ir preventīva ietekme, un neto finanšu korekciju iespējai ir atturoša ietekme, un tā stiprina atklāšanas un korekcijas spēju.

Visbeidzot, 2021.–2027. gada tiesiskais regulējums vienkāršo un racionalizē neto finanšu korekciju tūlītēju piemērošanu neatkarīgi no tā, vai sistēmā ir pierādīts būtisks trūkums, pirmajā instancē palielinot stimulus stingrām valsts kontroles procedūrām. Turklāt Komisija jau ir izstrādājusi iekšējos norādījumus un atjauninājusi savu pieeju attiecībā uz to, kā rūpīgi piemērot šos 2021.–2027. gada noteikumus.

---

[6] Sk. Komisijas atbildes uz ERP īpašo ziņojumu 26/2025: ES struktūras cīņā pret krāpšanu | Eiropas Revīzijas palāta, COM-Replies-SR-2025-26_LV.pdf.

[7] Sk. Komisijas atbildes uz ERP īpašo ziņojumu 22/2025: Finanšu korekcijas kohēzijas politikas jomā | Eiropas Revīzijas palāta, COM-Replies-SR-2025-22_LV.pdf.

Savā ziņojumā ERP sniedza četrus ieteikumus, no kuriem trīs Komisija pieņēma un vienu daļēji pieņēma, un tie pašlaik tiek īstenoti.

Īpašais ziņojums 16/2025: ES finansējums meža ugunsgrēku problēmas risināšanai[8]

Komisija atzinīgi vērtē Revīzijas palātas īpašo ziņojumu par ES finansējumu meža ugunsgrēku problēmas risināšanai (**3.29. punkts**). Attiecībā uz pilnīga pārskata trūkumu par ES izdevumiem ar meža ugunsgrēkiem saistītiem pasākumiem Komisija norāda, ka attiecībā uz dalītajā pārvaldībā īstenotajiem fondiem Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome vienojās par ierobežotu skaitu rādītāju. ERP paziņojums par to, kā tika piešķirts Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) finansējums[9], ir balstīts uz ierobežotu skaitu gadījumu, kurus nevar uzskatīt par reprezentatīviem attiecībā uz visiem attiecīgajiem ANM pasākumiem. Komisijas priekšlikumā regulai, ar ko nosaka budžeta izdevumu apsekošanas un snieguma satvaru, ir ietverta 276. intervences joma "Preventīvie pasākumi meža ugunsgrēku riska mazināšanai" ar konkrētiem saistītiem iznākuma un rezultātu rādītājiem.

Komisija pieņēma visus ERP ieteikumus un veicinās labu praksi, lai virzītu projektus ar vislielāko iespējamo ietekmi. Praksē tas nozīmē, ka ir jāizmanto skaidras un atjauninātas riska kartes, ņemot vērā ilgtermiņa ilgtspēju un izmantojot gan ģeogrāfisko pārklājumu, gan uz risku balstītus kritērijus, kas papildina cits citu.

Komisija publicēja jaunu paziņojumu par dabas ugunsgrēku riska integrētu pārvaldību (2026), kurā izklāstīta holistiska ES pieeja profilaksei, sagatavotībai, reaģēšanai un atveseļošanai, paredzot darbības, kas jāveic Komisijai un dalībvalstīm.

[8] Sk. Komisijas atbildes uz ERP īpašo ziņojumu 16/2025: ES finansējums meža ugunsgrēku problēmas risināšanai | Eiropas Revīzijas palāta, COM-Replies-SR-2025-16_LV.pdf.

[9] Sk. ERP apakšvirsrakstu pirms 29. punkta, 10. un 32. punktu, 2. izcēlumu un 3. izcēlumu.

2. DAĻA. DAUDZGADU FINANŠU SHĒMAS 2. KATEGORIJAS PROGRAMMU SNIEGUMS

Snieguma ziņošanas sistēma

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka Komisijas snieguma ziņojumi par DFS 2. kategoriju 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (*AMPR*) atbilda korporatīvajiem norādījumiem un ka paziņotajās saistībās vai maksājumos netika konstatētas būtiskas kļūdas (**3.45. un 3.46. punkts**).

Snieguma rādītāji

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka snieguma rādītāji, par kuriem tika paziņots attiecībā uz 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada periodu, lielākoties tika noteikti saskaņā ar *SMART* principu (**3.50. punkts**).

Galvenie snieguma rādītāji, par kuriem ziņots programmu snieguma pārskatos (*AMPR* 4. pielikums), ir noteikti attiecīgajos programmu tiesiskajos regulējumos, ko pieņēmis Eiropas Parlaments un Padome, piemēram, kohēzijas politikas snieguma satvarā.

Komisija uzskata, ka saistībā ar ikgadējo uzraudzību un ziņošanu par ES budžeta programmu sniegumu iznākumi un rezultāti ir vispiemērotākie un noderīgākie rādītāji snieguma novērtēšanai. Šie rādītāji ļauj laikus uzraudzīt īstenošanas progresu un ir tieši attiecināmi uz ES finansētām intervencēm (**3.52., 3.53. un 3.54. punkts**).

Komisija piekrīt, ka ir svarīgi novērtēt ES finansējuma ietekmi novērtējumu kontekstā. Tomēr, kā atzīts labāka regulējuma rīkkopā, ietekmes rādītāju izmantošanai ikgadējā uzraudzībā ir būtiski metodoloģiski ierobežojumi, jo īpaši grūtības noteikt saikni starp finansētajām darbībām un novērotajām izmaiņām, kā arī laika nobīde, kas raksturīga izmērāmas ietekmes iegūšanai. Šis ierobežojums ir īpaši būtisks nodarbinātības, izglītības un apmācības, kā arī sociālās iekļaušanas jomā. Attiecībā uz intervencēm, kas vērstas uz indivīdiem, uzticamam ietekmes novērtējumam parasti ir vajadzīgi hipotētiski ietekmes novērtējumi un kontroles grupu datu un progresīvu analītisko metožu izmantošana.

2021.–2027. gada snieguma satvars atspoguļoja iepriekšējā plānošanas periodā gūto pieredzi, un tajā tika pievērsta uzmanība konstatētajiem ierobežojumiem, citstarp rezultātu rādītāju ierobežotajai pieejamībai 2014.–2020. gada kohēzijas politikas satvarā.

Snieguma rādītāju atlase programmu snieguma pārskatos

Programmu snieguma pārskatos ir iekļauti ne vairāk kā deviņi snieguma rādītāji no galvenajiem snieguma rādītājiem, kas noteikti attiecīgajās programmu regulās. Atlases pamatā galvenokārt ir rādītāju atbilstība un to spēja jēgpilni aptvert programmas mērķus. Turklāt viss galveno snieguma rādītāju kopums joprojām ir publiski pieejams īpašā PDF datnē, kas publicēta programmu snieguma pārskatu tīmekļvietnē.

Attiecībā uz Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF) un Kohēzijas fondu (KF) rādītāji tika atlasīti, pamatojoties uz to izmantošanas biežumu dalībvalstīs un ieguldījumu attiecīgo ES politikas mērķu sasniegšanā. Rezultātā paziņotās vērtības sniedz reprezentatīvu pārskatu par panākto progresu ES programmu mērķu sasniegšanā.

Iedaļa "Konkrēti sasniegumu piemēri"

Programmu snieguma pārskatos ir vairākas savstarpēji papildinošas iedaļas, kurās sniegta informācija par programmu sniegumu (**3.49. punkts**). Viena no šīm iedaļām ir "Konkrēti sasniegumu piemēri", kurā sniegti ilustratīvi programmu īstenošanas un rezultātu piemēri. Atkarībā no programmas būtības un tās īstenošanas posma šie piemēri var attiekties vai nu uz rezultātiem, kas jau sasniegti uz vietas, vai uz citiem attiecīgiem īstenošanas atskaites punktiem, citstarp iznākumiem un rezultātiem, kas gaidāmi no atlasītajām darbībām. Tas jo īpaši attiecas uz programmām ar ilgākiem īstenošanas cikliem, piemēram, ERAF un Kohēzijas fondu (KF). Šajā iedaļā iekļautie apraksti pārredzami norāda paziņoto sasniegumu būtību un posmu.

Novērtējums par progresu virzībā uz mērķrādītāju sasniegšanu

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka vispārējā snieguma satvara stabilitātē (**3.78. punkts**) paredzētā metodika rādītāju progresa novērtēšanai virzībā uz mērķrādītāju sasniegšanu palika nemainīga.

Komisija atzīst, ka dažos gadījumos pastāv atšķirības starp ERP un Komisijas novērtējumiem par to, vai snieguma rādītāji attīstās pareizi, lai sasniegtu mērķrādītājus. Šīs atšķirības izriet no dažādu metodoloģisku pieeju piemērošanas, kas var novest pie atšķirīgiem secinājumiem. Komisijas novērtējumā ir ņemti vērā ne tikai iepriekš paziņotie rezultāti, bet arī būtiska papildu informācija, citstarp pašreizējais stāvoklis atlasītajās un īstenotajās darbībās, finansiālā izpilde, kā arī iepriekšējos plānošanas periodos gūtā pieredze.

Attiecībā uz ERAF un KF atskaites punktu ierobežoto skaitu Komisija norāda, ka pašreizējā snieguma uzraudzības sistēmas struktūra ir pilnībā saskaņota ar piemērojamo satvaru, ko izveidojis Eiropas Parlaments un Padome.

Attiecībā uz "*Erasmus+*" rādītājiem dažu mērķrādītāju agrīna sasniegšana atspoguļo kontekstu, kādā tie tika noteikti. Daži mērķrādītāji tika noteikti programmas sākumā, pamatojoties uz piesardzīgiem pieņēmumiem, laikposmā, ko raksturo mācību mobilitātes atveseļošanās pēc Covid-19 pandēmijas, jo tā attīstījās straujāk, nekā sākotnēji gaidīts. Vajadzības gadījumā Komisija pārskatīs mērķvērtības atlikušajam īstenošanas periodam.

Komisija arī uzsver, ka, lai visaptveroši novērtētu programmas sniegumu, rādītāju dati ir jāanalizē kopā ar citiem kvantitatīviem un kvalitatīviem pierādījumiem.

Paziņoto datu izsekojamība

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka lielākā daļa kvantitatīvo atsauču uz programmām bija balstītas uz attiecīgiem apliecinošiem pierādījumiem un ka paziņoto snieguma datu izsekojamība bija laba (**3.47., 3.55., 3.56. un 3.57. punkts**).

Attiecībā uz "*Erasmus+*" rādītājiem Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka programma ir labas prakses piemērs snieguma uzraudzībā un novērtēšanā (**3.76. punkts**). Šajā kontekstā Komisija atzinīgi vērtē Revīzijas palātas pozitīvo novērtējumu attiecībā uz snieguma rādītāju uzraudzību un pauž apņemšanos turpmākajos ziņošanas ciklos turpināt cieši sekot līdzi to progresam, arī nodrošināt pilnīgu saskaņotību ar *AMPR* norādījumiem (**3.55., 3.76. punkts**).

Komisija uzskata, ka snieguma datu ticamības, konsekvences un kvalitātes nodrošināšana ir būtiska programmas īstenošanas pareizai uzraudzībai un ziņošanai par to. Tā pievērš īpašu uzmanību šim aspektam visā snieguma ziņošanas ciklā.

3.1. Ieteikums. Uzlabot ziņošanu par sniegumu

Komisijai iesakām:

a) apzināt ietekmes rādītājus, lai atvieglotu novērtējumu par programmu ilgtermiņa sniegumu, kas tiktu iekļauti *ex post* novērtēšanā par DFS 2021.–2027. gada periodu;

b) atjaunināt programmas "*Erasmus+*" mērķvērtības, pamatojoties uz pašreizējiem sasniegumiem un atlikušo īstenošanas periodu.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada pārvaldības un snieguma ziņojums.

Komisija **nepiekrīt** 3.1. ieteikuma a) punktam.

Komisija uzskata, ka snieguma uzraudzībai galvenokārt būtu jābalstās uz iznākuma un rezultātu rādītājiem, kas ir tieši saistīti ar finansētajām intervencēm un ko var savlaicīgi novērtēt. No otras puses, lielākajā daļā jomu ietekmi var jēgpilni novērtēt tikai ar izvērtējumiem, ko veic saskaņā ar labāka regulējuma satvaru, un bieži vien ir vajadzīgs īpašs analītiskais darbs, kura pamatā ir progresīvas metodikas, arī hipotētiskā ietekmes analīze. Šā analītiskā darba pamatā bieži vien ir vairāki datu avoti, un to papildina papildu informācija, citastarp kvalitatīvi dati, kā arī īpaši pētījumi. Turklāt šādu rādītāju publicēšanu ikgadējās budžeta ziņošanas kontekstā varētu uzskatīt par tādu, kas norāda uz ciešu saikni starp izmaiņām šajos rādītājos un ar tiem saistīto finansējumu. Ietekmes rādītāju noteikšana šajā kontekstā var radīt risku, ka tiks ieviesti rādītāji, kas jēgpilni neatspoguļo cēloņsakarību ietekmi, un var izraisīt novērtējumu pārmērīgu vienkāršošanu.

Komisija **piekrīt** 3.1. ieteikuma b) punktam.

3.2. ieteikums. Uzlabot kopsavilkumu, kurā izklāstīti programmas galvenie sasniegumi

Komisijai iesakām programmu snieguma pārskatos ievadsadaļā "Konkrēti sasniegumu piemēri" norādīt tikai faktiskos sasniegumus.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada pārvaldības un snieguma ziņojums.

Komisija **daļēji piekrīt** šim ieteikumam.

Komisija piekrīt, ka ievadsadaļā sniegtajā informācijā, kurā norādīti konkrēti piemēri, būtu jāiekļauj faktiskie sasniegumi. Dažās dalītās pārvaldības programmās ziņošana par atlasītiem projektiem, kas tiek īstenoti, joprojām ir būtiska, jo daudzas investīcijas pēc būtības ir daudzgadu investīcijas un to īstenošanai ir vajadzīgs ievērojams laiks. Komisija turpinās nodrošināt pārredzamu ziņošanu gada pārvaldības un snieguma ziņojuma 4. pielikumā, skaidri norādot, kad paziņotie skaitļi attiecas uz atlasītiem vai notiekošiem projektiem, kas vēl nav pilnībā īstenoti. Īstenošanas turpmākajā gaitā ziņošana arvien vairāk tiks veikta, pamatojoties uz faktiskajām īstenošanas vērtībām un rezultātiem.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 4. NODAĻA "IEŅĒMUMI"

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas (ERP) apsvērumu, ka ieņēmumu darījumos joprojām nav būtisku kļūdu un ka tās pārbaudītās ar ieņēmumiem saistītās sistēmas kopumā bija efektīvas. Komisija veiks turpmākus pasākumus saistībā ar ERP konstatētajām problēmām, arī veicot savu kontroles un revīzijas darbu.

Attiecībā uz **pašu resursiem, kuru pamatā ir nacionālais kopienākums (NKI)**, Komisija uzskata, ka ir ļoti svarīgi stingri uzraudzīt, vai dalībvalstis savlaicīgi iesniedz prasīto saistībā ar NKI atrunām. Komisija ir ieviesusi sistēmu, lai uzraudzītu, vai dalībvalstis ievēro juridiskās prasības, un pārredzamā veidā informē ieinteresētās personas par atrunu statusu.

Attiecībā uz **pašu resursiem no PVN** Komisija atzinīgi vērtē ERP apsvērumu, ka ir ievērojami samazinājies PVN atrunu skaits, kā arī ir panākts progress to atrunu atcelšanā, kas nav izpildītas vairāk nekā piecus gadus. Komisija turpina centienus samazināt neatrisināto atrunu skaitu. Komisija joprojām ir apņēmības pilna pievērsties neatrisinātajiem jautājumiem un tos atrisināt.

Attiecībā uz **tradicionālajiem pašu resursiem** (TPR) Komisija turpinās uzraudzīt TPR neatrisinātos jautājumus un ir iekļāvusi normālo un atsevišķo kontu pārbaudi kā sekundāru tematu 2026. gada pārbaužu programmā 19 dalībvalstīm.

Attiecībā uz **ES ieņēmumiem no nereciklētiem plastmasas iepakojuma atkritumiem** Komisija 2026. gada pirmajā ceturksnī veica šā jaunā pašu resursa pirmo pārbaudes ciklu. Komisija formulēja atrunas dalībvalstīm, kuras neizmanto abas apkopošanas metodes, un attiecībā uz citiem gadījumiem, kuros tika konstatētas nepilnības.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

Darījumu pareizība

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu (**4.8. punkts**) par 65 iekasēšanas rīkojumu izlasi, kurā konstatēts, ka nevienā no tiem nebija skaitļos izsakāmu kļūdu.

1. Pārvaldības un kontroles sistēmu elementu pārbaude

Dažu dalībvalstu kavēšanās NKI atrunu risināšanā

Komisija uzskata, ka ir ļoti svarīgi cieši uzraudzīt dalībvalstu darba iesniegšanas savlaicīgumu saistībā ar NKI atrunām (**4.10. un 4.11. punkts**). Komisija ir ieviesusi sistēmu, lai uzraudzītu, vai dalībvalstis ievēro juridiskās prasības šajā jomā (arī vajadzības gadījumā nosūtot atgādinājumus un iekasējot nokavējuma procentus), un pārredzamā veidā informē ieinteresētās personas par pašreizējo stāvokli attiecībā uz atrunām.

Ierobežojumi procentu piemērošanai par NKI atrunām

Attiecībā uz ERP apsvērumiem par nokavējuma procentu iekasēšanu (**4.12., 4.13. un 4.15. punkts**) Komisija nepiekrīt apgalvojumam, ka tā šo likumdošanas instrumentu izmanto ierobežoti.

Kā jau minēts atbildē uz ERP 2023. gada pārskatu[1], Komisija vēlas uzsvērt, ka attiecībā uz visām atceltajām atrunām tā ir novērtējusi, vai ir piemērojamas tiesību normas, kas attiecas uz nokavējuma procentiem. Komisija 2025. gadā atcēla 19 atrunas 10 dalībvalstīs un ir iekasējusi procentus par tām divām atrunām, par kurām bija jāmaksā nokavējuma procenti.

Komisija piekrīt ERP apsvērumam (**4.16. punkts**), ka nokavējuma procenti stimulē dalībvalstis savlaicīgi atrisināt atrunas. Komisija precizē, ka attieksme pret visām dalībvalstīm ir vienāda. Gadījumos, kad ir iespējams kvantitatīvi noteikt to atrunu ietekmi, uz kurām attiecas procenti, nokavējuma procentus vienmēr piemēro vienādi un bez jebkādas diskriminācijas visām dalībvalstīm.

PVN pašu resursu sistēmas vienkāršošana

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu (**4.17. punkts**), ka PVN pašu resursu vienkāršošana 2021.–2027. gada DFS ievērojami samazināja PVN atrunu skaitu.

Dalībvalstu veiktā TPR pārvaldība un uzskaite

Attiecībā uz TPR neatrisināto jautājumu pēcpasākumiem (**4.18. punkts**) Komisija uzsver, ka TPR neatrisināto jautājumu skaita pieaugums (14 %) 2025. gada beigās galvenokārt ir saistīts ar to, ka nesen ieviestās *TORMIS* lietojumprogrammas rezultātā 2025. gadā tika izdots divreiz vairāk pārbaudes ziņojumu nekā 2024. gadā, un tas ļāva Komisijai pabeigt vairāk ziņojumu faktiskajā pārbaudes gadā. Ziņojumu skaita pieauguma dēļ 2025. gadā bija vairāk nekā divtik neatrisināto jautājumu nekā 2024. gadā.

Attiecībā uz slēgto jautājumu skaita samazinājumu 2025. gadā salīdzinājumā ar 2024. gadu un ilgstoši neatrisinātajiem TPR jautājumiem (**4.19. punkts**) Komisija vēlas uzsvērt, ka TPR neatrisināto jautājumu sarežģītība un dažādība ir jāizvērtē katrā gadījumā atsevišķi. Vairumā gadījumu šie jautājumi attiecas uz ļoti sarežģītām situācijām vai tiek gaidīti dalībvalstīs notiekošo tiesas procedūru rezultāti vai grozījumi dalībvalstu iekšējās procedūrās, IT sistēmās vai tiesību aktos.

Dalībvalstu dati par plastmasu un ar tiem saistītās atrunas

Kā norādīts arī atbildē uz Īpašo ziņojumu 16/2024 (COM-Replies-SR-2024-16_LV.pdf), Komisija pārbaužu laikā pārbauda avota datus nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma aprēķināšanai (**4.25., 4.26. un 4.27. punkts**), lai nodrošinātu, ka dati ir atbilstīgi, pietiekami kvalitatīvi un ar pietiekamu aptvērumu, ka tie tiek savākti pienācīgā veidā, ka nereciklēta izlietotā plastmasas iepakojuma aprēķināšanas metodes ir pareizas un izsekojamas un ka rezultāti ir konsekventi. Attiecībā uz konstatētajām nepilnībām Komisija vajadzības gadījumā ir formulējusi atrunas un iekļāvusi termiņus, līdz kuriem šīs atrunas būtu jāatrisina. Līdz 2026. gada jūnijam Komisija, pamatojoties uz līdz šim veiktajām pārbaudēm, ir formulējusi 52 atrunas, kas citstarp attiecas uz radītā izlietotā plastmasas iepakojuma aprēķināšanu un uz divām metodēm, kas izmantotas tā novērtēšanai. Komisija 2026. gada pirmajā ceturksnī pabeidza šā jaunā pašu resursa pirmo pārbaudes ciklu, apmeklējot atlikušās piecas dalībvalstis. Komisija atkārtoti uzsver atrunu

[1] 2023. gada pārskati par ES budžeta izpildi 2023. finanšu gadā un par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF) 2023. finanšu gadā.

mehānisma nozīmi datu uzlabošanas procesā un ir pārliecināta, ka pirms atrunu atcelšanas dati sasniegs vajadzīgo kvalitātes, precizitātes un atbilstības līmeni.

ES Muitas dienests un ES muitas datu centrs

ERP pārskatā norāda, ka Komisija ir spērusi soļus iepirkuma procesā, lai atlasītu ES muitas datu centra e-komercijas posma izstrādātāju (**4.28., 4.29. un 4.30. punkts**). Pirmais prototips tika izstrādāts no 2025. gada 2. ceturkšņa līdz 2025. gada 4. ceturksnim, lai modelētu ES muitas datu centra galvenos pamatelementus un apstiprinātu to īstenojamību. Vienlaikus tika izstrādāts un tiek ieviests pārejas risinājums *de minimis* robežvērtības atcelšanai e-komercijas zemas vērtības sūtījumiem un 3 EUR nodevu un apstrādes maksas izpildei (no 2026. gada 1. jūlija attiecībā uz 3 EUR nodevām un no 2026. gada 1. novembra attiecībā uz apstrādes maksu).

Pilns piedāvājums par e-komercijas datu centra iepirkumu konkursa dialoga procesā tika publicēts 2026. gada 8. jūnijā.

Vienlaikus dažādās sanāksmēs kopš 2025. gada ceturtā ceturkšņa *ad hoc* darba grupa ar dalībvalstīm ir salīdzinoši izvērtējusi Komisijas darbu un integrējusi komentārus. Līdzīgas paralēlas diskusijas ir notikušas arī ar lielākajiem e-komercijas pakalpojumu sniedzējiem. Paredzams, ka konkursa process tiks pabeigts līdz 2027. gada pirmajam ceturksnim. Tas nodrošinātu vienu gadu un vienu ceturksni laika, lai izstrādātu, testētu un ieviestu ES e-komercijas muitas datu centru, pirms tas sāks darboties 2028. gada 1. jūlijā. Ņemot vērā šādam projektam raksturīgo sarežģītību, vienmēr pastāv nelielas kavēšanās risks, taču jāatzīmē, ka 3 EUR muitas maksa par zemas vērtības sūtījumiem (kas jāmaksā no 2026. gada 1. jūlija) un ES e-komercijas apstrādes maksa (kas jāmaksā no 2026. gada 1. novembra) tiek apstrādāta ārpus šā līguma un sāks darboties paredzētajos termiņos.

Pamatojoties uz e-komercijas datu centra pieredzi, ES Muitas dienesta pārvaldībā tiks izstrādāts pilnvērtīgs ES muitas datu centrs, kas tiks oficiāli izveidots. Paredzams, ka pilnvērtīgs ES datu centrs sāks darboties līdz 2030. gadam, proti, pirms 2031. gada, kad stāsies spēkā attiecīgie noteikumi (galīgās vienošanās 39. un 208. panta apvienojums[2]).

Pāreja uz digitālu un sadarbspējīgu ES muitas vidi

Komisija piekrīt, ka visas priekšrocības, ko sniedz pašreizējā Savienības Muitas kodeksa (SMK) digitalizācija, var pilnībā sasniegt tikai tad, kad visas dalībvalstis būs pabeigušas attiecīgo sistēmu ieviešanu un sūtīs pilnīgas datu kopas Komisijai (**4.31.–4.34. punkts**). Šāda ieviešana veicinās visu ES muitas IT sistēmu ātru integrāciju un nodrošinās harmonisku IT vidi privātiem uzņēmumiem un ieinteresētajām personām.

Komisija norāda, ka SMK elektroniskās vides vispārējā īstenošana ir ievērojami pavirzījusies uz priekšu un ka lielākā daļa SMK darba programmā paredzēto sistēmu darbojas, dalībvalstīm strādājot pilnībā integrētā SMK digitālajā vidē un sniedzot reālus ieguvumus, ko piedāvā SMK. Atlikušie kavējumi skar ierobežotu skaitu dalībvalstu, un vairākos gadījumos tie attiecas tikai uz pēdējiem posmiem pārejā uz jaunajām sistēmām. Pašlaik ir ieviesti 100 % no visām centrālajām sistēmām un 97 % no visām valstu sistēmām. Decentralizēto Eiropas sistēmu pabeigšanas pakāpe ir 93 %; piecas dalībvalstis joprojām saskaras ar kavējumiem saistībā ar vienu vai vairākām AES (automatizētā eksporta kontroles sistēma) papildu funkcijām, vienpadsmit dalībvalstis vēl nav pilnībā īstenojušas projektu "Importa centralizēta muitošana" un trīs dalībvalstis saskaras ar kavējumiem saistībā ar

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes 2026. gada 26. marta politiskā vienošanās par Komisijas 2023. gada priekšlikumu visaptverošai ES muitas savienības reformai; https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/eu-customs-reform_en.

garantiju pārvaldības sistēmas valsts komponentu. Pa šo laiku ir ieviestas pārējās Eiropas sistēmas, kurām nepieciešama valsts līmeņa izstrāde, proti, Importa kontroles sistēmas 2 (IKS2) 1-2-3. laidiens, Jaunās datorizētās tranzīta kontroles sistēmas (*NCTS*) 5. un 6. posms, Automatizētās eksporta kontroles sistēmas (AES) 1. posms vai pamatfunkcijas, Savienības preču muitas statusa apliecinājuma (*PoU*) 1. un 2. posms (lai gan pēdējā minētajā posmā vēl nav saskarnes ar Eiropas Jūras vienloga sistēmu, attiecībā uz kuru līdz 2027. gada 1. martam ir piešķirta atkāpe).

2025. gadā tika sāktas pārkāpuma procedūras pret dalībvalstīm, kuras vēl nebija izpildījušas savus pienākumus attiecībā uz valstu importa sistēmu (*NIS*) ieviešanu, Pagaidu uzglabāšanas sistēmu gaisa transportam (*TS Air*) un *Surveillance III* datu nosūtīšanu. Attiecībā uz *NIS* un *TS Air* sistēmu ir sāktas pārkāpuma procedūras pret astoņām dalībvalstīm attiecīgi par katru elektronisko sistēmu, jo īstenošana kavējas. Vairākas dalībvalstis jau ir panākušas atbilstību pēc Komisijas iejaukšanās, un Komisija sagaida, ka pārkāpumi tiks izbeigti tuvākajā nākotnē. Vairākas citas dalībvalstis pašlaik pabeidz īstenošanu un ir apņēmušās 2026. gadā pabeigt atbilstības nodrošināšanu Komisijas ciešā uzraudzībā. Attiecībā uz *NIS* un *TS Air* tikai ļoti ierobežotā skaitā lietu joprojām ir nepieciešama eskalācija saskaņā ar pārkāpuma procedūru.

Attiecībā uz Automatizēto eksporta kontroles sistēmu (AES) notiek pārkāpuma procedūra, un Komisijas dienesti pārbauda atbilstību attiecībā uz dažām papildu dalībvalstīm, kurām tiek adresētas administratīvās vēstules. Atkarībā no atbildēm Komisija var nolemt tuvākajā nākotnē sākt papildu pārkāpuma procedūras.

Līdzīgi attiecībā uz *Surveillance III* pārkāpuma procedūras tika sāktas pret 13 dalībvalstīm, kuras nenosūtīja visu 21–03. pielikuma datu kopu. Pēc minēto procedūru sākšanas vairākas dalībvalstis panāca atbilstību, un tagad ir ierosināts attiecīgās pārkāpumu procedūras slēgt. No atlikušajiem gadījumiem pārējās dalībvalstis ir apņēmušās pabeigt pāreju uz pilnu datu kopu 2026. gada pirmajā pusē, un jau ir panākts ievērojams tehniskais progress. Komisija cieši uzrauga šo apņemšanos un ir gatava vajadzības gadījumā veikt turpmākus izpildes panākšanas pasākumus.

Tāpēc Komisija uzskata, ka pārkāpuma procedūras ir bijušas efektīvs instruments atbilstības paātrināšanai. Attiecībā uz notiekošajām pārkāpuma procedūrām pašreizējie īstenošanas plāni liecina, ka lielākajā daļā gadījumu pilnīgu atbilstību varētu panākt, pirms kļūst nepieciešams nākamais pārkāpuma procesa procedūras posms.

Komisija turpina cieši uzraudzīt visu SMK elektronisko sistēmu īstenošanu un vajadzības gadījumā atbalstīt dalībvalstis.

Līdz 2026. gada beigām SMK vispārējās digitālās pabeigšanas rādītāja prognozei būtu jāsasniedz aptuveni 99 %. Eiropas sistēmu izvēršanai būtu jāsasniedz 99,3 %, un valstu sistēmu operatīvajai gatavībai būtu jāsasniedz 98,5 %. Daži kavējumi, visticamāk, turpināsies arī pēc 2026. gada; tie ir zināmi, ir identificēti un tiek pārvaldīti. Dalībvalstis, kurām pabeigšanas datumi ir noteikti pēc 2026. gada, tiek mudinātas tos, kad vien iespējams, pārcelt uz agrāku laiku.

Komisija turpinās pilnībā īstenot SMK darba programmu un vajadzības gadījumā izmantos visus pieejamos izpildes instrumentus, arī vēršanos Tiesā, lai nodrošinātu Savienības tiesību aktu muitas jomā vienādu īstenošanu.

2. Gada darbības pārskati

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu (**4.35. un 4.36. punkts**), ka kopumā informācija par pašu resursu pareizību, kas sniegta *BUDG* ĢD un *Eurostat* publicētajos 2025. gada darbības pārskatos, apstiprina tās konstatējumus un secinājumus.

3. Secinājums un ieteikumi

Skatīt Komisijas atbildi III iedaļā attiecībā uz **4.41. punktu**, 4.1. ieteikums.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

4.1. ieteikums. Ierosināt skaidrākus noteikumus par nokavējuma procentu iekasēšanu

Priekšlikumā regulai par to, lai darītu pieejamus NKI pašu resursus precizēt nepārprotamus un pilnīgus noteikumus par nokavējuma procentiem, lai procentus iekasētu, ja dalībvalstis noteiktajā termiņā nesniedz vajadzīgo informāciju.

Ieviešanas mērķtermiņš: līdz 2027. gada beigām.

Komisija **daļēji piekrīt** 4.1. ieteikumam.

Komisija sistemātiski novērtē procentu piemērošanu, ja dalībvalstis noteiktajā termiņā nesniedz vajadzīgo informāciju, un piemēro procentus visos gadījumos, kad ir izpildīti procentu aprēķināšanas nosacījumi.

Gaidāmajā priekšlikumā Resursu pieejamības regulai, par kuru pašlaik notiek iekšējas diskusijas, Komisija plāno vienkāršot un saskaņot nokavējuma procentu piemērošanu NKI gadījumos, kad dalībvalstis nesniedz prasīto informāciju. Tomēr Komisija norāda, ka šajā posmā tā nevar uzņemties nekādas konkrētas saistības attiecībā uz iespējamiem tiesību aktu priekšlikumiem un likumdošanas sarunu ar Parlamentu un Padomi iznākumu.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 5. NODAĻA "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma"

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Maksājumi 2025. gadā daudzgadu finanšu shēmas 1. izdevumu kategorijā "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma" (DFS 1) aptver vairākas programmas, piemēram, pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", kas ir pašreizējā pētniecības un inovācijas pamatprogramma Eiropas Savienībā, tās priekšteci "Apvārsnis 2020" un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EISI). Tā kā pētniecības projekti parasti ir daudzgadu projekti, 2024. gadā divas trešdaļas revidēto pētniecības maksājumu joprojām attiecās uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020".

Komisija pieņem zināšanai Eiropas Revīzijas palātas (ERP) aplēsto kļūdu līmeni (**5.11. punkts**), kas atbilst pēdējos gados konstatētajam diapazonam, bet ir nedaudz zemāks nekā 2024. gadā.

Līdzekļu izmaksāšanas veids tieši ietekmē kļūdu risku, un noteikumu vienkāršošana var šo risku samazināt. Komisija arī atgādina, ka pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" visām ES finansēšanas programmām jau tagad tiek izmantots korporatīvais dotācijas nolīguma paraugs (DNP), kas pievienots Komisijas iekšējiem noteikumiem, un paredzēta plaša vienkāršoto izmaksu iespēju (vienības izmaksas, vienota likme un fiksētas summas maksājumi) izmantošana, un attiecīgajās jomās tiek piemērotas vienkāršākas izmaksu atlīdzināšanas shēmas. Papildu norādījumi par DNP ir sniegti anotētajā dotācijas nolīgumā. Komisija joprojām ir apņēmības pilna vēl vairāk vienkāršot noteikumus un procedūras, lai samazinātu gan kļūdu risku, gan arī slogu saņēmējiem.

Šajā saistībā Komisijas mērķis ir līdz 2027. gadam fiksētas summas finansējuma veidā nodrošināt aptuveni 50 % no budžeta publicētajās darba programmās uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus. Komisija ir apņēmusies pastāvīgi uzraudzīt un izvērtēt fiksētas summas finansējuma izmantošanu, lai saglabātu kvalitāti un integritāti, un regulāri atjaunina savus norādījumus šajā jomā.

Komisijas veiktā dotāciju izlases analīze (120 fiksētas summas dotācijas, kas atlasītas no pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" II pīlāra) liecina, ka, salīdzinot fiksētas summas dotācijas ar faktisko izmaksu dotācijām, kopējās personāla izmaksas kā daļa no kopējām izmaksām būtiski neatšķiras. No mūsu analīzes arī neizriet, ka personāla izmaksu likmes, izmantojot fiksētas summas finansējumu, sistemātiski būtu augstākas.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

Komisija ņem vērā ERP aplēsto kļūdu līmeni 2,9 % apmērā (**5.11. punkts**) un veiks turpmākus pasākumus saistībā ar ERP apzinātajām problēmām (**5.11.–5.27. punkts**), kā izklāstīts turpmākajās iedaļās.

Komisija turpmākai rīcībai ņem vērā ERP paziņotos gadījumus par skaitļos izsakāmām kļūdām.

Visvairāk kļūdu ir personāla izmaksās

Komisija atzīst, ka personāla izmaksas joprojām ir galvenais kļūdu avots (**5.16. punkts**), kas ir loģiskas sekas tam, ka personāla izmaksas veido lielāko daļu no kopējām izmaksām, kuras saņēmēji deklarējuši pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa". Komisija arī atzīmē, ka divas skaitļos neizsakāmās kļūdas ir radušās tādēļ, ka pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" projektos nav pareizi piemēroti noteikumi par personāla izmaksu aprēķināšanu.

Izmaksas, kas deklarētas par laiku, kas nav nostrādāts projektā

Attiecībā uz **5.17.** apsvērumu Komisija ņem vērā konstatējumus, ka dažos projektos darbībai veltītais laiks ticis nepareizi deklarēts. Tik tiešām faktisko izmaksu dotāciju ietvaros personāla izmaksas, kas nepieciešamas darbības īstenošanai, ir jāmēra tieši. Šim nolūkam ir jāreģistrē faktiskais stundu skaits (pamatprogrammā "Apvārsnis 2020") vai dienu skaits (pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa"), kas veltīts darbības īstenošanai, izmantojot uzticamas laika reģistrēšanas sistēmas.

Šis svarīgais aspekts ir ticis pastāvīgi uzsvērts iepriekšējos un pašreizējos informatīvajos pasākumos. Tas jo īpaši attiecas uz nesen uzsāktajiem pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" 2026. gada īstenošanas valstu pasākumiem ("tour de capitales"), kas notiek dažādās ES valstīs, kurās īpaša uzmanība tiek pievērsta tam, lai izvairītos no kļūdām izmaksu deklarācijās, ieskaitot kļūdas personāla izmaksās.

Komisija pastāvīgi uzrauga ES finansēšanas programmu īstenošanu un izdara secinājumus, lai noteiktu vispiemērotākos finansēšanas modeļus, ņemot vērā politikas mērķus un politiskās prioritātes piemērojamā tiesiskā regulējuma robežās. Attiecībā uz konkrētiem apsvērumiem **5.1. izcēlumā** Komisija atzīst to, cik svarīgi ir nodrošināt, lai finansēšanas modelis joprojām atbilstu paredzētajam mērķim, un novērtēs tā praktisko ietekmi uz attiecīgo saņēmēju.

Nepareizi aprēķinātas stundas un dienas likmes

Attiecībā uz apsvērumiem **5.19**. un **5.20. punktā** Komisija ņem vērā konstatējumus par to, ka dažos projektos stundas likme (pamatprogrammā "Apvārsnis 2020") un dienas likme (pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa") bija aprēķināta nepareizi. Tik tiešām saņēmējiem jāaprēķina personāla izmaksas, izmantojot piemērojamās formulas, kas izriet no attiecīgajiem pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un "Apvārsnis Eiropa" dotāciju nolīgumiem un ir sīkāk izklāstītas un izskaidrotas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" anotētajā dotācijas nolīguma paraugā ("H2020 ADN") un korporatīvajā anotētajā dotācijas nolīgumā, kurš attiecas arī uz pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" ("ADN").

Pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" patiešām bija vairākas iespējas noteikt produktīvās darba stundas, kas jāizmanto, lai pareizi aprēķinātu stundas likmi. Turpretī pamatprogrammā "Apvārsnis

Eiropa" lielākai šīs daudzgadu finanšu shēmas (DFS) ES programmu daļai izmanto kopīgu aprēķinu ar vienkāršotu dienas likmes aprēķina metodi, izmantojot 215 dienu proporcionālu bāzi visā pārskata periodā.

Attiecībā uz konkrētajiem apsvērumiem **5.2. izcēlumā** par *deklarētajās personāla izmaksās iekļautām neattiecināmām izmaksām* Komisija ņem vērā, ka saņēmējiem tiešām nebija dažu izmaksu, jo tās tika atlīdzinātas no valsts sociālā nodrošinājuma shēmām. Kā pareizi minēts, ievērojot vispārējos faktisko izmaksu attiecināmības nosacījumus, tām jābūt izmaksām, kas tiešām un noteikti radušās atbalsta saņēmējiem.

Komisija visos iepriekšējos un pašreizējos informatīvajos pasākumos, ieskaitot nesen sāktos pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" 2026. gada īstenošanas valstu pasākumus ("tour des capitales"), ir šajā sakarā pastāvīgi uzsvērusi to, cik svarīgi ir izmantot pareizos aprēķinus un formulas.

Citas tiešās izmaksas, kas nav nepieciešamas darbībai

Attiecībā uz apsvērumiem **5.21. punktā** Komisija ņem vērā, ka ir bijuši gadījumi, kad dažas izmaksas nav uzskatītas par nepieciešamām darbības īstenošanai. Tas ir viens no vispārējiem izmaksu attiecināmības nosacījumiem, ko piemēro visām izmaksu kategorijām un kas jāievēro saņēmējiem (attiecīgā dotāciju nolīguma parauga 6.1. pants).

Šajā sakarā Komisija visos iepriekšējos un pašreizējos informatīvajos pasākumos un atbildēs uz atbalsta saņēmēju jautājumiem, kas saņemti, piemēram, ar Pētniecības uzziņu dienesta palīdzības dienesta starpniecību, ir uzsvērusi to, cik svarīgi ir ievērot gan vispārējos, gan īpašos izmaksu attiecināmības nosacījumus.

Trūkumi fiksētas summas dotāciju izmantošanā

Atbilde uz 5.3. izcēlumu

Piemēri, kas norāda uz trūkumiem fiksētas summas dotācijas maksājumos

Pierādījumu trūkums par stabilu budžeta *ex ante* novērtējumu

Komisija atgādina, ka konsensa sanāksmes, kuru rezultātā tiek sagatavots novērtējuma kopsavilkuma ziņojums, tiek veiktas ar mērķi panākt kopīgu viedokli un novērtējumu starp vērtētājiem ekspertiem. To laikā ekspertu individuālie viedokļi tiek pārbaudīti, un tie var mainīties. Tāpēc nav nekas neparasts, ka eksperta individuālajā novērtējuma ziņojumā paustās bažas nenonāk galīgajā novērtējuma kopsavilkuma ziņojumā. Gadījumos, kad vērtētāju vidū nav vienprātības, eksperti konsensa ziņojumā var atzīmēt mazākuma/atsevišķos nepiekrītošos viedokļus. Nevienā no trim revidētajiem gadījumiem šāds mazākuma viedoklis netika atzīmēts, un tas liecina, ka konsensa sanāksmēs dažu ekspertu sākotnējās bažas tika vienprātīgi kliedētas.

Attiecībā uz ierosināto kritēriju personāla izmaksu novērtēšanai Komisija uzsver, ka organizācijas, kas piedalās vairākos pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" projektos, bieži vien dažādu projektu budžetos paredz ļoti atšķirīgas personāla izmaksu likmes un kopējās personāla izmaksas. Tas var būt saistīts, piemēram, ar šo projektu atšķirīgo būtību vai ar to, ka ir iesaistīti dažādi organizācijas departamenti.

Pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" fiksētas summas finansējuma novērtēšanas infopanelis ir veidots, balstoties uz vidējām personāla izmaksu likmēm iepriekš faktiski piešķirtajās izmaksu

dotācijās. Tāpēc nav nekas neparasts, ka budžetā paredzētās likmes augstākā līmeņa darbiniekiem pārsniedz šos vidējos rādītājus, ieskaitot virs astoņdesmitās procentiles. Ekspertiem tiek skaidri pateikts pieņemt to kā iemeslu augstākām personāla izmaksām, ja vien viņi uzskata, ka augstākā līmeņa personāla kvalifikācijas līmenis ir pienācīgs un atbilst vajadzībām. Tāpat gaidāms, ka turpmāko gadu budžetos paredzētās personāla izmaksas būs augstākas nekā vēsturiskās vērtības, ņemot vērā algu pieaugumu un inflāciju.

Tāpēc Komisija uzskata, ka trijās revidētajās dotācijās bija pamatoti pieņemt budžetos paredzētās summas novērtēšanas laikā.

Neskaidrs nodevumu definējums un nepietiekama darba pakešu īstenošana

Ja projekts tiek īstenots, kā noteikts darbības aprakstā anotētā dotācijas nolīguma 1. pielikumā,[1] fiksētas summas dotācijas tiek izmaksātas pēc darba pakešu pieņemšanas. Pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" darba paketes tiek izvērtētas, pamatojoties uz veiktajām darbībām neatkarīgi no gūtajiem rezultātiem vai sasniegtajiem mērķiem. No principa, ka pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" fiksētas summas dotācijas ir balstītas uz darbībām, nevis uz iznākumiem vai panākumiem, nevajadzētu atkāpties.

Tomēr atbalsta saņēmējiem darbības ir ne tikai jāveic, bet arī jānodrošina minimālie kvalitātes standarti, kuri šīs darbības ļauj uzskatīt par pabeigtām. Jāievēro "pienācīgas īstenošanas" pienākums, kas paredz, ka darbs ir jāveic pienācīgi (t. i., kvalitatīvi un atbilstoši attiecīgās jomas standartiem) un laikus[2].

Neatkarīgi no tā, vai tiek izmantotas faktiskās izmaksas vai vienkāršotas izmaksu iespējas, minimālajam kvalitātes standartam, ko piemēro visiem pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" projektiem, jābūt vienam un tam pašam.

Komisija uzskata, ka vienā no trim revidētajām dotācijām darba paketes aprakstā darbības aprakstu varēja izstrādāt sīkāk. Tomēr Komisija uzskata, ka konsorcijs katrā darba paketē nodrošināja pieņemamu darbību līmeni un ziņoja par darbībām, kas dod pamatu uzskatīt darba paketi par pabeigtu.

Turklāt priekšlikumi, kuriem bija paredzētas ERP revidētās dotācijas, tika izvērtēti 2022. gadā. Kopš tā laika Komisija īstenošanas dienestiem un ekspertiem vērtētājiem ir sniegusi plašākus norādījumus gan par to, kā novērtēt fiksētas summas maksājumu budžetu un to dokumentēt novērtējuma ziņojumos, gan par to, kā novērtēt darba paketes pabeigšanu, lai varētu veikt maksājumus. Turklāt 2024. gada aprīlī tika atjauninātas arī pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" priekšlikumu veidnes, precizējot detalizācijas pakāpi, ar kādu tiek aprakstītas darba paketes un uzdevumi.

Kopumā Komisija uzskata, ka tās fiksētas summas finansējums pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" ir balstīts uz stabilu pieeju, kas nodrošina labu finanšu pārvaldību, vienlaikus piedāvājot būtisku vienkāršošanu dotāciju saņēmējiem. Tomēr Komisija ir pilna apņēmības arī turpmāk cieši uzraudzīt fiksētas summas finansējumu un vajadzības gadījumā pielāgos norādījumus un metodiku. Šajā pastāvīgajā uzlabojumu procesā tiek ņemti vērā ERP ieteikumi, kā arī no lietotāju atsauksmēm gūtā pieredze, īstenošanas dati un pārskata konstatējumi.

Attiecībā uz **5.25. punkta** apsvērumu Komisija atzīst, ka norādījumus par darba pakešu daļējas īstenošanas un ar to saistītās finansiālās ietekmes novērtēšanu var precizēt sīkāk, jo īpaši attiecībā uz galīgajiem maksājumiem, lai atspoguļotu pieeju, kas jau izklāstīta norādījumos par *ex post* tehniskajām pārbaudēm un dotāciju samazinājumiem. Tajā pašā laikā Komisija uzskata, ka darba

[1] Skatīt korporatīvos norādījumus par fiksētas summas finansējumu *EU Grants: How to manage your lump sum grants* (ārējie norādījumi) un *Lump sum guide A-Z* (iekšējie norādījumi).
[2] *Anotētais dotācijas nolīgums* (ADN), 11. pants.

paketes pabeigšanas pakāpi novērtē eksperti, kuri veic pārbaudi, un daļējas pabeigšanas gadījumā dotācijas samazinājuma procentuālā daļa vienmēr ir jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā katras pētniecības un inovācijas dotācijas specifiku.

Saņēmēji no trešām valstīm un mazie un vidējie uzņēmumi ir vairāk pakļauti kļūdu riskam

Komisija pievienojas ERP novērtējumam, ka jaunpienācēji un MVU ir saņēmēji ar vislielāko kļūdu risku. Tomēr viņu dalība tiek uzskatīta par ļoti būtisku programmas panākumu kontekstā, un tā tiek atbalstīta visos līmeņos.

Lai mazinātu kļūdu risku, Komisija sniedz atbalstu pieteikumu iesniedzējiem un saņēmējiem, rīkojot tiešsaistes informācijas un komunikācijas kampaņas un seminārus par to, kā nepieļaut kļūdas, deklarējot izmaksas. Šo darbību mērķauditorija ir struktūras, kurām mēdz būt vairāk kļūdu.

Komisija ņem vērā ERP konstatējumus par saņēmējiem ārpus ES. Komisija joprojām vāc un apstrādā pierādījumus un tādējādi šajā posmā nevar apstiprināt, ka saņēmēji ārpus ES ir vairāk pakļauti kļūdu riskam. Komisija turpinās aktīvi uzraudzīt trešo valstu saņēmēju darbību un ar tiem veikto darījumu atbilstību, lai noteiktu jebkādu iespējamu papildu risku.

Atbilde uz 5.4. izcēlumu

Piemēri par saņēmējiem trešās valstīs, kuri pieprasa atlīdzināt neattiecināmas izmaksas

Komisija atzīst, ka 5.4. izcēlumā minētās izmaksas ir neattiecināmas. Komisija ir sniegusi skaidrus norādījumus atbalsta saņēmējiem, kuros izklāstīta šāda veida izdevumu neattiecināmība, un atbalsta saņēmēji tiks atkārtoti iepazīstināti ar šiem norādījumiem. Komisija informēja saņēmējus par ERP konstatējumiem un neattiecināmās summas atgūs.

2. Komisijas kontroles sistēmas plaģiātisma un dubultas finansēšanas novēršanai pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”

Komisija atzīst nepilnības, kas konstatētas kontroles sistēmās plaģiātisma un dubultas finansēšanas novēršanai pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” (**5.32. punkts**), un plāno stiprināt procedūras, formalizējot validācijas un apstiprināšanas procesu līdzības indeksa sliekšņa noteikšanai un izņemot noraidītos priekšlikumus no datubāzes. Attiecībā uz pēdējo no konstatētajiem trūkumiem Komisija norāda, ka tas rodas tikai tad, ja salīdzinātie priekšlikumi būtiski atšķiras garuma ziņā, jo īpaši tad, ja avota dokuments ir ievērojami garāks nekā dokuments, pret kuru tas tiek vērtēts. Tomēr praksē ļoti retos gadījumos priekšlikumi ir tik atšķirīgi pēc garuma. Turklāt *SIMBA* (uz līdzību balstītas analīzes sistēma) darbība ir saskaņota ar citu komerciālo plaģiātisma pārbaudes sistēmu darbību.

3. Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Komisija atzinīgi vērtē ERP teikto, ka *HaDEA* un *REA* gada darbības pārskatos ir dots patiess finanšu pārvaldības novērtējums attiecībā uz to kompetencē esošo darījumu pareizību.

Attiecībā uz fiksētajām summām Komisija ņems vērā šo dotāciju daļas paredzamo pieaugumu pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" un, pamatojoties uz šo darījumu *ex post* pārbaužu rezultātiem, atjauninās savu daudzgadu revīzijas plānu, lai arī turpmāk nodrošinātu pamatotu pārliecību par pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" maksājumu pareizību programmas līmenī.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

5.1. ieteikums. Uzlabot kontroles sistēmu fiksētas summas finansējumam pētniecības jomā

Komisijai iesakām uzlabot kontroles sistēmu attiecībā uz fiksētas summas finansējumu pētniecības jomā un jo īpaši:

(a) nodrošināt, ka eksperti, kas veic budžeta priekšlikumu *ex ante* novērtējumu, konsekventi veic un dokumentē vajadzīgās pārbaudes;

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 5.1. ieteikuma a) punktam.

(b) noteikt skaidrus kritērijus, kā arī likmju diapazonus, kas jāpiemēro iespējamiem dotāciju samazinājumiem, ja darba paketes ir pabeigtas tikai daļēji;

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 5.1. ieteikuma b) punktam.

Komisija norāda, ka tās norādījumos un *ex post* tehnisko pārbaužu veidnēs jau ir iezīmēti daži vispārīgi principi un dots izklāsts tam, kā aprēķināt jebkuru no šādas pārbaudes izrietošu negatīvu konstatējumu finansiālo ietekmi. Turklāt Komisijas iekšējie korporatīvie norādījumi par dotāciju samazinājumiem iekļauj instrukcijas finansiālās ietekmes aprēķinam nefinanšu saistību neizpildes gadījumos.

Komisija turpinās atjaunināt šos iekšējos norādījumus attiecībā uz darba pakešu daļējas īstenošanas novērtēšanu un ar to saistīto finansiālo ietekmi fiksētas summas dotāciju galīgā maksājuma brīdī, lai noteiktu skaidrus kritērijus un likmju diapazonus, kas piemērojami dotāciju samazinājumiem. Atjauninātajos norādījumos būs iekļauti arī ilustratīvi piemēri kritēriju un likmju piemērošanai darba paketēm, kas ir kopīgas vairākiem projektiem.

Tomēr Komisija uzskata, ka darba paketes pabeigšanas pakāpe vienmēr ir jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi.

Visbeidzot, Komisija atgādina, ka rezultāti fiksētas summas dotāciju gadījumā netiek vērtēti nedz stingrāk, nedz mazāk stingri kā rezultāti, kas sasniegti faktisko izmaksu dotācijas gadījumā. Piemērotie standarti ir vieni un tie paši.

Saskaņā ar pašas Komisijas datiem aptuveni 4 % no projektiem, kam finansējums piešķirts fiksētas summas veidā, nav novērtēti kā pilnībā pabeigti un tāpēc nav pilnībā apmaksāti. Šis īpatsvars ir daudz lielāks nekā pie faktisko izmaksu dotācijām, kas liecina, ka fiksētas summas dotāciju gadījumā lielāka uzmanība tiek pievērsta pētniecības pasākumiem un to kvalitātei.

(c) nosacīt savu *ex post* tehnisko pārbaužu skaitu, kas ļautu nodrošināt, ka fiksētas summas maksājumi tiek pienācīgi atspoguļoti statistiski reprezentatīvā izlasē programmas līmenī. Attiecīgi jāatjaunina daudzgadu revīzijas plāns.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 5.1. ieteikuma c) punktam.

5.2. ieteikums. Formalizēt procedūras attiecībā uz plaģiātisma un dubultas finansēšanas pārbaudēm (rīkā *SIMBA*)

Iesakām Komisijai:

(a) dokumentēt un oficiāli apstiprināt izvēlēto līdzības indeksa sliekšņa līmeni, tostarp tā pamatojumu;

(b) izveidot procedūru, kā apstiprināt un ieviest turpmākas izmaiņas indeksa robežvērtībā, tostarp minimālo kontroles kārtību un revīzijas taku.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada vidus.

Komisija **piekrīt** 5.2. ieteikuma a) apakšpunktam dokumentēt un oficiāli apstiprināt izvēlēto līdzības indeksa sliekšņa līmeni, ieskaitot tā pamatojumu.

Komisija **piekrīt** 5.2. ieteikuma b) punktam izveidot dokumentētu procedūru, kā apstiprināt un ieviest jebkādas turpmākas izmaiņas indeksa robežvērtībā, ieskaitot minimālos kontroles pasākumus un revīzijas liecības.

Iepriekšējo gadu ieteikumu ieviešanas pārbaude

(**5.43. punkts, 5.1. pielikums**)

2022. gada 1. ieteikuma a) punkts. Komisija pauž atzinību par novērtējumu, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Turpmāk, kad būs uzkrāti dati un pieredze par fiksētas summas finansējumu, Komisija turpinās analizēt fiksētas summas dotāciju piemērotību dažādu veidu projektiem un saņēmējiem.

2023. gada 2. ieteikums.

Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir **pilnībā īstenots**.

Korporatīvajos DNP noteikumos par faktiskajām personāla izmaksām ir vajadzīga praktiska papildu informācija, kas aptver konkrētus parametrus un individuālas situācijas, piemēram, pārskata perioda faktisko ilgumu, darbinieka nodarbinātības periodu un darba modeli minētajā periodā. Attiecīgi ADN

ir sniegti papildu norādījumi par to, kā šos elementus ņemt vērā, aprēķinot attiecināmās faktiskās personāla izmaksas.

Šajā kontekstā ADN ir precizēta gan standarta ieteicamā metode dienas likmes aprēķināšanai pārskata periodā, gan alternatīva metode šīs likmes aprēķināšanai kalendārajā gadā (pamatojoties uz kalendārā gada mēnešiem, kas ietilpst pārskata periodā). Iespēja izmantot šo alternatīvo aprēķina metodi tika oficiāli ieviesta ar īpašu zemsvītras piezīmi 2023. gada 1. aprīļa 1.0. versijā.

Jaunākajā anotētajā dotācijas nolīguma versijā (2025. gada 1. aprīļa 2.0. versija) tagad ir vairāk nekā 20 lappuses, kas veltītas personāla izmaksu reglamentējošo noteikumu izklāstam. Tajā ir sniegti sīki izklāstīti vajadzīgie norādījumi par to, kā aprēķināt šīs izmaksas un noteikt dienas likmes, un tiem pievienoti praktiski piemēri. Papildus ir pastāvīgi sniegti skaidrojumi par tiesību normām, izmantojot tīmekļseminārus, apmācību, palīdzības dienestus, valstu kontaktpunktus, informatīvus pasākumus (tostarp pamatprogrammas “Apvārsnis” 2026. gada īstenošanas valstu pasākumus) un informācijas apmaiņu ar ieinteresētajām personām, kas ļauj saņēmējiem labāk izprast un konsekventi piemērot korporatīvos dienas likmju noteikumus visos projektos un organizācijās.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATA 6. NODAĻU "Kohēzija, noturība un vērtības"

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

2025. gadā kohēzijas politikai joprojām bija būtiska nozīme **ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas veicināšanā** visu reģionu labā, kā apstiprināts *ex post* novērtējumā par 2014.–2020. gada periodu un vidusposma novērtējumā par 2021.–2027. gada periodu[1]. 2025. gada septembrī pieņemtā **vidusposma pārskatīšanas regula** ļāva modernizēt kohēzijas politiku un ar dalībvalstu palīdzību pārorientēt 2021.–2027. gada programmu īstenošanu uz **Eiropas stratēģiskajām prioritātēm** – ES konkurētspēju, aizsardzību un civilo sagatavotību, cenas ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem mājokļiem, ūdensapgādes noturību un enerģētikas pārkārtošanu. Nodarbinātības un sociālo lietu politikas jomā Komisija turpināja īstenot savu vērienīgo programmu, lai stiprinātu Eiropas konkurētspēju un sociālo kohēziju, nodrošinot cilvēkiem un uzņēmumiem prasmes un apstākļus, kas tiem ļauj attīstīties mainīgajā darba pasaulē, stiprinot Eiropas sociālo modeli un veicinot uz ārpasauli vērstu Eiropu, kas veicina sociālās un darba tiesības visā pasaulē.

Ekonomiskajai, sociālajai un teritoriālajai kohēzijai paredzētos līdzekļus Eiropas Savienībā izmaksā, **pamatojoties uz dalītas pārvaldības sistēmu starp Eiropas Komisiju un valstu iestādēm**. Dalībvalstis ir atbildīgas par tādu pārvaldības un kontroles sistēmu īstenošanu, kas ir piemērotas, lai sasniegtu saskaņotos mērķus un novērstu, atklātu un labotu pārkāpumus deklarētajos izdevumos. 2021.–2027. gada programmām ticamības veidošanas process ir līdzīgs 2014.–2020. gada procesam, tomēr ir ieviestas vairākas izmaiņas, kuru mērķis ir palielināt vienkāršošanu, vienlaikus saglabājot stabilu kontroles sistēmu. Īstenošana joprojām ir pakļauta ciešai uzraudzībai un revīzijām, ko veic Komisija sadarbībā ar programmu iestādēm, mācoties no uzkrātās pieredzes un revīziju rezultātiem 2014.–2020. gadā. Saskaņā ar savu revīzijas stratēģiju **Komisija uzrauga un novērtē šo sistēmu efektīvu darbību**, pamatojoties uz visiem pieejamajiem revīzijas rezultātiem, un sniedz ieteikumus uzlabojumiem. Komisija arī katru gadu cenšas gūt pamatotu pārliecību par to, ka kļūdu īpatsvars katrā programmā ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa, vajadzības gadījumā – pēc tam, kad ir sāktas finanšu korekciju procedūras, kas var papildināt tās, kuras jau piemērojušas dalībvalstis.

Saskaņā ar dalīto atbildību par kohēzijas izdevumu revīziju veikšanu un ziņošanu Komisijai **galvenokārt atbild dalībvalstu revīzijas iestādes**. Lai mazinātu revīzijas slogu atbalsta saņēmējiem un pārvaldēm un efektīvi izmantotu savus resursus, Komisija piemēro **vienotās revīzijas pieeju** ar mērķi iegūt pamatotu pārliecību, veicot rūpīgas pārbaudes par valstu revīziju rezultātiem un atzinumiem, kas katru gadu tiek paziņoti par visām programmām, un tās papildinot ar pašas veiktām uz risku balstītām revīzijām. Minētās revīzijas ietver programmu iestāžu kontroles darba atkārtotu veikšanu, lai novērtētu to ziņojumu ticamību. Pastāvīgi novērtējot katras programmas pārvaldības un kontroles sistēmas kvalitāti un atkārtoti veicot programmu iestāžu veiktās pārbaudes vai revīzijas, Komisija var apzināt programmas vai programmu daļas, kurās ir trūkumi, un tādējādi pieprasīt mērķtiecīgu korektīvo pasākumu piemērošanu, lai vajadzības gadījumā koriģētu iepriekšējos izdevumus un uzlabotu sistēmas nākotnē. Lai revīzijas darbs un korektīvie pasākumi būtu mērķorientēti, tā var novērtēt, vai šādi trūkumi vai pārkāpumi ir bijuši citās programmas daļās, citās programmās tajā pašā dalībvalstī vai citās dalībvalstīs.

[1] SWD_2025_299_F1_SWD_EVALUATION_EN_V3_P1_4373705.pdf.

Revīzijas pieeju papildina arī **spēju veidošanas darbības**, ieskaitot informācijas apmaiņu par kopīgām metodikām, ieteicamos korektīvos pasākumus, vienādranga apmaiņas veicināšanu un atgriezenisko saiti par atklātajām kļūdām, lai vajadzības gadījumā uzlabotu kļūdu atklāšanas spēju visos līmeņos. Ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas (ERP) un Komisijas revīzijās sniegtos ieteikumus, Komisija 2024. gada decembrī vienojās ar dalībvalstīm par **rīcības plānu, kā uzlabot programmu iestāžu pārkāpumu atklāšanas spēju**. Šā rīcības plāna mērķis ir novērst konstatētās nepilnības kļūdu atklāšanā, samazināt atlikušo būtisko kļūdu risku slēgšanas laikā un uzlabot izdevumu likumību un pareizību 2021.–2027. gadā. Komisija uzraudzīja rīcības plāna īstenošanu visu 2025. gadu, un par sasniegumiem tika ziņots 2025. gada darbības pārskatos (GDP). Par pirmo ietekmi varētu liecināt augstāks kļūdu līmenis, par ko ziņots 2026. gadā saņemtajās apliecinājumu paketēs.

Kohēzijas politikas izdevumu kopa 2025. gadā **bija netipiska** un ievērojami mazāka nekā iepriekšējos gados, un tā ietvēra neparasti mazu Komisijai iesniegto pārskatu skaitu. Lai gan 2014.–2020. gada programmu slēgšana oficiāli sākās pārskata gadā, vairāk nekā 80 % programmu tika izmantota *STEP* regulā[2] paredzētā iespēja to atlikt līdz 2026. gada februārim. Tajā pašā laikā 2021.–2027. gada programmu īstenošanā sāka rasties maksājumi, bet ne visās programmās.

Pamatojoties uz pieejamajiem valstu un Komisijas revīzijas rezultātiem, Komisija 2025. gadā savos gada darbības pārskatos un gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (GPSZ) secināja, ka **risks maksājuma laikā** kohēzijas politikai kopumā **joprojām bija būtisks** (pārsniedzot 2 % slieksni), **lai gan mazāks**, nekā par to ziņoja ERP. Pašlaik notiek 2026. gada februārī saistībā ar slēgšanu saņemto apliecinājumu pakešu izdevumu likumības un pareizības novērtēšana, un tā tiks ņemta vērā turpmākajos secinājumos par ticamību. Šajās apliecinājumu paketēs paziņotie revīzijas rezultāti cita starpā atspoguļo to, ka tiek turpināta tādu pasākumu īstenošana, kuru mērķis ir stiprināt programmu iestāžu veikto kļūdu atklāšanu un ziņošanu par tām[3].

Komisija atgādina, ka kļūdu īpatsvaru, par kuru tā ziņo, **nevar tieši salīdzināt** ar ERP aprēķināto īpatsvaru turpmāk II iedaļā un ERP gada pārskatā (**1.41.–1.44. un 6.47. punkts**) paskaidroto iemeslu dēļ. Jo īpaši šogad Komisijas apstiprinātā **netipiskā** pārskatu un izdevumu **kopa** tiek automātiski atspoguļota ERP revīzijas izlasē, kas ir mazāka nekā iepriekšējos gados un kam ir īpašas iezīmes, proti, **tā ir koncentrēta trīs dalībvalstīs** – Čehijā, Vācijā un Apvienotajā Karalistē (**6.15. punkts**). Komisija arī norāda uz **izmaiņām ERP revīzijas pieejā**. ERP atgriezās pie savas revīzijas pieejas, ko tā izmantoja pirms 2017. gada un kas ietver darījumu tiešu atlasi no visas revīzijas datu kopas (pārskati, ko iesniegušas dalībvalstis un pieņēmusi Komisija), nevis tikai to darījumu revīziju, kurus iepriekš revidējušas revīzijas iestādes. Rezultātā vadošās iestādes (nevis revīzijas iestādes) kļuva par galveno informācijas sniedzēju par revidētajiem darījumiem, bet ne vienmēr bija labi sagatavotas šim uzdevumam, proti, savlaicīgi sniegt visus pieprasītos revīzijas pierādījumus, lai iegūtu pārliecinošus pierādījumus par katru atlasīto darījumu, kā to sagaida ERP, dažkārt daudzus gadus pēc darbības veikšanas (**6.29. punkts**). Komisija uzskata, ka **tas varētu būt ietekmējis** ERP aprēķināto **kļūdu īpatsvaru**.

Komisija atzinīgi vērtē to, ka ERP par pirmo gadu izteica skaitļos tās atklātās **publiskā iepirkuma kļūdas**, **izmantojot Komisijas izveidoto kvantificēšanas tabulu**, kuru piemēro dalītā pārvaldībā, kā rezultātā tika panākta labāka saskaņotība ar Komisijas un dalībvalstu pieeju un konstatēta mazāka publiskā iepirkuma kļūdu ietekme.

---

[2] Regula (ES) 2024/795.

[3] Revīzijas iestādes ziņoja par 3,7 % kopējo kļūdu īpatsvaru REGIO programmās un 3,9 % *EMPL* programmās, un iepriekšējos gados īpatsvars bija zemāks. Sk. *REGIO* un *EMPL* gada darbības pārskatu attiecīgi 34. un 33. lpp.

Komisijas analīze par katru programmu liecina, ka situācija dažādās dalībvalstīs un programmās atšķiras: Komisija secināja, ka **pārvaldības un kontroles sistēmas labi darbojas 85 %** no 441 kohēzijas politikas programmas 2014.–2020. gadam un 92 % no 380 programmām 2021.–2027. gadam. Komisija arī konstatēja, ka dažas revīzijas iestādes nav atklājušas kļūdas vai nav pienācīgi ziņojušas par tām[4]. Komisija pieprasīja nepieciešamos uzlabojumus visām programmām vai to daļām, kurās konstatēti trūkumi, tostarp saskaņā ar iepriekš minēto rīcības plānu; tā pārtrauca maksājumus un vajadzības gadījumā pieprasīs papildu (neto) finanšu korekcijas.

Komisija ir pārliecināta, ka **kohēzijas politikas daudzgadu koriģētspēja** ļauj samazināt risku slēgšanas brīdī zem būtiskuma sliekšņa, arī aizstājot nepareizus vai atsauktus izdevumus ar citiem izdevumiem, kas uzskatāmi par attiecināmiem, kā atļauts Kopīgo noteikumu regulā (KNR). Proti, programmu iestādes katru gadu izņem no apliecinātajiem pārskatiem ievērojamas iepriekš deklarētas summas, kas vēlāk atzītas par neatbilstoši iztērētām vai pakļautām riskam. Slēgšanas laikā pārskatos, kas saņemti līdz 2026. gada 15. februārim, dalībvalstis veica korekcijas par nepieredzēti lielu ES līdzekļu kopsummu 6,5 miljardu EUR apmērā, kas liecina par nopietno darbu, kurš paveikts slēgšanas laikā, lai programmās likvidētu atlikušās kļūdas. Kopumā kopš 2014.–2020. gada plānošanas perioda sākuma šīs dalībvalstu atsauktās summas kohēzijas politikas fondiem sasniedza 22,9 miljardus EUR. Tajā pašā periodā, pamatojoties uz savu revīzijas darbību un uzraudzības lomu, kā arī ERP un *OLAF* konstatējumu pēcpārbaudi, **Komisija pieprasīja papildu finanšu korekcijas vairāk nekā 1,58 miljardu EUR apmērā** līdzekļiem, ko programmas iestādes varēja atkārtoti izmantot saskaņā ar KNR. Komisija var arī piemērot neto finanšu korekcijas, kā rezultātā dalībvalsts tieši zaudē finansējumu, ja ir izpildīti juridiskie nosacījumi un ar tiem saistītie stingrie kritēriji. Līdz šim tā ir uzsākusi piecas neto finanšu korekciju procedūras attiecībā uz vairāku fondu programmām un ERAF/KF programmām – viens lēmums tika pieņemts 2025. gadā, trīs procedūras ir krietni pavirzījušās uz priekšu, un viena procedūra tika slēgta juridiskā pamata trūkuma dēļ. Pēc visu korektīvo pasākumu īstenošanas **Komisija savos GDP ir paziņojusi, ka slēgšanas brīdī** atlikušais risks visos grāmatvedības gados līdz 2024. gadam pašlaik **ir zemāks par 2 %**, un vienlaikus tā turpina piemērot papildu korektīvos pasākumus likumības un pareizības novērtēšanas ietvaros programmu slēgšanas laikā, ja tos uzskata par nepieciešamiem.

Tāpēc Komisija savos GDP secināja, ka tā **ir guvusi pietiekamu pārliecību**, ka pārvaldības un kontroles sistēmas kopumā darbojas labi, nodrošinot, ka pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi, **izņemot programmas, attiecībā uz kurām tā izteica atrunu,** un ka gadījumos, kad konstatētas sistēmu nepilnības vai piemērojamo noteikumu pārkāpumi, kas apdraud šo darījumu likumību un pareizību, tiek veikti samērīgi un efektīvi korektīvie pasākumi atbilstoši tiesiskajam regulējumam.

Ņemot vērā šo situāciju un pamatojoties uz ERP un Komisijas gadu gaitā veiktās revīzijas rezultātiem, Komisija secināja, ka **pašreizējais** kohēzijas politikas **īstenošanas modelis**, kura pamatā joprojām galvenokārt ir izmaksu atlīdzināšana apvienojumā ar sarežģītiem un detalizētiem attiecināmības noteikumiem, **padara šo pieeju pakļautu kļūdu riskam un apgrūtina** tās izmantošanu valstu pārvaldes iestādēm un saņēmējiem. Attiecībā uz 2021.–2027. gadu Komisija turpina sadarboties ar dalībvalstīm, lai veicinātu **alternatīvu, mazākam kļūdu riskam pakļautu un vienkāršotu atlīdzināšanas shēmu** (vienkāršotu izmaksu iespēju vai ar izmaksām nesaistīta finansējuma) īstenošanu, aktīvi apkarojot pārmērīgu reglamentēšanu un vajadzības gadījumā nodrošinot instrumentus administratīvās spējas stiprināšanai. Attiecībā uz nākamo daudzgadu finanšu shēmu Komisija likumdevējiem ierosināja **jaunu, uz mērķiem balstītu** ES maksājumu **modeli**, kas saistīts ar vienkāršāku un stabilu ticamības apliecināšanas sistēmu, kura nodrošina pastāvīgu atbilstību piemērojamiem tiesību aktiem un stingru ES finanšu interešu aizsardzību.

[4] 21 revīzijas iestāde 2014.–2020. gadam un 6 revīzijas iestādes 2021.–2027. gadam.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

ERP veikto darījumu pārbaužu rezultāti

Komisija norāda, ka ERP paziņotais kļūdu īpatsvars DFS 2. kategorijā (**6.18. un 6.19. punkts**) ir balstīts uz revīzijas izlasi, kas atspoguļo šā gada netipiskās apstiprināto pārskatu kopas specifiku (sk. iepriekš un ERP gada pārskata **6.4. un 6.5. attēlu**). Tas **apgrūtina tiešu salīdzināšanu** ar iepriekšējos gados paziņotajiem rezultātiem; līdz ar to jebkurš šāds salīdzinājums būtu jāinterpretē piesardzīgi.

Turklāt atšķirībā no iepriekšējiem gadiem lielu daļu ERP revidēto darījumu bija pārbaudījušas tikai vadošās iestādes un **tikai 27 %** no tiem **bija pārbaudījušas arī revīzijas iestādes**. Kā norādīts iepriekš, vadošās iestādes, kuras tagad tiek tieši revidētas un uz kurām attiecas ERP sākotnējie konstatējumi (nevis revīzijas iestādes, kā tas bija iepriekšējos gados), šajā pārejas pirmajā gadā **ne vienmēr bija labi sagatavotas** savlaicīgi sniegt visus pieprasītos revīzijas pierādījumus atbilstoši ERP gaidām iegūt pārliecinošus pierādījumus par katru atlasīto darījumu, **dažkārt daudzus gadus pēc** darbības veikšanas (**6.29. punkts**). Tas, iespējams, ir ietekmējis kļūdu īpatsvaru. **Komisija sadarbosies** ar ERP, lai **palielinātu vadošo iestāžu informētību** par šo pieeju, kā arī par šogad gūto pieredzi, lai tās būtu labāk sagatavotas atbildēt uz ERP revidentu pieprasījumiem turpmākajos gados. Turklāt dažas kļūdas, kas, neraugoties uz veiktajām ikgadējām kontrolēm, konstatētas ERP revīzijas izlasē par attiecīgo grāmatvedības gadu (**6.13. punkts**), joprojām var tikt atklātas turpmākajās pārvaldības pārbaudēs vai revīzijās nākamajos grāmatvedības gados vai slēgšanas laikā, kad Komisija veic likumības un pareizības novērtējumu, kas vēl jāveic kā daļa no **visa ticamības apliecināšanas mehānismu** kopuma, ko parasti iekļauj kohēzijas politikas pārvaldības un kontroles sistēmās un **daudzgadu koriģētspējā**.

Komisija 2025. gadā lēsa, ka **risks maksājuma laikā** laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam joprojām bija būtisks, proti, līdz 3,2 % visiem kohēzijas politikas fondiem, iezīmējot nelielu pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējos gados ziņotajiem rādītājiem, tomēr zemākā līmenī, nekā aprēķinājusi ERP. Saskaņā ar Komisijas metodiku un ģenerāldirektoru, kas ir deleģētie kredītrīkotāji, atbildību katras programmas līmenī nodrošināt pārliecību par gada laikā veiktajiem maksājumiem šī aplēse pamatojas uz **visaptverošu pārskatu par visiem revīzijas atzinumiem un kļūdu īpatsvariem**, par kuriem ziņojušas programmu revīzijas iestādes un kurus Komisija attiecīgā gadījumā koriģējusi saskaņā ar savu novērtējumu, kā arī ņemot vērā ERP konstatējumus par atsevišķiem darījumiem. Komisijas pieeja ļauj tai izdarīt secinājumus par risku dalībvalstu un pat atsevišķu programmu līmenī, tādējādi atspoguļojot atšķirīgu situāciju katrā programmā.

To, ka Komisijas un ERP **kļūdu īpatsvarus nevar tieši salīdzināt**, izskaidro vairāki faktori, un tas jo īpaši attiecas uz šo gadu, ņemot vērā netipisko datu kopu, no kuras ERP veidoja izlasi. Komisija atsaucas uz ziņojuma 1. nodaļu (**1.42.–1.44. punkts**) un tajā sniegtajām atbildēm, lai izskaidrotu atšķirību starp abu iestāžu paziņotajiem kļūdu īpatsvariem un to, kāpēc Komisija nevar visos ERP paziņotajos kļūdu gadījumos piemērot finanšu korekcijas.

ERP paskaidroja, ka darījumu kopa Komisijas apstiprinātajos pārskatos šogad bija **salīdzinoši neliela un netipiska** DFS 2. kategorijai (**6.15. punkts**). Tāpēc ERP izlase arī bija mazāka nekā parasti, to veidoja 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada darījumu kopums, un kopējais kļūdu īpatsvars aptvēra abus periodus. Komisija savos GDP ziņoja par diviem kļūdu īpatsvariem – vienu par

2014.–2020. gada periodu, pamatojoties uz revīzijas iestāžu paziņotajiem kļūdu īpatsvariem, un otru par 2021.–2027. gada periodu, pamatojoties uz piesardzīgu vienotas likmes aplēsi, jo pirmajiem maksājumiem, kas bieži ietver avansa maksājumus, ir atšķirīgs riska profils (sk. 6.53. punktu).

Vēl viena īpaša iezīme šogad, arī ERP revidētās neparasti mazās datu kopas dēļ, bija **izlasē iekļauto darījumu koncentrācija dažās valstīs**, kā ziņojusi ERP (**6.15. punkts**). Konkrētāk, ERP revidēja salīdzinoši lielu skaitu Apvienotās Karalistes programmu, jo **pēc *Brexit*** visas **Apvienotās Karalistes programmas** 2025. gadā **iesniedza priekšlaicīgas slēgšanas pārskatus**. Tā kā pēc *Brexit* tika likvidētas kohēzijas programmu iestādes un pieredzējuši darbinieki un uzdevumi tika pārdalīti valsts pārvaldes iestādēm, dažos gadījumos, attiecībā uz kuriem ERP norādīja par problēmām, izrādījās grūti iegūt revīzijas pierādījumus par revidētajām Apvienotās Karalistes programmām pieprasītajā termiņā (it īpaši vairākās publiskā iepirkuma procedūrās vai *Brexit* sarunu nenoteiktības laikā, kas lielā mērā ietekmēja kļūdu īpatsvaru, sevišķi attiecībā uz publisko iepirkumu). Konkrēti jautājumi, kas saistīti ar situāciju Apvienotajā Karalistē, ne vienmēr atspoguļo situāciju dalībvalstīs.

Visbeidzot, Komisija saskata iespēju **turpināt dialogu ar ERP** dienestiem, jo īpaši attiecībā uz dažu prasību (piemēram, ESF regulas 13. panta 5. punktā paredzētās iespējas) juridisko interpretāciju, kas lika Komisijai izdarīt **atšķirīgus secinājumus**, kad tā novērtēja dažus gadījumus, kurus ERP revidēja šogad. Piemēram, attiecībā uz vienkāršotu izmaksu iespēju definīciju Komisija norāda, ka **ERP sagaida pārliecinošus pakārtoto darījumu pierādījumus**, lai varētu pārbaudīt dalībvalsts līmenī noteikto metodiku, kā prasīts regulā, dažkārt vairāk nekā 15 gadus pēc metodikas noteikšanas (**6.29. punkts**). **Komisija uzskata**, ka, ņemot vērā **proporcionalitātes principu**, metodikai, kas definēta un izmantota iepriekšējos plānošanas periodos un atkārtoti izmantota nākamajos plānošanas periodos, kā atļauts KNR, varētu piemērot mazāk stingras prasības, jo šādām **vienkāršotām izmaksām** laika gaitā tika veiktas dažādas pārbaudes, izmantojot piemēroto pārvaldības un kontroles sistēmu. Komisija piekrīt, ka šādas metodikas atjaunināšana ir laba prakse, kas arī ļautu saīsināt laikposmu, kurā jāsaglabā apliecinošā dokumentācija, kas pamato šādas metodikas izveidi (un arhivēt vecos datus). Attiecībā uz dažu dalībnieku kategoriju atbilstību, piemēram, tādu, kas pieder pie neaizsargātām grupām (šogad tādas konstatētas Zviedrijā un Vācijā), Komisija **izdeva norādījumus**, kas tika darīti zināmi dalībvalstīm, par samērīgas revīzijas pieejas piemērošanu šādām sociālās kohēzijas darbībām, ņemot vērā attiecīgo sociālo grupu īpašās iezīmes un sensitivitāti.

Lai gan ne visi ERP norādītie gadījumi ir pārkāpumi saskaņā ar KNR, kā paskaidrots pretrunu procesā ar ERP par atsevišķiem gadījumiem, **Komisija pienācīgi pārbaudīs visas ERP paziņotās kļūdas** un **pieprasīs korektīvus pasākumus vai finanšu korekcijas**, ciktāl tas tiks uzskatīts par nepieciešamu un juridiski iespējamu. Komisija arī ieteiks attiecīgajām programmu iestādēm vajadzības gadījumā vēl vairāk uzlabot pārvaldības un kontroles sistēmas, ņemot vērā arī 2021.–2027. gada programmu īstenošanu.

Kohēzija – dalīta pārvaldība

Komisija **pienācīgi ņem vērā** ERP ziņotās nepilnības vadošo un revīzijas iestāžu darbā (**6.20.–6.38. punkts**) papildus gadījumiem, par kuriem tā jau bija ziņojusi gada darbības pārskatos. Tomēr Komisija uzskata, ka **daži konstatējumi atspoguļo** arī **atšķirības revīzijas gaidās** attiecībā uz apliecinošo pierādījumu raksturu, detalizācijas pakāpi un pieejamību, **nevis trūkumus**, kurus programmas iestādes darbību īstenošanas laikā noteikti būtu varējušas identificēt. Gaidas attiecībā uz to, kas būtu jāuzskata par būtiskiem revīzijas dokumentiem, dažādās dalībvalstīs un ERP var atšķirties (sk. iedaļu "Svarīgu apliecinošo dokumentu pieejamība"). Šajā sakarā Komisija uzsver, ka gaidas atrast revīzijas dokumentus, dažkārt vairāk nekā desmit gadus pēc programmas slēgšanas, ne vienmēr ir saderīgas ar ikdienas administratīvajiem ierobežojumiem, ar kuriem saskaras

programmas iestādes, un **var radīt nesamērīgu slogu** gan vadošajām iestādēm, gan saņēmējiem, tādējādi mazinot ES fondu pievilcību.

Taču Komisija atzīst atsevišķas ERP konstatētās sistēmiskās problēmas. Tā turpinās strādāt pie tā, lai **vēl vairāk uzlabotu programmu iestāžu kļūdu atklāšanas spēju** saskaņā ar rīcības plānu, par kuru 2024. gada beigās tika panākta vienošanās ar visām programmu iestādēm. Komisija 2025. gadā veica apsekojumu vadošajās un revīzijas iestādēs, lai izvērtētu ierosināto darbību vispārējo īstenošanas līmeni, un **rīcības plāna** īstenošanas progress tika apspriests attiecīgajās sanāksmēs starp katras dalībvalsts iestādēm un Komisiju. Apsekojuma konstatējumi liecināja par jau ieviestām pozitīvām norisēm, tomēr joprojām būtiski ir turpmāki pasākumi tādās jomās kā **atbalsts saņēmējiem**, **uz risku balstītas pārvaldības pārbaudes**, **zināšanu pārvaldība**, **mākslīgā intelekta**/pieejamo datubāzu **izmantošana** kontroles darbā un **sadarbība** starp vadošajām un revīzijas iestādēm. Sīkāka informācija par šā apsekojuma rezultātiem ir pieejama attiecīgajos *EMPL* un *REGIO* ģenerāldirektorātu gada darbības pārskatos (iedaļa "Kontroļu efektivitāte").

Attiecībā uz **kļūdu veidiem**, pamatojoties uz to kopējo tipoloģiju, gan Komisijas, gan revīzijas iestāžu kļūdu īpatsvaru veido galvenokārt tās pašas pārkāpumu kategorijas, kuras norādījusi ERP, proti, **neattiecināmi izdevumi, revīzijas taka, publiskais iepirkums** un – mazākā mērā – (atbilstoši iepriekšējiem gadiem) valsts atbalsts. Šī **konverģence** apstiprina, ka galvenie kļūdu avoti ir labi identificēti visos ticamības apliecināšanas sistēmas līmeņos un ka uz tiem joprojām ir vērsti preventīvi un korektīvi pasākumi. Komisija turpinās sadarboties ar attiecīgajām programmu iestādēm, lai **stiprinātu to spējas labāk novērst un atklāt šādus pārkāpumus**. Tā arī turpinās veicināt vienkāršošanu un tādu shēmu izmantošanu, kurās ir mazāka kļūdu iespējamība, jo īpaši **vienkāršotu izmaksu iespējas** (VII) un **ar izmaksām nesaistītu finansējumu** (INF), izmantojot savus specializētos transnacionālos tīklus, kas ļauj visu dalībvalstu koordinējošo struktūru, vadošo iestāžu, revīzijas iestāžu un Komisijas dienestu pārstāvjiem strādāt pie šādu shēmu definēšanas, apmainīties ar labu praksi un pieredzi.

Visbeidzot, Komisija uzskata, ka ERP paziņotās kļūdas – dažkārt tāpēc, ka vadošās iestādes vai labuma guvēji pilnībā neizprot attiecīgos **sarežģītos noteikumus**, pieļauj kļūdas, vai arī trūkst apliecinošo dokumentu, vai tie ir nepietiekami –, ne vienmēr rada pamatu apšaubīt **līdzfinansēto projektu tiešos rezultātus vai ietekmi** uz paredzētajiem politikas mērķiem (sk. piemērus, kas aprakstīti izcēlumos 6. nodaļā vai Komisijas atbildēs nākamajās iedaļās).

Neattiecināmas izmaksas un projekti

Neattiecināmi izdevumi (**6.23.–6.25. punkts**) joprojām ir **visbiežāk sastopamais kļūdu veids**, ko konstatējušas revīzijas iestādes un Komisija. Tas joprojām norāda uz **nepieciešamību pastāvīgi uzlabot** vadošo iestāžu darbu šajā jomā saskaņā ar modeli, kas lielākajai daļai joprojām ir balstīts uz saņēmēju deklarēto reālo izmaksu atlīdzināšanu. Tas tiks apsvērts saistībā ar **rīcības plānu**, kas pašlaik tiek īstenots kopā ar programmu iestādēm, un Komisijas uzlabotajā spēju veidošanas piedāvājumā programmu iestādēm, pamatojoties uz īstenošanas pieredzi un revīzijas rezultātiem. Ņemot vērā vadošo iestāžu izšķirošo lomu kļūdu novēršanā un atklāšanā un nepieciešamību stiprināt atklāšanas spējas pārvaldības pārbaužu līmenī, **Komisija mudina tās izmantot VII vai INF**, lai deklarētu izdevumus un izvairītos no faktisko izmaksu pamatošanas sarežģītības. Turklāt pastāvīgi tiek **analizēti to kļūdu pamatcēloņi**, kuras programmu iestādes nav atklājušas. Šāda analīze tiek izmantota Komisijas ikgadējā riska novērtējumā uz risku balstītām revīzijām un tiek kopīgota ar programmu iestādēm, lai tās varētu pielāgot savus riska novērtējumus un revīzijas pieejas. Komisija arī mudina revīzijas iestādes **ziņot** par saviem **detalizētajiem revīzijas rezultātiem** un apspriest tos ar vadošajām iestādēm. Tas jo īpaši ietver kļūdas, kas netika atklātas pirmajā līmenī, lai uzlabotu pirmā līmeņa preventīvo un atklāšanas spēju, piemēram, ieviešot papildu norādījumus un/vai

apmācību gan vadošo iestāžu darbiniekiem, gan saņēmējiem un attiecīgi **atjauninot riska novērtējumus**, kas ir uz risku balstītu pārvaldības pārbaužu pamatā.

Šā iemesla dēļ Komisija atzīst dažas no ERP skaitļos izteiktajām kļūdām, bet ne visas. Piemēram, attiecībā uz **6.1. izcēlumā** aprakstīto ESF darbību Vācijā (kas bija saistīta ar mācību centru pārveidi par digitālās apmācības centriem Covid pandēmijas dēļ) Komisija nepiekrīt tam, ka ERP, pamatojoties uz argumentu, ka netika pierādīts, ka šie palielinātie daudzumi patiešām bija nepieciešami, noraidīja (uzskatīja par neattiecināmām) izmaksas attiecībā uz IT aprīkojumu, ko atbalsta saņēmējs nodrošināja mācību centriem un kas pārsniedza atbildē uz atbalsta saņēmēja veikto aptauju sākotnēji norādītos daudzumus. Darbības mērķis bija ne tikai nodrošināt IT aprīkojumu mācību centriem, bet arī palīdzēt tiem noteikt savas vajadzības, lai tos pilnībā aprīkotu jaunajai digitālajai pieejai apmācībai. Tāpēc dažos centros aprīkojuma galīgie pasūtījumi bija lielāki, nekā sākotnēji aplēsuši paši centri, savukārt citos (gan ārpus ERP apakšizlases, gan tajā) tie bija mazāki, nekā sākotnēji aplēsts. Turklāt Komisija uzskata, ka **aplēsto vajadzību regulāra pārskatīšana** globālā un individuālā līmenī, ko vadošās iestādes uzraudzībā visā darbības īstenošanas laikā veica atbalsta saņēmējs (organizējot četras ekspertu sanāksmes un nodrošinot katram mācību centram individuāli pielāgotus norādījumus), arī nodrošināja vienlīdzīgu attieksmi pret visiem mācību centriem un to pausto vajadzību pielāgošanu. Tāpēc Komisija uzskata, ka pasūtītie daudzumi **atbilda programmas noteikumiem**, jo tie sedza atbalsta saņēmēja apzinātās vajadzības, pamatojoties uz apsekojumiem, individuāliem norādījumiem un profesionālo spriedumu, kā arī kopā ar universitātes ekspertu izstrādāta un apstiprināta algoritma izmantošanu.

Svarīgu apliecinošo dokumentu pieejamība

Saistībā ar **6.26.–6.29. punktu** Komisija piekrīt, ka ir vajadzīgi svarīgi dokumenti, lai nodrošinātu pienācīgu revīzijas taku par izdevumiem, kas deklarēti par katru darbību, saskaņā ar 2014.–2020. gada KNR 72. panta g) punktu un līdz **dokumentu glabāšanas perioda** beigām, jo pretējā gadījumā nevar pierādīt atbalstītās darbības attiecināmību. Komisija norāda, ka apliecinošās informācijas vai dokumentācijas trūkums joprojām ir **trešais visbiežāk sastopamais kļūdu avots**, par ko ziņojušas **gan revīzijas iestādes, gan Komisijas revidenti** 2014.–2020. gada plānošanas periodā.

Tomēr no atbalsta saņēmējiem un programmu iestādēm pieprasītajai informācijai vajadzētu katrā atsevišķā gadījumā **būt samērīgai**, ņemot vērā dokumentu pieprasījumu ietekmi un administratīvās izmaksas, ieinteresēto personu aicinājumus un centienus, ko īsteno pati Komisija ar mērķi vēl vairāk vienkāršot ES fondu izmantošanu. Komisija 2019. gadā kopā ar revīzijas iestādēm sagatavoja **pārdomu dokumentu, lai uzlabotu revīzijas dokumentēšanu**, kurā bija sniegti minimāli ieteikumi un vienlaikus ievērots administratīvo izmaksu samērīgums. ERP par to ziņoja kā par pozitīvu soli savā 2019. gada pārskatā (**5.8. izcēlums**). Komisija atsaucas arī uz savām atbildēm iepriekš saistībā ar **6.26. punktu**.

Komisija pieliek līdzīgas pūles, lai dokumentētu revīzijas taku arī citās jomās. Piemēram, attiecībā uz **ESF+** izdevumiem, ņemot vērā to darbību būtisko nozīmi, kas piešķirtas nelabvēlīgā situācijā esošu un/vai neaizsargātu grupu atbalstam saskaņā ar sociālās iekļaušanas mērķi, Komisija izdeva un nosūtīja dalībvalstīm **metodisku piezīmi** par to, ko tā uzskata par **samērīgu un līdzsvarotu revīzijas pieeju** šai mērķgrupai sociālās iekļaušanas jomā. Revīzijas prasības nevar būt tādas pašas kā citiem darbību veidiem, un tajās jāņem vērā īpašais konteksts, kādā šādas darbības tiek īstenotas, jābūt specializētam un profesionālam personālam, kas atbild par tām, un jāievēro gan samērīgums, gan šo darbību skarto neaizsargāto grupu vai personu cieņa. Pašdeklarācijas, ko apstiprinājuši specializēti sociālie darbinieki, var būt pietiekams apliecinošs dokuments pārvaldības pārbaužu līmenī (ar nosacījumu, ka revīzijas iestādes veic papildu pārbaudes, lai revidētu darbību reprezentatīvu izlasi). Komisija uzskata, ka attiecībā uz dažām kļūdām, par kurām Revīzijas palāta

ziņoja būtisku apliecinošo dokumentu trūkuma dēļ, šāda **īpaša situācija** un to specializēto sociālo darbinieku darba uzticamība, kuri attiecīgajās dalībvalstīs oficiāli atbild par šādām grupām, netika pietiekami ņemta vērā (sk. ESF+ piemēru Zviedrijā, kas minēts **6.3. izcēlumā**).

Tomēr Komisija turpinās **palielināt** vadošo iestāžu **informētību** par to, **kā saglabāt pienācīgu revīzijas taku** par visām to veiktajām pārvaldības pārbaudēm, jo īpaši attiecībā uz dalībnieku attiecināmību konkrētā laikā.

Atbilstība iekšējā tirgus noteikumiem attiecībā uz publisko iepirkumu un valsts atbalstu

Komisija norāda, ka publiskā iepirkuma noteikumi (**6.30.–6.36. punkts**) joprojām ir kļūdu avots, kā ziņojusi ERP. Tā atzinīgi vērtē to, ka **ERP savu pieeju** publiskā iepirkuma kļūdu kvantitatīvai noteikšanai **saskaņoja** ar Komisijas pamatnostādnēm. Tas veicina **lielāku konsekvenci un samērīgumu** novērtējumā (**1.36.** un **1.37. punkts** un **1.14. attēls**). Tomēr Komisija norāda, ka šogad šāda veida kļūdas būtiski veicina Apvienotās Karalistes programmas *Brexit* dēļ (kā paskaidrots iepriekš iedaļā "*ERP pārbaužu rezultāti par darījumiem*"). Komisija ne vienmēr piekrīt ERP novērtējumam par visām kļūdām, ko tā izteica skaitļos attiecībā uz neatbilstību ES vai valstu publiskā iepirkuma noteikumiem (piemēram, Apvienotajā Karalistē izmantotajā dinamiskajā iepirkumu sistēmā), vai uzskata, ka, novērtējot pārkāpumu, ir jāņem vērā **īpaši apstākļi**; piemēram, **6.4. izcēlumā** aprakstītajā piemērā līguma pagarināšana notika 2018. gadā patiesi neparedzamu apstākļu dēļ, kas radās pēc līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas *Brexit* izraisītās nenoteiktības kontekstā. Šis pagarinājums ļāva izmantot atlikušos ESF piešķīrumus pirms Apvienotās Karalistes programmas beigām.

Attiecībā uz gadījumiem, par kuriem ziņots tiešā pārvaldībā, vismaz divos gadījumos (**6.32. punkts** (Čehija) un **6.39. punkts** (*CINEA*)) Komisija nepiekrīt arī tam, ka būtu pieļauta neatbilstība ES vai valsts publiskā iepirkuma noteikumiem, veicot būtiskas izmaiņas sākotnējā līgumā. Abos gadījumos Komisijai nav pietiekama juridiskā pamata, lai kvantificētu izmaiņas kā kļūdu, un saistītās izmaksas vispār netika deklarētas ES līdzfinansējuma saņemšanai.

Komisija norāda, ka šogad valsts atbalsta noteikumu neievērošana nebija skaitļos izteiktu kļūdu avots.

Vienkāršotās izmaksu iespējas

KNR paredz iespēju plašāk izmantot **vienkāršotas, ar reālajām izmaksām nesaistītas finansēšanas shēmas**, piemēram, vienkāršotu izmaksu iespējas un finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksu shēmām (**6.37. un 6.38. punkts**). Pamatojoties uz pieredzi un kā ERP ziņojusi iepriekšējos pārskatos, šādas shēmas ir mazāk pakļautas kļūdu riskam, un Komisija stingri mudina tās izmantot (kas ir pat obligāti mazākām darbībām saskaņā ar KNR), mudinot vadošās un revīzijas iestādes izstrādāt šādas shēmas savās programmās.

Komisija atzīst, ka joprojām var rasties kļūdas, kas saistītas ar šo shēmu izmantošanu, kā ziņots pašas Komisijas vai revīzijas iestāžu veiktajās revīzijās (sk. *EMPL* komitejas 2025. gada darbības pārskata 7.L pielikumu). Tas liecina, ka vienkāršoto shēmu īstenošana ir **pastāvīgi jāuzrauga**.

Tomēr Komisija nepiekrīt visiem konstatējumiem, kurus ERP izteica skaitļos saistībā ar vienkāršotu izmaksu iespēju aprēķināšanas metodēm. Attiecībā uz diviem netiešo izmaksu vienoto likmju gadījumiem, kas minēti **6.6. izcēlumā**, Komisija uzsver, ka tā ir apstiprinājusi šo vienoto likmju pārnešanu no 2007.–2013. gada plānošanas perioda uz nākamajiem plānošanas periodiem. Šāda iespēja ir skaidri paredzēta KNR un atspoguļota Komisijas norādījumos par vienkāršotu izmaksu iespējām. Programmas iestādēm nav juridiska pienākuma atjaunināt iepriekš apstiprinātās

metodikas, ja to piemērošanas nosacījumi paliek nemainīgi, tomēr Komisija piekrīt viedoklim, ka periodiskas korekcijas patiešām ir laba prakse (kā ieteikts tās norādījumos par šādām VII). Vienā gadījumā pēc ERP revīzijas vadošā iestāde iesniedza apliecinošus dokumentus, lai pamatotu 2007.–2013. gada metodi un 20 % vienotās likmes izmantošanu netiešajām izmaksām. Turklāt vadošā iestāde paralēli sāka jaunu pētījumu, pamatojoties uz 21 akreditēta mācību centra apstiprinātajiem finanšu pārskatiem par 2023. un 2024. gadu, un tie liecina, ka 20 % joprojām ir apmierinoša vienotā likme, ar kuru aplēst akreditēto mācību centru netiešās izmaksas. Komisija uzskata, ka šajā gadījumā sniegtie **elementi nepamato skaitļos izteiktu pārkāpumu**. Otrā gadījumā Komisija piekrīt ERP, ka vienības izmaksu standarta likme, kas izmantota projektā un aprēķināta pirms 12 gadiem, pamatojoties uz vairāk nekā 500 darbībām, kuras īstenotas 2007.–2013. gadā, ietvēra tajā laikā neatklātas nepreciziātes, kas saskaņā ar aprēķiniem ir aptuveni 4 %.

Noturība un vērtības – pārvalda Komisija

Attiecībā uz konstatējumiem, kas minēti **6.39. punktā**, Komisija atsaucas uz savām atbildēm iedaļā "Atbilstība iekšējā tirgus noteikumiem attiecībā uz publisko iepirkumu un valsts atbalstu" (**6.30.–6.36. punkts**) par kļūdām, kas paziņotas projektos, kurus atbalsta *Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (CINEA)*.

Komisija nepiekrīt **6.7. izcēlumā** izklāstītajam konstatējumam un vērš uzmanību uz savām pamatnostādnēm **"Kā rīkoties fiksētas summas dotāciju gadījumā"**, kurās skaidri noteikts, ka "*konsorcijs var brīvi tērēt fiksēto summu pēc saviem ieskatiem, ja projekts tiek īstenots, kā aprakstīts dotācijas nolīgumā*". Lai gan Komisija var piekrist, ka grozījums varētu būt laba prakse, tā neuzskata, ka tas ir dotācijas nolīguma attiecināmības nosacījumu pārkāpums.

2. Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Komisijas 2025. gada novērtējums

Dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas

Komisija attiecīgajos ***EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD 2025. gada darbības pārskatos** (GDP) ziņoja, ka dalībvalstu **pārvaldības un kontroles sistēmas nedarbojās labi gandrīz 15 % programmu** gan 2014.–2020. gada, gan 2021.–2027. gada plānošanas periodā (**6.40. un 6.41. punkts**).

Attiecībā uz visām šīm programmām Komisija īsteno **pastiprinātu** modrību un **uzraudzību un cieši sadarbojas ar programmas iestādēm, lai mazinātu konstatētos riskus**. Ja atrunas kritēriji bija izpildīti, **Komisija** attiecīgajos gada darbības pārskatos attiecīgi **iekļāva piezīmes savās 2025. gada ticamības deklarācijās**.

Atrunas tiek atceltas tikai tad, kad programmas iestādes ir īstenojušas pietiekamus korektīvos pasākumus. Tas, ka no 25 % (*REGIO*) līdz 33 % (*EMPL*) iepriekšējā gada atrunu ir atceltas, liecina, ka attiecīgās dalībvalstis jau ir efektīvi veikušas korektīvus pasākumus, tādējādi uzlabojot ieviesto sistēmu efektivitāti un samazinot nepareizu izdevumu deklarēšanas risku attiecīgajās programmās.

Neatbilstoši veiktu izdevumu līmenis kohēzijas kontos

Attiecībā uz ERP apsvērumu, kas pausts **6.42.–6.49. punktā**, tiek uzsvērts, ka novērtējums par 2014.–2020. gada plānošanas periodu atspoguļo programmas slēgšanas īpašos apstākļus, kam raksturīgs **liels galīgajos pārskatos deklarēto izdevumu apjoms un vērtība** (**6.16. punkts**). Pamatojoties uz jaunākajām **apliecinājumu paketēm**, kas iesniegtas par 2014.–2020. gadu, ģenerāldirektori savos attiecīgajos gada darbības pārskatos secināja, ka 2025. gadā pieņemtajos

pārskatos Komisijai apliecinātajos izdevumos joprojām ir būtiski pārkāpumi, kā tas bija arī pagājušajā gadā. Lai noteiktu **risku maksājuma laikā (galvenais snieguma rādītājs – *KPI*)**, Komisija izmantoja dalībvalstu paziņotos kļūdu īpatsvarus, par kuriem tā līdz šim veica tikai dokumentu pārbaudes, nevis "apstiprinātus" kļūdu īpatsvarus, pamatojoties uz pilnu revīzijas ciklu, kā tas tika darīts iepriekšējos gados. Tas atspoguļo situāciju, ka 2026. gadā tika saņemti aptuveni 80 % apliecinājumu pakešu par 2014.–2020. gada pēdējo grāmatvedības gadu. Tas arī ļāva sniegt reprezentatīvu novērtējumu par saistītajiem riskiem, arī par 20 % 2025. gadā iesniegto slēgšanas gadījumu. Turpmāk **Komisijas** visaptverošais **2026. gada revīzijas plāns**, arī vajadzības gadījumā pārbaudes uz vietas, **ļaus novērtēt *KPI***, nodrošinot, ka visas novirzes tiek identificētas un novērstas. Šis **divpakāpju apstiprināšanas process** stiprina pārliecību par paziņoto izdevumu integritāti, vienlaikus ļaujot savlaicīgi veikt korekcijas, pamatojoties uz detalizētiem revīzijas konstatējumiem.

Turklāt **Komisija ziņo** arī par piesardzīgi noteiktu **maksimālo riska līmeni maksājuma laikā**, lai ņemtu vērā iespējamos papildu riskus, dažām atsevišķām programmām izmantojot katras programmas konkrētajai situācijai atbilstošas vienotās likmes. Saskaņā ar ERP ieteikumu[5] šī maksimālā vērtība ietver arī konservatīvu pieeju, lai ņemtu vērā iespējamas kļūdas tajos izdevumos, kas nav revidēti, piemēram, ja ir veikta tikai dokumentu pārbaude vai kad saskaņā ar notiekošām pretrunu procedūrām joprojām ir nepieciešams papildu revīzijas darbs, un/vai ņemot vērā arī iepriekšējo gadu revīzijas rezultātus, kas norāda uz iespējamiem atlikušajiem riskiem analizējamajos izdevumos.

Pēc šāda katras programmas novērtējuma Komisija spēja noteikt, kurās programmās (vai to daļās) ir **būtiski trūkumi** (sk. attiecīgo gada darbības pārskatu 7.F pielikumus) un **attiecībā uz kurām pieprasīti korektīvi pasākumi un ziņots** par finanšu korekcijām, kas ieviestas, lai veiktu turpmākus pasākumus saistībā ar iepriekšējos gados atklātajiem pārkāpumiem.

Attiecībā uz 2021.–2027. gada plānošanas periodu, ņemot vērā paziņoto darījumu zemo līmeni, Komisija pieņēma piesardzīgu aplēsi 2 % apmērā attiecībā uz risku maksājuma laikā.

Interreg programmu riska novērtējums

Interreg programmas 2021.–2027. gada periodā (**6.50. un 6.51. punkts**) revidē attiecīgās programmu revīzijas iestādes saskaņā ar **vienotu revīzijas izlasi**, ko Komisija izveido visām sagrupētajām **ETS programmām**. Tas ir **būtisks vienkāršojums** un revīzijas sloga samazinājums *Interreg* programmām, kas, pamatojoties uz paziņotajiem kļūdu īpatsvariem katrai atsevišķai *Interreg* programmai visā 2014.–2020. gada periodā, tradicionāli saistītas ar mazāku risku nekā pamatprogrammas. Attiecībā uz 2024.–2025. gada pārskatiem **kopējais kļūdu īpatsvars** *Interreg* izlasē, kas aptver 48 programmas, **ir mazāks par 1 %** (līdzīgi kā iepriekšējā gadā), kas apstiprina šo programmu zemo riska profilu un kopīgās revīzijas pieejas efektivitāti.

Komisija ņem vērā kļūdas, ko ERP konstatējusi trijās *Interreg* programmās, kuras tā revidēja šogad, un veiks turpmākus pasākumus, ja to uzskatīs par nepieciešamu un juridiski iespējamu. Komisija turpinās uzraudzīt un novērtēt ERP un Komisijas revīzijās konstatēto problēmu iespējamo ietekmi uz tās revīzijas pieeju attiecīgajām programmām 2021.–2027. gada programmu īstenošanas laikā.

[5] Sk. ĪZ Nr. 26/2021 3. ieteikuma a) punktu un Pārskata Nr. 03/2024 secinājumu 23. lpp.

3. 2014.–2020. gada programmu slēgšana

Likumdevēji **pagarināja slēgšanas** administratīvos **termiņus līdz 2026. gada februārim**[6], lai programmu iestādes varētu veikt visus pienācīgas rūpības pienākumus un pārbaudes pirms galīgo izdevumu deklarēšanas.

2014.–2020. gada programmu **slēgšana ietver divus posmus** Komisijas līmenī, proti, **programmas pārskatu un attiecīgā galīgā īstenošanas ziņojuma pieņemšanu** kopā ar attiecīgā finanšu darījuma veikšanu (pēdējā grāmatvedības gada atlikuma maksājums vai atgūšana) un pēc tam – **rakstisku apstiprinājumu dalībvalstij par to, vai visi likumības un pareizības jautājumi tiek uzskatīti par pienācīgi atrisinātiem**. Tikai tad slēgšanu uzskata par pabeigtu.

Kā noteikts 2014.–2020. gada KNR (ES) Nr. 1303/2013, pārskatu apstiprināšana, ko veic Komisija, ir jānošķir no likumības un pareizības novērtējuma. Tādējādi Komisija turpinās veikt **rūpīgas likumības un pareizības pārbaudes visām programmām** pat pēc atlikuma maksājuma (vai atgūšanas) slēgšanas laikā. Tas nodrošina, ka neviens neatrisināts revīzijas jautājums nepaliek neatrisināts pirms slēgšanas procesa pabeigšanas. Komisija var galīgi slēgt programmu tikai tad, ja tai ir pārliecība, ka **aplēstais kopējais atlikušo kļūdu īpatsvars nepārsniedz 2 %** katrā attiecīgā plānošanas perioda grāmatvedības gadā un ka programmas iestādes ir pienācīgi novērsušas visus konstatētos pārkāpumus un riskus. Komisija sāka ziņot par 2014.–2020. gada perioda slēgšanas progresu savos 2025. gada darbības pārskatos. Līdz 2025. gada maija beigām tika slēgtas 73 *REGIO* un 56 *EMPL* programmas, no kurām attiecīgi 21 un 13 programmas tika "pilnībā" slēgtas, tātad arī no likumības un pareizības viedokļa.

Lai pārbaudītu programmu iestāžu sagatavotību slēgšanai, Komisija 2024. un 2025. gadā veica **preventīvas revīzijas** par tādu programmu izlasi, kuras tiek uzskatītas par pakļautām riskam, lai nodrošinātu, ka attiecīgās iestādes laikus veic visas vajadzīgās pārbaudes saskaņā ar Komisijas izdotajām slēgšanas pamatnostādnēm, cita starpā novēršot un labojot atlikušos pārkāpumus, un pienācīgi reaģē uz visiem līdz slēgšanai ziņotajiem revīziju rezultātiem. Sīkāka informācija par šīm revīzijām ir pieejama *REGIO* ĢD un *EMPL* ĢD 2024. gada darbības pārskatu 7.I pielikumā.

Slēgšana ir svarīgs aizsardzības pasākums kohēzijas politikas **ticamības apliecināšanas sistēmā** ES budžeta aizsardzībai. Slēgšanas laikā dalībvalstis 2026. gada februārī ziņoja par rekordlielām finanšu korekcijām 6,5 miljardu EUR apmērā, kas ievērojami pārsniedz iepriekšējo gadu rādītājus. Ja paziņotie atlikušo kļūdu īpatsvari joprojām pārsniedz 2 % (vai ja Komisija pēc slēgšanas paketes novērtēšanas vai revīziju rezultātā ir pārrēķinājusi šādus īpatsvarus un tie pārsniedz 2 %), Komisija piemēro finanšu korekcijas, lai nodrošinātu, ka riski visām programmām saglabājas zem būtiskuma sliekšņa pirms programmas galīgās slēgšanas. Tas nodrošina, ka atlikušie riski tiek samazināti zem būtiskuma sliekšņa, pirms programma tiek galīgi slēgta, un ka neatbilstoši veiktie izdevumi tiek pienācīgi izslēgti no ES budžeta.

4. 2021.–2027. gada plānošanas periods

Komisija dažādos veidos sniedz atbalstu dalībvalstīm**, lai stiprinātu to administratīvās spējas, uzlabotu un paātrinātu īstenošanu un novērstu šķēršļus** investīcijām. Pēdējos gados tā ir iesniegusi vairākus priekšlikumus, arī nesen pieņemto **kohēzijas politikas vidusposma pārskatu**, palīdzot tām pievērsties jaunajām prioritātēm un vienlaikus palielinot pieejamās elastības iespējas un ieviešot turpmākus vienkāršošanas pasākumus. Tā kā **projektu atlases līmenis** uz vietas bija

[6] Regula (ES) 2024/795, ko likumdevēji pieņēma 2024. gada 29. februārī un ar ko izveido *Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (STEP)*.

aptuveni 65 % no 2021.–2027. gada kohēzijas programmām pieejamā finansējuma, finansiālā īstenošana 2025. gadā ievērojami paātrinājās, un daudzas dalībvalstis iesniedza maksājumu pieteikumus, kas ievērojami pārsniedza to n+ 3 saistību atcelšanas mērķrādītāju. Komisija uzskata, ka izmaiņas, kas 2021.–2027. gadā ieviestas pārvaldības un kontroles sistēmas izstrādē un izveidē, ļauj **palielināt kontroļu efektivitāti** (**6.12. punkts**). Vadošajām iestādēm tagad ir jākoncentrē centieni un resursi uz jomām, kurās ir vislielākā kļūdu iespējamība, izmantojot **uz risku balstītas pārvaldības pārbaudes** pēc piesardzīga riska novērtējuma, kurā pastāvīgi jāņem vērā visu veikto pārbaužu un revīziju rezultāti. Lielākā daļa programmu 2025. gadā dalībvalstīs efektīvi piemēroja šādas uz risku balstītas pārbaudes, savukārt citās programmās piesardzības labad pārbaudēm joprojām piemēroja 100 % pieeju. **Revīzijās** (ko veic revīzijas iestādes un Komisija) pastāvīgi pārbauda, vai vadošās iestādes savās programmās efektīvi novērtē riskus un attiecīgā gadījumā īsteno minētās uz risku balstītās pārvaldības pārbaudes, **lai nodrošinātu lielāku efektivitāti un uzlabotu spēju atklāt kļūdas**. Turklāt, lai samazinātu revīzijas slogu, ja līdzšinējā pieredze liecina, ka sistēmas darbojas labi, regula ļauj programmām izmantot "**uzlabotus samērīgus pasākumus**", kas nodrošina elastības iespējas un vienkāršojumus pārbaudēs un revīzijās. Ja pierādījumi liecina par situācijas pasliktināšanos, Komisija var pieprasīt dalībvalstij atjaunot pilna apjoma kontroles attiecīgajai(-ām) programmai(-ām).

Neraugoties uz līdz šim zemo īstenošanas līmeni, **daudzgadu koriģētspēja** jau darbojas attiecībā uz 2021.–2027. gada programmām – dalībvalstis jau ir atsaukušas 1 miljardu EUR no gada pārskatiem laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam. Turklāt ir racionalizēta neto finanšu korekciju piemērošana, kas darbojas kā stimuls stingrām kontroles procedūrām. Pamatojoties uz ERP ieteikumiem un KNR noteikumiem, Komisija tagad nekavējoties sāk procedūras gadījumos, kad izdevumi apstiprinātajos pārskatos ir atzīti par neatbilstoši veiktiem un dalībvalstis tos nav atklājušas un par tiem nav ziņojušas.

5. ERP ziņojuma secinājumi

Komisija ir pārliecināta, ka tās aprēķini par **risku maksājuma laikā**, arī maksimālā riska aprēķini, kuros ņemti vērā ERP rezultāti bez ekstrapolācijas, bet pēc rūpīgas izvērtēšanas par to iespējamo ietekmi uz citām programmām, **sniedz patiesu priekšstatu** par reālo situāciju, ņemot vērā attiecībā uz katru programmu apzinātos konkrētos riskus.

Tomēr tas, ka Komisijas aprēķinātais risks maksājuma laikā **joprojām pārsniedza** 2014.–2020. gada perioda **būtiskuma slieksni**, lai gan iepriekš II.1. iedaļā minēto iemeslu dēļ tas nebija ERP paziņotajā līmenī, liecina par **pastāvīgām likumības un pareizības problēmām dažās programmās, kurām nepieciešama cieša uzraudzība**.

Pēdējo gadu laikā, ņemot vērā arī ERP secinājumus un ieteikumus, Komisija ir ievērojami **pastiprinājusi savu uzraudzības sistēmu**, jo īpaši uzlabojot programmu iestāžu pārraudzību ar mērķtiecīga rīcības plāna palīdzību, par kuru savstarpēji vienojās 2024. gada beigās, lai novērstu atklāšanas spēju nepilnības, ko konstatējusi gan ERP, gan Komisija. **Komisija ir** arī **pārskatījusi savu revīzijas stratēģiju**, lai veiktu vairāk atbilstības revīziju, kurās atkārto revīzijas iestāžu veikto darbu, jau agrākā plānošanas perioda posmā, aptverot visas galvenās revīzijas iestādes vismaz vienu reizi līdz 2026. gada beigām, un lai preventīvi pārskatītu revīzijas iestāžu izmantotos revīzijas kontrolsarakstus 2021.–2027. gadam.

Revīzijas iestāžu līmenī rezultāti sāk materializēties, jo pirmo reizi **revīzijas iestāžu paziņotais kļūdu īpatsvars** *EMPL* ĢD un *REGIO* ĢD līdzekļiem bija attiecīgi 3,9 % un 3,7 %, kas **liecina par uzlabotu efektivitāti**. Turklāt divpusēji saskaņotie rīcības plāni, kuru mērķis ir uzlabot programmas iestāžu atklāšanas spējas, katru gadu tiek pārskatīti kopā ar visām dalībvalstīm, nodrošinot, ka jautājumi tiek nekavējoties risināti, lai racionalizētu īstenošanu. Komisija uzskata, ka ir vajadzīgi

turpmāki centieni, lai nodrošinātu uz risku balstītu pārvaldības pārbaužu uzticamību un izsekojamību. Šajā sakarā tā nesen arī izsludināja uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus par **administratīvās spējas veidošanu turpmākajai kohēzijas politikai** attiecībā uz kļūdu novēršanu, īstenošanas problēmu un jaunu spēju vajadzību risināšanu. Lai nodrošinātu, ka spēju veidošanas centieni sniedz taustāmus uzlabojumus, ir būtiski sasaistīt atbalsta pakalpojumus ar atziņām, kas gūtas īstenošanas pieredzē un saistībā ar revīzijas rezultātiem. Analizējot visbiežāk sastopamo kļūdu pamatcēloņus, īstenošanas problēmas un pārvēršot tās spēju veidošanas prioritātēs, Komisija var pielāgot un pilnveidot savu spēju veidošanas piedāvājumu. Šī **uz pierādījumiem balstītā pieeja** palīdz nodrošināt, ka Komisijas piedāvātie rīki, apmācība un norādījumi tieši reaģē uz praktiskajām problēmām, ar kurām saskaras programmu iestādes.

Komisija ir integrējusi visu šo **pieredzi** un tās rezultātus **plānošanas perioda laikposmam pēc 2027. gada izstrādē**, ierosinot uz iznākumu balstītu maksājumu sistēmu, izmantojot gūto pieredzi, lai izstrādātu vienkāršāku, stabilāku pārliecības iegūšanas modeli, kas nodrošina pastāvīgu spēcīgu Komisijas uzraudzības lomu un deklarēto izdevumu atbilstību piemērojamiem tiesību aktiem. Mērķis ir **vēl vairāk samazināt kļūdu riskus**, vienlaikus saglabājot pareizu finanšu pārvaldību visos līmeņos.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

6.1. ieteikums. Uzlabot vienkāršotu izmaksu iespēju izvēli un pamatojumu

Iesakām Komisijai:

a) mudināt vadošās iestādes izmantot Kopīgo noteikumu regulā un saistītajās konkrētu fondu regulās pieejamās standarta vienkāršotu izmaksu iespējas;

b) atgādināt vadošajām iestādēm par prasību saglabāt dokumentāciju, kas pamato vienkāršotu izmaksu iespējas, kuras paliek spēkā no iepriekšējiem plānošanas periodiem, un to pienācīgi atjaunināt; un

c) vēl vairāk atbalstīt dalībvalstis, lai uzlabotu to zināšanas par vienkāršotu izmaksu iespējām, veicinot labas prakses apmaiņu starp vadošajām iestādēm par vienkāršotu izmaksu iespēju izveidi un piemērošanu un īpašu uzmanību pievēršot sarežģītības mazināšanai saņēmējiem un galasaņēmējiem.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 6.1. ieteikuma a), b) un c) punktam.

Komisija pastāvīgi atbalsta dalībvalstis vienkāršotu izmaksu iespēju pieņemšanā un izmantošanā, izmantojot plašu iniciatīvu klāstu, tai skaitā ESF+ un *REGIO* transnacionālos tīklus vienkāršošanas jomā, daudzvalstu darbseminārus un valstu pasākumus. Komisija turpinās veicināt zināšanu apmaiņu un informācijas apmaiņu ar attiecīgajām dalībvalstu programmu iestādēm, izmantojot šos forumus un pasākumus.

Konkrētāk, **Komisija turpinās veicināt vienkāršošanu, atvieglojot labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm**. Vienkāršošanu var panākt ar dažādām metodēm atkarībā no dalībvalsts konkrētajām vajadzībām. Attiecībā uz programmām, kurām ir īpašas vajadzības un plašākas

zināšanas, vienkāršošanu var panākt, izstrādājot un īstenojot īpašas vienkāršotu izmaksu iespēju metodikas, savukārt attiecībā uz citām programmām ir vienkāršāk izmantot standarta vienkāršotu izmaksu iespējas, kas paredzētas KNR un attiecīgajās konkrētu fondu regulās, kā arī tās, ko Komisija pieņēmusi deleģētajās regulās. **Komisija mudinās dalībvalstis pielāgot VII izmantošanu atkarībā no programmu vajadzībām**.

Attiecībā uz vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu no iepriekšējiem plānošanas periodiem Komisija publicēja interpretācijas jautājumus par šo tematu un skaidroja nosacījumus, saskaņā ar kuriem to var darīt Norādījumu par vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu C/2024/7467 3.2.6. iedaļā. Komisija arī turpina popularizēt labo praksi atjaunināt datus, ko izmanto senākām metodikām. Informācija tika arī kopīgota ar dalībvalstīm VII tīmekļseminārā, ko 2026. gada 26. martā organizēja *EMPL* ĢD, *REGIO* ĢD un *DAC*, un KNR ekspertu grupas sanāksmē, kas notika 2026. gada 17. jūnijā.

Komisija 2021.–2027. gada plānošanas periodā **turpinās veltīt īpašas sesijas vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanai**, arī to izmantošanai no iepriekšējiem plānošanas periodiem, galveno uzmanību pievēršot vienkāršošanai, kas vērsta uz atbalsta saņēmējiem nākamajās abu transnacionālo vienkāršošanas tīklu sanāksmēs, daudzvalstu darbsemināros un valstu pasākumos.

6.2. ieteikums. Atjaunināt *Interreg* programmu riska novērtējumu

Komisijai būtu jānovērtē un vajadzības gadījumā jāatjaunina savs *Interreg* programmu riska novērtējums, ņemot vērā šogad atklātās kļūdas, kā arī sava revīzijas darba rezultātus, un attiecīgi jārīkojas pēc revīzijas.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 6.2. ieteikumam.

Komisija pastāvīgi novērtēs un vajadzības gadījumā atjaunināsavu riska novērtējumu par 2021.–2027. gada *Interreg* programmām, ņemot vērā konstatētās kļūdas. *Interreg* programmu gada izlases revīziju rezultāti tiks uzraudzīti, lai nodrošinātu, ka apzinātie riski tiek pienācīgi mazināti. Apstiprinātā revīzijas pieeja 2021.–2027. gadam, kura balstās uz juridisko pamatu, par ko vienojušies likumdevēji, ļauj ņemt vērā konkrētus riskus, kurus var identificēt īstenošanas laikā, un veikt riska mazināšanas pasākumus (piemēram, palielināt to trāpījumu skaitu konkrētās programmās, kurus uzskata par vairāk apdraudētiem).

Komisija turpinās atkārtot darbu, kas veikts *Interreg* izlases ietvaros. Pēc nākamās (un trešās) pārbaudes rezultātu saņemšanas **Komisija tos izvērtēs un lems, vai ir vajadzīgs papildu revīzijas** darbs.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 7. NODAĻA “Dabas resursi un vide”

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 3. izdevumu kategorija “Dabas resursi un vide” aptver ES izdevumus šādās jomās: i) kopējā lauksaimniecības politika (KLP), ii) Taisnīgas pārkārtošanās fonds, iii) jūrlietu un zivsaimniecības politika un iv) vides un klimata pasākumu programma *LIFE*.

Līgumā par Eiropas Savienības darbību un KLP regulās noteiktie KLP mērķi ir šādi: i) palielināt lauksaimniecības ražīgumu, ii) nodrošināt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, iii) stabilizēt tirgus, iv) nodrošināt piedāvāto produktu pieejamību tirgū un v) panākt, ka patērētāji piedāvātos produktus saņem par samērīgām cenām. Turklāt KLP atbalsta investīcijas, kuru mērķis ir modernizēt lauksaimniecību, palielināt vides un klimata ilgtspēju un attīstīt lauku apvidus.

2023.–2027. gada KLP iezīmēja pāreju no pieejas, kas balstīta uz atbilstību, uz modeli, kura pamatā ir sniegums, piešķirot dalībvalstīm lielāku elastību KLP stratēģisko plānu izstrādē ar pielāgotām intervencēm, kas atbilst to konkrētajām vajadzībām. Komisijas 2025. gada ziņojumā[1] par šo plānu īstenošanu tika apstiprināts, ka 2024. gadā vidēji tika pārsniegta lielākā daļa minētajos stratēģiskajos plānos noteikto ar vidi un klimatu saistīto atskaites punktu.

KLP darbojas dalītā pārvaldībā, un to atbalsta visaptveroša pārvaldības un kontroles sistēma. Šī stabilā un daudzlīmeņu ticamības nodrošināšanas sistēma ietver kontroles valsts līmenī, neatkarīgas revīzijas un Komisijas pārraudzību, kā arī snieguma pārskatīšanu reizi divos gados. Tā ir sekmīgi nodrošinājusi ES finanšu interešu aizsardzību.

Komisija koncentrējas uz snieguma rezultātiem un dalībvalstu pārvaldības sistēmu pienācīgu darbību, nodrošinot gan snieguma rezultātu kvalitāti, gan pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Attiecīgi un atšķirībā no iepriekšējā KLP 2014.–2022. gada plānošanas perioda dalībvalstīm tagad vairs nav pienākuma ziņot detalizētu kontroles statistiku saņēmēju līmenī. Tā vietā tām ir jāziņo par politikas sniegumu, pamatojoties uz iznākuma un rezultātu rādītājiem. Tāpēc Komisija attiecībā uz KLP stratēģisko plānu izdevumiem vairs neaprēķina ne kļūdu īpatsvaru, ne risku maksājuma laikā[2].

Komisija atzinīgi vērtē salīdzinoši zemāko aplēsto kļūdu līmeni tiešajos maksājumos (izņemot ekoshēmas), kas atkārtoti apstiprina integrētās administrācijas un kontroles sistēmas, tostarp tās lauksaimniecībā izmantojamo zemes gabalu identifikācijas sistēmas (ZGIS), svarīgo lomu kļūdu riska novēršanā un mazināšanā.

---

[1] COM(2026) 37 final, EUR-Lex - 52026DC0037 - LV - EUR-Lex.

[2] Tā vietā, lai noteiktu kļūdu īpatsvaru un risku maksājuma laikā, Komisija KLP 2023.–2027. gada periodā iedala izdevumus trīs riska kategorijās (zems, vidējs un augsts), pamatojoties uz dalībvalstu ieviesto pārvaldības sistēmu galīgo, koriģēto novērtējumu. Šo novērtējumu ik gadu nosaka sertifikācijas struktūras, veicot novērtējumu par to, cik pienācīgi darbojas ieviestās pārvaldības sistēmas, attiecībā uz katru intervenci un katru maksājumu aģentūru, un Komisija šo novērtējumu var katrā gadījumā atsevišķi pielāgot, ņemot vērā savus un Revīzijas palātas revīzijas konstatējumus.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

Darījumu pārbaudes rezultāti

KLP ietvaros darbojas plānošanas, revīzijas un korekciju sistēma, kas aptver vairākus gadus. Mēs atzinīgi vērtējam to, ka ERP **7.18. punktā** un **7.2.** un **7.3. izcēlumā** atzīst, ka sešos gadījumos (kas attiecas uz Horvātiju (**7.3. izcēlums**) un Francijā pieejamo zemi un lauksaimnieciskās darbības prasības neievērošanu Grieķijā (**7.2. izcēlums**)) Komisija ir konstatējusi līdzīgus konstatējumus savās revīzijās, kas veiktas neatkarīgi no ERP revīzijām šajās dalībvalstīs un pirms tām. Pašlaik notiek ar šīm revīzijām saistītās atbilstības noskaidrošanas procedūras, un fondiem radušos risku segs ar ierosināto finanšu korekciju gadījumos, kur procedūras rezultātā tiks apstiprināti iespējamie nopietnie trūkumi.

Šie seši gadījumi veido kļūdu īpatsvaru 1,1 % apmērā (kategorija "deklarēta neattiecināma zeme" **7.4. attēlā**), kas nozīmē, ka, ja to izslēgtu, ERP aplēstais kļūdu īpatsvars būtu bijis par 1,1 procentpunktu zemāks.

Viens no galvenajiem KLP platībatkarīgo un ar dzīvniekiem saistīto intervenču kontroles sistēmas elementiem ir integrētā administrācijas un kontroles sistēma, kas 2025. gadā aptvēra 66 % no KLP dalītās pārvaldības izdevumiem, un tādējādi tai joprojām bija ļoti svarīga loma finanšu uzraudzības nodrošināšanā.

Kā norādīts ERP ziņojuma **7.20. punktā**, dalībvalstu iestāžu rīcībā bija nepieciešamā informācija, lai novērstu vai izlabotu kļūdas 19 skaitliski izsakāmu kļūdu gadījumos, un tas būtu varējis samazināt aplēsto kļūdu īpatsvaru par 2,4 procentpunktiem. Komisija aktīvi atbalsta dalībvalstis kļūdu samazināšanā, vienkāršojot noteikumus, veicinot tādu instrumentu kā vienkāršotu izmaksu iespēju (*SCO*) un tādu tehnoloģiju kā *Copernicus Sentinel* datu un platību uzraudzības sistēmas (*AMS*) izmantošanu. Papildu norādījumi, spēju veidošana un paraugprakses apmaiņa vēl vairāk stiprina kļūdu novēršanu un atklāšanu.

Komisija uzskata, ka saskaņā ar tās novērtējumu aptuveni puse no ERP aplēstā kļūdu īpatsvara ir attiecināma uz kļūdām, kas saistītas ar neattiecināmu deklarēto zemi, tostarp pieejamo zemi, un agrovides un ekoshēmu saistību neievērošanu.

Komisija nepiekrīt ERP novērtējumam par diviem darījumiem, no kuriem viens attiecas uz būtisku apliecinošo dokumentu trūkumu, jo tā uzskata, ka apliecinošo dokumentu esība nav atbilstības elements attiecībā uz konkrēto darījumu.

Tiešie maksājumi

Komisija atzinīgi vērtē ERP secinājumu, kurā norādīts, ka kļūdu līmenis tiešajos maksājumos (izņemot ekoshēmas) bija zemāks (**7.17. punkts**).

Rīcībā esošā zeme

Lauksaimniekiem ir jāievēro juridiskais nosacījums, ka zemei ir jābūt viņu rīcībā, lai saņemtu tiešos maksājumus. Šā nosacījuma pārbaude ir svarīga, lai novērstu pārkāpumus un aizsargātu ES finanšu intereses.

Jau 2021. gadā AGRI ĢD izdeva paziņojumu[3] dalībvalstīm, pamatojoties uz Regulu (ES) 1307/2013 un Tiesas spriedumu lietā C-216/19[4]. Šobrīd spēkā esošajā Regulā (ES) 2021/2115 šī prasība nav mainīta, un judikatūra tika pilnveidota ar Tiesas spriedumu lietā C-434/24[5]. Komisijas norādījumos dalībvalstīm ir precizēti četri galvenie punkti, kas izklāstīti turpmāk.

- Lauksaimniekam ir jābūt likumīgām un faktiskām tiesībām izmantot zemi uz juridiska pamata saskaņā ar piemērojamajiem valsts tiesību aktiem.
- Dalībvalstīm būtu jāakceptē jebkāda veida vienošanās vai juridiskas īpašumtiesības, kas padara zemes izmantošanu "likumīgu" saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Piemēram, dalībvalstis var balstīt "rīcībā esošas zemes" nosacījuma izpildi uz faktiskām attiecībām, par kurām vienojas lietotājs un zemes īpašnieks, piemēram, uz mutisku vienošanos, vai arī tās var pieprasīt oficiālu nomas līgumu.
- Iespēja pieņemt, ka zeme ir lauksaimnieka rīcībā, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi, arī ir dalībvalsts kompetencē.
- Dalībvalstīm ir vispārējs pienākums veikt sistemātiskas kontroles, kas neaprobežojas tikai ar dubultiem pieprasījumiem. Dalībvalstis var lemt par minēto kontroļu apmēru, ņemot vērā valsts īpatnības un saskaņā ar proporcionalitātes principu. Dalībvalstis var arī nolemt, kurā brīdī lauksaimniekiem ir jāpierāda, ka viņu rīcībā ir zeme: pieteikuma iesniegšanas brīdī, pārbaužu uz vietas laikā, administratīvo pārbaužu laikā utt.

Komisija un sertifikācijas struktūras savās revīzijās sistemātiski pievēršas rīcībā esošās zemes verifikācijai. Tas ietver maksājumu aģentūru ieviesto kontroles sistēmu mērķtiecīgu pārbaudi, lai nodrošinātu atbilstību šim attiecināmības nosacījumam. Rīcībā esošā zeme ir skaidri norādīta Komisijas darba dokumentā par nopietniem trūkumiem[6], ņemot vērā tās potenciālu apdraudēt ES finanšu intereses un KLP mērķu sasniegšanu. Šā iemesla dēļ uz to attiecas zemāka pielaide attiecībā uz nepatiesiem apgalvojumiem kontroles pārbaudēs, kas atspoguļo tās izšķirošo nozīmi.

Ja tiek konstatēti trūkumi, Komisija rīkojas saskaņā ar atbilstības noskaidrošanas procedūru, vajadzības gadījumā piemērojot finanšu korekcijas, lai aizsargātu budžetu. Sertifikācijas struktūras arī vadās pēc Pamatnostādnēm Nr. 2 (2025. finanšu gads)[7], lai par prioritāti noteiktu to kontroļu pārbaudi, kas saistītas ar rīcībā esošo zemi, kā arī citām augsta riska jomām, piemēram, interešu konfliktiem un dubultu finansēšanu. Tas nodrošina stingru pārraudzību un korektīvus pasākumus, lai mazinātu sistēmiskos riskus.

Konkrētas dalībvalstis

Komisija ir informēta par ilgstošo situāciju Grieķijā un ir sekojusi tai jau vairākus gadus. Iepriekš tika piemērotas ievērojamas finanšu korekciju summas, un pašlaik notiek jaunas atbilstības

---

[3] Paziņojums par prasību par "lauksaimnieka rīcībā esošiem atbalsttiesīgiem hektāriem".

[4] *Land Berlin* – ECLI:EU:C:2020:1046.

[5] *APIA – Centrul Judeõean Bistriõa-Năsăud*, ECLI:EU:C:2026:247.

[6] *Working document on Identifying potential serious deficiencies for the purpose of DG AGRI Assurance and audit Directorate's mission to provide assurance*.

[7] Pamatnostādnes par ELGF/ELFLA izdevumu ikgadējo sertifikācijas revīziju, 2025. finanšu gads.

noskaidrošanas procedūras. Viena no šīm procedūrām attiecas uz nepilnībām pārbaudē par lauksaimnieciskās darbības prasību ievērošanu, uz ko ERP atsaucas **7.2. izcēlumā**.

Ekoshēmas un agrovides un klimata saistības

Ekoshēmas un agrovides un klimata pasākumi (*AECM*) ir 2023.–2027. gada KLP galvenie instrumenti, kas izstrādāti, lai lauksaimniecības praksi saskaņotu ar ES vides un klimata mērķiem. Ekoshēmas, kas tiešo maksājumu satvarā ieviestas kā brīvprātīgs instruments, atalgo lauksaimniekus par tādas ilgtspējīgas prakses ieviešanu (piemēram, kultūraugu dažādošanu, augsnes veselības uzlabošanu vai ķimikāliju izmantošanas samazināšanu), kas palielina biodaudzveidību, uzlabo resursefektivitāti un veicina oglekļa sekvestrēšanu. Savukārt *AECM* (lauku attīstības ietvaros) atbalsta ilgtermiņa agroekoloģiskās saistības, pievēršoties tādām problēmām kā ūdens aizsardzība, dzīvotņu saglabāšana un klimatnoturība. Abi instrumenti iemieso KLP divējādo apņemšanos attiecībā uz ilgtspēju un ražīgumu, nodrošinot, ka ES lauksaimniecība joprojām ir konkurētspējīga pasaules tirgos, vienlaikus nodrošinot sabiedriskos labumus. Shēmu vērienīgums un pielāgojamība rada tām raksturīgo sarežģītību. Lai nodrošinātu efektivitāti, to izstrādē ir jāņem vērā dažādie reģionālie apstākļi, lauku saimniecību struktūras un vides prioritātes apvienojumā ar skaidriem attiecināmības noteikumiem.

Komisija atzīst ERP konstatētās kļūdas ekoshēmās (**7.22. punkts**) un agrovides un klimata saistībās (**7.24. punkts**). Kļūdas var saistīt ar šīm shēmām raksturīgo sarežģītību, kā minēts iepriekš. Tas ir tāpēc, ka šo shēmu brīvprātīgais un inovatīvais raksturs nozīmē, ka tās ir jāpielāgo dažādiem reģionālajiem apstākļiem, sīki izstrādātiem attiecināmības kritērijiem un dažādām lauku saimniecību struktūrām. Turklāt, tā kā ekoshēmas ir jauns KLP stratēģisko plānu instruments, dažas shēmas ir saskārušās ar īstenošanas problēmām, jo īpaši gadījumos, kad dalībvalstis ir ieviesušas jaunus vai ļoti pielāgotus pasākumus. Lai risinātu šos jautājumus, Komisija ir sniegusi būtisku atbalstu dalībvalstīm, arī norādījumus par paraugpraksi attiecībā uz agrovides un klimata saistībām un ieteikumus par to, kā uzlabot kontroles sistēmas. Nesenā procedūru vienkāršošana valstu KLP stratēģisko plānu grozīšanai arī ļauj ātrāk veikt pielāgojumus, lai shēmas padarītu pievilcīgākas un palielinātu atbilstību. Visus riskus fondam turpina uzraudzīt, izmantojot atbilstības noskaidrošanas procedūras, savukārt pastāvīgas sadarbības ar dalībvalstīm mērķis ir nodrošināt konsekventu un efektīvu īstenošanu.

2. Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

AGRI ĢD un MARE ĢD ziņojumi par izdevumu pareizību

Katru gadu dalībvalstīm ir pienākums nosūtīt Komisijai savas "apliecinājumu paketes", ieskaitot jaunos gada snieguma ziņojumus un sertifikācijas struktūras atzinumu un ziņojumus. Komisija izmanto šo informāciju, savu revīzijas konstatējumu rezultātus un ERP revīzijas konstatējumus, lai izdarītu secinājumus par KLP izdevumu ticamību.

Attiecībā uz KLP izdevumiem (gan uz sniegumu, gan atbilstību balstītiem izdevumiem) Komisija lēš, ka 64 % ir zema riska segmentā, savukārt 20 % un 16 % izdevumu attiecīgi ir vidēja un augsta riska segmentā.

Šie rezultāti nav tieši salīdzināmi ar ERP kļūdu īpatsvara aplēsēm, jo Komisijas riska klasifikācija ir balstīta uz dalībvalstu pārvaldības sistēmu darbības novērtējumiem, nevis statistiskiem kļūdu mērījumiem. Tomēr rezultāti joprojām liecina par augstu pārliecības līmeni, kas atspoguļo dalībvalstu kontroles sistēmu efektivitāti, jo sertifikācijas struktūras, no vienas puses, ir uzlabojušas novērtējumus un no tiem izrietošās sistēmu klasifikācijas un Komisija, no otras puses, ir veikusi darbības, lai pastāvīgi aizsargātu ES budžetu.

Aplēsto izdevumu samazinājums 2025. gadā zema riska segmentā līdz 64 % (no 77 % 2024. gadā) galvenokārt atspoguļo sertifikācijas struktūru veiktas rūpīgākas pārbaudes, jo īpaši tādās izdevumu jomās kā ienākumu pamatatbalsts, saistītais ienākumu atbalsts un ekoshēmas, nevis pamatā esošo risku faktisku pieaugumu. Šī korekcija atspoguļo uzlabotas atklāšanas spējas un 2014.–2022. gada lauku attīstības programmu slēgšanas ietekmi, kad dalībvalstis paātrināja izdevumus, lai maksimāli palielinātu līdzekļu apguvi un izvairītos no saistību atcelšanas. Kopā šie faktori apstiprina, ka kontroles sistēmas darbojas, kā paredzēts.

AGRI ĢD pastāvīgi sadarbojas ar dalībvalstīm, lai risinātu KLP īstenošanas galvenās problēmas, izmantojot dažādas spēju veidošanas darbības un veicinot paraugpraksi. Vajadzības gadījumā tiek sāktas atbilstības noskaidrošanas procedūras, lai no ES finansējuma izslēgtu izdevumus, kas nav radušies saskaņā ar ES noteikumiem, tādējādi aizsargājot ES budžetu no izdevumiem, kurus no tā nebūtu bijis jāsedz.

2023.–2027. gada KLP snieguma ziņojumu pārskatīšana

Komisija ņem vērā ERP apsvērumus, kas apstiprina pašas Komisijas procedūru efektivitāti KLP snieguma ziņojumu precizitātes nodrošināšanā. Mēs atzinīgi vērtējam ERP atzinumu, ka Komisijas pārbaudes un izdevumu korekcijas tika piemērotas pareizi.

Kā norāda ERP, snieguma noskaidrošana no 2025. gada ir pārtraukta, ņemot vērā nesamērīgo attiecību starp centieniem un rezultātiem šā pasākuma ietvaros, vienlaikus cenšoties arī vienkāršot procedūras. Komisija joprojām ir apņēmības pilna saglabāt stabilus ticamības nodrošināšanas mehānismus KLP ietvaros.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

7.1. ieteikums. Sadarboties ar dalībvalstīm, lai uzlabotu rīcībā esošās zemes kontroli

Plānojot 2028.–2034. gada KLP īstenošanu, Komisijai būtu jāsadarbojas ar dalībvalstīm, lai uzlabotu to kontroles sistēmas nolūkā nodrošināt, ka deklarētā zeme ir likumīgi atbalsta saņēmēju rīcībā.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gads.

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Lai gan dalībvalstu kontroles sistēmām ir jāaptver ne tikai acīmredzami gadījumi, Komisija atgādina, ka Tiesa ir apstiprinājusi dalībvalstu rīcības brīvību, izstrādājot samērīgas un efektīvas kontroles, kas pielāgotas to valsts īpatnībām.

Lai atbalstītu dalībvalstis, Komisija strādā pie tā, lai apmainītos ar paraugpraksi un piemēriem par to, kā risināt sarežģītas situācijas (piemēram, ja nav rakstiskas vienošanās par zemes izmantošanu), uzsverot, ka kontrolēm ir jābūt plašākām par tikai dubultas deklarēšanas verifikāciju, lai nodrošinātu efektivitāti, neradot nepamatotu slogu lauksaimniekiem vai pārvaldes iestādēm.

Iepriekšējo gadu ieteikumu ieviešanas pārbaude

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu (**7.45. punkts, 7.2. pielikums**), ka ir īstenots 2023. gada pārskata 7.1. ieteikums (par to valsts pasākumu efektivitātes pārbaudi, kas paredzēti maksimālā apmēra noteikšanai, un kas jāīsteno līdz 2025. gada beigām).

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 8. NODAĻA "MIGRĀCIJA UN ROBEŽU PĀRVALDĪBA, DROŠĪBA UN AIZSARDZĪBA"

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija turpinās centienus jomās, kurās ir konstatēti trūkumi, lai nākotnē samazinātu kļūdu risku.

Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas secinājumus, ka 1) apmeklētās revīzijas iestādes ir izstrādājušas un īstenojušas detalizētas procedūras, lai tās varētu ziņot par savu darbu gada kontroles ziņojumā, un 2) kopumā apmeklētās revīzijas iestādes bija ieviesušas detalizētas revīzijas programmas un izmantojušas kontrolsarakstus, lai pamatotu savus secinājumus.

Komisija lēš, ka vispārējais risks maksājuma laikā ir mazāks par 2 % (**8.20. punkts**). Šīs aplēses pamatā ir Komisijas un dalībvalstu veiktās kontroles un revīzijas. Tika pārbaudīti daudzi darījumi.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

Attiecībā uz pārbaudītajiem darījumiem, kuros bija kļūdas (**8.11. punkts**), Komisija risinās konstatētās problēmas, vajadzības gadījumā pastiprinot norādījumus, lai nākotnē samazinātu kļūdu skaitu.

Atbilde uz 8.1. izcēlumu

Dotāciju piešķiršanas procedūru trūkumu piemēri

Komisija atzīst ERP apsvērumus un turpinās tos izskatīt kopā ar Franciju.

Komisija vēlas norādīt, ka saskaņā ar ERP 2023. un 2024. gadā sniegtajiem ieteikumiem sanāksmē 2025. gada 27. oktobrī dalībvalstu valsts iestādēm tika sniegti papildu norādījumi par dotāciju piešķiršanas procedūrām. Īpašs uzsvars tika likts uz pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principiem visos procesa posmos, un tika minētas ERP konstatētās visbiežāk sastopamās kļūdas. Komisija sagaida, ka tas ietekmēs turpmākos uzaicinājumus, ko organizēs valstu iestādes.

Līguma grozījumu bez konkursa procedūras piemērs

Komisija atzīst ERP apsvērumus un turpinās tos izskatīt kopā ar Apvienoto Karalisti.

Piemērs par būtiskām izmaiņām militārās mobilitātes līgumā, kas ietekmē līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas nosacījumus

Attiecībā uz militārās mobilitātes transporta projektu Latvijas tiešā pārvaldībā Komisija atzīst ERP apsvērumus par līguma grozījumiem. Tomēr Komisija uzskata, ka šie līguma grozījumi nav uzskatāmi par pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principu pārkāpumiem.

Atbilde uz 8.2. izcēlumu

Nepietiekamas revīzijas izsekojamības piemērs

Komisija uzskata, ka Nīderlandes iestāžu nodrošinātā revīzijas izsekojamība atbilst norādījumiem par *FAST-CARE* revīzijas izsekojamību un tāpēc šķiet pietiekama, lai izdarītu secinājumus par aprēķina metodi. Turklāt Komisija uzskata, ka ES budžetam netika radīts risks. Šī pieeja atbalsta proporcionalitāti ziņošanā, novērtēšanā, pārvaldībā un kontrolē.

Piemēri tam, ka nav dokumentēti interešu konflikta novēršanas pasākumi

Attiecībā uz diviem Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (*AMIF*) projektiem, kas tiek pārvaldīti kopā ar Franciju, Komisija uzsver, cik svarīgas ir stingras procesuālās garantijas (tostarp uz risku balstīts pārbaudes mehānisms), lai nodrošinātu uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus novērtējumu integritāti. Šajā kontekstā Komisija ir sniegusi norādījumus par interešu konfliktiem metodiskajā piezīmē par pārvaldības un kontroles sistēmu novērtēšanu. Šajos norādījumos ir precizēts pienākums deklarēt visus iespējamos konfliktus. Šis pienākums ir jāpārbauda revīzijas iestādēm sistēmu revīziju ietvaros, kā arī Komisijas revīziju laikā (attiecīgā gadījumā).

Komisija atzīst ERP apsvērumus un turpinās tos izskatīt kopā ar Franciju.

Piemērs nepilnībām Komisijas veiktajā fiksētas summas dotāciju izstrādē

Munīcijas ražošanas atbalsta akts (*ASAP*) ir īstermiņa instruments, kas tika izveidots, reaģējot uz ārkārtas situāciju, ko izraisīja Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā. *ASAP* mērķis ir palielināt munīcijas ražošanas jaudu visā ES, atbalstot aizsardzības ražojumu ražotājus. Mērķis ir ļaut steidzami pielāgot Eiropas aizsardzības tehnoloģisko un industriālo bāzi (*EDTIB*). Likumdevēji skaidri pieprasa programmas ātru īstenošanu, kā minēts regulas apsvērumos. Šī steidzamība ir radījusi ievērojamu spiedienu samazināt laiku, kas atvēlēts priekšlikumu sagatavošanai un iesniegšanai, kā arī dotāciju nolīgumu sagatavošanai un parakstīšanai.

Komisija uzskata, ka aplēstais budžets bija pietiekami precīzs. Ņemot vērā projekta sarežģītību un agrīno izstrādes posmu, sniegtā budžeta informācija atspoguļoja priekšlikuma iesniegšanas laikā pieejamās informācijas veidu. Sagatavojot dotācijas nolīgumu, Komisija veica novērtējumu, lai iegūtu sīkāku informāciju par ierosināto budžetu un pamatā esošajiem pieņēmumiem nolūkā gūt pamatotu pārliecību par izdevumu līmeni, kas vajadzīgs uzdevumu izpildei.

Komisija turpinās izskatīt ERP detalizētos komentārus par sasniedzamo rezultātu definīciju un izdarīs secinājumus turpmākiem projektiem. Tomēr projekta īstenošanas laikā Komisija ieguva pietiekamu informāciju un piekļuvi attiecīgajiem dokumentiem drošā vidē, kas tai ļāva pārbaudīt, vai darbs virzās uz to, lai sasniegtu dotācijas nolīgumā noteikto ražošanas mērķu lielāko pieaugumu.

2. Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

Revīzijas iestāžu darba pārskatīšana

Atbilde uz 8.3. izcēlumu

Revīzijas iestādes darba nepilnību piemērs

Komisija norāda uz Čehijā konstatētā trūkuma iespējamo ietekmi[1]. Tā nerealizējās, jo revīzijas iestāde pēc tam veica pārbaudi, iegūstot no atbalsta saņēmēja pilnīgu dokumentāciju.

Revīzijas iestāde piekrita konstatējumam un stiprinās savus revīzijas kontroles procesus, koriģējot iekšējos kontrolsarakstus. Tā pārbaudīs grāmatvedības dokumentu pilnīgumu.

Komisijas slēgšanas darbību caurskatīšana

Attiecībā uz atsauci uz nepilnībām 2014.–2020. gada plānošanas perioda slēgšanas darbībās attiecībā uz Apvienoto Karalisti (**8.16. punkts**), kā paskaidrots Komisijas atbildē uz 2023. gada pārskata 8.1. izcēlumu, dalībvalsts un Komisija uzskata, ka 1) par attiecīgajām summām tika sniegti pietiekami pierādījumi un 2) tāpēc summa netika izslēgta no galīgā tīrvērtes lēmuma. Komisija uzskata, ka slēgšanā nebija trūkumu.

3. Gada darbības pārskati un citi pārvaldības pasākumi

Komisija atgādina, ka ģenerāldirektoru ticamības deklarāciju pamatā ir vairāku, no dažādiem avotiem iegūtu informācijas elementu pārbaude (piemēram, pašnovērtējums, *ex post* kontroles, Iekšējās revīzijas dienesta vai ERP ziņojumi), kas nodrošina šo deklarāciju ticamību saskaņā ar Komisijas norādījumiem (**8.19. punkts**).

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

8.1. ieteikums. Palielināt dalībvalstu vadošo iestāžu informētību par to pienākumiem

Komisijai būtu jāveic pasākumi, lai palielinātu dalībvalstu vadošo iestāžu informētību par to pienākumiem saistībā ar dotāciju un publisko līgumu piešķiršanu, jo īpaši attiecībā uz:

(a) pasākumiem, ar kuriem novērš interešu konfliktu, un šo pasākumu pienācīgu dokumentēšanu;

(b) iespējamajām sekām, ja tiek pārkāpti valsts vai ES noteikumi par publiskā iepirkuma līgumu grozīšanu;

[1] Risks, ka nav atklāti neattiecināmi izdevumi.

(c) atbalsta saņēmēju pienākumu saglabāt pietiekamu dokumentāciju, lai pamatotu deklarētās izmaksas.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 8.1. ieteikuma a), b) un c) punktam.

8.2. ieteikums. Pārskatīt verifikācijas pārbaudes

Attiecībā uz tieši pārvaldītiem projektiem Komisijai būtu jāpārskata un vajadzības gadījumā jāpastiprina pārbaudes, lai pārliecinātos, ka:

(a) atbalsta saņēmēji ir veikuši pasākumus, lai konstatētu interešu konflikta neesamību, un pienācīgi dokumentējuši šos pasākumus;

(b) atbalsta saņēmēji ir ievērojuši valsts un ES noteikumus par publiskā iepirkuma līgumu grozīšanu;

(c) atbalsta saņēmēju saglabātā dokumentācija ir pietiekama, lai pamatotu pieprasīto izmaksu atlīdzināšanu.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 8.2. ieteikuma a) punktam, saprotot, ka šīs verifikācijas pārbaudes var īstenot arī *ex post*.

Komisija **nepiekrīt** 8.2. ieteikuma b) punktam, jo Komisija nepiekrīt konstatējumam, kas attiecas uz būtiskiem līguma grozījumiem.

Komisija **piekrīt** 8.2. ieteikuma c) punktam, saprotot, ka šīs verifikācijas pārbaudes var īstenot arī *ex post*.

Iepriekšējo gadu ieteikumu ieviešanas pārbaude

(**8.21. punkts** un **8.1. pielikums**)

Komisija atzinīgi vērtē ERP analīzi un apstiprinājumu par 1) viena no divu 2023. gada pārskatā sniegto ieteikumu pilnīgu īstenošanu un 2) viena no trīs 2024. gada pārskatā sniegto ieteikumu pilnīgu īstenošanu, kura īstenošana bija paredzēta līdz 2025. gada beigām.

Komisija ņem vērā faktu ziņā pareizo piezīmi par **2023. gada 2. ieteikumu**, kas dažos aspektos tika īstenots, lai gan Komisija šim ieteikumam nebija piekritusi.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 9. NODAĻA "KAIMIŅATTIECĪBAS UN PASAULE"

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

ES budžeta 6. izdevumu kategorija "Kaimiņattiecības un pasaule" aptver vairākus finansēšanas instrumentus, jo īpaši Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē" (*NDICI* - "Eiropa pasaulē"), Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA III*), kas atbalsta kandidātvalstis ceļā uz pievienošanos, un humānās palīdzības budžetu (*HUMA*), kā arī citas mērķorientētas programmas (piemēram, Eiropas Starptautiskās kodoldrošuma sadarbības instrumentu). Ar *NDICI* – "Eiropa pasaulē" ES mērķis ir sadarboties ar partnervalstīm, lai pārvarētu vidēja termiņa un ilgtermiņa attīstības problēmas un īstenotu ES vērtības un intereses, vienlaikus risinot steidzamas un neatliekamas vajadzības. *NDICI* – "Eiropa pasaulē" tiek īstenots, izmantojot tiešu pārvaldību (ko veic Komisija un ES delegācijas trešās valstīs) un netiešu pārvaldību (ko veic tādas struktūras kā ES dalībvalstu aģentūras, starptautiskās organizācijas vai partnervalstis). Lai maksimāli palielinātu ES finansējuma ietekmi, palīdzību var sniegt, izmantojot dotācijas, iepirkuma līgumus, budžeta atbalstu, budžeta garantijas, finansējuma apvienošanas operācijas un finansiālo palīdzību. Humānās palīdzības budžeta uzdevums ir glābt un saglabāt dzīvību, novērst un atvieglot cilvēku ciešanas un aizsargāt dabas katastrofās un cilvēku izraisītās krīzēs cietušo iedzīvotāju integritāti un cieņu pat vissarežģītākajā situācijā.

Komisija norāda, ka *NDICI*, *IPA III* un humānās palīdzības budžeta īstenošana bieži norit apstākļos, kas ir riskanti, sarežģīti un arvien straujāk mainās. Šos apstākļus raksturo daudzveidība:

- ģeogrāfiskā izkliede un attālinātība – *NDICI* un *IPA III* īstenošana attiecas uz daudzām ES delegācijām visā pasaulē;
- īstenošanas struktūras un partnervalstis - tām ir atšķirīgas pārvaldības un kontroles spējas, un to spektrs ir daudzveidīgs, sākot no nelielām vietējām nevalstiskajām organizācijām (NVO) līdz starptautiskām organizācijām un valsts aģentūrām;
- ES atbalsts saņēmējiem tiek sniegts, izmantojot dažādas īstenošanas metodes, sākot no tradicionālās projektu pieejas līdz inovatīviem finansējuma apvienošanas darbību veidiem, iemaksām globālajos instrumentos un daudznozaru humānajai palīdzībai.

Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas (ERP) paziņotos pozitīvos rezultātus, ko jo īpaši apliecina tas, ka aplēstais kļūdu līmenis 6. izdevumu kategorijā salīdzinājumā ar pagājušo gadu ir ievērojami samazinājies no 4,9 % līdz 2,5 % (**9.11. punkts**). Šis būtiskais kļūdu īpatsvara samazinājums ir balstīts uz pakārtoto darījumu pareizības uzlabošanos un Komisijas pastāvīgajiem centieniem stiprināt savas pārvaldības un kontroles sistēmas (kā ERP atzīmējusi **9.3. izcēlumā**, norādot uz Komisijas dotāciju efektīvu īstenošanu) un veikt turpmākus pasākumus saistībā ar ERP ieteikumiem. Komisija arī ar gandarījumu atzīmē ERP ziņoto uzlabojumu attiecībā uz piekļuvi dokumentiem, revidējot darījumus ar starptautiskām organizācijām. Dažos pēdējos gados Komisija ar rūpību ir cieši sekojusi līdzi gadījumiem, kad piekļuve dokumentiem ir ierobežota, un ir uzlabojusi saziņu ar ES līdzekļu saņēmējiem, lai mazinātu ierobežojumus, ko ERP novērojusi iepriekšējos gados.

Komisija arī pienācīgi ņem vērā ERP konstatējumus un ir apņēmusies īstenot atbilstošus korektīvos pasākumus, tostarp vajadzības gadījumā atgūt neattiecināmus izdevumus.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

Komisija pieņem zināšanai ERP aplēsto kļūdu līmeni 2,5 % apmērā (**9.11. punkts**). Komisija novērsīs ERP konstatētās kļūdas, veicot atbilstošus turpmākos pasākumus kopā ar ES līdzekļu saņēmējiem.

Reaģējot uz apsvērumiem par revidēto darījumu pareizību Komisija sniedz paskaidrojumus par kļūdām, par kurām ir ziņots šajā ERP gada pārskata nodaļā.

INTPA ĢD, ENEST ĢD, MENA ĢD, ECHO ĢD UN *FPI* aprēķinātais atlikušais kļūdu īpatsvars 2025. gadā joprojām ir zemāks par būtiskuma slieksni (2 %). Riska līmeņu novērtējums tiek veikts saskaņā ar Komisijas metodiku, un tas ir pieejams Komisijas 2025. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (*AMPR*).

ERP gada kļūdu īpatsvars ietver novērtējumu par kļūdām līgumos, ko Komisija joprojām var kontrolēt un koriģēt turpmākajos grāmatvedības gados. Izmantojot atlikušā kļūdu īpatsvara (*RER*) izpēti, Komisija aplēš kļūdu līmeni, pamatojoties uz tādu slēgto līgumu reprezentatīvu izlasi, attiecībā uz kuriem visas kontroles jau ir notikušas, tādējādi apzinot kļūdas, kas varētu būt palikušas neatklātas iepriekšējās kontrolēs. Attiecībā uz šo metodisko atšķirību ERP ziņotais kļūdu īpatsvars un atlikušais kļūdu īpatsvars, ko 2025. gadā ziņoja INTPA ĢD, ENEST ĢD, MENA ĢD, ECHO ĢD un *FPI* un kas veido lielāko daļu izdevumu 6. izdevumu kategorijā, nav salīdzināmi.

Atbilde uz 9.1. izcēlumu

Algu sarakstā iekļautu netiešo izmaksu piemērs

Komisija atzīst, ka ERP varētu uzskatīt, ka dažas personāla izmaksas ir saistītas ar organizācijas vispārējo darbību, nevis ar konkrēto darbību. Komisija piekrīt viedoklim, ka personāla izmaksas un citas izmaksas, kas ir skaidri un ekskluzīvi attiecināmas uz konkrēto darbību, faktiski radušās un pienācīgi iegrāmatotas saņēmēja pārskatos (tostarp pienācīgi sadalītas izmaksas) un ko vēl nesedz netiešo izmaksu/atlīdzības vienotā likme, būtu jāuzskata par tiešajām attiecināmajām izmaksām.

Atbilde uz 9.2. izcēlumu

Nepareizi aprēķinātu personāla izmaksu piemērs

Komisija turpinās veikt NVO informēšanas pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek stingri piemērotas abas attiecīgajā nolīgumā noteiktās izmaksu metodes personāla izmaksu aprēķināšanai, pamatojoties uz vienības izmaksām.

Piemērs no projekta iekasēto summu valūtas maiņas kursa atšķirībām

Lai izvairītos no šāda veida kļūdas atkārtošanās, Komisija norādījumu dokumentos precizēs, kā interpretējami piemērojamie noteikumi par zaudējumiem, kas rodas valūtas maiņas kursu svārstību dēļ.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

9.1. ieteikums. Uzlabot ekspertu atlases procedūru

Komisijai būtu jānodrošina, ka tās ekspertu apstiprināšanas procedūra saskaņā ar pakalpojumu līgumiem ietver pārbaudi, kurā verificē, vai viņu profesionālās pieredzes ilgums un darbības joma atbilst darba uzdevumiem.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** šim ieteikumam.

Galveno ekspertu profilu verifikācijas procedūra ir noteikta Praktiskajā rokasgrāmatā par līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrām Eiropas Savienības ārējās darbības jomā (*PRAG*). Lai izvairītos no kļūdu atkārtošanās šajā jomā, Komisija palielinās informētību par šīs procedūras piemērošanu. Komisija arī verificēs, vai to ekspertu apstiprināšanas procedūra, kas nav galvenie eksperti, pienācīgi aptver viņu profilu verifikāciju.

9.2. ieteikums. Stiprināt kontroles mehānismus, lai novērstu, ka atlīdzības izmaksas tiek atzītas par tiešām izmaksām

Lai samazinātu risku, ka izmaksas, kuras var segt ar atlīdzību, tiek nepareizi pieņemtas kā tiešās izmaksas algu sarakstos iekļautos izdevumos saskaņā ar iemaksu nolīgumiem, Komisijai būtu jāsniedz papildu norādījumi, precizējot:

(a) tiešo izmaksu un atlīdzības nošķīrumu; un

(b) nepieciešamību, lai ar algu sarakstiem saistītajos pieprasījumos nav iekļauti izdevumi, kas nav tiešās attiecināmās izmaksas, bet kas var jau būt segtas ar atlīdzību.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **piekrīt** 9.2. ieteikuma a) un b) punktam.

Iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaude

Attiecībā uz šajā nodaļā **(9.32. punkts, 9.2. pielikums**) Komisijai adresēto iepriekšējo ieteikumu ieviešanas pārbaudi trīs ieteikumi no 2022. gada pārskata ir novērtēti kā pilnībā īstenoti; vienam no tiem (3. ieteikumam) Komisija nepiekrita, tāpēc neviens pasākums tā ieviešanai netika īstenots.

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

EIROPAS PARLAMENTA ATBILDES SAISTĪBĀ AR EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS PĀRSKATU PAR 2025. GADU

10. NODAĻA "EIROPAS PUBLISKĀ PĀRVALDE"

PARLAMENTA ATBILDES UZ APSVĒRUMIEM

Darījumu pareizība

10.6. Parlaments pieņem zināšanai Revīzijas palātas (ERP) apsvērumus.

Lai gan Parlamentam nav oficiāla nolīguma vai saprašanās memoranda ar *Association Transport Scolaire de l'École Européenne* (*ATSEE*), pastāv skaidra procedūra, kas nodrošina, ka visas segtās izmaksas tiek pienācīgi pārbaudītas.

ATSEE iesniedz to skolēnu sarakstu, kuri izmanto tās organizēto skolu transportu un kuru vecāki ir norādījuši, ka strādā Parlamentā. Parlamenta dienests, kas nodarbojas ar izglītības izmaksu atlīdzināšanu, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu VII pielikuma 3. pantu, pārbauda, vai vecāks ir iestādes darbinieks un vai viņam ir tiesības uz izglītības izmaksu atlīdzināšanu par sarakstā norādīto bērnu. Visas neatbilstības tiek paziņotas *ATSEE* pirms rēķina izrakstīšanas. Šo procedūru atkārto katru mācību gada ceturksni.

Ja darbinieka lietā ir izmaiņas, kuru dēļ jālabo jau izrakstīts rēķins, *ATSEE* izraksta kredītnotu, ko ierēķina nākamajā rēķinā. Līdz šim nekādi strīdi nav radušies.

Ņemot vērā I tipa Eiropas skolu skolēnu skaitu, tieša transporta izmaksu samaksa rada ievērojamus administratīvus un budžeta ietaupījumus.

Lai kliedētu Revīzijas palātas paustās bažas, Parlaments veiks pasākumus ar mērķi formalizēt procedūru rakstiskā saprašanās memorandā ar *ATSEE*.

10.7. Parlaments pieņem zināšanai ERP apsvērumus.

Saskaņā ar Noteikumu par 400. posteni 1.4. pantu politiskās grupas ir atbildīgas iestādei par apropriāciju izlietojumu, nepārsniedzot pilnvaras, ko Prezidijs tām piešķīris šo noteikumu piemērošanai. Tās seko, lai apropriācijas pārvaldītu saskaņā ar šiem noteikumiem, un veic nepieciešamos pasākumus, lai novērstu jebkurus izdevumus, kas neatbilst šiem noteikumiem.

Parlamenta administrācija tomēr ir turpinājusi palīdzēt politiskajām grupām uzlabot to iekšējo finanšu pārvaldību, 2025. gada novembrī rīkojot jaunu apmācības sesiju par iepirkumu, kurā tika skatīta arī pareiza finanšu pārvaldība un interešu konflikti. Pēc politisko grupu pieprasījuma Parlamenta kompetentie dienesti vienmēr sniedz pielāgotas konsultācijas par vispārīgiem jautājumiem un konkrētiem gadījumiem. Parlamenta administrācija turpinās sniegt norādījumus un īpašu apmācību politiskajām grupām.

10.8. Parlaments pieņem zināšanai ERP apsvērumus.

Lai darbuzņēmējs varētu sniegt līgumā paredzētos pakalpojumus vajadzīgajā līmenī, šā pakalpojumu pamatlīguma tehniskās un organizatoriskās sarežģītības dēļ darbuzņēmējam ir vajadzīgs ilgs pakāpeniskas ieviešanas periods, lai iegūtu nepieciešamās zināšanas par Parlamenta IKT infrastruktūru. Praksē šis nepieciešamais mācību process izpaužas kā pārņemšanas periods, kas ilgst vienlaikus ar noslēguma periodu, kurā gan jaunais, gan aizejošais darbuzņēmējs izpilda līgumu paralēli.

Tāpēc ir lietderīgi varēt noslēgt "ilgtermiņa pakalpojumu" līgumu, dodot iespēju līgumslēdzējai iestādei izmantot darbuzņēmēja pakalpojumus ilgāk nekā četrus gadus.

Līdz ar to pamatlīguma maksimālo sešu gadu termiņu var pamatot ar darbuzņēmējam nepieciešamo ilgo laikposmu un grūtībām gūt izpratni par Parlamenta IKT infrastruktūru, kas nozīmē, ka ir nepieciešams sākotnējais ieviešanas periods un pakāpeniskas izbeigšanas periods.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Parlaments uzskata, ka pamatlīguma termiņš, kas nepārsniedz 6 gadus, ir leģitīms.

Tomēr Parlaments var piekrist, ka pamatojums, kas sniegts šā pamatlīguma termiņa pagarināšanai, ir pilnveidojams. Tāpēc skaidrojumi saistībā ar iespējamiem turpmākiem pamatlīgumiem, kuru termiņš būs ilgāks par 4 gadiem, būs detalizētāki.

10.9. Parlaments pieņem zināšanai Revīzijas palātas apsvērumus attiecībā uz nomas līgumu par Eiropas Komisijas pārstāvniecības telpām Madridē.

Kopš 2011. gadā noritējušās procedūras, uz kuru attiecas revīzija, Parlaments ir vēl vairāk nostiprinājis savu iekšējo sistēmu, kas reglamentē ēku līgumus, kuri noslēgti sarunu rezultātā pēc vietējā tirgus izpētes.

Ir pieņemti īpaši rakstiski norādījumi un pastiprinātas dokumentācijas prasības, lai nodrošinātu, ka ar ēku līgumiem saistīto sarunu procedūru dažādie posmi tiek sistemātiskāk reģistrēti.

Parlaments saglabā pilnīgu apņēmību nodrošināt atbilstību Finanšu regulai un Savienības līdzekļu pareizu finanšu pārvaldību.

10.26. Parlaments pieņem zināšanai ERP apsvērumus.

Parlamenta administrācija uzskata, ka pašreizējais tiesiskais regulējums jau tagad skaidri nosaka politisko grupu pienākumu nodrošināt iekšējo noteikumu efektīvu piemērošanu un iepirkuma procedūru ievērošanu. Parlamenta administrācija vēlreiz apstiprina, ka ir gatava atbalstīt piemērojamā regulējuma konsekventu īstenošanu, vajadzības gadījumā arī sniedzot norādījumus, apmācību un *ad hoc* precizējumus.

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOMES ATBILDE SAISTĪBĀ AR EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA ZIŅOJUMA 10. SADAĻAS “EIROPAS PUBLISKĀ PĀRVALDE” 10.10. PUNKTU

Pēc trim neveiksmīgiem mēģinājumiem pieņemt darbā kandidātu ar specifisku IT profilu, pamatojoties uz kaskādes tipa pamatlīgumu, tika nolemts atteikties no viena iepriekš noteiktā kritērija, ko izmanto pieredzes ilguma aprēķināšanai gados, nolūkā piesaistīt ceturto kandidātu, izmantojot profilu, kas paredzēts kandidātiem ar lielāku pieredzi. Šāds lēmums iestādei bija ekonomiski izdevīgs, jo pārējie veidi kā piesaistīt konkrēto kandidātu nozīmētu, ka jāizmanto atšķirīgs profils, kas radītu lielākas izmaksas. Lēmums arī nodrošināja, ka varēja sākt steidzamu un sarežģītu darbu, tādējādi prioritāri ievērojot plašāku pareizas finanšu pārvaldības un snieguma principu.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 10. NODAĻA "EIROPAS PUBLISKĀ PĀRVALDE"

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija ņem vērā ERP secinājumu, ka aplēstais kļūdu līmenis izdevumiem 7. izdevumu kategorijā "Eiropas publiskā pārvalde" joprojām ir zem būtiskuma sliekšņa. Komisija uzskata, ka tās kontroles un uzraudzības sistēmas sniedza pamatotu pārliecību par pakārtoto darījumu likumību un pareizību.

Vairāki apsvērumi attiecas uz publiskā iepirkuma procedūras jautājumiem, kas nerada faktiskus finansiālus zaudējumus ES budžetam. Turpmākajās detalizētajās atbildēs Komisija sniedz papildu kontekstu un skaidrojumus.

Komisija joprojām ir apņēmības pilna nodrošināt pareizu finanšu pārvaldību un ir īstenojusi pasākumus, lai stiprinātu iepirkuma pārvaldību, stiprinātu ar pensijām saistīto procesu uzraudzību un vēl vairāk uzlabotu savus iekšējās kontroles pasākumus.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Darījumu pareizība

Attiecībā uz apsvērumu par to, ka Luksemburgā nav rakstiska līgumiska satvara transporta izmaksu apmaksai (**10.6. punkts**), Komisija vēlas atgādināt, ka tā piemēro Lēmumu C(2013)8971, ar ko paredz vispārīgus īstenošanas noteikumus (VĪN) izglītības pabalsta piešķiršanai. Lēmuma 4. panta 2. punktā ir izklāstīti nosacījumi viena skolēna izmaksu aprēķināšanai.

Komisija īpaši vēlas uzsvērt divus aspektus. Pirmkārt, vecāku asociācijas izraksta rēķinus katrai ES iestādei vai aģentūrai atsevišķi. Otrkārt, Komisijas Atalgojuma un individuālo tiesību birojs (PMO) pārvalda tikai vecāku asociāciju rēķinus, kas attiecas uz Komisijas darbiniekiem. Komisija pārbauda vecāku asociāciju sniegtos sarakstus savos iekšējos datu avotos (*Sysper*), lai noteiktu tiesības saņemt izglītības pabalstu. Šo *a posteriori* kontroļu rezultātā tiek veiktas finanšu korekcijas turpmākajos rēķinos, ko iesniedz vecāku asociācijas (Luksemburgā un Briselē). Šī sistēma līdz šim ir darbojusies labi un bez jebkādiem strīdiem. Tāpēc ERP norādītais risks attiecībā uz Komisiju līdz šim nav īstenojies. Tomēr Komisija uzskata, ka ir lietderīgi formalizēt procedūru rakstiskā saprašanās memorandā ar *Association Transports de l'École Européenne* (*ATSEE*); lai nodrošinātu koordinētu pieeju, notiek diskusijas ar Eiropas Savienības iestādēm, struktūrām un aģentūrām (*EUIBA*), kas atrodas Luksemburgā.

Attiecībā uz apsvērumu par pārcelšanās pabalsta nepamatotu izmaksu pensionāram (**10.13. punkts**) Komisija atzīst ERP atklāto kļūdu attiecībā uz vienu darījumu. Kopš tā laika preventīvās kontroles ir pastiprinātas, palielinot informētību un uzlabojot kontrolsarakstu.

Komisija uzskata, ka konstatējumi par būtisku dokumentu esību (**10.14. punkts**) un par atlases un piešķiršanas kritērijiem (**10.17. punkts**) ir procedūras jautājumi. Tā vēlas norādīt, ka tiek veikti

nepieciešamie pasākumi, lai vēl vairāk uzlabotu ēku iepirkuma procedūru. Nekustamā īpašuma lietu standarta apstrāde tagad nodrošina dokumentētus meklēšanas, pārvaldības un validācijas posmus. Ir svarīgi uzsvērt, ka šie procedūras jautājumi nerada faktiskus finansiālus zaudējumus un nerada izmērāmu kaitējumu ES budžetam.

Attiecībā uz apsvērumu par darījumu, kas saistīts ar ēku publiskā iepirkuma procedūru, par kuru atbild Eiropas Parlaments (**10.9.** un **10.19. punkts**), Komisija uzskata, ka ir svarīgi nošķirt vēsturiskos procedūras trūkumus un šā konkrētā maksājuma likumības un pareizības novērtējumu. 2025. gada maksājuma darījums tika veikts, pilnībā ievērojot piemērojamo nomas līgumu, spēkā esošās līgumsaistības un dominējošos tirgus apstākļus.

Komisija nekad nav spējusi novērst vai pārskatīt nepilnības, kas saistītas ar iepirkuma procedūru un kas ir ārpus tās atbildības jomas un kontroles.

Komisijas iekšējās kontroles sistēmas apzināja konstatējumu par sarunu procedūras izmantošanu un pievērsās tam (**10.15. punkts**). Komisija to apzināja un ziņoja par to neatkarīgi no ERP un iekļāva to Komisijas Infrastruktūras biroja Briselē (OIB) 2025. gada darbības pārskatā. Tas, ka šis jautājums tika apzināts un risināts iekšēji, liecina, ka Komisijas iekšējās kontroles sistēmas darbojās efektīvi. Attiecībā uz konstatējumu par cenu pārskatīšanu (**10.16. punkts**) Komisija konstatē, ka cenu pārskatīšanas klauzula pamatlīgumā bija objektīva, pārredzama un pārbaudāma, kā noteikts Finanšu regulā. Tāpēc Komisija nepiekrīt ERP novērtējumam.

Konstatējums **10.18. punktā** izriet no ERP veiktās darījuma pārbaudes. Tas attiecas uz Komisijas pārvaldītā attiecīgā pamatlīguma pagarinātā termiņa ilgumu. Uz šo pamatlīgumu jau attiecās tāds pats apsvērums ERP 2024. gada pārskatā (**10.16. punktā**). Komisija atkārtoti norāda, ka juridiskais standarts (kas noteikts Finanšu regulā) četru gadu termiņa pārsniegšanai bija pienācīgi pamatots un pilnībā un uzskatāmi ievērots. Iepirkuma dokumentos sniegtais pamatojums par pagarināto pamatlīguma termiņu, kas pārsniedz četrus gadus, ir visaptverošs, apzināts un samērīgs. Pagarinātā līguma termiņa mērķis bija radīt apstākļus, kas veicina efektīvu konkurenci, kā to apliecina konkursa dokumentu noteikumi un procedūras iznākums, un nodrošināt kritiskās infrastruktūras nepārtrauktību. Finanšu regulā ir prasīts pamatojums par pamatlīgumiem, kuru termiņš pārsniedz četrus gadus, bet tajā nav prasīts pamatojums par katru papildu gadu, kas pārsniedz četru gadu termiņu. Skaitļos izteikta kļūdas procentuālā daļa neatspoguļo faktiskos finansiālos zaudējumus un nemēra reālo kaitējumu.

2. Iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude

Attiecībā uz apsvērumu par PMO sensitīvo funkciju noteikšanu (**10.22. punkta a) apakšpunkts**) visās PMO nodaļās ir noteiktas sensitīvās funkcijas. Tomēr novērtējums ir jāpārskata, it īpaši ņemot vērā tehnoloģiju attīstību un iegultās kontroles. Šī pārskatīšana jau ir pabeigta attiecībā uz vienu nodaļu, un otra nodaļa ir tuvu šā uzdevuma pabeigšanai. Šis ir nepārtraukts process, kas aptvers visas PMO nodaļas.

Attiecībā uz apsvērumu par krāpšanas apkarošanas stratēģiju un ar to saistīto rīcības plānu (**10.22. punkta b) apakšpunkts**) krāpšanas apkarošanas stratēģijas projektā ir iekļautas no *OLAF* saņemtās piezīmes un ieteikumi, un pašlaik notiek tā profesionālizvērtēšana.

Attiecībā uz apsvērumiem par pensionāru tiesību turpināt saņemt pensiju maksājumus automatizētām pārbaudēm, tostarp dzīvības apliecinājuma dokumentu uzraudzību un dzīvības deklarāciju apstrādi (**10.23. punkts**), Komisija atkārtoti pauž apņemšanos pastiprināt atbilstības un uzraudzības procedūras PMO ietvaros. Notiek liela mēroga pasākums (aptverot gandrīz 600 pensionāru), lai verificētu un uzraudzītu trūkstošos dzīvības apliecinājuma dokumentus. Tiek

izstrādāta oficiāla procedūra dzīvības deklarāciju apstrādei un pensionāru identitātes verificēšanai. Informācijai – piekļuves tiesību pārskatīšana ir pabeigta, un atbildīgie dienesti to veiks katru gadu.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

10.1. ieteikums. Uzlabot pārbaudes, ar kurām verificē pensionāru tiesības turpināt saņemt pensiju maksājumus

PMO iesakām:

(a) stiprināt uzraudzības procesus, ar kuriem apzina pensionārus, kuri nav iesnieguši dzīvības apliecinājuma dokumentus, un veic turpmākus pasākumus; un

(b) izveidot oficiālas procedūras dzīvības deklarāciju apstrādei savā IT sistēmā un pensionāru identitātes verificēšanai.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada vidus.

Komisija **pieņem** 10.1. ieteikuma a) punktu. Komisija pastiprina atbilstības un uzraudzības procedūras PMO ietvaros. Notiek liela mēroga pasākums (aptverot gandrīz 600 pensionāru), lai verificētu un uzraudzītu trūkstošos dzīvības apliecinājuma dokumentus.

Komisija **pieņem** 10.1. ieteikuma b) punktu. Tiek izstrādāta oficiāla procedūra dzīvības deklarāciju apstrādei un pensionāru identitātes verificēšanai.

Šīs darbības ir daļa no Komisijas plašākiem centieniem pastiprināt atbilstības un uzraudzības procedūras PMO ietvaros.

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAS ATBILDES UZ
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU
10. NODAĻA: EIROPAS PUBLISKĀ PĀRVALDE

10.6.

Attiecībā uz novērojumu par rakstiska līguma trūkumu transporta izmaksu segšanai Luksemburgā (10.6. punkts) Eiropas Savienības Tiesa vēlas atgādināt, ka esošais Tiesas vispārējais regulējums, kas pēdējos 20 gados nav mainījies, balstās uz Tiesas Administratīvās komitejas 2004. gada 12. maija lēmumu, ar ko nosaka vispārīgos īstenošanas noteikumus saistībā ar Civildienesta noteikumu VII pielikuma 3. pantu (turpmāk – Lēmums).

Lēmuma 4. panta 2. punkts reglamentē īpašo gadījumu, kad skolas transportu organizē vecāku apvienība (*ATSEE*), un Tiesas administrācija to vienmēr ir uzskatījusi par maksājumu juridisko pamatu. Ciktāl mums ir zināms, situācija ir identiska arī citās Savienības iestādēs, kuras ir pieņēmušas līdzīgus īstenošanas lēmumus.

Pašreizējā darba plūsma balstās uz pragmatisku mehānismu, kurā Savienības iestāžu administrācijas darbojas kā starpnieki starp saviem darbiniekiem, no vienas puses, un *ATSEE* apvienību, no otras puses. Pašreizējā sistēmā katra iestāde veic maksājumus *ATSEE* savu darbinieku vārdā, pamatojoties uz viņu iesniegtajām izglītības deklarācijām. Citiem vārdiem, mūsuprāt, maksājumi, ko Tiesa veic *ATSEE*, vienkārši ir maksājumi, kas (netieši) tiek veikti vecākiem, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu VII pielikuma 3. pantu.

Tiesa *ATSEE* sniegtos sarakstus salīdzina ar saviem iekšējiem datu avotiem (*Sysper*), lai noteiktu tiesības uz izglītības pabalstu. Šīs *a posteriori* pārbaudes izraisa finanšu korekcijas turpmākajos *ATSEE* iesniegtajos rēķinos. Lai gan ar *ATSEE* nav noslēgts oficiāls nolīgums, Tiesai līdz šim nav bijis strīdu vai grūtību novērst kļūdas rēķinos.

Tomēr Tiesa uzskata, ka ir lietderīgi procedūru noformēt oficiāli, noslēdzot rakstisku saprašanās memorandu ar *ATSEE*, lai labāk definētu visu ieinteresēto personu pienākumus; notiek sarunas ar citām Savienības iestādēm Luksemburgā, lai nodrošinātu koordinētu pieeju.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU

10. NODAĻA. EIROPAS PUBLISKĀ PĀRVALDE

10.5., 10.18. un 10.20. punkts

ERP administrācija nepārvaldīja šā pamatlīguma iepirkuma procedūru.

Līgums attiecas uz aprīkojumu un profesionālajiem pakalpojumiem, kas atbalsta organizācijas kritisko IKT infrastruktūru, un šajā saistībā būtiska nozīme ir nepārtrauktībai, stabilitātei un ilgtermiņa atbalstam. Attiecīgās tehnoloģijas nav standarta patēriņa preces, bet gan galvenie komponenti operatīvi kritiski svarīgās sistēmās, un to aizstāšana vai migrēšana ir saistīta ar būtiskiem tehniskiem, darbības un finanšu riskiem.

Šajā kontekstā šādu tehnoloģiju aizstāšana reizi četros gados varētu būt nesamērīga. ERP ir ierobežoti budžeta resursi un cilvēkresursi, lai veiktu atkārtotus šāda veida plaša mēroga tehnoloģiju atjaunināšanas pasākumus. Šāda pieeja radītu ievērojamas pārejas izmaksas, palielinātu darbības riskus un, iespējams, apdraudētu pamatpakalpojumu nepārtrauktību.

Šie paši apsvērumi attiecas arī uz profesionālajiem pakalpojumiem, uz kuriem attiecas līgums. Ņemot vērā iekšējo atbalsta darbinieku ierobežoto skaitu, ir ļoti svarīgi saglabāt speciālo zināšanu nepārtrauktību, tostarp attiecībā uz zināšanām par tehniskajiem apstākļiem. Bieži mainot darbuzņēmējus, rastos zināšanu zudums, nāktos organizēt papildu piesaistīšanu un mācības, kā arī palielinātos darbības risks.

Jāņem vērā arī attiecīgo risinājumu tirgus struktūra. Pagarināts līguma ilgums var uzturēt pietiekamu tirgus interesi un pienācīgu līdzdalību; bez tām varētu mazināties kritiskās infrastruktūras uzturēšanai nepieciešamo tehnisko risinājumu un specializēto atbalsta pakalpojumu pieejamība.

Turklāt pamatlīgums negarantēja darbuzņēmējiem sadarbību, jo par lielāko daļu iegāžu bija atkārtoti jāatver konkurss. Tādējādi pagarinātais termiņš nevienam piegādātājam nesniedza ekskluzīvu tirgus pozīciju, bet gan nodrošināja konkurenci veicinošu iepirkuma procedūru nepārtrauktību.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATA 11. NODAĻU

Atveseļošanas un noturības mehānisms

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Eiropas Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas (ERP) pārskata 11. nodaļu par Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM).

Komisija 2025. gadā izvērtēja 37 maksājumu pieprasījumus, kas aptvēra 1174 atskaites punktus un mērķrādītājus, un tika atzīts, ka 11 no tiem nebija apmierinoši izpildīti. Tā izmaksāja 87,3 miljardus EUR dotācijās un aizdevumos, pamatojoties uz apmierinoši izpildītiem 1163 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, tai skaitā trim, kas saistīti ar 2025. gadā pieņemto lēmumu par apturēšanas atcelšanu. ERP pārbaudīja 420 atskaites punktus un mērķrādītājus, kas aptver visus dotāciju maksājumus. ERP, veicot šīs pārbaudes, konstatēja, ka "finansiāla ietekme" ir tikai 16 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas saistīti ar deviņiem ANM maksājumiem deviņām dalībvalstīm. Attiecībā uz pārējiem 404 revidētajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veido 96 % no revidētās datu kopas, ERP finansiālas problēmas nekonstatēja.

Attiecībā uz atbilstību maksājumu un attiecināmības nosacījumiem Komisija norāda, ka 16 ERP konstatējumi ar finansiālu ietekmi (**11.11. punkts**) veido 1,5 % no kopējiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas saistīti ar dotācijām, ko Komisija izvērtēja 2025. gadā.

Desmit ERP konstatējumi, kuros ERP nepiekrīt Komisijas novērtējumam par "atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi", ir izdarīti tāpēc, ka katrā konkrētajā gadījumā atšķiras tas, kā ERP ir interpretējusi Padomes noteiktās juridiskās prasības vai attiecīgās dalībvalsts sniegtos pierādījumus par šo prasību izpildi. Komisija rūpīgi izvērtēja ERP analīzi un secinājumus par katru gadījumu un pauda uzskatu, ka atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde bija apmierinoša gandrīz visos gadījumos, ko tā 2025. gadā novērtēja pozitīvi. Attiecībā uz vienu atskaites punktu Komisija, pamatojoties uz ERP konstatētajiem faktiem, saskaņā ar ANM finansēšanas nolīguma 12. pantu ir nosūtījusi attiecīgajai dalībvalstij pārskata ziņojuma projektu, pieprasot papildu informāciju un pierādījumus par minētā atskaites punkta apmierinošu izpildi. Pamatojoties uz dalībvalsts sniegtajiem papildu pierādījumiem, Komisija uzskata, ka atskaites punkts ir apmierinoši izpildīts. Šajā sakarā Komisija pateicas ERP par tās rūpīgo analīzi. Komisija arī norāda, ka, ja tā būtu piekritusi ERP konstatējumiem, dažos gadījumos tā būtu citādi piemērojusi publicēto maksājumu apturēšanas metodiku[1], lai pilnībā ņemtu vērā progresu pasākuma īstenošanā un/vai pasākuma nozīmīgumu.

Pārējo četru ERP konstatējumu, kas saistīti ar ANM attiecināmības periodu, un divu ERP konstatējumu par "dubultu finansēšanu" pamatā ir ANM regulas tiesību normu atšķirīga interpretācija. Šīs interpretācijas atšķirības ir sekmējušas līdzīgus ERP konstatējumus iepriekšējos gados, un sagaidāms, ka šī tendence turpinās pastāvēt visā ANM darbības laikā. Ņemot vērā ERP ieteikumus, Komisija publicēja norādījumus par dubultu finansēšanu un attiecināmību[2]. Tomēr ERP abus jautājumus (dubulto finansēšanu un attiecināmību) interpretē citādi nekā Komisija un dalībvalstis.

[1] COM(2023) 99 final, 21.2.2023.: Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei – Atveseļošanas un noturības mehānisms: pirmie divi gadi. Unikāls instruments ES zaļās un digitālās pārveides pamatā.

[2] COM(2024) 474 final, II pielikums "Atveseļošanas un noturības mehānisma pasākumu attiecināmība – attiecināmo pasākumu sākuma datums" un IV pielikums "Dubultas finansēšanas jēdziens saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu".

Komisija joprojām uzskata, ka tās izmantotā tiesību normu interpretācija pilnībā atbilst piemērojamajam tiesiskajam regulējumam, un norāda, ka šajā īstenošanas posmā tā nevar novērst minētās atšķirības, ņemot vērā, ka ANM darbība beidzas 2026. gada decembrī. Komisija arī atgādina, ka tās ieskatā konstatējumi par attiecināmības jautājumiem neietekmē ANM maksājumu likumību un pareizību. Kā norādīts Komisijas atbildē uz ERP 2022., 2023. un 2024. gada pārskatiem, pēc tam, kad Komisija atveseļošanas un noturības plānu (ANP) novērtēšanas laikā ir novērtējusi pasākumu attiecināmību, Padome ar Padomes īstenošanas lēmumu (PĪL) lemj, vai pasākums ir vai nav attiecināms. Komisija nevar maksājuma veikšanas posmā ignorēt Padomes lēmumu par to, vai pasākums ir attiecināms. Komisija atgādina, ka tā pārbauda, vai pierādījumi atbilst gan Komisijas, gan dalībvalstu piemērotajai attiecināmības sākuma datuma koncepcijai, taču apstiprina, ka tā nepārbauda atbilstību ERP interpretācijai.

Tāpat kā iepriekšējos gados ERP ziņo par konstatētajām nepilnībām saistībā ar Komisijas sākotnējo novērtējumu (**11.22. punkts**), dalībvalstu dokumentāciju, kas iesniegta kopā ar maksājuma pieprasījumiem (**11.38. punkts**), un pasākumu izstrādi PĪL (**11.51. punkts**). Komisija norāda, ka daudzos gadījumos ERP attiecībā uz vienu un to pašu gadījumu ziņo par vairākiem konstatējumiem. Tas attiecas, piemēram, uz gadījumiem, kad ERP konstatē, ka mērķrādītājs nav izpildīts apmierinoši, un, tā kā Komisija ir nonākusi pie atšķirīga secinājuma, ERP papildus norāda arī uz "nepilnību Komisijas novērtējumā". Komisija arī norāda, ka attiecībā uz vairāk nekā pusi no atskaites punktiem vai mērķrādītājiem, kuros ERP konstatē problēmas, tā ziņo par diviem vai vairākiem konstatējumiem. Tāpēc Komisija uzskata, ka to starpposma mērķu un mērķrādītāju skaits, attiecībā uz kuriem ERP ir konstatējusi nepilnības, precīzāk atspoguļo atsevišķu problēmu skaitu nekā kopējais konstatējumu skaits, jo vairāki konstatējumi var attiekties uz vienu un to pašu atskaites punktu vai mērķrādītāju.

Komisija atzinīgi vērtē to, ka ERP ir atzinusi progresu, kas panākts revīzijas ieteikumu īstenošanā. Šis rezultāts ir sasniegts, izmantojot skaidri definētu metodiku, pastāvīgu un ciešu sadarbību ar dalībvalstīm, kā arī stingrus turpmākos pasākumus, ko veic Komisija. ANM noslēguma posms un instrumenta darbības izbeigšana nenozīmē revīzijas ieteikumu izpildes pēcpārbaudes beigas; gluži pretēji, Komisija šajā laikposmā turpinās stingri uzraudzīt to īstenošanu, jo tā ir paziņojusi, ka tās revīzijas darbs saistībā ar ANM turpināsies arī 2027. gadā un pēc tam.

Attiecībā uz dalībvalstu kontroles sistēmu uzdevumu nodrošināt atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem Komisija ņem vērā to, ka ERP konstatēja dažas atsevišķas nepilnības saistībā ar publiskā iepirkuma procedūrām vai valsts atbalsta procedūrām. Komisija noteiks atbilstošus turpmākos pasākumus saistībā ar šiem konstatējumiem attiecībā uz attiecīgajām dalībvalstīm. Tomēr šie pārkāpumi neliek apšaubīt maksājumu likumību un pareizību, jo ES līmeņa maksājumu izmaksa dalībvalstīm ir balstīta tikai uz attiecīgo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Jo īpaši attiecībā uz valsts atbalstu Komisija nepiekrīt ERP interpretācijai, ka Dānijā ir pārkāpta *de minimis* regula. Attiecībā uz citu dalībvalsti (Franciju) Komisija uzskata, ka ERP konstatējumi attiecas uz procesuāliem jautājumiem (piemēram, revīzijas izsekojamības trūkumu) (**11.37. punkts**). Vispārīgāk runājot, Komisija atgādina, ka attiecībā uz valsts atbalstu dalībvalstis joprojām ir atbildīgas par to, lai tiktu nodrošināta atbilstība piemērojamajiem noteikumiem, saskaņā ar kuriem dalībvalstīm būtu jāpaziņo Komisijai par visiem valsts atbalsta pasākumiem, uz kuriem neattiecas valsts atbalsta atbrīvojuma regulas.

ERP ziņo arī par jaunu darba virzienu saistībā ar PĪL grozījumu analīzi. ANM regulā ir paredzēta iespēja dalībvalstīm pieprasīt PĪL grozīšanu, ja tās "nespēj pilnībā vai daļēji īstenot atveseļošanas un noturības plānu, tai skaitā sasniegt starpposma rādītājus un mērķrādītājus"[3], t. i., lai risinātu īstenošanas problēmas. Komisija katru pieprasījumu novērtē, pamatojoties uz detalizētu analīzi saskaņā ar ANM regulā noteiktajiem kritērijiem[4]. Pozitīva novērtējuma gadījumā Komisija publicē

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM regula), 21. panta 1. punkts.
[4] ANM regula, 22. pants un V pielikums.

priekšlikumu jaunam īstenošanas lēmumam izskatīšanai Padomē, kas pieņem galīgo lēmumu. Saskaņā ar likumdošanas nodomu, ka atskaites punktiem un mērķrādītājiem vajadzētu būt sasniedzamiem, dalībvalstis var, piemēram, lūgt ierobežot pasākuma tvērumu un proporcionāli samazināt tā izmaksu aplēsi (ja vien kopējās aplēstās izmaksas joprojām atbilst piešķīrumam) vai likvidēt nevajadzīgus starpposma atskaites punktus, lai mazinātu administratīvo slogu. Lai gan Komisija ņem vērā ERP bažas par iekšējo uzskaiti, tā uzskata, ka visi grozījumi tika veikti saskaņā ar juridisko pamatu.

Komisija norāda, ka, ņemot vērā ANM darbības beigas 2026. gada decembrī, ERP nav sniegusi turpmākus ieteikumus par ANM (**11.62. punkts**), un atzinīgi vērtē šādu pragmatisku pieeju. Attiecībā uz ERP 2022., 2023. un 2024. gada pārskatos sniegtajiem ieteikumiem Komisija uzskata, ka visi ieteikumi ir īstenoti tādā apmērā, kādā tā tiem piekrita tās sākotnējās atbildēs.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Novērtējums par atbilstību maksājumu un attiecināmības nosacījumiem

Atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde

Lai saņemtu ANM maksājumu, dalībvalstij ir jāsasniedz iepriekš noteiktu atskaites punktu (kvalitatīvie rādītāji) un mērķrādītāju (kvantitatīvie rādītāji) kopums, ar ko mēra ANP paredzēto reformu un investīciju īstenošanas progresu. ANM regulā ir noteikts, ka Komisijai ir jānovērtē, vai katrs atskaites punkts un mērķrādītājs ir "apmierinoši izpildīts". Komisija 2023. gada februārī publicēja satvaru, kurā izklāstīts, kā tā veic novērtējumu par to, vai atskaites punkts vai mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīts saskaņā ar juridisko pamatu[5]. Attiecībā uz katru atskaites punktu vai mērķrādītāju Komisija pārbauda visus dalībvalsts sniegtos pierādījumus un izklāsta savu analīzi publiski pieejamā "sākotnējā novērtējumā"[6]. Pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas un maksājuma veikšanas Komisija saņem Ekonomikas un finanšu komitejas un īpašas dalībvalstu ekspertu komitejas atzinumu par sākotnējo novērtējumu[7]. Tāpēc attiecībā uz **11.13.** un **11.14. punktu** Komisija uzskata, ka katrs lēmums par maksājumu ir gan pārredzami pieņemts, gan rūpīgi pārbaudīts.

No ERP revidētajiem 420 atskaites punktiem un mērķrādītājiem 10 gadījumos tās viedoklis atšķiras no Komisijas viedokļa. Visos šajos gadījumos, tāpat kā iepriekšējos gados, šāds viedoklis izriet vai nu no prasību atšķirīgas interpretācijas, vai arī no atšķirīgas interpretācijas attiecībā uz to, vai sniegtie pierādījumi pierāda attiecīgo prasību izpildi.

Attiecībā uz Polijas atskaites punkta B5G "Stājas spēkā noteikumi, ar ko nosaka kvalitātes standartus biomasas cietajam kurināmajam" izpildi (**11.1. izcēlums**) Komisija uzskatīja, ka atskaites punktā

[5] COM(2023)99 final, I pielikums, "Satvars atskaites punktu un mērķrādītāju novērtēšanai saskaņā ar ANM regulu".

[6] Visi dokumenti ir pieejami konkrētām valstīm paredzētajās Atveseļošanas un noturības mehānisma tīmekļa vietnēs; https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility/country-pages_en.

[7] Atveseļošanas un noturības mehānisma komiteja; visi sanāksmju dokumenti ir pieejami vietnē https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C102400/consult?lang=en.

B5G bija prasīta tādu noteikumu stāšanās spēkā, ar kuriem nosaka kvalitātes standartus koksnes granulām un koksnes briketēm (nevis visai biomasai, kas paredzēta izmantošanai mājsaimniecībās; jo īpaši izslēdzot arī pretsmoga noteikumus). Šādu interpretāciju cita starpā pamato PĪL ietvertais pasākuma apraksts, pierādījumi, kas bija pieejami pirms sākotnējā ANP pieņemšanas, kā arī tas, ka ANP izstrādes laikā Polijas tiesiskajā regulējumā nebija noteikti atbilstoši koksnes granulu kvalitātes standarti. Turpretī attiecībā uz citiem biomasas cietā kurināmā veidiem jau pastāvēja atbilstoši kvalitātes standarti, tostarp jo īpaši reģionālie pretsmoga noteikumi. Pamatojoties uz minēto, Komisija nepiekrīt ERP viedoklim, ka atskaites punkts nav izpildīts apmierinoši. Turklāt Komisija norāda, ka gadījumā, ja tiktu pieņemta ERP interpretācija par atskaites punkta prasībām (saskaņā ar kuru atskaites punkta izpildei būtu bijis jāattiecas arī uz citiem cietās biomasas veidiem, piemēram, malku), pasākums būtu uzskatāms nevis par neapmierinoši izpildītu, bet gan par neatbilstīgu ANM atbalsta saņemšanai. Tas ir tāpēc, ka šādi kvalitātes standarti Polijā tika pieņemti un ieviesti jau pirms 2020. gada 1. februāra.

Attiecībā uz diviem Polijas tiesu sistēmas atskaites punktiem (**11.14. punkts**) Komisija saglabā savu nostāju, kas izklāstīta tās atbildēs uz ERP 2024. gada pārskatu[8]. Komisija norāda, ka tā izmaksāja līdzekļus attiecībā uz šiem atskaites punktiem jau 2024. gadā. ERP 2025. gada pārskatā sniedz jaunāko informāciju par šo 2024. gadā aplūkoto lietu, tomēr joprojām neizdara secinājumu, pamatojoties uz tās rīcībā esošo informāciju. Komisija norāda, ka ERP pirms secinājumu izdarīšanas gaida turpmākos Eiropas Savienības Tiesas nolēmumus. Komisija norāda, ka 2024. gadā tai bija jāizvērtē Polijas Profesionālās atbildības palātas neatkarība un objektivitāte, pamatojoties uz novērtējuma veikšanas laikā pastāvošo judikatūru, un tā nevarēja balstīties uz spriedumiem, kas pieņemti vairākus gadus vēlāk, lai noteiktu, vai atskaites punkti ir izpildīti apmierinoši. Komisija paliek pie sava novērtējuma attiecībā uz minētajiem atskaites punktiem, kā izklāstīts attiecīgajā sākotnējā novērtējumā[9].

ANM attiecināmības periods

Attiecībā uz četriem konstatējumiem par ANM attiecināmības periodu, kā norādījusi arī ERP (**11.15.**–**11.17.** punkts), attiecībā uz pasākuma "sākumu" joprojām pastāv atšķirīgas interpretācijas starp Komisiju un dalībvalstīm, no vienas puses, un ERP, no otras puses. Šajā sakarā Komisija atsaucas uz savām atbildēm uz ERP 2023. un 2024. gada pārskatiem[10].

Reaģējot uz iepriekšējo ERP ieteikumu[11], Komisija 2024. gada oktobrī publicēja papildu norādījumus[12], kuros izklāstīti divi kontroles jautājumi, ko tā piemērojusi, lai nodrošinātu konsekventu pieeju: 1) "vai ierosinātā pasākuma īstenošana ir sākusies tikai 2020. gada 1. februārī vai vēlāk?"; 2) "vai izmaksas, kas radušās saistībā ar šo īstenošanu, ir radušās tikai 2020. gada 1. februārī vai vēlāk? Konkrētāk, vai visas izmaksas ir iegrāmatotas (Eiropas kontu sistēmas (EKS 2010) izteiksmē) pēc 2020. gada 1. februāra?". Komisija norāda, ka pasākumi, par kuriem ERP ziņo šāda veida konstatējumus, atbilst abiem kontroles jautājumiem.

[8] Komisijas atbildes uz ERP 2024. gada pārskata 11. nodaļu, 485.–486. lpp.
[9] Sk. pozitīvo sākotnējo novērtējumu par atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi saistībā ar pirmo maksājuma pieprasījumu, ko Polija iesniedza 2023. gada 15. decembrī un ko Eiropas Komisija nosūtīja Ekonomikas un finanšu komitejai (52bd45c7-da37-4ba0-b623-95da8cdad7f9_en).
[10] Komisijas atbildes uz ERP 2023. gada pārskata 11. nodaļu, 485. lpp.
[11] Komisijas atbildes uz ERP 2023. gada pārskata 11. nodaļu, 491. lpp.
[12] COM(2024) 474 final, II pielikums "Atveseļošanas un noturības mehānisma pasākumu attiecināmība – attiecināmo pasākumu sākuma datums".

Dubulta finansēšana

Kā norādīts atbildēs uz ERP 2022. un 2024. gada pārskatiem[13] un atbildē uz ERP īpašo ziņojumu par šo tematu, ERP piemēro "dubultas finansēšanas" jēdzienu, kas atšķiras no tā, ko piemēro Komisija un dalībvalstis. ERP uzskata, ka "dubulta finansēšana notiek, ja vienas un tās pašas atskaites punkta vai mērķrādītāja pamatā esošās izmaksas tiek finansētas divreiz un/vai ja tie paši tiešie nodevumi tiek deklarēti un tādējādi finansēti divreiz" (**11.19. punkts**). Turpretī Komisija ievēro ANM regulā noteikto dubultas finansēšanas koncepciju, kas paredz, ka "no mehānisma sniegtais atbalsts papildina atbalstu, ko sniedz saskaņā ar citām Savienības programmām un instrumentiem. Reformu un investīciju projekti var saņemt atbalstu no citām Savienības programmām un instrumentiem ar noteikumu, ka šāds atbalsts nesedz tās pašas izmaksas." Tas nozīmē, ka Savienības atbalstu vienam pasākumam var sniegt no vairākiem instrumentiem ar noteikumi, ka tie "nesedz tās pašas izmaksas". Šai sakarā gan Finanšu regulā, gan ANM regulā dubultas finansēšanas jēdziens ir saistīts ar izmaksām. Komisija ir sniegusi norādījumus[14], kuros paskaidrots, kā uz izmaksām balstītu dubultas finansēšanas koncepciju piemērot ANM uz sniegumu balstītai īstenošanas loģikai.

Komisija arī atgādina, ka tādu reformu iekļaušana ANP, kurām lielākoties nav izmaksu, ir būtisks nosacījums pozitīva Komisijas novērtējuma par ANP saņemšanai, un tādējādi tas ir skaidri paredzēts un pat prasīts ANM regulā. Dažādos ANM regulas apsvērumos ir uzskaitīti iespējamie reformu pasākumi, kuriem, visticamāk, nebūs tiešu izmaksu, piemēram, reformas, kuru mērķis ir stiprināt sociālo dialogu vai samazināt administratīvo slogu, tādējādi skaidri norādot, ka Parlaments un Padome gaida un pat prasa ANP iekļaut nulles izmaksu pasākumus. Tā kā nav ar šo reformu īstenošanu saistītu izmaksu, daudzos gadījumos dalībvalsts ANP sagatavošanas laikā iesniegtajā izmaksu aplēsē deklarē "nulles izmaksas". ERP saskaņā ar savu koncepciju šādas darbības, ko dalībvalstis apņēmušās veikt ar resursiem, kas nav ANM finansējums, uzskata par "finansētām" vai "dubulti finansētām", ja tās saņem ieguldījumu no citiem ES fondiem.

To apliecina ERP konstatējums par "dubultu finansēšanu" saistībā ar Latvijas 144. atskaites punktu "Cilvēkresursu kartēšana veselības aprūpē" (**11.2. izcēlums**). Lai gan ERP norāda, ka "cilvēkresursu kartēšana veselības aprūpē jau bija pilnībā finansēta ar ES tehniskā atbalsta instrumenta līdzekļiem", Komisija uzskata, ka šajā gadījumā pēc definīcijas nevar būt runas par dubultu finansēšanu, jo dalībvalsts attiecībā uz šo atskaites punktu nav deklarējusi nekādas izmaksas. Turklāt tehniskā atbalsta instruments (TAI) nenodrošina līdzekļus dalībvalstij, bet drīzāk paredz, ka dalībvalstij ir jādara pieejams personāls un resursi projekta īstenošanas atbalstam. Tāpēc ANM nekādā ziņā nevarēja segt tās pašas izmaksas kā TAI. Turklāt Komisija norāda, ka neatkarīgi no sniegtā atbalsta TAI pats par sevi nevar nodrošināt šādas stratēģijas pieņemšanu, jo tā ir atkarīga no valsts iestāžu rīcības un atbalsta.

2. Atlasītu uzraudzības un kontroles sistēmu pārbaude

Nepilnības, kas saistītas ar maksājuma pieprasījuma novērtējumu

ERP norāda uz 40 gadījumiem, kuros konstatētas "nepilnības Komisijas novērtējumā" (**11.22. punkts**). Tie attiecas uz plašu konstatējumu loku, tostarp, piemēram, uz konkrētas dokumentācijas trūkumu vai to, ka Komisija nav īpaši pārbaudījusi kādu elementu, kuru, pēc ERP ieskata, tai būtu bijis jāpārbauda. Komisija atzīst dažus no šiem konstatējumiem, bet nepiekrīt lielākajai daļai no tiem.

[13] Komisijas atbildes uz ERP 2022. gada pārskata 11. nodaļu, 453. lpp.; Komisijas atbildes uz ERP 2024. gada pārskata 11. nodaļu, 486. lpp.

[14] COM(2024) 474 final, IV pielikums "Dubultas finansēšanas jēdziens saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu".

Komisija norāda, ka ERP ir konstatējusi 12 paziņotās "nepilnības Komisijas novērtējumā" (**11.22. punkts**), kas saistītas ar konstatējumiem, kuriem ir finansiāla ietekme. Gadījumos, kad ERP uzskata, ka atskaites punkts vai mērķrādītājs nav izpildīts apmierinoši, un Komisija ir nonākusi pie atšķirīga secinājuma, ERP arī par šo atšķirīgo secinājumu ziņo kā par "nepilnību Komisijas novērtējumā". Komisija arī norāda, ka dažos gadījumos ERP attiecībā uz vienu atskaites punktu vai mērķrādītāju norāda uz vairākām nepilnībām bez finansiālas ietekmes (piemēram, uz "neskaidri definētu atskaites punktu vai mērķrādītāju" (**11.53. punkts**) līdztekus "nepilnībai Komisijas novērtējumā"). Tādējādi Komisija uzskata, ka atskaites punktu un mērķrādītāju skaits, attiecībā uz kuriem ERP ir konstatējusi nepilnības, sniedz precīzāku rādītāju par atsevišķu problēmu skaitu nekā kopējo konstatējumu skaits.

Attiecībā uz Kipras piemēru saistībā ar 193. mērķrādītāju "Neizskatīto lietu skaita samazināšana par īpašumtiesību akta izdošanu, vai nu izdodot īpašumtiesības apliecinošus dokumentus, vai noraidot lietu" (**11.3. izcēlums**) ERP uzskata, ka Komisijai būtu vajadzējis veikt papildu pārbaudes. Tomēr Komisija uzskata, ka tās novērtējums bija atbilstošs, un norāda, ka ERP izlases kārtībā pieprasīja un pārbaudīja primāros pierādījumus un nekonstatēja nekādas novirzes, tādējādi apstiprinot novērtējumu par atskaites punkta vai mērķrādītāja apmierinošu izpildi.

ERP ziņo arī par četrām "nepilnībām maksājumu pieprasījumos", jo tā uzskata, ka pārvaldības deklarācijās ir sniegta daļēji neprecīza informācija (**11.38. punkts**). Komisija atzīst konstatējumus, bet nepiekrīt visiem gadījumiem, un atgādina, ka valstu iestādes iesniedz pārvaldības deklarāciju, pamatojoties uz savu spriedumu un iesniegšanas brīdī pieejamo informāciju. Komisija atgādina, ka pārvaldības deklarācijai ir pievienota plaša dokumentācija, tāpēc tajā nav nepieciešams ietvert visu informāciju, un ka novērtēšanas process nodrošina plašas iespējas pārvaldības iestādēm sniegt, bet Komisijai pieprasīt jebkādu papildu informāciju vai precizējumus. Komisija uzskata, ka visos ERP norādītajos gadījumos, kad attiecīgā informācija pārvaldības deklarācijā nebija norādīta kā atruna, tā bija pieejama pilnīgajā maksājuma pieprasījuma dokumentācijā.

Komisijas revīzijas ieteikumi

ERP atzīst Komisijas progresu revīzijas ieteikumu īstenošanā (**11.26. punkts**), bet norāda, ka daži "kritiski svarīgi" un "ļoti svarīgi" ieteikumi ANM īstenošanas pēdējā gadā joprojām nav izpildīti.

Kopš mehānisma darbības sākuma Komisija ir sniegusi vairāk nekā 2700 revīzijas ieteikumus visās 27 dalībvalstīs. Līdz 2026. gada 28. maijam lielākā daļa no tiem (91 %) jau bija slēgti vai Komisija tos provizoriski novērtēja kā slēgtus. Šis rezultāts ir sasniegts, izmantojot skaidri definētu metodiku. Komisija piemēro konservatīvu pieeju un slēdz revīzijas ieteikumus tikai tad, ja dalībvalsts ir iesniegusi pietiekamus, ticamus un atbilstošus pierādījumus par īstenošanu. Šis rezultāts atspoguļo arī pastāvīgu un ciešu sadarbību ar dalībvalstīm, kā arī stingru uzraudzību, ko veic Komisija. Tas liecina par jūtamu progresu, kas panākts dalībvalstu iekšējās kontroles sistēmās.

Komisija turpinās cieši uzraudzīt, kā tiek īstenoti tās ieteikumi, kas izdoti pēc 2026. gada 31. decembra, un tie ieteikumi, kas izdoti pirms minētā datuma un joprojām nav īstenoti[15]. Tā arī turpinās izmantot savas tiesības iesaistīties līdzekļu atgūšanā gadījumos, kas izklāstīti regulējumā par ANM līdzekļu samazināšanu un atgūšanu[16]. ERP sniedz datus par neizpildīto "kritiski svarīgo" un "ļoti svarīgo" ieteikumu skaitu attiecībā uz 37 atlasītiem galīgajiem revīzijas ziņojumiem, kas izdoti laikposmā no mehānisma darbības sākuma līdz noteiktajam termiņam, proti, 2026. gada 11. maijam (**11.4. attēls**). Šajā saistībā Komisija uzsver, ka no kopumā 448 ieteikumiem, kas izriet no šajos izlasē iekļautajos galīgajos revīzijas ziņojumos konstatētajiem "kritiski svarīgiem" un "ļoti svarīgiem" konstatējumiem, tikai 25 joprojām ir "atvērti", un tas atbilst 5,6 % no to kopskaita. No tiem deviņiem

[15] C(2026) 2647, "Pamatnostādnes dalībvalstīm par darbības aspektiem, kas saistīti ar Atveseļošanas un noturības mehānisma noslēguma posmu un slēgšanu" (6.3. sadaļa).
[16] C/2024/4990, Komisijas paziņojums "Norādījumi par atveseļošanas un noturības plāniem", IV pielikums.

ieteikumiem termiņš, līdz kuram dalībvalstij bija jāsniedz atbilde, vēl nebija beidzies. Attiecībā uz pārējām lietām tika iesniegtas dalībvalstu atbildes. Attiecībā uz 12 ieteikumiem lietas tiek novērtētas kā slēgtas un tiek gatavotas pēcpārbaudes vēstules. Attiecībā uz pārējiem četriem ieteikumiem Komisija cieši seko līdzi attiecīgajiem gadījumiem, lai nodrošinātu korektīvo pasākumu īstenošanu.

Attiecībā uz diviem revīzijas ieteikumiem, kurus ERP uzskata par slēgtiem bez pietiekamiem pierādījumiem (**11.28. punkts**), ERP secinājums neatspoguļo pilnu Komisijas izmantoto pierādījumu kopumu, uz kura pamata tika slēgti šie divi revīzijas ieteikumi. Komisija atgādina, ka ieteikuma slēgšana nav balstīta tikai uz pierādījumiem, ko dalībvalsts iesniegusi oficiālajā pēcpārbaudes procesā; saskaņā ar standarta revīzijas praksi Komisija ņem vērā arī informāciju no citām revīzijām, revīzijas kopsavilkumus un datus, kas pieejami, izmantojot IT rīkus, piemēram, *Arachne*.

Dalībvalstu kontroles sistēmu efektivitāte

Komisija atzinīgi vērtē to, ka ERP ir atzinusi revīzijas un kontroles atskaites punktus kā pozitīvu soli virzībā uz dalībvalstu kontroles sistēmu stiprināšanu. Tomēr Komisija nepiekrīt šim apgalvojumam: "To dalībvalstu kontroles sistēmu nepilnības, kuru otrais maksājums vai turpmāki maksājumi bija atkarīgi no kontroles atskaites punktu sasniegšanas, tikmēr, kamēr sasniegšana nav notikusi, apdraud ES finanšu interešu aizsardzību un var ietekmēt izdevumu pareizību" (**11.31. punkts**). Komisija ir sistemātiski atkārtoti izvērtējusi dalībvalstu ierosināto kontroles sistēmu atbilstību ANM regulas V pielikuma 2.10. kritērijam ikreiz, kad dalībvalstis ir iesniegušas pieprasījumu pārskatīt savus ANP. Saskaņā ar dinamiskās uzraudzības loģiku tas tiek darīts, pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, ko papildina Komisijas iegūtie papildu pierādījumi, tostarp revīzijas konstatējumi. Komisija uzskata, ka tās arvien intensīvākā revīzijas darbā ir atklātas konkrētas nepilnības, ko var novērst ar revīzijas un kontroles atskaites punktu, neapšaubot dalībvalstu kontroles sistēmu piemērotību. Šajā kontekstā revīzijas un kontroles atskaites punkti ir vērsti uz pasākumiem, kas dalībvalstij jāievieš, lai risinātu attiecīgos revīzijas konstatējumus. Tādējādi dalībvalstu turpmākie valsts kontroles sistēmu uzlabojumi ir paaugstinājuši pārliecības līmeni. Tāpēc revīzijas un kontroles atskaites punktu ieviešanu nevajadzētu interpretēt tādējādi, ka līdz tam brīdim dalībvalstu kontroles sistēmas nav bijušas piemērotas ANM īstenošanai. Turklāt Komisija atgādina, ka izdevumu pareizību ANM ietvaros nosaka vienīgi atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinoša izpilde, kurai piemēro gan *ex ante*, gan *ex post* kontroli.

ERP norāda uz "pastāvīgām nepilnībām" četru dalībvalstu kontroles sistēmās laikposmā, kad konkrētajām dalībvalstīm adresētie Komisijas revīzijas ieteikumi joprojām nebija izpildīti (**11.32. punkts**). Komisija norāda, ka paziņotie revīzijas konstatējumi un ieteikumi attiecas uz trūkumiem kontroļu īstenošanā, nevis uz dalībvalsts iekšējās kontroles sistēmas struktūru. Šos konstatējumus dalībvalstis pienācīgi pieņēma, un kopš tā laika Komisija, veicot revīzijas pēcpārbaudi, visus ieteikumus ir novērtējusi kā pienācīgi īstenotus. Komisija uzskata, ka neviens no šiem revīzijas konstatējumiem nelika apšaubīt minēto dalībvalstu kontroles sistēmu kopumā nodrošinātās garantijas un tādēļ nepamatoja revīzijas un kontroles atskaites punkta ieviešanu. Līdz ar to Komisija uzskata, ka maksājumi šīm dalībvalstīm tika veikti saskaņā ar atbilstošiem kontroles pasākumiem.

Komisija ņem vērā, ka ERP revīzijas darba gaitā ir identificējusi vairākus iespējamus publiskā iepirkuma procedūru pārkāpumus divās dalībvalstīs, kā arī iespējamus pārkāpumus valsts atbalsta procedūru jomā trijās dalībvalstīs. Komisija noteiks atbilstošus turpmākos pasākumus saistībā ar šiem konstatējumiem attiecībā uz attiecīgajām dalībvalstīm. Tomēr šie gadījumi neietekmē attiecīgo maksājumu likumību vai pareizību, jo līdzekļu izmaksa ir balstīta vienīgi uz attiecīgo atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Savukārt Komisija pēc ERP 2023. gada pārskata paplašināja savas revīzijas tvērumu un atjaunināja revīzijas stratēģiju, lai neatkarīgi no revīzijas veida sistemātiski pārbaudītu, vai dalībvalstis ievēro ANM regulas 22. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikto pienākumu. Tas cita starpā ietver pārbaudi, vai attiecīgajos gadījumos dalībvalstis regulāri pārliecinās, ka piešķirtais finansējums tiek pienācīgi izmantots saskaņā ar visiem piemērojamajiem

ES un valsts noteikumiem, jo īpaši publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā, kā arī novērtē šādu pārbaužu efektivitāti. Šīs pārbaudes tika veiktas, izmantojot Komisijas uzlaboto rīkkopu, tostarp visaptverošus kontrolsarakstus.

3. PĪL grozījumi

Šā gada ticamības deklarācijas procesā īpaša darba virziena ietvaros ERP analizēja PĪL grozījumus un pārskatīja 32 izmaiņas atskaites punktos un mērķrādītājos astoņās dalībvalstīs (**11.9. punkts**). Komisija atgādina, ka ANM regula ļauj katrai dalībvalstij pieprasīt, lai PĪL, ar ko apstiprina nacionālo atveseļošanas un noturības plānu, tiktu grozīts vai aizstāts, "ja [attiecīgā dalībvalsts] [...] nespēj pilnībā vai daļēji īstenot atveseļošanas un noturības plānu, tai skaitā sasniegt starpposma rādītājus un mērķrādītājus"[17]. Atzīstot, ka tikai ERP var lemt par revīzijas tvērumu, Komisija norāda, ka revīzijas tvērums aptver tikai to atskaites punktu un mērķrādītāju grozījumus, par kuriem ir veikts maksājums. Tādējādi revīzijas tvērums neattiecas uz gadījumiem, kad Komisija nav ierosinājusi Padomei grozīt PĪL, lai gan arī šādi gadījumi ir vienlīdz būtiski, izdarot secinājumus par mijiedarbību starp PĪL grozījumiem un maksājumu pieprasījumiem. No šāda revīzijas tvēruma izriet attiecīgie secinājumi, jo īpaši apgalvojums, ka tas "samazina ES finansiālā sviras efekta efektivitāti un rada iespaidu, ka neapmierinošu izpildi var novērst, grozot PĪL, lai būtu iespējams veikt maksājumu" (**11.42. punkts**). Komisija šādam viedoklim nepiekrīt un uzsver, ka pastāv skaidrs juridiskais pamats, kas attaisno pārskatīšanu, ja starpposma mērķi vai galīgo mērķi "vairs nav iespējams sasniegt". Tādēļ Komisija norāda, ka likumdevēji ir nepārprotami paredzējuši iespēju pārskatīt atskaites punktus un mērķrādītājus, ja objektīvi apstākļi neļauj tos izpildīt, ar nosacījumu, ka ANP kopumā joprojām atbilst visiem pārējiem piemērojamajiem kritērijiem.

Attiecībā uz ERP konstatējumiem par objektīvu apstākļu pamatojumu un apliecinošajiem pierādījumiem (**11.43.** un **11.44. punkts**) ERP norāda, ka Komisija ir izdevusi norādījumus par grozījumiem 2023., 2024. (**11.43. punkts**) un 2025. gadā (**11.39. punkts**). Lai gan šādi norādījumi nodrošina satvaru, novērtējums joprojām ir jāveic katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā iespējamo objektīvo apstākļu daudzveidību, kas var būt pamats pārskatīšanai. Tā kā Komisijas novērtējumi ietver kvalitatīvus spriedumus, tā atzīst, ka ERP var būt atšķirīgs viedoklis par dalībvalstu sniegto pamatojumu un iesniegtajiem pierādījumiem. Tomēr Komisija uzskata, ka tās novērtējumi bija pamatoti un balstīti uz dokumentāciju, kā arī padziļinātām diskusijām ar dalībvalstīm. Komisija savos priekšlikumos par PĪL grozījumiem ir pārredzami norādījusi iemeslus, kas pamato tās nostāju.

Komisija atzīst ERP apsvērumu, ka ar dažiem grozījumiem no ANP tika svītrotas atsevišķas konkrētu pasākumu posmu daļas (**11.45. punkts**), tomēr norāda, ka šādas izmaiņas ir pieļaujamas saskaņā ar ANM regulu, kā paskaidrots iepriekš. Komisija norāda, ka tā izvērtē, vai pārskatītais ANP atbilst regulā paredzētajiem novērtēšanas kritērijiem, un atspoguļo šā novērtējuma rezultātus savos priekšlikumos par pārskatītu PĪL. Šī pārredzamā pieeja apliecina, ka Komisija nodrošina visu grozījumu veikšanu tādā veidā, kas garantē ANM regulas ievērošanu. Ja pasākuma tvēruma izmaiņu dēļ ANP kopējās aplēstās izmaksas kļūst mazākas par dalībvalstij piešķirto finanšu piešķīrumu, Komisija pieprasa attiecīgajai dalībvalstij vai nu proporcionāli paplašināt cita pasākuma tvērumu, vai samazināt pieprasītā finanšu piešķīruma apmēru. Saskaņā ar Komisijas norādījumiem, ka, "ja izmaiņas attiecas tikai uz pasākuma mērogu, aplēsto izmaksu pārskatīšana būtu jāveic proporcionāli", šādām izmaiņām nav vajadzīgs jauns aplēsto izmaksu pamatojums[18].

Ja dalībvalstis savā ANP iekļauj reformu, kuras aplēstās izmaksas ir nulle euro, tas nepalielina un nesamazina finanšu piešķīrumu. Tādēļ Komisija apstiprina ERP konstatējumu (**11.48. punkts**), ka šāda pasākuma grozīšanai nav tiešas finansiālas ietekmes, kas izriet no ANM juridiskā pamata. Tomēr Komisija izvērtē šādu izmaiņu ietekmi uz ANP kopumā, jo īpaši uz atbilstību visiem regulā

[17] ANM regulas 21. panta 1. punkts.
[18] C/2024/4618, II.IV iedaļa.

noteiktajiem novērtēšanas kritērijiem. Šajā saistībā Komisija kategoriski noraida ERP apgalvojumu, ka grozījumi nulles izmaksu pasākumos "var vājināt stimulus saglabāt reformu sākotnējo darbības jomu un vērienu", jo ANM regulā ir paredzēti stingri aizsardzības mehānismi, kurus Komisija un Padome piemēro pārredzamā un publiski pieejamā veidā, lai nodrošinātu, ka visi ANP, tostarp tajos paredzētās reformas, vienmēr atbilst ANM tiesiskajam regulējumam.

Īrijas 2.7. reformas "Digitālās plaisas novēršana un digitālo prasmju uzlabošana" piemērs (**11.5. izcēlums**) pilnībā ilustrē šo punktu. Reformā, kas pilnībā tika finansēta un īstenota no valsts līdzekļiem, Īrija kā vienu no četriem reformas elementiem apņēmās veikt pasākumus, kas palielinātu IKT absolventu skaitu, un sākotnēji izvirzīja mērķi novērtēt šā pasākuma *ietekmi*. Ņemot vērā, ka šis mērķrādītājs bija daļa no nekritiskas nulles izmaksu reformas, Īrija lūdza grozīt mērķrādītāju, ieviešot piemērotāku alternatīvu, kas ļautu samazināt administratīvo slogu, vienlaikus joprojām nodrošinot attiecīgā pasākuma mērķu sasniegšanu. Komisija ierosināja attiecīgi grozīt PĪL saskaņā ar Īrijas lūgumu, un Padome tam piekrita. Lai gan šis grozījums pazemināja reformas ietekmes mērīšanas mērķrādītāju (par 12 %), tas nemaina politikas mērķi vai tā īstenošanu dalībvalstī, t. i., digitālo prasmju reformu īstenošanu. Gan pirms, gan pēc grozījumu veikšanas visu izglītojamo finansējumu pilnībā nodrošina no valsts līdzekļiem, un līdz ar to šīs izmaiņas neietekmēja ANM finanšu piešķīrumu.

4. Pasākumu, atskaites punktu un mērķrādītāju izstrāde

ERP, tāpat kā iepriekšējos gados[19], norāda, ka būtu jānodrošina, ka ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem "ir aptverti visi galvenie attiecīgās reformas vai investīcijas elementi, it īpaši tās pabeigšana" (**11.50. punkts**). Komisija atzīst, ka, lai nodrošinātu reformu un investīciju labu aptvērumu ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem, ir būtiski mērīt to progresu, un uzskata, ka tas attiecas uz visiem ANP. Tomēr tā atgādina, ka ANM regulā ir skaidri definēts, ka atskaites punkti un mērķrādītāji ir "progresa rādītāji"[20].

Attiecībā uz Zviedrijas revīzijas un kontroles atskaites punkta Nr. 41 piemēru "M 1: Valdības lēmumi, kas nodrošina efektīvu un lietderīgu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu, tostarp revīzijas un kontroles struktūru" (**11.6. izcēlums**) Komisija atgādina, ka revīzijas un kontroles atskaites punktu mērķis ir novērst ANP noteikto kontroles pasākumu izstrādes nepilnības, lai nodrošinātu atbilstību ANM regulas 22. pantam. Komisija ieviesa šo atskaites punktu, kas ir vērsts uz nepieciešamās kontroles sistēmas izveidi un īstenošanu valsts līmenī Zviedrijā, kā arī paredz prasību ieviest skaidru satvaru, ar ko visām Zviedrijas valsts kontroles sistēmā iesaistītajām īstenošanas struktūrām tiek noteikti juridiski saistoši pienākumi. Jautājumi, kas saistīti ar šādas kārtības īstenošanu atsevišķu īstenošanas struktūru līmenī un kas neietekmē valsts kontroles sistēmas kopējo uzticamību, pēc tam tiek pārraudzīti un padziļināti izvērtēti Komisijas revīzijās, tostarp veicot pārbaudes uz vietas. Šī pieeja, kas nodrošina finanšu interešu aizsardzību lejupēji, izmantojot revīzijas un kontroles atskaites punktus, un augšupēji, detalizēti pārbaudot atsevišķas īstenošanas struktūras, nodrošina efektīvu un visaptverošu pieeju Savienības finanšu interešu aizsardzībai, nevis laikā ierobežotu un uz dokumentiem balstītu maksājumu pieprasījumu procesu.

[19] ERP 2024. gada pārskats, 11.51. punkts, ERP 2023. gada pārskats, 11.45. punkts.

[20] ANM regulas 2. panta 4. punkts: ""starpposma rādītāji un mērķrādītāji" ir progresa reformas vai investīciju īstenošanā rādītāji, kuros starpposma rādītāji ir kvalitatīvi sasniegumi un mērķrādītāji ir kvantitatīvi sasniegumi". Sk. arī Komisijas atbildes uz ERP 2024. gada pārskata 11. nodaļu, 493. lpp.

5. Gada darbības pārskati un gada pārvaldības un snieguma ziņojums

ECFIN ĢD gada darbības pārskatā (**11.54.–11.59. punkts**) ir izklāstīts, kā Komisija ir guvusi pārliecību par i) maksājumu likumību un pareizību; ii) dalībvalstu sistēmām publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā un iii) korekcijām saskaņā ar ANM regulas 22. panta 5. punktu, vienlaikus pārredzami norādot katrai dalībvalstij attiecībā uz katru no šiem jautājumiem paredzēto riska līmeni. Visā 2025. gadā Komisija attiecībā uz ANM maksājumiem veica vairāk *ex ante* un *ex post* pārbaužu nekā jebkurā iepriekšējā gadā. Nosakot atbilstošo riska līmeni, šo pārbaužu rezultāti tiek vērtēti kopā ar ERP un *OLAF* darba rezultātiem.

Īstenojot iepriekšējos ERP ieteikumus, Komisija ir atjauninājusi savu riska novērtēšanas metodiku attiecībā uz būtiskumu visā ANM darbības laikā[21]. Tas cita starpā ietver revīziju starpziņojumu ņemšanu vērā vēl pirms revīzijas darba pabeigšanas, un Komisija atzinīgi vērtē ERP atzinumu, ka šāda pieeja ļauj Komisijai izmantot visu pieejamo informāciju (**11.56. punkts**). Komisija uzskata, ka ieguvumi, ko sniedz jaunākās pieejamās informācijas izmantošana, nodrošinot lielāku pārredzamību attiecībā uz riskiem, atsver iespējamos šādas pieejas trūkumus.

Komisija uzskata, ka rezultāti, kas izriet no pārskatītās riska novērtēšanas metodikas, sniedz pamatotu pārliecību par katrai dalībvalstij noteikto riska līmeni. Šai sakarā Komisija, tāpat kā iepriekšējos gados, nepiekrīt ERP apgalvojumam, ka ar šo pieeju riska līmenis, visticamāk, tiks novērtēts par zemu.

6. Ieteikumi

Visā ANM īstenošanas laikā Komisija sadarbībā ar ERP ir ievērojusi konstruktīvu un proaktīvu pieeju. Tā ir piekritusi lielākajai daļai ERP ieteikumu ANM revīzijās un līdz ANM darbības beigām turpinās stiprināt savu kontroles satvaru, izmantojot ERP konstatējumus un ieteikumus. Komisija norāda, ka, ņemot vērā, ka ANM īstenošana noslēgsies līdz 2026. gada decembrim, ERP vairs nesniedz jaunus ieteikumus (**11.62. punkts**), un atzinīgi vērtē šādu pragmatisku pieeju. Komisijas priekšlikumi par 2028.–2034. gada daudzgadu finanšu shēmu (DFS) balstās uz pašreizējās DFS ietvaros īstenoto programmu īstenošanā gūto pieredzi, kā arī uz ERP sniegtajiem ieteikumiem. Komisija ir pienācīgi ņēmusi vērā ERP atzinumus par tās priekšlikumiem.

No deviņiem ieteikumiem, kas ietverti ERP 2022., 2023. un 2024. gada pārskatos, Komisija septiņiem piekrita pilnībā vai daļēji. Komisija uzskata, ka tā ir pilnībā īstenojusi visu septiņu ieteikumu elementus, kuriem tā piekrita, saskaņā ar savām sākotnējām atbildēm.

Komisija norāda, ka ERP novērtē ieteikumu īstenošanas pakāpi, pamatojoties uz pašas formulētajiem ieteikumiem, neatkarīgi no tā, vai Komisija šiem ieteikumiem ir pilnībā piekritusi. No otras puses, Komisija novērtē īstenošanas līmeni atbilstīgi saistībām, ko tā ir uzņēmusies atbildēs uz īpašajiem ziņojumiem. Tāpēc dažos gadījumos ERP uzskata, ka ieteikumi ir īstenoti tikai daļēji, savukārt Komisija uzskata, ka tie ir pilnībā īstenoti.

Komisija ņem vērā ERP novērtējumu par 3. ieteikumu, kas sniegts ERP 2023. gada pārskatā. Tomēr Komisija uzskata, ka ir veikts visaptverošs pasākumu kopums, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis nekavējoties veic korektīvus pasākumus, lai novērstu atlikušās nepilnības kontroles sistēmās, tostarp publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā. Šie pasākumi ietver visaptverošas pārbaudes neatkarīgi

[21] Sk. *ECFIN* ĢD 2024. un 2025. gada darbības pārskata 5. pielikumu.

no revīzijas veida, revīzijas un kontroles atskaites punktu ieviešanu gadījumos, kad ir konstatētas sistēmiskas nepilnības, kā arī stingru revīzijas ieteikumu izpildes pārraudzību.

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

EIROPAS PARLAMENTA ATBILDES SAISTĪBĀ AR EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS PĀRSKATU PAR 2025. GADU

12. NODAĻA "MŪSU 2022. GADA ĪPAŠAJOS ZIŅOJUMOS FORMULĒTO IETEIKUMU IEVIEŠANAS PĒCPĀRBAUDE"

PARLAMENTA ATBILDES SAISTĪBĀ AR PĒCPĀRBAUDI PAR ĪPAŠO ZIŅOJUMU 18/2022

"ES iestādes Covid-19 pandēmijas laikā: ātra reakcija, taču joprojām pastāv problēmas pēc iespējas labāk izmantot krīzes virzītu inovāciju un elastību"

12.2. pielikums. 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude – citas revidējamās vienības

Parlaments pieņem zināšanai analīzi par Revīzijas palātas ieteikumu īstenošanas gaitu.

Pēc Covid-19 pandēmijas Parlaments nav ieviesis visaptverošu jaunu darba veidu, kas ietekmētu tā ēku politiku. Drīzāk Parlaments ir nostiprinājis līdzšinējo stratēģiju, vienlaikus saglabādams savu pašreizējo ēku fondu. Šajā modelī prioritāti piešķir pašreizējo aktīvu vispārējai optimizācijai, tāpēc tam nav īpašas ietekmes uz ēku politikas budžetu.

Ir būtiski, lai Parlaments sniegtu tiešu, personīgu un pastāvīgu atbalstu Eiropas Parlamenta deputātiem viņu ikdienas pienākumu izpildē. Tādēļ ir jānodrošina pastāvīga palīdzība uz vietas, tiešie pakalpojumi, drošas sanāksmju telpas un pastāvīga darbības nepārtrauktība, un šie faktori ietekmē Parlamenta pieeju tā darbiniekiem nepieciešamo biroja ēku pārvaldībai un nosaka tā infrastruktūras vajadzības. Tāpēc budžeta ieguvumi ir ierobežoti, taču tāldarba ietekme uz vidi ir ievērojama.

Līdz ar to Parlaments uzskata, ka 3.c ieteikums nav piemērojams.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU, 12. NODAĻA – "ERP 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pārbaude"

Attiecībā uz Eiropas Revīzijas palātas (ERP) ieteikumiem, kas adresēti Komisijai (**12.6.–12.10. punkts**), **Komisija piešķir lielu nozīmi visu to ieteikumu īstenošanai, kuriem tā ir piekritusi**. Komisija veic turpmākus pasākumus saistībā ar darbībām, kuras tā ir apņēmusies īstenot un kuras ietilpst tās pilnvarās. ERP novērtē īstenošanas līmeni atbilstīgi tās formulētajam ieteikumam neatkarīgi no tā, vai Komisija šim ieteikumam ir pilnībā piekritusi. Komisija turpretī novērtē īstenošanas līmeni atbilstīgi saistībām, ko tā ir uzņēmusies atbildēs uz īpašajiem ziņojumiem. Tāpēc dažos gadījumos ERP uzskata, ka ieteikumi ir īstenoti tikai daļēji, savukārt Komisija uzskata, ka tie ir pilnībā īstenoti.

Šajā kontekstā Komisija pieņem zināšanai Revīzijas palātas novērtējumu, ka **74 % no Komisijai adresētajiem ieteikumiem ir ieviesti** pilnībā vai lielākajā daļā aspektu (neliels samazinājums salīdzinājumā ar 77 % Revīzijas palātas 2021. gada ieteikumu pēcpārbaudē) (**12.6. punkts**). Komisija apstiprina, ka novērtējums par to, cik lielā mērā ieteikumi ir ieviesti, var atšķirties (**12.8. punkts**). Komisija nosaka, kad ieteikums ir pilnībā ieviests, tomēr tā joprojām paliek apņēmības pilna nodrošināt, ka visu ieteikumu pamatmērķi tiek efektīvi sasniegti.

Kopumā attiecībā pret to ieteikumu līmeni, kuriem Komisija ir piekritusi, tādu ieteikumu īpatsvars, kuriem tā 2022. gadā nepiekrita, salīdzinājumā ar 2021. gadu ir nedaudz palielinājies (aptuveni 4 % no 2022. gadā sniegtajiem ieteikumiem salīdzinājumā ar 2 % ieteikumu 2021. gadā). Komisija 2022. gadā daļēji piekrita 9 % ERP ieteikumu. Komisija var **nepiekrist vai daļēji piekrist ieteikumiem** vairāku iemeslu dēļ. Piemēram, i) ierobežojumi, ko nosaka spēkā esošais tiesiskais regulējums, un/vai grūtības paredzēt, kādi būs turpmākie ES tiesību akti, ii) dažādu ES iestāžu, struktūru, dalībvalstu un ieinteresēto personu atšķirīgie uzdevumi un kompetences (tai skaitā atbildības un pārskatatbildības prasības), iii) papildināmība ar rīcībpolitikām, tiesību aktiem un programmām, iv) Komisijas novērtējums par ieteikumu īstenojamību un/vai ietekmi resursu un termiņu ziņā.

Saistībā ar ieteikumu savlaicīgu ieviešanu (**12.18. punkts**) Komisija atzinīgi vērtē ERP secinājumu, ka Komisijas savlaicīgi ieviesto ieteikumu īpatsvars šajā gadā ir turpinājis palielināties. Komisija šai sakarā norāda, ka turpmāku pasākumu savlaicīgums ir jāvērtē arī saistībā ar to, cik lielā mērā Komisija piekrīt ieteikumiem. Komisija joprojām ir cieši apņēmusies noteiktajos termiņos īstenot visus ERP ziņojumos sniegtos ieteikumus, kuriem tā ir piekritusi. Tomēr tas neattiecas uz ieteikumiem, kuriem Komisija jau sākotnēji nepiekrita tādu iemeslu dēļ, kas izklāstīti publicētajās atbildēs uz attiecīgo īpašo ziņojumu.

Dažos gadījumos turpmākiem pasākumiem var būt nepieciešams vairāk laika, nekā sākotnēji paredzēts, šo pasākumu sarežģītības, ar likumdošanu vai politiku saistītu norišu, resursu ierobežojumu un ārēju faktoru dēļ vai tādēļ, ka ir jāiesaista citas iestādes vai struktūras. Fakts, ka ieteikums nav pilnībā īstenots līdz sākotnēji paredzētajam izpildes datumam, nenozīmē, ka tas netiks īstenots vēlāk. Mainīgie apstākļi vai izmaiņas politikā vai politiskajā kontekstā parasti var izraisīt darbību prioritāšu maiņu.

Pielikumā ir izklāstītas Komisijas atbildes uz 53 ieteikumiem, kas saskaņā ar ERP novērtējumu dažos aspektos ir ieviesti vai vēl nav ieviesti. No tiem Komisija nepiekrita 7 ieteikumiem, tā uzskata, ka 33 ieteikumi ir īstenoti, un turpina īstenot 13 ieteikumus, kuru īstenošana 2026. gada maija beigās vēl nebija pabeigta.

Pielikums. 2022. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanas pēcpārbaude – Eiropas Komisija

Īpašais ziņojums 01/2022 "ES atbalsts tiesiskumam Rietumbalkānos: neraugoties uz centieniem, pamatproblēmas saglabājas"

Atbilde uz 2. ieteikuma b) punktu, 75. punkts. Komisija un Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD) daļēji piekrita 2. ieteikuma b) punktam un uzskata, ka tas ir īstenots attiecībā uz elementiem, kam tie piekrita.

Komisija uzskata, ka projektu finansēšana ir vispiemērotākais pilsoniskās sabiedrības organizāciju (PSO) finansēšanas veids, ņemot vērā, ka atbalsts organizācijām vai to pamatdarbībai ir riskants pēc būtības, jo tas rada atkarību. Darbībās tiesiskuma jomā PSO finansēšana tiek rūpīgi apsvērta. Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA*) III plānošanas satvarā atbalsts pilsoniskajai sabiedrībai un plašsaziņas līdzekļiem tiek uzskatīts par vienu no demokrātijas un tiesiskuma uzlabošanas prioritātēm. Komisija uzskata, ka svarīgs faktors, kā panākt progresu tiesiskuma jomā *IPA* mērķa saņēmējvalstīs, ir atbalstīt PSO aktīvo lomu politikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā, labas pārvaldības veicināšanā, korupcijas apkarošanas centienos, dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanā, cilvēktiesību aizsardzībā un to uzraudzības funkcijas īstenošanā. Piemēram, Komisija piešķir finansiālu atbalstu projektiem, ko īsteno PSO, kuras aktīvi apkaro korupciju. Šis atbalsts pašlaik ietver projektus, kuru mērķis ir izveidot reģiona līmeņa salīdzinošās novērtēšanas instrumentus korupcijas atklāšanai. Daudzvalstu pilsoniskās sabiedrības programma piedāvāja būtisku atbalstu pilsoniskās sabiedrības attīstībai reģionā (2021.–2023. gadā – 218,5 miljoni EUR) saskaņā ar ERP ieteikumiem. *IPA III* programmas ietvaros 2022. gada aprīlī tika izsludināts reģiona līmeņa uzaicinājums iesniegt priekšlikumus pilsoniskās sabiedrības jomā ar īpašu sadaļu par labu pārvaldību, tiesiskumu un korupcijas apkarošanu. 2024. gadā tika izsludināts vēl viens uzaicinājums iesniegt priekšlikumus, kas attiecās arī uz tādiem būtiskiem tematiem kā mediju brīvība un vārda brīvība, PSO veicinoša vide un pilsoniskā līdzdalība, kā arī laba pārvaldība un ekonomikas attīstība. Pēc plašas apspriešanās ar pilsonisko sabiedrību Rietumbalkānos Komisija 2022. gada jūnijā pārskatīja "Pamatnostādnes par ES atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai paplašināšanās reģionā". Pamatnostādņu pamatā ir stabils standartu kopums, konkrētāk, ES tiesiskuma *acquis* (23. nodaļa "Tiesu iestādes un pamattiesības" un 24. nodaļa "Tiesiskums, brīvība un drošība"). Turklāt tās ir saskaņotas ar ieteikumiem, atzinumiem un pamatnostādnēm, ko pieņēmušas starptautiskas organizācijas un starpvaldību forumi.

Finansējums PSO un mediju organizācijām *IPA III* programmas ietvaros ir ievērojami palielinājies. Komisija ir veikusi pasākumus, lai nodrošinātu "organizācijas pamatdarbības finansējumu", ja tas tika atzīts par būtisku un iespējamu. Ir gaidāms turpmāks progress šajā virzienā. Izmantojot stratēģiskās partnerības, Komisija pēta veidus, kā nodrošināt neatkarīgu PSO, mediju tīklu un organizāciju darbības nepārtrauktību un ilgtermiņa perspektīvu reģionā, it īpaši valstīs, kurās pilsoniskā telpa pasliktinās. Turklāt Komisija pašlaik saskaņo savu atbalstu PSO ar ES Stratēģiju pilsoniskajai sabiedrībai. Visbeidzot, Komisija turpina pastiprināt savu līdzekļu devējas koordinatores lomu, lai mērķtiecīgi sniegtu atbalstu PSO un medijiem nolūkā novērst pilsoniskās telpas samazināšanās draudus.

Lai gan EĀDD nepiedalās ERP ziņojumā aplūkotā *IPA* finansiālā atbalsta plānošanas, īstenošanas vai rezultātu uzraudzības procesā, EĀDD sniedz a) atbalstu, nododot politisku vēstījumu par pilsoniskās sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu svarīgumu tiesiskuma jautājumu risināšanā, b) atbalstu PSO un plašsaziņas līdzekļiem dezinformācijas apkarošanā (saskaņā ar *ES Rīcības plānu dezinformācijas apkarošanai* un *Eiropas Demokrātijas rīcības plānu*) un c) informāciju Rietumbalkānu PSO un medijiem par ES iesaistīšanos, tajā skaitā ES integrācijas procesu.

Īpašais ziņojums 02/2022 “Energoefektivitāte uzņēmumos. Zināms enerģijas ietaupījums, bet nepilnības plānošanā un projektu atlasē”

Atbilde uz 1. ieteikuma a) punktu, 125. punkts. Komisija nepiekrita šim ieteikumam.

Komisija savā 2021.–2027. gada programmu novērtējumā ir apsvērusi, vai plānotais energoefektivitātes finansējums var nodrošināt vislabāko iespējamo pievienoto vērtību, kas atbilst ES mērķiem un prioritātēm, kā arī valsts, reģionālajām un vietējām vajadzībām un ierobežojumiem. Komisija ir arī izvērtējusi ar nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem saistītā veicinošā nosacījuma izpildi.

Īpašais ziņojums 03/2022 “5G ierīkošana Eiropas Savienībā: tīklu ieviešana kavējas, turklāt drošības jautājumi joprojām nav atrisināti”

Atbilde uz 1. ieteikuma a) punktu, 83. punkts. Pēc sabiedriskās apspriešanas par otro metodikas projektu 5G tīklu pakalpojumu kvalitātes kartēšanai Komisija ir ievērojami pavirzījusies uz priekšu vienotas ES metodikas izstrādē nolūkā atbalstīt jaunu galveno snieguma rādītāju attiecībā uz 5G pakalpojumu kvalitāti turpmāku ieviešanu Digitālās desmitgades politikas programmas satvarā un ziņošanu par tiem. Pamatojoties uz sabiedriskās apspriešanas procesa rezultātiem un informācijas apmaiņu ar Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādi un dalībvalstīm, kopš 2026. gada sākuma darbs pārsvarā ietver tehniskās konsultācijas ar attiecīgajiem radioiekārtu un tīkla plānošanas rīku pārdevējiem, lai nodrošinātu, ka metodiku ir iespējams īstenot praksē ar operatoru esošajiem rīkiem un vienlaikus saglabāt salīdzināmību, samērīgumu un revidējamību visās dalībvalstīs. Šā darba mērķis ir virzīties tālāk par pašreizējo pieeju, kas paredz tikai nodrošināt signāla aptvērumu, un turpmāk nodrošināt iespēju ziņot par saskaņotiem 5G pakalpojumu kvalitātes rādītājiem atbilstīgi vienotai metodikai. Konkrētāk, topošā satvara struktūru veido robežvērtībās balstīti rādītāji; to pamatā ir saskaņoti rezultāti, kas iegūti saskaņā ar kopīgu maksimālās noslodzes stundas atsauces scenāriju un lietotāja aprīkojuma atsauces profilu, lai rezultātus varētu apkopot, paziņot un konsekventi verificēt valsts un ES līmenī, vienlaikus izvairoties no nesamērīga ziņošanas sloga, mākslīgiem modelēšanas pieņēmumiem un komerciāli sensitīvu datu nevajadzīgas publicēšanas.

Atbilde uz 2. ieteikuma c) punktu, 91. punkts. Tīklu un informācijas sistēmu sadarbības grupa apsprieda nepieciešamību precizēt izpildāmās prasības. Secinājumi tika iekļauti otrā ziņojuma par dalībvalstu progresu ES rīkkopas 5G kiberdrošībai īstenošanā 4. iedaļā “Eiropas Revīzijas palātas ieteikumu īstenošana” (21. un 22. lpp.). Turklāt 2023. gada 15. jūnija paziņojumā par rīkkopas ieviešanu (C(2023) 4049 final) Komisija paziņoja, ka savas korporatīvās kiberdrošības politikas ietvaros un piemērojot ES rīkkopu tā veiks pasākumus, lai savu korporatīvo sakaru vajadzībām neizmantotu mobilo sakaru tīklus, kuri par piegādātājiem izmanto augsta riska pārdevējus. Minētie pasākumi ietver tādu jaunu savienojamības pakalpojumu neiepirkšanu, kas attiecīgo drošības nosacījumu piemērošanā ir atkarīgi no minēto piegādātāju iekārtām. Komisija arī īsteno šo lēmumu saskaņā ar savu kompetenci atbilstoši attiecīgajiem pārvaldības noteikumiem visās attiecīgajās ES finansēšanas programmās un instrumentos.

Komisija ir arī ierosinājusi tiesisko regulējumu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) piegādes ķēžu drošības jomā, arī attiecībā uz 5G tīkliem, saskaņā ar ERP ieteikumu rosināt tiesību aktu pieņemšanu 5G kiberdrošības jomā. Priekšlikumā par 2. kiberdrošības aktu (*CSA2*), kas publicēts 2026. gada 20. janvārī, ir noteikts uzticamu IKT piegādes ķēžu satvars stratēģisku, netehnisku risku novēršanai IKT piegādes ķēdēs. Konkrētāk, attiecībā uz 5G tīkliem priekšlikumā par *CSA2* ir paredzēts aizliegums galvenajos IKT aktīvos izmantot augsta riska piegādātāju nodrošinātus IKT komponentus. Tiklīdz stāsies spēkā Kiberdrošības akts un attiecīgais īstenošanas akts, kurā noteiktas tās trešās valstis, kas rada bažas kiberdrošības jomā, un sniegts augsta riska piegādātāju saraksts, mobilo tīklu

operatoriem būs 36 mēnešu laikā pakāpeniski jābeidz izmantot augsta riska piegādātāju nodrošinātas iekārtas galvenajos IKT aktīvos. Ar Komisijas priekšlikumu ieteikums par 5G rīkkopu attiecībā uz augsta riska piegādātājiem tiks padarīts par saistošu prasību. Īstenošanas akti tiks pieņemti pēc *CSA2* stāšanās spēkā.

Atbilde uz 3. ieteikuma a) punktu, 93. punkts. Šis ieteikums ir aplūkots otrajā progresa ziņojumā par 5G rīkkopas ieviešanu, kas publicēts 2023. gada 15. jūnijā. Rīkkopas 2.1.3. iedaļā par ierobežojumiem attiecībā uz augsta riska piegādātājiem sniegta informācija par to, kā dalībvalstis risina jautājumu par mobilo tīklu operatoru (MTO) izmaksām, kas rodas, aizstājot no augsta riska piegādātājiem iegādātās 5G iekārtas. Tajā norādīts, ka 12 dalībvalstīs pieņemtajos vai ierosinātajos tiesiskajos regulējumos ir noteikti pārejas periodi un vai nu paredzēts konkrēts termiņš (piemēram, 2025. gads), vai vairāki gadi pēc pasākumu stāšanās spēkā, tādējādi dodot MTO laiku aizstāt augsta riska piegādātāju iekārtas.

Pārskatītā Kiberdrošības akta ietekmes novērtējumā sniegta informācija par ekonomiskajām izmaksām, kas MTO rodas, aizstājot no augsta riska piegādātājiem iepirktās 5G iekārtas. Ietekmes novērtējumā ir aplūkoti arī stratēģiskie riski, kas izriet no augsta riska piegādātāju klātbūtnes un kas rada izmaksas ES drošības jomā.

Īpašais ziņojums 04/2022 “Ieguldījumu fondi: ES rīcība vēl nav radījusi patiesu vienoto tirgu, kas sniegtu labumu ieguldītājiem”

Atbilde uz 1. ieteikuma a) punktu, 129. punkts. Komisija nepiekrita 1. ieteikuma a) punktam.

Komisija uzskata, ka vispārējais ES tiesiskais regulējums attiecībā uz aktīvu pārvaldību ir piemērots un efektīvs, lai sasniegtu izvirzītos mērķus efektīvam iekšējam tirgum. Tas tiek regulāri pārskatīts, lai konstatētu un novērstu trūkumus. No 2022. līdz 2023. gadam tika pārskatīta Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku direktīva (AIFPD) un Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondu regula nolūkā tās saskaņot ar tirgus norisēm un nozares praksi, kā par to vienojās Parlaments un Padome. Tās stājās spēkā, un tagad tās ir papildinātas ar vajadzīgajiem īstenošanas pasākumiem. Ierosināto tiesību aktu izmaiņu ietekme ir jānovēro un jāizvērtē saskaņā ar labāka regulējuma principiem. Komisija uzskata, ka šo ES aktīvu pārvaldības regulējuma grozījumu nākamā izvērtēšana būs iespējama un atbilstoša ne agrāk kā piecus gadus pēc transponēšanas pabeigšanas.

Turklāt 2025. gada 4. decembrī Komisija pieņēma priekšlikumu aktīvu pārvaldības nozares darbības un ES mēroga tirgus integrācijas uzlabošanai (UIS-TIUP paketes priekšlikums), ar grozījumiem Pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu direktīvā, AIFPD un Regulā par kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu pārrobežu izplatīšanas atvieglošanu likvidējot šķēršļus, kas izriet gan no ES, gan valstu tiesību aktiem. Ar priekšlikumu tiek racionalizēta fondu pārrobežu izplatīšana, atvieglota aktīvu pārvaldītāju darbība, izveidota depozitārija pase un pastiprinātas Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (EVTI) konverģences pilnvaras. Ņemot vērā plašo un vērienīgo šķēršļu likvidēšanu, Komisija uzskata, ka ar priekšlikumu tiek risināti strukturālie faktori, kas nosaka fondu koncentrēšanos dažos domicilos, un palielinātas EVTI uzraudzības konverģences pilnvaras. Pašlaik par to notiek sarunas ar Parlamentu un Padomi.

Visbeidzot, Komisija pašlaik strādā pie ES iespējkapitāla un izaugsmes kapitāla fondu iniciatīvas pieņemšanas. Šīs iniciatīvas mērķis ir uzlabot darbības apstākļus ES iespējkapitāla un izaugsmes kapitāla fondu pārvaldniekiem, kā arī palielināt to konkurētspēju, lai vēl vairāk atbalstītu ES ekonomiku un inovatīvus uzņēmumus. Ar iniciatīvu varētu tikt radīts vienkāršots, samērīgāks un izmaksefektīvāks noteikumu kopums, kas palīdzētu ES iespējkapitāla un izaugsmes kapitāla fondu pārvaldniekiem darboties un paplašināties, tādējādi palielinot ES pieejamo finansējumu. Atkarībā no pašreiz notiekošā politikas darba rezultātiem, ietekmes novērtējuma un citiem faktoriem reformas

rezultātā var tikt veikti tehniski grozījumi AIFPD, konkrētāk, attiecībā uz alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem, kas nepārsniedz robežvērtību, un maziem un vidējiem AIFP, kas saņēmuši licenci saskaņā ar AIFPD, kā arī tehniski uzlabojumi Regulā par Eiropas riska kapitāla fondiem.

Atbilde uz 1. ieteikuma b) punktu, 129. punkts. Komisija daļēji piekrita 1. ieteikuma b) punktam un ir veikusi vairākus attiecīgus pasākumus, lai īstenotu ERP ieteikumu.

Kā uzsvērts atbildē uz 1. ieteikuma a) punktu, Komisija 2025. gada 4. decembrī pieņēma UIS–TIUP priekšlikumu. Snieguma novērtēšanas un pārraudzības pasākumi pārsniedz nepieciešamo ierobežoto rādītāju kopumu, kas izmantots *FISMA* ĢD pārvaldības plānā. Komisija katru gadu publicē rādītāju sarakstu, lai sekotu līdzi kapitāla tirgu attīstībai un uzraudzītu progresu kapitāla tirgu savienības mērķu sasniegšanā, un tie cita starpā ietver rādītājus par ieguldījumu fondiem. Turklāt AIFPD un pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzraudzības pārskatu sniegšanas noteikumu pārskatīšana saskaņā ar Direktīvu (ES) 2024/927 no 2027. gada uzlabos datu par ieguldījumu fondiem un to pārvaldniekiem pieejamību un kvalitāti, tādējādi atvieglojot minēto tirgus dalībnieku darbības rezultātu uzraudzību.

Turklāt EVTI veic pastāvīgus riska novērtējumus un riska uzraudzību ieguldījumu fondu nozarē, un rezultāti tiek publicēti vairākos ziņojumos, piemēram, ziņojumos "Tendences, riski un ievainojamības" (*Trends, Risks and Vulnerabilities* (*TRV*)), riska infopanelī un tirgus ziņojumu sērijā. Šajā kontekstā EVTI izstrādā *TRV* strukturālos tirgus rādītājus, kas nodrošina strukturālos rādītājus ieguldījumu fondiem Eiropas Ekonomikas zonā, ES un katrā dalībvalstī un sniedz datus no EVTI uzturētajiem reģistriem. Tādējādi pēc veiktās satvara pārskatīšanas Komisija uzskata, ka pašreizējais rādītāju un publicēšanas kanālu kopums ir piemērots satvars.

Atbilde uz 3. ieteikuma a) punktu, 134. punkts. Komisija daļēji piekrita 3. ieteikuma a) punktam un uzskata, ka tas ir īstenots attiecībā uz aspektiem, kam tā piekrita. Komisija 2023. gada 24. maijā publicēja priekšlikumu privāto ieguldījumu stratēģijai, kuras mērķis ir dot lielākas iespējas privātajiem ieguldītājiem un nodrošināt tiem pienācīgu aizsardzību un stimulus ieguldīt kapitāla tirgos. Stratēģija aptver plašu tematu klāstu, tai skaitā finanšu starpnieku iespējamo interešu konfliktu risināšanu, pamatojoties uz stimuliem. Parlaments un Padome 2025. gada 18. decembrī panāca provizorisku politisku vienošanos.

Ar vienošanos tiek ieviesti pasākumi, kuru mērķis ir palielināt privāto ieguldītāju uzticēšanos un uzlabot to mijiedarbību ar finanšu tirgiem, it īpaši:

- stiprinot noteikumus par produktu izstrādi, lai nodrošinātu, ka produkti, kas nepiedāvā labu cenas un vērtības attiecību, netiek piedāvāti vai pārdoti privātajiem ieguldītājiem,
- palīdzot mazināt iespējamos interešu konfliktus ieguldījumu produktu izplatīšanā ar to, ka tiek ieviesti stingrāki aizsardzības mehānismi un pārredzamības prasības gadījumos, kad stimuli ir atļauti, cita starpā izmantojot stimulu pārbaudi,
- veicinot privāto ieguldītāju piekļuvi nesarežģītiem, plaši diversificētiem un izmaksefektīviem produktiem,
- sniedzot privātajiem ieguldītājiem skaidru un standartizētu informāciju par ieguldījumu produktiem un atjauninot informācijas atklāšanas noteikumus atbilstīgi digitālajam laikmetam,
- veicinot standarta terminoloģijas izmantošanu un izmaksu atspoguļošanu, lai tās padarītu pārredzamas un salīdzināmas, tādējādi palīdzot ieguldītājiem novērtēt produkta vērtību,
- nodrošinot, ka visi privātie klienti katru gadu saņem kopsavilkumu par sava portfeļa ieguldījumu rezultātiem,
- aizsargājot privātos ieguldītājus no maldinošas tirgvedības, nodrošinot, ka uzņēmumi ir pilnībā atbildīgi par tirgvedības paziņojumiem, arī par tiem, kas tiek izplatīti, izmantojot sociālos medijus, slavenības vai citas trešās personas, kuras uzņēmumi atalgo vai stimulē,

- samazinot administratīvo slogu un uzlabojot produktu un pakalpojumu pieejamību pieredzējušiem privātajiem ieguldītājiem, padarot samērīgākus atbilstības kritērijus, ko piemēro, kad ieguldītājs vēlas kļūt par profesionālu ieguldītāju,
- pastiprinot sadarbību uzraudzības jomā starp ES un valstu iestādēm, lai nodrošinātu noteikumu pareizu un efektīvu piemērošanu visā ES un novērstu krāpšanu un nolaidīgu profesionālo darbību.

Kad Parlaments un Padome būs oficiāli pieņēmuši provizorisko vienošanos, paredzams, ka privāto ieguldījumu stratēģija stiprinās privāto ieguldītāju aizsardzību un uzlabos privāto ieguldītāju piekļuvi kapitāla tirgiem.

Īpašais ziņojums 06/2022 Eiropas Savienības intelektuālā īpašuma tiesības: aizsardzība nav pilnīga

Atbilde uz 1. ieteikuma b) apakšpunktu, 96. punkts. Komisija ir veikusi vairākus pasākumus, lai īstenotu šo ERP ieteikumu. 2024. gada 9. decembrī stājās spēkā pārstrādātā 2024. gada 23. oktobra Direktīva (ES) 2024/2823 par dizainparaugu tiesisko aizsardzību un 2024. gada 23. oktobra Regula (ES) 2024/2822, ar ko groza Kopienas dizainparaugu regulu (EK) Nr. 6/2002 un atceļ Komisijas Regulu (EK) Nr. 2246/2002 par maksām, kas maksājamas Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojam.

Attiecībā uz ES preču zīmju tiesību aktiem gan ar pārstrādātās direktīvas 16. panta 3. punktu, gan jauno 19. panta 3. punktu Regulā (EK) Nr. 6/2002 par ES dizainparaugiem, kas grozīta ar Regulu (ES) 2024/2822, tagad ir paplašināta ar reģistrētiem dizainparaugiem piešķirto tiesību darbības joma, lai apkarotu viltotas preces, kas tranzītā šķērso ES vai atrodas citā muitas situācijā. Lai gan pārstrādātā direktīva dalībvalstīm vēl ir jātransponē līdz 2027. gada 9. decembrim, grozītās ES dizainparaugu regulas jaunā 19. panta 3. punkta noteikums jau tiek piemērots kopš 2025. gada 1. maija. Attiecībā uz intervences slieksni un mazo sūtījumu definīciju pēc rūpīgas analīzes Komisija 2022. gada septembrī dalībvalstu muitas dienestiem, tiesību subjektiem un to pārstāvjiem atzinuma sniegšanai iesniedza priekšlikumu pārskatīt mazo sūtījumu definīciju (ar deleģēto aktu, kā paredzēts Regulā (ES) Nr. 608/2013). Ņemot vērā gan dalībvalstu muitas dienestu, gan tiesību subjektu paustās bažas un šaubas par sliekšņa paaugstināšanu, Komisija nolēma atsaukt šo priekšlikumu. Dažas dalībvalstis atbalstīja radikālākas izmaiņas mazo sūtījumu procedūrā, nevis tikai daudzumu sliekšņu palielināšanu. Mazo sūtījumu procedūra ir daļa no notiekošās Regulas (ES) Nr. 608/2013 izvērtēšanas. Intervences sliekšņi pašreizējā regulā nav paredzēti, bet ir daļa no iepriekš minētā izvērtējuma.

Atbilde uz 2. ieteikumu, 97. punkts. Komisija ir veikusi vairākus pasākumus, lai īstenotu ERP ieteikumu, un uzskata, ka šā ieteikuma īstenošana turpinās. Komisija 2022. gadā sāka izvērtēšanas procesu, pamatojoties uz Eiropas Savienības Preču zīmju regulas (ESPZR) 210. pantu. Ārējs darbuzņēmējs izvērtējuma pamatošanai iesniedza pētījumu, un Komisija to pieņēma 2024. gada 17. novembrī, bet lēmums par pētījuma publicēšanu vēl nav pieņemts. Pētījumā galvenā uzmanība ir pievērsta izmaiņu izvērtēšanai, kas ar ESPZR ieviestas kopš 2017. gada, kā arī ES preču zīmju piešķiršanas procesa vispārējai efektivitātei un izmaksefektivitātei. Šajā procesā tiek veikts arī analītiskais darbs, kas ir pārvaldības kārtības un ar maksu sistēmu saistīto aspektu novērtējuma pamatā. Komisija pašlaik izstrādā Komisijas dienestu darba dokumentu (*SWD*) par ESPZR regulas izvērtēšanu, kā prasīts ESPZR 210. pantā, un atbalsta pētījums nodrošina novērtējuma pamatu. Turklāt, ņemot vērā preču zīmju sistēmas lietotāju un dalībvalstu atsauksmes, Komisija, iespējams, apsvērs iespēju izvērtējumā iekļaut dažas ESPZR paredzētās materiālās tiesību normas. Tas tiek darīts saskaņā ar vienkāršošanas pieeju, lai izvērtējuma rezultāti aptvertu visus iespējamos aspektus ESPZR turpmākai pārskatīšanai.

Atbilde uz 5. ieteikuma a) apakšpunktu, 101. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Komisija kopā ar deviņām dalībvalstīm, kas brīvprātīgi iesaistījās šajā darbā, izveidoja Muitas ekspertu grupas apakšgrupu muitas kontroles un riska pārvaldības jautājumos, lai izstrādātu kopīgus riska kritērijus (KRK) intelektuālā īpašuma tiesību (IĪT) jomā un pārbaudītu, vai tos varētu efektīvi un lietderīgi īstenot. Apakšgrupa sagatavoja juridiskā teksta projektu (Komisijas īstenošanas lēmumu un attiecīgos pielikumus) un pārbaudīja to divos izmēģinājuma projektos, no kuriem vienā tika izmantoti vēsturiskie dati, bet otrā – reāllaika dati, un kontroles tika veiktas, pamatojoties uz atbilsmēm, ko ģenerēja KRK projektā ierosinātie riska rādītāji. Tomēr šo divu izmēģinājuma projektu, it īpaši tā, kurā muitas kontroles tika veiktas, pamatojoties uz reāllaika ievešanas deklarācijām, rezultāti nebija iepriecinoši, un nebija daudz preču aizturēšanas gadījumu. Viens no dalībvalstu minētajiem iemesliem bija tas, ka nebija iespējams pārliecināties par IĪT jomā noteikto riska rādītāju atbilstību, kas nozīmēja, ka šie riska rādītāji nav pietiekami pārbaudīti praksē, lai tos iekļautu saistošos KRK.

Pamatojoties uz līdz šim veiktā darba rezultātiem, apakšgrupa secināja, ka pagaidām būtu pāragri ieviest saistošus KRK. Tomēr dalībvalstis atzina, ka ir jāuzlabo riska pārvaldība Eiropas līmenī. Tāpēc tika ierosināts pārbaudīt, vai ar IĪT risku saistītiem datiem varētu izmantot konsolidētus sarakstus, ļaujot dalībvalstīm apkopot un integrēt šos sarakstus savā riska pārvaldības sistēmā (piemēram, uzņēmēji, par kuriem ir zināma nelabvēlīga informācija), bet nenosakot dalībvalstīm pienākumu šos sarakstus izmantot kontrolēm. Minētie saraksti būtu jāintegrē kopējā riska pārvaldības sistēmā (*CRMS 2*). Katra dalībvalsts sniegs ieguldījumu saraksta aizpildīšanā, savukārt Komisija būs atbildīga par ieguldījuma konsolidēšanu kopējā visām dalībvalstīm paredzētā sarakstā. Šis risinājums būs pagaidu pasākums līdz brīdim, kad patlaban īstenotās muitas reformu paketes ietvaros tiks ieviesta uzlabotā kopējā riska pārvaldības pieeja, it īpaši ar muitas datu centra starpniecību.

Atbilde uz 5. ieteikuma c) apakšpunktu, 101. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Ar Muitas ekspertu grupas starpniecību Komisija atgādina dalībvalstīm, ka tām noteiktā termiņā ir jāreģistrē savi dati par IĪT jomā veikto preču aizturēšanu Viltošanas un pirātisma apkarošanas informācijas sistēmā (*COPIS* datubāzē), un vienlaikus uzsver arī prasības attiecībā uz datu ziņošanas kvalitāti.

Komisija 2024. gada beigās pasūtīja ārēju pētījumu Regulas Nr. 608/2013 izvērtēšanas atbalstam, un tas nesen tika pabeigts. Pētījumā minēts jautājums par ziņošanas laika plānojumu. Šis temats tiks arī aplūkots Komisijas izvērtēšanā par Regulas (ES) Nr. 608/2013 īstenošanu, lai novērtētu, vai obligāts ziņošanas termiņš uzlabotu ziņošanas kvalitāti un laika plānojumu.

Īpašais ziņojums Nr. 07/2022 “MVU internacionalizācijas instrumenti: liels skaits atbalsta darbību, taču tās nav pilnībā saskaņotas vai koordinētas”

Atbilde uz 3. ieteikuma a) punktu, 90. punkts. Attiecībā uz iniciatīvas “Startup Europe” projektiem, kurus pārvalda Eiropas Inovācijas padome un kuriem ir arī tieša saikne ar *CONNECT* ĢD digitālo politiku, ir izstrādāti šādi rādītāji:

- jaunuzņēmumu skaits, kurus atbalsta ar projektu izveidotā ekosistēma,
- darbvietu skaits, ko radījuši jaunuzņēmumi, kurus atbalsta “Startup Europe” ekosistēma,
- darbības, kas izveidotas projekta darbības laikā ar mērķi tās turpināt pēc projekta beigām.

Turklāt Komisija sadarbojas ar EIP, lai atbalstītu tās darbu "Startup Europe" projektu uzraudzībā. Sadarbība ietver ziņošanu par projektiem, nodevumiem, sekošanu galveno snieguma rādītāju progresam, kā arī starpposma un galīgo pārskatīšanu, ko organizē EIP.

Atbilde uz 3. ieteikuma c) punktu, 90. punkts. Pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" izvērtēšanas un atlases kritērijos prioritāte ir piešķirta projektiem, kas vislabāk atbilst šādiem trim attiecīgajiem piešķiršanas kritērijiem: izcilība, ietekme un īstenošanas kvalitāte un efektivitāte (saskaņā ar Pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" regulas 28. panta 1. punktu). Šie trīs piešķiršanas kritēriji nodrošina, ka projekti veicina un visvairāk ietekmē i) Eiropas stratēģisko digitālo tehnoloģiju un dziļo tehnoloģiju inovācijas jaunuzņēmumu klātbūtnes palielināšanu tirgū, ii) jaunuzņēmumu savienošanu ar vietējām un Eiropas ekosistēmām, kopienām un potenciāliem jauniem tirgiem un iii) spēju sasaistīt tehnoloģiju risinājumus un dziļo tehnoloģiju jaunuzņēmumus ar investīcijām un izaugsmes iespējām stiprināšanu. Tas nodrošinās, ka finansētie projekti saved kopā tos jaunuzņēmumus, kas sniedz vislielāko ieguldījumu izaugsmē un darbvietu radīšanā. Uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus saistībā ar iniciatīvu "Startup Europe" Komisija uzsver, ka ir svarīgi projekta priekšlikumā izklāstīt, kā tas palīdzēs jaunuzņēmumiem pilnībā atraisīt un attīstīt savu potenciālu un konkurētspēju.

Īpašais ziņojums Nr. 08/2022 "ERAF atbalsts MVU konkurētspējai: izstrādes nepilnības mazina finansējuma efektivitāti"

Atbilde uz 2. ieteikuma a) punktu, 80. punkts. Komisija nepiekrita 2. ieteikuma a) punktam.

Komisija piekrīt, ka atlases kritērijiem vajadzētu būt pietiekami vērienīgiem, taču nepiekrīt, ka uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus saskaņā ar konkursa procedūru vienmēr automātiski ir piemēroti mazo un vidējo uzņēmumu atbalstam. Juridiskais pamats ļauj vadošajām iestādēm brīvi izvēlēties jebkuru atlases procedūru, ko tās uzskata par vispiemērotāko, lai maksimāli palielinātu ES finansējuma ieguldījumu katrā situācijā, programmā vai to ierastajā administratīvajā praksē. Vadošās iestādes katrā atsevišķā gadījumā var izvēlēties starp uzaicinājumiem saskaņā ar konkursa procedūru un ārpuskonkursa procedūru (sk. Regulas (ES) 2021/1060 60. apsvērumu), ņemot vērā katras metodes priekšrocības un trūkumus.

Īpašais ziņojums 09/2022 "Klimata izdevumi 2014.–2020. gada ES budžetā: nav tik lieli, kā ziņots"

Atbilde uz 1. ieteikumu, 58. punkts. Komisijas mērķis ir pastāvīgi izvērtēt kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) ieguldījumu pēc iespējas ticamākā un zinātniski pamatotā veidā, vienlaikus ņemot vērā arī to, ka metodikai jābūt vienkārši īstenojamai un jāizvairās no pārmērīga administratīvā sloga. 2026. gada janvārī Komisija publicēja pētījumu par budžeta izdevumu apsekošanu attiecībā uz kopējās lauksaimniecības politikas ieguldījumu klimata pārmaiņās. Saskaņā ar pašreizējo apsekošanas metodiku ir aplēsts pozitīvs ieguldījums klimata jomā, kas kopumā atbilst Regulas (ES) 2021/2115 100. pantā noteiktajiem svērumiem, it īpaši attiecībā uz tiešajiem maksājumiem un apgabaliem ar dabas vai citiem platībatkarīgiem ierobežojumiem.

Nākamajā plānošanas periodā koeficientu svērumi 40 % un 100 % apmērā, kurus pašlaik plānots izmantot ar lauksaimniecību saistītām intervences jomām, ir koeficienti, kas visvairāk atbilst KLP izdevumu pozitīvajam ieguldījumam, kurš noteikts, izmantojot pētījuma jauno metodiku. Pētījuma konstatējumi kopumā atbalsta jauno metodiku, kas izklāstīta priekšlikumā par Snieguma regulu.

Atbilde uz 2. ieteikuma a) punktu, 60. punkts. Komisija nepiekrita šim ieteikumam.

Visi pamatakti attiecībā uz ES budžeta programmām paredz atbilstību piemērotai un pielāgotai principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" versijai, un saskaņā ar ES Klimata aktu Komisijai pirms pieņemšanas ir jānovērtē visu pasākumu projektu vai tiesību aktu priekšlikumu (arī budžeta priekšlikumu) atbilstība ES 2050. gada klimatneitralitātes mērķim un ES 2030. un 2040. gada klimata mērķrādītājiem. Tāpēc Komisija uzskata, ka nebūtu piemēroti paplašināt klimata politikas integrēšanas metodiku, lai aptvertu negatīvo ietekmi, kā ierosina ERP, tajā skaitā ņemot vērā papildu slogu, ko tas radītu visiem attiecīgajiem dalībniekiem.

Atbilde uz 3. ieteikumu, 63. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Komisija ir veikusi vairākus pasākumus, lai 2023. un 2024. gada pārvaldības un snieguma ziņojumos (GPSZ) ziņotu par ES budžeta ietekmi uz klimata mērķiem. Attiecībā uz šiem gadiem GPSZ ir ziņots par energoefektivitātes ietaupījumiem gadā privātās un publiskās ēkās, novērstajām CO_2 emisijām gadā un uzstādīto atjaunīgās enerģijas jaudu un sniegti apkopoti rezultāti par dažādām ES budžeta programmām. Tomēr saskaņotu, agregējamu rādītāju trūkums dažādās budžeta programmās neļauj Komisijai paplašināt šīs ietekmes uzraudzības tvērumu.

Priekšlikumā par Snieguma regulu attiecībā uz 2028.–2034. gada daudzgadu finanšu shēmu ir noteikts snieguma satvars izdevumu un snieguma uzraudzībai visās ES budžeta programmās un darbībās. Šis satvars ietver kopīgu sarakstu ar intervences jomām, koeficientu rādītājus, kas ļauj uzraudzīt izdevumus un sniegumu gan saistībā ar klimata pārmaiņu mazināšanu, gan pielāgošanos klimata pārmaiņām. Attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu viens no galvenajiem rādītājiem ir novērstās siltumnīcefekta gāzu emisijas, un tas ir iekļauts attiecīgajās intervences jomās, tādējādi būs iespējams iegūt šī svarīgā rezultātu rādītāja apkopojumu par visu ES budžetu.

Īpašais ziņojums 10/2022 "*LEADER* un sabiedrības virzīta vietējā attīstība veicināja vietējā līmeņa iesaisti, taču joprojām nav pietiekamu pierādījumu par papildu ieguvumiem"

Atbilde uz 1. ieteikuma e) punktu, 84. punkts. Komisija daļēji piekrita šim ieteikumam, ņemot vērā tā īstenojamību attiecībā uz datu vākšanu un tiesību aktos noteikto uzdevumu vienotas definīcijas pastāvēšanu.

Komisija kopā ar tās darbuzņēmēju 2023. gada 9. novembrī publicētā izvērtēšanas atbalsta pētījuma par *LEADER* īstenošanas izmaksām un ieguvumiem ietvaros izpētīja iespēju novērtēt, kā *LEADER* līdzekļi tiek izmantoti, lai finansētu tiesību aktos noteiktos ES, valstu, reģionālo vai vietējo struktūru uzdevumus. Izpētē atklājās, ka tiesību aktos noteikto uzdevumu analīze nav iespējama, jo nav vienotas definīcijas un izpratnes par to, kas ietilpst tiesību aktos noteiktajos uzdevumos, kā arī nav pieejami šādas analīzes veikšanai vajadzīgie dati. Tāpēc Komisija uzskata, ka tā ir pienācīgi izpildījusi ieteikumu attiecībā uz to daļu, kurai tā piekrita, jo tā pētīja šādas analīzes veikšanas iespējamību, taču secināja, ka tā nav iespējama.

Atbilde uz 2. ieteikumu, 84. punkts. Komisija ir veikusi vairākus pasākumus, lai īstenotu šo ERP ieteikumu.

Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Kohēzijas fonda *ex post* izvērtēšanā par 2014.–2020. gada plānošanas periodu (Komisijas dienestu darba dokuments un kopsavilkums) tika gūti pierādījumi tam, ka vadošās iestādes pielāgoja pasākumus vietējiem apstākļiem un ka atbalsts lielā mērā bija būtisks, lai risinātu saņēmēju pastāvīgās un jaunās vajadzības visā plānošanas periodā. Tika konstatēts, ka integrēti teritoriālie instrumenti, piemēram, integrēti teritoriālie ieguldījumi un sabiedrības virzīta vietējā attīstība (SVVA), kopumā ir efektīvi, piemērojot teritoriālo pieeju ERAF

līdzekļu mērķtiecīgai izmantošanai, un veicina daudzlīmeņu pārvaldību un integrētu daudznozaru pieeju teritoriālo stratēģiju izstrādei.

Pētījums par teritoriālajiem instrumentiem, kas sniedz ieguldījumu ERAF finansēto 2014.–2020. gada kohēzijas politikas programmu *ex post* izvērtēšanā, bija jāpublicē 2025. gadā. SVVA pamatā ir *LEADER* pieeja lauku attīstībai, kurā vietējās rīcības grupas (VRG) nodrošina augšupēju vadību vietējās attīstības jomā. Lai gan *LEADER*, ko finansē Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, izmantošana ir obligāta visām dalībvalstīm, citu fondu, tai skaitā kohēzijas politikas līdzekļu, izmantošana ir brīvprātīga. Lielākā daļa SVVA VRG (574) bija lauku apgabalu VRG, un tās visas jau bija darbojušās kā *LEADER* VRG vismaz vienā iepriekšējā plānošanas periodā.

Viens no svarīgākajiem faktoriem, kas motivēja VRG īstenot SVVA, bija iepriekšējā pozitīvā pieredze ar *LEADER* 2007.–2013. gadā, kas ietvēra gan efektīvu īstenošanas struktūru pastāvēšanu, gan pieredzējušas komandas, kuras vēlējās turpināt darbu. SVVA gadījumā lauku apvidos tika veicināta saskaņotība, jo VRG varēja izmantot savu iepriekšējos plānošanas periodos gūto pieredzi *LEADER* stratēģisko satvaru izstrādē (*Inforegio* – 2014.–2020. gada plānošanas perioda izvērtējumi).

Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) *ex post* izvērtējumā par 2014.–2020. gada plānošanas periodu *SWD* tika konstatēts, ka EJZF finansētā SVVA ir efektīvi iesaistītas vietējās ieinteresētās personas, izmantojot zivsaimniecības vietējās rīcības grupas, tādējādi veicinot iekļaujošu attīstību un veidojot vietējās spējas. Neraugoties uz salīdzinoši pieticīgiem budžetiem, attīstības ietvaros tika sniegts atbalsts vairāk nekā 14 000 projektiem, radot darbvietas, uzņēmumus un partnerības un vienlaikus veicinot ilgtspēju un inovāciju. SVVA ir nostiprinājusi zvejniecības nozīmi vietējā ekonomikā un palīdzējusi padarīt ES politiku tuvāku piekrastes kopienām. Izvērtējuma *SWD* tiks publicēts 2026. gada 2. ceturksnī, tāpēc paredzamais beigu termiņš ir attiecīgi pārskatīts.

Īpašais ziņojums 11/2022 **“ES budžeta aizsardzība: labāk jāizmanto iekļaušana melnajā sarakstā”**

Atbilde uz 2. ieteikuma 2. apakšieteikumu, 93. punkts. Komisija tās Korporatīvās pārvaldības padomes paspārnē sāka īstenot ES agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmas (*EDES*) efektīvas darbības korporatīvo pārraudzību. Tas konkrēti ietvēra Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) ziņojumu un ieteikumu īstenošanas pēcpārbaudi attiecībā uz agrīnu atklāšanu vai izslēgšanu un paneļkomitejas ieteikumu īstenošanas pēcpārbaudi.

Komisija arī nodrošina korporatīvo pārraudzību attiecībā uz notiekošajām izmeklēšanām, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) un Eiropas Prokuratūra (*EPPO*)[1], un vienlaikus pilnībā ievēro iespējamās konfidencialitātes prasības. Atbildīgā kredītrīkotāja (AK) un *EDES* paneļkomitejas lomas attiecībā uz saskaņotas reakcijas nodrošināšanu izslēgšanas situācijās nedrīkst tikt skartas.

Attiecībā uz pieejamo datu avotu izmantošanu izslēgšanas gadījumu noteikšanai Komisija pētīs iespēju pārraudzīt AK darbu, kad informācija par iespējamiem izslēgšanas gadījumiem tiek reģistrēta attiecīgajās datubāzēs. Attiecībā uz Pārkāpumu pārvaldības sistēmas (*IMS*) datiem ierakstus dara pieejamus tad, kad AK atrod atbilsmi sistēmā un pieprasa papildu informāciju.

Komisija arī norāda, ka atšķirībā no *OLAF* ziņojumiem vai *EPPO* paziņojumiem, kuros bieži tiek ieteikts piemērot *EDES* pasākumu, citi minētie datu avoti (*IMS*, galīgie revīzijas rezultāti, konkurences lēmumi

[1] Atsauce uz “notiekošajām *OLAF* izmeklēšanām” būtu jāsaprot kā atsauce uz administratīviem piesardzības pasākumiem, kuru mērķis ir aizsargāt Savienības finanšu intereses, kā aprakstīts Regulas 883/2013 (*OLAF* regula) 7. panta 6. punktā.

un īstenošanas partneru paziņojumi) pēc savas būtības neiesaka pieņemt šādu pasākumu un tāpēc pēc būtības neprasa īstenot korporatīvā līmeņa uzraudzību. Ņemot vērā, ka ES budžets ir decentralizēts, AK ir jāpārbauda, vai attiecīgais subjekts rada risku ES budžetam un vai šis risks attaisno *EDES* pasākuma piemērošanu. Komisija pastāvīgi pārrauga *EDES* paneļkomitejas ieteikumu īstenošanu.

Atbilde uz 2. ieteikuma 3. apakšieteikumu, 93. punkts. Komisija daļēji piekrita 2. ieteikuma 3. apakšieteikumam un uzskata, ka tas ir īstenots attiecībā uz daļām, kurām tā piekrita.

Komisija nepaļaujas tikai uz apliecinājumiem ar godavārdu. Papildus šādu apliecinājumu pārbaudei Komisija ir paredzējusi dažus *ex post* aizsardzības mehānismus. Konkrētāk, Komisija pieprasa, lai AK pirms līguma parakstīšanas visos procedūru posmos pārbaudītu *EDES* datubāzi. *Ex post* pārbaudes tiek nodrošinātas arī pirms maksājumu veikšanas, izmantojot bloķēšanas brīdinājumus *ABAC* sistēmā, kas saistīti ar izslēgtajiem subjektiem. Sistēma brīdinās AK arī tad, ja *EDES* ir sākta agrīnas atklāšanas lieta. Tādējādi AK līguma izpildes gaitā var tikt informēti par problēmām, kas saistītas ar ES darījumu partneriem, ar kuriem tiem ir esošas līgumattiecības.

Tomēr Komisija izpētīs iespēju izveidot vienas pieturas aģentūru dalībvalstu iestādēm, lai izmantotu attiecīgos datus, kas pieejami *EDES*, *Arachne* un saistībā ar *SUMMA* (lietotni, kas aizstās *ABAC* kā centrālo finanšu informācijas sistēmu), lai nodrošinātu ES budžeta maksimālu aizsardzību, izmantojot savstarpēju savienojamību, savstarpēju informācijas apmaiņu un MI balstītus rīkus un metodes. Šajā sakarā Komisija ir izstrādājusi tīmekļa pakalpojumu, lai palīdzētu ārējo organizāciju sistēmām, piemēram, īstenošanas partneru un dalībvalstu sistēmām, piekļūt *EDES* datubāzei. Tas liecina, ka tiek izstrādāti starpsavienojumi ar citām sistēmām un tie pakāpeniski tiks paplašināti, iekļaujot vairāk rīku un platformu. Turklāt Komisija plāno nākotnē izveidot starpsavienojumu ar *Arachne+,* kas vēl vairāk uzlabos sistēmas spējas.

Atbilde uz 2. ieteikuma 4. apakšieteikumu, 93. punkts. Komisija turpina atjaunināt savus korporatīvos norādījumus par *EDES* un ir izstrādājusi *ad hoc* pamatnostādnes par konkrētām situācijām (t. i., *OLAF* ziņojuma izmantošanu, izslēgšanas lēmumu ietekmi uz spēkā esošajām juridiskajām saistībām), lai maksimāli palielinātu *EDES* procedūru efektivitāti, un izstrādās turpmākus norādījumus par *EDES* izmantošanu.

Atbilde uz 2. ieteikuma 5. apakšieteikumu, 93. punkts. Komisija turpinās veicināt informētību par *EDES*, arī citās ES iestādēs un struktūrās, dalībvalstu iestādēs un saistībā ar īstenošanas partneriem. Komisija cenšas palielināt informētību par *EDES*, veicot dažādas darbības, tai skaitā organizējot vienas dienas darbsemināru visiem Komisijas departamentiem, saziņu ar citu iestāžu birojiem, struktūrām un aģentūrām, ievietojot rakstus Komisijas iekštīklā un nodrošinot *ad hoc* apmācību dažādām auditorijām. Attiecīgajā laikā tiks nodrošināta dalībvalstu iestāžu apmācība par sistēmas piemērošanu dalītas pārvaldības apstākļos, kas paredzēta fondiem un programmām, kuras finansē no 2028. gada janvāra. Attiecībā uz sadarbību ar īstenošanas partneriem Komisija vēlas uzsvērt, ka pašreizējā kārtība jau tagad nodrošina augstu ES budžeta aizsardzības līmeni, lai arī neparedz obligātu *EDES* izmantošanu. Saskaņā ar Finanšu regulas 157. pantu īstenošanas partneriem ir jānodrošina līdzvērtīgs aizsardzības līmenis.

Tāpēc Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots.

Atbilde uz 3. ieteikumu, 95. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots un nepaļaujas tikai uz partneru administratīvo autonomiju.

Lai gan netiešās pārvaldības pamatā ir paļaušanās uz īstenošanas partneru sistēmām, noteikumiem un procedūrām, līdzekļi šiem partneriem tiek uzticēti tikai pēc tam, kad *ex ante* novērtējumā apstiprinās, ka to sistēmas var atklāt un risināt izslēgšanas situācijas (saskaņā ar Finanšu regulas 138. pantu), pārkāpumus un krāpšanas gadījumus. Ja sistēmas ir daļēji atbilstīgas, Komisija piemēro

mērķtiecīgus uzraudzības pasākumus, lai aizsargātu ES finanšu intereses. Turklāt iemaksu nolīguma veidnē ir iekļautas izpildāmas klauzulas par izslēgšanu no piekļuves finansējumam (Iemaksu nolīguma vispārīgo nosacījumu 20. pants) un vispārīgi ziņošanas pienākumi. Šie pienākumi ietver tūlītēju paziņošanu Komisijai par konstatētajiem krāpšanas un pārkāpumu gadījumiem un to pēcpārbaudi, kā arī visas informācijas sniegšanu par iespējamiem krāpšanas, korupcijas vai jebkādas citas nelikumīgas darbības gadījumiem, kas ietekmē ES finanšu intereses (Iemaksu nolīguma vispārīgo nosacījumu 2. panta 6. punkts). Eiropas Komisija var izmantot šo informāciju *EDES* vajadzībām. Turklāt saskaņā ar Iemaksu nolīguma vispārīgo noteikumu 11. un 12. pantu Komisija patur tiesības apturēt maksājuma /iemaksu nolīguma termiņu vai izbeigt iemaksu nolīgumu, ja tiek pārkāpti būtiski pienākumi (piemēram, 2. un 20. pantā noteiktie pienākumi), un tādējādi tā nodrošina pārskatatbildību un uzraudzību. Tādējādi satvara pamatā ir divi galvenie elementi – pirmkārt, paļaušanās uz iepriekš novērtētām sistēmām, kas izvērtētas pīlāru novērtējumā, un, otrkārt, stingras līgumsaistības un izpildes panākšanas mehānismi. Attiecībā uz humānās palīdzības darbībām atsauces uz konkrētiem iemaksu nolīguma pantiem atbilst līdzvērtīgiem noteikumiem, kas ietverti humānās palīdzības iemaksu nolīgumā.

Atbilde uz 5. ieteikuma 3. apakšieteikumu, 97. punkts. Komisija turpinās pilnveidot integrēto datizraces un riska novērtēšanas rīku *Arachne*, ko tā ir darījusi pieejamu tām dalībvalstu iestādēm, kuras izpilda ES budžetu. Šie pilnveides pasākumi ietvers jaunas iespējas un funkcijas, piemēram, *ex ante* moduli, ar KLP saistītus jauninājumus un jaunus riska rādītājus, lai ņemtu vērā faktisko īpašnieku datus.

Komisija arī centīsies uzlabot sistēmas lietotājdraudzīgumu un, ciktāl dalībvalstis dara pieejamus valstu datus, tās sadarbspēju ar citiem ES un valstu datu avotiem, kas attiecas uz ES budžeta izpildi. Ar 2024. gada 23. septembra Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (pārstrādāta redakcija), ir izveidots juridiskais pamats un ieviesti visaptveroši pasākumi attiecībā uz modernizētu datizraces un riska novērtēšanas rīku (*Arachne+*), kas no 2028. gada nodrošinās vēl labāku ES finanšu interešu aizsardzību (pamatojoties uz pieredzi, kas gūta ar jau esošo rīku *Arachne*). Jaunais rīks būs piemērojams visiem pārvaldības veidiem, un tā pamatā būs moderna IT arhitektūra, kuras īpašie ieguvumi būs sadarbspēja un mākslīgā intelekta (MI) izmantošana. Lai gan topošā rīka izmantošana pašlaik ir brīvprātīga, ES iestādēm un struktūrām, dalībvalstīm un subjektiem, kas izpilda ES budžetu, no 2028. gada būs pienākums ievadīt rīkā attiecīgos datus. 2023. gada 7. decembra kopīgajā deklarācijā Komisija, Padome un Parlaments apņēmās izskatīt un atkārtoti apspriest rīka obligātu izmantošanu daudzgadu finanšu shēmās laikposmam pēc 2027. gada, pamatojoties uz Komisijas novērtējumu par rīka gatavību, ko tā veiks līdz 2027. gada beigām.

Atbilde uz 5. ieteikuma 4. apakšieteikumu, 97. punkts. Komisija ir atbildīga par to, lai ES lēmumi par izslēgšanu būtu pieejami *EDES* datubāzē, un cenšas pēc iespējas veicināt šā rīka izmantošanu. Komisija turpina veicināt *Arachne+* integrētās IT sistēmas izmantošanu datizracei un riska novērtēšanai, izmantojot īpašus mācību kursus, dalību konferencēs un ar Komisijas darba grupas un dalībvalstu ekspertu grupas starpniecību. Komisijas ekspertu grupa tika izveidota ar Komisijas 2024. gada 20. novembra Lēmumu C(2024) 7889, lai panāktu ciešu un pastāvīgu sadarbību starp Komisiju un dalībvalstīm, galveno uzmanību pievēršot četriem galvenajiem gatavības novērtēšanas kritērijiem, t. i., riska rādītājiem, sadarbspējai, datu aizsardzībai un MI. Grupā ir dalībvalstu pārstāvji no finanšu, revīzijas, datu pārvaldības vai IT izstrādes jomām. ERP pārstāvji darbojas kā novērotāji.

Atbilde uz 5. ieteikuma 5. apakšieteikumu, 97. punkts. Finanšu regulas pārstrādātās redakcijas kontekstā Komisija nāca klajā ar priekšlikumu, kas atbilst šim konkrētajam apakšieteikumam. Tāpēc attiecībā uz ES datiem var uzskatīt, ka apakšieteikums ir īstenots no dienas, kad stājās spēkā Finanšu regulas pārstrādātā redakcija (2024. gada 30. septembris).

Īpašais ziņojums 12/2022 "Lauku attīstības noturība: vairākums projektu turpina darboties vajadzīgo laika posmu, bet būtu iespējams sasniegt ilgstošākus rezultātus"

Atbilde uz 3. ieteikuma a) punktu, 70. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots.

Komisija 2023. gada 14. decembrī organizēja ES KLP tīkla darbsemināru dalībvalstīm, labuma guvējiem un vērtētājiem par investīciju noturību (ES KLP tīkls). Darbsemināra mērķis cita starpā bija apzināt attiecīgas pieejas un informācijas avotus ES finansēto projektu turpmākās darbības novērtēšanai.

Pārskats par galvenajām atziņām ir pieejams īpašā tīmekļa vietnē – *Highlights report – Durability of Investments Workshop*. Komisija iepazīstināja KLP stratēģisko plānu regulas īstenošanas ekspertu grupu ar darbsemināra rezultātiem, arī dalībvalstu paraugpraksi, grupas sanāksmē 2024. gada 28. jūnijā. Pēc ekspertu grupas sanāksmes Komisija 2024. gada 4. decembrī nosūtīja dalībvalstīm paziņojumu, kurā apkopoti 2023. gada 14. decembrī notikušā ES KLP tīkla darbsemināra par ieguldījumu noturību rezultāti un dalībvalstu rakstiski sniegtā informācija par apspriestajiem jautājumiem.

Atbilde uz 3. ieteikuma b) punktu, 70. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots.

Pamatojoties uz 2023. gada 14. decembrī notikušā ES KLP tīkla darbsemināra par investīciju noturību (*Highlights report – Durability of Investments Workshop | EU CAP Network*) rezultātiem, Komisija apzināja problēmas un riska faktorus attiecībā uz investīciju noturību un 2024. gada 28. jūnijā KLP stratēģisko plānu regulas īstenošanas ekspertu grupas sanāksmē ar dalībvalstīm dalījās darbsemināra rezultātos. Pēc ekspertu grupas sanāksmes Komisija 2024. gada 4. decembrī nosūtīja dalībvalstīm paziņojumu, kurā apkopoti 2023. gada 14. decembrī notikušā ES KLP tīkla darbsemināra par investīciju noturību rezultāti, tai skaitā riska faktori, un dalībvalstu rakstiski sniegtā informācija par apspriestajiem jautājumiem.

Īpašais ziņojums 13/2022 "Brīva pārvietošanās Eiropas Savienībā Covid-19 pandēmijas laikā: ierobežota iekšējās robežkontroles pārbaude un nekoordinēta dalībvalstu rīcība"

Atbilde uz 1. ieteikuma e) punktu, 80. punkts. Komisija nepiekrita 1. ieteikuma e) punktam.

Komisija ir veikusi pasākumus, lai uzlabotu spēkā esošos tiesību aktus, konkrētāk, ierosinot plašus grozījumus Šengenas Robežu kodeksā, kas stājās spēkā 2024. gada jūlijā. Pārskatītajā Šengenas Robežu kodeksā cita starpā ir iekļautas prasības dalībvalstīm pierādīt iekšējās robežkontroles samērīgumu un nepieciešamību, kas kļūst stingrākas, jo ilgāk minētā kontrole tiek saglabāta, kā arī veidnes paziņojumiem un *ex post* ziņojumam, kas jau ir uzlabojušas to kvalitāti. Ir pieņemti vajadzīgie īstenošanas akti, ar kuriem nosaka vienotu formātu paziņojumiem un *ex post* ziņojumiem.

Komisija nepiekrita 1. ieteikuma e) punktam, jo tajā Komisijai tika ieteikts sākt izpildes darbības. Tas ietekmē Komisijas rīcības brīvību attiecībā uz tās izpildes panākšanas politiku un to, vai un kad sākt pārkāpuma procedūras vai nodot lietu Tiesai. Šis aspekts ir sīkāk izskaidrots arī paziņojumā "ES tiesību akti: labāki rezultāti līdz ar labāku piemērošanu".

Īpašais ziņojums 14/2022 "Komisijas reakcija uz krāpšanu kopējā lauksaimniecības politikā: laiks rīkoties nopietnāk"

Atbilde uz 2. ieteikuma c) punktu, 112. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots.

Komisija apkopoja informāciju no 25 dalībvalstīm par jaunajām tehnoloģijām, tai skaitā MI, un to izmantošanu krāpšanas apkarošanas operācijās. Tas tika darīts, izmantojot anketu, kas bija daļa no pētījuma, kuru KLP krāpšanas riska horizontālā novērtējuma pielāgošanas mērķiem veica ārējs darbuzņēmējs. Atbilžu anonimizētā analīze liecina, ka *Arachne*, zemes gabalu identifikācijas sistēma un platību uzraudzības sistēma tiek plaši izmantotas kā svarīgi krāpšanas apkarošanas rīki. Atbildēs bija minēta arī uz MI balstīta programmatūra, ko izmanto ģeomarķētu fotoattēlu atpazīšanai un analīzei, un MI programmatūras izmēģinājuma projekts, ko izmanto pieteikumu agrīnai izvērtēšanai.

Iepazīstināšana ar dalībvalstu atbilžu kopsavilkumu notika maksājumu aģentūru 18. konferencē Briselē 2025. gada 7. oktobrī. Tika dota iespēja apspriest minētās prezentācijas materiālu un veicināta paraugprakses apmaiņa par MI rīku izmantošanu krāpšanas novēršanā.

Komisijas stratēģijas krāpšanas apkarošanai 12. darbības kontekstā *OLAF* pārvaldītā ES Krāpšanas apkarošanas programma palīdz dalībvalstu iestādēm izveidot un uzlabot MI balstītus vai ar MI saistītus rīkus. Piemēram, uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus tehniskās palīdzības jomā 2024. gadam dalībvalstu iestādēm tika piešķirtas vairākas dotācijas izlūkdatu izstrādes programmatūras iegādei un uz MI balstītām datu analīzes sistēmām. Turklāt *OLAF* ir sadarbojies ar dalībvalstīm tehniskā iniciatīvā, kas aptver gan krāpšanas apkarošanas preventīvos, gan izmeklēšanas aspektus ar stratēģisko mērķi izveidot "krāpšanas apkarošanas digitālo rīkkopu". Iniciatīvas uzmanības centrā bija trīs galvenie darba virzieni:

- MI izmantošana izmeklēšanas nolūkos,
- analītiskas metodes uz datiem balstītai, proaktīvai krāpšanas atklāšanai un
- dažādu datu avotu sasaiste.

2025. gada maijā trīs dienu darbsemināra noslēgumā dalībnieki no dalībvalstīm un krāpšanas apkarošanā iesaistītie dalībnieki no Eiropas Komisijas nāca klajā ar trim uzdevumiem un to nodevumiem (tādiem risinājumiem kā MI rīki un uzvednes, kas tiks iekļauti rīkkopā). 2026. gada jūnijā dalībvalstis un ES dalībnieki krāpšanas apkarošanas jomā tiekas otrajā darbseminārā par digitālajiem krāpšanas apkarošanas rīkiem, lai pārskatītu progresu 2025. gada maijā pieņemto uzdevumu īstenošanā un apspriestu jaunus projektus.

Īpašais ziņojums 15/2022 "Pasākumi ar mērķi paplašināt dalību pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" bija labi izstrādāti, bet ilgtspējīgas pārmaiņas galvenokārt būs atkarīgas no valsts iestāžu centieniem"

Atbilde uz 3. ieteikumu, 94. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots. Komisija pieņēma Paziņojumu par sinerģijām starp ERAF programmām un pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" un to publicēja *Oficiālajā Vēstnesī* 2022. gada 4. novembrī (EUR-Lex – 52022XC1104(02) – LV – EUR-Lex).

Atbilde uz 4. ieteikuma c) punktu, 96. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots.

Visiem projektu finansējuma saņēmējiem ir pienākums ziņot par saviem sasniegumiem un projektu rezultātiem, un šī informācija pēc tam ir viegli un atklāti pieejama publiski pieejamā Eiropas Komisijas Kopienas Pētniecības un attīstības informācijas dienesta platformā (*CORDIS*). Turklāt pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" 2023.–2024. gada darba programmas ietvaros tika izsludināts īpašs jauns uzaicinājums, kas konkrēti vērsts uz paplašināšanas darbībām, proti, Izplatīšanas un izmantošanas atbalsta instruments (*HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-05*) (37. lpp.). Uzaicinājuma termiņš beidzās 2023. gada 28. septembrī. Uzvarētājs, kas tika izraudzīts no deviņiem atbilstīgiem priekšlikumiem, palīdzēs paplašināšanas darbību atbalsta saņēmējiem plašāk izplatīt savus rezultātus. Vēl viena pasākuma ietvaros, kas tiek gatavots sadarbībā ar Pētniecības izpildaģentūru, tiks izstrādāta daudzveidīgāka, dziļāka un mērķtiecīgāka pieeja veiksmes stāstiem. Pašreizējie projekti tiks īpaši analizēti nolūkā izvēlēties dažus konkrētus veiksmes stāstus, kas pēc

tam tiks paziņoti dažādos, mazāk ierastos veidos (t. i., kā ieinteresēto personu atsauksmes, ne tikai projektu atbalsta saņēmēju, bet arī sabiedrības vai administrācijas sniegta informācija), lai parādītu to sasniegumus un ietekmi uz sabiedrību plašai auditorijai.

Atbilde uz 5. ieteikuma a) punktu, 99. punkts. Komisija uzskata, ka ir 5. ieteikuma a) punkts par paplašināšanas pasākumu uzraudzību ir ņemts vērā.

Attiecībā uz komandsadarbību – galveno darbību, kas atbalsta spēju veidošanu ar papildu finansējumu no citiem avotiem, – koordinatoriem ir noteikta prasība dokumentēt progresu saskaņā ar vairākiem GSR, kuri apkopoti Pētniecības izpildaģentūras ziņojumā par komandsadarbības īstenošanu. Attiecībā uz citiem paplašināšanas instrumentiem GSR tiek noteikti dotāciju nolīgumu līmenī, lai ņemtu vērā dažādo darbību iezīmes.

Atbilde uz 5. ieteikuma b) punktu, 99. punkts. Komisija un Pētniecības izpildaģentūra seko līdzi statistikai (piemēram, cik paplašināšanas projektu guva labumu no citām paplašināšanas darbībām), turpina veikt ikgadējos apsekojumus (kas ietver arī pabeigtos projektus) un publicē veiksmes stāstus, kuros uzsvērti pabeigtie projekti. Turklāt pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" 2026.–2027. gada darba programmas daļā "Paplašināšana" (*WIDERA*) paredzēts jauns uzaicinājums iesniegt priekšlikumus – Komandsadarbība sinerģiju veidošanai – kā sinerģijas veidošanas pasākums esošajiem komandsadarbības izcilības centriem, ko finansē saskaņā ar iepriekšējiem komandsadarbības uzaicinājumiem. Visbeidzot, komandsadarbības gadījumā visu pabeigto un vēl nepabeigto komandsadarbības projektu koordinatori piedalās komandsadarbības klubā, lai apmainītos ar paraugpraksi un pieredzi.

Īpašais ziņojums 19/2022 "ES Covid-19 vakcīnu iepirkums: pēc sākotnējām problēmām nodrošināts pietiekams skaits devu, taču procesa sniegums nav pietiekami vērtēts"

Atbilde uz 2. ieteikuma a) punktu, 81. punkts. 2022. gadā pieņemtā Regula par ārkārtas pasākumu satvaru (*EFR*) nodrošina tiesisko regulējumu medicīnisko pretlīdzekļu iepirkumam Eiropas līmenī sabiedrības veselības ārkārtas situācijā. Regulas pārskatīšana, kas paredzēta *EFR* 16. pantā, vēl nav notikusi, jo regula līdz šim nav aktivizēta. Tomēr laika gaitā Komisija ir novērtējusi riskus, kas saistīti ar iepirkuma pieeju, un pašlaik gatavo īpašu dokumentu, kurā apkopoti pasākumi, kas veikti iepirkuma pieejas riska novērtēšanai. Komisija šo dokumentu pabeidza 2026. gada 27. maijā un tādējādi uzskata, ka ieteikums ir īstenots.

Atbilde uz 2. ieteikuma b) punktu, 81. punkts. Šā ieteikuma paredzamais ieviešanas termiņš ir pārlikts uz 2026. gada 31. decembri, jo, lai veiktu krīzes iepirkuma pamatnostādņu stresa testu, šīs pamatnostādnes ir vispirms jāizstrādā un jāapstiprina, kas pašlaik ir plānots 2026. gada pirmā pusgada beigās.

Komisija varēs efektīvi sagatavot stresa testu tikai tad, kad būs pieņemtas galīgās pamatnostādnes. Jāatzīmē arī, ka saskaņā ar pamatnostādnēm un līgumsaistībām šādu simulāciju izstrādei, plānošanai un īstenošanai parasti ir vajadzīgi vismaz seši mēneši. Pašlaik Komisija ir veikusi visus nepieciešamos priekšdarbus, lai nodrošinātu spriedzes testa savlaicīgu organizēšanu. Šī simulācija ir iekļauta Komisijas pasākumu plānošanā. Ir noslēgts līgums, lai nodrošinātu nepieciešamo ārējo atbalstu simulācijas izstrādei un loģistikai.

Īpašais ziņojums 20/2022 "Eiropas Savienības rīcība cīņā pret nelegālu zveju: kontroles sistēmas ir ieviestas, bet tās vājina pārbaužu un sankciju nevienmērīga piemērošana dalībvalstīs"

Atbilde uz 1. ieteikuma b) punktu, 98. punkts. Grozījumi Komisijas Regulā (EK) Nr. 1010/2009 par nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju, kas pieņemti 2023. gada 22. novembrī, ietvēra ES līmenī noteiktu riska kritēriju obligātu izmantošanu.

Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm un Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūru turpina darbu pie automatizētu brīdinājumu par risku identificēšanas un IT izstrādes saistībā ar minētajiem brīdinājumiem, kā arī pie dažu pārbaužu automatizācijas *CATCH* (nozvejas sertifikātu IT sistēma) kontekstā. Pārskatītie riska kritēriji tika atspoguļoti Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2025/1522 un padarīti obligāti dalībvalstīm. Komisija pašlaik izstrādā jaunas pamatnostādnes par pārbaudēm un verifikācijām, ar kurām 2026. gadā tiks iepazīstinātas dalībvalstis.

Attiecībā uz dalībvalstu divgadu ziņojumiem par Komisijas Regulas (EK) Nr. 1010/2009 (Padomes Regulas (EK) Nr. 1005/2008 55. pants) īstenošanu Komisija ir analizējusi, kā gandrīz visas 27 dalībvalstis 2018.–2021. gadā piemēroja riska kritērijus, un ir sniegusi ieteikumus (ar pēcpārbaudes vēstulēm) dalībvalstīm. Analīze par 2022.–2023. gadu pašlaik turpinās un tiks pabeigta 2026. gadā. Ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2025/1522 ticis grozīts arī Komisijas Regulas (EK) Nr. 1010/2009 32. pants, kurā noteikti ziņošanas pienākumi un izvērtēšana, kas cita starpā ietver riskus, kuri konstatēti, piemērojot Savienības kritērijus, un minēto risku novēršanai veikto verifikācijas darbību rezultātus. Par to reizi divos gados jāziņo dalībvalstu divgadu ziņojumos. Tādējādi dalībvalstu sniegtās ziņas divgadu ziņojumos, kas jāsniedz 2028. gadā (aptverot 2026.–2027. gada periodu), ļaus Komisijai veikt uzraudzību par to, vai pārbaudes un verifikācijas ir vērstas uz pārskatītajiem riska kritērijiem. Tomēr vajadzības gadījumā sistēmā *CATCH* līdz 2028. gadam varētu veikt mērķtiecīgas pārbaudes par verifikācijas izmantošanu attiecībā uz brīdinājumiem, kuru pamatā ir riska rādītāji.

Atbilde uz 1. ieteikuma c) punktu, 98. punkts. Komisija daļēji piekrita 1. ieteikuma c) punktam.

Attiecībā uz dalībvalstu divgadu ziņojumiem par Komisijas Regulas (EK) Nr. 1010/2009 (Padomes Regulas (EK) Nr. 1005/2008 55. pants) īstenošanu Komisija ir analizējusi, kā gandrīz visas 27 dalībvalstis 2018.–2021. gadā piemēroja pārbaudes un verifikācijas, un ir nosūtījusi pēcpārbaudes vēstules. Analīze par 2022.–2023. gadu pašlaik turpinās un tiks pabeigta 2026. gadā. 2025. gadā tika sākta viena pārkāpuma procedūra pret vienu dalībvalsti par to, ka tā nav veikusi obligātās verifikācijas attiecībā uz zivsaimniecības produktu sūtījumiem no trešām valstīm. Komisija pašlaik analizē attiecīgās dalībvalsts sniegto papildu informāciju un lems par turpmākajiem pasākumiem.

Īpašais ziņojums 21/2022 **“Komisijas novērtējums par nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem: kopumā atbilstīgs, bet īstenošanas riski saglabājas”**

Atbilde uz 1. ieteikuma a) punktu, 113. punkts. Komisija piekrita ieteikumam uzlabot nacionālo atveseļošanas un noturības plānu (ANP) novērtēšanas procedūras un kopš tā laika ir atjauninājusi savus norādījumus dalībvalstīm un iekšējo dokumentāciju. Tie nodrošina konsekventu novērtēšanas kritēriju kopumu plāniem un to pārskatīšanai. Komisija atzīst, ka, ņemot vērā plānu atšķirības būtības, lieluma un specifikas ziņā, novērtējumam noteikti ir spēcīga kvalitatīva dimensija, kas atkarīga no katras pārskatīšanas konkrētā konteksta un grafika, un to nav iespējams pilnībā standartizēt. Konsekvenci un pareizu procesu nodrošina ar iekšējiem norādījumiem par procesu un apsvērumiem attiecībā uz katru novērtēšanas kritēriju, horizontālu juridisku un politikas pārskatīšanu un rūpīgu apspriešanās procesu Komisijā.

Komisija arī atgādina, ka galīgo lēmumu par pārskatītā plāna pieņemšanu pieņem Padome. Tāpēc Komisija uzskata, ka tā ir īstenojusi ieteikumu saskaņā ar plānoto, pēc iespējas nodrošinot standartizētu un taisnīgu procesu.

Atbilde uz 1. ieteikuma b) punktu, 113. punkts. Komisija veic valstu plānu novērtējumu rūpīgu uzskaiti un pēdējo gadu laikā ir pastāvīgi uzlabojusi savu iekšējo uzskaiti, norādījumus un apmācību. Lai nodrošinātu procesa pārredzamību, Komisija publicē savu analīzi dienestu darba dokumentos un apsvērumos, kas ir daļa no tās priekšlikumiem Padomes īstenošanas lēmumiem, ar ko apstiprina ANP novērtējumu, ikreiz, kad tā iesniedz šādus priekšlikumus.

Komisija atgādina, ka visi 27 ANP ir unikāli un katra pārskatīšana ir ļoti specifiska, sākot no nelielām tehniskām korekcijām līdz lielām būtiskām izmaiņām. Tādējādi uzskaite un konkrētā procesa aspekti noteikti nedaudz atšķiras. Tomēr Komisija uzstāj, ka tās process ir strukturēts, rūpīgs un labi dokumentēts, un uzskata, ka līdz šim tā vienmēr ir spējusi pamatot savu novērtējumu. Tāpēc Komisija uzskata, ka tā ir iespēju robežās pienācīgi īstenojusi ieteikumu.

Atbilde uz 3. ieteikuma b) punktu, 116. punkts. Komisija atzinīgi vērtē ERP apstiprinājumu, ka dalībvalstis savos gada progresa ziņojumos ziņo par Atveseļošanas un noturības mehānisma pasākumu ieguldījumu konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanā un ka Komisija šādu informāciju iekļauj arī Eiropas pusgada vajadzībām publicētajos ziņojumos par valstīm. Komisija atgādina, ka Eiropas pusgads nav ANM uzraudzības vai īstenošanas instruments, bet gan neatkarīgs politikas instruments ar precīzu juridisko mērķi. Konkrētāk, Eiropas pusgada ziņojumi par valstīm ir pielāgoti tā, lai sniegtu analīzi par katras dalībvalsts konkrētajiem ekonomiskajiem apstākļiem un to, kā ir ņemti vērā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi. Komisija ir strādājusi pie tā, lai saskaņotu abus procesus, izmantojot standartizētu ziņošanu un saskaņojot ziņošanas termiņus, un nodrošina, ka pusgada dokumentos ir atsauce arī uz ANM pasākumu ieguldījumu, ciktāl tas ir būtiski un iespējams. Tomēr Komisija atgādina, ka atsauces punkts ziņošanai par Eiropas pusgadu ir Eiropas pusgada konkrētie mērķi un līdz ar to konkrētām valstīm adresētie ieteikumi, nevis ANM pasākumi. Tādējādi tas, cik detalizētas ir atsauces uz ANM pasākumiem, ir atkarīgs no plašāka politikas un ieguldījumu konteksta attiecīgajās dalībvalstīs.

Atbilde uz 5. ieteikuma b) punktu, 119. punkts. Atgādinot, ka valsts ANP iesniedz dalībvalstis un tos pieņem Padome, Komisija atzinīgi vērtē to, ka ERP atzīst Komisijas centienus uzlabot un precizēt atskaites punktus un mērķrādītājus.

Komisija apstiprina, ka tā sistemātiski izvērtē, vai pārskatīšanā iekļautie atskaites punkti un mērķrādītāji ir pietiekami skaidri un pienācīgi izstrādāti, taču norāda, ka tas ir atkarīgs no tā, vai konkrēts atskaites punkts vai mērķrādītājs ir pārskatīts. Turklāt Komisija norāda, ka 26 dalībvalstis 2025. gada beigās un 2026. gada sākumā rūpīgi pārskatīja savus ANP, lai nodrošinātu atskaites punktu un mērķrādītāju savlaicīgu īstenošanu 2026. gadā, kas ir pēdējais ANM īstenošanas gads. Šajā kontekstā Komisija ir piemērojusi vēl stingrāku pieeju, pārskatot visus vēl novērtējamos atskaites punktus un mērķrādītājus, un ir sadarbojusies ar dalībvalstīm, lai vēl vairāk palielinātu skaidrību par ANP izstrādi un konsekvenci, ciktāl tas ir iespējams un lietderīgi, ņemot vērā valstu ANP, konkrēto reformu un ieguldījumu, kā arī valstu administratīvo tradīciju un prakses daudzveidību.

Īpašais ziņojums 22/2022 “ES atbalsts ogļu reģioniem: ierobežots uzsvars uz sociālekonomisko un enerģētikas pārkārtošanu”

Atbilde uz 2. ieteikumu, 63. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir īstenots.

Regula (ES) 2024/1787 par metāna emisiju samazināšanu enerģētikas sektorā (ES Metāna regula) tika publicēta 2024. gada 15. jūlijā un stājās spēkā 2024. gada 4. augustā. Regulas 4. nodaļas III iedaļa attiecas uz metāna emisijām no slēgtām apakšzemes ogļraktuvēm un pamestām apakšzemes ogļraktuvēm.

Attiecībā uz ziņošanu un mērījumiem ar 25. pantu dalībvalstīm ir uzdots līdz 2025. gada 5. augustam izveidot un darīt publiski pieejamu inventarizācijas sarakstu ar visām slēgtajām apakšzemes ogļraktuvēm un pamestajām apakšzemes ogļraktuvēm to teritorijā vai jurisdikcijā, kurās darbības tika pārtrauktas pēc 1954. gada 3. augusta. Tajā arī noteikts, ka raktuvju operatoriem vai dalībvalstīm no 2026. gada 5. maija jāiesniedz gada ziņojumi, kuros par visām inventarizācijas sarakstā iekļautajām slēgtajām apakšzemes ogļraktuvēm un pamestajām apakšzemes ogļraktuvēm norādītas avota līmeņa metāna emisijas iepriekšējā kalendārajā gadā. Kompetentajām iestādēm šie ziņojumi jādara pieejami sabiedrībai un Eiropas Komisijai.

Attiecībā uz mitigāciju ar 26. pantu dalībvalstīm ir noteikts uzdevums izstrādāt un īstenot mitigācijas plānu nolūkā novērst metāna emisijas no slēgtām apakšzemes ogļraktuvēm un pamestām apakšzemes ogļraktuvēm, kurās darbības tika pārtrauktas pēc 1954. gada 3. augusta. Paredzēts, ka mitigācijas plānu iesniedz kompetentajām iestādēm līdz 2027. gada 5. februārim. Regulas 26. pantā ir ietverti arī noteikumi, saskaņā ar kuriem no 2030. gada aizliegta novadīšana atmosfērā un sadedzināšana lāpā, izņemot gadījumus, kad metāna utilizācija vai mitigācija nav tehniski iespējama vai apdraudētu vides/cilvēku drošību vai veselību. Šādos gadījumos atbildīgajām pusēm ir pienākums paziņot un sniegt kompetentajām iestādēm pierādījumus par nepieciešamību metānu novadīt atmosfērā vai sadedzināt lāpā. Regulas 26. pantā ir ietverti arī noteikumi par slēgtu apakšzemes ogļraktuvju un pamestu apakšzemes ogļraktuvju alternatīvu izmantošanu, kas ietver īpašu atļauju piešķiršanas procedūru, kura paredz metāna emisiju monitoringu un novēršanu.

Attiecībā uz labas prakses apkopošanu un dalīšanos ar to Komisijai saskaņā ar 5. panta 3. punktu ir pienākums izveidot kompetento iestāžu tīklu un paredzēt nepieciešamo kārtību informācijas apmaiņai, it īpaši attiecībā uz monitoringu, regulēšanu un atbilstību, un paraugprakses apmaiņai nolūkā veicināt sadarbību un apspriešanās vajadzībām.

Komisija ir izveidojusi īpašu ekspertu grupu. No 2025. gada aprīļa līdz 2026. gada aprīlim notika piecas plenārsēdes un vairākas darba grupas sanāksmes ar dalībvalstīm un kompetentajām iestādēm. Ekspertu grupas darba ietvaros notiks labās prakses apkopošana un dalīšanās ar to, tai skaitā saistībā ar metāna emisiju mērīšanu un pārvaldību slēgtās vai pamestās ogļraktuvēs. Komisija iepazīstināja grupu ar Eiropas Revīzijas palātas (ERP) Īpašo ziņojumu Nr. 22/2022, pievēršot galveno uzmanību 2. ieteikumam un ar to saistītajai Komisijas atbildei, kas abi attiecas uz Metāna regulu un ekspertu grupas darbu. Komisija arī aprakstīja pēcpārbaudes procesu, izklāstot Komisijas atbildi (25.06.2025.) un ERP sākotnējos konstatējumus. Pēc tam ekspertu grupa piekrita Komisijas priekšlikumam kādā no nākamajām kompetento iestāžu tīkla sanāksmēm iekļaut darba kārtības punktu par labās prakses apmaiņu saistībā ar metāna emisiju mērīšanu un pārvaldību slēgtās vai pamestās ogļraktuvēs. Šādas sanāksmes datums tiks noteikts saskaņā ar ES Metāna regulas 26. panta prasībām.

Īpašais ziņojums 23/2022 “Sinerģijas starp pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem: pilns potenciāls vēl nav izmantots”

Atbilde uz 2. ieteikuma b) punktu, 83. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots. Īstenošanu atbalsta izcilības zīmoga (*SoE*) prakses kopiena, kas saved kopā valstu/reģionālās iestādes un finansēšanas struktūras, lai apmainītos ar pieredzi, saņemtu norādījumus no Komisijas departamentiem un stiprinātu mācīšanos no līdzbiedriem. Tā darbojas, izmantojot Komisijas vadītas sanāksmes, tīmekļa vietni un platformu piemērojamo noteikumu skaidrojumu sniegšanai un labas prakses apmaiņai; sanāksmju darba kārtības aptver arī plašākus ar sinerģiju saistītus politikas tematus.

2023.–2024. gadā tika īstenoti divi būtiski sasniegumi izcilības zīmoga projektu datu apmaiņas jomā. Pirmais bija Eiropas Inovācijas padomes (EIP) izcilības zīmoga infopanelis pilnvarotiem ārējiem

lietotājiem, kas sāka darboties 2023. gada decembrī. Otrais infopaneļa modulis, kas sāka darboties 2024. gada 25. novembrī, ļauj lietotājiem sniegt atsauksmes par valsts/reģionālo finansiālo atbalstu, kas piešķirts EIP izcilības zīmoga projektiem, un tādējādi tas ļauj uzraudzīt īstenošanu dalībvalstīs. Ir jāpalielina tā izmantošana jēgpilnai uzraudzībai; pašlaik ir reģistrēti 100 lietotāji no 22 valstīm.

Lai palīdzētu finansētājiem izstrādāt atbalsta shēmas, pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" infopanelis tika uzlabots, izmantojot apkopotus datus par citiem izcilības zīmogam līdzīgiem instrumentiem (piemēram, *MSCA* Pēcdoktorantūras stipendijām[2], EPP *PoC* dotācijām[3]), kuros meklēšanu var veikt pēc dalībvalstīm un reģioniem. Eiropas Pētniecības telpas (EPT) foruma apakšgrupa "Piekļuve izcilībai" (EPT 16. darbība), ko atbalstīja 2025. gada sākumā publicēta aptauja un ekspertu ziņojums, veicināja sinerģiju starp pētniecības un inovācijas un kohēzijas iestādēm, kā arī starp pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" un ERAF. *CORTEX*[4] tagad aptver 37 e-dotāciju programmas, kas ļauj apzināt tematiskās sinerģijas, izmantojot starptematu tekstizraci. Komisija arī izmantoja programmas "Apvārsnis" rezultātu uzlabotāju (*Horizon Results Booster*), lai analizētu pieteikuma iesniedzēju paziņotās sinerģijas darbības, sagatavojot ziņojumu un datu kopas.

Atbilde uz 3. ieteikuma c) punktu, 89. punkts. Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā un savlaicīgi īstenots.

Lai uzlabotu lejupējās sinerģijas, Komisija ir izstrādājusi dažādu savstarpēji papildinošu iniciatīvu kopumu.

Pirmkārt, Komisija ir paplašinājusi programmas "Apvārsnis" rezultātu platformas (ES Finansējuma un iepirkumu portāls / *SEDIA*: Vienotā elektroniskās datu apmaiņas telpa) aptvērumu, lai iekļautu galvenos izmantojamos rezultātus, kas izriet no pētniecības un inovācijas pamatprogrammas projektiem ne tikai no 7. pamatprogrammas, bet arī no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un pašreizējās pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" (tai skaitā EIT zināšanu un inovāciju kopienām), Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda, Ogļu un tērauda pētniecības fonda un – pavisam nesen – no Inovāciju fonda. Šie izmantojamie rezultātu "profili" sniedz bagātīgu informāciju par pamatā esošo rezultātu un to personu vajadzībām, kurām tas pieder. Programmas "Apvārsnis" rezultātu platformā tos var meklēt pēc reģiona (*NUTS2* kods). Tāpēc ERAF atbalsta saņēmēji var ātri apzināt projektu rezultātus savā reģionā un tieši sazināties ar rezultātu veidotājiem, lai izpētītu sadarbības iespējas.

Otrkārt, tika izsludināts pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" 2023.–2024. gada darba programmas daļas "Paplašināšana" (2023–2024 *WIDERA*) Izplatīšanas un izmantošanas atbalsta instrumenta (*HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-05–01*) uzaicinājums iesniegt priekšlikumus, kura indikatīvais budžets ir 5 miljoni EUR. Tas noslēdzās 2023. gada 28. septembrī, un pašlaik tas tiek izvērtēts. Šā rezultātu izplatīšanas un izmantošanas atbalsta instrumenta galvenie mērķi ir:

- pastiprināt izplatīšanas un izmantošanas spējas, arī veidojot labāku izpratni par Komisijas rezultātu izplatīšanas un izmantošanas stratēģiju un iespējām, ko tā var piedāvāt saņēmējiem, kuriem nepieciešamas paplašināšanas darbības,
- sniegt atbalstu saņēmējiem rezultātu izplatīšanā un izmantošanā, izmantojot uz tirgu orientētu pieeju,

[2] https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/actions/postdoctoral-fellowships

[3] https://erc.europa.eu/apply-grant/proof-concept.

[4] *CORTEX* tekstizraces rīks ir iekšēja datu analīzes platforma, ko izstrādājis Eiropas Komisijas Kopīgais pētniecības centrs (*JRC*). Tas ir izstrādāts, lai sniegtu atbalstu politikas veidošanā, un tajā izmanto dabiskās valodas apstrādi, lai iegūtu datus no ES dotāciju un pētniecības projektu priekšlikumiem nolūkā palīdzēt analītiķiem sekot līdzi politikas ietekmei.

– uzlabot rezultātu izplatīšanas un izmantošanas prasmes un zināšanas, zināšanu pārnesi un intelektuālā īpašuma pārvaldību, lai paplašināšanas darbību atbalsta saņēmēju nodarbinātie pētnieki un vadības darbinieki varētu izpildīt pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" dotācijas nolīgumā noteiktos pienākumus, arī pēc projekta beigām.

Šai darbībai būtu jāpalīdz atbalsta saņēmējiem labāk izprast, kā izpildīt rezultātu izplatīšanas un izmantošanas saistības saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" un "Apvārsnis 2020", un meklēt iespējas piesaistīt citas ES finansēšanas programmas, it īpaši saskaņā ar kohēzijas politiku (piemēram, ERAF, ESF+), kā arī ANM. Darbībai būtu ne tikai jāpalielina saņēmēju zināšanas par rīkiem, ko tie izmanto savu rezultātu izplatīšanas un izmantošanas pasākumu izstrādei (tai skaitā par rīkiem, ko Komisija piedāvā rezultātu izplatīšanas un izmantošanas atbalstam, piemēram, programmas "Apvārsnis" rezultātu platformu, "Apvārsnis" rezultātu veicinātāju), bet arī jāpalīdz saņēmējiem efektīvi izmantot sociālos medijus un inovatīvus komunikācijas kanālus, intelektuālā īpašuma tiesības (piemēram, palīdzības dienests IĪ jautājumos, IĪ pirmsdiagnostikas pakalpojumi, IĪ vaučeri, Veselības pētniecības padome u. c.) un atvērtos datus.

Īpašais ziņojums 24/2022 "E-pārvaldes darbības, kas vērstas uz uzņēmumiem: Komisijas darbības ir īstenotas, tomēr e-pakalpojumu pieejamība Eiropas Savienībā joprojām atšķiras"

Atbilde uz 2. ieteikumu, 97. punkts. 2024. gada 11. aprīlī stājās spēkā Sadarbspējīgas Eiropas akts, liekot pamatus netraucētiem pārrobežu digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem. Tiesību akta mērķis ir arī uzlabot eksperimentu un inovācijas koordināciju publiskajā sektorā, un tas veicina sadarbspējas risinājumu kopīgošanu un atkalizmantošanu.

Sabiedrisko pakalpojumu digitalizācija ir aplūkota 2023. un 2024. gada ziņojumos par stāvokli digitālajā desmitgadē, izmantojot dažādus datu avotus, tai skaitā salīdzinošo e-pārvaldes pētījumu, ar kura palīdzību 2023. gadā tika veikta Eiropas sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijas uzraudzība. 2024. gada ziņojumā ir ieteikts "veicināt digitālo tehnoloģiju izplatīšanu sabiedrībā un reģionos, jo īpaši attīstot sadarbību starp Eiropas dalībniekiem vietējā līmenī". Šajā nolūkā būtiska nozīme ir bijusi Eiropas digitālās inovācijas centru (*EDIH*) darbam. Īpašā *EDIH AI4PA* darba grupa līdz šim ir nodrošinājusi vairāk nekā 12 tīmekļseminārus un divas klātienes sanāksmes, lai apmainītos ar paraugpraksi par MI izmantošanu publiskajā sektorā. Komisija ir arī atbalstījusi inkubatoru *GovTech4All*, kas apvieno 29 organizācijas no 20 valstīm, lai ar izmēģinājuma projektu palīdzību īstenotu inovāciju un uzlabotu digitālos publiskos pakalpojumus. Turklāt 2024. gada decembrī Komisija saņēma oficiālu pieteikumu izveidot Inovatīvo masveida publiskās pārvaldes savstarpēji savienoto transformācijas pakalpojumu Eiropas digitālās infrastruktūras konsorciju (*EDIC*), kas izstrādās, popularizēs un ieviesīs digitālās pārvaldes risinājumus. Šo *EDIC* vada Grieķija, un sākotnēji pievienojās Horvātija, Ungārija un Polija. Tajā tiks iesaistītas vēl citas dalībvalstis, izmantojot 12 mēnešus ilgu koordinācijas un atbalsta darbību, un tam paredzēts turpmāks atbalsts kā daudzvalstu projektam programmas "Digitālā Eiropa" 2025.–2027. gada darba programmā (*IOP* budžeta pozīcija, 6 miljoni EUR).

Visbeidzot, Komisija ir aktīvi popularizējusi digitālās pārvaldības piemērus un risinājumus, izmantojot dažādus tīmekļsemināru un ikgadējo vadošo pasākumu *SEMIC*, kā arī novērošanas centrus un saistītās kopienas, piemēram, Atvērtā pirmkoda novērošanas centru un Publiskā sektora tehnoloģiju novērošanas centru.

Ir atklāts Sadarbspējīgas Eiropas portāls. Tajā tiek mitināta Sadarbspējīgas Eiropas akadēmija, kas jau piedāvā 33 bezmaksas e-mācību kursus, lai uzlabotu publiskā sektora darbinieku zināšanas digitālās pārvaldes jomā. Portālā pieejami arī sadarbspējas risinājumi, un nākotnē šis katalogs tiks vēl vairāk paplašināts. Komisija pašlaik strādā pie Sadarbspējīgas Eiropas kopienas izveides. *EDIH*

darba grupas (*AI4PA*) tīmekļsemināros un sanāksmēs ir sniegta informācija par ES tiesību aktiem un digitālās pārvaldības risinājumiem, un tie ir veicinājuši attiecīgu apmācību.

Īpašais ziņojums Nr. 25/2022: "Nacionālā kopienākuma pārbaude ES budžeta finansēšanas vajadzībām: datu apkopošanas riski kopumā labi novērsti, bet iespējams darbības labāk kārtot prioritārā secībā"

Atbilde uz 1. ieteikuma a) punktu, 106. punkts. Attiecībā uz 2025.–2029. gada nacionālā kopienākuma (NKI) pārbaudes ciklu *Eurostat* ir apzinājis šādus transversālus jautājumus, kas jāpārbauda, izmantojot valstu salīdzinājumus par visām dalībvalstīm:

- nodarbinātības metode – nodarbinātības dati saskaņā ar demogrāfiskiem avotiem tiek salīdzināti ar nodarbinātības datiem, kas ir iekšzemes kopprodukta (IKP)/NKI aplēšu pamatā,
- IKP līdzsvarošana piedāvājuma un izlietojuma tabulās,
- neiekasētais pievienotās vērtības nodoklis (PVN) un teorētiskie PVN aprēķini.

Eurostat uzskata, ka šie transversālie jautājumi visās valstīs pēc noklusējuma ir saistīti ar augstu risku. *Eurostat* ir analizējis, vai šim darbam ir jānosaka prioritātes. Ņemot vērā visu trīs valstu salīdzinājumiem noteikto jomu sarežģītību un nozīmīgumu, *Eurostat* neuzskata, ka kādam no šiem jautājumiem būtu jāpiešķir prioritāte (attiecībā uz plānoto pārbaužu secību) salīdzinājumā ar pārējām divām jomām. Tas nozīmē, ka trīs valstu salīdzinājumi ir jāveic paralēli (kā secināts dokumentā "NKI pārbaudes modeļa attiecībā uz pašu resursiem izklāsts"). Transversālie jautājumi, kas apzināti 2025.–2029. gada NKI pārbaudes ciklā (kā arī secinājumi par to prioritāšu noteikšanu), ir daļa no šādiem minētā cikla pamatdokumentiem:

- NKI pārbaudes modeļa attiecībā uz pašu resursiem izklāsts,
- riska novērtēšanas modelis NKI pārbaudei attiecībā uz pašu resursiem.

NKI ekspertu grupa ar minētajiem dokumentiem nāca klajā un tos apstiprināja 2025. gada aprīlī. Jāatzīmē, ka *Eurostat* veica 16 valstu salīdzinājumus 2016.–2019. gada ciklā un 2 valstu salīdzinājumus 2020.–2024. gada ciklā.

Atbilde uz 2. ieteikuma b) punktu, 107. punkts. Vajadzības gadījumā *Eurostat* turpināja sniegt pienācīgus paskaidrojumus par laikposmiem, uz kuriem attiecas atrunas. Atrunas, kas izriet no 2020.–2024. gada NKI pārbaudes cikla, parasti attiecas uz 2018. gadu un turpmākajiem gadiem. Ierobežotos gadījumos, kad atrunas attiecas uz īsāku laikposmu, tas ir skaidrojams ar apstākļiem, kas izklāstīti pielikumā par attiecīgajām atrunām, kurš pievienots vēstulei, ar ko ievieš atrunas. *Eurostat* turpinās piemērot šo pieeju 2025.–2029. gada ciklā.

Īpašais ziņojums Nr. 26/2022: "Eiropas statistika: potenciāls vēl vairāk uzlabot kvalitāti"

Atbilde uz 1. ieteikumu, 92. punkts. Komisija uzskata, ka ieteikums ir daļēji īstenots saskaņā ar Komisijas atbildi uz īpašo ziņojumu.
Savā atbildē Komisija piekrita sadarbībā ar Eiropas Statistikas padomdevēju komiteju (*ESAC*) izskatīt *ESAC* darbības un darba veidus, lai palielinātu *ESAC* iekļautību. Pēc tam Komisija ar *ESAC* apsprieda veidus, kā to padarīt iekļaujošāku, lai labāk apmierinātu lietotāju vajadzības. Rezultātā kopīgi ar *ESAC* tika pieņemta pieeja organizēt regulārus darbsemināru, kuros piedalās Eiropas Statistikas sistēmas (ESS) dalībnieki, *ESAC*, valstu lietotāju padomes un citas ieinteresētās personas. Šo pieeju, kuras īstenošana sākās 2023. gada novembrī, atbalsta *ESAC*, un tā stiprina lietotāju iekļaušanu.

Tomēr Komisija nepiekrita tai ieteikuma daļai, kurā norādīts, ka visu lietotāju pārstāvība *ESAC* nav pietiekami līdzsvarota vai efektīva, un Komisija uzskata, ka pašreizējā *ESAC* locekļu atlases procedūra

ir piemērota. *ESAC* sastāvu un *ESAC* locekļu iecelšanas procedūru reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums 234/2008/EK. Pirmkārt, saskaņā ar lēmuma 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu 11 no 24 locekļiem tieši ieceļ iestādes un struktūras, kurām viņi pieder, kā uzskaitīts minētajā pantā, tai skaitā Eiropas Parlaments, un viņi pārstāv šīs iestādes un struktūras. Jau tas vien nodrošina lietotāju plašu pārstāvību. Otrkārt, saskaņā ar 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteikto procedūru Komisija cenšas izraudzīties 12 augsti kvalificētas personas, kuras, pamatojoties uz savu kvalifikāciju, *ESAC* diskusiju un *ESAC* atzinumu izstrādes laikā spēj saprast, apkopot un paust dažādu kategoriju lietotāju, respondentu un citu ieinteresēto personu (tai skaitā zinātnieku aprindu, sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības) statistikas informācijas vajadzības. Ņemot vērā to, ka minētās ieinteresēto personu kategorijas ir mazāk strukturētas nekā, piemēram, 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā uzskaitītās iestādes un struktūras, 12 locekļi var paust šīs statistikas informācijas vajadzības tikai kā privātpersonas, nevis pamatojoties uz kādu pilnvarojuma veidu.

Atbilde uz 4. ieteikuma a) punktu, 100. punkts. Komisija nepiekrita 4. ieteikuma a) punktam, jo *Eurostat* prakse attiecībā uz piekļuvi statistikas datiem pirms to publicēšanas atbilst prakses kodeksam un tiks turpināta.

Atbilde uz 5. ieteikumu, 103. punkts. Komisija nepiekrita 5. ieteikumam.

Saskaņā ar Lēmumu Nr. 235/2008/EK, ar ko izveido Eiropas Statistikas pārvaldības konsultatīvo padomi (*ESGAB*), *ESGAB* mērķis ir sniegt neatkarīgu pārskatu par Eiropas Statistikas sistēmu saistībā ar Eiropas Statistikas prakses kodeksa īstenošanu. Profesionālizvērtēšanā izmanto pārredzamu metodiku, lai novērtētu, kā *Eurostat* un Eiropas Statistikas sistēma ievēro prakses kodeksu. *Eurostat* uzskata, ka *ESGAB* ir plašas pilnvaras rīkoties un paust viedokli par profesionālizvērtēšanu.

EIROPAS VĒRTSPAPĪRU UN TIRGU IESTĀDES ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATA 12. NODAĻU: "22. GADA MŪSU ĪPAŠAJIEM ZIŅOJUMIEM IETVERTO IETEIKUMU ĪSTENOŠANA"

Atbildes uz Īpašo ziņojumu 04/2022 "Investīciju fondi – ES pasākumi vēl nav radījuši patiesu vienoto tirgu, kas dotu labumu ieguldītājiem"

Atbilde uz 2. ieteikuma c) punktu

ESMA atzinīgi vērtē to, ka ir novērtēti tās nozīmīgie centieni pārveidot savus galvenos snieguma rādītājus (GSR), koncentrējoties uz rezultātiem, kas sasniegti risku mazināšanā visā ES, kā arī apkopot uzraudzības praksi un secinājumus par dažiem no tās svarīgākajiem konverģences instrumentiem, tādējādi palīdzot *ESMA* veidot padziļinātu viedokli par valstu kompetento iestāžu uzraudzības darbību efektivitāti un saskaņotību saistībā ar galvenajiem investīciju fondu jautājumiem.

Šie pasākumi atbilst *ESMA* apņemšanās īstenot ERP ieteikumus, izmantojot uz risku balstītu pieeju, lai nodrošinātu resursu efektīvu izmantošanu, ņemot vērā *ESMA* organizatoriskos pilnvarojumus, likumdošanas un darbības jomu, kā arī to, ko reāli var sasniegt šo robežu ietvaros.

Piešķirot prioritāti konverģences pasākumiem un uzraudzības risku turpmākajai izskatīšanai, kuriem ir vislielākā potenciālā ietekme uz ieguldītāju aizsardzību, tirgus kārtību un finanšu stabilitāti – nevis uz jebkādiem potenciālas diverģences elementiem —, *ESMA* cenšas veicināt efektīvu uzraudzību ar pastāvīgi augstas kvalitātes rezultātiem (ko var panākt, izmantojot dažādas pieejas, kas pielāgotas katras iestādes kontekstam).

Pamatojoties uz līdz šim izstrādātajām sistēmām, *ESMA* turpinās meklēt jaunus veidus, kā turpmāk uzraudzīt atšķirīgās prakses un veikt korektīvus pasākumus plašākā tēmu un instrumentu klāstā. Šajā sakarā *ESMA* atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Komisijas likumdošanas priekšlikumi saistībā ar Uzkrājumu un investīciju savienību patiešām, kā paredzams, veicinās strukturālas izmaiņas konverģences nodrošināšanā investīciju fondu jomā, kā arī *ESMA* rīcībā esošajos saistītajos instrumentos, kas ļaus iegūt

pamatotāku ieskatu valstu kompetento iestāžu uzraudzības praksē un lēmumos praksē, kā arī labāk kartēt, uzraudzīt un samazināt faktiskās atšķirības, ievērojot uz risku balstītu pieeju, piemēram, veicot rūpīgāku pārbaudi attiecībā uz lielākajiem pārrobežu uzņēmumiem.

Atbilde uz 3. ieteikuma c) punktu

Izmaksu salīdzināšanas rīka izstrādes pilnvaras ir likumdevēju ziņā.

Skatīt atbildi uz 4. ieteikumu.

ESMA atzinīgi vērtē to, ka ir novērtēti tās sasniegtie reālie panākumi, veidojot saskaņotu stresa testēšanas sistēmu visā ieguldījumu fondu nozarē, kā arī centienus saistībā ar citām finanšu stabilitātes iniciatīvām, piemēram, *AIFMD* 25. pantā noteiktos finanšu sviras ierobežojumus un finanšu sviru PVKIU fondos.

Kā atzinusi ERP, sistēmas mēroga stresa testēšanas sistēmas turpmāka izstrāde ir daļa no Komisijas apspriešanās par makroprudenciālo regulējumu finanšu iestādēm, kas nav bankas. Tikmēr *ESMA* sniedz ieguldījumu ESRK sistēmas mēroga stresa testēšanas darbā. *ESMA* arī risina datu sadrumstalotības jautājumus, strādājot pie integrētās ziņošanas saskaņā ar *AIFPD*/PVKIU pārskatīšanu. Darbi norit saskaņā ar Eiropas Komisijas noteiktajiem termiņiem.

2025. finanšu gada pārskats par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda

Saturs

Lpp.

2025. finanšu gada pārskats par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda 534

Eiropas Komisijas atbildes 571

Saturs

	Punkts
Ievads	01–06
Īss apraksts	02–06
9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda finanšu izpilde	07–09
Ticamības deklarācija, ko par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu ERP sagatavo Eiropas Parlamentam un Padomei. Neatkarīga revidenta ziņojums	I.–40
Ticamības deklarācijas pamatojuma informācija	10–14
Revīzijas tvērums un pieeja	10–14
Pārskatu ticamība	15–17
Darījumu pareizība	18–40
Ieņēmumi	18
Izdevumi	19–33
INTPA ĢD 2025. gada darbības pārskata pārbaude	34–35
Izpēte par 2025. gada atlikušo kļūdu īpatsvaru	36–40
Projektu sasniegumu novērtēšana mūsu revīzijas apmeklējumu laikā	41–42
Secinājums un ieteikumi	43–46
Secinājums	43–44
Ieteikumi	45–46
Pielikumi	
I pielikums. EAF maksājumi galvenajām atbalsta saņēmējvalstīm: Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm	
II pielikums. Ieteikumu ieviešanas pārbaude	

Ievads

01 Šajā gada pārskatā izklāstīti mūsu konstatējumi par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu (EAF). Apkopojums par šīs jomas 2025. gada darbībām un izdevumiem ir sniegts ***1. attēlā***. Mūsu 2025. gada revīzijas datu kopa (1832 miljoni EUR) vairāk nekā divas reizes pārsniedza gada laikā veikto maksājumu summu (893 miljoni EUR), kas galvenokārt skaidrojams ar dzēsto priekšfinansējumu.

1. attēls. Eiropas attīstības fondi: 2025. gada finanšu informācijas apkopojums

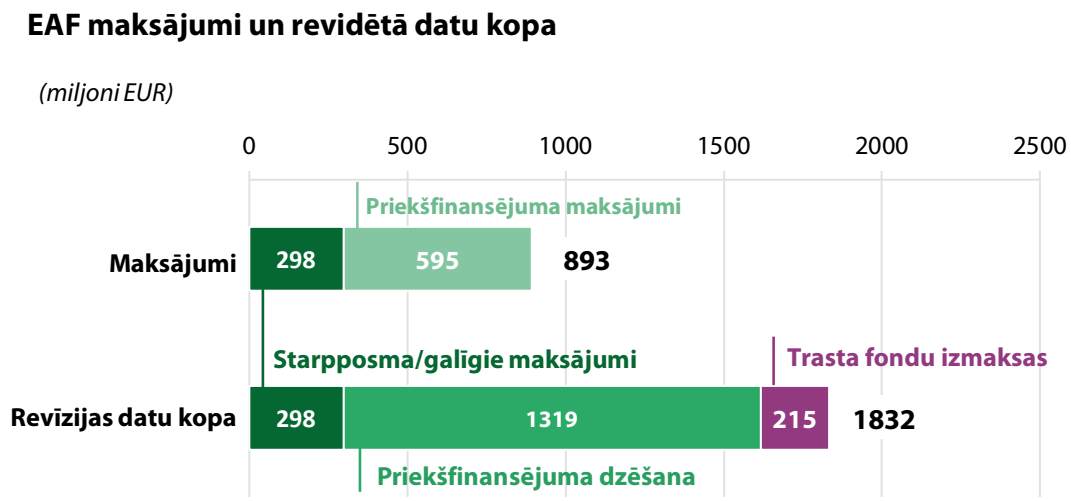

Avots: ERP, pamatojoties uz 9., 10. un 11. EAF 2025. gada pārskatiem.

Īss apraksts

02 Eiropas attīstības fondi, kurus izveidoja 1959. gadā, līdz 2020. gada beigām bija galvenie instrumenti, ar kuriem Eiropas Savienība finansēja attīstības sadarbību ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm un *aizjūras zemēm un teritorijām (AZT)*. EAF galvenais mērķis ir samazināt un galu galā izskaust nabadzību saskaņā ar galveno attīstības sadarbības mērķi, kas noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 208. pantā.

03 Daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam attīstības sadarbība ar ĀKK valstīm ir iekļauta Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā (“Eiropa pasaulē”) kā daļa no ES vispārējā budžeta, bet sadarbību ar aizjūras zemēm un teritorijām aptver Lēmums par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi. Tomēr 9., 10. un 11. EAF nav bijuši integrēti ES vispārējā budžetā, un tos līdz pat *slēgšanai* turpina īstenot un par tiem ziņo atsevišķi. Tālab mēs tos revidējam un arī par tiem ziņojam atsevišķi.

04 EAF tiek īstenoti sarežģītā ģeopolitiskā un organizatoriskā vidē. To pasākumi tiek īstenoti dažādos reģionos ar atšķirīgu tiesisko regulējumu un iestāžu sistēmu, un tam nepieciešama spēja pielāgoties dažādiem regulatīvajiem un darbības apstākļiem. Tie jo īpaši attiecas uz turpmāk minētajiem aspektiem.

a) Fondi tiek tieši finansēti no dalībvalstu un Apvienotās Karalistes iemaksām. Šīs iemaksas ir balstītas uz kvotām jeb “iemaksu skalu”.

b) Fondus pārvalda Komisija (ārpus ES vispārējā budžeta) un Eiropas Investīciju banka (EIB).

c) Tā kā EAF balstās uz iekšēju nolīgumu starp valdībām, Eiropas Parlamentam ir mazāka ietekme uz to darbību nekā uz attīstības sadarbības instrumentiem, kurus finansē no ES vispārējā budžeta. Tomēr Eiropas Parlaments ir *budžeta izpildes* apstiprinātājiestāde, izņemot ieguldījumu mehānismam, kuru pārvalda Eiropas Investīciju banka.

d) *Gada pārskata* principu Eiropas attīstības fondiem nepiemēro. EAF nolīgumi parasti ir noslēgti uz *saistību* periodu no pieciem līdz septiņiem gadiem, bet maksājumus var veikt daudz ilgākā laikposmā, jo iekšējie nolīgumi, ar ko izveido EAF[1], paliks spēkā tik ilgi, cik nepieciešams, lai pilnībā īstenotu visas darbības.

[1] Iekšējais nolīgums, ar ko izveido 11. EAF, 14. panta 3. punkts, iekšējais nolīgums, ar ko izveido 10. EAF, 13. panta 3. punkts, un iekšējais nolīgums, ar ko izveido 9. EAF, 35. panta 3. punkts.

05 Eiropas attīstības fondus gandrīz pilnībā pārvalda Komisijas Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (INTPA ĢD). Nelielu daļu (1 % 2025. gadā) no EAF maksājumiem pārvaldīja Tuvo Austrumu, Ziemeļāfrikas un Persijas līča ģenerāldirektorāts (MENA ĢD).

06 Izdevumi, uz kuriem attiecas šis pārskats, ir saistīti ar atbalstu, kas sniegts 76 valstīm (galveno atbalsta saņēmēju sarakstu sk. ***I pielikumā***), izmantojot ļoti dažādas metodes, kas var būt būvdarbi, piegāžu un pakalpojumu līgumi, *dotācijas*, *programmu aplēses, deleģēšanas/iemaksu nolīgumi*, kas noslēgti ar tiesību subjektiem, kuriem veikts *pīlāru novērtējums* (piemēram, ar starptautiskām organizācijām un ES dalībvalstu aģentūrām), un *budžeta atbalsts*.

9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda finanšu izpilde

07 Budžets 9. Eiropas Attīstības fondam (2000.–2007. gads) bija 13,8 miljardi EUR un 10. Eiropas Attīstības fondam (2008.–2013. gads) – 22,7 miljardi EUR. Vienpadsmitajam EAF ir atvēlēti 30,5 miljardi EUR, no kuriem 29,1 miljards EUR ir piešķirts ĀKK valstīm, 0,4 miljardi EUR – aizjūras zemēm un teritorijām un 1 miljards EUR – administratīvām izmaksām.

08 EAF resursi (ES dalībvalstu un Apvienotās Karalistes iemaksas) un maksājumi ir pamazām samazinājušies (attiecīgi kopš 2019. un 2020. gada), un jaunas saistības nav uzņemtas kopš 2023. gada. Paredzams, ka maksājumi turpinās samazināties un ka 2027. gadā tie būs vairs tikai 0,5 miljardi EUR (***2. attēls***).

2. attēls. EAF saistību, maksājumu un resursu (iemaksu) virzība, tostarp 2026. un 2027. gada prognozes

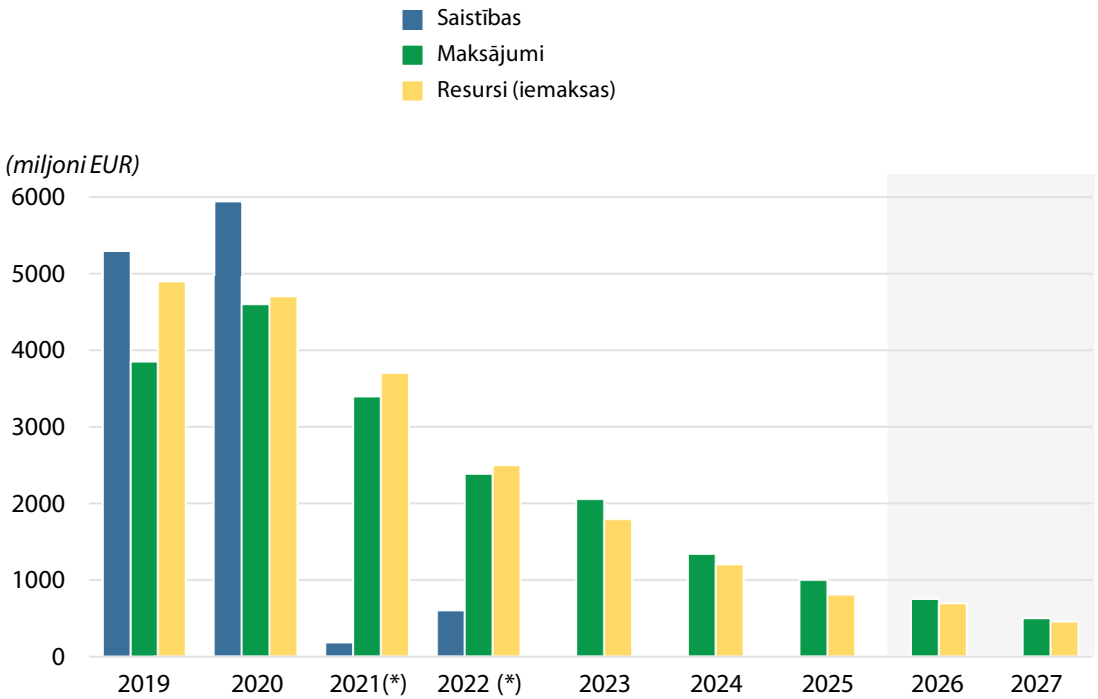

(*) Kopš 11. EAF turpināmības klauzula zaudēja spēku 31.12.2020., principā nav jaunu saistību. Ir tikai daži izņēmumi 2021. un 2022. gadā. Izņēmumu saistības ir šādas:
1) atmaksājumi ĀKK ieguldījumu mehānisma ietvaros no darbībām, ko veic saskaņā ar 9., 10. un 11. EAF;
2) 10. un 11. EAF rezerves atkalizmantošana saskaņā ar Padomes Lēmumu 2022/1223.

Avots: pamatojoties uz ERP 2020.–2024. gada pārskatiem, Padomes Lēmumu (ES) 2022/1223 un COM(2025) 563 final.

09 EAF resursu izlietojums 2025. gadā, kā arī kumulatīvi par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu ir parādīts ***3. attēlā***.

3. attēls. EAF resursu izlietojums līdz 2025. gada 31. decembrim

(miljoni EUR)

	Stāvoklis 2024. gada beigās		*Budžeta izpilde 2025. finanšu gadā (neto saistības pēc saistību atcelšanas / neto maksājumi pēc līdzekļu atgūšanas)*				*Stāvoklis 2025. gada beigās*				
	Kopsumma (noapaļota)	Izpildes līmenis (% no resursiem)	*9. EAF[3]*	*10. EAF*	*11. EAF*	*Kopsumma (noapaļota)*	*9. EAF*	*10. EAF*	*11. EAF*	*Kopsumma (noapaļota)*	*Izpildes līmenis (% no resursiem)*
A. RESURSI[1,2]	**65 943**		***0***	***-95***	***75***	***-20***	***15 238***	***20 959***	***29 726***	***65 923***	
B. IZLIETOJUMS											
1 Vispārējās saistības (finansēšanas lēmumi)	***65 053***	**98,7 %**	***-1***	***-69***	***-285***	***-354***	***15 237***	***20 937***	***28 525***	***64 699***	**98,1 %**
2 Individuālās saistības (atsevišķi līgumi)	***64 646***	**98,0 %**	***0***	***-62***	***-160***	***-223***	***15 237***	***20 902***	***28 284***	***64 423***	**97,7 %**
3. Maksājumi	***60 834***	**92,3 %**	***0***	***65***	***828***	***893***	***15 221***	***20 705***	***25 800***	***61 726***	**93,6 %**
C. Neizpildītās saistības (B1-B3)	**4219**	**6,4 %**					***16***	***231***	***2724***	***2972***	**4,5 %**
D. Pieejamais atlikums (A-B1)[3]	**890**	**1,3 %**					***1***	***22***	***1201***	***1224***	**1,9 %**

1 Ietverti sākotnējie piešķīrumi 9., 10. un 11. EAF, līdzfinansējums, procenti, dažādi resursi un pārvietojumi no iepriekšējiem EAF.

2 Negatīvās summas atbilst atceltajām saistībām.

3 Pieejamais atlikums ietver "neizmantojamo rezervi" (kredīti, kas nav izmantojami bez Padomes vienprātīga lēmuma).

Avots: ERP, pamatojoties uz 9., 10. un 11. EAF 2025. gada pārskatiem un uz Komisijas sniegto papildu informāciju. Sniegtie skaitļi neaptver EIB pārvaldīto EAF daļu.

Ticamības deklarācija, ko par 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu ERP sagatavo Eiropas Parlamentam un Padomei. Neatkarīga revidenta ziņojums

Atzinums

I. Mēs revidējām:

a) 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda gada pārskatus, kuros ietilpst bilance, finanšu darbības rezultātu pārskats, naudas plūsmas pārskats, pārskats par pārmaiņām neto aktīvos, finanšu pārskatu skaidrojumi un ziņojums par finanšu izpildi 2025. gada 31. decembrī slēgtajā finanšu gadā un kuri ir apstiprināti 2026. gada 22. jūnijā;

b) to pakārtoto darījumu likumību un pareizību, par kuru finanšu pārvaldību atbild Komisija[2].

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

II. Uzskatām, ka 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda gada pārskati par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo šo fondu finanšu stāvokli 2025. gada 31. decembrī, to darbības rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Eiropas attīstības fondu Finanšu regulu un grāmatvedības noteikumiem, kas balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

[2] Saskaņā ar 43., 48.–50. un 58. pantu Finanšu regulā, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, šī ticamības deklarācija neattiecas uz to EAF līdzekļu daļu, kuru pārvalda EIB.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par ieņēmumu likumību un pareizību

III. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Izdevumi

Negatīvs atzinums par izdevumu likumību un pareizību

IV. Ņemot vērā to jautājumu nopietnību, kas aprakstīti punktā, kurā ir pamatots negatīvs atzinums par izdevumu likumību un pareizību, mēs uzskatām, ka izdevumos, kas apstiprināti pārskatos par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir būtisks kļūdu līmenis.

Atzinuma pamatojums

V. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (*IFAC*) starptautiskajiem revīzijas standartiem (*ISA*) un ētikas kodeksiem un *INTOSAI* starptautiskajiem augstāko revīzijas iestāžu standartiem (*ISSAI*). Mūsu pienākumi saskaņā ar šiem standartiem un kodeksiem ir plašāk aprakstīti šā ziņojuma iedaļā, kas attiecas uz revidenta pienākumiem. Mēs esam ievērojuši neatkarības prasības un ētikas pienākumus saskaņā ar Profesionālo grāmatvežu ētikas kodeksu, ko izstrādājusi Starptautiskās Ētikas standartu padome grāmatvežiem. Uzskatām, ka iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma pamatošanai.

Pamats negatīvam atzinumam par izdevumu likumību un pareizību

VI. Mūsu kopējais aplēstais kļūdu līmenis izdevumos, kas apstiprināti 9., 10. un 11. EAF pārskatos par 2025. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir 10,5 %. Tātad apstiprinātajos gada izdevumos mūsu konstatēto kļūdu ietekme ir gan būtiska, gan plaši izplatīta.

Galvenie revīzijas jautājumi

VII. Galvenie revīzijas jautājumi ir tie, kuri saskaņā ar mūsu profesionālo spriedumu mūsu veiktajā kārtējā perioda finanšu pārskatu revīzijā bija vissvarīgākie. Šos jautājumus Palāta skatīja finanšu pārskatu revīzijas kopējā kontekstā un formulējot savu atzinumu par pārskatiem, bet par šiem jautājumiem mēs nesniedzam atsevišķu atzinumu.

Uzkrātie izdevumi

VIII. Mēs novērtējām pārskatos norādītos uzkrātos izdevumus, kuri lielā mērā ir balstīti uz aplēsēm. 2025. gada beigās Komisija lēsa, ka attiecināmie izdevumi, kuri ir radušies, bet kurus atbalsta saņēmēji vēl nav paziņojuši, ir 3195 miljoni EUR (2024. gada beigās – 3885 miljoni EUR).

IX. Lai novērstu risku, ka uzkrātie izdevumi ir uzrādīti nepareizi, mēs pārbaudījām šo uzkrājumu aplēses aprēķinu un izlasi, kurā bija iekļauti 20 atsevišķi priekšfinansējuma maksājumi un 19 rēķini, kas bija reģistrēti, bet vēl nebija pārbaudīti. Šā darba rezultātā mēs secinājām, ka galīgajos pārskatos norādītie uzkrātie izdevumi bija pareizi.

Citi jautājumi

Izmaiņas metodikā, pēc kuras izsakām skaitļos publiskā iepirkuma kļūdas

X. No šā gada esam mainījuši metodiku, pēc kuras izsakām skaitļos ietekmi, ko rada publiskajā iepirkumā pieļautas kļūdas. Plānojam šīs metodes izmantot arī turpmākajos gados. Atjauninātā pieeja saskan ar metodiku, ko izmanto Komisija saistībā ar dalītajā pārvaldībā no vispārējā budžeta īstenotām izdevumu programmām. Aplēsto šīs izmaiņas ietekmi mēs izklāstām šā gada pārskata 33. punktā.

Vadības (Komisijas) pienākumi

XI. Saskaņā ar LESD 310.–325. pantu un 11. EAF Finanšu regulu vadības pienākums ir sagatavot un iesniegt EAF gada pārskatus, pamatojoties uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem, un nodrošināt tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Šie pienākumi ietver iekšējās kontroles mehānismu izveidi, ieviešanu un īstenošanu attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu un izklāstu tā, lai krāpšanas vai kļūdas dēļ tajos nebūtu sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Vadībai ir galīgā atbildība par EAF pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību.

XII. Sagatavojot EAF pārskatus, vadības pienākums ir novērtēt Eiropas attīstības fondu spēju turpināt darbību, izklāstīt visus svarīgos jautājumus un izmantot darbības turpināšanas pieņēmumu grāmatvedībā, ja vien vadība neplāno likvidēt struktūru vai pārtraukt darbības vai ja tai nav citas reālas alternatīvas, kā vien struktūras likvidēšana vai darbību pārtraukšana.

XIII. Vadība ir atbildīga par Eiropas attīstības fondu finanšu pārskatu sagatavošanas procesa pārraudzību.

Revidenta pienākumi EAF pārskatu un pakārtoto darījumu revīzijā

XIV. Mūsu mērķi ir iegūt pamatotu pārliecību par to, ka EAF pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas un ka pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi, un, balstoties uz mūsu veikto revīziju, sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei deklarāciju par pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Pamatota pārliecība ir augsts pārliecības līmenis, bet tā nav garantija, ka revīzijā vienmēr tiks atklāti visi iespējamie būtiski nepareizu ziņu vai būtisku neatbilstību gadījumi. Tie var rasties krāpšanas vai kļūdu dēļ un tos uzskata par būtiskiem tad, ja var pamatoti sagaidīt, ka atsevišķi vai kopā tie varētu ietekmēt saimnieciskus lēmumus, kuri pieņemti, pamatojoties uz EAF pārskatiem.

XV. Attiecībā uz ieņēmumiem mēs pārbaudām visas dalībvalstu iemaksas un citu veidu ieņēmumu darījumu izlasi.

XVI. Saistībā ar izdevumiem mēs pārbaudām maksājumu darījumus, kad izdevumi ir radušies un ir iegrāmatoti un apstiprināti. Šī pārbaude aptver visas maksājumu kategorijas (izņemot avansa maksājumus) to veikšanas stadijā. Avansa maksājumus pārbauda tad, kad līdzekļu saņēmējs ir sniedzis pierādījumu par to atbilstīgu izmantošanu un iestāde vai struktūra ir pieņēmusi šo pierādījumu, avansa maksājumu dzēšot, kas var nenotikt līdz nākamajam gadam.

XVII. Visas revīzijas gaitā mēs liekam lietā profesionālo spriedumu un saglabājam profesionāli skeptisku attieksmi. Mēs veicam arī šādas darbības:

- apzinām un novērtējam riskus, ka krāpšanas vai kļūdu dēļ EAF pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts EAF tiesiskais regulējums. Mēs izstrādājam un īstenojam revīzijas procedūras, lai reaģētu uz šo risku, un iegūstam revīzijas pierādījumus, kas ir pietiekami un piemēroti mūsu atzinuma veidošanai. Gadījumus, kad būtiski nepareizas ziņas ir sniegtas vai neatbilstības radušās krāpšanas dēļ, ir grūtāk atklāt nekā kļūdas izraisītus gadījumus, jo krāpšana var ietvert slepenu vienošanos, viltošanu, tīšus izlaidumus, datu sagrozīšanu vai iekšējās kontroles apiešanu. Attiecīgi ir lielāks risks, ka šādi gadījumi paliks neatklāti;

- iepazīstamies ar iekšējo kontroli, kas attiecas uz revīziju, lai izstrādātu atbilstošas revīzijas procedūras, nevis lai sniegtu atzinumu par iekšējās kontroles efektivitāti;

- novērtējam izmantoto grāmatvedības metožu piemērotību un vadības veikto grāmatvedības aplēšu pamatotību un ar to saistīto vadības sniegto informāciju;

- izdarām secinājumus par to, vai vadība ir pienācīgi izmantojusi darbības turpināšanas pieņēmumu grāmatvedībā un, pamatojoties uz iegūtajiem revīzijas pierādījumiem, spriežam, vai attiecībā uz notikumiem vai apstākļiem pastāv būtiska nenoteiktība, kas var radīt nopietnas šaubas par Eiropas attīstības fondu spēju turpināt darbību. Ja secinām, ka šāda būtiska nenoteiktība pastāv, mums savā ziņojumā uz to ir jāvērš uzmanība, norādot uz attiecīgo informāciju EAF pārskatos, vai arī, ja šī informācija ir neadekvāta, mums ir jāmodificē savs atzinums. Mūsu secinājumi balstās uz revīzijas pierādījumiem, kas iegūti līdz ziņojuma sagatavošanai. Tomēr turpmāki notikumi vai apstākļi var likt Eiropas attīstības fondiem pārtraukt darbības turpināšanu;

- novērtējam gada pārskatu vispārējo izklāstu, uzbūvi un saturu, tostarp visas informācijas sniegšanu, un vērtējam, vai pakārtotie darījumi un notikumi gada pārskatos ir izklāstīti patiesi.

XVIII. Mēs sazināmies ar vadību par, cita starpā, revīzijai plānoto tvērumu un laika grafiku, kā arī par nozīmīgiem revīzijas konstatējumiem, arī par visiem konstatējumiem, kas attiecas uz būtiskiem iekšējās kontroles trūkumiem.

XIX. No jautājumiem, kas apspriesti ar Komisiju, mēs apzinām tos, kuri EAF pārskatu revīzijā ir vissvarīgākie un kuri tādējādi ir galvenie revīzijas jautājumi kārtējā periodā. Šos jautājumus mēs aprakstām savā ziņojumā, ja vien ar likumu vai noteikumiem nav aizliegta to atklāšana plašākai sabiedrībai vai – ārkārtīgi retos gadījumos – ja secinām, ka informācija mūsu ziņojumā nav jāsniedz, jo ir pamats domāt, ka tās atklāšana varētu radīt negatīvas sekas, kuras būtu lielākas par labumu, ko gūtu sabiedrība.

2026. gada 2. jūlijā

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Eiropas Revīzijas palāta

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

Ticamības deklarācijas pamatojuma informācija

Revīzijas tvērums un pieeja

10 Revīzijas pieeja un metodes, ko piemērojam arī EAF revīzijā, ir izklāstītas mūsu 2025. gada pārskata par budžeta izpildi ***1.1. pielikumā***.

11 Mūsu apsvērumi par EAF pārskatu ticamību ir saistīti ar 9., 10. un 11. EAF finanšu pārskatiem[3], kurus ir apstiprinājusi Komisija[4] un kuri kopā ar grāmatveža apliecinājuma vēstuli ir saņemti 2026. gada 18. jūnijā. Mēs pārbaudījām dotās summas un informāciju, kā arī vērtējām piemērotos grāmatvedības principus, Komisijas veiktās nozīmīgās aplēses un pārskatu vispārējo izklāstu.

12 Lai revidētu *darījumu* pareizību, mēs pārbaudījām 85 darījumu izlasi, kas bija izveidota tā, ka bija reprezentatīva visam EAF izdevumu spektram. Visi 85 darījumi bija INTPA ĢD darījumi. Izlasi veidoja 14 darījumi, kas attiecās uz *Ārkārtas trasta fondu Āfrikai*, 56 darījumi, ko bija atļāvušas 15 ES delegācijas[5], un 15 darījumi, kas bija apstiprināti Komisijas centrālajos dienestos. Ja darījumos tika atklātas *kļūdas*, mēs analizējām to iemeslus, lai konstatētu iespējamās nepilnības. Turklāt, revidējot darījumus uz vietas, novērtējām arī *sniegumu*, ja tas bija iespējams un uzskatīts par noderīgu.

13 Attiecībā uz 2025. gadu mēs pārbaudījām arī:

a) visas dalībvalstu iemaksas;

b) INTPA ĢD un ES delegāciju izmantotās sistēmas attiecībā uz: i) *ex ante* pārbaudēm, ko Komisijas darbinieki un ārējie revidenti (kurus nolīgusi Komisija vai finansējuma *saņēmēji*) veikuši pirms maksājumu izpildes, ii) regulāro uzraudzību un vispārējo pārraudzību, īpaši turpmākiem pasākumiem pēc ārējām revīzijām, un *atlikušo kļūdu īpatsvara (RER)* izpēti;

---

[3] Regula (ES) 2018/1877, 39. pants.

[4] Regula (ES) 2018/1877, 38. pants.

[5] Āfrikas Savienība, Kamerūna, Čada, Kongo Demokrātiskā Republika, Etiopija, Madagaskara, Mali, Maurīcija, Mozambika, Nigērija, Ruanda, Sjerraleone, Togo, Uganda, Zambija.

c) INTPA ĢD *gada darbības pārskatā* iekļauto pareizības informāciju, to, cik konsekventa ir metodika, pēc kuras aprēķinātas riskam pakļautās summas, nākotnes korekcijas un atgūstamie līdzekļi, kā arī šo ziņu iekļaušanu Komisijas *gada pārvaldības un snieguma ziņojumā*;

d) mūsu iepriekšējo ieteikumu ieviešanu.

14 INTPA ĢD īsteno lielāko daļu ārējās palīdzības instrumentu, ko finansē gan no ES vispārējā budžeta, gan no EAF. Mūsu apsvērumi par gada darbības pārskatu attiecas uz visu INTPA ĢD atbildības jomu, nevis tikai uz EAF.

Pārskatu ticamība

15 Mēs secinājām, ka pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas.

16 Līdz 2025. gada 31. decembrim 9. EAF (2000.–2007. gads) pārskati vēl nebija slēgti – tas ir 18 gadus pēc 2007. gada turpināmības klauzulas un liedz Komisijai parakstīt jaunas saistības. Tas liecina par EAF *programmu* sarežģītību un darbību ilgumu. Saskaņā ar 9. EAF joprojām tiek īstenoti četri līgumi.

17 Tāpat kā iepriekšējos gados, mēs konstatējām, ka daži priekšfinansējuma maksājumi ilgu laiku bija palikuši nedzēsti. Vairāk nekā 10 gadus bija palikusi nedzēsta summa 448 miljonu EUR apmērā. Šie priekšfinansējuma maksājumi galvenokārt attiecas uz ES un Āfrikas Infrastruktūras trasta fondu (*EU-AITF*), kurš turpinās darboties līdz 2030. gadam, un katru gadu tiek dzēsta tikai neliela daļa no iepriekšējā *EU-AITF* priekšfinansējuma.

Darījumu pareizība

Ieņēmumi

18 Ieņēmumu darījumos kļūdu līmenis nebija būtisks.

Izdevumi

19 No 85 mūsu pārbaudītajiem darījumiem 47 darījumos (55,3 %) bija kļūdas. Pamatojoties uz 39 kļūdām, kuras esam izteikuši skaitļos, mūsu aplēstais kļūdu līmenis ir 10,5 % (sk. ***4. attēlu***). Pagājušajā gadā izlasē arī bija 85 darījumi, no tiem 34 darījumos (40,0 %) bija kļūdas, un mēs izteicām skaitļos 27 kļūdas.

20 Šogad mēs konstatējām ievērojamu kļūdu pieaugumu saistībā ar apliecinošo dokumentu trūkumu. Tas veidoja lielāko daļu *aplēstajā kļūdu līmenī*, un šādu kļūdu īpatsvars bija 3,4 procentpunkti. Šādas kļūdas rodas, ja revīzijas laikā netiek iesniegti deklarēto izdevumu apliecinoši dokumenti. EAF programmu ilgā īstenošana un kavēšanās ar līgumu slēgšanu palielina iespējamību, ka apliecinošie dokumenti laika gaitā vairs nebūs viegli pieejami.

21 Turklāt, tā kā EAF īstenošana tuvojas noslēgumam, arvien vairāk atlikušo izdevumu ir tādi, kurus Komisija vēl nav noskaidrojusi, un tos, visticamāk, ietekmēs kavējumi, sarežģījumi un neatrisināti jautājumi. Tālab kļūdu iespējamība tajos ir lielāka.

4. attēls. Darījumu pārbaudes rezultāti

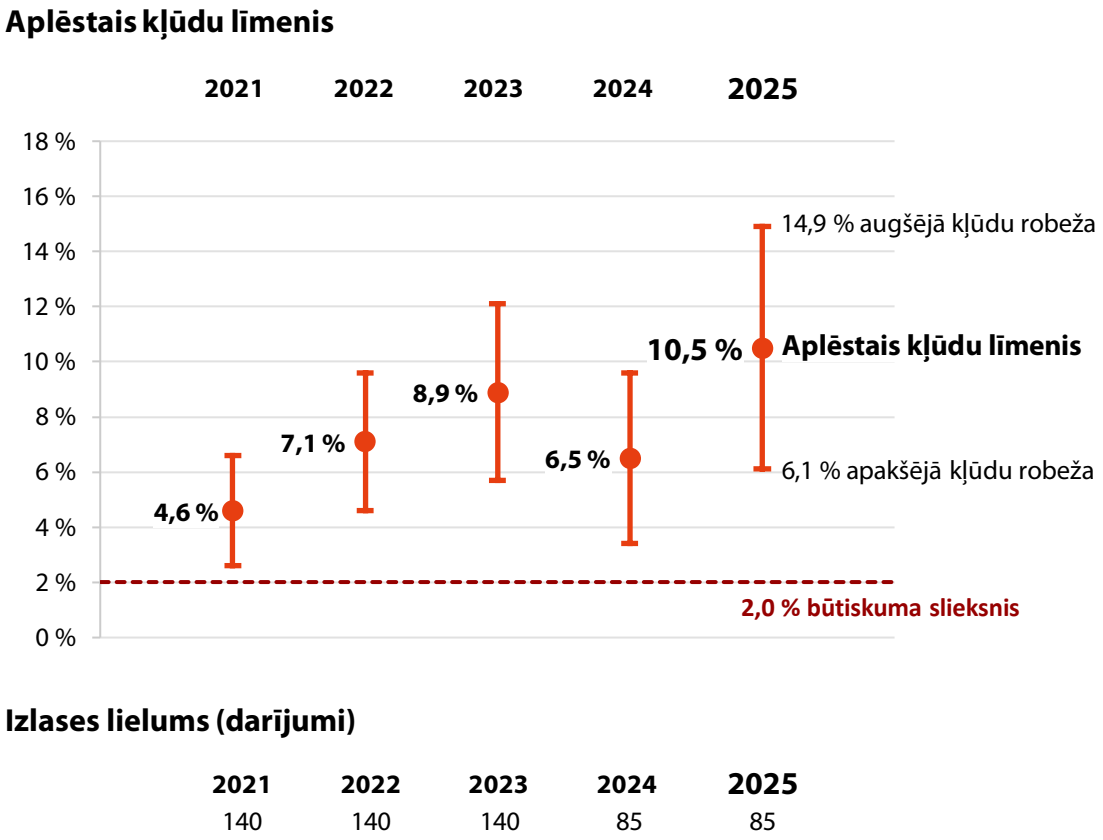

Avots: ERP.

22 Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdas veidam 2025. gadā ir parādīts ***5. attēlā***.

5. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums atbilstoši kļūdas veidam

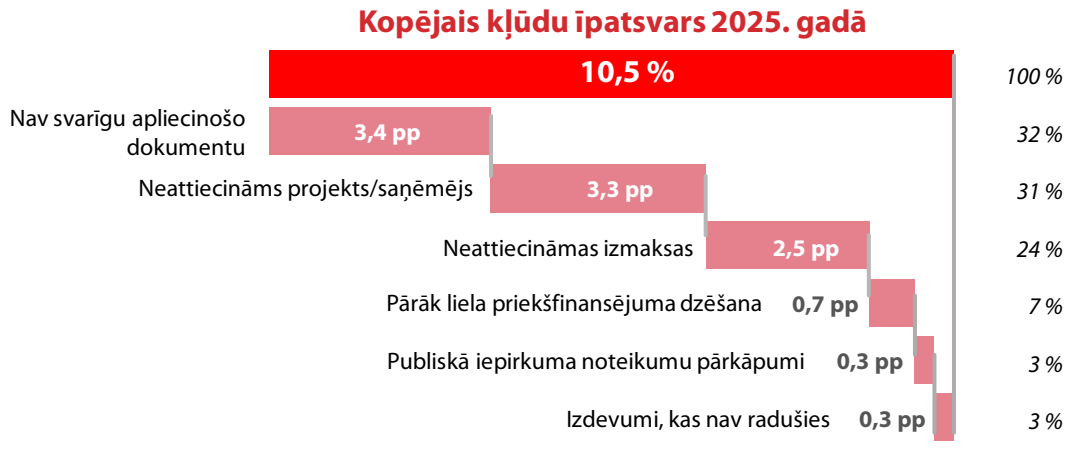

pp: procentpunkti

Avots: ERP.

23 Pārbaudot neattiecināmus projektus un saņēmējus, mēs konstatējām arī kļūdas, kas saistītas ar EAF pakāpenisku izbeigšanu. Divos gadījumos Komisija bija izmantojusi finansēšanas nolīgumus, lai finansētu darbības, kas nebija paredzētas šajos nolīgumos. Tas notika apstākļos, kad EAF turpināmības klauzula neļāva ne veikt grozījumus, ne uzņemties jaunas saistības saskaņā ar attiecīgajiem finansēšanas nolīgumiem.

24 Viens no galvenajiem neattiecināmo izmaksu veidiem, kurus konstatējām, ir no ES iekasēto netiešo izmaksu "kaskāde" (par apakšuzņēmēju – organizāciju – netiešajām izmaksām tiek ziņots kā par daļu no saņēmēja *tiešajām izmaksām* papildus netiešajām izmaksām, ko saņēmējs jau iekasē). Šogad mēs konstatējām trīs tādus gadījumus, kas aplēstajā kļūdu līmenī veidoja 0,2 procentpunktus. Mēs sniedzām ieteikumu par īstenošanas kaskādes struktūru mūsu 2024. gada pārskata par ES budžeta izpildi 9. nodaļā.

25 Piemēri kļūdām, kuras esam izteikuši skaitļos, sniegti ***1. izcēlumā***.

1. izcēlums

Piemērs gadījumam, kad trūkst svarīgu apliecinošo dokumentu

Komisija ar kādas Ziemeļāfrikas valsts Veselības ministriju parakstīja dotācijas nolīgumu, kura mērķis bija atbalstīt veselības aprūpes speciālistu licencēšanas eksāmenu izstrādi un administrēšanu. Darbības kopējās attiecināmās izmaksas bija 0,7 miljoni EUR, bet ES ieguldījums bija 0,6 miljoni EUR.

Mēs revidējām maksājumus ekspertiem, kuri bija iesaistīti licencēšanas eksāmenu standartu noteikšanā, izstrādē un uzraudzībā. Šie eksperti tika nolīgti saskaņā ar pakalpojumu līgumiem, kuros noteikts viņu vispārējais iesaistes periods, pienākumi un atalgojums.

Mēs nesaņēmām apstiprinošus pierādījumus, kas pamatoti apliecinātu, ka eksperti ir izpildījuši savus līgumiskos pienākumus laikposmos, par kuriem viņi saņēma atalgojumu. Konkrētāk runājot, mēs neieguvām svarīgus dokumentus, piemēram, līgumos prasītos nodevumus.

Tā kā nevarējām gūt pārliecību, ka šīs izmaksas ir pienācīgi pamatotas un attaisnotas, mēs tās uzskatījām par neattiecināmām.

Piemērs: neattiecināmas netiešās izmaksas, kas deklarētas kā tiešās izmaksas – izmaksu “kaskāde”

Mēs revidējām maksājumu saskaņā ar iemaksu nolīgumu, kas parakstīts ar ES dalībvalsts attīstības aģentūru un īstenots *netiešā pārvaldībā*. Darbības kopējie izdevumi bija 13,8 miljoni EUR, un to pilnībā finansēja no ES budžeta.

Revidētā darījuma pamatā bija pēdējais finanšu pārskats par visu īstenošanas periodu no 2019. gada septembra līdz 2023. gada jūnijam.

Aģentūra bija deklarējusi netiešās izmaksas 0,88 miljonu EUR apmērā, kas aprēķinātas pēc līgumā noteiktās maksimālās vienotas likmes 7 % no tiešajām izmaksām. Tomēr mūsu revīzijā tika konstatēta arī netiešo izmaksu “kaskāde”. Attīstības aģentūra bija noslēgusi apakšuzņēmuma līgumus par darbības daļām ar citām organizācijām un savās paziņotajās tiešajās izmaksās iekļāvusi arī šo organizāciju netiešās izmaksas.

Savā finanšu pārskatā, kas bija iesniegts Komisijai, Aģentūra bija konsolidējusi organizāciju finanšu pārskatus un ziņojusi par visiem to izdevumiem kā par tiešajām izmaksām. Tomēr šo organizāciju pārskatos bija iekļautas netiešās izmaksas 0,73 miljonu EUR apmērā. Pieskaitot šo summu 0,88 miljoniem EUR, kopējās netiešās izmaksas ir 1,61 miljons EUR (13,6 % no tiešajām izmaksām), un tas ievērojami pārsniedz līgumiski noteikto ierobežojumu 7 % apmērā. Mēs uzskatījām, ka pārmērīgās izmaksas nav attiecināmas.

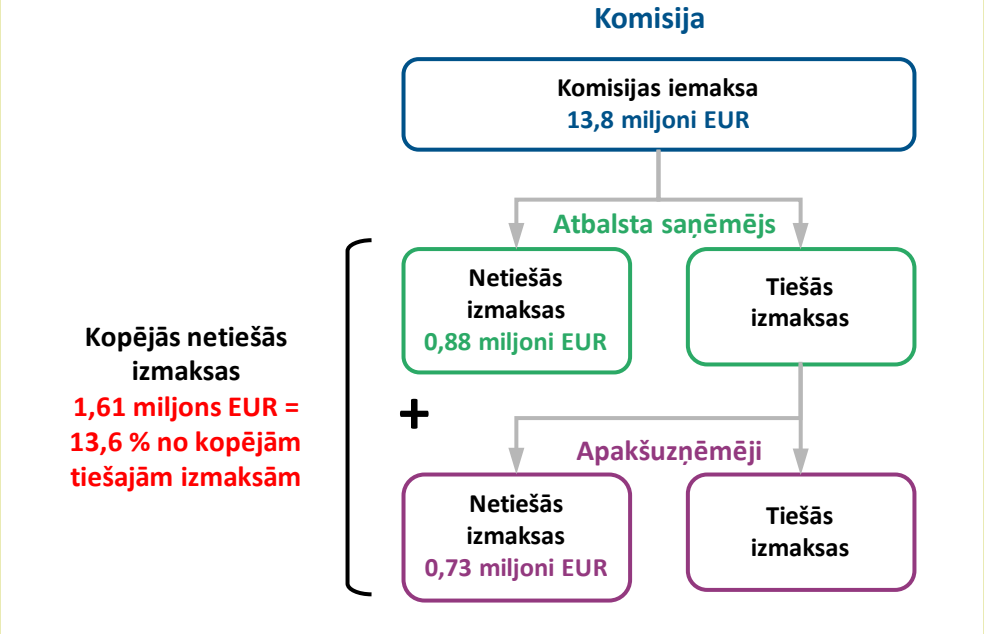

Piemērs nopietnai *publiskā iepirkuma* noteikumu neievērošanai: nepamatota tieša konsultāciju pakalpojumu piešķiršana

Komisija bija parakstījusi iemaksu nolīgumu ar organizāciju, kurai veikts pīlāru novērtējums, ar nolūku atbalstīt tādas programmas īstenošanu, kuras mērķis ir konsolidēt demokrātiju kādā Āfrikas valstī. Darbības kopējās attiecināmās izmaksas bija 1,5 miljoni EUR, un tās pilnībā sedza ES.

Revīzijas ietvaros mēs pārbaudījām līgumu par konsultāciju pakalpojumiem audiovizuālā satura veidošanā un konsultanta tēla izmantošanu komunikācijas pasākumos saistībā ar 2023. gada reģionālajām vēlēšanām. Līguma vērtība bija 0,01 miljons EUR; tas tika piešķirts tieši, nevis izmantojot konkursa procedūru, kurā būtu ietverti vismaz trīs cenu piedāvājumi, kā noteikts piemērojamajos iepirkuma noteikumos.

Pamatojums tiešas piešķiršanas procedūras izmantošanai nesniedza pietiekamus pierādījumus tam, ka pakalpojumus var sniegt tikai viens piegādātājs. Turklāt organizācija, kurai veikts pīlāru novērtējums, bija apstiprinājusi tiešas piešķiršanas procedūras izmantošanu pēc tam, kad jau bija piešķirtas līguma slēgšanas tiesības.

Tā kā iepirkums neatbilda piemērojamajiem noteikumiem, mēs uzskatām, ka saistītie izdevumi ir neattiecināmi.

Piemērs par neattiecināmām personāla izmaksām, kas iekasētas no projekta

Komisija bija parakstījusi iemaksu nolīgumu ar starptautisku organizāciju ar nolūku īstenot darbību digitālo finanšu pakalpojumu (piemēram, elektronisko maksājumu sistēmu) izmantošanas attīstīšanai. Darbība tika īstenota netiešā pārvaldībā ar ES ieguldījumu līdz 14,4 miljoniem EUR.

Revīzijas ietvaros mēs pārbaudījām izdevumus, kas starpposma finanšu pārskatā deklarēti kā tiešās personāla izmaksas. Papildus pamatalgai un attiecināmajiem pabalstiem revidētajās izmaksās bija iekļauti vairāki algu komponenti, piemēram, apmācība, IT pakalpojumi, drošības nodevas un algu administrēšanas maksas.

Šie komponenti attiecas uz organizācijas vispārējo darbību, nevis uz darbības īstenošanu. Šādas izmaksas uzskata par netiešajām izmaksām vai *uzkrājumiem*, un tās nav uzskatāmas par attiecināmām tiešām izmaksām.

Tādējādi mēs uzskatījām šīs izmaksas par neattiecināmām.

26 No 31 darījuma, kas saistīts ar netiešās pārvaldības līgumiem, kuri noslēgti ar struktūrām ar pīlāru novērtējumu (starptautiskas organizācijas un valsts aģentūras), 17 darījumos bija *skaitļos izsakāmas kļūdas*, kas veidoja 3,0 procentpunktus no aplēstā kļūdu līmeņa. Attiecībā uz šādiem līgumiem Komisija apstiprina izdevumus, pamatojoties uz finanšu pārskatu un pārvaldības deklarāciju. Pārvaldības deklarācija ir struktūras ar pīlāru novērtējumu pašdeklarācija, kas apliecina, ka iesniegtā finanšu informācija ir pienācīgi izklāstīta, pilnīga un precīza un ka tā atbilst līgumā noteiktajiem pienākumiem.

27 Šogad starptautiskās organizācijas mums sniedza pilnīgu piekļuvi to rīcībā esošajiem revidēto darījumu apliecinošajiem dokumentiem. Tas ir uzlabojums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, kad piekļuve bija ierobežota, jo tika piedāvāta pagaidu elektroniska aplūkošana tikai skatīšanās režīmā un dokumenti mums netika nosūtīti – tas kavēja revīzijas plānošanu, īstenošanu un kvalitātes kontroli. Pagājušajā gadā mēs ieteicām Komisijai veikt turpmākus pasākumus, lai nodrošinātu, ka starptautiskās organizācijas sniedz ERP pilnīgu, neierobežotu un savlaicīgu piekļuvi dokumentiem, kas vajadzīgi tās uzdevumu veikšanai saskaņā ar LESD, un jo īpaši nodrošināt, ka līgumiskas vienošanās ar starptautiskām organizācijām ir skaidras un pilnībā ievēro ERP tiesības pēc pieprasījuma saņemt visus dokumentus vai informāciju, kas vajadzīga revīzijas funkciju veikšanai[6]. Mēs turpināsim uzraudzīt šo jautājumu un ziņot par to.

28 Mēs konstatējām, ka starptautisko organizāciju un valsts aģentūru sagatavotie finanšu pārskati detalizācijas un kvalitātes ziņā ir atšķirīgi. Tajos ne vienmēr bija iekļauta informācija, kas ļautu Komisijai noskaidrošanas laikā atklāt neattiecināmus izdevumus vai kļūdas. Viens no iemesliem ir tas, ka pamatā esošajos iemaksu un *deleģēšanas nolīgumos* noteiktie budžeti nebija pietiekami detalizēti, lai ļautu efektīvi uzraudzīt izdevumus.

29 Konstatējām, ka vienā darījumā bija dzēsta pārāk liela tāda priekšfinansējuma summa, kas izmaksāts struktūrām, kurām veikts pīlāru novērtējums. Šis darījums veidoja 0,7 procentpunktus aplēstajā kļūdu līmenī. Minētajā gadījumā Komisija bija apstiprinājusi finanšu pārskatu, kurā bija iekļauti avansa maksājumi, kuri neveidoja radušās izmaksas un tāpēc nebija attiecināmi. Savā 2023. gada pārskatā mēs ieteicām Komisijai piemērot pietiekamus kontroles mehānismus, ar kuriem mazināt risku, ka tiek dzēstas neattiecināmas summas, kas izmaksātas struktūrām, kurām veikts pīlāru novērtējums. Komisija piekrita ieviest ieteikumu līdz 2025. gada beigām. Mēs uzskatām, ka šis ieteikums ir ieviests lielākajā daļā aspektu (***II pielikums***).

30 15 no 39 gadījumiem, kuros mēs izteicām kļūdas skaitļos, Komisijai bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu apstiprināšanas. Ja Komisija būtu pienācīgi izmantojusi visu tās rīcībā esošo informāciju, aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 6,1 procentpunktu zemāks.

---

[6] 2024. gada pārskats par ES budžeta izpildi, 8.13. punkts un 8.1. ieteikums.

31 Mēs konstatējām arī 13 gadījumus, kad nebija ievēroti tiesību akti un finanšu *noteikumi*, taču tiem nebija tiešas finansiālas *ietekmes* uz ES budžetu. Šīs kļūdas, kas nebija izsakāmas skaitļos, bija saistītas ar tādiem jautājumiem kā neatbilstība līguma prasībām attiecībā uz izdevumu pārbaudi (***2. izcēlums***).

2. izcēlums

Piemērs izdevumu pārbaudes ziņojumam, kas neatbilst kvalitātes prasībām

Mēs revidējām maksājumu, kas veikts saskaņā ar Komisijas noslēgtu pakalpojumu līgumu par kopējo summu 0,2 miljoni EUR. Līgumā bija noteikts – lai pieprasītu maksājumu, darbuzņēmējam jāiesniedz Komisijai izdevumu pārbaudes ziņojums, ko sagatavojis ārējais revīzijas uzņēmums. Ziņojumā secināts, ka deklarētie izdevumi ir likumīgi un pareizi.

Tomēr revīzijā konstatējām, ka izdevumu pārbaudes ziņojums neatbilda kvalitātes prasībām, ko Komisija noteikusi darba uzdevumā. Konkrētāk, mēs konstatējām vairākas nepilnības, kas ietekmēja ziņojuma ticamību: neatbilstības veiktajā pārbaudes darbā, nepareizas kopsummas un skaitliskas neprecizitātes, kā arī atsauces uz priekšfinansējumu, lai gan priekšfinansējums nebija piešķirts. Tāpat ziņojuma pielikumos tika konstatēti nepareizi dati un vairākas kļūdas attiecībā uz pārskata periodu.

Šie būtiskie trūkumi rada bažas par veikto procedūru precizitāti un ārējo revidentu izdarīto secinājumu ticamību. Neraugoties uz šīm nepilnībām, Komisija pārbaudes ziņojumu bija pieņēmusi.

32 Gadu gaitā esam atraduši arvien mazāk kļūdu divās izdevumu jomās to īpašo maksājumu nosacījumu dēļ. Šīs jomas ir: i) budžeta atbalsts un ii) projekti, kuriem piemēro *nosacīto pieeju*. 2025. gadā mēs revidējām trīs "*nosacītās pieejas*" darījumus. Mūsu izlasē nebija iekļauti budžeta atbalsta darījumi. Plašāka informācija par budžeta atbalstu un nosacīto pieeju ir sniegta mūsu 2025. gada pārskata par ES budžeta izpildi ***9. nodaļas 9.20***. un ***9.21***. punktā.

33 Sākot no 2025. gada, mēs esam saskaņojuši savu metodiku publiskā iepirkuma kļūdu izteikšanai skaitļos ar metodiku, ko Komisija izmanto dalītās pārvaldības politikas jomās (sk. 2025. gada pārskata par budžeta izpildi ***1.36***. punktu un ***1.1. pielikuma 30***. punktu). Ja mēs būtu piemērojuši savu iepriekšējo metodiku, tad aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 0,1 procentpunktu zemāks.

INTPA ĢD 2025. gada darbības pārskata pārbaude

34 INTPA ĢD ģenerāldirektora 2025. gada darbības pārskata *ticamības deklarācijā* nav iekļautas *atrunas*. Gada darbības pārskatos iekļauto atrunu tvērums par katru gadu no 2011. gada līdz 2025. gadam ir parādīts ***6. attēlā***. Kopš 2019. gada atrunu nav bijis.

6. attēls. INTPA ĢD 2011.–2025. gada darbības pārskatos formulētās atrunas

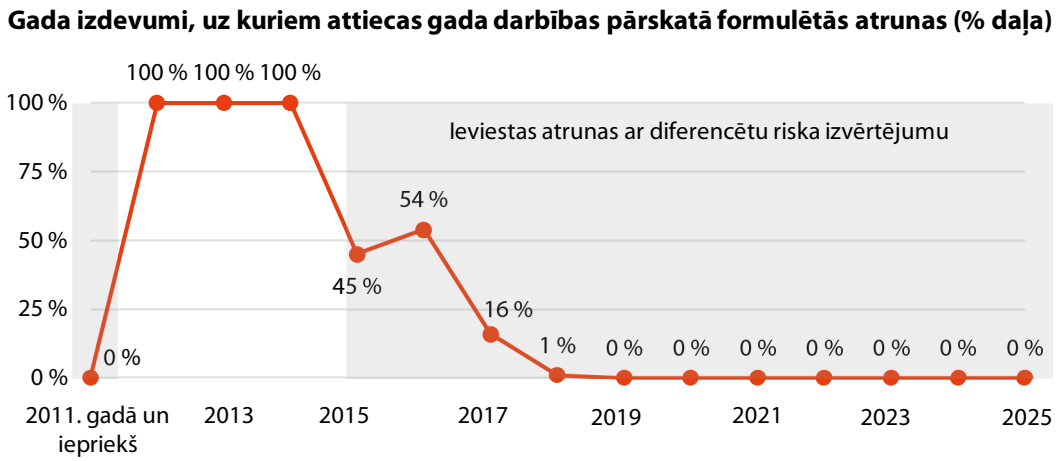

Avots: ERP, pamatojoties uz INTPA ĢD 2011.–2025. gada darbības pārskatiem.

35 Saskaņā ar INTPA ĢD aplēsēm *maksājuma laikā riskam pakļautā* kopējā summa bija 69,2 miljoni EUR (1,12 % no 2025. gada izdevumiem) un slēgšanas laikā riskam pakļautā kopējā summa bija 60,2 miljoni EUR (0,97 % no 2025. gada izdevumiem). INTPA ĢD lēš, ka, pamatojoties uz vidējiem vēsturiskajiem datiem, 9,0 miljoni EUR (13,0 %) no maksājuma laikā riskam pakļautās summas tiks koriģēti, kad ģenerāldirektorāts veiks pārbaudes turpmākajos gados (to sauc par "*koriģētspēju*"). Komisija ziņoja, ka 2025. gadā faktiski tika atgūti 15,7 miljoni EUR. Pārbaudījuši 78,3 % no šīs summas (12,3 miljoni EUR), mēs konstatējām, ka par 0,4 miljoniem EUR nebija jāziņo kā par īstenotu koriģētspēju.

Izpēte par 2025. gada atlikušo kļūdu īpatsvaru

36 2025. gadā INTPA ĢD vajadzībām 14. *RER* izpēti veica ārējs darbuzņēmējs. *RER* izpēte ir balstīta uz INTPA ĢD izstrādāto *RER* metodiku un rokasgrāmatu. Lai izdarītu secinājumus par INTPA ĢD pārbaužu *efektivitāti*, izpētes uzdevums ir aplēst to kļūdu īpatsvaru, kuras palikušas neatklātas pēc visām vadības pārbaudēm visā ģenerāldirektorāta atbildības jomā. Šī izpēte ir svarīgs elements ģenerāldirektora *ticamības deklarācijas* pamatošanai, un to izmanto gada pārvaldības un snieguma ziņojumā izklāstītajā pareizības informācijā par *ārējo darbību*.

37 Mūsu iepriekšējos gada pārskatos[7] par EAF ir aprakstīti šā pētījuma ierobežojumi, kas, iespējams, ir likuši novērtēt *RER* pārāk zemu, un 2022. gadā mēs ieteicām uzlabot *RER* izpētē izmantoto metodiku, lai tiktu pareizi ekstrapolētas izmaksu vienības ar lielu vērtību. 2025. gada *RER* izpētē INTPA ĢD izmantoja 190 darījumu izlasi, no kuriem 14 tika pārbaudīti uz vietas (5,79 %). Pētījumā aplēsts, ka kopējais *RER* ir 0,56 %. Desmito gadu pēc kārtas *RER* bija mazāks par Komisijas noteikto 2 % *būtiskuma slieksni*.

38 2025. gadā Komisija pirmo reizi piemēroja jaunu *RER* metodiku. Jaunā metodika cita starpā precizē to, kā rīkojas ar izmaksu vienībām, kam ir liela vērtība. Tāpat saskaņā ar šo metodiku iespēja pilnībā paļauties uz vadības pārbaužu rezultātiem un citu revidentu darbu tiek ierobežota līdz 10 % no pārbaudītajiem darījumiem. Mūsu revīzija apstiprināja šo izmaiņu īstenošanu: 2025. gadā tikai 10 % pārbaudīto darījumu bija pārbaudīti, pamatojoties uz citu revidentu darbu, un izmaksu vienības ar lielu vērtību bija pareizi ekstrapolētas. Joprojām pastāv daži trūkumi, un tie ir aprakstīti turpmāk.

39 Jaunā metodika, ko dēvē par "optimālo sadalījumu", paredz izlases apjoma samazināšanu no 480 līdz 190 darījumiem. Šim nolūkam nepieciešams, lai būtu pieejami ticami dati par iepriekšējām kļūdām datu kopā. Ņemot vērā *RER* izpētes ierobežojumus, par kuriem esam ziņojuši iepriekšējos gados, pastāv risks, ka šis priekšnosacījums netiks pilnībā izpildīts. Ja pieejamie dati nav pietiekami ticami, tas atspoguļotos izlasē, radot risku, ka augstāka riska jomas var netikt pietiekami aptvertas. Tas varētu samazināt revīzijas procesa efektivitāti kļūdu atklāšanā.

40 Tāpat kā iepriekšējos gados, *RER* izpētē galvenā uzmanība tiek pievērsta tikai slēgtiem līgumiem, tomēr lielākā daļa INTPA ĢD maksājumu (un ERP revidēto darījumu) attiecas uz spēkā esošiem līgumiem. Tādējādi aplēstais kļūdu līmenis tiek aprēķināts citādi, nekā to dara ERP. Savā 2024. gada pārskatā par ES budžeta izpildi mēs izklāstījām dažādus iemeslus, kāpēc Komisijas kļūdu īpatsvars kopumā ir zemāks nekā mūsu aplēstais. Konkrētāk, ERP ir jāziņo par visiem *pārkāpumu* gadījumiem neatkarīgi no tā, vai var piemērot *finanšu korekciju*. Savukārt Komisija pievēršas tiem pārkāpumu gadījumiem, kuros tā saskata juridisku pamatu attiecīgo summu atgūšanai.

[7] 2017., 2018., 2019. un 2020. gada pārskati par EAF.

Projektu sasniegumu novērtēšana mūsu revīzijas apmeklējumu laikā

41 Revīzijas apmeklējumos mēs novērtējām arī pabeigtu vai gandrīz pabeigtu projektu sasniegumus. Mūsu mērķis bija formulēt apsvērumus par *snieguma* aspektiem, kas pārsniedz darījumu pareizību. Mūsu novērtējums ietvēra *tiešo rezultātu* un iznākuma rādītāju, kā arī projektu koprezultātu pārbaudi.

42 Pārbaudēs ieguvām dažādus rezultātus. Konstatējām gadījumus, kad finansējums bija izlietots efektīvi un bija sekmējis projekta mērķu sasniegšanu (***3. izcēlums***). Tomēr, tāpat kā iepriekšējos gados[8], mēs konstatējām arī gadījumus, kad ES projektos nebija sasniegti iecerētie koprezultāti (***4. izcēlums***). Konkrētāk, mēs konstatējām novēlotu īstenošanu, plānošanas un izstrādes nepilnības un trūkumus darbu kvalitātē, tostarp ceļu agrīnas nolietošanās pazīmes. Šie jautājumi rada bažas par ES atbalsta efektivitāti un ilgtspēju, kā arī par projektu uzraudzības kvalitāti.

[8] 2022., 2023. un 2024. gada pārskats par EAF.

3. izcēlums

Projekta sekmīgas īstenošanas piemērs

Komisija atbalstīja projektu Āfrikas ziemeļrietumos, kura mērķis ir padarīt lauku nozari par vietējās ekonomikas galveno virzītājspēku, radot pienācīgas darbvietas un labklājību un veicinot dabas resursu ilgtspējīgu pārvaldību. Projekta īstenošana tika pabeigta 2025. gadā.

Revīzijas darba laikā mēs apmeklējām pamatskolas, lauku pievedceļus, dambjus un tiltus, kas bija uzbūvēti vai renovēti projekta ietvaros. Mūsu apmeklētās skolas pilnībā darbojās, un skolotāji un skolēni iesaistījās nodarbībās klašu telpās. Atjaunotos lauku ceļus izmantoja motocikli, kā arī transportlīdzekļi, kas pārvadāja lauksaimniecības un komerciālos produktus. Mūsu apmeklētie dambji un tilti ir uzlabojuši piekļuvi ciematiem, kas iepriekš bija pakļauti plūdiem.

Kopumā projekts bija sasniedzis plānotos tiešos rezultātus, veicinot vietējās infrastruktūras uzlabošanu un palielinot vietējo iestāžu spēju efektīvi pārvaldīt projekta darbības.

1. fotoattēls. Renovētā lauku pievedceļa apmeklējums uz vietas

Avots: ERP.

4. izcēlums

Piemērs novēlotiem lauku ceļu būvdarbiem ar agrīnas nolietošanās pazīmēm

Mēs revidējām lauku ceļu būvniecības projektu Dienvidaustrumāfrikā, ko sākotnēji bija plānots pabeigt 2025. gada vidū, taču tas vēl turpinājās.

Fiziski pārbaudot vairākus ceļa posmus, konstatējām, ka dažas brauktuves daļas neatbilda noteiktajiem biezuma un platuma parametriem, savukārt dažās drenāžas struktūrās jau bija vērojamas agrīnas nolietošanās pazīmes un tās atkal bija smilšu pilnas.

Projekts ir piedzīvojis ievērojamu kavēšanos, kā arī plānošanas un izstrādes nepilnības. Projekta trūkumi ietekmē gan darbu kvalitāti, gan pabeigtās infrastruktūras spēju sniegt ilgtspējīgus ieguvumus lietotājiem.

2. fotoattēls. Urbšanas pārbaude uz vietas, kas norāda uz atšķirību starp faktisko ceļa biezumu un tehniskajām specifikācijām

Avots: ERP.

Secinājums un ieteikumi

Secinājums

43 Vispārējie revīzijas pierādījumi liecina, ka EAF pārskati par 2025. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo fondu finanšu stāvokli, darbības rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā gadā saskaņā ar EAF *Finanšu regulas* un grāmatvedības noteikumiem, kas balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

44 Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka attiecībā uz 2025. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu:

a) Eiropas attīstības fondu ieņēmumos kļūdu līmenis nebija būtisks;

b) Eiropas attīstības fondu maksājumu darījumos bija būtisks kļūdu līmenis (***19***.–***29***. punkts). Pamatojoties uz mūsu veiktajām darījumu pārbaudēm, lēšam, ka kļūdu līmenis ir 10,5 %.

Ieteikumi

45 Konstatējumi par to, kā ir ieviesti mūsu iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi, ir aprakstīti ***II pielikumā***. Mēs pārbaudījām sešus ieteikumus, ko sniedzām 2022. gada pārskatā. Komisija bija pilnībā ieviesusi trīs ieteikumus, savukārt trīs – lielākajā daļā aspektu.

46 Mēs pārbaudījām arī trīs ieteikumus no mūsu 2023. gada pārskata, kuru ieviešana bija jāpabeidz līdz 2024. vai 2025. gada beigām. Komisija bija pilnībā ieviesusi vienu ieteikumu no 2023. gada, savukārt divus – lielākajā daļā aspektu (***II pielikums***). Pamatojoties uz šo pārbaudi, kā arī uz konstatējumiem un secinājumiem par 2025. gadu, esam sagatavojuši turpmāk minētos ieteikumus.

1. ieteikums. Pabeigt 9. EAF slēgšanu

Komisijai būtu jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu 9. EAF slēgšanas procesa pabeigšanu, tostarp atlikušo līgumu pabeigšanu un saistīto grāmatvedības bilanču noskaidrošanu.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

2. ieteikums. Nodrošināt līgumā paredzēto izdevumu pārbaudes ziņojumu kvalitāti

Komisijai būtu jānodrošina, ka līgumisko izdevumu pārbaudes ir atbilstīgi kvalitatīvas, tiek veiktas konsekventi un saskaņā ar piemērojamajām pamatnostādnēm. Lai to panāktu, Komisijai būtu:

a) jāuzlabo nolīgto ārējo revidentu un to sagatavoto izdevumu pārbaudes ziņojumu uzraudzība;

b) savlaicīgi jāveic atbilstīgi koriģējoši pasākumi, ja tiek konstatētas nepilnības.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

3. ieteikums. Stiprināt finanšu pārskatu sniegšanas prasības struktūrām, kurām veikts pīlāru novērtējums

Lai stiprinātu finanšu pārskatu sniegšanu, ko veic struktūras, kurām veikts pīlāru novērtējums, Komisijai vajadzētu:

a) nodrošināt, ka budžeta sadalījums saistībā ar iemaksu un deleģēšanas nolīgumiem, kas noslēgti ar struktūrām, kurām veikts pīlāru novērtējums, ietver pietiekami detalizētu informāciju, kas ļautu efektīvi uzraudzīt izdevumus;

b) noteikt obligātās prasības attiecībā uz finanšu pārskatiem, lai sniegtu pietiekamu informāciju izdevumu verificēšanai pirms noskaidrošanas.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Pielikumi

I pielikums. EAF maksājumi galvenajām atbalsta saņēmējvalstīm: Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm

Eiropas attīstības fondu 2025. gada maksājumi Āfrikā

Eiropas attīstības fondu maksājumi Āfrikā

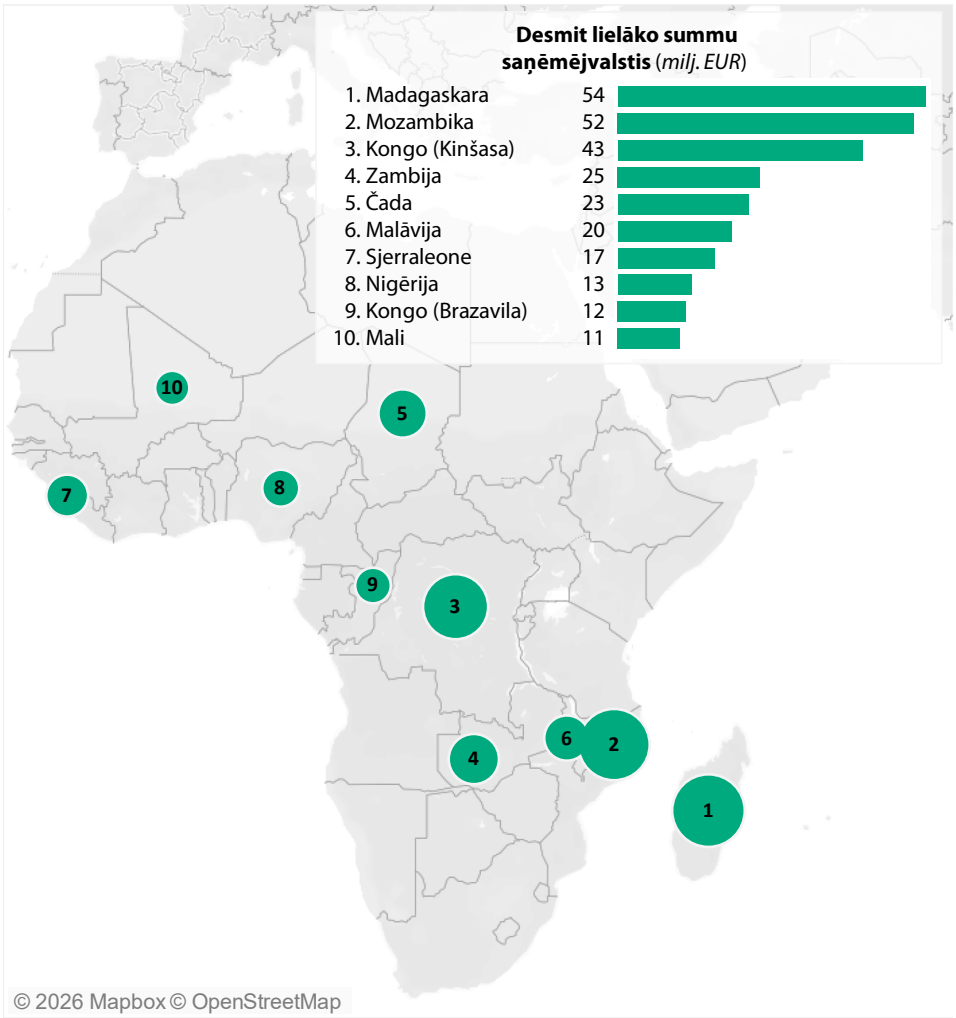

Avots: Kartes pamatā izmantoti © *Mapbox* un © *OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0* licensi (*CC BY-SA*).

2020		*2021*		*2022*		*2023*		*2024*	
Senegāla	141	Somālija	219	Mozambika	104	Mozambika	80	Eritreja	90
Burkinafaso	141	Kongo (Kinšasa)	109	Sudāna	100	Madagaskara	73	Mozambika	64
Benina	116	Tanzānija	101	Uganda	60	Tanzānija	67	Zambija	61
Mozambika	114	Uganda	84	Kongo (Kinšasa)	57	Kongo (Kinšasa)	57	Kongo (Kinšasa)	55
Nigērija	104	Nigēra	81	Zambija	56	Kenija	57	Madagaskara	40
Nigēra	104	Malāvija	79	Malāvija	51	Centrālāfrikas Republika	55	Tanzānija	34
Gana	100	Mozambika	74	Čada	48	Zambija	55	Malāvija	29
Čada	95	Sudāna	70	Tanzānija	48	Nigēra	53	Kenija	24
Kongo (Kinšasa)	93	Nigērija	66	Burundi	48	Uganda	43	Čada	24
Uganda	90	Kenija	65	Kenija	48	Eritreja	40	Angola	21

Eiropas attīstības fondu maksājumi Klusā okeāna reģionā

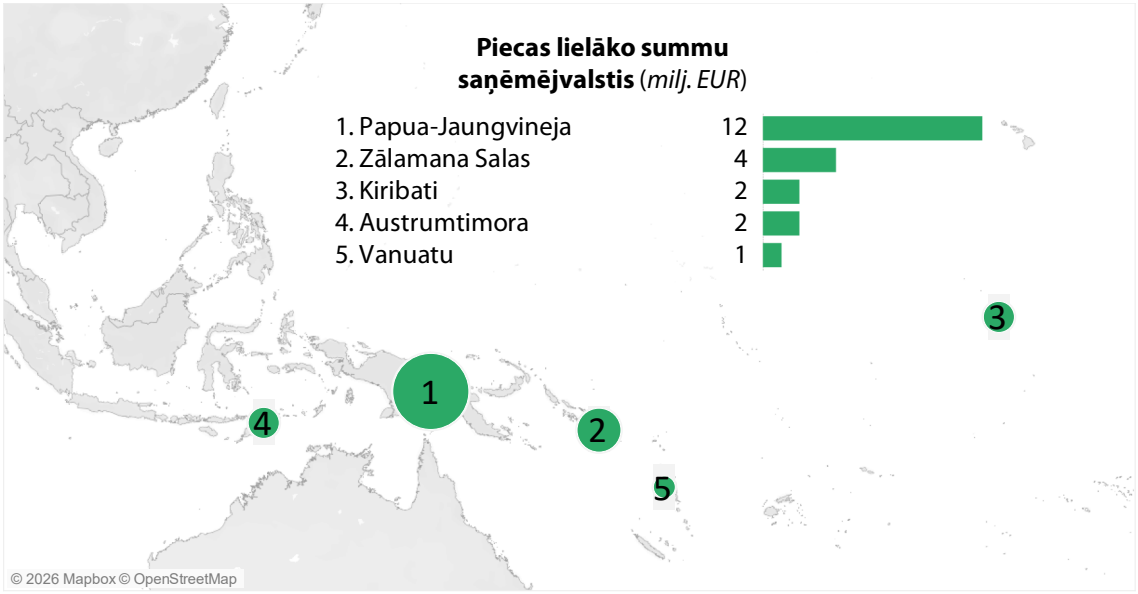

Avots: Kartes pamatā izmantoti © *Mapbox* un © *OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0* licensi (*CC BY-SA*).

2020		*2021*		*2022*		*2023*		*2024*	
Austrumtimora	19	Papua-Jaungvineja	29	Papua-Jaungvineja	23	Papua-Jaungvineja	24	Papua-Jaungvineja	13
Vanuatu	12	Austrumtimora	9	Austrumtimora	11	Austrumtimora	7	Vanuatu	3
Fidži	11	Vanuatu	6	Fidži	5	Fidži	7	Kiribati	2
Papua-Jaungvineja	10	Fidži	5	Vanuatu	4	Vanuatu	5	Mikronēzija	2
Zālamana Salas	8	Māršala salas	3	Kiribati	4	Kiribati	3	Austrumtimora	2

Eiropas attīstības fondu maksājumi Karību jūras reģionā

Avots: Kartes pamatā izmantoti © *Mapbox* un © *OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0* licensi (*CC BY-SA*).

2020		2021		2022		2023		2024	
Haiti	76	Haiti	47	Haiti	18	Haiti	19	Haiti	20
Jamaika	23	Jamaika	11	Jamaika	7	Surinama	6	Jamaika	4
Dominikānas Republika	15	Gajāna	8	Dominikānas Republika	6	Beliza	4	Trinidāda un Tobāgo	3
Gajāna	10	Beliza	7	Beliza	3	Dominikānas Republika	4	Beliza	1
Surinama	3	Dominikānas Republika	6	Dominika	3	Jamaika	3	Dominikānas Republika	1

II pielikums. Ieteikumu ieviešanas pārbaude

Pieņemšanas statuss: pieņemts; daļēji pieņemts; nav pieņemts; nav informācijas.

Ieviešanas statuss: pilnībā ieviests; ieviests lielākā daļā aspektu; ieviests dažos aspektos; nav ieviests; nav iespējams izdarīt secinājumus vai vairs nav aktuāls.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
2022	**1. ieteikums** Pārbaudīt, vai ir dzēsti visi slēgto Eiropas attīstības fondu grāmatvedības atlikumi un vai gada pārskatos iekļautā informācija tiek laikus atjaunināta. Termiņš: 2023. gada pārskatu gatavošanas laikā.			
	2. ieteikums Pārbaudīt, vai priekšfinansējums un rēķini ir dzēsti savlaicīgi. Termiņš: 2024. gada beigas.			2024. gadā INTPA ĢD veica budžeta risku analīzi un izdeva norādījumus, kuru mērķis ir vēl vairāk samazināt vecā priekšfinansējuma summu, kas vēl nav dzēsta. Lai gan šie pasākumi liecina par skaidru nodomu īstenot ieteikumu, mēs konstatējām, ka daži priekšfinansējuma maksājumi ilgu laiku bija palikuši nedzēsti. Summa 448 miljonu EUR apmērā vairāk nekā 10 gadus bija palikusi nedzēsta.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	3. ieteikums Veikt atbilstīgus pasākumus, lai uzlabotu ES delegāciju kontroles sistēmas tā, lai pirms maksājumu veikšanas vai izdevumu dzēšanas tiktu identificētas summas, kas vēl nav iztērētas, taču ir deklarētas kā radušās izmaksas. Termiņš: 2024. gada beigas.			Komisija pašlaik pārskata savu kontroles stratēģiju. Viens no gaidāmajiem iznākumiem ir uzlaboti norādījumi par finanšu pārskatu sagatavošanu, kā arī uzlaboti *ex ante* kontroles mehānismi, kas ļaus labāk novērst kļūdas (tostarp pārāk lielu priekšfinansējuma dzēšanu). Tomēr Komisija rīcības plāns, kas paredzēts, lai novērstu neaizsargātību priekšfinansējuma pārāk lielajā dzēšanā, joprojām tiek izstrādāts, un tā pabeigšanas termiņš ir 2026. gada decembris.
	4. ieteikums Atkārtoti norādīt ES projektu atbalsta saņēmējiem, ka tiem ir jāievēro līguma nosacījumi par PVN attiecināmību, un veikt vajadzīgās pārbaudes, lai nodrošinātu, ka atskaitāmais PVN no projektiem netiek iekasēts. Termiņš: 2024. gada beigas.			
	5. ieteikums Pirms izdevumu apstiprināšanas ņemt vērā visu pieejamo tehnisko un finanšu informāciju, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas. Termiņš: 2024. gada beigas.			Komisija pārskata savu kontroles stratēģiju un, izmantojot konsultāciju uzņēmumu, 2024. gadā sāka izpēti par pašreizējo kontroles mehānismu efektivitāti un *lietderību* un to uzlabošanas veidiem. INTPA ĢD ir pārgājis uz strukturētu sistēmu, kas ļautu īstenošanas partneru vidū apzināt sistēmiskus revīzijas konstatējumus un veikt to pēcpārbaudi – taču atkārtoti konstatējumi liecina, ka šie jautājumi vēl aizvien tiek risināti.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	6. ieteikums Uzlabot *RER* izpētē izmantoto metodiku, lai izmaksu vienības ar lielu vērtību tiktu pareizi ekstrapolētas, un pārliecināties, ka darbuzņēmējs to pareizi piemēro. Termiņš: 2024. gada beigas.	⊗		Komisija šo ieteikumu nepieņēma. Tomēr 2024. gada maijā pēc INTPA ĢD kontroles stratēģijas pārskatīšanas *RER* metodika tika atkārtoti novērtēta un ir precizēta metodika, saskaņā ar kuru tiek ekstrapolētas izmaksu vienības ar lielu vērtību. Jaunā *RER* metodika stājās spēkā 2025. gadā. Kopš tā laika izmaksu vienības ar lielu vērtību ir pareizi ekstrapolētas.
2023	**1. ieteikums** Veicot finanšu gada nodalīšanas aplēses provizorisko pārskatu sagatavošanas laikā, ņemt vērā izmaiņas līgumos, kas notikušas pēc pārskata perioda beigām. Termiņš: sākot ar 2024. gada pārskatiem.	✓		
	2. ieteikums Piemērot rūpīgākas pārbaudes, lai izvairītos no kļūdām, kas saistītas ar avansa maksājumiem, kuri deklarēti kā radušās izmaksas, ar netiešajām izmaksām, kuras deklarētas kā tiešās izmaksas, un ar neattiecināmu PVN. Termiņš: 2025. gada beigas.	✓		Komisija ir panākusi ievērojamu progresu tiesiskā un procesuālā regulējuma stiprināšanā, lai novērstu kļūdas, kas saistītas ar neattiecināmu PVN un izmaksu nepareizu klasifikāciju. Tomēr Komisija vēl nav nodrošinājusi pārskatītā starpposma dzēšanas kontrolsaraksta konsekventu piemērošanu visos departamentos. Nav arī nodrošināts, ka projektu vadītāji tiek pienācīgi apmācīti par jaunajām "ātrā risinājuma" prasībām saistībā ar izmaksu attiecināmību.

Gads	ERP ieteikums	Pieņemšanas statuss	ERP novērtējums par ieteikuma ieviešanā panākto progresu	
			Ieviešanas statuss	Piezīmes
	3. ieteikums Dzēšot priekšfinansējumu, kas izmaksāts organizācijām, kurām veikts pīlāru novērtējums, pastiprināt kontroles mehānismus, lai noteiktu un izslēgtu priekšfinansējumu, kas finanšu pārskatos deklarēts kā radušies izdevumi. Termiņš: 2025. gada beigas.			Komisija ir pielikusi ievērojamas pūles, lai nodrošinātu, ka struktūras, kurām veikts pīlāru novērtējums, apzinās riskus, kas saistīti ar priekšfinansējuma dzēšanu, pamatojoties uz izdevumiem, par kuriem uzņemtas saistības. Tomēr atkārtoti konstatējumi liecina, ka šie jautājumi vēl aizvien tiek risināti.

Avots: ERP.

Eiropas Komisijas atbildes uz 2025. finanšu gada pārskatu par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS 2025. GADA PĀRSKATU "2025. FINANŠU GADA PĀRSKATS PAR DARBĪBĀM, KO FINANSĒ NO 9., 10. UN 11. EIROPAS ATTĪSTĪBAS FONDA"

I. KOMISIJAS ATBILŽU KOPSAVILKUMS

Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas (ERP) pārskatu, ņem vērā konstatējumus un ir apņēmusies vajadzības gadījumā īstenot atbilstošus korektīvos pasākumus. Komisija ņem vērā ERP secinājumu, ka pārskati par Eiropas Attīstības fondiem (EAF) visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo to finanšu stāvokli un ka ieņēmumos nav būtisku kļūdu. Attiecībā uz aplēsto kļūdu īpatsvaru Komisija vēlas uzsvērt, ka tā nepiekrīt visiem ERP konstatējumiem, jo īpaši attiecībā uz netiešo izmaksu lielu dzēšanu un "kaskādi". Komisija pastiprina centienus risināt šos jautājumus un turpmāk vēl vairāk samazināt kļūdu līmeni, arī stiprinot īstenošanas partneru norādījumus un uzraudzību un uzlabojot dokumentu savlaicīgu pieejamību. Komisija vēlas uzsvērt, ka tā dara visu iespējamo, lai iespējami drīz slēgtu EAF.

Komisija atzinīgi vērtē to, ka ERP ir atzinusi pozitīvas norises, piemēram, uzlabotu piekļuvi starptautisko organizāciju apliecinošajiem dokumentiem un progresu, kas panākts, īstenojot iepriekšējos gada pārskatos sniegtos ieteikumus. Komisija arī ņem vērā ERP piemērus par veiksmīgiem projektiem, kas finansēti no EAF, un turpina cieši uzraudzīt ES finansēto projektu īstenošanu. Komisija ir apņēmusies veikt korektīvus pasākumus gadījumos, kad īstenošanas partneri nepilda savus pienākumus, un izdarīt secinājumus no gadījumiem, kad rezultāti nav pilnībā attaisnojuši cerības.

Komisija vēlas uzsvērt, ka EAF īstenošana norit apstākļos, kas ir riskanti, sarežģīti un arvien straujāk mainās, ieskaitot globālo konfliktu eskalāciju un nestabilitāti. To raksturo daudzveidība:

- ģeogrāfiskās izkliedes ziņā, jo īstenošana attiecas uz daudzām dažādām ES delegācijām (ESD) visā pasaulē,
- īstenošanas struktūru un partnervalstu ziņā ar to dažādajām pārvaldības un kontroles spējām – no nelielām vietējām NVO līdz starptautiskām organizācijām un valsts aģentūrām, un
- palīdzības sniegšanas metožu ziņā – tie var būt tradicionāli projekti, budžeta atbalsts, nozaru politikas atbalsta programmas, iemaksas globālajos instrumentos, finansējuma apvienošana, budžeta garantijas un citas atbalsta īstenošanas metodes.

Turklāt Komisija saskaras ar problēmām, norīkojot personālu uz delegācijām, kas atrodas valstīs, kurās ir grūtības, kā arī ar specializētu profesionāļu trūkumu gan Eiropas Savienības delegācijās (ESD), gan galvenajā mītnē. Komisija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu pilnīgu un efektīvu EAF īstenošanu saskaņā ar esošo tiesisko un finanšu regulējumu. Komisija turpina pielāgot un pilnveidot savas procedūras, lai vēl vairāk samazinātu kļūdu risku, citstarp ņemot vērā arī Revīzijas palātas sagatavotās ticamības deklarācijas rezultātus un tās ieteikumus par preventīvo un korektīvo kontroli. Konkrētāk, Komisijas Starptautisko partnerību ģenerāldirektorāts (*INTPA* ĢD) ir pabeidzis kontroles stratēģijas pārskatīšanu un sācis īstenot galvenos ieteikumus, jo īpaši riska profilēšanas infopaneļa izstrādi, lai novērtētu partneru atbilstību finanšu un darbības standartiem, piekļuvi dokumentiem un *ex post* kontroles stiprināšanu.

II. KOMISIJAS ATBILDES UZ ERP GALVENAJIEM APSVĒRUMIEM

1. Pārskatu ticamība

Attiecībā uz ERP apsvērumu par 9. EAF **16. punktā** Komisija vēlas precizēt, ka tas tiks slēgts līdz 2026. gada beigām saskaņā ar Komisijas pieņemto 1. ieteikumu.

2. Darījumu pareizība

Izdevumi

Komisija ņem vērā ERP konstatējumu par divu finansēšanas nolīgumu izmantošanu **23. punktā** minētās EAF pakāpeniskas izbeigšanas laikā, kad turpināmības klauzula neļāva veikt turpmākus grozījumus vai uzņemties jaunas saistības. Tomēr Komisija vēlas uzsvērt, ka pamatā esošās monitoringa un ūdensapgādes darbības ir īstenotas, kā plānots. Komisija izdarīs secinājumus no šajā lietā gūtās pieredzes, lai stiprinātu turpmāko pakāpeniskas izbeigšanas periodu pārvaldību.

Komisija ir informēta par Revīzijas palātas izvirzīto jautājumu attiecībā uz netiešo izmaksu "kaskādi" (sk. pārskata 1. izcēlumu un **24. punktu**). Tomēr Komisija neuzskata šo situāciju par kļūdu, jo pieeja netiešajām izmaksām atbilst Komisijas Iemaksu nolīguma rokasgrāmatā izklāstītajiem noteikumiem. Ņemot vērā kopējo nostāju, ko piemēro visos Komisijas departamentos, Komisija nepieņēma saistīto ieteikumu ERP 2024. gada pārskata 9. nodaļā.

Attiecībā uz **28. punktu** Komisija vēlas norādīt, ka saistībā ar *INTPA* ĢD kontroles stratēģijas pārskatīšanu dažādi *RELEX* ĢD ir izstrādājuši un apsprieduši priekšlikumus par uzlabotiem norādījumiem un standartizāciju, lai nodrošinātu, ka budžeti ir pietiekami detalizēti. Pamatojoties uz to, *INTPA* ĢD veic izmēģinājuma projektu, lai piemērotu standartizētu budžeta formātu, par kuru savstarpēji panākta vienošanās atsevišķu struktūru līmenī, ar papildu prasībām par papildu budžeta informācijas sniegšanu iemaksu nolīguma I pielikumā. Izmēģinājuma projekts būs pamats tam, lai paplašinātu gaidu precizēšanu un standartizāciju attiecībā uz citām struktūrām, kas darbojas netiešā pārvaldībā.

Komisija uzskata, ka kļūdām, kas radušās pārmērīgas dzēšanas dēļ (sk. pārskata **29. punktu**) (prakse, kad izdevumus, kas nav radušies, iekļauj pārskatos kā tādus, kas ir radušies), ir pagaidu raksturs, jo pēc galīgās dzēšanas tās principā vairs nepastāvēs. Turklāt Komisija norāda, ka, lai samazinātu šīs pagaidu kļūdas, tā ir lūgusi saviem partneriem pārskatīt to ziņošanas veidnes, lai varētu vieglāk identificēt radušos izdevumus. Komisija atzīst konstatētās kļūdas. Tomēr tā vēlētos uzsvērt, ka salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem šāda veida kļūdu īpatsvars ir ievērojami samazinājies (2023. gadā – 40 %, 2024. gadā – 14 %, savukārt 2025. gadā – tikai 6 %), pateicoties tam, ka ir ieviestas papildu kontroles.

Komisija vēlas uzsvērt, ka lielākā daļa **30. punktā** minēto kļūdu rodas ES līdzekļu saņēmēju līmenī, jo īpaši to saņēmēju līmenī, kuri darbojas netiešā pārvaldībā. Komisija nevar viegli atklāt šādas kļūdas. Komisija risina šos jautājumus, regulāri tiekoties ar saviem partneriem.

Atbilde uz 1. izcēlumu

Piemērs par neattiecināmām netiešajām izmaksām, kas deklarētas kā tiešās izmaksas, – izmaksu "kaskāde"

Komisijas nostāja vienmēr ir bijusi tāda, ka netiešā pārvaldībā ar struktūrām, kam tiek veikti pīlāra novērtējumi, netiešās izmaksas, ko deklarējuši dotāciju saņēmēji, ir jāuzskata par organizācijas/partnera, kam tiek veikti pīlāra novērtējumi, tiešajām izmaksām. Komisijas iemaksu nolīguma rokasgrāmatā ir noteikts, ka "netiešās izmaksas, ko deklarējuši organizācijas un/vai tās partneru piešķirto dotāciju saņēmēji, sedz no pasākuma tiešajām attiecināmajām izmaksām, nevis no atlīdzības". Šī interpretācija attiecas uz visiem Komisijas departamentiem.

Piemērs par neattiecināmām izmaksām, kas iekasētas no projekta

Komisija atzīst, ka ERP var uzskatīt, ka dažas ar personālu saistītas izmaksas ir saistītas ar organizācijas vispārējo darbību, nevis ar konkrēto darbību. Komisija piekrīt viedoklim, ka personāla izmaksas un citas izmaksas, kuras ir skaidri un ekskluzīvi attiecināmas uz konkrētu darbību, faktiski radušās, pienācīgi reģistrētas saņēmēja pārskatos (arī pienācīgi sadalītas izmaksas) un kuras vēl nesedz netiešo izmaksu/atlīdzības vienotā likme, būtu jāuzskata par tiešajām attiecināmajām izmaksām.

Izpēte par 2025. gada atlikušo kļūdu īpatsvaru

Komisija atgādina, ka ERP aplēstajā kļūdu īpatsvara līmenī citstarp ir ietvertas tādas kļūdas līgumos, attiecībā uz kurām Komisija vēl var veikt kontroli un piemērot korekcijas turpmākajos grāmatvedības gados. Veicot izpēti par atlikušo kļūdu īpatsvaru (*RER*), kuras pamatā ir slēgto līgumu reprezentatīva izlase, Komisija ir aplēsusi, ka 2025. gadā kopējais atlikušo kļūdu īpatsvars būs 0,56 %, kas ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa desmito gadu pēc kārtas, un riskam pakļautā summa slēgšanas laikā būs 0,97 % no izdevumiem. Tāpēc ERP aplēstais kļūdu līmenis un Komisijas atlikušo kļūdu īpatsvars attiecībā uz EAF izdevumiem nav tieši salīdzināmi, daļēji metodoloģisko atšķirību dēļ un tāpēc, ka atlikušo kļūdu īpatsvars ir vērsts uz slēgtiem līgumiem, kuru slēgšanas laikā daudzas problēmas būs atrisinātas. Komisija turpinās izmantot abus rezultātu kopumus, lai vēl vairāk stiprinātu savas kontroles sistēmas un koriģētspēju.

Atlikušo kļūdu īpatsvara (*RER*) izpēte ir svarīgs *INTPA* ĢD ģenerāldirektora ticamības deklarācijas pamats, taču tas nav vienīgais avots, ar kura palīdzību tiek nodrošināta ticamība. *INTPA* ĢD ir ieviesta visaptveroša iekšējās kontroles sistēma un kontroles stratēģija, kas aptver visu īstenošanas ciklu. Visi kontroles sistēmas aspekti veido pamatu ticamības apliecinājumam, kas sniegts tā gada darbības pārskatā. Minētais pārskats ir pamats informācijai par pareizību gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (*AMPR*).

Komisija atzīst, ka pastāv kontroles ierobežojumi, kas ir ietverti ar Apvienoto Nāciju Organizāciju noslēgtajā Finanšu un administratīvajā pamatnolīgumā (*FAFA*), un Komisija meklē praktiskus risinājumus, kas būtu pieņemami abām pusēm. Kā atzinusi ERP, Komisija ir strādājusi pie *RER* metodikas uzlabošanas, lai ņemtu vērā dažus ERP iepriekš izteiktos komentārus, jo īpaši par pieeju augstas vērtības posteņiem un paļaušanās uz iepriekšējo kontroles darbu ierobežošanu.

3. Projektu sasniegumu novērtēšana ERP revīzijas apmeklējumu laikā

Komisija atzinīgi vērtē pārskata 3. izcēlumā sniegto projekta sekmīgas īstenošanas piemēru. Tajā pašā laikā Komisija atzīst ERP apsvērumu pārskata 4. izcēlumā par lokālu novirzi grants biezuma un platuma ziņā. Komisijas veiktās pēcpārbaudes apstiprināja, ka pārējās kopējo darbu daļas atbilda projektam. Komisija arī atzīst, ka ERP konstatētās lokālās atšķirības būtu vajadzējis labāk atspoguļot starpposma maksājuma sertifikāta dokumentācijā, un ir veikusi pasākumus, lai nodrošinātu, ka turpmākajos progresa sertifikātos tiek skaidri reģistrētas un pamatotas šādas ar konkrēto objektu saistītas novirzes.

III. KOMISIJAS ATBILDES UZ IETEIKUMIEM

1. ieteikums. Pabeigt 9. EAF slēgšanu

Komisijai būtu jāveic vajadzīgie pasākumi, nodrošinot 9. EAF slēgšanas procesa pabeigšanu, tostarp atlikušo līgumu pabeigšanu un saistīto grāmatvedības bilanču noskaidrošanu.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada beigas.

Komisija **pieņem** 1. ieteikumu.

2. ieteikums. Nodrošināt līgumā paredzēto izdevumu pārbaudes ziņojumu kvalitāti

Komisijai būtu jānodrošina, ka līgumisko izdevumu pārbaudes ir atbilstīgi kvalitatīvas, tiek veiktas konsekventi un saskaņā ar piemērojamajām pamatnostādnēm. Lai to panāktu, Komisijai būtu:

(a) jāuzlabo nolīgto ārējo revidentu un to sagatavoto izdevumu pārbaudes ziņojumu uzraudzība un

(b) savlaicīgi jāveic atbilstīgi koriģējoši pasākumi, ja tiek konstatētas nepilnības.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **pieņem** 2.a) un 2.b) apakšieteikumu.

Komisija jau veic pasākumus, lai nodrošinātu līgumā paredzēto izdevumu pārbaudes ziņojumu paredzamo kvalitāti, vajadzības gadījumā īstenojot korektīvus pasākumus.

3. ieteikums. Stiprināt finanšu pārskatu sniegšanas prasības struktūrām, kurām veikts pīlāru novērtējums

Lai stiprinātu to struktūru finanšu pārskatu sniegšanu, kurām veikts pīlāru novērtējums, Komisijai ieteicams:

(a) **nodrošināt, ka budžeta sadalījums par iemaksu un deleģēšanas nolīgumiem, kas noslēgti ar struktūrām, kurām veikts pīlāru novērtējums, ietver pietiekami detalizētu informāciju, kas ļautu efektīvi uzraudzīt izdevumus, un**

(b) noteikt obligātās prasības attiecībā uz finanšu pārskatiem, lai sniegtu pietiekamu informāciju izdevumu verifikācijai pirms noskaidrošanas.

Ieviešanas mērķtermiņš: 2027. gada beigas.

Komisija **pieņem** 3.a) un 3.b) ieteikumu.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2026

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar ERP Lēmumu Nr. 6-2019 par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: *Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licence*. Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

2. nodaļa

- 2.17. attēls:
  izveidoja ERP, izmantojot © "*RAWGraphs*": *A Visualisation Platform to Create Open Outputs*. Visas tiesības aizsargātas.
- 2.18. attēls:
  šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonas no Flaticon.com. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

3. nodaļa

- 3.3., 3.4., 3.5., 3.6., 3.7. attēls un 3.1. pielikums:
  šie attēli ir izstrādāti, izmantojot ikonas no Flaticon.com. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

4. nodaļa

- 4.4. attēls:
  izveidoja *Eurostat* un modificēja ERP.
  Administratīvās robežas: © *EuroGeographics* © *OpenStreetMap*, licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0* licenci (CC BY-SA)
  Kartogrāfija: *Eurostat* – ATTĒLS, 03.2026.

6. nodaļa

- 6.2. attēls:
  šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonas no Flaticon.com. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.
- 6.5. attēls:
  šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonas no Flaticon.com. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.
- Karte 6.1. pielikumā:
  izveidoja ERP, izmantojot "*Tableau*" © *2026 Salesforce, Inc*. un tā licenciārus. Visas tiesības aizsargātas.

7. nodaļa

- 7.2. un 7.5. attēls:
  šis attēls ir izstrādāts, izmantojot ikonas no Flaticon.com. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.
- Karte 7.3. izcēlumā:
  izveidoja *Eurostat* un modificēja ERP.
  Administratīvās robežas: © *EuroGeographics* © *OpenStreetMap*, licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0* licenci (CC BY-SA)
  Kartogrāfija: *Eurostat* – *GISCO*, 06.2026.

9. nodaļa

- 9.1. pielikums:
  kartes pamatā izmantoti © *Mapbox* un © *OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 license* (CC BY-SA).

11. nodaļa

- 11.1. attēls pielikumā:

  šis attēls ir izveidots, izmantojot ikonas , , un no Flaticon.com. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

  Pirms izmantošanas ERP zobratu   pārveidoja, © ***Ramziia*** – stock.adobe.com.
- 11.2. attēls pielikumā:

  šis attēls ir izveidots, izmantojot ikonas un no Flaticon.com.
  © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

12. nodaļa

- Attēls 12.1. izcēlumā: © *Proxima Studio*, stock.adobe.com.
- Attēls 12.2. izcēlumā: © *WrightStudio*, stock.adobe.com.

EAF

- I pielikums:
  kartes pamatā izmantoti © *Mapbox* un © *OpenStreetMap* materiāli, kas licencēti saskaņā ar *Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 license* (CC BY-SA).

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

PDF	ISBN 978-92-849-7816-8	ISSN 2600-1659	doi:10.2865/8796396	QJ-01-26-030-LV-N

ATSAUCES NOFORMĒJUMS

Eiropas Revīzijas palāta, 2025. gada pārskati par ES budžeta izpildi 2025. finanšu gadā un par darbībām, ko finansē no 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda 2025. finanšu gadā, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2026.

Gada pārskatā sniedzam atzinumu par to, vai ES gada pārskati ir ticami un vai pakārtotie ieņēmumi un izdevumi atbilst piemērojamiem tiesību aktiem un noteikumiem. Tajā izklāstīta arī mūsu analīze par budžeta un finanšu pārvaldību, kā arī par ES budžeta izpildes snieguma aspektiem.

CURIA RATIONIUM
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

Eiropas Savienības Publikāciju birojs